Færder
nasjonalparkstyre

Møteinnkalling

Utvalg:	**Færder nasjonalparkstyre**
Møtested:	, Besøkssenter Færder nasjonalpark
Dato:	24.11.2026
Tidspunkt:	13:00

Eventuelt forfall må meldes snarest til nasjonalparkforvalter. Vararepresentanter møter etter nærmere beskjed.

Saksliste

Utvalgs-saksnr	Innhold	Lukket	Arkiv-saksnr
ST 31/2026	Godkjenning av innkalling		
ST 32/2026	Referatsaker		
RS 39/2026	Rapport - Færder nasjonalpark - fjerning av søppel		2026/8221
RS 40/2026	Informasjon om saksgang ang. tiltak i Færder nasjonalpark		2026/5442
RS 41/2026	Kopi - Miljødirektoratets tilrådning - utredning av organisering av verneområdeforvaltere - Færder nasjonalparkstyre		2024/13671
RS 42/2026	Uttalelse - Færder nasjonalpark - grense Jensesund og Østre Bolæren - grensemerking og forskriftsendring		2026/12823
RS 43/2026	Høringsinnspill - Færder nasjonalpark - høring - regjeringens forslag til ny Oslofjordplan 2026-2030		2026/11694
RS 44/2026	Invitasjon nettmøte 160926 - Færder nasjonalpark - kompensasjon til kommuner med arealer båndlagt av vern		2026/11005
RS 45/2026	Kopi - tillatelse - Færder nasjonalpark - havbunnkartlegging innenfor Raet - Færder - Ytre Hvaler nasjonalparker		2026/7167
RS 46/2026	Informasjon - Færder nasjonalpark - minkbekjempelse 2027 - prioriteringer fra Statens naturoppsyn SNO		2026/13113
RS 47/2026	Tilbakemelding - Færder nasjonalpark - Mellom Bolæren - arbeid på Grevestua		2026/13147
RS 48/2026	Tilbakemelding - Færder nasjonalpark - Moutmarka - sauer og båndtvang	X	2026/13090
RS 49/2026	Invitasjon - Færder nasjonalpark - medlemskap i Norges nasjonalparkkommuner NPKL		2026/12771
RS 50/2026	Rapporter til orientering - Færder nasjonalpark - motorferdsel i verneområde - sjøfugltelling med fly sone B		2026/2682
ST 33/2026	Delegerte saker		
DS 21/2026	Tillatelse - Færder nasjonalpark - dispensasjon fra verneforskrift - lokalisere og fjerne spøkelsesteiner - Færder Fiskemottak AS		2026/5646
DS 22/2026	Tillatelse - Færder nasjonalpark - rydde tapt fiskeredskap - Havforskningsinstituttet - Thiki Green-bay		2026/10103
DS 23/2026	Tillatelse - Færder nasjonalpark - opprydding av spøkelsesredskap - Miljøstiftelsen Elv og Hav		2026/6118

DS 24/2026	Tillatelse - Færder nasjonalpark - rydde spøkelsesteiner og tapt fiskeredskap - Skjærgårdstjenesten Færder enhet	2026/11175
DS 25/2026	Tillatelse - Færder nasjonalpark - opprydding av spøkelsesredskap - Arild Karlsen	2026/8505
DS 26/2026	Tillatelse - Færder nasjonalpark - Færder fyr - sunket lekter - pålegg - heving og opprydding	2026/6893
DS 27/2026	Tillatelse - Færder nasjonalpark - Færder fyr - 35/1 - riving av DGPS stasjon	2026/9640
DS 28/2026	Avslag - Færder nasjonalpark - foto og video med drone - luft- og undervannsdrone - Vestfold fylkeskommune	2026/8843
DS 29/2026	Avslag - Færder nasjonalpark - foto og video med drone - NRK	2026/10344
DS 30/2026	Utsatt frist for gjennomføring - Færder nasjonalpark - Færder fyr - sunket lekter - tillatelse - pålegg - heving og opprydding	2026/6893
ST 34/2026	Info fra sekretariatet 290826 ut året	2026/2072
ST 35/2026	Innspill - Færder nasjonalpark - høring - Strategi for besøkssentre for natur 2027 - 2037	2026/12455
ST 36/2026	Tilretteleggingstiltak i Færder nasjonalpark - retningslinjer og prinsipper	2026/2072
ST 37/2026	Økonomi og statusrapport 2026	2026/2072
ST 38/2026	Budsjettutkast 2027	2026/2072
ST 39/2026	Møteplan 2027	2026/2072
ST 40/2026	Korrigert versjon - til uttalelse - Færder nasjonalpark - høring - grenseendring - Hvaløy	2026/11177
ST 41/2026	Eventuelt	

ST 31/2026 Godkjenning av innkalling
ST 32/2026 Referatsaker

Fra: Sverre Munck[sverre.munck@gmail.com]
Sendt: 09.09.2026 20:25:39
Til: Postmottak SFVT[sfvtpost@statsforvalteren.no]
Kopi: Sverre Munck[sverre.munck@gmail.com];
Tittel: Deres Ref 2026/8221-2. - Fjerning av gammelt søppel i Færder Nasjonalpark

---

Det vises til ovennevnte saksnummer, brev mottatt den 26.06.2026.

Vi har i løpet av sommeren samlet den gamle takpappen i "storsekker".

Disse ble levert til Vestfold Avfall og Ressurs den 2.9.2026. Vedlagt bilder av sekkene på Gåsø, under transport med båt og ved levering.

Selv om det var "et styr", er vi glad for at vi fikk fjernet dette.

Jeg formoder at saken dermed er avsluttet.

Mvh

Sverre Munck

SMART
SEKK
NG
Norsk
Gjenvinning
Tif: 987 09700
www.ngn.no

RESTAVFALL
MOT BETALING
www.HESSELBERG.NO
RAGN SELLS
En del av kretsløpet
NG
Norsk
Gjenvinning
ALU 2000

SMART
SEAL
Do not fill over this line
SMART
SEAL

Færder
nasjonalparkstyre

Postadresse
Postboks 2076
3103 TØNSBERG

Besøksadresse
Grev Wedels gate 1
3111 Tønsberg

Kontakt
Sentralbord: +47 33 37 10 00
Direkte: +47 33371177
sfvtpost@statsforvalteren.no
https://nasjonalparkstyre.no/ferder

Åsmund Bjertnes

Saksbehandlar Anne Sjømæling **Vår ref.** 2026/5442-9 432.3 **Dykkar ref.** **Dato** 16.11.2026

Informasjon om saksgang ang. tiltak i Færder nasjonalpark

Vi viser til tillatelse og saksgang ang. sak 2026/5442, med tillatelse til utvidelse av kaianlegg.

Færder nasjonalparkstyre gjorde følgende vedtak under orientering om saksgang:

Saksprotokoll Færder nasjonalparkstyre 03.09.26

ST 22/2026 Ber om redegjørelse om igangsetting av tiltak - Færder nasjonalpark - 132/5 - Fulehuk fyr - utvidelse av kaianlegg

Behandling
Forvalter orienterte om saken. Foreningen har fått godkjent tiltaket fra nasjonalparkstyret og fra Færder kommune.

Vedtak
Forvalter bes sende brev til foreningen hvor det orienteres om korrekt saksgang for evt. fremtidige tiltak.

Søknad om tiltak i Færder nasjonalpark – saksgang

Færder nasjonalparkstyre er forvaltningsmyndighet for Færder nasjonalpark, og styret er utnevnt av Miljødirektoratet. Den praktiske forvaltningen av nasjonalparken omfatter forvaltning av verneforskriften, behandling av søknader etter denne, informasjon, oppsyn, kartlegging/overvåking og fysiske tiltak som skjøtsel mv. som er nødvendig for å opprettholde eller oppnå verneformålet, eller som er nevnt i verneforskriften.

Når det gjelder tiltak i nasjonalparken, skal det søkes tillatelse hos nasjonalparkstyret. En rekke tiltak må imidlertid behandles etter to eller flere lovverk, blant annet må byggesaker behanldes både hos nasjonalparkstyret etter verneforskriften og hos kommunen etter plan og bygningsloven. Det samme gjelder saker ang. motorferdsel, og saker som gjelder kulturminner må behandles hos nasjonalparkstyre men også hos fylkeskommunen som er myndighet etter kulturminneloven.

Verneforskriften gjelder parallelt og samtidig med aktuelle særlover, som nevnt. Et eventuelt tiltak må oppfylle kravene både etter verneforskriften/naturmangfoldloven og etter det regelvreket tiltaket ellers reguleres. Det må gis tillatelse etter begge lovverk, hvis det er motstrid mellom bestemmelser, går naturmangfoldloven normalt foran andre lover.

Tiltakshaver

kan om ønskelig søke om tillatelse parallelt hos de aktuelle myndigheter. Vedtak skal i slike tilfeller først fattes etter verneforskriften. Det bør fremgå av søknaden hvem (hvilke myndigheter) den er sendt til.
Færder nasjonalparkstyre har etablert gode rutiner med byggesaksavdelingen hos Færder kommune. Dersom en byggesøknad først kommer til Færder kommune, blir det gjennomgått administrativt for blant annet å påse at alle vedlegg er lagt ved og at søknaden ellers er komplett. Det gjøres en administrativ vurdering, og søknaden oversendes til Færder nasjonalparkstyre for behandling etter verneforskriften. Vedtaket går deretter tilbake til kommunen, som deretter fatter vedtak i saken.

Det anbefales alltid å ta kontakt med nasjonalparkforvaltningen, både for å avklare rammeverk, men også for videre saksgang.

Vi har forståelse for at det kan være komplisert å forholde seg til alle de ulike forvaltningsmyndighetene, og håper dette var avklarende. Ta gjerne kontakt om det skulle være ytterligere spørsmål.

Med hilsen

Anne Sjømæling
nasjonalparkforvalter

Dokumentet er elektronisk godkjent

Miljø-
direktoratet

KLIMA- OG MILJØDEPARTEMENTET
Postboks 8013 DEP
0030 OSLO

Trondheim, 03.09.2026

Deres ref.:	Vår ref. (bes oppgitt ved svar):	Saksbehandler:
	2025/5713	Ingrid Moe Dahl

Tilrådning om ny organisering av verneområdeforvaltere

Vi viser til oppdrag om utredning av verneområdeforvaltere i tildelingsbrev for Miljødirektoratet 2025. Vi har utredet en ny organisering av verneområdeforvaltere med formål å styrke forvaltingen av verneområdene.

Forslaget var på høring hos verneområdestyrene, statsforvalterne og STAF i perioden 13. april til 22. mai 2026. Med få unntak har samtlige høringsparter gitt høringssvar. Vår tilrådning er deretter justert noe som følge av innspillene.

Vi foreslår en ny organisering av forvalterne samt tiltak som skal føre til en mer helhetlig forvaltning av verneområder gjennom å bedre forholdene for veiledning og faglig oppfølging, bedre fordeling av oppgaver og mer lik organisering av forvalterne. Vi tilrår å samle forvaltere i større enheter enn dagens løsning. Dette gjør vi ved å samle stillingene i færre embeter slik at det blir tilstrekkelig mange stillinger til å understøtte egne seksjoner for forvaltning av store verneområder.

Gjennomføring av vår tilrådning vil kreve tilføring av økte ressurser til forvaltningen av de store verneområdene. Vi mener dette er nødvendig for å oppnå målsetningene for oppdraget. Forslaget vil samtidig effektivisere dagens forvaltning ved en bedre utnyttelse av eksisterende forvalterressurser på tvers av sekretariat og føre til en betydelig forenkling av informasjonsflyt mellom overordnede forvaltningsmyndigheter og sekretariat. Forslaget vil frigjøre kapasitet hos embeter som ikke lenger har arbeidsgiveransvar. Det vil også bidra til bedre kapasitet hos embetene som videreføres som arbeidsgivere da en ny seksjonsleder vil overta personal- og fagansvar.

Oversendelsen består av vår tilrådning. Vedlagt er oppdragsteksten, høringsdokumentet og alle høringssvar. I tillegg legger vi ved en liste over knutepunkt som er oppdatert etter høring.

Hilsen
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Ivar Myklebust	Terje Qvam
avdelingsdirektør	seksjonsleder

Postadresse: Postboks 5672, Torgarden, 7485 Trondheim | **Telefon:** 73 58 05 00
E-post: post@miljodir.no | **Internett:** www.miljødirektoratet.no | **Organisasjonsnummer:** 999 601 391
Besøksadresser: Brattørkaia 15, 7010 Trondheim | Grensesvingen 7, 0661 Oslo
Besøksadresser Statens naturoppsyns lokalkontorer: Se www.naturoppsyn.no

Miljø-
direktoratet

Kopi til:

Statsforvaltaren i Møre og Romsdal	Postboks 2520	6404	MOLDE
Statsforvalteren i Trøndelag	Postboks 2600	7734	STEINKJER
Statsforvalteren i Troms og Finnmark	Postboks 700	9815	VADSØ
Statsforvalteren i Nordland	Postboks 1405	8002	BODØ
Statsforvalteren i Innlandet	Postboks 987	2604	LILLEHAMMER
Statsforvaltaren i Vestland	Njøsavegen 2	6863	LEIKANGER
Statsforvaltaren i Rogaland	Postboks 59	4001	STAVANGER
Statsforvalteren i Vestfold og Telemark	Postboks 2076	3103	TØNSBERG
Statsforvalteren i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus	Postboks 325	1502	MOSS
Statsforvalteren i Agder	Postboks 504	4804	ARENDAL
STATSFORVALTERENS FELLESTJENESTER	Postboks 504	4804	ARENDAL
RAET NASJONALPARKSTYRE	Postboks 504	4804	ARENDAL
Verneområdestyret for Setesdal vesthei, Ryfylkeheiane, Frafjordheiane	Postboks 504	4804	ARENDAL
VERNEOMRÅDESTYRET FOR OKSØY-RYVINGEN OG FLEKKEFJORD LVO	Postboks 788 Stoa	4809	ARENDAL
Dovrefjell nasjonalparkstyre	Postboks 987	2604	LILLEHAMMER
Nasjonalparkstyret for Fulufjellet	Statsforvalteren i Innlandet, Postboks 987	2604	LILLEHAMMER
Nasjonalparkstyret for Jotunheimen og Utladalen	Postboks 987	2626	LILLEHAMMER
Langsua nasjonalparkstyre	Postboks 987	2626	LILLEHAMMER
Nasjonalparkstyret for Reinheimen	Postboks 987	2626	LILLEHAMMER
Rondane-Dovre nasjonalparkstyre	Postboks 987	2626	LILLEHAMMER
Sølen verneområdestyre	Postboks 987	2604	LILLEHAMMER
Verneområdestyret for Geiranger-Herdalen landskapsvernområde		6404	MOLDE
Lofotodden nasjonalparkstyre	Statsforvalteren i Nordland, Postboks 1405	8002	BODØ
Midtre Nordland nasjonalparkstyre	c/o Statsforvalteren i Nordland, Postboks 1405	8002	BODØ
Lomsdal-Visten nasjonalparkstyre	Statsforvalteren i Nordland Postboks 1405	8002	BODØ
MØYSALEN NASJONALPARKSTYRE	STATSFORVALTEREN I NORDLAND Moloveien 10	8003	BODØ
Vega verneområdestyre	v/Statsforvalteren i Nordland Postboks 1405	8002	BODØ
Hallingskarvet nasjonalparkstyre	Postboks 325	1502	MOSS
Ytre Hvaler nasjonalparkstyre	Postboks 325	1502	MOSS
Forvaltningsstyret for Trillemarka-Rollagsfjell naturreservat	Postboks 325	1502	MOSS
VERNEOMRÅDESTYRET FOR LYNGSALPAN LANDSKAPSVERNOMRÅDE	c/o Fylkesmannen i Troms Postboks 6105 Stakkevollan	9291	TROMSØ
Verneområdestyret for Nordkvaløya-Rebbenesøya	Postboks 700	9815	VADSØ

Nasjonalparkstyret for Reisa og Ráisduottarháldi	Postboks 700	9815	VADSØ
ROHKUNBORRI NASJONALPARKSTYRE	Postboks 137	9365	BARDU
SEILAND NASJONALPARKSTYRE	Statsforvalteren Troms og Finnmark Postboks 700	9815	VADSØ
STABBURSDALEN NASJONALPARKSTYRE	c/o Statsforvalteren i Troms og Finmark Postboks 700	9800	VADSØ
VARANGERHALVØYA NASJONALPARKSTYRE	c/o Statsforvalteren T og Finnmark Postboks 700	9815	VADSØ
VERNEOMRÅDESTYRET KVÆNANGSBOTN OG NAVITDALEN LVO	Postboks 700	9815	VADSØ
Anárjohka nasjonalparkstyre	v/Statsforvalteren i Troms og Finnmark, Pb. 700	9815	VADSØ
Nasjonalparkstyret for Øvre Dividal nasjonalpark og Dividalen LVO	Postboks 700	9815	VADSØ
ÅNDERDALEN NASJONALPARKSTYRE	Postboks 700	9815	VADSØ
Styret for Lopphavet marine verneområde			
Blåfjella-Skjækerfjella-Lierne nasjonalparkstyre	Statsforvalteren i Trøndelag, Postboks 2600	7734	STEINKJER
Byrkije nasjonalpaarhkeståvroe/ Børgefjell nasjonalparkstyre	Postboks 2600	7734	STEINKJER
Nasjonalparkstyret for Femundsmarka og Gutulia	Postboks 2600	7734	STEINKJER
Nasjonalparkstyret for Forollhogna	Postboks 2600	7734	STEINKJER
Verneområdestyret for Skardsfjella og Hyllingsdalen	Postboks 2600	7734	STEINKJER
Nasjonalparkstyret for Skarvan og Roltdalen og Sylan	Postboks 2600	7734	STEINKJER
Verneområdestyret for Trollheimen	Postboks 2600	7734	STEINKJER
Færder nasjonalparkstyre	Statsforvalteren i Vestfold og Telemark, Pb. 2076	3103	TØNSBERG
Jomfruland nasjonalparkstyre	Postboks 2076	3103	TØNSBERG
Verneområdestyret for Brattefjell-Vindeggen landskapsvernområde	Postboks 2076	3103	TØNSBERG
Breheimen nasjonalparkstyre	Postboks 987	2626	LILLEHAMMER
Folgefonna nasjonalparkstyre	Njøsavegen 2	6863	LEIKANGER
Jostedalsbreen nasjonalparkstyre	Njøsavegen 2	6863	LEIKANGER
Naustdal-Gjengedal verneområdestyre	c/o Statsforvalteren i Vestland, Njøsavegen 2	6863	LEIKANGER
Nærøyfjorden verneområdestyre	Njøsavegen 2	6863	LEIKANGER
Stølsheimen verneområdestyre	Njøsavegen 2	6863	LEIKANGER
Ålfotbreen verneområdestyre	Njøsavegen 2	6863	LEIKANGER
STIFTINGA GEIRANGERFJORDEN VERDSARV	Gjørvahaugane 35	6216	GEIRANGER

Vedlegg

1 Miljødirektoratets tilrådning om ny organisering av verneområdeforvaltere

2 Vedlegg 1. Oppdrag til Miljødirektoratet - utredning om verneområdeforvaltere

3 Vedlegg 2. Høringsdokumentet

4 Vedlegg 3. Høringsinnspill

5 Vedlegg 4. Oversikt over dagens forvaltningsknutepunkter

Miljø-
direktoratet

Svar på oppdrag om organisering av verneområdeforvaltere

Miljø-
direktoratet

Innhold

Svar på oppdrag om organisering av verneområdeforvaltere 1
Innhold 2
1 Innledning 3
2 Miljødirektoratets tilrådning 5
2.1 Sammendrag av tilrådningen 5
2.2 Tilrådning om alternativ for videre organisering av verneområdeforvaltere 6
2.2.1 Omtale av administrativ forflytning av stillinger mellom embeter 8
2.2.2 Klagebehandling 13
2.3 Tilrådning om forbedringstiltak 13
2.3.1 Økning av kapasitet og ressurser hos Statsforvalterne 13
2.3.2 Klargjøring av roller i faglig oppfølging av forvalterne 15
2.3.3 Klarere skille mellom arbeidsgiver og styret i dokumentforvaltning 16
2.3.4 Øke fleksibiliteten i fordeling av forvalterressurser mellom styrer 19
2.3.5 Innføring av forvalterskolen 20
2.3.6 Forvaltersamlinger 21
2.3.7 Formalisere og styrke samarbeidet med besøkssenter 21
2.3.8 Gjennomgang av forvaltningsknutepunkter med mål om bedre fungerende knutepunkter 23
2.3.9 Legge til rette for SNOs tilgang til forvaltningsknutepunktene 24
2.4 Konsekvenser av forslaget 25
3 Forutsetninger for vellykket gjennomføring av det foreslåtte alternativet 27
4 Høring av forslaget – oppsummering av høringssvar 28
4.1 Alternativene til organisering 28
4.1.1 Andre merknader 29
4.1.2 Saksbehandling og prosess 30
4.2 Forbedringstiltakene 30
4.2.1 Økning av kapasitet og ressurser hos Statsforvalterne 30
4.2.2 Klargjøring av roller i faglig oppfølging av forvalterne 31
4.2.3 Klarere skille mellom arbeidsgiver og styret i dokumentforvaltning 32
4.2.4 Øke fleksibiliteten i fordeling av forvalterressurser mellom styrer 32
4.2.5 Øvrige foreslåtte tiltak 32
5 Vedlegg 32

Miljø-
direktoratet

1 Innledning

Miljødirektoratet har på oppdrag fra Klima- og miljødepartementet (KLD) utredet hvordan verneområdeforvalterne kan organiseres for å styrke forvaltningen av verneområdene. Anbefalingen er avgrenset til verneområdeforvalternes organisatoriske tilknytning og er ikke en endring av forvaltningsmodellen i sin helhet. Verneområdestyrenes rolle og oppgaver skal ikke endres, og forvalterne skal fortsatt være lokalisert nær verneområdene. Utredningen resulterte i et forslag som ble sendt på høring våren 2026 (vedlegg 2). Tilrådningen er basert på anbefalingen og vurderingene fra høringsdokumentet og samlede høringssvar som er oppsummert i kapittel 4 og vedlagt tilrådningen.

Bakgrunnen for oppdraget er erfaringer med dagens organisering. Modellen innebærer at statsforvalterne har personal- og arbeidsgiveransvar for forvalterne, mens verneområdestyrene disponerer forvalternes tid som fagressurs og prioriterer hvilke oppgaver de skal utføre. En hovedutfordring er knyttet til denne rollefordelingen i oppfølging av forvalterne.

Det er også utfordringer knyttet til kapasitet til daglig ledelse og faglig oppfølging, liten fleksibilitet i ressursbruk samt opplæring og kompetansestøtte. Omfanget av utfordringene varierer mellom embeter og forvaltere og verneområdestyrer. Mange har også trukket frem viktige styrker ved dagens ordning, særlig forvalternes tilknytning til statsforvalternes fagmiljøer.

I tillegg bidrar en del praktiske forhold til at rolle- og oppgavefordelingen i forvaltningen av de store verneområdene kan fremstå som uklar for omverdenen. Dette gjelder bl.a. dagens praksis med felles e-post der statsforvalteren står som avsender på styrenes korrespondanse. Slike forhold er derfor vurdert som en del av dette oppdraget.

Ettersom oppdraget er knyttet til verneområdeforvalterne som utgjør sekretariatet til styrene, har vi avgrenset anbefalingen til å vurdere endringer som i hovedsak styrker forvaltningen av verneområder som styrene forvalter – nasjonalparker og store landskapsvernområder. Samtidig vil vurderingene og eventuelle endringer direkte eller indirekte kunne påvirke eller ha betydning for verneområder forvaltet av andre forvaltningsmyndigheter eller forvaltningen som helhet.

Siden oppstart i 2010 har forvaltningsordningen vært gjenstand for flere evalueringer, deriblant Riksrevisjonens undersøkelse i 2014[1] og Miljødirektoratet sin vurdering i 2021. Evalueringene avdekte behov for justeringer i ordningen, deriblant en bedre rolleavklaring mellom styrene, arbeidsgiver og verneområdeforvalterne samt klarere instruksjonsmyndighet for styrene overfor verneområdeforvalterne. Denne utredningen har vist at det fremdeles er behov for ytterligere justeringer knyttet til flere av de samme problemstillingene.

1 Riksrevisjonens undersøking av forvaltninga av nasjonalparkar. Riksrevisjonens administrative rapport nr. 1 2014

Miljø-
direktoratet

Det overordnede målet med å gjennomgå verneområdeforvalternes organisering er å styrke forvaltningen av verneområdene, blant annet ved å oppnå en mer helhetlig forvaltning mellom verneområder. I dag forvaltes om lag 80 % av det vernede arealet i Norge av nasjonalpark- og verneområdestyrer. Det betyr dermed mye for tilstanden i verneområdene at ordningen fungerer godt.

Vi skulle utrede 4 alternativer for organisering:

1. Beholde dagens ordning i all hovedsak, men se på bedringspunkter i denne
2. Samle arbeidsgiveransvaret hos et fåtall statsforvaltere
3. Samle arbeidsgiveransvaret hos Miljødirektoratet,
4. Opprette en egen organisasjon med egen ledelse, men der fellestjenester (arkiv, lønn osv.) håndteres av direktoratet

Vi skulle samtidig foreslå forbedringstiltak knyttet til organiseringen som skulle bidra til å oppnå målsetningen for oppdraget.

Miljødirektoratet har gjennomført utredningen med bakgrunn i eksisterende og innhentet kunnskap. Fagressurser internt i Miljødirektoratet som har vært koblet på i arbeidet med utredningen er tilknyttet fagtemaene verneområdeforvaltning, juss, økonomi, HR, naturoppsyn, miljøøkonomi, statsforvalterstyring og dokumentforvaltning. Miljødirektoratet har også opprettet en referansegruppe bestående av representanter for verneområdestyrer, statsforvalterembeter og forvaltere og denne er involvert slik direktoratet har funnet det hensiktsmessig i tråd med føringene i oppdraget.

Miljødirektoratet sendte våren 2026 ut sin foreløpige anbefaling om videre organisering på høring til alle nasjonalpark- og verneområdestyrer, statsforvalterembeter samt Statsforvalternes fellestjenester (STAF). Statsforvalterne ble bedt om å ivareta eventuelle innspill fra nasjonalpark- og verneområdeforvalterne. Med få unntak har samtlige høringsparter gitt høringssvar.

For nærmere omtale av forvaltningsmodellen, kunnskapsgrunnlag og prosess viser vi til høringsdokumentet som er vedlagt tilrådningen.

Miljø-
direktoratet

2 Miljødirektoratets tilrådning

2.1 Sammendrag av tilrådningen

Miljødirektoratet tilrår følgende alternativ for organisering av verneområdeforvaltere:
Et justert alternativ 2 – en samling av verneområdeforvalterne hos et færre antall statsforvalterembeter enn i dag.

Miljødirektoratet tilrår å samle verneområdeforvalterne hos 6 statsforvalterembeter.

Miljødirektoratet tilrår følgende tiltak for å oppnå målsetningen for oppdraget:

- Økning av kapasitet og ressurser hos Statsforvalterne
  - 6 seksjonslederstillinger
  - Økning i tildeling av midler til forvalterstillinger (lønn og drift) opprettet før 2024
  - Synliggjøre øremerking av midler per forvalterstilling i Prop. 1S
  - 2 juridiske ressurser/stillinger
- Klargjøring av roller i faglig oppfølging av forvalterne
  - Tydeliggjøring av hva statsforvalteren kan gi av faglige råd uten at dette innvirker på styrenes faglige instruksjonsmyndighet overfor forvalterne.
  - Den endelige rollefordelingen må beskrives i sentrale styringsdokumenter for statsforvalteren.
- Klarere skille mellom arbeidsgiver og nasjonalpark-/verneområdestyret i dokumentforvaltning
  - En nærmere utredning av tiltakene som foreslått i høringsdokumentet med sikte på å finne en god løsning for videre dokumentforvaltning i forvaltningsmodellen.
  - Etablere egne e-postadresser og arkivbase for verneområdestyrene.
- Øke fleksibiliteten i fordeling av forvalterressurser mellom styrer
  - Statsforvalterne som arbeidsgiver gis anledning til å avtale omfordeling av forvalters tid direkte med forvalter uten godkjenning fra styreleder.
  - Endringer i styringsretten over forvalters tid må synliggjøres i forvalternes stillingsinstrukser og i vedtektene for styrene.
- Innføring av "forvalterskolen" – en opplæringspakke for verneområdeforvaltere
- Videreføring av forvaltersamlinger hvert annet år
- Formalisere og styrke samarbeidet mellom forvaltere/styrer og besøkssentre
- Gjennomgang av forvaltningsknutepunkter som et tilleggsoppdrag når alternativ for organisering er fastsatt
- Samlokalisering av kontorsted med SNO-ressurser bør være en del av vurderingen i fastsettelse av, og mulig relokalisering, av knutepunkter/kontorsteder for forvaltere.

Miljø-
direktoratet

2.2 Tilrådning om alternativ for videre organisering av verneområdeforvaltere

Miljødirektoratet tilrår en løsning som tilsvarer et justert alternativ 2 – samling av verneområdeforvalterne i færre embeter enn i dag. Vi tilrår en samling i 6 embeter.

I vår tilrådning har vi vektlagt følgende punkter, som vi mener vil bidra til en mer helhetlig forvaltning:

- Bedre forhold for opplæring og veiledning av forvalterne og styrke kompetansen til forvalterne
- Mer lik organisering av forvalterne og styrke daglig ledelse
- Forvaltningsgevinster på tvers av alle verneområder som forvaltes av styrer og statsforvaltere
- Tillit til forvaltningsordningen

Vi mener det mest effektive tiltaket for å oppnå ønskede endringer ved dagens organisering er å samle stillingene i større enheter, som sikrer et stabilt og forutsigbart system tilknyttet stillingene. Det vil ivareta at alle får like muligheter til oppfølging fra sin nærmeste leder, både faglig og i personaloppfølging. Forvalterstillingen kan være en krevende rolle, med håndtering av utfordrende saker. Vi vet at personaloppfølging og ledelse varierer mellom embetene i dagens organisering. I forbindelse med utarbeiding av høringsforslaget utførte vi spørreundersøkelser for forvaltere og embeter, og svarene fra forvalterne avdekket at ikke alle føler at de får god nok støtte i sitt daglige arbeid. En dedikert seksjonsleder og en større faggruppe med kompetanse på forvaltning av store verneområder mener vi klart vil styrke sekretariatenes forhold for erfaringsdeling, opplæring og veiledning. Slik forventer vi at tiltaket vil styrke fagmiljøet og bidra til en generell kompetanseheving.

Vi tilrår at verneområdeforvalterne i størst mulig grad beholder sin nåværende tilknytning til sitt statsforvalterembete, samtidig som vi tilstreber at forvalterne skal samles i en enhet tilsvarende en seksjon med en dedikert seksjonsleder. Vi tilrår derfor at forvaltere ansatt i embeter med få forvaltere overføres administrativt til embeter med flere forvaltere slik at det blir grunnlag for større enheter tilsvarende en seksjon. Embeter som allerede har grunnlag for å etablere en seksjon beholdes i all hovedsak som i dag, med eventuell tilføring av forvaltere fra andre embeter.

Miljødirektoratet hadde i høringsdokumentet en foreløpig anbefaling om alternativ 2 – *Å samle arbeidsgiveransvaret hos et fåtall statsforvaltere* som modell for videre organisering av verneområdeforvalterne. Basert på høringssvarene, har vi utvidet forslaget med ett embete; vi forslår at Trøndelag videreføres som arbeidsgiver for verneområdeforvaltere.

Vi har dermed justert forslaget fra høring til en fordeling på 6 embeter, sammenlignet med 5 i høringsdokumentet. Det medfører at 4 embeter ikke videreføres som arbeidsgivere, og 10 forvalterstillinger er foreslått overført til andre embeter. Høringssvarene fra embetene og styrene

Miljø-
direktoratet

i disse 4 fylkene er klare på at de ikke ønsker alternativ 2, særlig på grunn av at de er bekymret for hvordan det vil påvirke videreføring av dagens faglige samarbeid og lokal tilknytning.

Blant de øvrige embetene fremheves i stor grad samme argumentasjon for å gå bort fra alternativ 2 som ny organisering. Samtlige embeter anbefaler alternativ 1. Samtidig er embetene som ikke berøres av ny organisering mindre negative til alternativ 2. Blant styrene og forvalterne i øvrige fylker er det en større støtte til alternativ 2, men også her er meningene delte.

Vi har forståelse for at forslaget kan medføre endringer i dagens samarbeidspraksis, men vi mener også at det kan avbøtes med å etablere nye kontaktflater mellom etatene. Vi understreker at stillingene som foreslås overført ikke skal flyttes fysisk, men administrativt, og beholder et lokalt kontorsted.

En gjennomføring av et justert alternativ 2 innebærer at et utvalg av statsforvalterne vil få et større ansvar for oppfølging av forvalterne enn i dag. Vi har foreslått økte ressurser som gir den nødvendige kapasiteten til å forvalte denne rollen på en god måte.

Vi mener dagens organisering uten endringer (nullalternativet) ikke tilstrekkelig ivaretar de viktigste forbedringspunktene som bidrar til å sikre god oppfølging av forvalterne. Dermed vil heller ikke en videreføring nullalternativet bidra til en styrket forvaltning av verneområdene. En videreføring av dagens organisering med gjennomføring av forbedringstiltakene (kap. 2.3) vil bedre dagens situasjon, blant annet ved at man får tilført mer ressurser til ordningen og en tydeligere rollefordeling. Men alternativet vil ikke romme fordelene som følger av en mer lik organisering og styrket ledelse, som foreslått i alternativ 2. De foreslåtte forbedringstiltakene vil helt klart få mer effekt ved et alternativ der stillingene er samlet på grunn av synergieffektene som en større enhet gir. Det er for eksempel være lettere å fordele ressurser på tvers av verneområder når man har en større forvaltergruppe å fordele ressurser mellom.

Høringsuttalelsene ga liten støtte til alternativ 3 og alternativ 4. Miljødirektoratet vurderte også i sitt høringsdokument at disse alternativene medfører ulemper som overgår gevinstene ved forslagene, og går ikke videre med disse.

Miljø-
direktoratet

2.2.1 Omtale av administrativ forflytning av stillinger mellom embeter

I tabellene under vises dagens fordeling av forvalterstillinger sammenlignet med forslag til endring. I tabell 1 viser vi forslaget som ble sendt på høring, i tabell 2 viser vi vår tilrådning.

Tabell 1. Forslag til fordeling av forvalterstillinger i høringsdokumentet

Statsforvalter- embete	Antall forvaltere per embete i dag	Forslag til forvaltere med endret løsning	Endringer i sammensetning
Troms og Finnmark	13	13	Uendret
Nordland	9	14	5 stillinger tilføres fra Trøndelag. Forvaltere fra Børgefjell nasjonalpark (1), Blåfjella/Skjækerfjella nasjonalpark og Lierne nasjonalpark (2) og Skarvan/Roltdalen/Sylan landskapsvernområde (1) og Skardsfjella/Hyllingsdalen landskapsvernområde (1)
Trøndelag	10	0	5 stillinger overføres til Innlandet og Nordland
Innlandet	14	19	5 stillinger tilføres fra Trøndelag. Forvaltere fra Trollheimen landskapsvernområde (2), Femundsmarka nasjonalpark og Gutulia nasjonalpark (1), Forollhogna nasjonalpark (2).
Vestland	9	13	4 stillinger tilføres fra Agder, Møre og Romsdal og Rogaland. Forvaltere fra Geiranger-Herdalen landskapsvernområde (1), Setesdal Vesthei, Ryfylkeheiane og Frafjordheiane landskapsvernområde (3)
Møre og Romsdal	1	0	1 stilling overføres til Vestland
Rogaland	1	0	1 stilling overføres til Vestland
Vestfold og Telemark	3	0	3 stillinger overføres til Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus
Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus[4]	5	10	5 stillinger tilføres fra Agder og Vestfold og Telemark. Forvaltere fra Raet nasjonalpark (1) og Oksøy-Ryvingen-Flekkefjord landskapsvernområde (1), Færder nasjonalpark (1), Jomfruland nasjonalpark (1) og Brattefjell-Vindeggen landskapsvernområde (1)
Agder	4	0	4 stillinger overføres til Vestland og Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus
Totalt antall forvaltere:	69	69	

I vår tilrådning foreslår vi en justert organisering, der ytterligere ett embete beholder forvalterstillingene, samtidig som vi tilstreber å samle forvaltere fra embeter med få stillinger til større enheter, som kan understøtte en seksjon. I høringsdokumentet la vi terskelen for en seksjon på 10 stillinger. Vi har redusert denne til 9, slik at flest mulig forvalterstillinger kan plasseres i embetet de tilhører geografisk. En skisse over foreslått løsning er beskrevet i tabell 2.

Miljø-direktoratet

Tabell 2. Tilrådning til fordeling av forvalterstillinger per embete

Statsforvalter- embete	Antall forvaltere per embete i dag	Antall forvaltere med endret løsning	Endringer i sammensetning
Troms og Finnmark	13	13	Uendret
Nordland	9	9	Uendret
Trøndelag	10	9	1 stilling overføres til Innlandet. Forvalter fra Gutulia nasjonalpark og Femundsmarka nasjonalpark.
Innlandet	14	15	Tilføres 1 stilling fra Innlandet. Forvalter fra Gutulia nasjonalpark og Femundsmarka nasjonalpark
Vestland	9	13	Tilføres 4 stillinger fra Agder, Møre og Romsdal og Rogaland: Forvalter fra Geiranger-Herdalen (1) og forvaltere fra Setesdal Vesthei, Ryfylkeheiane og Frafjordheiane landskapsvernområde (3)[2]
Møre og Romsdal	1	0	1 stilling overføres til Vestland.
Rogaland	1	0	1 stilling overføres til Vestland.
Vestfold og Telemark	3	0	3 stillinger overføres til Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus.
Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus (ØBOA)	5	10	Tilføres 5 stillinger fra Agder og Vestfold og Telemark. Forvaltere fra: Raet nasjonalpark (1) og Oksøy-Ryvingen-Flekkefjord landskapsvernområde (1), Færder nasjonalpark (1), Jomfruland nasjonalpark (1) og Brattefjell-Vindeggen landskapsvernområde (1) [2]
Agder	4	0	4 stillinger overføres til Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus og til Vestland.
Totalt antall forvaltere:	69	69	

Nærmere omtale av de foreslåtte administrative overføringene av verneområdeforvaltere er beskrevet under.

[2] Sekretariatet for Setesdal Vesthei, Ryfylkeheiane og Frafjordheiane landskapsvernområde kan fordeles til enten Vestland eller ØBOA. Tabell 2 viser løsningen der Vestland overtar arbeidsgiveransvaret. Sekretariatet for Brattefjell-Vindeggen kan fordeles til enten Vestland eller ØBOA. Tabell 2 viser løsningen der ØBOA overtar arbeidsgiveransvaret.

Miljø-
direktoratet

Sekretariatet for Femundsmarka og Gutulia nasjonalparkstyre
Forvalterne for Femundsmarka og Gutulia nasjonalparkstyre er i dag fordelt på to embeter; Trøndelag og Innlandet. Nasjonalparkstyret ønsker å samle forvalterne i ett embete slik at de får samme arbeidsgiver.

Statsforvalteren i Innlandet omtaler i sitt høringssvar at de gjerne vil ha arbeidsgiveransvar for begge forvalterne for Femundsmarka og Gutulia nasjonalparkstyre, da halve arealet til Femundsmarka, og hele Gutulia nasjonalpark, ligger i Innlandet. Forslaget støttes også av Femundsmarka og Gutulia nasjonalparkstyre, som ønsker overføring til Innlandet. Statsforvalteren i Trøndelag anbefaler å samle forvalterne i ett embete, uten å oppgi preferanse for et spesifikt embete.

Miljødirektoratet tilrår at sekretariatet for Femundsmarka og Gutulia nasjonalparkstyre samles hos Statsforvalteren i Innlandet basert på geografisk tilknytning og styrets ønske om overføring til Innlandet.

Sekretariatet for Geiranger-Herdalen verneområdestyre
Statsforvalteren i Møre og Romsdal administrerer én forvalterstilling, sekretariatet for Geiranger-Herdalen verneområdestyre. Vi tilrår at stillingen overføres til et embete med nok forvalterstillinger til å understøtte en egen seksjon, og vi mener Vestland er embetet som er mest aktuelt for å overta stillingen. Vi tilrår at forvalterstillingen som følger sekretariatet for Geiranger-Herdalen verneområdestyre, overføres til Statsforvalteren i Vestland.

Geiranger-Herdalen verneområdestyre og Statsforvalter i Møre og Romsdal ønsker at dagens løsning opprettholdes. Stiftinga Geirangerfjorden verdsarv v/ verdensarvkoordinatoren har også levert et høringssvar. På grunn av koordinatorens spesifikke rolle i verdensarvsamarbeidet i Geiranger har vi valgt å omtale høringssvaret her, selv om stiftelsen ikke var høringspart.

Verneområdestyret mener omorganisering vil ha klare ulemper for forvaltningen av Geiranger-Herdalen når det gjelder faglig samarbeid, lokal forankring og praktisk gjennomføring av oppfølging fra arbeidsgiver. Statsforvalter har erfart at avstand til regional forvaltning svekker samhandlingen mot regionale aktører gjennom at det blir færre naturlige møteplasser. Videre anføres det at administrativ tilhørighet mellom forvalter og statsforvalteren er avgjørende for god informasjonsflyt, koordinering og faglig oppfølging. Verdensarvkoordinatoren for Vestnorsk fjordlandskap peker på at forvaltningsknutepunktet i Geiranger svekkes dersom avstanden til regional forvaltning og fagmiljøer blir lengre. Det pekes på faren for at regionale samarbeidsflater og faglige nettverk knyttet til verdensarvoppfølging svekkes dersom arbeidsgiveransvaret flyttes.

Endret arbeidsgiveransvar innebærer at forvalterstillingen i Møre og Romsdal tilknyttes en fagseksjon i Vestland som er dedikert oppfølging av arbeidsgiveransvaret for forvaltere av store verneområder på Vestlandet. Arbeidssted for forvalter vil fortsatt være forvaltningsknutepunktet i Geiranger. Vi mener at omorganisering av arbeidsgiveransvaret ikke innebærer en vesentlig

svekkelse av det sterke fagmiljøet på klima og miljø hos statsforvalteren i Møre og Romsdal. Omorganisering av arbeidsgiveransvar endrer ikke ved statsforvalters ansvar for formidling av relevant informasjon til kommunale, fylkeskommunale og statlige organ, herunder også verneområdestyret og det samla forvaltningsknutepunktet i Geiranger. Vi forutsetter videre at det gode samarbeidet mellom Statsforvalteren i Møre og Romsdal og Statsforvalteren i Vestland videreføres, samt at en utvidet verneområdeforvaltningsseksjon i Vestland sørger for å legge til rette for at verneområdeforvaltere opprettholder deltagelse i relevante fagnettverk i alle fylker hvor verneområdene er lokalisert.

Møre og Romsdal og Vestland deler ansvar for oppfølging av verdensarvområdet Vestnorsk fjordlandskap. Unesco sitt fagorgan, IUCN, ønsker at Norge legger til rette for sterkere samarbeid og harmonisering av forvaltingen av de to delområdene for å styrke verdensarvoppfølgingen. Verneområdeforvalterne og sekretariat for Geiranger-Herdalen og Nærøyfjorden verneområdestyrer har sentrale roller og oppgaver i oppfølgingen av de internasjonale forpliktelsene. Samordnet arbeidsgiveransvar kan bidra til å styrke det verdensarvfaglige samarbeidet ytterligere, og være fordelaktig gjennom bla enklere utveksling/samordning av arbeidsressurser og gjennomføring av felles forvaltningstiltak. Overføring av stillingen endrer ikke ved Statsforvalteren i Møre og Romsdal sin rolle i Verdsarvrådet for Vestnorsk fjordlandskap.

Sekretariatet for Setesdal Vesthei, Ryfylkeheiane og Frafjordheiane landskapsvernområde
Vi tilrår at sekretariatet for Setesdal Vesthei, Ryfylkeheiane og Frafjordheiane landskapsvernområde (SVR), bestående av 3 forvaltere, samles i ett embete. De er i dag fordelt med to forvaltere hos Agder og 1 forvalter hos Rogaland.

Både Statsforvalteren i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus (ØBOA) og Statsforvalteren i Vestland er aktuelle embeter for å samle forvaltere for SVR i en større enhet. Hvorvidt stillingene bør flyttes til ØBOA eller Vestland må vurderes nærmere i samråd med de aktuelle Statsforvalterne og nasjonalparkstyret. I tabell 2 er stillingene foreslått flyttet til Vestland, men det utgjør ingen forskjell i antall embeter hvilken løsning som velges her.

Høringsuttalelsen fra Statsforvalteren i Agder og forvaltere for SVR er negativ til endring av arbeidsgiver blant annet fordi det vil svekke rammebetingelsene for samarbeid knyttet til villreinforvaltningen i verneområdene. Også Statsforvalteren i Rogaland trekker frem gjensidig kunnskapsutveksling mellom statsforvalteren og verneområdeforvalteren som svært ønskelig å beholde og at forvalteren er en viktig ressurs i deres arbeid knyttet til villrein. De peker også på at alternativ 2 kan medføre en mer fragmentert forvaltning av Setesdal Ryfylke villreinområde.

Miljødirektoratet ser fordelen av å ha forvaltere for verneområdene i samme embeter som villreinforvaltningen for SVR, men mener at fordelene med å samle forvalterstillingene i egne seksjoner er større enn ulempene et samarbeid mellom to embeter medfører. Selv om arbeidsgiver endres, vil det kunne legges til rette for samarbeid med embetene i Agder og Rogaland for videre oppfølging av tiltaksplanene for Setesdal Ryfylke og Setesdal Austhei villreinområder som vedtas i høst. Villreinforvaltningen skal - uavhengig av arbeidsgiverorganisering - samarbeide med berørte etater, deriblant verneområdestyret for SVR.

Miljø-
direktoratet

Både ØBOA og Vestland har forvaltningsansvar for villrein, med koordineringsfunksjon for villreinnemder i sine fylker. Embetene er slik godt rustet til å være en faglig støtte til forvalterne på temaet. Begge embetene har også fått styrket ressurs til villreinforvaltning; ØBOA har ansatt en saksbehandler for å utarbeide tiltaksplan for villreinen på Hardangervidda og Vestland har ansatt en kommunikasjonsrådgiver for villrein og forventer en stilling til for å utarbeide tiltaksplan for Nordfjella.

Sekretariatet for Brattefjell-Vindeggen landskapsvernområde
Forvalteren er per i dag ansatt hos Statsforvalteren i Vestfold og Telemark, med kontorsted på Skinnarbu. Verneområdet overlapper med Brattefjell-Vindeggen villreinområde, som ligger inntil Hardangervidda villreinområde. Villreinstammen regnes i mange sammenhenger som en delbestand av Hardangerviddastammen (kilde: Norsk villreinsenter). Både Statsforvalteren i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus (heretter omtalt som ØBOA) og Statsforvalteren i Vestland er aktuelle embeter for å plassere sekretariatet for Brattefjell-Vindeggen i en større enhet, se omtale av villreinkompetanse hos statsforvalteren i forrige avsnitt. Hvorvidt stillingen bør flyttes til ØBOA eller Vestland må vurderes nærmere i samråd med de aktuelle Statsforvalterne og nasjonalparkstyret. I tabell 2 er stillingen foreslått flyttet til ØBOA, men det utgjør ingen forskjell i antall embeter hvilken løsning som velges her.

Sekretariatene for Oksøy-Ryvingen og Flekkefjord landskapsvernområde, Raet, Jomfruland, Færder og Ytre Hvaler nasjonalparker
Vi tilrår at sekretariatene for de marine nasjonalparkene, Raet nasjonalpark i Agder og Færder og Jomfruland nasjonalparker i Vestfold og Telemark, samles i ett embete for å styrke det faglige nettverket for marine nasjonalparker, sammen med sekretariatet for Oksøy-Ryvingen og Flekkefjord landskapsvernområder. Vi mener det er mest aktuelle embetet er ØBOA, som allerede har 5 forvalterstillinger, deriblant Ytre Hvaler nasjonalpark. Overføring av forvalterstillingene fra Agder og Vestfold og Telemark vil samle nok stillinger til å understøtte en egen seksjon hos ØBOA.

Vestfold og Telemark oppgir i sin høringsuttalelse et sterkt ønske om å beholde forvalterstillingene for å opprettholde utøvelsen av statsforvalterens samordningsoppdrag og statsforvalterens mulighet til å holde seg orientert om viktige saker som kan ha betydning for samordning, forenkling og effektivisering av den statlige virksomhet i fylket.

For å oppnå en reell styrking av fagmiljøet og ledelse, mener vi imidlertid at det er nødvendig å samle forvalterstillingene i større enheter. Dette er ikke forenelig med å beholde et fåtall stillinger hos enkelte statsforvaltere, slik som det er i dag. Administrativ overføring av stillinger kan endre det etablerte samarbeidet mellom styret og statsforvalterembetet, og må i vårt forslag ivaretas ved etablering av nye samarbeidsflater.

Miljø-
direktoratet

2.2.1.1 Øvrige administrative overføringer av forvaltere

På generelt grunnlag bør det vurderes å samle sekretariat som i dag er delt mellom to statsforvaltere og fylker under samme arbeidsgiver. Per i dag har styrene for SVR, Femundsmarka og Gutulia, Breheimen og Jotunheimen sekretariat som er delt mellom to fylker. De to førstnevnte er omtalt i avsnitt 2.2.1. Vi tilrår at samme grep gjøres for Breheimen og Jotunheimen slik at sekretariatet for et styre samles under ett embete. Dette er ikke synliggjort i tabell 2 (kap. 2.2), men det vil i så fall utgjøre en administrativ relokalisering av inntil to stillinger til enten Statsforvalteren i Innlandet eller Statsforvalteren i Vestland.

2.2.2 Klagebehandling

Overføring av arbeidsgiveransvar til et annet embete vil ikke medføre endring i statsforvalterens adgang til å klage på styrenes vedtak. Statsforvalteren er klageorgan for styrenes vedtak uavhengig av forvalters administrative tilhørighet. Dette følger av naturmangfoldloven § 62 tredje ledd. Klageretten gjelder vedtak i verneområder som statsforvalteren hører til.

2.3 Tilrådning om forbedringstiltak

I høringsdokumentet la Miljødirektoratet frem forslag til tiltak for å oppnå målsetningen med oppdraget. En nærmere gjennomgang av dette ligger i høringsdokumentet. Her presenterer vi tilrådning om tiltak knyttet til alternativet Miljødirektoratet tilrår som anbefaling organisering av forvalterne.

2.3.1 Økning av kapasitet og ressurser hos Statsforvalterne

I høringsutkastet presenterte direktoratet en rekke tiltak for å øke kapasitet og ressurser hos Statsforvalterne inkludert økt tildeling per forvalterstilling for forvaltere ansatt før 2024, synliggjøring av øremerking av midler, tilføring av midler til en seksjonsleder til embeter med mer enn 10 forvaltere og til en forvalterkoordinator i embeter med færre forvaltere.

Høringen ga stor støtte til disse tiltakene og Miljødirektoratet velger derfor å gå videre med en tilrådning av samtlige tiltak som er aktuelle for vårt tilrådde alternativ, i tillegg til et tiltak som er løftet frem i høringssvarene.

Miljødirektoratet tilrår:

- Økning i tildeling av midler til forvalterstillinger (lønn og drift) opprettet før 2024
- Synliggjøre øremerking av midler per forvalterstilling i Prop. 1S
- Tilføre midler til 6 seksjonslederstillinger jf. oversikten i tabell 2.
- Tilføre midler til 2 juridiske stillinger som skal ha som hovedansvar å følge opp juridiske spørsmål fra og veiledning av forvalterne på tvers av embeter.

Miljø-
direktoratet

Beskrivelse av tiltakene:
Vi tilrår at tildelingen per forvalter økes til 1.3 millioner kroner for stillingene som ikke allerede har fått slik økt ramme. Det gjelder i hovedsak forvalterstillinger opprettet før 2024. Vi mener en tildeling av en øremerket ramme på 1,3 millioner kroner er nødvendig for å dekke de kostnadene stillingen innebærer som listet i kap. 4.9. i høringsdokumentet. Rammen må prisjusteres på virkningstidspunktet. Oppfølging av og administrative oppgaver knyttet til verneområdeforvaltere er en særskilt oppgave og en del av embetenes ordinære rammer. Det er ønskelig at finansieringen av stillingene og den faktiske prioriteringen som er knyttet til forvalterstilingene synliggjøres i større grad. På den måten vil det bli tydeligere for både styrene og hvert enkelt embete hvilket budsjett de har på drift knyttet til hver enkelt forvalterstilling.

Med de 6 foreslåtte seksjonslederstillingene, vil alle embeter som foreslås som arbeidsgivere til verneområdeforvalterne ha mulighet til å organisere stillingene i egne seksjoner med felles fagområde nasjonalparker og store landskapsvernområder. Embetene bestemmer selv hvordan de ønsker å være organisert. En inndeling i egne seksjoner for forvaltere er derfor ikke noe Miljødirektoratet kan avgjøre, men det er vår tilrådning til organisering.

En etablering av dedikerte seksjonslederstillinger for verneområdeforvaltere vil medføre en vesentlig styrking av apparatet rundt forvalterne, da man får en lederressurs med kapasitet til god oppfølging, og som kan ha et samlet overblikk over verneområdene i sin seksjon.

Etablering av seksjoner med seksjonsledere vil også forenkle informasjonsflyten mellom overordnede myndigheter og styrenes sekretariat, ved at seksjonslederen fungerer som et kontaktpunkt. Det er per i dag behov for bedre informasjonsflyt for felles problemstillinger som tilrettelegging og skjøtsel, juridiske spørsmål, anbudsregler m.m. En seksjonsleder vil i tillegg få en viktig rolle i økonomihåndtering, og kan bidra til å fordele midler mellom styrer når det meldes inn restmidler eller merbehov gjennom året.

Seksjonslederstillingen bør omfatte personalansvar, faglig koordinering og veiledning, økonomistyring m.m. I tillegg anbefaler direktoratet at seksjonslederne etablerer et seksjonslederforum for å ivareta samhandlingen på tvers av embetene.

Behovet for en egen juridisk ressurs er spesifikt nevnt i flere høringssvar, og to av høringspartene foreslår en løsning der en felles juridisk ressurs for verneområdeforvaltere plasseres hos et av embetene. Miljødirektoratet støtter forslaget, da det er behov for mer juridisk bistand. Det kom også tydelig frem i svarene fra spørreundersøkelsen som ble sendt ut i forbindelse med utredning før høring. Vi foreslår at det etableres 2 stillinger, som skal fungere som en felles juridisk ressurs for verneområdeforvaltere. Stillingene kan plasseres samlet i ett embete, eller fordeles på to embeter.

Miljø-
direktoratet

Endring fra høring:
På bakgrunn av tilrådning av alternativ med samling av alle forvalterstillinger i egne seksjoner, går vi ikke videre med forslaget om tilføring av midler til forvalterkoordinatorer.

I høringsdokumentet foreslo vi at embetene burde ha minst 10 forvalterstillinger for å understøtte en seksjon. I vår tilrådning videreføres Trøndelag som embete med administrativt ansvar for forvaltere, noe som medfører at Trøndelag og Nordland har 9 stillinger hver.

Anbefaling om etablering av felles juridisk ressurs for verneområdeforvaltere. Vi foreslår at det etableres 2 stillinger, som skal fungere som en felles juridisk ressurs for verneområdeforvaltere. Stillingene kan plasseres samlet i ett embete, eller fordeles på to embeter.

2.3.2 Klargjøring av roller i faglig oppfølging av forvalterne

I høringsdokumentet løftet direktoratet frem forslag til tiltak som skulle bidra til ytterligere rolleavklaring når det gjelder faglig oppfølging av verneområdeforvalterne, både en tydeliggjøring av ansvaret i styringsdokumentene for statsforvalteren og en tydeliggjøring av hva statsforvalteren kan gi faglige råd om uten at det innvirker på styrenes instruksjonsmyndighet overfor forvalterne.

Forslaget om en tydeliggjøring av ansvaret i sentrale styringsdokumenter fikk bred støtte i høringen, men med ulike synspunkt på hva handlingsrommet i arbeidsgivers faglige rådgivning skal være.

Miljødirektoratet tilrår:
- Tydeliggjøring av hva statsforvalteren kan gi faglige råd om uten at dette innvirker på styrenes faglige instruksjonsmyndighet overfor forvalterne i sentrale styringsdokumenter.
    - Vi mener statsforvalter kan gi faglig rådgiving til forvalternes arbeid med forvaltningsplaner, skjøtselsplaner og tiltaksplanlegging o.l.
    - Vi mener statsforvalter kan gi faglig rådgiving til forvalternes arbeid med innstillinger til styrene når forvaltere eller styrene etterspør dette.
- Den endelige rollefordelingen bør omtales i Hovedinstruks for statsforvalteren, og i vedtektene til verneområdestyrene.

Beskrivelse av tiltakene:
Faglig bistand vil inkludere veiledning i forbindelse med utarbeidelse av forvaltningsplaner, skjøtselsplaner og øvrige forvaltningstiltak inkludert administrative oppgaver som anbud o.l. Vi mener at faglig bistand også bør kunne gis til forvalterens innstilling i enkeltsaker.

Høringssvarene fra styrene er tydelige på at det er lite ønskelig at statsforvalteren får en godkjennerrolle på forvalterens innstilling, da selvstendige vurderinger i forvalteren sitt arbeid

Miljø-
direktoratet

med innstillinger til styret er viktig for å tydeliggjøre rollen til styret som eget organ. Vi tilrår derfor at statsforvalter kan gi faglig rådgiving til forvalternes innstillinger til styrene når forvaltere eller styrene etterspør dette.

En forutsetning for å gi arbeidsgiver større handlingsrom til faglig veiledning er at forvalter utøver sin myndighet i samsvar med det styrene beslutter. Men det utelukker ikke muligheten til å motta bistand til å utarbeide en innstilling.

Vårt utgangspunkt er at bistand til godt faglig håndverk ikke skal svekke styrenes styringsrett, men bidra til at beslutningsgrunnlaget blir så godt som mulig. Handlingsrommet til faglig veiledning må også sees i sammenheng med det uttrykte behovet for en juridisk ressurs. Det vil komme tilfeller der forvalter ønsker juridisk bistand i utforming av en innstilling og dersom statsforvalter da ikke har handlingsrom til å gi slik veiledning vil en juridisk ressurs miste store deler av sin nytteverdi.

Dobbeltrollen til statsforvalter som klageorgan og faglig veileder, er også påpekt i mange høringssvar. Vi mener at myndigheten til å påklage et vedtak og det å gi faglig rådgivning til forvalter, er to adskilte oppgaver som ikke kommer i konflikt med hverandre. Vi ser det derfor ikke som uforenlig at statsforvalteren gir faglige råd til forvalter i forbindelse med innstilling i en sak, og at vedtaket senere påklages.

Faglig veiledning er essensielt for faglig utvikling og vil fremme gode beslutninger. Et styrket fagmiljø, som kan bistå med veiledning, vil gjøre forvalteren bedre i stand til å utføre sitt arbeid. Dette vil være nyttig både i forbindelse med behandlingen av enkeltsaker og øvrig skjøtsel- og tiltaksplanlegging i verneområdene. Muligheten for faglig bistand kan også bidra til å redusere antallet klager fra statsforvalteren.

Endring fra høring:
Miljødirektoratet endrer ordlyden i tilrådning til tiltaket om faglig rådgiving fra *Vi mener statsforvalter kan gi faglig rådgiving til forvalternes innstillinger til styrene ved behov* til *Vi mener statsforvalter kan gi faglig rådgiving til forvalternes innstillinger til styrene når forvaltere eller styrene etterspør dette.* Dette gjør vi for å tydeliggjøre at dette tiltaket er ment å tegne opp en grense for hvor langt den faglige rådgivingen fra embetet *kan* strekke seg.

2.3.3 Klarere skille mellom arbeidsgiver og styret i dokumentforvaltning

Forvalterne benytter i dag statsforvalterens dataplattform, og deler arkivbase, journal, e-postadresser og digitalt postmottak med Statsforvalterne. Publisering av postjournal skjer i eInnsyn, som blir utviklet og driftet av Digitaliseringsdirektoratet. I dag er det teknisk ikke mulig å skille på arkivdelnivå i publiseringen av offentlig postjournal. Ved hjelp av standardiserte skriveregler for sak – og journalposttitler er det i dag mulig å søke frem innhold for konkrete verneområdestyrer i eInnsyn.

Miljø-
direktoratet

Digital post sendes med fellestjenesten eFormidling til og fra arkivbasene. I dag fremstår statsforvalteren som digital avsender av all digital post som sendes fra Elements-basene. Måten styrene er registrert i virksomhetsregisteret kan ha betydning for det tekniske handlingsrommet.

Det er et sterkt behov for separate e-postadresser for styrene, samt egne arkivbaser som muliggjør å skille ut journalføringene og publisere separate offentlige journaler. Behovet for egne avsenderadresser er påpekt av styrene i flere år, og ble fremhevet som et tiltak i evaluering av forvaltningsordningen fra 2021. I innspillene fra verneområdestyrene i forbindelse med dette oppdraget er dette et behov som styrene selv også tar opp, som et reelt problem i utøving av sin myndighet.

En av årsakene til behovet for egne arkivbaser er det juridiske aspektet, som pålegger det enkelte organ (her: styrene) journalføringsplikt og arkivplikt etter arkivlova § 5 og arkivforskriften § 14. Etter dagens praksis fremstår ikke verneområdestyrene som selvstendige organer i dokumentasjonsforvaltningen.

Egne arkivdeler og metadata kan brukes for å indikere at dokumentet gjelder et styre, men det gir ikke reell teknisk adskillelse, som bare kan oppnås med en egen arkivbase for styrene. Til behandling av styresakene finnes det en tilpasset «utvalgsmodul» i Elements, som Statsforvalterens fellestjenester (STAF) anbefaler å bruke. Dette løser imidlertid ikke de grunnleggende utfordringene. Utvalgsmodulen er utviklet for å understøtte møte- og utvalgsbehandling, og etablerer ikke et eget organisatorisk eller arkivfaglig skille mellom styrenes dokumentasjon og statsforvalterens øvrige dokumentasjon. Dokumentasjon fra ulike virksomheter skapes i en felles base, til tross for at de har ulike roller og behov i behandling av samme sak. Tilgangen til felles base vil også kunne føre til at saksbehandlere hos både styrene og statsforvalterne kan få tilgang til kunnskapsgrunnlag og forarbeider, som de normalt ikke skulle hatt tilgang til. Tilgangsstyring vil videre kunne sikre ryddighet og at interne dokumenter og dokumenter som kan være underlagt taushetsplikt, bare er tilgjengelige for forvaltere.

En annen årsak er de praktiske konsekvensene av sammenblandingen. Dagens praksis medfører utfordringer knyttet til rolleforståelsen eksternt blant brukere og publikum. Når avsenderadressen er tilknyttet statsforvalteren kan det skape forvirring blant publikum om hvorvidt styrene er en egen enhet. I spørreundersøkelsen som ble sendt ut i forbindelse med dette oppdraget (se høringsutkast) beskriver forvalterne at dette i dag må klargjøres i all ekstern kommunikasjon mot publikum slik at de sikrer seg at mottaker forstår hvem de får henvendelsen fra. Praksisen medfører også økt risiko for feil journalføring. Dersom dokumentasjon arkiveres feil, vil det være vanskelig å sikre at all relevant dokumentasjon er fremlagt ved et eventuelt tilsyn, i forbindelse med en klage eller et innsynskrav. Dokumenter eller metadata publiseres på statsforvalterens offentlig journal og kan bli vanskeligere å finne for publikum, siden det ikke finnes et eget organisatorisk skille som gir ryddige og entydige treff. Egne arkivbaser gjør det mulig å skille ut journalføringene og publisere separate offentlige journaler, fortrinnsvis på eInnsyn.

Vi anbefaler at styrene får egne arkiv og egne journaler**.** Vi går ut fra at egne arkiv kan organiseres gjennom samme arkivsystem som statsforvalteren allerede har. Dette vil kanskje kunne løses ved å opprette verneområdestyrene som en felles arkivbase med underliggende

Miljø-
direktoratet

arkivdel for hvert verneområde. Miljødirektoratet har eksempelvis en egen arkivbase i Elements for Klagenemnda for miljøinformasjon og med intern tilgangsstyring. Dersom man går for en separat arkivdel i stedet for arkivbase, må man finne en alternativ løsning for publisering av offentlig journal.

For å synliggjøre at styrenes virksomhet er separat og ikke en del av statsforvalteren, anbefalte vi i høringsdokumentet at forvaltere også har e-postadresser som skiller seg fra statsforvalteren. Styrenes mulighet for å stå som avsender på egen korrespondanse, både brev og e-poster er et viktig punkt for verneområdestyrene. Miljødirektoratet mener at dette er forhold som må bedres slik at korrespondansen ikke fortsetter å skape uklarhet og forvirring.

Det er stor støtte blant høringssvarene fra statsforvalterembetene og verneområdestyrene når det gjelder behovet for endringer i dokumentforvaltningen. Høringssvaret fra Statsforvalterens fellestjenester (heretter STAF), er kritisk til tiltakene som er foreslått knyttet til dette. STAF fraråder eget arkiv eller flere egne arkiver til styrene og viser til at dette vil medføre store kostnader og gi er mer komplekst driftsmiljø samt betydelig øke ressursbehovet i STAF.

Når det gjelder publisering av offentlig postjournal anbefaler STAF en ny gjennomgang av behovene og muligheten sammen med Digitaliseringsdirektoratet.

Når det gjelder direktoratets forslag om egne e-postadresser som skiller seg fra "@statsforvalteren.no", anbefaler STAF at det ikke etableres støtte for flere UPN-er enn det som benyttes i dag. De skriver at dette reduserer risikoen for feiltilganger, svakere sporbarhet, inkonsistent sikkerhetshåndheving og økt administrativ kompleksitet.

Miljødirektoratet anerkjenner at tiltakene som foreslås for et klarere skille mellom arbeidsgiver og styre i dokumentforvaltningen vil kunne innebære økte kostnader og ressurser i forvaltningen. Samtidig mener vi at det er viktig å vektlegge behovene til verneområdestyrene, -embetene og offentligheten når det gjelder å sikre en så god og tydelig dokumentforvaltning som mulig og at det bør etterstrebes å finne løsninger på denne problemstillingen for å redusere risikoen som dagens løsning innebærer. Verneområdestyrene fatter vedtak og utfører tiltak som er i offentlighetens interesse og det er derfor svært viktig å sikre at publikum enkelt finner frem til riktig organ og relevant informasjon til rett tid slik at vi ivaretar muligheten for reell påvirkning i prosesser og tillit til forvaltningen. I tillegg må vi sikre at dokumentforvaltningen i denne forvaltningsmodellen følger kravene i lovverket.

Miljødirektoratet tilrår:

- En nærmere utredning av tiltakene som foreslått i høringsdokumentet med sikte på å finne en god løsning for videre dokumentforvaltning i forvaltningsmodellen og at dette inkluderer en helhetlig risikovurdering, der konsekvensene av å opprettholde dagens modell veies opp mot utfordringene ved endring.
- Vi ønsker å få på plass egne e-postadresser og arkivbase for verneområdestyrene. For eksempel ved at det opprettes et felles e-postdomene slik som "verneområdestyre.no" som styrene kan benytte.

Miljø-
direktoratet

Endring etter høring:
Etter høringssvar fra STAF har vi justert vår tilrådning noe slik at vi foreslår en nærmere utredning av mulige løsninger for dokumentforvaltningen samt at dette inkluderer en helhetlig risikovurdering.

2.3.4 Øke fleksibiliteten i fordeling av forvalterressurser mellom styrer

En sentral utfordring som har blitt trukket frem ved dagens organisering er at det i dag er liten fleksibilitet i ressursene forvalterne utgjør pga. arbeidsgivers begrensede styringsrett. Det gjør det vanskelig å utjevne arbeidsbelastningen og blir særlig et problem ved sykefravær og annen vakanse. I høringsutkastet anbefalte derfor Miljødirektoratet å gi statsforvalterne noe mer styring over sine ansattes tid.

I høringssvarene er det stor støtte til tiltak som sikrer større fleksibilitet i fordelingen av forvalterressurser. Samtidig peker noen embeter på et ønske om at forvalterne også bør kunne benyttes til å utføre oppgaver for embetene når det er anledning til dette. Miljødirektoratet har valgt å fastholde på forslaget om at tiltaket her gjelder fleksibilitet i forvalterressurser mellom oppgaver for verneområdestyrene. Selv om det ikke foreslås en tydeliggjøring av fleksibiliteten i bruken av forvalterressurser til andre oppgaver mener vi at dette kan løses som tidligere ved avtale mellom styrene/styreledere og statsforvalterne.

Flere høringssvar peker på at, selv om det er kan være et godt tiltak for å øke fleksibiliteten, så er det viktig med god dialog mellom embetene og styrene.

Miljødirektoratet tilrår:
- Statsforvalterne som arbeidsgiver gis anledning til å avtale omfordeling av forvalters tid direkte med forvalter uten godkjenning fra styreleder.
- Endringer i styringsretten over forvalters tid må synliggjøres i forvalternes stillingsinstrukser og i vedtektene for styrene.

Beskrivelse av tiltakene:
I dag har styrene styringsrett over forvalternes oppgaver og forvalternes tid. Vi mener det ikke lar seg gjøre å bedre utfordringene knyttet til fleksibilitet uten å gi statsforvalterne noe mer styring over sine ansattes tid. I dagens organisering forekommer det at forvaltere løser oppgaver for andre styrer og da har det vært praksis at statsforvalter må avklare dette med styreleder.

Vi mener tiltaket med omfordeling av forvalters tid uten styreleders godkjennelse bør begrenses til å gjelde bruk av forvalternes tid på tvers av styrer, ikke bruk av forvalters tid på øvrige oppgaver innenfor statsforvalterembetet.

Dette vil innvirke på styringsretten styrene har i dag overfor forvalters tid, men vi mener det vil være til klar fordel for forvaltningen av verneområdene at det gis anledning til en mer fleksibel fordeling av forvalterressursene. Det vil sikre at sekretariatsfunksjonen ivaretas på en best mulig måte der behovet til enhver tid er størst. Tiltaket er rettet mot fordeling av ressurs i tilfeller der

forvalter har kapasitet til øvrige oppgaver i tillegg til dem som forvalter skal utføre for eget styre. Forutsetninger for at tiltaket skal ha en vellykket gjennomføring er at informasjonsflyten mellom arbeidsgiver og styre er god, slik at vedkommende styre til enhver tid er orientert om en eventuell fordeling av forvalters tid til andre styrer.

En slik endring bør synliggjøres i forvalternes stillingsinstrukser slik at det fremkommer at de også kan måtte påregne å utføre sekretariatsoppgaver for andre styrer ved behov. Endringer i eksisterende stillingsinstrukser må i tilfellet gjennomføres i tråd med arbeidsrettslige regler. Det bør i tillegg synliggjøres i vedtektene for styret.

Endringer etter høring:
Miljødirektoratet endrer derfor ordlyden i tiltaket for å understreke behovet for god dialog mellom embeter og styrene når det gjelder styringen av forvalternes tid.

Vi endrer av samme årsak ordlyden fra at embetene ikke trenger "avklaring" fra styreleder til at de ikke trenger "godkjennelse" fra styreleder.

2.3.5 Innføring av forvalterskolen

Spørreundersøkelsene som ble gjennomført som en del av utredningen viste at det i dagens organisering i stor grad er forvaltere som driver faglig opplæring av nye forvaltere, mens statsforvalterne legger til rette for opplæring i administrative systemer og tilsvarende.

Miljødirektoratet har per i dag ikke en formell rolle i opplæring av forvaltere, men bistår i opplæring av verneområdestyrene der forvalterne også deltar.

At det i dagens organisering i hovedsak er andre forvaltere som står for opplæringen er nok på mange måter naturlig ettersom de har best kjennskap til oppgavene som ligger til sekretariatsfunksjonen. Samtidig ser vi at dette kan være sårbart og at graden av opplæring som gis kan være personavhengig og at en slik praksis ikke sikrer lik opplæring for alle forvaltere. At forvalterne også er ansatt hos ulike embeter tilsier at opplæringene kan bli ulike. På bakgrunn av dette foreslo direktoratet i høringsdokumentet innføring av et tiltak som skal sikre mer enhetlig opplæring og som også kan være en ressurs for etablerte forvaltere ved behov. Høringssvarene som har kommentert dette tiltaket viser stor støtte til forslaget. Statsforvalteren i Trøndelag har også trukket frem at en slik opplæring bør gjøres tilgjengelig for andre medarbeidere hos embetene samt kommuner.

Miljødirektoratet tilrår:
- Innføring av "Forvalterskolen"

Beskrivelse av tiltaket:
"Forvalterskolen" skal være en opplæringspakke som skal samle e-læring, webinarer, skriftlig veiledning, spørsmål- og svar, m.v. på en hensiktsmessig plattform som sikrer lik informasjon til alle nye forvaltere og som kan brukes av erfarne forvaltere ved behov i sitt daglige arbeid.

Hovedansvaret for å innføre tiltaket kan ligge hos Miljødirektoratet ettersom dette vil være et felles opplæringsprogram på tvers av embeter, eventuelt hos en statsforvalter i samarbeid med Miljødirektoratet. Det følger av arbeidsgiveransvaret å gi opplæring slik at de ansatte kan utføre arbeidet og statsforvalteren må uansett være sterkt deltakende i et slikt program.

Endring etter høring:
Det har ikke kommet frem informasjon i høringssvar som utgjør et behov for endring i tiltaket og det gjøres ingen endringer i tilrådning for dette forbedringstiltaket etter høring.

2.3.6 Forvaltersamlinger

Det gjennomføres også i dag forvaltersamlinger for forvalterne annet hvert år og dette er foreslått videreført som et tiltak for å styrke kompetanse og bidra til helhetlig forvaltning av verneområdene.

Miljødirektoratet tilrår:
- Videreføring av forvaltersamlinger med fast intervall på hvert andre år

Beskrivelse av tiltaket:
Miljødirektoratet skal ha ansvar for å gjennomføre forvaltersamlingene i samarbeid med statsforvalterne. Vi foreslår at annenhver samling gjennomføres som nasjonale og regionale samlinger. SNO sentralt deltar på de nasjonale samlingene, og SNO-lokalt med fagansvar for de store verneområdene deltar på de regionale samlingene.

Endring etter høring:
Det har ikke kommet frem informasjon i høringssvar som utgjør et behov for endring og det gjøres ingen endringer i tilrådning for dette forbedringstiltaket etter høring.

2.3.7 Formalisere og styrke samarbeidet med besøkssenter

Samarbeidet mellom verneområdeforvaltningen og nasjonalparksentrene er ikke formalisert i dag og varierer derfor mellom områder. I spørreundersøkelsen til forvalterne inngikk et spørsmål om samarbeid med sentrene. Svarene spriker fra en opplevelse av manglende eller dårlig samarbeid til svært godt samarbeid. Uavhengig av opplevelse tar flere besvarelser opp ønsket om et mer formalisert samarbeid. Noen påpekte også at sentrene burde fått en tydeligere rolle knyttet til informasjon og naturveiledning knyttet til verneverdiene.

Den 26. januar 2026 leverte Miljødirektoratet, etter oppdrag fra KLD, et forslag til ny besøkssenterstrategi for 2026-2036. I forslaget la direktoratet blant annet vekt på et tettere og mer formalisert samarbeid mellom besøkssentre og verneområdeforvaltningen, blant annet gjennom samarbeidsavtaler. I høringsutkastet foreslo direktoratet at et forbedringstiltak vil være å gjennomføre de tiltakene som er foreslått i ny strategi. Dette fikk støtte i høringsrunden. Det

ble samtidig spilt inn ønske om at det burde legges til rette for at verneområder uten senter også kan dra nytte av arbeidet sentrene gjør, særlig informasjons- og kommunikasjonsarbeid som gjøres tematisk og som kan gjelde flere verneområder. Den endelige innretningen på besøkssenterordningen er foreløpig ikke avklart. Basert på erfaringene fra dagens ordning vurderer Miljødirektoratet likevel at et mer formalisert samarbeid mellom besøkssentre og forvaltningen vil være nyttig uavhengig av hvordan den endelige strategien blir.

Miljødirektoratet tilrår:

- Et eget kriterium for etablering og reautorisering av sentre som vektlegger formalisert samarbeid med verneområdeforvaltningen.
- Samarbeidsavtaler mellom besøkssentrene og lokal forvaltning etter maler utarbeidet av Miljødirektoratet for autorisasjoner fra 2028 og fremover.
- Besøkssentre *bør* samlokaliseres med fagmiljø og miljøforvaltning, herunder verneområdeforvaltningen, der dette er hensiktsmessig og praktisk mulig.

Beskrivelse av tiltaket:
Vi mener det er viktig for etableringen av gode forvaltningsknutepunkter at samlokalisering med verneområdeforvaltningen og andre relevante fagmiljø er et kriterium som bør vurderes ved lokalisering av besøkssentre. Besøkssentre bør lokaliseres i nærhet av naturverdiene de skal formidle, enten dette er en nasjonalpark, et Ramsarområde eller aktuelle naturtyper og arter. På den måten kan man sikre en god kobling mellom naturforvaltning, formidling og lokalsamfunn. I enkelte områder inngår besøkssentre i etablerte forvaltningsknutepunkt med en viktig rolle både i verneområdeforvaltningen og i oppfølgingen av verdensarvområder. Slike miljøer kan bidra til å samle kompetanse, styrke samarbeidet mellom forvaltning og formidling og understøtte en helhetlig oppfølging av naturverdier med både nasjonal og internasjonal betydning.

I dag er det et system for etablering og reautorisering av sentre. For å sikre et styrket og formalisert samarbeid mellom besøkssentre og verneområdeforvaltningen foreslår vi at et slikt samarbeid må være en del av kriteriene som vurderes ved autorisering og reautorisering av sentre. Dette mener vi må etableres uavhengig av samlokalisering eller ikke.

Endring etter høring:
Det har ikke kommet frem informasjon i høringssvar som utgjør et behov for endring og det gjøres ingen endringer i tilrådning for dette forbedringstiltaket etter høring. Vi har endret ordlyden i tilrådningen til konkrete tiltak fra Miljødirektoratets anbefaling til ny besøkssenterstrategi av 26. januar 2026.

Miljø-
direktoratet

2.3.8 Gjennomgang av forvaltningsknutepunkter med mål om bedre fungerende knutepunkter

I oppdraget ble direktoratet bedt om å foreslå endringspunkter som gir bedre fungerende forvaltningsknutepunkter. Vi har ikke gjennomført en detaljert kartlegging av de enkelte forvaltningsknutepunktene i denne anbefalingen. Vi har i stedet spurt forvalterne om hvordan knutepunktene i dag fungerer og hva som er ønskede forbedringspunkter. Undersøkelsene var anonyme og kan derfor ikke benyttes som en vurdering av det enkelte knutepunkt/kontorsted, men gir et overordnet bilde på hvilke behov som belyses.

Mange forvaltere er i dag lokalisert ved forvaltningsknutepunkter eller kontorsteder som ikke er tilknyttet et senter. Det er også stor variasjon i hvilke aktører som sitter på de ulike knutepunktene, se vedlegg 4.

Tilbakemeldingene i spørreundersøkelsen viser at flere forvaltere i praksis ikke sitter ved et knutepunkt, men alene uten et fagfelleskap på sin kontorplass. Spørreundersøkelsen viser også tydelig at forvalterne ønsker samlokalisering med andre forvaltere, og med SNO.

I høringsdokumentet foreslo vi som et forbedringstiltak at det gjennomføres en kartlegging av knutepunkt/kontorsted for å se om de kan samles i større grad slik at alle forvaltere får kontorplass ved et reelt knutepunkt, der det også er samlokalisering med SNO. Vi tilrår at en nærmere kartlegging av fremtidige knutepunkt og eventuelle forslag til relokaliseringer avventer til ny organisering av verneområdeforvalterne er bestemt. Høringssvarene støtter opp om dette forslaget. Det påpekes samtidig i flere høringssvar at dette må gjøres i en egen prosess der styrene blir hørt. Det er også gitt tilbakemelding om at det er behov for at knutepunktene utvikles og styrkes som lokale fagmiljøer og at også andre lokale fagmiljø kan bidra med verdifull, forvaltningsrelevant kompetanse, slik som destinasjonsselskaper, friluftsråd, kommuner mv. og at en videre forståelse av knutepunkt som inkluderer slike miljøer vil være i tråd med oppdragets mål om sterkere lokale fagmiljø og mer robust forvaltning.

Miljødirektoratet tilrår:

- Gjennomføring av en kartlegging av forvaltningsknutepunktene med mål om bedre fungerende knutepunkter når den videre organiseringen av verneområdeforvalterne er avgjort. Dette kan gjøres som et tilleggsoppdrag til direktoratet.

Endring etter høring:
Det har ikke kommet frem informasjon i høringssvar som utgjør et behov for endring og det gjøres ingen endringer i tilrådning for dette forbedringstiltaket etter høring.

Miljø-
direktoratet

2.3.9 Legge til rette for SNOs tilgang til forvaltningsknutepunktene

Behovet for å beholde og/eller styrke samarbeidet med SNO har blitt løftet frem av forvalterne i utredningen. De som har etterlyst bedre samarbeid pekte bl.a. på redusert tilstedeværelse fra SNO på knutepunkt og manglende ressurser til å følge opp tiltak.

En forklaring på dette er at SNO jobber kontinuerlig for at andelen utetid skal være størst mulig. Det blir stadig bedre rapporteringsverktøy og veldig ofte gjøres "kontorarbeid" på telefonen mens man er i felt, eller i bilen før arbeidsdagen avsluttes, Dette fører til at SNO bruker mindre og mindre tid inne på et kontor. Kontorplassering har de siste årene derfor fått mindre betydning for SNO. Bruk av Naturoppdrag med varslingsfunksjon har også lagt til rette for en enda bedre formell dialog mellom forvaltningsmyndighetene for verneområder og SNO.

SNO har i dag kontorplass på flere velfungerende forvaltningsknutepunkter og opplever at samarbeidet der fungerer godt, men som beskrevet over er det en ønsket utvikling at SNO bruker mindre tid inne, og dette er nok årsaken til at flere forvaltere kommenterer at de ønsker at SNO er mer til stede på knutepunktene. Pga. SNOs desentraliserte struktur vil det i noen tilfeller være hensiktsmessig at SNO har tilgang til en arbeidsstasjon på forvaltningsknutepunktene.

I høringsutkastet anbefalte direktoratet at muligheten for å samlokalisere kontorsted med SNO-ressurser bør være en del av vurderingen i fastsettelse av, og mulig relokalisering, av knutepunkter/kontorsteder for forvaltere, slik at det legges til rette for at knutepunktet også kan være et hensiktsmessig sted for SNO å jobbe fra når de ikke er i felt. Dette fikk støtte i høringsrunden blant de som kommenterte tiltaket i høringssvar. Ett høringssvar pekte på at ettersom utviklingen er at SNO i liten grad har behov for kontor, gir det liten mening å bruke det som premiss for lokalisering av knutepunktene, og at det viktigste er at det er et godt samarbeid. Andre høringssvar peker på behovet for å øke ressursene til SNO for å kunne styrke samarbeidet.

Miljødirektoratet har tidligere understreket behovet for tilstrekkelig kapasitet i SNO til å gjennomføre oppsyn og nødvendige tiltak. For å kunne ivareta og styrke forvaltningen av verneområdene må denne kapasiteten økes i takt med veksten av antall verneområder.

Miljødirektoratet tilrår:

- Samlokalisering av kontorsted med SNO-ressurser bør være en del av vurderingen i fastsettelse av, og mulig relokalisering, av knutepunkter/kontorsteder for forvaltere.

Endring etter høring

Det har ikke kommet fram informasjon i høringssvar som utgjør et behov for endring utover at vi understreker behovet for tilstrekkelig kapasitet hos SNO til å gjennomføre deres oppgaver i og tilknyttet verneområdene.

Miljø-
direktoratet

2.4 Konsekvenser av forslaget

Tiltakene vi tilrår for å styrke forvaltningen av verneområder gjennom en ny organisering av forvalterstillingene, medfører endringer fra dagens praksis.

Antallet statsforvaltere som er arbeidsgiver for forvaltere vil endres fra 10 til 6. Det medfører at 10 stillinger overføres administrativt til et annet embete enn dagens.

For 4 statsforvaltere vil alle nåværende forvalterstillinger overføres til et annet embete.

Tilsvarende får 3 embeter tilført flere stillinger; Statsforvalteren i ØBOA tilføres 5 nye stillinger, Statsforvalteren i Vestland får tilført 4 nye stillinger og Statsforvalteren i Innlandet får tilført 1 stilling etter vårt forslag. Eventuelle samlinger av forvalterne fra Breheimen og Jotunheimen under ett embete kommer i tillegg. For embeter som får tilført nye stillinger, vil ØBOA få størst endring sammenlignet med dagens antall, med en dobling av dagens forvalterstillinger fra 5 til 10.

For forvalterstillingene som overføres vil det medføre omstilling til en ny administrativ enhet, og de vil ikke lenger ha administrativ tilknytning til embetet i sitt fylke. Høringssvarene til embetene som ikke videreføres som arbeidsgivere for verneområdeforvaltere er tydelige på at dette vil svekke tilknytningen til embetet, og uttrykker bekymring for faglig samgang mellom etatene dersom de ikke administrativt tilhører fylket som verneområdene ligger i.

Miljødirektoratet mener at det er mulig å avbøte disse negative virkningene med nye kontaktflater som ivaretar den faglige utvekslingen mellom verneområder forvaltet av statsforvalteren og verneområder forvaltet av styrene. Styrene og statsforvalterne, som selvstendige forvaltningsorgan, har ansvar for å videreføre samarbeidet som er nødvendig mellom etatene. Omfanget av ulempene en administrativ flytting av stillinger vil medføre, og hvor vanskelig det vil være å videreføre den tidligere kontakten med ny arbeidsgiver er vanskelig å fastsette. Det pågår imidlertid også i dag samarbeid på tvers av myndigheter innen verneområdeforvaltningen i flere sammenhenger, for eksempel mellom embeter som har delt areal i verneområder, slik som Innlandet og Trøndelag. Styrene har også per i dag etablerte kontaktflater som er uavhengig av administrativ tilhørighet, eksempelvis mot villreinnemdene og i kommunalt samarbeid.

Positive virkningene av forslaget vil være fordelene som følger med økte ressurser til verneområdeforvaltningen. For forvalterne vil dette innebære en mer forutsigbar ledelse med kapasitet til nærmere oppfølging og et større fagmiljø for arbeid med store verneområder. Embetene vil som sådan også få styrket kapasitet ved at det etableres egne lederstillinger for embeter med arbeidsgiveransvar, samt 2 delte stillinger på juridisk ressurs. Embeter uten arbeidsgiveransvar vil kunne få frigjort kapasitet ved at ressursbruk knyttet til oppfølging av forvalterstillingene faller bort.

Miljø-
direktoratet

For arbeidsgiver vil det innebære en tydeligere rolle og bedre forutsetninger for å ivareta sine ansatte gjennom en dedikert ledelse og tydelig rolleavklaring knyttet til faglig veiledning. En seksjonsleder vil også ha mulighet til å delta i embetets ledergrupper og slik sett bidra til det faglige samarbeidet på tvers i embetene. Dette vil også skape mer forutsigbare og tydelige kontaktflater mellom øvrige etater i miljøforvaltningen, eksempelvis i dialogen mellom Miljødirektoratet, statsforvalterne og forvalterne/verneområdestyrene.

En bedre fordeling av ressurser ved vakanser vil også kunne bidra til bedre ressursutnyttelse og til en styrket ivaretagelse av verneverdiene. Samling i en seksjon vil videre gi en mye bedre utnyttelse av det faglige potensialet i forvaltergruppen, og bidra til økt faglig kvalitet på verneområdeforvaltningen som sådan og også bidra til mer enhetlig forvaltning på tvers av verneområder.

Vi mener at midler som overføres tilknyttet forvalterstillingene må øremerkes oppfølging av forvalterne. Statsforvalterne må så stå fritt til å vurdere hvordan disse midlene så brukes best innenfor sitt embete. Det betyr også at våre anbefalinger om at disse benyttes til seksjonsledere er opp til embetene å effektuere og dette kan ha innvirkning på effekten av de foreslåtte tiltakene.

Dokumentforvaltning
Et tydeligere skille mellom styrene og statsforvalteren som avsender på korrespondanse vil gi en betydelig bedre kommunikasjon av rolle ut mot publikum i tillegg til at dokumentforvaltningen vil følge kravene i lovverket. Dette vil samtidig kunne medføre økte kostnader og ressurser. Omfanget av dette må kartlegges nærmere.

Økonomiske konsekvenser
Tilrådningen innebærer til sammen 8 nye stillinger i verneområdeforvaltningen og økte rammetildelinger per forvalterstilling (lønn og drift) opprettet før 2024. Vi har i denne anbefalingen ikke beregnet beløpet som følger av økt rammetildeling, da vi ikke har tilstrekkelig informasjon om den eksakte rammen til forvalterstillingene per i dag. Denne informasjonen sitter DFD på, og en eventuell beregning av merkostnad må gjøres i samarbeid med DFD. Dagens organisering må regnes som "underpriset" når det gjelder tilføring av midler til embetene for å ivareta sin rolle som arbeidsgiver for forvalterne og leverandør for fellestjenester til styrene. En beregning av merbehov for gjennomføring av denne løsningen må derfor hensynta dette.

Som utgangspunkt i høringsdokumentet har vi foreslått 100%-stillinger for seksjonsledere. Etter høring har vi justert grensen til 9 ansatte for å understøtte etablering av en egen seksjon. Omfanget av stillingen vil dermed være mindre i noen av embetene sammenlignet med høringsforslaget. Vi mener derfor det må vurderes om det er behov for 100% stilling som seksjonsleder i alle de foreslåtte embetene.

Forslaget til tilrådning er mer kostbart enn alternativet vi anbefalte i høringsdokumentet fordi vi utvider antall embeter med arbeidsgiveransvar fra 5 til 6 og legger til 2 juridiske ressurser.

Miljø-
direktoratet

3 Forutsetninger for vellykket gjennomføring av det foreslåtte alternativet

Gjennomføring av vårt foreslåtte alternativ er en forutsetning for effekten av tiltakene vi foreslår, og vice versa er gjennomføring av enkelte av tiltakene en forutsetning for å oppnå ønsket effekt av alternativet for organisering. Særlig innebærer dette at det må tilføres ressurser til statsforvalterembetene slik at de settes i stand til å følge opp forvalterne på en god måte, både i form av personalledelse, faglig oppfølging og administrative tjenester.

En organisering der hver forvalterstilling har tilhørighet til en seksjon innenfor sitt fagområde, med en dedikert lederressurs, er også en sentral forutsetning for å utløse fordelene ved det nye forslaget. Samling av stillinger i færre embeter er samtidig en forutsetning for seksjonslederetableringer. Skal det være gjennomførbart å tilføre stillinger med mål om å samle forvalterne i egne seksjoner krever det at embetene har et visst antall forvaltere ansatt.

En alternativ løsning til å samle alle forvaltere hos utvalgte embeter, kunne vært å la alle embeter beholde arbeidsgiveransvaret, slik som i dag, og innføre egne seksjoner i embetene med nok stillinger til å understøtte en seksjon. De øvrige 4 embetene med få forvalterstillinger, vil da i praksis få alternativ 1; dagens organisering med noen forbedringstiltak, men ikke alle de foreslåtte forbedringstiltakene. Økning av rammetildeling per stilling, klargjøring av roller og tiltak listet opp i kap. 2.3.5 til 2.3.9 vil kunne gjennomføres uavhengig av organisering. Tiltak knyttet seksjonsstruktur slik som ressurser til ledelse, større fagmiljø og økt fleksibilitet i fordeling av forvalterressurs blir uendret fra dagens løsning.

Miljødirektoratet anbefaler ikke en slik løsning, og ønsker at verneområdeforvaltningen i de 4 aktuelle embetene skal få samme muligheter til styrket forvaltning gjennom samme organisering som de øvrige. Ulemper som følger av en administrativ omorganisering av forvalterstillingene, bør være mulig å avbøte med etablering av nye kontaktflater.

Forslagene til tiltak som innebærer å tilføre midler til embetene for å styrke dem med dedikerte seksjonslederstillinger til oppfølging av forvalterne må regnes som en tydelig anbefaling fra vår side. Embetene vil selv måtte avgjøre hvordan de internt organiserer sin etat. Det vil derfor også påvirke virkningene av vår tilrådning hvordan dette blir løst i praksis innenfor de aktuelle embetene. Dersom vår anbefaling tas til følge, bør hovedtrekk i endringene og intensjonene med dem også inngå i styringssignalene til statsforvalterne.

Vi vil samtidig understreke at vi er klar over at det også er behov for styrking av kapasiteten og ressurser hos statsforvalterembetene for at de skal ivareta sine andre oppgaver på miljøområdet. En reell positiv effekt på styrket forvaltning av verneområdene i sin helhet vil ikke oppnås om ikke embetene også har tilstrekkelig kapasitet til å utøve sin egen forvaltningsmyndighet for verneområder.

Miljø-
direktoratet

4 Høring av forslaget – oppsummering av høringssvar

4.1 Alternativene til organisering

Alle statsforvalterembetene leverte høringssvar. 8 av 10 embeter gir klart uttrykk for at de ønsker alternativ 1, som innebærer å videreføre dagens organisering med forbedringstiltak. Statsforvalteren i Troms og Finnmark og Statsforvalteren i Vestland gir ingen tydelig anbefaling til alternativ.

Tre av ti embeter fraråder direkte alternativ 2, mens de andre embetene er mer positive til en slik organisering. Statsforvalteren i Innlandet påpeker fordelene med en mer helhetlig forvaltning, dedikerte lederressurser og faglig forankring for forvalterne gjennom større fagmiljøer. Statsforvalteren i Trøndelag påpeker fordelene med mer enhetlig oppfølging av forvalterne og stordriftsfordeler.

Selv om mange embeter ser fordeler med alternativ 2, ønskes primært alternativ 1 på grunn av ulempene de ser ved at noen stillinger ikke lenger er administrativt tilknyttet embetet i sitt fylke. Svekket regional tilhørighet trekkes frem av de fleste embetene. Embetene uttrykker også bekymring for at en samling hos et fåtall statsforvaltere kan føre til fragmentering og svekke samarbeidet mellom forvaltere og lokale aktører. Lokal tilhørighet og faglige nettverk er viktige for å opprettholde en effektiv forvaltning.
Statsforvalteren i Rogaland og Statsforvalteren Agder peker spesielt på at det kan medføre en mer fragmentert villreinforvaltning dersom sekretariatet til Setesdal Vesthei, Ryfylkeheiane og Frafjordheiane landskapsvernområder flyttes ut av fylkene.

Det er en klar tendens til at embetene som foreslås å miste arbeidsgiveransvar for sine forvaltere er mest negative til alternativ 2. Embetene som beholder forvalterstillingene er mer positive til en mer samlet organisering, gitt at de får beholde arbeidsgiveransvaret.

Statsforvalterne ble bedt om å ivareta forvalternes innspill. I noen embeter ligger forvalternes egne innspill med, i andre er de inkludert i styrets innspill. Forvalterne er mer delt i sine synspunkt enn embetene, det er også ulike synspunkt innen embeter.

Forvalterne i Agder støtter ulike alternativer (Setesdal Vesthei, Ryfylkeheiane og Frafjordheiane landskapsvernområder ønsker alternativ 1, Oksøy-Ryvingen og Flekkefjord landskapsvernområder ønsker alternativ 2 og Raet alternativ 3). Forvalter i Raet bemerker at uansett alternativ bør forvaltersamarbeidet på tvers av de marine områdene i Oslofjorden styrkes. Forvalterne i Nordland støtter alternativ 2 da de ser fordeler ved et styrket samlet fagmiljø og en tydelig ledelse. Forvalterne i Rogaland og Vestland ønsker å beholde dagens organisering med forutsetningene gitt i alternativ 1.

Miljø-
direktoratet

Blant verneområdestyrene er støtten til de ulike alternativene spredt. Av 46 innsendte høringssvar er det 6 styrer som primært ønsker alternativ 1. Over halvparten av styrene (38 styrer) støtter både alternativ 1 og 2 og 17 av styrene anbefaler kun alternativ 2.

Verneområdestyrene med forvaltere som beholder sin statsforvaltertilknytning er mer tydelige på at de støtter alternativ 2. Styrene med forvaltere som mister nåværende statsforvaltertilknytning støtter alternativ 2 dersom de får beholde sin nåværende statsforvaltertilknytning. Unntaket er Verneområdestyret for Oksøy-Ryvingen og Flekkefjord landskapsvernområder og Raet nasjonalparkstyre som støtter alternativ 2 også dersom forvalter må bytte arbeidsgiver. Styrene som støtter alternativ 2 fremhever fordeler som tydeligere ledelse, en mer helhetlig oppfølging og et styrket fagmiljø rundt forvaltere.

Syv av styrene anbefaler at vi går videre med alternativ 3, mens ingen anbefaler alternativ 4.

4.1.1 Andre merknader

Statsforvalteren i ØBOA skriver i sitt høringssvar at de ikke har noe imot å samle arbeidsgiveransvaret hos seg for flere verneområder utenfor embetet, men er negative til å flytte sine eksisterende verneområdeforvaltere til et annet embete, da de opplever å ha gjensidig nytte av å ha nasjonalparkforvalterne som en del av sitt fagmiljø.

Statsforvalteren i Nordland er skeptiske til å innlemme forvalterstillinger fra Statsforvalteren i Trøndelag i sitt embete på grunn av geografisk avstand. Embetet påpeker at for å sikre god ledelse må det være både praktisk og kostnadsmessig mulig å oppsøke forvalterne fysisk for arbeidsgiver og forvalterne må ha mulighet til å oppsøke Statsforvalteren i Bodø.

Statsforvalteren i Vestland skriver i sitt høringssvar at de legger mer vekt på at de trenger egen lederstilling for forvaltere, og dersom det er en forutsetning at de tar imot forvaltere fra andre embeter for å komme opp i et høyt nok antall medarbeidere for å utløse en slik stilling, så kan de ta imot flere. Geografisk mener de at det gir mest mening å ta imot forvalteren fra Møre og Romsdal og er mer usikre på hvordan det vil fungere for forvalterne som i dag er fordelt på Rogaland og Agder.

Statsforvalteren i Innlandet foreslår også at de kan overta arbeidsgiveransvar for sekretariatet til Forollhogna nasjonalparkstyre med tanke på villreinforvaltningen i området og sin sekretariatsfunksjon for villreinnemda.

Embeter som ikke får vesentlig endringer av forslaget påpeker i sine høringssvar at man må vektlegge høringssvarene til embeter og styrer som vil få endret administrativ tilhørighet som følger av forslaget.

Miljø-
direktoratet

4.1.2 Saksbehandling og prosess

Saksbehandling og prosess frem til høringsutkast er lite eller ikke omtalt i de fleste innspillene. Anárjohka nasjonalparkstyre mener at utredningen er mangelfull ettersom samiske hensyn ikke er godt nok ivaretatt. Midtre Nordland nasjonalparkstyre savner mer involvering av referansegruppa i prosessen mot høringsutkast.

Mange innspill uttrykker at utredningen er grundig og god, mens andre høringsparter ikke kjenner seg igjen i beskrivelsen av dagens situasjon. Variasjonen i meninger vedrørende dette gjenspeiler godt den variasjonen som finnes i ordningen når det kommer til forvalternes arbeidssituasjon.

4.2 Forbedringstiltakene

4.2.1 Økning av kapasitet og ressurser hos Statsforvalterne

De foreslåtte tiltakene støttes av alle høringsparter, og fremheves som en forutsetning for en vellykket organisering av verneområdeforvalterne. Spesielt forbedringspunktet om økt rammetildeling per stilling.

Statsforvalteren i Nordland oppsummerer i sitt høringssvar utfordringen knyttet til dagens finansiering slik: *Verneområdeforvalterne i Nordland er i dag underfinansiert. Dette tapper ressurser fra øvrige oppdrag gitt i hovedinstruks og tildelingsbrev. Kostnadene for en verneområdestilling er høyere enn for en gjennomsnittlig saksbehandlerstilling på embetet. Dette henger i all hovedsak sammen med høyere reiseaktivitet, dyrere reiser og mer bruk av overtid. Høyere turnover gir i tillegg rekrutteringskostnader/belastning på organisasjonen. Kontorleien er stedvis høy uten alternativer. Finansieringen må derfor minst komme opp på dagens grunnfinansiering av stillinger hos Statsforvalteren, helst noe over.*

Behovet for en dedikert ledelse der forvalterne samles i egen seksjon er det relativt unison støtte for på tvers av embeter, styrer og forvaltere. Unntaket er Statsforvalteren i Innlandet som ikke ønsker å skille ut forvalterne i egen seksjon da de ser fordeler av faglig utveksling i en felles enhet med saksbehandlere for øvrig vernearbeid i embetet. Statsforvalteren i Vestfold og Telemark mener det ikke er behov for en egen seksjonslederstilling.

Statsforvalteren i Troms og Finnmark påpeker at verneområdestyrene er selvstendige myndigheter for forvaltning av sine områder og det kan derfor være «ryddig» at forvalterne er organisert i en egen enhet med en annen seksjonsleder enn den fagenheten i embetene som ev. skal kunne påklage vedtak fattet av styrene.

Statsforvalteren i Nordland og i Trøndelag rapporterer at de allerede har organisert forvaltere i egen seksjon. Statsforvalteren i Trøndelag har etablert en 20% stilling til seksjonsleder, mens SF

Nordland har 1 seksjonsleder fordelt på 2 seksjoner, der den ene er seksjon for verneområdeforvaltere.

Behovet for en egen juridisk ressurs er spesifikt nevnt i flere høringssvar. Embetene i Nordland og Innlandet foreslår en løsning der en felles juridisk ressurs for verneområdeforvaltere plasseres hos en av embetene.

4.2.2 Klargjøring av roller i faglig oppfølging av forvalterne

Tiltaket er ikke omtalt av alle statsforvalterembetene, men der det nevnes er embetene positive til at rollene klargjøres, flere peker på at rollene bør klargjøres i Hovedinstruks for Statsforvalteren. Statsforvalterne er i hovedsak positive til at de kan få en større rolle som faglig rådgiver til forvalterne. Statsforvalteren i Agder påpeker blant annet at det er krevende å kun ha personalansvar, og ikke faglig ansvar da ansvarsområdene henger tett sammen og det vil i mange tilfeller være umulig å skille på om et forhold sorterer under personalansvar eller faglig oppfølging.

Statsforvalteren i Innlandet mener den faglige rådgiverrollen til embetet som arbeidsgiver bør begrenses til generell opplæring, veiledning og tilrettelegging for erfaringsutveksling, slik at det ikke rådgis på innstillinger.

Statsforvalteren i Troms og Finnmark er positive til å ta på seg mer faglig rådgiving for forvalterne og ser at forslaget kan gi muligheter for større faglig samarbeid mellom forvalterne og statsforvalterens verneområde-medarbeidere. Embetet vurderer at det er positivt å få klargjort rollen som faglig rådgiver for forvalterne, da det er uklart i dag. En aktiv faglig rådgivningsrolle kan også åpne muligheter for et større faglig samarbeid mellom forvalterne og medarbeidere som jobber med forvaltning av verneområder som statsforvalteren har forvaltningsmyndighet for.

Verneområdestyrene uttrykker bekymring for at faglig rådgivning fra arbeidsgiver skal komme i konflikt med styrenes utøvelse som eget forvaltningsorgan, men det er bred støtte for en klargjøring av rollefordelingen mellom styret og arbeidsgiver.

15 av styrene nevner ikke tiltaket i sin uttalelse. Seks styrer nevner spesifikt at den faglige rådgivningen ikke skal gjelde forvalters innstilling, med mindre forvalter selv ber om veiledning.

Miljø-
direktoratet

4.2.3 Klarere skille mellom arbeidsgiver og styret i dokumentforvaltning

Tiltaket fremheves som et viktig punkt av 36 høringsparter, og nevnes ikke spesifikt i de øvrige. I dag har styrene egne arkivdeler i Elements-basene under sitt embete. Statsforvalterens fellestjenester (STAF) mener at dette er en løsning som fungerer, og anbefaler ikke at det etableres egne arkiv til styrene, da det vil medføre store kostnader og et mer komplekst driftsmiljø. Ressursbehovet i STAF, for drift og dokumentforvaltning, vil øke betydelig.
STAF fraråder videre etablering av egne e-postadresser for styrene. Opprettelsen av en eller flere nye «domener», i tillegg til «statsforvalteren.no», vil ha store konsekvenser for drift og informasjonssikkerhet. Det er teknisk mulig å etablere støtte for flere UPN-er, men dette vil etter STAF sin vurdering medføre økt kompleksitet, større risiko for feil og flere sikkerhetsmessige utfordringer. Når en muliggjør flere tekniske identiteter (domener), medfører det et økt angrepsområde som må sikres. Dersom det etableres flere UPN-er, må det samtidig gjøres tilpasninger i flere tekniske løsninger for å sikre at disse håndterer flere identitetsuttrykk korrekt. Dette vil kreve betydelig internt arbeid, både teknisk og organisatorisk.

STAF anbefaler derfor at det ikke etableres støtte for flere UPN-er enn det som benyttes i dag.

4.2.4 Øke fleksibiliteten i fordeling av forvalterressurser mellom styrer

Tre av styrene støtter ikke tiltaket og 15 av styrene kommenterer ikke tiltaket i sin uttalelse. De resterende verneområdestyrene støtter tiltaket, med forbehold om at en omfordeling skjer i dialog med styret og etter avklaring med styreleder.

4.2.5 Øvrige foreslåtte tiltak

Innføring av "Forvalterskolen", hyppigere forvaltersamlinger, en formalisering av samarbeidet med besøkssenter, gjennomgang av forvaltningsknutepunkter og å legge til rette for SNOs tilgang til forvaltningsknutepunktene er ønskede tiltak fra alle høringsparter som har omtalt dette spesifikt. En del høringsparter har skrevet generelt at de er positive til alle foreslåtte tiltak.

5 Vedlegg

1. Oppdraget om organisering av verneområdeforvaltere
2. Høringsdokumentet
3. Høringssvar
4. Oversikt over knutepunkt

DET KONGELIGE
KLIMA- OG MILJØDEPARTEMENT

Miljødirektoratet

Deres ref	Vår ref	Dato
	23/2148-	18. mars 2025

Oppdrag om utredning om verneområdeforvaltere

Bakgrunn:
Dagens modell for forvaltning av store verneområder ble opprettet i 2010. Bakgrunn for modellen, samt hvordan den er utformet, er nærmere beskrevet i Miljøverndepartementets budsjettproposisjon for 2010, Prop. 1 S (2009-2010), side 224. Det er etter 2010 opprettet 49 lokalt/regionalt baserte nasjonalpark- og verneområdestyrer.

Modellen er evaluert ved rapport NF 01/2021, og Miljødirektoratet har i brev 31. mai 2021 gitt Klima- og miljødepartementet råd om oppfølging av evalueringen. Klima- og miljødepartementet har i Prop. 1 S (2023-2024) uttalt at modellen skal videreføres, men at evalueringen gir nyttig kunnskap for å gjøre verneområdeforvaltningen så god som mulig fremover.

Et sentralt element ved opprettelsen av forvaltningsmodellen var at det enkelte verneområdestyre skulle ha et eget sekretariat. Sekretariatene – verneområdeforvaltere – er formelt ansatt hos de respektive statsforvalterne, men er underlagt styret i spørsmål som gjelder verneområdeforvaltningen.

Løsningen med å legge arbeidsgiveransvaret for verneområdeforvalterne til statsforvalterne, ble valgt for at forvalterne skulle ha tilknytning til et fagmiljø knyttet til natur- og verneområdeforvaltning. Løsningen ga også tilgang til arkiv- og IKT-tjenester, og et apparat for å håndtere ulike personalforvaltningsoppgaver som lønn og fravær mv.

Hoveddelen av stillingene som verneområdeforvaltere ble opprettet ifm. opprettelsen av det enkelte verneområdestyre. I årene etter dette er det tilsatt ytterligere forvaltere i enkelte områder, for å forsterke forvaltningen i områder med stort behov for dette. I tillegg er det tilsatt forvaltere der opprettet nye nasjonalparker og andre store verneområder med egne styrer. Det er stor variasjon i arbeidsmengde knyttet til det enkelte verneområde og verneområdestyre.

Postadresse	Kontoradresse	Telefon*	Avdeling	Saksbehandler
Postboks 8013 Dep 0030 Oslo postmottak@kld.dep.no	Kongens gate 20 www.kld.dep.no	22 24 90 90 Org.nr. 972 417 882	Naturforvaltningsavdelingen	Hege Feiring 22 24 58 91

Det er i dag 68 verneområdeforvaltere, fordelt på de 49 styrene.

Fylkesvis fordeling av forvalterstillingene:

Fylke	**Antall**
Agder	5
Innlandet	15
Møre og Romsdal	1
Nordland	9
Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus	6
Troms og Finnmark	12
Trøndelag	8
Vestfold og Telemark	3
Vestland	9
Rogaland	0
Sum:	**68**

Ved etablering av forvaltningsordningen ble det også lagt opp til at det skulle bygges opp forvaltningsknutepunkt lokalt hvor forvalterne skulle sitte i et kontorfellesskap med andre som jobbet med utmarksrelaterte oppgaver, f.eks. nasjonalparksentre, fjellstyrer og SNO. Dette er også omtalt i Prop. 1 S. (2009-2010) s. 224. Det er opprettet en del slike knutepunkter i årene som har gått etter at forvaltningsmodellen ble innført.

Riksrevisjonen gjorde i 2014 en undersøkelse av forvaltningen av nasjonalparker (Riksrevisjonens administrative rapport nr. 1 2014). Riksrevisjonen pekte der på enkelte svakheter ved modellen, bl.a. uklarheter knyttet til forvalternes rolle og Statsforvalterens rolle. Rapporten ble fulgt opp av Klima- og miljødepartementet og Miljødirektoratet med bl.a. tydeliggjøring av vedtekter for verneområdestyrene og reviderte stillingsinstrukser for forvalterne. Oppfølgingen er bl.a. omtalt i Prop. 1 S (2014-2015) s. 190, og i brev 8. september 2014 fra Klima- og miljødepartementet til Miljødirektoratet.

Utfordringer med dagens forvaltning
I dag forvaltes om lag 80 % av det vernede arealet i Norge av nasjonalpark- og verneområdestyrer. Det betyr dermed mye for tilstanden i verneområdene at ordningen fungerer godt.

Forvaltningsmodellen med styrer ble evaluert i 2021 – igangsatt etter en virketid på ti år. Evalueringen konkluderte med at forvaltningsmodellen – totalt sett – ikke ser ut til å ha styrket ivaretagelsen av verneverdiene, men trolig heller ikke svekket dem. Evalueringen viste at ordningen i all hovedsak fungerer godt, og Klima- og miljødepartementet har som nevnt besluttet å videreføre ordningen.

Før ordningen med nasjonalpark- og verneområdestyrer ble innført, var det statsforvalterne som forvaltet alle verneområdene. Siden ordningen med lokalpolitisk sammensatte verneområdestyrer ble innført, har også mange kommuner fått delegert ansvar for å forvalte naturreservater. Dette har ført til en mer fragmentert verneområdeforvaltning og mer variert forvaltningspraksis (fra 18 fylkesmenn i 2008 til 113 ulike forvaltningsmyndigheter i dag). Evalueringen fra 2021 bekrefter delvis dette.

Statsforvalterne bruker mye tid på den personalmessige og administrative oppfølgingen av forvalterne. Rollefordelingen på personalforvaltning/daglig ledelse/styring mellom statsforvalter og styre/styreleder er krevende, og kan medføre en belastning for særlig statsforvalter, men også for forvalterne og styrene.

Verneområdene er svært forskjellige i oppgaver, utstrekning og i det generelle utfordringsbildet. Antall forvaltere pr. verneområdestyre er differensiert, men det er likevel en ujevn belastning mellom de enkelte forvalterstillinger. Statsforvalters begrensede styringsmuligheter gir liten fleksibilitet mellom forvalterne og få muligheter til å utjevne arbeidsbelastningen. Ved sykefravær, permisjoner og vakanser øker skjevfordelingen.

Det er i dag ulik grad av samhandling på tvers mellom forvalterne for de ulike verneområdene. Slik samhandling vil bidra til kunnskapsdeling og mer enhetlig forvaltningspraksis.

Oppdrag:
Klima- og miljødepartementet ber Miljødirektoratet gjennomgå verneområdeforvalternes organisasjonsmessig tilknytning og øvrige organisering, og vurdere om det bør gjøres endringer for å styrke forvaltningen av verneområdene. Dette inkluderer endringer som

- fører til en mer helthetlig forvaltning mellom verneområder
- styrker det faglige nettverket mellom verneområdeforvaltere
- øker erfaringsdelingen mellom forvalterne
- bedrer forholdene for veiledning av forvalterne og styrker deres kompetanse
- gir bedre fungerende knutepunkter
- gir mer fleksibilitet i fordeling av oppgaver ifm sykdom, vakanser mv eller pga ulike ressursbehov mellom områder
- gir mer lik organisering av forvalterne og styrker den daglig ledelsen av dem bl.a. når det gjelder organisering av arbeid, fordeling av oppgaver mv
- fører til bedre rollehåndtering, herunder gjør rollene tydeligere for publikum
- styrker samarbeidet med Statens naturoppsyn
- styrker samarbeidet med besøkssentrene

En utredning av endret organisering skal omfatte flere alternativer i tillegg til dagens ordning (nullalternativet). Direktoratet bør bl.a. utrede følgende alternativer:

1. Beholde dagens ordning i all hovedsak, men se på bedringspunkter i denne
2. Samle arbeidsgiveransvaret hos et fåtall statsforvaltere
3. Samle arbeidsgiveransvaret hos Miljødirektoratet,
4. Opprette en egen organisasjon med egen ledelse, men der fellestjenester (arkiv, lønn osv) håndteres av direktoratet

Direktoratet kan også utrede andre alternativer.

Det er en forutsetning for utredningen at nasjonalpark- og verneområdeforvalterne fortsatt skal sitte desentralisert nær verneområder. Det er et mål å ha sterke lokale knutepunkter med solide fagmiljøer, og direktoratet kan også foreslå relokalisering av forvalterstillinger for å bygge opp under dette, jf. Meld. St. 35 (2023-2024) kapittel 6.3.3.

Det er også en forutsetning at utredningen ivaretar verneområdestyrets faglige instruksjonsmyndighet overfor forvalterne, slik at det er vernestyret som avgjør overordnede spørsmål knyttet til forvaltning av det enkelte område, eksempelvis prioritering mellom større overordnede oppgaver m.v.

Relevante aktører som må ivaretas i utredningsprosessen er fjellstyrene, som en sentral og viktig samarbeidspartner for mange verneområdestyrer, og SNO. I tillegg skal aktørene under merkevaren Norges nasjonalparker orienteres om utredningsprosessen og gis anledning til å gi innspill.

Involvering og forankring hos verneområdestyrene

Miljødirektoratet skal invitere alle verneområdestyrene til et orienteringsmøte om oppdraget i oppstartet av arbeidet. Det bør opprettes en referansegruppe bestående av et fåtall styrer som involveres i utredningen underveis, på den måten direktoratet finner hensiktsmessig. Både styremedlemmer og forvaltere bør inngå i referansegruppa.
Forslaget til ny organisering av arbeidsgiveransvar for forvalterne sendes på høring hos alle styrene før direktoratet oversender sin tilråding til departementet.

Klima- og miljødepartementet arrangerte 21. januar 2025 et møte der de fleste verneområdestyrene var representert, for å orientere om departementets vurderinger av behovet for en utredning av organiseringen av verneområdeforvalterne og for å høre styrenes syn på en slik utredning. Styrene ble også gitt anledning til å gi sin tilbakemelding til departementet skriftlig i etterkant av møtet. Oppdragsbrevet her er utformet i lys av disse tilbakemeldingene. De skriftlige tilbakemeldingene ligger ved i kopi, og vi ber om at de tas med som en del av grunnlaget for utredningen.

Frist for direktoratets tilråding til departementet settes til **1. mai 2026.**

Med hilsen

Øivind Dannevig (e.f.)
avdelingsdirektør

Hege Feiring
utredningsleder

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer

Kopi:

Verneområdestyret for Lyngsalpan landskapsvernområde/ Ittugáissáid suodjemeahccestivra
Nordkvaløy - Rebbenesøy verneområdestyre
Nasjonalparkstyret for Reisa nasjonalpark og Ráisduottarháldi landskapsvernområde
Rohkunborri nasjonalparkstyre
Seiland/Sievju nasjonalparkstyre
Stabbursdalen nasjonalparkstyre/ Rávttošvuomi álbmotmeahccestivra/ Rautusvuoman kanalistarhaan johtokunta
Varangerhalvøya nasjonalparkstyre / Várnjárgga álbotmeahccestivra / Varenkinniemen kansalistarhaan styyri

Verneområdestyret for Kvænangsbotn og Navitdalen landskapsvernområder
Anárjoga álbmotmeahccestivra / Anárjohka nasjonalparkstyre
Nasjonalparkstyret for Øvre Dividal nasjonalpark og Dividalen landskapsvernområde
Øvre Pasvik nasjonalparkstyre/ Báhčaveaji álbmotmeahccestivra
Ånderdalen nasjonalparkstyre
Verneområdestyret for Lopphavet
Lofotodden nasjonalparkstyre
Midtre Nordland nasjonalparkstyre
Njaarken vaarjelimmiedajveraerie/ Lomsdal-Visten nasjonalparkstyre
Møysalen nasjonalparkstyre
Vega verneområdestyre
Blåfjella-Skjækerfjella-Lierne nasjonalparkstyre/ Låarte-Skæhkeren-Lijre nasjonalpaarhkeståvroe
Byrkije nasjonalpaarhkeståvroe/ Børgefjell nasjonalparkstyre
Nasjonalparkstyret for Femundsmarka og Gutulia
Nasjonalparkstyret for Forollhogna
Verneområdestyret for Skardsfjella og Hyllingsdalen
Nasjonalparkstyret for Skarvan og Roltdalen og Sylan
Verneområdestyret for Trollheimen
Dovrefjell-Sunndalsfjella nasjonalparkstyre
Nasjonalparkstyret for Fulufjellet
Nasjonalparkstyret for Jotunheimen og Utladalen
Langsua nasjonalparkstyre
Reinheimen nasjonalparkstyre
Rondane-Dovre nasjonalparkstyre
Sølen verneområdestyre
Breheimen nasjonalparkstyre
Verneområdestyret for Geiranger-Herdalen landskapsvernområde
Hallingskarvet nasjonalparkstyre
Forvaltningsstyret for Trillemarka-Rollagsfjell naturreservat
Ytre Hvaler nasjonalparkstyre
Folgefonna nasjonalparkstyre
Jostedalsbreen nasjonalparkstyre
Naustdal-Gjengedal verneområdestyre
Nærøyfjorden verneområdestyre
Stølsheimen verneområdestyre
Ålfotbreen verneområdestyre
Raet nasjonalparkstyre
Verneområdestyret for Setesdal Vesthei, Ryfylkeheiane og Frafjordheiane landskapsvernområde
Verneområdestyret for Oksøy-Ryvingen og Flekkefjord landskapsvernområder
Færder nasjonalparkstyre
Jomfruland nasjonalparkstyre
Verneområdestyret for Brattefjell-Vindeggen landskapsvernområde

Miljø-
direktoratet

Utredning av alternativer for organisering av verneområdeforvaltere

Svar på oppdrag i tildelingsbrevet til Miljødirektoratet 2025/2026

Innhold

Utredning av alternativer for organisering av verneområdeforvaltere 1
Svar på oppdrag i tildelingsbrevet til Miljødirektoratet 2025/2026 1
Innhold 2
1 Sammendrag 4
2 Oppdraget 5
2.1 Bakgrunn 5
2.2 Avgrensninger av oppdraget 6
2.3 Ny forvaltningslov 7
2.4 Mål for utredningen 7
3 Arbeidsprosess 9
3.1 Gjennomføring og involvering 9
3.2 Kunnskapsgrunnlag for utredningen 10
4 Beskrivelse av dagens organisering av verneområdeforvalterne (null-alternativet) 10
4.1 Aktørene i forvaltningsmodellen 11
4.2 Samarbeidet mellom Statens naturoppsyn og forvaltere/styrer 15
4.3 Forvaltningsknutepunkter 16
4.4 Daglig ledelse og oppfølging av forvalterne 17
4.5 Faglig nettverk og erfaringsdeling 18
4.6 Fleksibilitet i fordeling av oppgaver mellom forvaltere 19
4.7 Samarbeid med besøkssenter 19
4.8 Rolleavklaring blant aktørene og rolleforståelse blant publikum 20
4.9 Kostnader knyttet til forvalterstillingene 21
5 Beskrivelse og forslag til utforming av alternativene som skal utredes i oppdraget 22
5.1 Alternativ 1 – Beholde dagens ordning, men se på bedringspunkter i denne 22
5.1.1 Problembeskrivelse av dagens organisering 22
5.1.2 Økning av kapasitet og ressurser hos Statsforvalterne 24
5.1.3 Klargjøring av roller i faglig oppfølging av forvalterne 25
5.1.4 Klarere skille mellom arbeidsgiver og styret i dokumentforvaltning 26
5.1.5 Øke fleksibiliteten i fordeling av forvalterressurser mellom styrer 27
5.1.6 Innføring av "Forvalterskolen" 28
5.1.7 Forvaltersamlinger 28
5.1.8 Formalisere samarbeidet med besøkssenter 28

5.1.9 Gjennomgang av forvaltningsknutepunkter med mål om bedre fungerende knutepunkter 30
5.1.10 Legge til rette for SNOs tilgang til forvaltningsknutepunktene 31
5.2 Alternativ 2 – Samle arbeidsgiveransvaret hos et fåtall Statsforvaltere 32
5.3 Alternativ 3 – Samle arbeidsgiveransvaret hos Miljødirektoratet 34
5.4 Alternativ 4 – Opprette en egen organisasjon med egen ledelse, der fellestjenester håndteres av direktoratet 38
6 Virkninger av de ulike alternativene 40
6.1 Hvordan virkningene er vurdert 40
6.2 Vurdering av usikkerhet 42
6.3 Alternativ 1 – Dagens organisering med bedringspunkter 42
6.4 Alternativ 2 – Samle arbeidsgiveransvaret hos et fåtall Statsforvaltere 44
6.5 Alternativ 3 – Samle arbeidsgiveransvaret hos Miljødirektoratet 45
6.6 Alternativ 4 – Opprette en egen organisasjon (med fellestjenester hos Miljødirektoratet) 47
6.7 Forhold som i mindre grad påvirkes av organisasjonsmodell 48
6.7.1 Bedre fungerende knutepunkter 49
6.7.2 Styrking av samarbeidet med SNO 49
6.7.3 Styrking av samarbeidet med besøkssentre 50
6.7.4 Klarere skille mellom arbeidsgiver og styret i dokumentforvaltning 50
6.8 Andre konsekvenser av forslagene 50
6.8.1 Virksomhetsoverdragelse 50
6.8.2 Ressursbehov og kostnader 51
6.9 Oppsummering av virkninger av alternativene 52
7 Miljødirektoratets tilrådning 55
7.1 Vekting av vurderingene 55
7.2 Tilrådning med begrunnelse 55
7.3 Forutsetninger for vellykket gjennomføring 57
8 Vedlegg 58

1 Sammendrag

Miljødirektoratet har på oppdrag fra Klima- og miljødepartementet (KLD) utredet hvordan verneområdeforvalterne kan organiseres for å styrke forvaltningen av verneområdene. Ny organisering skal utredes innenfor gitte rammer; utredningen er avgrenset til verneområdeforvalternes organisatoriske tilknytning. Verneområdestyrenes instruksjonsmyndighet overfor forvalterne skal videreføres, og forvalterne skal fortsatt være lokalisert nær verneområdene.

Bakgrunnen for oppdraget er kjente utfordringer ved dagens organisering, der statsforvalterne har arbeidsgiveransvar for forvalterne, mens verneområdestyrene har instruksjonsmyndighet for forvalternes tid og oppgaver. Utfordringene er knyttet til uklar rolle- og ansvarsfordeling mellom aktørene, begrenset kapasitet til daglig ledelse og faglig oppfølging, liten fleksibilitet i ressursbruk, varierende opplæring og kompetansestøtte, samt uklar rolleforståelse mot publikum. Samtidig trekkes det frem viktige styrker ved dagens ordning, særlig forvalternes tilknytning til statsforvalternes fagmiljøer.

Utredningen vurderer fire hovedalternativer:

1. Beholde dagens ordning i all hovedsak, men ser på bedringspunkter i denne
2. Samling av arbeidsgiveransvaret hos et fåtall statsforvaltere
3. Samling av arbeidsgiveransvaret hos Miljødirektoratet
4. Opprette en egen organisasjon

Alle alternativene forutsetter gjennomføring av en rekke felles tiltak, blant annet tydeligere rolleavklaring – både internt og ut mot publikum, styrket opplæring, styrket daglig ledelse og mer lik organisering.

På bakgrunn av en samlet vurdering **anbefaler Miljødirektoratet alternativ 2 – å samle arbeidsgiveransvaret hos et fåtall statsforvaltere**. Sammenlignet med dagens organisering, mener Miljødirektoratet at dette alternativet vil gi bedre forutsetninger for styrket ledelse og samlede fagmiljøer, samtidig som man ivaretar tilknytningen til Statsforvalteren.

2 Oppdraget

2.1 Bakgrunn

Det er i dag etablert 49 nasjonalpark- og verneområdestyrer som er forvaltningsmyndighet for en rekke verneområder. Det er per 1.1.2026 totalt 69 verneområdeforvaltere fordelt på de 49 styrene. Hardangervidda er i dag eneste nasjonalpark som ikke forvaltes av et nasjonalparkstyre.

Dagens forvaltningsmodell for nasjonalparker og andre store verneområder ble opprettet i 2010 og forvaltningsmodellen ble beskrevet i Miljøverndepartementets budsjettproposisjon Prop. 1S 2009-2010[1].

I budsjettproposisjonen står det *"For nasjonalparkar, andre store verneområde og sammanhengande verneområde skal forvaltning skje gjennom eit interkommunalt nasjonalparkstyre/verneområdestyre, heretter omtalt som styret. Styret skal syte for ei heilskapeleg samla forvaltning av verneområdet/verneområde på tvers av administrative grenser innafor ramma av naturmangfaldslova og verneforskrifta. Eit styre kan ha ansvaret for fleire geografisk nærliggjande store verneområde. Styret etablerast etter naturmangfaldslova § 62, andre ledd tredje punktum".*

I ny forvaltningsmodell skulle sekretariatet for styrene legges til en nasjonalparkforvalter/verneområdeforvalter. Hensikten med dette var å sikre god kontakt med og kunnskap om lokalsamfunnet. Forvalterne skulle ansettes hos statsforvalterembetene (den gang fylkesmannen), men være underlagt styret i forhold knyttet til verneområdeforvaltningen. På den måten ville forvalterne være tilknyttet kompetansemiljøet hos statsforvalterne og gjennom dette sikre kunnskapsbasert forvaltning.

I forbindelse med etableringen av denne forvaltningsordningen, ble det også lagt opp til at det skulle bygges opp lokale/regionale forvaltningsknutepunkt knyttet til nasjonalparksentre/andre typer naturinfosentre der forvalterne skulle samlokaliseres med andre fagpersoner knyttet til verneområdet, eksempelvis Statens naturoppsyn (SNO), naturveiledere og tilsvarende.

I 2014 gjorde Riksrevisjonen en undersøkelse av forvaltningen av nasjonalparkene[2]. Undersøkelsen pekte på at *"Modellen har bidratt til at både erfaringsbasert, lokal kunnskap, og vitenskaplig og forskningsbasert kunnskap nå legges til grunn i forvaltningen".* Samtidig ble det pekt på noen behov for avklaringer, eksempelvis rolleavklaringer mellom styrene, den gang fylkesmannen og verneområdeforvalterne, samt klarere instruksjonsmyndighet t for styrene overfor verneområdeforvalterne. Vurderingene fra Riksrevisjonen ble fulgt opp gjennom flere oppdrag fra Klima- og miljødepartementet (KLD) til Miljødirektoratet. Disse dekket bl.a. behovet for revidering av styrenes vedtekter og verneområdeforvalternes stillingsinstrukser.

1 Prop. 1 S (2009–2010) - regjeringen.no

2 Riksrevisjonens undersøking av forvaltninga av nasjonalparkar. Riksrevisjonens administrative rapport nr. 1 2014

I 2021 ble det gjennomført en evaluering av forvaltningsmodellen med nasjonalpark- og verneområdestyrer[3]. Konklusjonen var at ordningen verken hadde styrket eller svekket ivaretakelsen av verneverdiene og KLD besluttet å videreføre ordningen.

Noen av funnene i rapportene fra hhv Riksrevisjonen i 2014 og evalueringen av forvaltningsordningen i 2021 er også relevante i dag som en del av vurderingene knyttet til organisasjonsmessig tilhørighet for forvalterne.

Miljødirektoratet mottok i mars 2025 et oppdrag fra KLD om "utredning om verneområdeforvaltere". KLD peker i sitt oppdrag til Miljødirektoratet på at omtrent 80% av det vernede arealet i Norge forvaltes av nasjonalpark- og verneområdestyrer. Ivaretakelsen av verneverdiene er derfor avhengig av at denne ordningen fungerer godt.

2.2 Avgrensninger av oppdraget

Oppdraget Miljødirektoratet er gitt, er ikke en utredning av forvaltningsmodellen i sin helhet, kun en utredning av verneområdeforvalternes organisasjonsmessige tilknytning og øvrige organisering.

KLD presiserer i oppdragsteksten at det er en *forutsetning at utredningen ivaretar verneområdestyrets faglige instruksjonsmyndighet overfor forvalterne, slik at det er vernestyret som avgjør overordnede spørsmål knyttet til forvaltning av det enkelte område, eksempelvis prioritering mellom større overordnede oppgaver m.v*

De skriver også at *det er en forutsetning for utredningen at nasjonalpark- og verneområdeforvalterne fortsatt skal sitte desentralisert nær verneområder. Det er et mål å ha sterke lokale knutepunkter med solide fagmiljøer, og direktoratet kan også foreslå relokalisering av forvalterstillinger for å bygge opp under dette, jf. Meld. St. 35 (2023-2024) kapittel 6.3.3.*

Miljødirektoratet er bedt om å vurdere om det bør gjøres endringer i organiseringen av verneområdeforvalterne for å styrke forvaltningen av verneområdene. Ettersom oppdraget er knyttet til verneområdeforvalterne som utgjør sekretariatet til styrene har vi avgrenset utredningen til å vurdere endringer som i hovedsak styrker forvaltningen av verneområder som styrene forvalter. Samtidig vil vurderingene og eventuelle endringer direkte eller indirekte kunne påvirke eller ha betydning for verneområder forvaltet av andre forvaltningsmyndigheter eller forvaltningen som helhet. Der det er hensiktsmessig omtales også slike virkninger i utredningen.

Vurdering av økonomiske konsekvenser av alternativene inngår ikke som en del av oppdraget, og er derfor ikke vektlagt i utredningen.

[3] Evaluering av forvaltningsordning for nasjonalparker og andre store verneområder. Rapport NF 01/2021

2.3 Ny forvaltningslov

Det er nylig vedtatt en ny forvaltningslov som må forventes å tre i kraft i løpet av de nærmeste årene. Nytt i forvaltningsloven er at det er gitt bestemmelser om nemnder og deres sekretariat i forvaltningsloven kap. 12. Styrene må anses som nemnder, slik nemnder er definert i ny forvaltningslov § 85 .

Selv om det i ny forvaltningslov ikke er gitt bestemmelser om organisering av sekretariatet for nemnder, har Forvaltningslovutvalget gjort noen vurderinger av plasseringen av sekretariater. Det er særlig pekt på at hvordan et sekretariat er organisert, kan ha betydning for hvor uavhengig og selvstendig ei nemnd kan oppfattes som. Miljødirektoratet har tatt med seg vurderingene som er gjort av Forvaltningslovutvalget i vurderingene under og viser særlig til NOU 2019:5.

2.4 Mål for utredningen

I oppdraget fra KLD er Miljødirektoratet bedt om å *"gjennomgå verneområdeforvalternes organisasjonsmessige tilknytning og øvrige organisering,* ***og vurdere om det bør gjøres endringer for å styrke forvaltningen av verneområdene"*** (vår utheving). KLD foreslår i oppdraget en rekke mulige endringer.

I Prop. 1 S 2009-2010 viste regjeringen til bl.a. Riksrevisjonens rapport fra 2006 som påpekte et behov for å styrke forvaltningen av verneområdene. Regjeringen beskrev at det innenfor noen overordnede rammer kunne utvikles forvaltningsmodeller for nasjonalparker og andre store verneområder/sammenhengende verneområder og små områder. Målet var i størst mulig grad å tilpasse forvaltningen av verneområdene til noen rammemodeller som skulle bidra til å oppnå en enhetlig og mest mulig kostnadseffektiv forvaltning av verneområdene på nasjonalt nivå. Prop. 1S 2009-2010 påpekte viktigheten av lokal, enhetlig og kunnskapsbasert forvaltning som forutsetninger for dette. Et av grepene var ny forvaltningsmodell for store verneområder.

På bakgrunn av oppdragsteksten og formålet med forvaltningsordningen er overordnet målsetning for denne utredningen å bidra til en styrket forvaltning av verneområdene.

Verneområdeforvalterne har en svært sentral rolle i forvaltningen av verneområder i Norge i sin rolle som sekretariat for nasjonalpark- og verneområdestyrer. De fleste sitter desentralisert og er knyttet til større eller mindre forvaltningsknutepunkter. **Det er en viktig målsetning å bidra til at forvalterne på best mulig måte settes i stand til å gjennomføre sine oppgaver på en god måte**. Da må arbeidsforholdene til forvalterne ivaretas på en god måte.

Det er viktig for troverdigheten til forvaltningsmodellen og forvaltningshierarkiet at **rollefordelingen mellom de ulike aktørene i verneområdeforvaltningen er avklart og tydelig, både internt i forvaltningen og eksternt for brukere og publikum.**

Vi er i oppdraget bedt om å vurdere en rekke ulike endringer, som listet under, for å styrke forvaltningen av verneområdene. Alle punkter i listen over endringer som skal vurderes, kan i større eller mindre grad bidra til en styrket forvaltning av verneområdene. Derimot mener vi at virkningen av noen av disse trolig ikke være avhengig av hvem som er arbeidsgiver for forvalterne.

I tillegg til å belyse endringspunktene i oppdraget har vi vurdert to ekstra punkter som vil påvirkes i større eller mindre grad av ulik organisasjonsmessig tilhørighet for forvalterne:

Endringspunkter som vi er bedt om å vurdere i oppdragsteksten:

- fører til en mer helthetlig forvaltning mellom verneområder
- styrker det faglige nettverket mellom verneområdeforvaltere
- øker erfaringsdelingen mellom forvalterne
- bedrer forholdene for veiledning av forvalterne og styrker deres kompetanse
- gir bedre fungerende knutepunkter
- gir mer fleksibilitet i fordeling av oppgaver i.f.m sykdom, vakanser mv eller p.g.a ulike ressursbehov mellom områder
- gir mer lik organisering av forvalterne og styrker den daglige ledelsen av dem bl.a. når det gjelder organisering av arbeid, fordeling av oppgaver mv
- fører til bedre rolleavklaring herunder gjør rollene tydeligere for publikum
- styrker samarbeidet med Statens naturoppsyn
- styrker samarbeidet med besøkssentrene

Tilleggspunkter som vi har lagt til i utredningen:

- styrker tilliten til forvaltningsordningen hos publikum
- økte forvaltningsgevinster på tvers av alle verneområder som forvaltes av styrer og statsforvaltere

Nærmere omtale av endringene som er vurdert er i kap. 6.1.

3 Arbeidsprosess

3.1 Gjennomføring og involvering

Miljødirektoratet har gjennomført utredningen med bakgrunn i eksisterende og innhentet kunnskap. Fagressurser internt i Miljødirektoratet som har vært koblet på i arbeidet med utredningen er ressurser tilknyttet fagtemaene verneområdeforvaltning, juss, økonomi, HR, naturoppsyn, miljøøkonomi, statsforvalterstyring og dokumentforvaltning.

Miljødirektoratet har opprettet en referansegruppe bestående av representanter for verneområdestyrer, statsforvalterembeter og forvaltere.

Tabell 1 - Referansegruppen har bestått av:

Navn	Rolle
Heidi Marie Gabler	SF Troms og Finnmark
Hege Christin Bjørkmann	Styreleder Seiland
Jannike Wika	Forvalter for Vega verneområdestyre
Inga-Lill Sundset	Styreleder Midtre Nordland nasjonalparkstyre
Haakon Nordseth	Styreleder Verneområdestyret for Trollheimen
Trygve Snøtun	Forvalter for Jostedalsbreen nasjonalparkstyre
Eli Blakstad	Statsforvalteren Innlandet
Ole Tvete Muriteigen	Styreleder Rondane-Dovre nasjonalparkstyre
Monika Olsen	Forvalter for Ytre Hvaler nasjonalparkstyre
Tom Mello	Styreleder Færder nasjonalparkstyre
Jørn Trygve Haug	Forvalter for Verneområdestyret for Setesdal Vesthei, Ryfylkeheiane og Frafjordheiane landskapsvernområde

Verneområdestyrene fikk anledning til å komme med muntlige og skriftlige innspill til Klima- og miljødepartementet i forbindelse med utarbeidelsen av oppdraget vinteren 2025.

Det ble gjennomført et orienteringsmøte for aktuelle aktører i juni 2025 (verneområdestyrer, forvaltere, statsforvalterembeter og øvrige aktører tilknyttet merkevaren Norges nasjonalparker) og i desember 2026 ble det gitt en skriftlig statusoppdatering om arbeidet med oppdraget til de samme aktørene.

Statsforvalterembetene og verneområdeforvalterne ble invitert til å gi innspill og informasjon som grunnlag for utredningen i spørreundersøkelser høsten 2025.

Statsforvalternes fellestjenester (STAF) har bidratt med underlag knyttet til dokumentforvaltning/arkivtjenester vinteren 2025/2026.

3.2 Kunnskapsgrunnlag for utredningen

Miljødirektoratet har sett til flere kilder for eksisterende kunnskap i arbeidet med utredningen:

- Evaluering av forvaltningsordningen for nasjonalparker og andre store verneområder (Nordlandsforskning m.fl. 2021[1]).
- Riksrevisjonens undersøkelse av myndighetenes arbeid med kartlegging og overvåking av biologisk mangfold og forvaltning av verneområder (Dokument nr. 3:12 (2005–2006))
- Riksrevisjonens undersøking av forvaltninga av nasjonalparkar (Riksrevisjonens administrative rapport nr. 1 2014)
- Det kongelige Miljøverndepartementets Prop. 1S (2009-2010) ved innføring av nåværende forvaltningsmodell for nasjonalparker og store verneområder

I tillegg har stillingsinstruksen til forvalterstillingene, verneområdestyrenes vedtekter og Hovedinstruksen til statsforvalteren vært viktige støttedokumenter for utredningen.

Vi har også brukt kunnskap som er hentet inn i forbindelse med utarbeidelsen av oppdraget og gjennomføring av utredningen:

- Verneområdestyrenes innspill til KLD vinteren 2025
- Spørreundersøkelse til statsforvalterembetene høsten 2025. Vi fikk totalt 11 besvarelser fra Statsforvalterne (ett embete leverte to besvarelser). Spørreundersøkelsen var anonym.
- Spørreundersøkelse til verneområdeforvalterne høsten 2025. Vi fikk totalt 61 besvarelser. Spørreundersøkelsen var anonym.
- Advokatfirmaet Føyen har på oppdrag fra Miljødirektoratet foretatt en vurdering av om en omorganisering i tråd med departementets forslag vil innebære en virksomhetsoverdragelse i arbeidsrettslig forstand.

4 Beskrivelse av dagens organisering av verneområdeforvalterne (null-alternativet)

Et sentralt element ved opprettelsen av forvaltningsmodellen var at det enkelte verneområdestyre skulle ha et eget sekretariat. Løsningen med å legge arbeidsgiveransvaret for verneområdeforvalterne til statsforvalterne, ble valgt for at forvalterne skulle ha tilhørighet til et fagmiljø knyttet til natur- og verneområdeforvaltning. Løsningen ga også tilgang til arkiv-, økonomi, og IKT-tjenester (fellestjenester), og et apparat for å håndtere ulike personalforvaltningsoppgaver som lønn, fravær mv. De fleste forvalterstillingene ble opprettet ifm. opprettelsen av det enkelte verneområdestyre.

I årene etter dette er det tilsatt ytterligere forvaltere i enkelte områder for å forsterke forvaltningen i områder med stort behov for dette. I tillegg ansettes det nye forvaltere ved opprettelse av nye nasjonalparker og andre store verneområder med egne styrer.

Fordelingen av forvaltere per statsforvalterembete er ulik grunnet ulik fordeling av verneområder med styrer i de enkelte områdene og valg av lokalisering for forvalterstillinger, se fordeling mellom embeter i tabell 2.

Tabell 2. Oversikt over antall forvaltere per statsforvalterembete

Statsforvalterembete	**Antall**
Agder	4
Innlandet	14
Møre og Romsdal	1
Nordland	9
Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus	5
Troms og Finnmark	13
Trøndelag	10
Vestfold og Telemark	3
Vestland	9
Rogaland	1
Sum	**69**

Det er stor variasjon i arbeidsmengde knyttet til sekretariatsfunksjonen for verneområdestyrene, Årsakene til det er flere, blant annet på grunn av variasjon i antall verneområder et styre forvalter. Andre faktorer som kan virke inn er antallet saker de håndterer, omfang av bruksinteresser i verneområdet, størrelsen på verneområdene, mv.

4.1 Aktørene i forvaltningsmodellen

I dagens forvaltningsmodell er verneområdestyrene, statsforvalterne og Miljødirektoratet de mest sentrale aktørene. Styrene er forvaltningsmyndighet, statsforvalterne har arbeidsgiveransvar for forvalterne og Miljødirektoratet er klageinstans og overordnet forvaltningsmyndighet.

Nasjonalpark-/verneområdestyrene
Styret er et statlig forvaltningsorgan, underlagt Miljødirektoratet. Miljødirektoratet har fastsatt vedtekter som angir styrenes oppgaver som forvaltningsmyndighet for verneområder.

Nasjonalpark-/verneområdestyret har følgende myndighet etter naturmangfoldloven:

- forvaltningsmyndighet etter verneforskrifter
- myndighet til å gi dispensasjon fra verneforskriftene med hjemmel i verneforskriftens dispensasjonsbestemmelser og naturmangfoldloven § 48
- myndighet til å utføre skjøtsel i verneområdene etter naturmangfoldloven § 47
- myndighet til håndheving etter naturmangfoldloven §§ 69 – 72 og § 73.

Styrene skal også gjennomføre nødvendige tiltak for å ivareta verneverdiene. Dette omfatter tiltak knyttet til besøksforvaltning, informasjon og skjøtsel. Styrene skal også utarbeide en forvaltningsplan med besøksstrategi. I tillegg skal de oppnevne et rådgivende utvalg og bør også oppnevne et administrativt kontaktutvalg.

Nasjonalpark-/verneområdestyret er egen juridisk person og har i utgangspunktet myndighet til å inngå avtaler og påta seg forpliktelser innenfor de økonomiske rammene styret disponerer. Slik ordningen er organisert i dag er det imidlertid statsforvalter som har budsjettmidlene. Det varierer hvorvidt styrene inngår avtaler selv eller om statsforvalter inngår avtaler på vegne av styret. Styret søker om midler og vedtar hva tildelte midler skal brukes til, mens statsforvalter er økonomisk ansvarlig for budsjettet og står som formelt ansvarlig for inngåtte avtaler. Det er per i dag ingen av verneområdestyrene som har egen bankkonto slik at de kan disponere budsjettet selv. Dette skyldes dels at alternativet ikke er kjent for alle styrene, og dels de forpliktelser og krav som følger av dette ansvaret.

Styret har vedtaksmyndighet og disponerer forvalters arbeidstid, men har ikke personalansvar for forvalter. Stillingen ligger formelt hos statsforvalteren.

Statsforvalter

Det følger av Hovedinstruksen for statsforvalteren at statsforvalteren er personal- og økonomiansvarlig for verneområdeforvaltere. Forvalterne ansettes av statsforvalteren, som også har arbeidsgiveransvar for stillingen. Samtidig er forvalter underlagt styret i forvaltningen av verneområdet og styret disponerer forvalters arbeidstid.

Som arbeidsgiver har statsforvalter både personal- og administrativt ansvar. Ved permisjon, langtidsfravær, eller der forvalter varsler om fratredelse fra sin stilling, skal statsforvalteren i dialog med styret komme til enighet om hvordan forvalters arbeidsoppgaver skal løses inntil forvalter er tilbake, eller ny forvalter er ansatt (kilde: Vedtekter for nasjonalpark- og verneområdestyrer).

Det fremgår ikke av hovedinstruksen til statsforvalteren eller i vedtektene til styrene hva som er statsforvalternes rolle knyttet til opplæring og oppfølging av forvalterne i denne organisasjonsmodellen. Som arbeidsgiver har statsforvalteren likevel et selvstendig ansvar for å sikre nødvendig opplæring og kompetanseutvikling for sine ansatte, slik at de er i stand til å utføre sine oppgaver på en forsvarlig og faglig tilfredsstillende måte. Det er praksis at forvalterne har mulighet til å delta på seksjons- og avdelingsmøter og fagsamlinger som statsforvalter arrangerer. Det er også vanlig at forvaltere konfererer med sin arbeidsgiver i enkeltsaker ved behov. Omfang av faglig oppfølging og hvorvidt forvalter deltar på seksjonsmøter og andre samlinger varierer mellom embetene.

Dialogen mellom statsforvalter og styret går hovedsakelig via sekretariatet (forvalteren). Direkte kontakt mellom styret og statsforvalter er i dag mest aktuelt ved nye ansettelser eller håndtering av langtidsfravær. I spørreundersøkelsen til statsforvalterne fremgår det at direkte kontakt varierer mellom embeter, de aller fleste oppgir at kontakten er begrenset til rekrutteringsprosesser og deltagelse på noen styremøter gjennom året. I tillegg oppgir flere embeter at styret tar kontakt når det oppstår krevende dispensasjonssaker. Enkelte embeter inviterer også styreledere inn i medarbeidersamtaler.

Et embete oppgir at de arrangerer jevnlige samlinger for styreledere og et embete oppgir at de gir opplæring til styrene i tillegg til de som arrangeres sammen med Miljødirektoratet.
Et av embetene oppgir at de har formalisert samarbeidet med verneområdestyrene i sitt fylke i et dokument som klargjør samarbeidet for en rekke tema, slik som økonomioppfølging, reisebudsjett, anskaffelser, arbeidsfordeling, post- og journalsystemer, kontor- og utstyrsbehov, ansettelsesprosesser og budsjettdisponeringsmyndighet. Dokumentet skal også klargjøre forventninger knyttet til faglig oppfølging av forvalteren.

Fellestjenester

For statsforvalterembetene er det Statsforvalterens fellestjenester (STAF) som er ansvarlig for fellestjenestene. STAF leverer tjenester til embetene på følgende områder (kilde: statsforvalteren.no):

- IT
- Digitalisering og utvikling
- Informasjonssikkerhet
- Dokumentforvaltning
- Brukerstøtte og kompetanse
- Anskaffelser

Når det gjelder verneområdestyrene og verneområdeforvalterne så bruker de i dag fellestjenestene som STAF leverer til embetene.

Miljødirektoratet
Miljødirektoratet er overordnet myndighet for verneområdeforvaltningen, med ansvar for myndighetsutøvelse etter naturmangfoldloven.

Miljødirektoratet behandler klager på vedtak fattet av verneområdestyrene. Direktoratet kan også omgjøre vedtak fattet av verneområdestyrene når det er hjemmel for dette i forvaltningsloven eller naturmangfoldloven.

Miljødirektoratet skal være en faglig rådgiver, som bidrar til enhetlig og effektiv oppgavegjennomføring gjennom å veilede regionale myndigheter i bruk av lovverk, forskrifter og andre virkemidler innenfor direktoratets ansvarsområder.

Miljødirektoratet har ansvar for å drive tilsyn og gjennomføre landsdekkende naturoppsyn i regi av Statens Naturoppsyn (SNO), se nærmere omtale i kapitlet om samarbeidet mellom SNO og styrene.

Med bakgrunn i disse rollene, gir Miljødirektoratet forvaltere generell veiledning om saksbehandling og veileder eksempelvis i forbindelse med utarbeidelse av plandokumenter som forvaltningsplan og besøksstrategi. Miljødirektoratet veileder også gjennom informasjon på våre nettsider. Hvert verneområdestyre har en kontaktperson i seksjon for verneområder og i juridisk seksjon naturmangfold. Miljødirektoratet godkjenner også forvaltningsplaner for verneområder forvaltet av styrer.

Som overordnet myndighet for verneområdeforvaltning arrangerer Miljødirektoratet forvaltersamlinger (som hovedregel) annethvert år; disse har vært arrangert både som regionale samlinger og som nasjonale samlinger. I tillegg arrangeres det kompetansedager ved oppnevning av nye styrer, disse arrangeres i samarbeid med statsforvalteren.

Miljødirektoratet produserer tekniske løsninger som skal bidra til mer enhetlig og effektiv oppgavegjennomføring, slik som Veiledning i merkevaren - designmanualen, styrenes nettsider - nasjonalparkstyre.no, Naturoppdrag, Forvaltningsplaner på nett for verneområder (FPNV) og Naturbase.

Nasjonalpark-/verneområdestyret oppnevnes av Miljødirektoratet etter innstilling fra aktuelle kommuner, fylkeskommuner og Sametinget. Miljødirektoratet fastsetter videre forvaltningsknutepunkt/kontorsted for forvalterne.

Vi har i de kommende delkapitlene valgt å beskrive forhold ved dagens organisering som er viktig for de vurderingene vi senere gjør rundt virkninger av de ulike alternativene, jf. Kap. 2.4 Mål for utredningen.

4.2 Samarbeidet mellom Statens naturoppsyn og forvaltere/styrer

SNO har gjennom sin tilstedeværelse i mange områder over lang tid har vært en viktig kilde for kunnskap og historikk for forvaltere og verneområdestyrer. Dette underbygges av spørreundersøkelsen til forvalterne der SNO oppgis som en sentral faglig støtte. Videre oppgir de fleste (30 besvarelser) at samarbeidet med SNO fungerer godt, mens 19 besvarelser etterlyser et bedre samarbeid. Det pekes i denne sammenheng på redusert tilstedeværelse på knutepunktet de deler, og manglende ressurser til å følge opp tiltak som forvaltningsmyndigheten bestiller.

SNO er Miljødirektoratets feltapparat og skal blant annet føre kontroll med at bestemmelsene gitt i eller i medhold av blant annet naturmangfoldloven blir overholdt. Naturoppsynet kan også drive veiledning og informasjon, samtidig som det kan drive skjøtsel på oppdrag fra forvaltningsmyndigheten, registrering og dokumentasjon. Faste kontaktpunkter mellom SNO og forvaltningsmyndighet i dag er planleggingsmøtene som gjennomføres for å avtale SNO ressurs ved bruk av Naturoppdrag - den digitale løsningen for bestilling og oppfølging av oppdrag i verneområdet.

Samarbeidet mellom SNO og forvaltere/styrer fungerer svært ulikt sett landet under ett. Dette har blant annet sin årsak i følgende:

Kapasitet hos SNO
Antall SNO-ansatte og deres kapasitet til å følge opp verneområder er ujamnt fordelt. Noen regioner er godt bemannet hvor SNO har kapasitet til å følge opp både ordinært oppsyn, møter og befaringer med styret, samt en del tiltak i felt. Andre steder er kapasiteten mindre, grunnet færre ansatte eller andre pålagte arbeidsområder, og SNO må da prioritere oppsyn og nødvendige møter og befaringer, men nedprioritere tiltak.

Lokalisering/kontorsted
Lokaliseringen av SNO og forvaltere påvirker muligheten for fysiske møtepunkt. Dette og terskelen den enkelte har for å ta kontakt (telefon, e-post, Naturoppdrag) påvirker det løpende

samarbeidet. Ved stort turnover i styrene og blant forvaltere, vil relasjonen ofte bli mer varierende.

Verneområdets forvaltningsutfordringer og forvalter/styrets aktivitetsnivå
Verneområdenes størrelse, bruksintensitet, utfordringer og sårbarhet varierer veldig. Dette påvirker i hvor stor grad det er behov for (løpende) kontakt med SNO og hvor stor innsats SNO kan prioritere. I områder hvor det er stor bruk og behov for tiltak og SNO har tilstrekkelig kapasitet, vil kontakten ofte være god og løpende. Samarbeidet kan likevel være godt, selv om intensiteten på arbeidet er lav.

Rolleforståelse
Styrene og forvaltere kan i noen tilfeller ha forventninger til SNO som ikke kan innfris på grunn av SNO sitt mandat og rolle. SNO er multifunksjonelle og deres aktivitet styres av eget lovverk, overordnede føringer og pålagte oppgaver på flere fagområder. SNO skal drive oppsyn i verneområdene, men aktivitet ut over det er avhengig av den totale oppgaveporteføljen i stillingen. Styret kan ikke pålegge eller på annen måte dirigere SNOs aktivitet, men SNO skal som Miljødirektoratets feltapparat drive oppsyn og så langt kapasiteten rekker - bistå forvaltningsmyndigheten på best mulig måte.

4.3 Forvaltningsknutepunkter

Ved etablering av forvaltningsmodellen ble det bestemt at forvalterstillingene skulle være lokalisert i nærheten av verneområdet for å sikre lokal tilknytning. For å sikre et godt fagmiljø rundt forvalterstillingen, skulle det bygges opp lokale faglige fellesskap – såkalte knutepunkt - knyttet til nasjonalparksentre eller andre typer naturinformasjonssentre der forvalter er samlokalisert med andre fagpersoner tilknyttet verneområdet, (Prop. 1 S (2009–2010)). Langt fra alle verneområder forvaltet av styrer er tilknyttet et slikt senter. Derfor er det også etablert knutepunkt som ikke er lokalisert til senter, men heller på rådhuset eller i andre bygg som kommunen har disponible til kontorplass.

Per i dag har de aller fleste forvaltere kontorsted på et knutepunkt i nærheten av verneområdene styret forvalter. I en spørreundersøkelse svarte 79% av forvalterne at de sitter ved et forvaltningsknutepunkt.

En forutsetning for at kontorstedet skal være et velfungerende knutepunkt er at det er et faglig fellesskap der flere i fagmiljøet tilknyttet verneområdet(ene) er lokalisert sammen. Andre relevante aktører er Statens naturoppsyn, Statskog, fjellstyrer og tilsvarende aktører med oppgaver i verneområdene.

I spørreundersøkelsen svarer over halvparten, 65 %, at knutepunktet fungerer i svært stor grad eller i stor grad som et faglig fellesskap, mens 35% synes det fungerer i noen grad, i liten grad eller i svært liten grad.

Vi ba også forvalterne om å gi innspill til endringer for at knutepunktet de er tilknyttet kan fungere bedre. Her svarer flere at de ønsker å sitte sammen med andre forvaltere. Besvarelser fra dem som svarer at de sitter ved velfungerende knutepunkt fremhever at de sitter flere forvaltere sammen og gjerne også sammen med SNO og med aktører fra andre fagmiljø knyttet til verneområdet. I spørreundersøkelsen etterlyser 12 av besvarelsene samlokalisering med SNO og nettopp samlokalisering med SNO fremheves også som viktig for et velfungerende knutepunkt. Flere besvarelser trekker frem at det ville vært positivt med en informasjonsmedarbeider på knutepunktet.

4.4 Daglig ledelse og oppfølging av forvalterne

Daglig ledelse og faglig oppfølging av forvalterne

Hos statsforvalterne er ledelse av forvalterne organisert på ulike måter og omfang av kontakt mellom leder og forvalter varierer. Leder har en annen rolle ovenfor forvaltere enn andre ansatte ettersom det er styret som har instruksjonsmyndighet og disponerer forvalters arbeidstid.

Gitt organiseringen med statsforvalterne som arbeidsgiver og styret som forvaltningsmyndighet, er det ikke en klar ansvarsfordeling angående den faglige oppfølging av sekretariatet. Statsforvaltere har gitt tilbakemelding om at deres rolle i faglig oppfølging ikke er tilstrekkelig klart.

Organisering og ledelse av verneområdeforvalterne bestemmes av det enkelte embetes ledelse, og her er ulike varianter valgt ut fra avdelingens bemanning /ressurser som helhet. Det er ifølge embetene ikke rom for å dekke ledelse av verneområdeforvalterne (arbeidsgiveransvaret) innen den rammen som er avsatt per forvalter. Noen embeter har likevel valgt å tilsette leder for forvalterne og tar dette fra øvrige ressurser i avdelingen. Tid til ledelse og oppfølging tas fra kapasiteten til embetet. Embetene skal følge opp tildelingsbrev og Hovedinstruks, der nasjonalparkforvaltningen ikke er inkludert. Dette er særlig utfordrende for de embetene som har mange nasjonalparkforvaltere. Embetene påpeker også at det ikke bare er en ressursutfordring knyttet til oppfølging av forvalterne når det gjelder leder med personalansvaret, men at det også krever ressursbruk på for eksempel økonomihåndtering og andre administrative funksjoner.

Opplæring av nyansatte forvaltere

Det er stor variasjon i opplæringen forvalterne beskriver å ha mottatt. Mange forvaltere oppgir i spørreundersøkelsen at det er en fadderordning ved nye rekrutteringer, slik at statsforvalter gir opplæring i administrative tema, mens en forvalter tar seg av faglig oppfølging av den nyansatte. Statsforvalterens rolle i opplæring oppgis å være i hovedsak knyttet til administrative

tjenester, it-utstyr og programmer forvalteren trenger i sin arbeidshverdag, men faglig opplæring av nye forvaltere skjer i stor grad av andre forvaltere.

I spørreundersøkelsen oppgir 44 % av forvalterne at de i svært stor grad eller i stor grad er fornøyd med opplæringen, 35 % er i noen grad fornøyd, og 21% er i liten eller i svært liten grad fornøyd med mottatt opplæring.

Flere av svarene i spørreundersøkelsen til forvalterne peker på et behov for mer omfattende opplæring. Av disse nevnes det at opplæringen er for kort, mangelfull og i noen tilfeller fraværende.

Miljødirektoratet gjennomfører ikke opplæring av nye forvaltere, men gir generell veiledning blant annet gjennom direkte kontakt med forvaltere på telefon og e-post, forvaltersamlinger og webinarer på utvalgte tema. Forvalterne deltar også på kompetansedager som arrangeres etter oppnevning av nye styremedlemmer etter kommune- og sametingsvalg. Blant innspillene fra verneområdestyrene pekes det også på at Miljødirektoratet må ha en større rolle i veiledning, kompetanseheving m.v.

4.5 Faglig nettverk og erfaringsdeling

I dagens organisering består fagmiljøet rundt forvalterne av flere aktører. Stillingen er i et kollegium innad i "forvaltergruppen" på tvers av fylkesembeter, samtidig som den er i et kollegium med øvrige ansatte hos statsforvalteren. I tillegg innebærer lokalt kontorsted på et knutepunkt et kollegium med andre aktører, også fra andre sektorer enn naturforvaltningen. Spørreundersøkelsen til forvalterne inkluderte en rekke spørsmål angående fagmiljø, som sammenlagt gir en overordnet oversikt over dagens fagmiljø, samt innsikt i forvalternes forslag til forbedringer.

64% av forvalterne oppgir at de i svært stor grad eller i stor grad har tilstrekkelig faglig støtte i sitt arbeid, 26 % i noen grad og 10% i liten eller svært liten grad. Aktørene som benyttes mest for faglig støtte er, i prioritert rekkefølge: andre forvaltere (100 %), statsforvalterne (70%), fagseksjoner hos Miljødirektoratet (65%), SNO (60 %) og andre aktører (34%) slik som fjelltjenesten, fjellstyrer, kommunen etc.

Besvarelsene på spørreundersøkelsen antyder at forvalterne opplever at faglig støtte fra andre verneområdeforvaltere er mer tilgjengelig enn tilsvarende hos statsforvalteren. 89% oppgir at de har i svært stor grad eller i stor grad tilgang til faglig støtte fra andre verneområdeforvaltere, mens 52% oppgir at de har i svært stor grad eller i stor grad tilgang til faglig støtte fra øvrig fagmiljø hos statsforvalteren.

Tema det etterlyses mer kompetanse på dekker et bredt spekter. 19 av 61 besvarelser oppgir at de ikke opplever å ha fagområder med manglende faglig støtte. Av de som oppgir fagområder med utilstrekkelig faglig støtte nevnes juridisk bistand hyppigst, i 19 av 61 svar. Øvrige tema som

gjentas er offentlige anskaffelser (8 av 61) og informasjons/kommunikasjonsarbeid (4 av 61). Bredden i tema gjenspeiler bredden i en forvalteres hverdag, der man i stillingen må forholde seg til mange ulike problemstillinger.

I spørreundersøkelsen ble statsforvalterne spurt om i hvilken grad de opplevde at verneområdeforvalterne er integrert i fagmiljøet hos embetet og hvordan kompetanseoverføringen mellom forvaltere og fagmiljøet hos statsforvalteren fungerte.

27% av embetene svarte i "svært stor" eller i "stor grad", mens over halvparten av statsforvalterne opplever at forvalterne er integrert i "noen grad" (64%) eller i "liten grad" (9%).

Statsforvalterne ble bedt om å gi en begrunnelse for svaret sitt. Der kommer det frem at avstand er et hinder, men det avbøtes med bruk av Teams og andre digitale plattformer. Det nevnes også at organiseringen av forvalterne, som får andre styringslinjer, oppgaver og arbeidsbetingelser enn resten av embetet gjør at de ikke kan bli helt integrert. Flere embeter er også usikre på hva som er forventningen til integrering av forvalterne i fagmiljøet.

Statsforvaltere som oppgir at forvaltere er godt integrert nevner følgende tiltak: felles kompetansehevingstiltak og fysiske samlinger, tilstreber lik saksbehandling mellom områder og praktiserer egne verneområdeforvalterforum.

4.6 Fleksibilitet i fordeling av oppgaver mellom forvaltere

I dagens organisering disponerer styret forvalters arbeidstid. I all hovedsak jobber forvalterne innenfor virkeområdet til sitt eller sine styrer. Det har likevel vært praksis at forvaltere har kunnet bistå med oppgaver for andre styrer og embeter etter avtale mellom arbeidsgiver og styret. I spørreundersøkelsen til forvalterne oppgir 18 stk. at de utfører oppgaver for andre styrer eller statsforvalter i dag.

4.7 Samarbeid med besøkssenter

Besøkssenter nasjonalpark formidler informasjon om nasjonalparker og andre vernede områder nasjonalt og internasjonalt og stimulerer til bruk av naturen og nasjonalparkene, og til generelt friluftsliv.

Samarbeidet mellom verneområdeforvaltningen og nasjonalparksentrene er ikke formalisert i dag og varierer derfor mellom områder. Ved re-autorisering av sentrene, skal senteret beskrive samarbeidet med andre aktører i lokalmiljøet, herunder verneområdeforvaltningen. Det inngår i en samlet vurdering av ny autorisering. Men det er ikke krav til samarbeid.

I spørreundersøkelsen til forvalterne inngikk et spørsmål om samarbeid med sentrene. Svarene spriker fra en opplevelse av manglende eller dårlig samarbeid til svært godt samarbeid. Uavhengig av opplevelse tar flere besvarelser opp ønsket om et mer formalisert samarbeid.

4.8 Rolleavklaring blant aktørene og rolleforståelse blant publikum

Rolleavklaring blant aktørene
Dagens organisering innebærer at forvalterne forholder seg til flere styrende organer samtidig: styrene gir dem oppgaver, statsforvalteren har personalansvar og Miljødirektoratet gir føringer, veiledning og finansiering.

I beskrivelse av modellen og gjennom ulike styringsdokumenter er rollene beskrevet. Erfaringer viser likevel at det fremdeles er behov for å klargjøre rollene til styrene og statsforvalteren.

Det som går igjen i tilbakemeldingene fra statsforvalterne er i hovedsak behov for klargjøring knyttet til statsforvalterens rolle i den faglig oppfølging av forvalterne. Mange av forvalterne svarer på sin side, at de opplever at rollefordelingen mellom styrene og statsforvalterne internt er avklart. Det forvalterne stort sett peker på er utfordringen med å kommunisere rollefordelingen mellom aktørene tydelig ut mot publikum.

Rolleforståelsen blant publikum
Verneområdeforvalterne "deler" i dagens organisering elektronisk adresse og infrastruktur med statsforvalteren.

De verneområdeforvaltere som har virksomhetsnummer under statsforvalteren sitt organisasjonsnummer legges til automatisk dokumentfangst av «digital post til Altinn», dvs. at post fra offentlige avsendere kommer automatisk inn i Elements. Annen post må forvalterne selv håndtere i Altinn. Når styret er registrert med eget organisasjonsnummer, ikke underlagt statsforvalteren, så må all post håndteres av forvalteren. Noen av styrene har i dag eget organisasjonsnummer.

Til behandling av styresakene finnes det en tilpasset «utvalgsmodul» i Elements, som Statsforvalterens fellestjenester (STAF) anbefaler å bruke.

Det er gitt flere innspill på en problemstilling som oppstår som følge av at forvalterne er knyttet til arkiv-tjenestene og e-postadressene til statsforvalterne. Dette kan skape utfordringer knyttet til rolleforståelsen eksternt blant brukere og publikum. Når avsenderadressen er tilknyttet statsforvalteren kan det skape forvirring blant publikum om hvorvidt styrene er en egen enhet. Forvalterne beskriver i spørreundersøkelsen at dette i dag må klargjøres i all ekstern kommunikasjon mot publikum slik at de sikrer seg at mottaker forstår hvem de får henvendelsen fra.

Særlig er dette relevant fordi det i dagens organisering kan oppleves som en rollekonflikt

at statsforvalteren på den ene siden skal være et kompetansemiljø og drive veiledning til forvalter, samtidig som statsforvalteren kan klage på vedtakene som forvalter og styrene treffer.

4.9 Kostnader knyttet til forvalterstillingene

Verneområdeforvalterne finansieres over statsforvalternes budsjett, kap. 1520 post 01. Fra og med opprettelsen av verneområdeforvalterne i 2010 til og med 2023 så har Klima- og miljødepartementet (KLD) tilført 1 mill. kroner per ny forvalter. Fra og med 2024 tilføres 1,3 mill. kroner per forvalter (for stillinger ansatt fra og med 2024).

Siden midler til nye forvaltere rammeoverføres fra KLD blir dette beløpet "øremerket" som en særskilt oppgave under KLDs andel av rammen på kap. 1520 post 01. Den endelige fordelingen til hvert embete beregnes av Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet (DFD) ved fordeling av kap. 1520 på embetene, og denne rammen har vært og vil, ifølge DFD, være utsatt for årlig lønns-/prisjustering og eventuelle avbyråkratiseringskutt på lik linje med resten av rammen på posten. I tillegg vil en mindre andel av rammen fordeles til i STAF. Det kan også være ulikheter mellom embetene i hvor mye som tildeles miljøvernavdelingene per forvalter og hvor mye som holdes igjen sentralt i embetene. Noen miljøvernavdelinger påpeker at rammen de får til forvalterne ikke er tilstrekkelig og at dette kan gå utover miljøvernavdelingens "eget" driftsbudsjett.

Midlene som er tilført til hver forvalterstilling skal, i henhold til forvaltningsmodellen som ble etablert i 2010, i utgangspunktet dekke alle kostnader som følger med en forvalterstilling, herunder lønnskostnader og sosiale kostnader, og driftskostnader som reisekostnader, klær og husleie. Det er forutsatt at embetet må dekke kostnader som går utover den øremerkede rammen over ordinært driftsbudsjett. Statsforvalterne har over lengre tid problematisert at den øremerkede rammen ikke er tilstrekkelig til å dekke alle kostnader, og det er bakgrunnen for at denne ble økt til 1,3 mill. kroner fra og med 2024 for nye stillinger.

Siden det over lang tid ble tilført 1 mill. kroner ved opprettelse av nye forvalterstillinger, så har de midlene som har blitt tilført til nye forvalterstillinger opp gjennom årene ulik "verdi" per i dag. Midler til de forvalterne som er ansatt i 2010 er prisjustert i mange år kontra midler til de forvalterne som er ansatt i de senere år før vi fikk økt tildelingen per forvalter. **Vi antar derfor at den totale rammen til forvalterstillingene er for lav per nå for at embetene skal ha tilstrekkelige midler til å følge opp stillingene administrativt og faglig**. 1 mill. kroner i 2023 var for de fleste forvalterstillinger ikke tilstrekkelig til å dekke samme kostnader som i 2010.

Oppfølging av og administrative oppgaver knyttet til verneområdeforvaltere er en særskilt oppgave og en del av embetenes ordinære rammer. **Derfor ønsker flere embeter at finansieringen av stillingene og den faktiske prioriteringen som er knyttet til denne forvaltningen synliggjøres i større grad**. På den måten vil det bli tydeligere for både styrene og hvert enkelt embete hvilket budsjett de har på drift knyttet til hver enkelt forvalterstilling.

5 Beskrivelse og forslag til utforming av alternativene som skal utredes i oppdraget

I oppdraget ber KLD om at det utredes fire alternativer for endret organisering i tillegg til dagens organisering (null-alternativet). For å kunne vurdere disse alternativene mot null-alternativet, har vi, så langt det lar seg gjøre, beskrevet hva vi mener disse alternativene vil innebære. Og foreslår tiltak vi mener bør gjennomføres for å sikre god organisering for hvert alternativ.

5.1 Alternativ 1 – Beholde dagens ordning, men se på bedringspunkter i denne

5.1.1 Problembeskrivelse av dagens organisering

I oppdragsbrevet er følgende utfordringer ved dagens modell fremhevet:

- Ordningen har ført til en mer fragmentert verneområdeforvaltning, fra 18 fylkesmenn i 2008 til 113 ulike forvaltningsmyndigheter i dag.
- Statsforvalterne bruker mye tid på den personalmessige og administrative oppfølgingen av forvaltere
- Personalforvaltning og daglig ledelse er krevende gitt rollefordelingen mellom statsforvalter og styre. Dette medfører en belastning for særlig statsforvalter, men også forvaltere og styrer
- Verneområdene er svært forskjellige i oppgaver, utstrekning og i det generelle utfordringsbildet. Selv om antall forvaltere per verneområde er differensiert er det likevel en ujevn belastning mellom de ulike forvalterstillingene. Statsforvalters begrensede styringsmuligheter gir liten fleksibilitet til å utjevne skjevfordelingen eller forflytte ressurser ved vakanser, permisjoner, sykemeldinger o.l.
- Ulik grad av samhandling på tvers mellom forvalterne for de ulike verneområdene
- Utydelige roller mot publikum, i hovedsak knyttet til at forvalternes e-postadresser er tilknyttet statsforvalteren og delt arkiv der statsforvalteren står som avsender på brev fra styrene.

I tillegg har vi gjennom årene fått tilbakemeldinger på andre utfordringer med dagens organisering, dette gjelder:

- I hvor stor grad det er fungerende samarbeid mellom forvaltning og besøkssenter eller forvaltning og SNO.
- Ikke tilstrekkelig opplæring og veiledning av forvalterne
- Ikke tilstrekkelig kapasitet hos embetene til å følge opp forvalterne
- Kostnadene for å ivareta forvalterstillingene er ikke tilstrekkelig finansiert av de øremerkede midlene knyttet til stillingene.

Gjennom innspill fra verneområdestyrene og spørreundersøkelsene til statsforvalterne og forvalterne har vi fått ytterligere innsikt i erfaringene aktørene har gjort seg med dagens organisering.

Flere av innspillene samsvarer med de utfordringene som løftes frem i oppdragsteksten. Samtidig er det også flere besvarelser blant alle aktørene som trekker frem positive erfaringer med dagens organisering. Særlig er tilknytningen forvalterne i dag har til fagmiljøet hos Statsforvalteren en positiv faktor som mange trekker frem. Statsforvalterens fagsystemer og tekniske tjenester, i tillegg til at de er en ryddig og profesjonell arbeidsgiver, er andre punkter det legges vekt på i tilbakemeldingene fra forvalterne. Det er også embeter som gir tilbakemelding på fordeler av dagens organisering. Det er nyttige erfaringer vi har tatt hensyn til i forslagene til tiltak for bedring av dagens organisering.

Flere av utfordringene er kjente problemstillinger ved ordningen og er nevnt både i Riksrevisjonens rapport fra 2014 og i evalueringen av forvaltningsordningen fra 2021. Riksrevisjonen pekte på enkelte svakheter ved modellen, bl.a. uklarheter knyttet til forvalternes rolle og statsforvalterens rolle. Rapporten ble fulgt opp av Klima- og miljødepartementet og Miljødirektoratet med bl.a. tydeliggjøring av vedtekter for verneområdestyrene og reviderte stillingsinstrukser for forvalterne. Oppfølgingen er bl.a. omtalt i Prop. 1 S (2014-2015) s. 190, og i brev 8. september 2014 fra Klima- og miljødepartementet til Miljødirektoratet. En del av utfordringene ved dagens organisering har vedvart uten at tidligere tiltak har løst dem.

Tiltakene som ble utført etter Riksrevisjonens gjennomgang var ikke tilstrekkelige til å løse problemstillingene med uklarheter knyttet til forvalternes rolle og statsforvalterens rolle. Spørreundersøkelsen som ble sendt ut til forvaltere og statsforvaltere underbygger også dette, selv om det er ulikheter mellom forvalterne og embetene i hvor stor grad dette fortsatt er gjeldende.

På bakgrunn av dette, foreslår vi en rekke tiltak som vi mener må på plass for alternativ 1 – dagens organisering med bedringspunkter:

Vi anbefaler følgende tiltak for å bedre dagens organisering:

1. Økning av kapasitet og ressurser hos statsforvalterne
    a. Økt tildeling per forvalterstilling (eksisterende stillinger fra før 2024)
    b. Synliggjøre øremerking av midler per forvalterstilling i Prop. 1S
    c. Tilføre midler til embeter (med mer enn 10 forvaltere) for å ansette dedikert seksjonsleder med personal- og fagansvar.
    I embeter med færre forvaltere foreslår vi å tilføre midler til en forvalterkoordinator som skal bistå på tvers av forvaltere/styrer med faglig rådgiving og bistand i oppgaver. Personalansvaret må da fremdeles ligge hos en leder hos statsforvalteren.
2. Klargjøring av roller internt blant aktørene knyttet til faglig oppfølging av forvalterne
3. Klarere skille mellom arbeidsgiver og styret i dokumentforvaltning
4. Gi arbeidsgiver økt fleksibilitet i bruk av forvalterressurser mellom styrer.
5. Innføring av "Forvalterskolen"

6. Faste intervaller på forvaltersamlinger
7. Endringer på forvaltningsknutepunkter
8. Formalisere samarbeid mellom forvaltning og besøkssentre
9. Legge til rette for SNOs tilgang til forvaltningsknutepunktene

Under gir vi en nærmere forklaring på hva de foreslåtte tiltakene vil innebære.

5.1.2 Økning av kapasitet og ressurser hos Statsforvalterne

Tilbakemeldingene fra statsforvalterne og forvalterne tilsier at det er behov for endringer knyttet til daglig ledelse og oppfølging av forvalterne fra arbeidsgiver. For statsforvalterne er det særlig kapasitet og ressurser tilgjengelig for oppfølging som løftes frem som sentral utfordring.

Et klart flertall av embetene oppgir i spørreundersøkelsen at det er begrenset lederkapasitet til å følge opp verneområdeforvalterne. Behovet for en egen dedikert ledelse er et tiltak som også nevnes av flere forvaltere i spørreundersøkelsen.

Vi foreslår følgende tiltak for å øke kapasitet og ressurser hos Statsforvalterne:

- **Økt tildeling per forvalterstilling for de forvalterne som er ansatt før 2024.**
- **Synliggjøre øremerking av midler per forvalterstilling i Prop. 1S**
- **Tilføre midler til embeter (med mer enn 10 forvaltere) for å ansette dedikert leder. I embeter med færre forvaltere foreslår vi å tilføre midler til en forvalterkoordinator**

Vi foreslår at tildelingen til statsforvalterembetene per forvalter økes til 1.3 millioner kroner per forvalter for de stillingene som ikke allerede har fått tilført denne rammen. Det gjelder i hovedsak forvalterstillinger ansatt før 2024. Vi mener en tildeling av en øremerket ramme på 1,3 millioner kroner er nødvendig for å dekke de kostnadene stillingen innebærer som listet i kap. 4.9. Rammen må prisjusteres på virkningstidspunktet.

For å dekke behovet for ressurser til personalledelse og faglig oppfølging av forvalterstillingene foreslår vi at det tilføres midler tilsvarende 1 seksjonslederstilling i embeter med mer enn 10 forvaltere. I embeter med mindre enn 10 forvaltere foreslår vi at det tilføres midler til en forvalterkoordinator som kan ha ansvar for faglig veiledning og oppfølging av forvalterne. Stillingsprosenten må beregnes ut fra en behovsvurdering for det enkelte embete knyttet til antallet forvaltere de er arbeidsgiver for.

Midlene som overføres tilknyttet forvalterstillingene må øremerkes oppfølging av forvalterne. Statsforvalterne må stå fritt til å vurdere hvordan disse midlene så brukes best innenfor sitt embete.

5.1.3 Klargjøring av roller i faglig oppfølging av forvalterne

Når ordningen ble innført ble arbeidsgiveransvaret lagt til statsforvalteren for å ivareta fellestjenester, men også for å sikre et faglig miljø for forvalterne. I henhold til Riksrevisjonens rapport var intensjonen med denne organiseringen at *"Oppgåvene omfattar arbeidsgivaransvar og fagleg rådgiving overfor nasjonalparkforvaltaren, arkiv-, tilvisings- og økonomifunksjon og å sørgje for praktisk tilrettelegging og opplæring for nasjonalparkstyra og nasjonalparkforvaltarane. Fylkesmannen har inga instruksjonsmyndigheit overfor nasjonalparkforvaltarane når det gjeld forvaltninga av nasjonalparkane".*

Flere av tilbakemeldingene fra statsforvalterne belyser at de opplever det som krevende å ha arbeidsgiver- og lederansvar uten styringsrett. De etterlyser klarere føringer om hva som er forventningen til faglig oppfølging av forvaltere. Det pekes også på en uklar grenseoppgang mellom faglig integrering av forvalterne i embetet samtidig som forvalter skal være adskilt fra statsforvalter i stillingen som sekretariat for verneområdestyret.

Vi opplever at det er særlig oppgaver knyttet til opplæring og faglig rådgiving det hersker usikkerhet omkring når det gjelder omfanget av ansvaret til statsforvalterne som arbeidsgiver. I hovedinstruksen til statsforvalterne i dag står det kun at statsforvalteren er personal- og økonomiansvarlig for verneområdeforvaltere. Det kan derfor virke som at noe av intensjonen bak den faglige delen av arbeidsgiveransvaret ikke har blitt tydeliggjort og fulgt opp i den praktiske gjennomføringen.

Dette omtales også i Riksrevisjonens rapport, der det anbefales en klargjøring av de ulike rollene i forvaltningsmodellen: *For å forbetre saksbehandlingspraksisen kan det vere behov for å klargjere instruksjonsmyndigheita og styringsretten nasjonal parkstyret har overfor nasjonalparkforvaltarane.*

Etter Riksrevisjonenes rapport ble styrenes vedtekter og verneområdeforvalternes stillingsinstrukser revidert i 2015. Endringene er imidlertid ikke detaljerte nok til å avklare grensegangen mellom styrets instruksjonsmyndighet og statsforvalterens ansvar som arbeidsgiver. Dette gjelder spesielt ansvaret knyttet til faglig oppfølging av forvalterstillingene. Vedtektene retter seg videre mot styrene og ikke statsforvalteren og stillingsinstruksen gjelder forvalters oppgaver. Disse er derfor mindre egnet som styringsverktøy for statsforvalteren.

Vi mener at et sentralt forbedringspunkt i alternativ 1 må være at statsforvalternes rolle som faglig rådgiver for forvalterne må tydeliggjøres i sentrale styringsdokumenter for statsforvalteren, slik som i Hovedinstruks for statsforvalteren.

Det må samtidig tydeliggjøres hva statsforvalteren kan gi faglige råd til uten at dette innvirker på styrenes faglige instruksjonsmyndighet overfor forvalterne.
Vi mener statsforvalter kan gi faglig rådgiving til forvalternes innstillinger til styrene ved behov.

Vi mener at myndigheten til å påklage et vedtak og det å gi faglig rådgivning til forvalter, er to adskilte oppgaver som ikke kommer i konflikt med hverandre. Vi ser det derfor ikke som uforenlig at statsforvalteren gir faglige råd til forvalter i forbindelse med innstilling i en sak, og at vedtaket senere påklages. Det kan være en fordel at det gis faglig veiledning også i enkeltsaker, noe som kan gi tettere kontakt med statsforvalteren som er forvaltningsmyndighet for andre verneområder. Det kan også styrke kvaliteten i behandlingen av enkeltsaker og redusere antallet klager fra statsforvalteren. Forutsetningen er at forvalter utøver sin myndighet i samsvar med det styrene beslutter.

Vi har likevel forståelse for at dette kan oppleves som vanskelig i praksis. Vi vurderer at med tydeligere styringssignaler til statsforvalteren om deres rolle som arbeidsgiver, vil eventuelle utfordringer knyttet til dette kunne reduseres internt i forvaltningen.

5.1.4 Klarere skille mellom arbeidsgiver og styret i dokumentforvaltning

Forvalterne benytter i dag statsforvalterens dataplattform og det bør gjennomføres et tydeligere skille mellom statsforvalteren og forvaltere/styrer på områder der dette er mulig å oppnå.

Både journalføringsplikten og arkivplikten påhviler det enkelte organ etter arkivlova § 5 og arkivforskriften § 14. En svakhet ved dagens praksis er at verneområdestyrene ikke fullt ut fremstår som selvstendige organer i dokumentasjonsforvaltningen. De deler både arkivbase, journal, e-postadresser og digitalt postmottak med statsforvalterne. Dagens praksis medfører en risiko for feil avsenderinformasjon, feil journalføring og sammenblanding av roller i dokumentforvaltningen. Egne arkivdeler og metadata kan brukes for å indikere at dokumentet gjelder et styre, men det gir ikke reell teknisk adskillelse, som bare kan oppnås med en egen arkivbase for styrene.

For å sikre korrekt dokumenthåndtering, saksbehandling og arkivering, er det viktig at styrene i hvert fall har sine egne arkivdeler separat fra arkivet til statsforvalteren dersom det ikke vil være mulig å gi forvaltere/styrene egne arkivdatabaser. Tilgangsstyring vil videre kunne sikre ryddighet og sikre at interne dokumenter og dokumenter som kan være underlagt taushetsplikt, bare er tilgjengelige for forvaltere. Miljødirektoratet har eksempelvis en egen arkivdel i Elements for Klagenemnda for miljøinformasjon og med intern tilgangsstyring.

Vi anbefaler at styrene får egne arkiv og egne journaler**.** Vi går ut fra at egne arkiv kan organiseres gjennom samme arkivsystem som statsforvalteren allerede har. Dette vil kanskje kunne løses ved å opprette verneområdestyrene som en felles arkivbase med underliggende arkivdel for hvert verneområde.

Behovet for egne avsenderadresser er påpekt av styrene i flere år, og er et tiltak som går igjen i evaluering av forvaltningsordningen fra 2021. I innspillene fra verneområdestyrene i forbindelse

med dette oppdraget er dette et behov som styrene selv også tar opp, som et reelt problem i utøving av sin myndighet.

For å synliggjøre at forvalternes/styrenes virksomhet er separat og ikke en del av statsforvalteren, anbefaler vi at forvaltere har e-postadresser som skiller seg fra statsforvalteren, samt egne arkivbaser som muliggjør å skille ut journalføringene og publisere separate offentlige journaler, fortrinnsvis på eInnsyn. Dersom man går for en separat arkivdel i stedet for arkivbase, må man finne en alternativ løsning for publisering av offentlig journal.

5.1.5 Øke fleksibiliteten i fordeling av forvalterressurser mellom styrer

En sentral utfordring som har blitt trukket frem ved dagens organisering er at det i dag er liten fleksibilitet i ressursene forvalterne utgjør pga. arbeidsgivers begrensede styringsrett. Det gjør det vanskelig å utjevne arbeidsbelastningen og blir særlig et problem ved sykefravær og annen vakanse.

I dag har styrene styringsrett over forvalternes tid. Vi mener det ikke lar seg gjøre å bedre utfordringene knyttet til fleksibilitet uten å gi statsforvalterne noe mer styring over sine ansattes tid. I dagens organisering forekommer det at forvaltere løser oppgaver for andre styrer og da har det vært praksis at statsforvalter må avklare dette med styreleder.

Vi foreslår at statsforvalterne som arbeidsgiver får anledning til å avtale omfordeling av forvalteres tid direkte med forvalter og ikke trenger en avklaring av dette med styreleder. Det er arbeidsgiver som har samlet oversikt over sine ansatte og ser behov for omfordeling av ressurser. Vi mener dette bør begrenses til å gjelde bruk av forvalternes tid på tvers av styrer, ikke bruk av forvalters tid på øvrige oppgaver innenfor statsforvalterembetet.

Dette vil innvirke på styringsretten styrene har i dag overfor forvalters tid, men vi mener det vil være til klar fordel for forvaltningen av verneområdene at det gis anledning til en mer fleksibel fordeling av forvalterressursene. Det vil sikre at sekretariatsfunksjonen ivaretas på en best mulig måte der behovet til enhver tid er størst.

En slik endring bør synliggjøres i forvalternes stillingsinstrukser slik at det fremkommer at de også kan måtte påregne å utføre sekretariatsoppgaver for andre styrer ved behov. Endringer i eksisterende stillingsinstrukser må i tilfellet gjennomføres i tråd med arbeidsrettslige regler. Det bør i tillegg synliggjøres i vedtektene for styret.

5.1.6 Innføring av "Forvalterskolen"

Spørreundersøkelsene viser at det i dagens organisering i stor grad er forvaltere som driver faglig opplæring av nye forvaltere, mens statsforvalterne legger til rette for opplæring i administrative systemer og tilsvarende.

Miljødirektoratet har per i dag ikke en formell rolle i opplæring av forvaltere, men bistår i opplæring av verneområdestyrene der forvalterne også deltar.

At det i dagens organisering i hovedsak er andre forvaltere som står for opplæringen er nok på mange måte naturlig ettersom de har best kjennskap til oppgavene som ligger til sekretariatsfunksjonen. Samtidig ser vi at dette kan være sårbart og at graden av opplæring som gis kan være personavhengig og ikke sikrer lik opplæring for alle forvaltere. At forvalterne i tillegg er fordelt på 9 ulike embeter tilsier at omfang og fokus i opplæringen kan bli ulik.

Vi foreslår innføring av "Forvalterskolen", en opplæringspakke som skal samle e-læring, webinarer, skriftlig veiledning, spørsmål- og svar, m.v. på en hensiktsmessig plattform som sikrer lik informasjon til alle nye forvaltere og som kan brukes av erfarne forvaltere ved behov i sitt daglige arbeid. Hovedansvaret for å innføre tiltaket kan ligge til Miljødirektoratet ettersom dette vil være et felles opplæringsprogram på tvers av embeter, eventuelt hos en statsforvalter i samarbeid med Miljødirektoratet. Det følger av arbeidsgiveransvaret å gi opplæring slik at de ansatte kan utføre arbeidet. Statsforvalteren må uansett være sterkt deltakende i et slikt program.

5.1.7 Forvaltersamlinger

Det gjennomføres også i dag forvaltersamlinger for forvalterne omtrentlig annet hvert år.
Vi foreslår at forvaltersamlingene videreføres med fast intervall på hvert andre år. Miljødirektoratet skal ha ansvar for å gjennomføre forvaltersamlingene i samarbeid med statsforvalterne. Vi foreslår at annenhver samling gjennomføres som nasjonale og regionale samlinger. SNO sentralt deltar på de nasjonale samlingene, og SNO-lokalt med fagansvar for de store verneområdene deltar på de regionale samlingene.

5.1.8 Formalisere samarbeidet med besøkssenter

Tilhørigheten til et besøkssenter og derav muligheten for å være tilknyttet ressurser som arbeider med kommunikasjon og informasjon om natur og verneområder har vært fremhevet som et ønske fra flere områder. Det gis også flere tilbakemeldinger på at mangelen på en slik tilknytning gjør at enkelte forvaltere har en større arbeidsportefølje fordi de må ta alt ansvar for informasjon og kommunikasjon mot publikum selv.

Merkevaren Norges nasjonalparker og arbeidet med besøksforvaltning underbygger den viktige rollen besøkssentre har og kan ha for verneområdeforvaltningen. Besøkssentrene er gjerne første møtepunkt for mange tilreisende og naturveilederstillinger knyttet til sentrene bidrar til å styrke kunnskapen om natur blant både lokale og besøkende.

Forvaltere som i dag er tilknyttet et besøkssenter på sitt forvaltningsknutepunkt gir tilbakemeldinger om at det er behov for en formalisering av samarbeidet mellom styrene/forvalterne og sentrene. Noen påpeker også at sentrene burde fått en tydeligere rolle knyttet til informasjon og naturveiledning knyttet til verneverdiene.

Den 26. januar 2026 leverte Miljødirektoratet, etter oppdrag fra KLD, et forslag til ny besøkssenterstrategi for 2026-2036.

I forslaget til ny besøkssenterstrategi foreslår direktoratet en rekke endringer for å oppnå målsetningene med senterordningen. Flere av disse målene er også relevante for å ivareta samarbeidet mellom besøkssentre og forvaltere/verneområdestyrer.

Miljødirektoratet har foreslått flere kriterier for geografisk spredning av besøkssentre. Et av kriteriene direktoratet foreslås at *må oppfylles* for lokalisering av sentrene er at det skal være nærhet til nasjonalpark, Ramsar-område eller største tettsted i et fylke. Et annet forslag for lokalisering som *bør oppfylles* er at sentre skal samlokaliseres med fagmiljø og miljøforvaltning.

Miljødirektoratet har også foreslått et kriteriesett for etablering og re-autorisering av sentre. Et av kriteriene som er foreslått at må oppfylles er at sentrene må inngå et formalisert samarbeid med forvaltningen.

Når det gjelder besøkssentrenes rolle som del av forvaltningsknutepunkt skriver direktoratet at *Departementet understreker at slike knutepunkt fungerer varierende, men har satt som mål å styrke dem (Klima- og Miljødepartementet, 2023-2024). Miljødirektoratet mener at besøkssentre som fungerer som forvaltningsknutepunkt gjør en viktig jobb i å bidra til bedre kobling mellom naturforvaltning, formidling og lokalsamfunn og at det gir en gevinst i kvalitet og ressursbruk. Derfor bør disse finnes der det er naturlig. I noen tilfeller ligger forvaltningsmiljøene naturlig et annet sted, noe som hindrer at besøkssenteret kan være et forvaltningsknutepunkt. Derfor mener Miljødirektoratet dette ikke bør være et absolutt krav som risikerer å ekskludere besøkssentre som ikke har mulighet til å oppfylle det. Vi mener forvaltningsknutepunkt også gagner besøkssentrene selv, og ser det derfor ikke naturlig å tildele økte midler fra post 85 til de som fungerer som dette.*

Selv om ikke alle besøkssentre kan være tilknyttet et forvaltningsknutepunkt er det likevel et behov for en større grad av formalisering av samarbeidet mellom sentrene og verneområdeforvaltningen, uavhengig av samlokalisering eller ikke. Derfor er dette også løftet frem i forslaget til kriteriesettet for etablering og reutorisering av sentrene. Miljødirektoratet foreslår i strategien å *få på plass samarbeidsavtaler som besøkssentrene og den lokale forvaltningen forplikter seg til å følge for autorisasjoner fra 2028 og fremover.*

Utredningen av organisasjonsmessig tilhørighet for forvalterne støtter opp under de forslagene som allerede er fremmet i forslaget til ny besøkssenterstrategi og foreslår dette som tiltak som prioriteres for å bedre samarbeidet mellom forvaltere/verneområdestyrer og besøkssentre uavhengig av valg av alternativ.

5.1.9 Gjennomgang av forvaltningsknutepunkter med mål om bedre fungerende knutepunkter

I oppdraget ber KLD oss om å foreslå endringspunkter som gir bedre fungerende forvaltningsknutepunkter og styrker samarbeidet med SNO og besøkssentrene. Disse punktene henger også delvis sammen.

I oppdragsteksten skriver KLD at *Det er en forutsetning for utredningen at nasjonalpark- og verneområdeforvalterne fortsatt skal sitte desentralisert nær verneområder. Det er et mål å ha sterke lokale knutepunkter med solide fagmiljøer, og direktoratet kan også foreslå relokalisering av forvalterstillinger for å bygge opp under dette, jf. Meld. St. 35 (2023-2024) kapittel 6.3.3.*

Vi har ikke gjennomført en detaljert kartlegging av de enkelte forvaltningsknutepunktene i denne utredningen. Vi har i stedet spurt forvalterne om hvordan knutepunktene i dag fungerer og hva som er ønskede forbedringspunkter. Undersøkelsene var anonyme og kan derfor ikke benyttes som en vurdering av det enkelte knutepunkt/kontorsted, men gir et overordnet bilde på hvilke behov som belyses.

Mange forvaltere er i dag lokalisert ved forvaltningsknutepunkter eller kontorsteder som ikke er tilknyttet et senter. Det er også stor variasjon i hvilke aktører som sitter på de ulike knutepunktene, se vedlegg 2.

Tilbakemeldingene i spørreundersøkelsen viser at flere forvaltere i praksis ikke sitter ved et knutepunkt, men alene uten et fagfelleskap på sin kontorplass. Spørreundersøkelsen viser også tydelig at forvalterne ønsker samlokalisering med andre forvaltere, og med SNO.

Vi anbefaler at det gjøres en kartlegging av forvaltningsknutepunktene for å se om de kan samles i større grad slik at alle forvaltere får kontorplass ved et reelt knutepunkt, der det også er samlokalisering med SNO.

Selv om kontorstedet skal være desentralisert, og i nærheten av verneområdene vil det til en viss grad være sammenheng mellom arbeidsgivertilhørighet og kontorsted. Derfor foreslår vi at en nærmere kartlegging av fremtidige knutepunkt og eventuelle forslag til relokaliseringer avventer til ny organisering av verneområdeforvalterne er bestemt.

Vi foreslår at en nærmere kartlegging av de enkelte knutepunkter og vurdering av videre sammensetning på og lokalisering av disse gjøres i et tilleggsoppdrag.

5.1.10 Legge til rette for SNOs tilgang til forvaltningsknutepunktene

SNO har behov for et godt samarbeid med alle landets 113 forvaltningsmyndigheter, både verneområdestyrer, statsforvaltere og kommuner. Oppsynsansvaret for de nesten 3 500 verneområdene på fastlandsnorge er fordelt på alle ansatte i lokalt SNO. Det betyr at mange i lokalt SNO har flere ulike forvaltningsmyndigheter å forholde seg til.

SNO jobber kontinuerlig for at andelen utetid skal være størst mulig. Det blir stadig bedre rapporteringsverktøy og veldig ofte gjøres "kontorarbeid" på telefonen mens man er i felt, eller i bilen før arbeidsdagen avsluttes, Dette fører til at SNO bruker mindre og mindre tid inne på et kontor. Kontorplassering har de siste årene derfor fått mindre betydning for SNO. Bruk av Naturoppdrag og dens varslingsfunksjon har også lagt til rette for en enda bedre formell dialog mellom forvaltningsmyndighetene for verneområder og SNO.

SNO har i dag kontorplass på flere velfungerende forvaltningsknutepunkter og opplever at samarbeidet der fungerer godt, men som beskrevet over er det en ønsket utvikling at SNO bruker mindre tid inne, og dette er nok årsaken til at flere forvaltere kommenterer at de ønsker at SNO er mer til stede på knutepunktene. Pga. SNOs desentraliserte struktur vil det i noen tilfeller være hensiktsmessig at SNO har tilgang til en arbeidsstasjon på forvaltningsknutepunktene.

Vi anbefaler derfor at muligheten for å samlokalisere kontorsted med SNO-ressurser bør være en del av vurderingen i fastsettelse av, og mulig relokalisering, av knutepunkter/kontorsteder for forvaltere, slik at det legges til rette for at knutepunktet også kan være et hensiktsmessig sted for SNO å jobbe fra når de ikke er i felt.

Ved jevnlig utskifting av styremedlemmer og, i enkelte områder, stor turnover i forvalterstillinger, er SNO ofte en ressurs for å ivareta kunnskap og erfaring i forvaltning av verneområdene.

5.2 Alternativ 2 – Samle arbeidsgiveransvaret hos et fåtall Statsforvaltere

Alternativ 2 innebærer å samle arbeidsgiveransvaret for forvalterne hos et fåtall statsforvaltere.

Hva et fåtall skal være er ikke nærmere beskrevet i oppdraget. Med dagens 10 statsforvalterembeter kan en tilnærming til antall være å halvere antallet eller å velge færre enn halvparten. Vi velger i denne sammenhengen å anslå at et fåtall embeter vil være 3-5.

I vurderingen av hvilke statsforvaltere som kan være aktuelle er det relevant å vektlegge dagens organisering hos de ulike embetene og hvor mange forvalterstillinger som ligger til embetet. Vi mener samtidig at det vil være aktuelt å se på fordeling av forvaltere på embetene uavhengig av verneområdenes fylkesmessige tilknytning når dette er nødvendig for å få en hensiktsmessig fordeling. På den måten kan lokaliseringen også ta hensyn til plassering av forvaltningsknutepunkt og vurdering av samling av sekretariat med tilsvarende sentrale forvaltningsutfordringer. Dette samtidig som forvalter som hovedregel skal være lokalisert nært verneområdet(ene).

Det må også forsøksvis fordeles slik at det blir håndterbare reiseveier mellom forvaltere og arbeidsgiver, det tilsier at antallet embeter ikke bør være for få.

Hovedargumentet for å redusere antallet embeter med arbeidsgiveransvar for forvalterne mener vi må være å skape store nok enheter til at det kan underbygge en egen lederstilling, slik at man får en dedikert ledelse for forvalterstillingene, samt at det blir tilstrekkelig antall forvaltere til at de sammen utgjør et godt og robust fagmiljø innad i samme embete. Vi mener derfor at antallet embeter må tilpasses slik at det tilhører minimum 10 forvaltere til de aktuelle embetene.

Vi har foreslått en skisse for mulig fordeling av forvaltere på et færre antall embeter enn i dagens løsning, se tabell 3. Det er ikke en endelig konklusjon for hvordan vi mener denne organiseringen bør se ut, men en illustrasjon over hvordan fordelingen kan løses for å imøtegå premissene over. Denne skissen innebærer at arbeidsgiveransvaret fordeles på fem embeter, som er i øvre sjikt for det vi har ansett være "et fåtall statsforvaltere". En ulempe med et slikt antall er at noe av gevinsten ved å samle dem til et fåtall når det eksempelvis gjelder mer lik organisering kan bli lavere. Samtidig sikrer denne skissen en jevn fordeling av forvaltere mellom embetene, det blir en hensiktsmessig geografisk spredning mellom dem og det vil være rom for flere ansettelser i en seksjon for forvalterne i alle embeter.

Tabell 3 - Forslag til mulig fordeling av forvaltere på et fåtall statsforvaltere.

Statsforvalter-embete	Antall forvaltere per embete i dag	Forslag til fremtidig antall forvaltere per embete	Endringer i sammensetning
Troms og Finnmark	13	13	Uendret
Nordland	9	14	Dagens forvaltere + forvaltere fra Børgefjell (1), Blåfjella/Skjækerfjella og Lierne (2) og Skarvan/Roltdalen/Sylan (1) og Skardsfjella/Hyllingsdalen (1)
Trøndelag	10	0	Forvaltere fordeles på Innlandet og Nordland
Innlandet	14	19	Dagens forvaltere + forvaltere fra Trollheimen (2), Femundsmarka og Gutulia (1), Forollhogna (2).
Vestland[4]	9	13	Dagens forvaltere + forvaltere fra Geiranger-Herdalen (1), Setesdal Vesthei, Ryfylkeheiane og Frafjordheiane landskapsvernområde (3)
Møre og Romsdal	1	0	Dagens forvalter plasseres hos Vestland
Rogaland	1	0	Dagens forvalter plasseres hos Vestland
Vestfold og Telemark	3	0	Dagens forvaltere plasseres hos Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus
Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus[4]	5	10	Dagens forvaltere + forvaltere fra Raet (1) og Oksøy-Ryvingen-Flekkefjord (1), Færder (1), Jomfruland (1) og Brattefjell-Vindeggen (1)
Agder	4	0	Dagens forvaltere fordeles på Vestland og Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus
Totalt antall forvaltere:	69	69	

[4] Dersom det etableres et nasjonalparkstyre for Hardangervidda vil det være naturlig å fordele tilknyttede forvalterstillinger til Statsforvalteren i Vestland eller Statsforvalteren i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus.

Organisering av alternativ 2:

- 3-5 embeter
- Samling av forvaltere slik at et embete har minimum ti forvaltere ansatt
- Fellestjenester ligger hos statsforvalterne som tidligere

Tiltak som forutsettes gjennomført:

- Tilføring av midler til én seksjonslederstilling med personalansvar for forvalterne som også skal ha ansvar for faglig oppfølging og tilrettelegging for forvalterne.

Tiltak som foreslås for alternativ 1 som også forutsettes innført for alternativ 2:

- Økt tildeling per forvalterstilling
- Synliggjøre øremerking av midler per forvalterstilling i Prop. 1S
- Klargjøring av roller knyttet til faglig oppfølging av forvalterne
- Klarere skille mellom arbeidsgiver og styret i dokumentforvaltning
- Gi arbeidsgiver økt fleksibilitet i bruk av forvalterressurser mellom styrer.
- Innføring av "Forvalterskolen"
- Forvaltersamlinger
- Gjennomgang av forvaltningsknutepunkter
- Formalisere samarbeidet med besøkssenter
- Legge til rette for SNOs tilgang til forvaltningsknutepunktene

5.3 Alternativ 3 – Samle arbeidsgiveransvaret hos Miljødirektoratet

Alternativ 3 innebærer at alle forvaltere samles organisatorisk i Miljødirektoratet.

Det vil si, per dags dato, 69 nye ansatte i direktoratet. Et slikt omfang av forvalterstillinger innebærer at Miljødirektoratet må vurdere hvordan disse best innlemmes i organisasjonen. Hvordan direktoratet velger å innplassere forvalterne i sin interne organisasjonsstruktur ligger imidlertid utenfor denne utredningens formål, og må håndteres av direktoratets ledelse i dialog med de lokale tillitsvalgte.

Grensegangen mellom administrativ ledelse i Miljødirektoratet og verneområdestyrenes ledelse må klargjøres med en slik organisering. Dette kan forankres i styringen av forvaltningsorganene (Hovedinstruksen for Miljødirektoratet og styrenes vedtekter) og gjennom klare stillingsbeskrivelser for både ledere og forvaltere.

Dette alternativet vil også innebære at Miljødirektoratet tar over ansvaret for leie av desentraliserte kontorlokaler og en stor grad av fjernledelse. Dette har direktoratet allerede mye erfaring med i organiseringen av SNO. Det vil derfor være aktuelt å bruke erfaringene fra

organiseringen av SNOs avdeling i direktoratet for å vurdere hvordan dette alternativet bør løses i praksis.

Rutiner og prosesser internt må etableres for å sikre at modellen ikke fører til en uheldig sammenblanding av roller. Det vises til det som er sagt om dette for statsforvalteren som arbeidsgiver. Det er særlig viktig for tilliten til forvaltningen (i denne modellen) at verneområdestyrene og Miljødirektoratet ikke blander rollene. Forvaltningsmyndigheten som er tillagt styrene skal være lokal og adskilt fra overordnet forvaltningsorgan sin virksomhet. Dersom det skapes et inntrykk av at rollene ikke er adskilte, vil det være uheldig for tilliten utad. Den konkrete organiseringen, og de praktiske og administrative løsningene som velges, kan ha stor betydning for hvordan dette vil virke i praksis og hvordan dette vil bli oppfattet utad.

Klagebehandling

Styrene treffer vedtak etter verneforskriftene og naturmangfoldloven § 48. Styrene har delegert sin myndighet til å treffe vedtak til forvaltere i en rekke saker. Det innebærer at forvaltere treffer mange vedtak på vegne av styrene. Miljødirektoratet er klageinstans for alle vedtakene.

Ettersom Miljødirektoratet er klageinstans for vedtakene, må det vurderes om ansettelse av forvaltere i Miljødirektoratet har konsekvenser for behandling av disse klagene.

Forutsetninger for at forvaltere ansettes i Miljødirektoratet er at formalitetene knyttet til styringslinjene ivaretas og underbygges. Selv med dette, er det imidlertid et spørsmål om organisering i Miljødirektoratet vil ha betydning for Miljødirektoratets rolle som klageinstans.

Etter forvaltningsloven er normalordningen i statsforvaltningen at en klage skal behandles av overordnete forvaltningsorgan. Dette vil bli videreført i ny forvaltningslov. I lovarbeidet pekte Forvaltningslovutvalget på at nær kontakt og veiledning mellom ansatte i overordnet organ og underinstansen kan skape usikkerhet om den reelle to-instansbehandling. Utvalget viste også til faren for "gruppetenkning", og at denne faren blir mindre jo større avstand det er mellom instansene. Forvaltningsutvalget uttalte at klagereglene bør utformes og praktiseres slik at en sikrer en reell to-instansbehandling av saker.

For *klagenemnder* frarådet Forvaltningslovutvalget[5] at et sekretariat for en *klagenemnd* legges til et ordinært forvaltningsorgan, og at den i hvert fall ikke bør legges hos underinstansen. Lovutvalget pekte på at et sekretariat som ligger hos et annet organ, kan få betydning for hvor uavhengig nemnda vil bli oppfattet som, særlig hvis det er dette organets ansatte som ivaretar sekretariatsoppgavene. Styrene er ikke klagenemnder, men noen av de samme hensynene kan gjøre seg gjeldende – dog i mindre grad.

Utgangspunktet i forvaltningsloven er at klager skal behandles av et annet organ enn de som har truffet vedtaket i førsteinstans. Verneområdestyrene er en annen instans enn Miljødirektoratet.

[5] NOU 2019: 5. Ny forvaltningslov Lov om saksbehandlingen i offentlig forvaltning (forvaltningsloven)

Det kan imidlertid stilles spørsmål ved om en klage til Miljødirektoratet på en forvalters vedtak, reelt sett er en klage til overordnet organ, når forvalter administrativt er ansatt hos Miljødirektoratet.

Forvalterne utfører på "permanent basis" sekretariatfunksjoner for styrene, og skal normalt regnes som en del av dette organet, jf. Rettleiar til offentleglova kap. 7.2.2. Dette gjelder også dersom sekretariatet i visse saker har fått myndighet til å fatte avgjørelser. Dvs. at forvalterne regnes som en del av styrene. Ettersom forvalteres utøvelse av myndighet ikke er underlagt ledelsen i Miljødirektoratet, er det nærliggende å vurdere dette som styrenes vedtak – og slik sett – at en klage til Miljødirektoratet er en klage til overordnet organ.

Det kan likevel stilles spørsmål ved om Miljødirektoratets behandlingen av klager i slike tilfeller, innebærer en reell to-instansbehandling av klager og om en slik ordning samsvar med forvaltningsloven og dens intensjoner.

Vi mener derfor det bør gjøres en grundigere vurdering av om en slik klageordning kan fortsette dersom en slik organisasjonsmodell skulle bli aktuelt å gå videre med. Vi antar at det er mest nærliggende å be om en vurdering av disse forholdene fra Justisdepartementets Lovavdeling.

I en slik vurdering må det også vurderes om en slik klageordning i tilfellet må forankres særskilt i lov eller forskrift. Hvis dette vurderes å svekke en reell toinstansbehandling, må det også foreligge gode grunner for dette. Vi viser i den forbindelse til forvaltningsloven § 28 fjerde ledd om at det i forskrift kan gis avvikende regler som begrenser klageretten eller vesentlige endrer reglene til skade for parter når tungtveiende grunner taler for det. På Rettsdatas lovkommentar (Bernt 2025) er det vist til at det vil kreve tungtveiende grunner for at en skal kunne erstatte klage etter § 28 første ledd til overordnet organ med en intern klageordning. I ny forvaltningsloven § 64 fjerde ledd er bestemmelsen videreført.

Det vurderes som noe mindre problematisk at Miljødirektoratet er klageinstans på vedtakene som styrene selv fatter. Selv om en kan tenke seg en løsning med at styrene fatter vedtak i alle saker, er nok dette lite realistisk og heller ikke ønskelig. Det er et begrenset antall styremøter i året og styret har behov for å bli avlastet i enkeltsaker også slik at styrene kan konsentrere seg om prinsipielle og/eller vanskelige saker, og overordnet styring. Det kan samtidig nevnes at ny forvaltningslov stiller strengere krav ved delegering enn dagens lov som ikke har bestemmelser om dette. Etter ny forvaltningslov § 88 kan ei nemnd bare delegere sin myndighet til å fatte vedtak til lederen, ett eller flere medlemmer av nemnda eller sekretariatet når det er bestemt i lov eller forskrift. Når forvaltningsloven trer i kraft, vil delegering av myndighet fra styre til forvaltere forutsette at dette er fastsatt i forskrift (noe det ikke er i dag).

Vi nevner også at lignende problemstillinger er belyst gjennom Sivilombudets undersøkelser av praktisering av klagereglene for innsyn i flere direktorater. Fiskeridirektoratet er inndelt i et direktorat med flere sideordnede avdelinger og divisjoner, samt en klagesaksenhet, som alle har en felles direktør. Direktoratet har en funksjonell organisering hvor forskjellige landsomfattende organer innenfor ett direktorat har ansvar for oppgavene til henholdsvis førsteinstans og

klageinstans. Sivilombudet[6] kom til at Fiskeridirektoratet var ett forvaltningsorgan etter offentleglova og at klagesaksenheten ikke var et eget overordnet organ. Sivilombudet uttalte at en slik klageordning avviker fra forvaltningslovens regler om klage til overordnet organ, og måtte forankres særskilt. Sivilombudet uttalte at offentleglovas forutsetning er at en klage skal behandles av et annet organ enn det som opprinnelig mottok og avgjorde innsynskravet.

Organisering av alternativ 3:

- Fellestjenester leveres av direktoratet selv.
- Det ligger utenfor denne utredningens formål å foreslå eller vurdere hvordan direktoratet innplasserer forvalterne i sin interne organisasjonsstruktur.

Tiltak som forutsettes gjennomført:

- Må avklares i forkant dersom alternativet vurderes innført: En klargjøring av dagens klageordning og hvorvidt dette alternativet sikrer reell to-instansbehandling av klager og om en slik ordning samsvarer med forvaltningsloven og dens intensjoner.
- En overføring av 69 forvaltere vil utløse behov for lederressurser, og direktoratet må derfor tilføres friske midler til slike stillinger. Omfanget av dette må i så fall kartlegges nærmere.
- En slik økning i antall ansatte medfører også behov for å styrke funksjoner i andre avdelinger og seksjoner i direktoratet, herunder juridiske tjenester, økonomi, HR, IT, arkiv, anskaffelser, kommunikasjon, m.v. Administrative ressurser er medregnet i beløpet på 1,3 millioner kroner som i dag tilføres ved opprettelse av nye forvalterstillinger. For at flyttingen av forvalterne verken skal gå utover statsforvalternes ordinære budsjettrammer eller Miljødirektoratets budsjettrammer, må det tilføres ekstra midler slik at Miljødirektoratet tilføres 1,3 millioner kroner per forvalter. Vi mener at 1,3 millioner kroner er nødvendig for å dekke de kostnadene stillingen innebærer som listet i kap. 4.9. Rammen må prisjusteres på virkningstidspunktet.

[6] Om Fiskeridirektoratet består av ett eller flere selvstendige forvaltningsorganer i innsynssaker - Sivilombudet

Tiltak som foreslås for alternativ 1 som også forutsettes innført tilsvarende for alternativ 3:

- Klargjøring av roller knyttet til faglig oppfølging av forvalterne
- Klarere skille mellom arbeidsgiver og styret i dokumentforvaltning
- Gi arbeidsgiver økt fleksibilitet i bruk av forvalterressurser mellom styrer.
- Innføring av "Forvalterskolen"
- Forvaltersamlinger
- Gjennomgang av forvaltningsknutepunkter
- Formalisere samarbeidet med besøkssenter
- Legge til rette for SNOs tilgang til forvaltningsknutepunktene

5.4 Alternativ 4 – Opprette en egen organisasjon med egen ledelse, der fellestjenester håndteres av direktoratet

Alternativ 4 innebærer å opprette en egen organisasjon med arbeidsgiveransvar for forvalterstillingene. Dette vil være en organisasjon hvor alle forvaltere ansettes, og de vil utgjøre hoveddelen av dette forvaltningsorganet. Et slikt felles "nasjonalparksekretariat" vil kunne være sekretariat for alle styrene, selv om det er dedikerte forvaltere for hvert verneområdestyre.

Organisering kan sammenliknes med Klagenemdsekretariatet som er et saksforberedende organ for ti klagenemnder[7].

Dersom det skal etableres et eget forvaltningsorgan, må det samtidig vurderes i hvilken grad det skal brukes ressurser på kompetanse som finnes i andre forvaltningsorganer. Det vil bero på i hvilken grad det er nødvendig at organisasjonen selv har kompetansen fordi det ikke kan forventes at ansatte kan benytte seg av slik kompetanse i andre forvaltningsorganer.

Rammene for alternativet er at Miljødirektoratet leverer administrative tjenester tilsvarende som til andre etater i miljøforvaltningen i dag. I tillegg vil lønns- og regnskapssystemet kunne leveres og driftes av Direktoratet for forvaltning og økonomistyring (DFØ). Miljødirektoratet leverer ikke lønns- og regnskapstjenester til andre, så det er avgjørende at organisasjonen har egne ressurser til dette utover de tjenestene DFØ leverer.

Selv om fellestjenester håndteres av Miljødirektoratet og DFØ leverer systemdrift på lønn og regnskap, vil organisasjonen måtte ha egen kompetanse på alle de administrative områdene, som HR, regnskap/økonomi, innkjøp, IT og arkiv. Vi anslår at det i alle fall er behov for en stab på tre ressurser som håndterer disse funksjonene. For å estimere eventuelt eksakt behov og kostnad kan man se på hvordan de mindre etatene i miljøforvaltningen håndteres.

[7] https://www.klagenemndssekretariatet.no/om-oss

Det må videre vurderes hvilke andre typer kompetanse et slikt forvaltningssekretariat bør ha for å kunne utføre sekretariatsoppgavene for styrene på en god måte. Det er naturlig å anse at kompetansen på naturforvaltning ivaretas gjennom forvalterne selv. Det vil videre kunne være hensiktsmessig å ansette en eller flere jurister og informasjonsmedarbeidere.

Selv om det ikke er direkte sammenlignbart, viser vi videre til hvordan Klagenemndssekretariatet er organisert. De har en direktør, assisterende direktør og administrasjon som håndterer økonomi, HR og IT, arkiv og kommunikasjon, samt tre avdelingsdirektører på de ulike faglige områdene. Dette er en organisasjon med færre ansatte (ca. 30 ansatte, hvorav 25 jurister) enn det et eventuelt nasjonalparksekretariat vil utgjøre.

Ved å opprette en egen organisasjon må denne være registrert i Brønnøysundregisteret og følge reglement og bestemmelser om økonomistyring i staten, i tillegg til andre lover og regelverk som gjelder for staten.

Arbeidsgiveransvaret innebærer ansettelser, personaloppfølging, sørge for opplæring av nye ansatte og faglig rådgivning/oppfølging av forvaltere.

Endrede ansettelsesforhold i egen organisasjon vil ikke endre at forvalterne sitter desentralisert ved forvaltningsknutepunkter. Organisasjonen må imidlertid ha en samlet administrasjon, som er tilknyttet ett felles kontorlokale. Her kan man se for seg flere alternative løsninger:
- Eget fristilt lokale
- Samlokalisert med ett statsforvalterembete
- Samlokalisert med Miljødirektoratet

Mulig organisering av alternativ 4:

- Egen ledelse inkludert direktør
- Omtrentlig fire seksjoner med hver sin leder
- Stab med tilstrekkelig ressurser for å ivareta kompetanse som organisasjonen må ha tilgjengelig
- Fellestjenester leveres av Miljødirektoratet

Nærmere detaljering av organisering har ikke denne utredningen kartlagt.

Tiltak som forutsettes gjennomført:

- Avklaring av lokalisering av organisasjonen
- Tilsetting av direktør og øvrige ledere
- Tilføring av tilstrekkelig ressurser for administrative funksjoner
- Organisasjonen må håndtere oppfølging av desentralisert plasserte ansatte med administrasjon av kontorlokaler mv.
- Styrking av ressursene i Miljødirektoratet som leverer fellestjenester slik at det er tilstrekkelig god kapasitet til å kunne levere dette til en ny organisasjon

Totalt omfang av behovet for ressurser og budsjettmidler må kartlegges nærmere dersom alternativet vurderes innført.

Tiltak som foreslås for alternativ 1 som også forutsettes innført for alternativ 3:

- Gi arbeidsgiver økt fleksibilitet i bruk av forvalterressurser mellom styrer.
- Innføring av "Forvalterskolen"
- Forvaltersamlinger
- Gjennomgang av forvaltningsknutepunkter
- Formalisere samarbeidet med besøkssenter
- Legge til rette for SNOs tilgang til forvaltningsknutepunktene

6 Virkninger av de ulike alternativene

I kapittel 4 har vi beskrevet dagens organisering (null-alternativet) og i kapittel 5 har vi beskrevet de alternativene som skulle utredes i oppdraget.

I prosjektveiviseren til Digitaliseringsdirektoratet vises det til at "hvert alternativ skal være en prinsipielt forskjellig måte å skape den ønskede endringen på". **Positive og negative virkninger ved hvert av alternativene er beskrevet ut fra en vurdering av endringer sammenlignet med nullalternativet, ikke ved å sammenligne alternativene med hverandre.** Virkningen vil være forskjellen mellom nullalternativet og det aktuelle tiltaket man ser på. Dette er i henhold til utredningsinstruksens spørsmål 4 om vurdering av positive og negative virkninger.

Virkningene av de ulike alternativene vi beskriver i dette kapitlet forutsetter at de tiltakene som er foreslått for hvert alternativ i kap. 5 gjennomføres.

6.1 Hvordan virkningene er vurdert

Vi har vurdert virkningene av hvert alternativ på de endringspunktene vi er bedt om å vurdere i oppdragsteksten. Vi tar utgangspunkt i listen over endringer som KLD ber oss å utrede (side 3 i vedlegg 1 - oppdragsbrevet). Vi har slått sammen punkter som omhandler samme tema. Vi har videre skilt mellom endringspunkter som vil variere mellom utredningsalternativene, og punkter som vi mener ikke er relatert til organisering av forvalternes organisatoriske tilknytning.

Første punkt i oppdragsteksten som vi er bedt om å vurdere er endringer som *fører til en mer helhetlig forvaltning mellom verneområder.* KLD peker i oppdragsteksten på at forvaltningsordningen har *ført til en mer fragmentert verneområdeforvaltning og mer variert*

forvaltningspraksis og at *Det er i dag ulik grad av samhandling på tvers mellom forvalterne for de ulike verneområdene. Slik samhandling vil bidra til kunnskapsdeling og mer enhetlig forvaltningspraksis.* Vi vurderer at punktet om mer helhetlig forvaltning er en overordnet målsetning som dekkes av den samlede vurderingen av de øvrige punktene. Vi har derfor ikke vurdert virkningen på punktet om *mer helhetlig forvaltning* separat ut over dette. Men basert på vurderingen av øvrige virkninger omtaler vi det i kap. 6.9.

Endringspunkter fra oppdragsteksten som vi mener i mindre grad påvirkes av organisering av forvalterne, og som derfor ikke er med i grunnlaget for Miljødirektoratets tilrådning:

- Gir bedre fungerende knutepunkter
- styrker samarbeidet med SNO
- Styrker samarbeidet med besøkssentrene
- Teknisk løsning som gjør rollene mer tydelige for publikum

Disse omtales i kap. 6.7.

Vår liste over endringspunkter, som danner grunnlag for Miljødirektoratets tilrådning er som følger:

Ny organisering av verneområdeforvalterne skal:

- Gi en mer lik organisering av forvalterne og styrket daglig ledelse
- Styrke faglig nettverk og øke erfaringsdelingen mellom forvalterne
- Gi mer fleksibilitet i fordeling av oppgaver
- Bedre forholdene for veiledning og opplæring av forvaltere og styrke kompetanse
- Bedre rolleavklaring mellom aktørene i organisasjonsmodellen

I tillegg har utredningen synliggjort behovet for å vurdere virkningen av noen ytterligere punkter som vi mener er relevante i vår vurdering av tilrådning. Ny organisering av verneområdeforvalterne skal ivareta:

- tillit til forvaltningsordningen
- forvaltningsgevinster på tvers av alle verneområder som forvaltes av styrer og statsforvaltere

For punktet *tillit til forvaltningsordningen* har vi vurdert om tilliten til at verneområde/nasjonalparkstyrene fungerer som selvstendige forvaltningsorgan er ivaretatt i de ulike alternativene.

Punktet *forvaltningsgevinster på tvers av alle verneområder som forvaltes av styrer og statsforvaltere* har vi valgt å legge til fordi vi mener det er relevant å synliggjøre gevinstene som kan oppnås i verneområdeforvaltningen ved felles lokalisering av statsforvalteren som forvaltningsmyndighet

og sekretariatet til verneområdestyrene. Under punktet vurderes ivaretagelsen av kontakten mellom styrene og statsforvalteren, som de sentrale aktørene i forvaltningsmodellen med tanke på muligheten for å kunne ivareta helhetlig forvaltning mellom verneområder forvaltet av disse forvaltningsmyndighetene.

Til sammen mener vi at dette dekker opp de mest vesentlige virkningene som har betydning for tilrådningen. Disse omtales kap. 6.2 til 6.6.

En vurdering av kostnader og ressursbehov knyttet til de ulike alternativene er beskrevet i kap. 6.8.2

6.2 Vurdering av usikkerhet

Vi mener det er viktig å understreke at graden av virkninger som er beskrevet i dette kapitlet er skjønnsmessige vurderinger basert på det underlaget vi har tilgjengelig. Virkningene som vi har utredet i dette oppdraget kan i liten grad tallfestes. Derfor er det gjort vurderinger basert på erfaring og kunnskap i direktoratet samt eksisterende og innhentet kunnskap gjennom utredningen.

Av samme årsak er det derfor også en grad av usikkerhet knyttet til vurderingene. Størst usikkerhet er knyttet til vurderingen av virkninger for alternativ 4. Dette er en ukjent organisasjonsform for forvaltningen av verneområder og det alternativet som vil kreve mest tiltak for å oppnå den foreslåtte formen og dertil virkningene.

6.3 Alternativ 1 – Dagens organisering med bedringspunkter

Alternativ 1 innebærer å videreføre dagens organisering, men med bedringspunkter. Vi mener alternativ 1 innebærer en positiv virkning på alle endringspunkter som er vurdert.

Tiltakene foreslått i kap. 5.1. vil gi en bedring i muligheten for **styrket daglig ledelse** ved at det tilføres midler til statsforvalterne for å øke kapasiteten til å følge opp forvalterne på en bedre måte. Vi har samtidig påpekt at vi ikke anser det som hensiktsmessig å tildele ressurser tilsvarende en seksjonslederstilling for de embetene som har færre enn ti forvalterstillinger. Derfor vil muligheten for styrket daglig ledelse variere mellom embetene for alternativ 1.

I dette alternativet vil forvalterne fremdeles være ansatt i ti ulike embeter med hver sin organisasjonsstruktur. Det innebærer at det er begrensede muligheter for å oppnå positive virkninger knyttet til punktet ***gi en mer lik organisering av forvalterne.*** Gjennom lokale prosesser og presiseringer kan forvalternes arbeidsmiljø og daglig ledelse forbedres, men tilhørigheten til

en rekke ulike embeter vil trolig innebære at ulik oppfølging vil vedvare til en viss grad.

For alternativ 1 mener vi at det derfor vil være en liten positiv virkning sammenliknet med nullalternativet når det gjelder styrket daglig ledelse, gitt at noen embeter får tilført en seksjonslederstilling eller forvalterkoordinator. Alternativet gir lite utslag når det gjelder muligheten for ***lik organisering*** sammenliknet med dagens situasjon.

Vi mener at vurderingen av virkningen på punktet som omhandler ***styrket daglig ledelse*** også gjør seg gjeldende for muligheten til å **få *styrket de faglige nettverkene og øke erfaringsdelingen mellom forvaltere samt mer fleksibilitet i fordeling av oppgaver***.

En endring i styringen av forvalternes tid slik at arbeidsgiver har større grad av mulighet til å se behov for allokering av ressurser pga. vakanser, arbeidsbelastning mv. vil for alle alternativer føre til en positiv virkning sett mot nullalternativet.

Alternativ 1 mener vi gir en liten positiv virkning sammenlignet med nullalternativet når det gjelder ***bedring av forholdene for veiledning og opplæring*** av forvalterne, og **styrking av deres kompetanse**. Styrket daglig ledelse som beskrevet over vil også ha innvirkning på bedring av opplæring og veiledning, men så lenge forvalterne fremdeles sitter spredt på alle embeter vil det positive utslaget på dette punktet være begrenset.

For å sikre en ***bedre klargjøring av roller*** mellom aktørene i organisasjonsmodellen har vi foreslått flere tiltak i kap. 5.1. Dette mener vi vil gi en positiv virkning for alternativ 1 på dette punktet. En klargjøring av ansvaret arbeidsgiver har i faglig oppfølging av forvalterne samt muligheten for noe mer styring av forvalternes tid vil bedre rolleavklaringen mellom aktørene.

Som beskrevet i kap. 6.1 har vi valgt å legge til en vurdering av virkningen på ***tilliten til forvaltningen*** blant publikum i vår liste over endringspunkter. For alternativ 1 mener vi at grep som er foreslått for å skape tydeligere roller innad i forvaltningen og utad mot publikum vil bidra til en liten positiv virkning på dette punktet. Statsforvalterens adgang til å klage på styrenes vedtak vurderes ikke å være problematisk forvaltningsmessig, men er en innarbeidet ordning.

Andelen verneområder som forvaltes av andre myndigheter enn verneområdestyrer utgjør et betydelig antall og for de fleste av disse er det statsforvalterembetene som utgjør forvaltningsmyndigheten. En vurdering av **forvaltningsgevinster på tvers av alle verneområder** som forvaltes av styrer og statsforvaltere mener vi derfor er en viktig faktor i utredningens målsetning om å styrke forvaltningen av verneområder. Alternativ 1 og 2 innebærer begge at forvalterne fremdeles vil være lokalisert hos statsforvalterne og være tilknyttet fagmiljøene som er forvaltningsmyndighet for andre verneområder. Dette mener vi i seg selv har potensiale til å gi betydelige forvaltningsgevinster som mer helhetlig forvaltning på tvers av alle verneområder. Det forutsetter at det legges til rette for erfaringsutveksling på tvers av forvaltere og øvrig fagmiljø hos statsforvalteren og at tiltak for styrking av daglig ledelse innføres. Dette kan så bidra til styrket beslutningsgrunnlag på tvers av myndigheter.

Sammenliknet med nullalternativet mener vi at alternativ 1 kan slå noe bedre ut enn alternativ 2. Årsaken til det er at forvalterne da vil være plassert hos de embetene som er forvaltningsmyndighet for verneområder i samme fylke som verneområdene styrene er myndighet for.

6.4 Alternativ 2 – Samle arbeidsgiveransvaret hos et fåtall Statsforvaltere

En samling av arbeidsgiveransvaret hos færre embeter legger til rette for å kunne ***styrke arbeidsgivers daglige ledelse og oppfølging av forvalterne samt mer lik organisering***, forutsatt at endringer som foreslått i kap. 5.2. gjennomføres.

Forslagene til tiltak for alternativ 2 vil styrke statsforvalterembetene og sette dem i stand til å følge opp forvalterne på en bedre måte enn under dagens organisering. En dedikert seksjonsleder som får både personalansvar og ansvar for faglig oppfølging vil bidra til en *styrket daglig ledelse*. I tillegg vil en reduksjon i antallet embeter med ansvar for forvalterne vil bidra til mindre grad av ulikhet som kan følge av variasjon mellom embetene når det gjelder oppfølging av forvalterne mv.

I all hovedsak mener vi vurderingene over også gjør seg gjeldende for punktene om ***styrket faglig nettverk og økt erfaringsdeling mellom forvalterne samt mer fleksibilitet i fordeling av oppgaver***. Jo mer samlet arbeidsgiveransvaret for forvalterne er plassert, jo enklere er rammene for å skape gode faglige nettverk og sikre erfaringsdeling mellom forvalterne. Da ikke bare innenfor en gruppe av forvalterne, men på tvers av regioner og problemstillinger. Dette vil igjen bidra til å styrke sekretariatsfunksjonen til styrene. En samling av forvalterne vil også gi de aktuelle embetene med arbeidsgiveransvar enklere oversikt over behov for omfordeling av ressurser. Det enkelte embete vil da også ha flere forvaltere samlet som kan bistå på tvers ved behov.

På bakgrunn av dette mener vi at alternativ 2 gir en mer positiv virkning for punktene over sammenliknet med nullalternativet enn alternativ 1.

Alternativ 2 og en samling av arbeidsgiveransvaret hos færre embeter, styrker muligheten til å utvikle mer enhetlige kompetansetiltak i form av å kunne etablere felles rutiner og opplæring i færre embeter som igjen vil gi færre ulikheter. Det samme gjelder muligheten for større grad av systematisk oppfølging og utvikling og etablering av fagfellesskap/nettverk. Gode nettverk mellom forvalterne i embetet er det som trekkes frem som særlig positivt blant forvalterne som gir gode skussmål til dagens organisering og vi mener det derfor er viktig å legge til rette for slike nettverk. Det mener vi forenkles ved å ha et større antall forvaltere samlet under et embete og en dedikert ledelse som kan legge til rette for dette.

Variasjoner mellom embetene vil likevel bestå, og kompetanseutviklingen vil fortsatt avhenge av lokale prioriteringer, ressurser og kapasitet.

For alternativ 2 mener vi at det vil være en større positiv virkning for muligheten til å ***bedre forholdene for opplæring og veiledning*** sammenliknet med nullalternativet enn for alternativ 1.

Når det gjelder virkningen på bedre ***rolleavklaring*** mellom aktørene og tilliten til verneområdeforvaltningen viser vi til beskrivelse i alternativ 1, her mener vi at virkningene er de samme for de to alternativene.

Vurderingen av virkningen av alternativ 2 på forvaltningsgevinster på tvers av alle verneområder som forvaltes av styrer og statsforvaltere er også omtalt i kap. 6.3.

6.5 Alternativ 3 – Samle arbeidsgiveransvaret hos Miljødirektoratet

En samling av arbeidsgiveransvaret hos én arbeidsgiver kan som utgangspunkt legge til rette for mer ensartet medarbeideroppfølging, kompetanseutvikling, oppfølging av arbeidsbelastning og arbeidsmiljø. Det vil samlet sett føre til en mer lik organisering av forvalterne. Beroende på organisering internt, vil alternativet kunne gi en styrket daglig ledelse. Det vil også kunne sikre en mer lik håndtering av leiekontrakter og andre administrative funksjoner.

På bakgrunn av dette mener vi alternativ 3 gir en mer positiv virkning sammenliknet med nullalternativet enn alternativ 2 og ytterligere mer positiv virkning sammenliknet med nullalternativet enn alternativ 1 for de tre punktene ***styrket daglig ledelse og lik organisering, styrking av faglig nettverk og erfaringsdeling samt mer fleksibilitet i fordeling av oppgaver***.

Når det gjelder virkningene på punktet som omhandler å ***bedre forholdene for veiledning og opplæring av forvalterne og styrket kompetanse***, mener vi alternativ 3 og en samling av arbeidsgiveransvaret hos Miljødirektoratet (én virksomhet) legger til rette for mer helhetlig planlegging og koordinering av kompetansetiltak. Flere av de positive virkningene for alternativ 2 vil gi ytterligere positive utslag for alternativ 3. Også i alternativ 3 vil forvalterne være plassert i en organisasjon med bred naturfaglig kompetanse som kan være en ressurs for forvalterne i deres arbeid.

Samtidig mener vi det er en usikkerhet i forskjellen i positiv virkning mellom alternativ 2 og 3. Foreslått tiltak med å samle forvalterne i seksjoner hos embetene i alternativ 2 kan langt på vei muligens veie like tungt som å samle dem i én felles organisasjon som i alternativ 3 når det gjelder dette punktet.

Alternativ 3 innebærer også at forvalterne vil få lenger fysisk avstand til sin arbeidsgiver og muligheten for fysiske møter vil reduseres.

Alternativ 3 skiller seg ut fra de andre alternativene i vurderingen av ***tilliten til forvaltningsordningen***. Vi har i kap. 5 foreslått flere tiltak for å skape tydeligere roller både mot publikum og internt blant aktørene i de ulike alternativene for organisasjonsmodell. Samtidig ser vi at det er en del usikkerheter som ikke dekkes opp av disse vurderingene.
I særlig grad mener vi at vi må belyse potensielle utfordringer ved å ansette forvalterne i Miljødirektoratet som er knyttet til uklare forvaltningsroller og klagebehandling.
Det er i kap. 5.3 pekt på at det er nødvendig å vurdere om alternativet er forenlig med Miljødirektoratet sin rolle som klageinstans.

Det er viktig for tilliten til hele forvaltningsordningen og rettsikkerheten til den enkelte, at klagebehandlingen skjer på en tillitsvekkende og uavhengig måte. Dette er et viktig hensyn når organisasjonsmessig plassering skal vurderes og det forutsetts at dette må ivaretas hvis denne modellen velges.

Videre kan det stilles spørsmål ved om nærheten mellom forvalter/styrene blir for tett klageinstansen/overordnet myndighet selv om det skulle finnes løsninger for å ivareta klagebehandlingen.

Generelt sett vil det bli en større nærhet mellom forvaltere og ansatte i Miljødirektoratet som ivaretar rollen som overordnet myndighet. Flere andre faktorer enn å være ansatt i samme organ, vil nok reelt sett spille inn på om det blir en tettere kontakt enn i dag. Hvorvidt kontakten blir tettere vil trolig påvirkes av rutiner, organisasjonsmessig plassering og kontorsted. En desentralisert kontorplassering av forvaltere og en organisasjonsmessig tilknytning i egen avdeling, kan innebære at det reelt sett ikke blir så store endringer i den daglige forvaltningen sammenlignet med i dag.

Utover dette, er det imidlertid en fare for at verneområdestyrene bli assosiert med Miljødirektoratet på en slik måte at det kan stilles spørsmål ved om forvaltere opptrer tilstrekkelig uavhengig av Miljødirektoratet og om lokal forvaltning i forvaltningsordningen er tilstrekkelig ivaretatt. Denne ulempen vurderer vi som annerledes enn for nullalternativet, alternativ 1 og 2, på bakgrunn av Miljødirektoratets rolle som statlig fagmyndighet på miljøområdet. Miljødirektoratets oppgaver og roller skiller seg fra statsforvalteren, som har mer likeartede oppgaver som styrene på dette området, ettersom statsforvalteren også er forvaltningsmyndighet for en rekke verneområder.

Vi har også vurdert om en slik organiseringen i større grad vil føre til at ansatte i Miljødirektoratet hyppigere blir inhabile til å behandle saker. Dagens veiledning av forvaltere og styrer innebærer i dag at forvaltere i varierende grad har kontakt med saksbehandlere som behandler klagesaker. Veiledningen fra Miljødirektoratet er generell og det gis ikke veiledning om hvordan en sak bør avgjøres. Dette er i samsvar med vanlig forvaltningspraksis i forvaltningen og slik veiledning vil ikke føre til inhabilitet.

Generelt sett antas at en slik organisering av forvaltere ikke nødvendigvis vil føre til at saksbehandlere hos Miljødirektoratet hyppigere vil bli inhabile til å behandle saker. Selv om et

vedtak i en klagesak rent objektivt ikke vil være en ulempe eller fordel for forvalter personlig, kan at et kollegialt forhold mellom forvalter og ansatte i Miljødirektoratet, kunne svekke tilliten til forvaltningen og etter en konkret vurdering føre til at vedkommende saksbehandler vil kunne være inhabil. I denne sammenheng kan det bl.a. pekes på Miljødirektoratets økonomitildeling til styrene.

På bakgrunn av usikkerheten nevnt i vurderingene mener vi alternativ 3 vil gi en potensielt negativ virkning på dette punktet sett mot nullalternativet.

I vurderingen av virkningen på forvaltningsgevinster på tvers av alle verneområder som forvaltes av styrer og statsforvaltere mener vi det faktum at forvalterne ikke lenger være plassert hos statsforvalterne og det som følge av dette vil bli større avstand til fagmiljøet som utgjør forvaltningsmyndighet for en rekke av verneområdene, kan gi en negativ virkning på dette punktet for alternativ 3.

6.6 Alternativ 4 – Opprette en egen organisasjon (med fellestjenester hos Miljødirektoratet)

Alternativ 4 innebærer på samme måte som for alternativ 3 at forvalterne samles under én enhet.

Dette er hovedårsaken til at virkningene på punktet om ***mer lik organisering og styrket daglig ledelse*** er vurdert å være tilnærmet like for alternativ 4 sammenliknet med nullalternativet, som for alternativ 3 over.

Samtidig vil det ta noe tid før effekten kan oppnås for alternativ 4 da det vil ta tid å få på plass strukturer, systemer og ressurser i en helt ny organisasjon. På sikt mener vi likevel at fordelen med å samle forvalterne i én enhet vil kunne være svært positivt for å oppnå lik organisering og styrket daglig ledelse.

Vurderingene våre knyttet til ***styrket faglig nettverk og økt erfaringsdeling mellom forvalterne*** **samt** ***mer fleksibilitet i fordeling av oppgaver*** er på samme måte som for alternativ 3 vurdert å gi en positiv virkning med grunnlag i en samling av forvalterne i én felles organisasjon.

Når det gjelder vurderingen av ***bedrer forholdene for veiledning og opplæring av forvalterne og styrket kompetanse*** mener vi at alternativ 4 med samling i en egen organisasjon kan gi en tydelig fagprofil og sterke fagmiljøer på sikt. En ny organisasjon kan bygge et dedikert fagmiljø og felles, målrettet kompetanseprogram fra grunnen av. Samtidig vil det ta noe tid før rammer og rigg for kompetanseutvikling vil være på plass. I en etableringsfase vil derfor tilbudet om kompetanseheving og opplæring trolig være begrenset.

Det er imidlertid vanskelig å se for seg at en egen organisasjon vil kunne tilby samme grad av kompetanse som allerede foreligger hos statsforvalteren og Miljødirektoratet da dette vil kreve store ressurser og heller ikke er hensiktsmessig for oppgaveløsningen. En ulempe er at forvaltere ikke lenger vil kunne benytte seg av kompetansen statsforvalteren har i forvaltning av verneområder. Videre vil det være vanskeligere å kunne se på forvaltningen av verneområder i sammenheng med forvaltningen som gjøres hos statsforvalteren, slik som samordning av praksis mv.

Vi har vurdert den positive virkningen for dette punktet å være noe mindre for alternativ 4 sammenliknet med nullalternativet enn alternativ 3. Årsaken til dette er en usikkerhet i alternativ fire knyttet til graden av tilgjengelig relevant, bred kompetanse i organisasjonen. Der vil trolig ikke forvalterne ha tilgang på annen verneområdekompetanse enn den de selv besitter, noe som kan føre til at muligheten for å styrke kompetansen og derav beslutningsgrunnlaget til styrene kan være noe mindre.

Vi mener alternativ 4 vil gi en svært positiv virkning på ønsket om bedre rolleavklaring mellom aktørene enn de øvrige alternativene ettersom en helt egen organisasjon, i seg selv, vil gi et tydeligere skille mellom de ulike aktørenes rolle i organisasjonsmodellen. Grunnprinsippene i forvaltningsmodellen med styrenes faglige instruksjonsmyndighet vil likevel bestå, så det kan også for alternativ 4 være nødvendig å gjøre enkelte tiltak for å tydeliggjøre arbeidsgivers rolle i oppfølging av forvalterne. Men alternativet krever ikke skille mellom arbeidsgivers rolle som arbeidsgiver for forvalterne og andre oppgaver, ettersom organet utelukkende vil være et sekretariatsorgan.

For å ***styrke tilliten til forvaltningsordningen*** hos publikum vil trolig alternativ 4 gi den største positive virkningen sett mot nullalternativet. Forvaltningsorganer bør generelt sett organiseres slik at det samsvarer godt med et forvaltningsorgans faktiske oppgaver og rolle. Slik sett vil alternativ 4 der det opprettes et eget organ for sekretariatet i større grad gjenspeile forvalternes rolle og oppgaver fremfor at de ansettes i Miljødirektoratet eller hos statsforvalteren.

I vurderingen av virkninger forvaltningsgevinster på tvers av alle verneområder som forvaltes av styrer og statsforvaltere er vurderingen for alternativ 4 lik vurderingen for alternativ 3.

6.7 Forhold som i mindre grad påvirkes av organisasjonsmodell

Oppdragsteksten lister en rekke endringspunkter som skal vurderes for å styrke forvaltningen av verneområdene. Vi mener de ulike alternativene for organisasjonsmodell vil gi ulike virkninger på de fleste av disse punktene. Samtidig mener vi noen av endringspunktene vil påvirkes i mindre grad av hvilket alternativ som velges for videre organisering. Like fullt er det behov for å gjøre tiltak for å bedre disse punktene, men det kan gjøres uavhengig av valg av alternativ. Dette gjelder følgende endringspunkter:

6.7.1 Bedre fungerende knutepunkter

Forvaltningsknutepunkter var et sentralt element i utformingen av dagens forvaltningsmodell. En av forutsetningene i oppdraget er også at forvalterne fortsatt skal sitte desentralisert. Behov for endringer er tydelig i tilbakemeldinger fra forvalterne og verneområdestyrene.

Fungerende knutepunkter er viktig for å ivareta både arbeidsmiljø og faglig støtte/ressurser nært forvalterne. Vi mener det må gjennomføres en mer detaljert gjennomgang av dagens forvaltningsknutepunkter og kontorsteder for forvalterne og i denne kartlegge behov for endringer i sammensetning og lokalisering for å sikre best mulig knutepunkter.

Vi mener dette er en gjennomgang som må gjøres uavhengig av hvilket alternativ som velges for videre organisering. En gjennomgang og endring i forvaltningsknutepunktene vil gi en positiv virkning for samtlige alternativer sammenliknet med nullalternativet. Hvilken lokalisering av knutepunkter og sammensetning av aktører/forvaltere som gir mest positiv virkning vil kunne være knyttet til hvilket alternativ som velges.

6.7.2 Styrking av samarbeidet med SNO

Samarbeidet med SNO er til en viss grad knyttet til tilstedeværelsen SNO har på forvaltningsknutepunktene. Dermed antar vi at en kartlegging av og gjennomføring av behov for tiltak knyttet til forvaltningsknutepunktene som omtalt i kap. 4.3 og 5.1 vil gi en positiv virkning for alle alternativer for organisering sett mot nullalternativet.

Det som kan utgjøre et skille blant alternativene er alternativ 3 hvor forvalterne er foreslått plassert under direktoratet. Da vil forvaltere og SNO-ansatte tilhøre samme organisasjon, noe som kan gi en ytterligere positiv virkning for samarbeidet sett mot nullalternativet.

Samtidig har de lokale SNO-ansatte som samarbeider med forvalterne tilgang til desentraliserte kontorsted på lik linje som forvalterne, så vi mener det er vurderingen av forvaltningsknutepunktene som vil ha størst innvirkning på samarbeidet, også ved alternativ 3. Det at det på forvaltningsknutepunktene er en kontorplass tilgjengelig for SNO ved behov, vil være positivt for SNOs tilstedeværelse.

Et annet tydelig behov forvalterne peker på i sine tilbakemeldinger er at SNO har tilstrekkelig kapasitet til å bistå med faglig kompetanse overfor verneområdeforvaltningen og også til å bistå med praktiske tiltak i felt. Bestilling og gjennomføring av tiltak er i dag formalisert igjennom årlige planleggingsmøter og bruk av Naturoppdrag. Fremgangsmåten vil ligge fast, men hvis det fra forvaltningsmyndighetene er ønskelig med økt kapasitet fra SNO, må SNO tilføres ytterligere ressurser til disse oppgavene.

6.7.3 Styrking av samarbeidet med besøkssentre

Styrking av samarbeidet med besøkssentre mener vi bør løses likt uavhengig av valg av alternativ. Forslag til tiltak for å styrke samarbeidet er foreslått i kap. 5.1 og vi mener at en gjennomføring av disse bedringspunktene vil ha en positiv virkning for alle alternativer sammenliknet med null-alternativet.

6.7.4 Klarere skille mellom arbeidsgiver og styret i dokumentforvaltning

I kap. 4.8. har vi beskrevet utfordringen med tanke på publikums forståelse av rollefordelingen i verneområdeforvaltningen. Tiltak for å sikre tydeligere rolleavklaring mot publikum er listet i kap. 5.1.

Dette er en problemstilling som vi mener vil være lik uavhengig av valg av alternativer. Eneste alternativ som kan skille seg ut er alternativ 4 ettersom det da ikke vil være en sammenblanding av arkiv/e-poster for forvaltere/styrer og arbeidsgiver (statsforvalteren eller Miljødirektoratet).

Likevel mener vi at det må gjøres grep for å tydeliggjøre eier og avsender innenfor disse tekniske løsningene uavhengig av organisering og at en bedring i dette vil gi en positiv virkning for dette endringspunktet for alle alternativer sammenliknet med nullalternativet. Endelig teknisk løsning for styrene som selvstendige organer i dokumentasjonsforvaltningen må utredes videre etter endelig valg av videre organisering er bestemt.

6.8 Andre konsekvenser av forslagene

6.8.1 Virksomhetsoverdragelse

Enten arbeidsgiveransvaret under ny organisering legges hos et fåtall statsforvaltere (alternativ 2), hos Miljødirektoratet (alternativ 3) eller i en nyopprettet organisasjon (alternativ 4) vil det innebære en virksomhetsoverdragelse etter arbeidsmiljøloven § 16-1 (vedlegg 3. Juridisk notat om virksomhetsoverdragelse). Omorganiseringen vil i samtlige tilfeller utgjøre en «overføring av en selvstendig enhet som beholder sin identitet etter overføringen», jf. § 16-1. For verneområdeforvalterne vil en slik virksomhetsoverdragelse utløses særskilte rettigheter etter arbeidsmiljøloven kapittel 16. Dette gjelder blant annet arbeidstakernes rett etter § 16-2 til å få videreført sine lønns- og arbeidsvilkår hos ny arbeidsgiver. Mottakende virksomhet overtar arbeidsgiveransvaret fullt ut. En virksomhetsoverdragelse stiller særlig krav til god planlegging og prosess, informasjon, dialog med tillitsvalgte og utøvelse av endringsledelse.

6.8.2 Ressursbehov og kostnader

Samtlige alternativer for videre organisering av forvalterne vil kreve tilføring av økte ressurser i ulik grad. I vurderingene som gjøres i dette kapitlet sammenlikner vi alternativene opp mot nullalternativet som er dagens organisering uten endringer. Da vil vi samtidig bemerke at forvaltere ansatt før 2024 allerede er "underpriset" ved at de midlene som tildeles de enkelte embetene per forvalterstilling ikke er tilstrekkelig for å dekke opp for alle kostnadene en forvalterstilling medfører. Dess nærmere 2024 de er ansatt dess mer "underpriset" er de, og vi mener at det må tilføres midler for å øke rammen til forvalterstillingene i alle alternativene slik at virksomheten som skal ha forvalterstillingene har tilstrekkelig med midler til alle kostnader som følger med stillingene, også administrative kostnader.

Spørreundersøkelsene peker på at det ikke kun medfører kostnader til lønn, reise, kontorlokaler mm å inneha disse stillingene. Det krever også ressurser i andre deler av embetets funksjoner å følge opp sekretariatsfunksjonen til forvalterne. Siden tildeling av midler går via statsforvalterne og de innehar økonomifunksjonen, krever det til dels stor oppfølging hos embetene når de også skal håndtere økonomien for et antall verneområdestyrer.

Vi har i denne utredningen ikke beregnet hvor mye midler som bør tilføres i de ulike alternativene, da vi ikke har tilstrekkelig informasjon om den eksakte rammen til forvalterstillingene per i dag. Denne informasjonen sitter DFD på, og en eventuell beregning av merkostnad må gjøres i samarbeid med DFD.

Etablering av en helt ny organisasjon i alternativ 4 vil helt klart være dyreste løsning. Det vil innebære opprettelse av en rekke nye stillinger, behov for praktiske løsninger som kontorlokaler m.v. I tillegg vil det etter all sannsynlighet medføre store etableringskostnader. Det vil også kreve tilføring av flere ressurser hos Miljødirektoratet som da skal levere fellestjenester til verneområdestyrene og deres sekretariater.

Alternativ 3 med plassering hos Miljødirektoratet vil også innebære en stor kostnad med opprettelse av flere nye stillinger og økning i ressursbehov knyttet til administrative funksjoner mm. Også her vil det medføre en etableringskostnad for å få på plass en hensiktsmessig organisering av flere titalls nye ansatte. I tillegg vil direktoratet også her levere fellestjenester til verneområdestyrene og må settes i ressursmessig stand til å utøve den rollen på en god måte.

Alternativ 1 og 2 vil kreve tilføring av ressurser som foreslått i kap. 5.1, men innebærer en mindre kostnad enn alternativ 3 og 4. Det må trolig påregnes økte kostnader til reisevirksomhet for forvaltere som får større avstand til sin arbeidsgiver for alternativ 2.

De overordnede kostnadsvurderingene innebærer en grad av usikkerhet. Det vil eksempelvis avhenge av faktisk organisering, uavhengig av alternativ. Våre forslag til tiltak knyttet til eksempelvis antall stillinger og hvordan dette bør løses er kun mulige løsninger og ikke nødvendigvis slik det vil løses i praksis. Likevel mener vi at forholdsmessigheten mellom de ulike alternativene trolig vil være slik vi har beskrevet her.

6.9 Oppsummering av virkninger av alternativene

Det er viktig å presisere, som nevnt i kap. 6.2, at denne vurderingen er basert i stor grad på skjønnsmessige vurderinger gjort på tvers av fagfelt som har vært involvert i utredningen i Miljødirektoratet. Vi har støttet oss på en rekke underlag til utredningen som er beskrevet i kap. 3.2 og på bakgrunn av dette kartlagt hvordan vi mener virkningene vil slå ut for de aktuelle alternativene utredningen har dekket. Likevel er dette endringer og faktorer som i liten grad er direkte målbare og det er derfor en grad av usikkerhet knyttet til vurderingene og det vil være skjønnsmessige nyanser som vipper noen av virkningene i en retning.

Tabellen under viser en oppsummering av vår vurdering av virkninger på de ulike endringspunktene mellom de ulike alternativene som er utredet. Hvert alternativ er gitt en score som angir omfanget av en positiv (+) eller en negativ (-) virkning. 0 tilsvarer ingen endring - altså lik dagens organisering. Positive og negative virkninger (+ og –) er rangert på en tredelt skala som tilsvarer en liten positiv/negativ endring (+/-), en moderat positiv/negativ endring (++/--) og en sterk positiv/negativ endring (+++/---). Hvert alternativ er her vurdert mot nullalternativet, ikke sammenliknet med hverandre.

Tabell 4 - Oppsummering av vurderte virkninger for alternativ 1-4[8]

Endringspunkt til vurdering	0-alternativet/ dagens org.	Alt.1 Dagens org. med endringer	Alt. 2 – Fåtall embeter	Alt 3 – Miljø-direktoratet	Alt. 4 – Egen org.
Gir mer lik organisering av forvalterne og styrker daglig ledelse	0	+	++	+++	+++
Styrker det faglig nettverket og bedre erfaringsdeling mellom forvaltere	0	+	++	+++	+++
Gir mer fleksibilitet i fordeling av oppgaver	0	+	++	+++	+++
Gir bedre forhold for opplæring og veiledning for forvalterne og styrker kompetanse	0	+	++	+++	++
Tydeligere rolleavklaring mellom aktørene i organisasjonsmodellen	0	++	++	0	+++
Tillit til verneområdeforvaltningen hos publikum	0	+	+	--	++
Økte forvaltningsgevinster på tvers av alle verneområder som forvaltes av styrer og statsforvaltere	0	+++	++	--	--
Ressursbehov sammenliknet med dagens ordning (kapasitet og budsjettmidler)	0	-	-	--	---

[8] Score gitt for hvert endringspunkt i matrisen angir den relative forskjellen i endringer mellom alternativene. Den endelige vurderingen er derfor ikke en direkte summering av plusser og minuser på tvers av de ulike endringspunktene.

Følgende endringspunkter er beskrevet i kap. 6.7 som forhold som i mindre grad påvirkes av organisasjonsmodell og er følgelig ikke gitt en score i tabellen over:

- Bedre fungerende knutepunkter
- Styrking av samarbeidet med SNO
- Styrking av samarbeidet med besøkssenter
- Tydeligere eier og avsender i digitale løsninger

Som nevnt under kap. 6.1 er ikke endringer som *fører til en mer helhetlig forvaltning mellom verneområder* vurdert som et selvstendig punkt. Vi mener det kan oppnås en mer helhetlig forvaltning sammenlignet med dagens forvaltning, dersom foreslåtte tiltak for å sikre mer samordning mellom alle forvaltningsmyndighetene gjennomføres.

Det vil samtidig gi ulikt utslag på hvilke verneområder som oppnår mer helhetlig forvaltning, enten det er mellom verneområder forvaltet av ulike myndigheter (alternativ 1 og 2) eller mellom verneområder forvaltet av styrer (alternativ 3 og 4). På den ene siden vil det å samle alle forvaltere innenfor samme organisasjon (alternativ 3 og 4), gi grunnlag for mer helhetlig forvaltning av de verneområdene som er forvaltet av verneområdestyrer. En organisasjonsmessig tilknytning til Statsforvalteren, vil på den andre siden gi større mulighet for helhetlig forvaltning av verneområder som forvaltes av styrene og Statsforvalterens forvaltning av egne verneområder. Hvor forvaltere ansattes, vil i seg selv ikke nødvendigvis sikre at verneområdeforvaltningen blir mer helhetlig og enhetlig. Forvaltningsmyndigheten ligger ikke til forvalter, men til det enkelte verneområdestyre som kan treffe beslutninger som går på tvers av øvrig praksis. I tillegg har en rekke kommuner forvaltningsmyndighet for verneområder i sin kommune. En samlet sett enhetlig og helhetlig forvaltning, må derfor til dels løses gjennom andre tiltak, som f.eks. overordnet styring og veiledning fra overordnende myndigheter, samt gjennom en lik og felles opplæring.

Statsforvalteren har lang og innarbeidet kompetanse i forvaltning av verneområder og i arbeidet med å opprette verneområder. For å oppnå en helhetlig forvaltning på tvers av verneområder er denne kompetansen sentral og bør utnyttes i forvaltningen av de store verneområdene. Hensynet til en enhetlig og helhetlig forvaltning kan, ut fra dette ståstedet, tale for at forvaltere fortsatt bør være ansatt hos Statsforvalteren. I denne vurderingen legger vi også vekt på at det kan være enklere å gjennomføre tiltak for å sikre samhandling mellom forvaltere på tvers av statsforvalterembetene enn å sikre kontakt med Statsforvalteren dersom forvaltere skulle organiseres i egen etat eller ansettes hos Miljødirektoratet. Det kan også nevnes at både Statsforvalteren og forvaltere vil kunne ha gjensidig nytte av kjennskap til et større saksomfang for verneområdene, og kunne dra nytte av kunnskap som er relevant for både verneområder som forvaltes av styrer og Statsforvalteren. Ved å bygge på det samme kunnskapsgrunnlaget, vil man kunne se verneområdene i samme region i en sammenheng uavhengig av hvem som er forvaltningsmyndighet.

7 Miljødirektoratets tilrådning

7.1 Vekting av vurderingene

I kap. 2 har vi beskrevet oppdraget og de viktigste målsetningene med utredningen: *På bakgrunn av oppdragsteksten og formålet med forvaltningsordningen er overordnet målsetning for denne utredningen å bidra til en styrket forvaltning av verneområdene.* Vi mener at de endringspunktene vi har vurdert ikke har en lik innvirkning på målsetningen om styrket forvaltning av verneområdene. Da kan vi ikke tillegge alle virkningene listet i kap. 6 lik vekt i vår vurdering av anbefaling for organisering.

I vår tilrådning har vi derfor valgt å tillegge følgende punkter i kap. 6 ekstra vekt:

- Gir bedre forhold for opplæring og veiledning av forvalterne og styrker kompetansen til forvalterne
- Gir mer lik organisering av forvalterne og styrker daglig ledelse
- Økte forvaltningsgevinster på tvers av alle verneområder som forvaltes av styrer og statsforvaltere
- Tillit til forvaltningsordningen

Vi mener dette er de endringspunktene som, gitt tiltakene listet i kap. 5, har størst innvirkning på målet om styrket forvaltning.

7.2 Tilrådning med begrunnelse

Miljødirektoratet anbefaler alternativ 2 – Å *samle arbeidsgiveransvaret hos et fåtall statsforvaltere* som modell for videre organisering av verneområdeforvalterne.

Tilrådningen baserer seg på en helhetsvurdering av de fire alternativene som er utredet samt nullalternativet, vurdert opp mot samtlige endringspunkter beskrevet i kap. 6.1.

Rammene og avgrensningene for oppdraget gir føringer for hvilke tiltak vi kan foreslå å innføre for alle alternativene. Det gir igjen utslag på i hvor stor grad vi kan oppnå positive virkninger på de endringspunktene vi er bedt om å vurdere. Med disse forutsetningene har vi forsøkt å finne tiltak som vil gi positive virkninger samtidig som det ivaretar verneområdestyrets faglige instruksjonsmyndighet overfor forvalterne.

Vi mener dagens organisering uten endringer (nullalternativet) ikke tilstrekkelig ivaretar de viktigste punktene som bidrar til å sikre god oppfølging av forvalterne og dermed vil en videreføring uten endringer heller ikke bidra til en styrket forvaltning av verneområdene.

Utredningen har kartlagt og beskrevet en rekke positive virkninger ved alternativ 3 (Miljødirektoratet) og alternativ 4 (egen organisasjon). Sistnevnte vil kunne ha en særlig positiv virkning knyttet til rolleavklaring og -forståelse, både innad i organisasjonsmodellen og mot publikum. Begge disse alternativene innebærer en samling av forvalterne i en felles enhet som vil gi desidert best utslag på lik organisering og ledelse. Samtidig har også disse to alternativene klart negative utslag på andre virkninger som vi mener bør vektes tungt. Dette er særlig knyttet til ivaretakelse av tilliten til forvaltningsordningen og forvaltningsmessige gevinster på tvers av alle verneområder som forvaltes av styrer og statsforvaltere.

Forvaltningsorganer bør generelt sett organiseres slik at det samsvarer godt med et forvaltningsorgans faktiske oppgaver og rolle. Slik sett ville alternativ 4 der det opprettes et eget organ for sekretariatet i større grad gjenspeile forvalternes rolle og oppgaver fremfor at de ansettes i Miljødirektoratet eller hos statsforvalteren.

Vi mener at en ansettelse hos statsforvalteren (alternativ 1 eller 2) gir et bedre utgangspunkt for en god rolleavklaring mellom aktørene og dermed styrking av tilliten til forvaltningen enn en ansettelse i Miljødirektoratet (alternativ 3). Vi viser i den forbindelse til at statsforvalteren, som styrene, er forvaltningsmyndighet for verneområder og slik sett på samme forvaltningsnivå i verneområdeforvaltningen. Videre vil eventuelle ulemper med å bli assosiert med Miljødirektoratet som overordnet myndighet/klageinstans unngås ved en ansettelse hos statsforvalteren. Statsforvalterens adgang til å klage på styrenes vedtak vurderes ikke å være problematisk forvaltningsmessig, men er en innarbeidet ordning.

Statsforvalterne har også kunnskap og erfaring om å være førsteinstans i forvaltningen som er svært nyttig for forvalterne og styrene. Tilgangen på denne kunnskapen vil ikke kunne nyttiggjøres i samme grad dersom de plasseres hos Miljødirektoratet eller i en egen organisasjon.

Alternativ 2 er vurdert å ha jevnt over positive virkninger for alle punktene som er kartlagt og er ikke vurdert å ha noen tydelige negative virkninger.

I tillegg mener vi det bør tillegges vekt at underlaget for utredningen også viser at mange er fornøyde med dagens organisering der statsforvalterne er arbeidsgiver og ønsker videre organisasjonsmessig tilknytning for forvalterne hos statsforvalterne. I styrenes innspill til oppdraget var flere styrer positive til å videreføre dagens ordning, men med endringer.

Arbeidsgiveransvar hos statsforvalterne ivaretas også i alternativ 2, selv om vi har forståelse for at noen forvaltere vil oppleve det problematisk å bytte arbeidsgiver. Vi mener likevel at det kan gi større positive gevinster innenfor en løsning med statsforvalterne som arbeidsgiver ved å samle forvalterne hos færre embeter, særlig knyttet til mulighetene for styrket ledelse og bedre faglig oppfølging.

De positive virkningene for alternativ 2 forutsetter da at de embetene som får arbeidsgiveransvar får økte ressurser, se kap. 7.3 *Forutsetninger for vellykket gjennomføring.* Vi vurderer det også slik at en samling av forvalterne hos færre statsforvalterembeter kan gi mulige "stordriftsfordeler".

Selv om ressursbehov ikke er et av de vektlagte punktene vi har vurdert i vår tilrådning, er det like fullt relevant å nevne at alternativ 3 og 4 er vurdert å ha vesentlig større administrative kostnader/ressursbehov enn alternativ 1 og 2. Det er særlig knyttet til opprettelse av en rekke nye stillinger, etableringskostnader (spesielt for alternativ 4) og økning i ressursbehov for administrative funksjoner.

Vi mener at det er hensiktsmessig at forvaltningen av verneområdene ligger på færrest mulig nivå, og at dette ivaretas best ved at forvalterne er ansatt hos statsforvalterne. Da sitter forvalterne sammen med fagmiljøet som er ansvarlig for forvaltning av verneområder hvor statsforvalterne er forvaltningsmyndighet. Av samme årsak mener vi at det ikke er hensiktsmessig å utvide forvaltningsfamilien med ytterligere én organisasjon slik som i alternativ 4. Evaluering av forvaltningsordningen pekte på fragmenteringen av verneområdeforvaltningen ved innføringen av dagens forvaltningsmodell. Selv om innføring av en egen organisasjon kan gi flere positive virkninger som belyst i kap. 4, kan det samtidig bidra til oppbygging av parallellkompetanse over flere aktører innenfor forvaltningen og spredning av fagmiljøene.

En gjennomføring av alternativ 2 innebærer at et utvalg av statsforvalterne vil få et større ansvar for oppfølging av forvalterne enn i dag. Vi har foreslått tiltak vi mener vil bidra til at embetene får tilført økte ressurser som gir den nødvendige kapasiteten til å forvalte denne rollen på en god måte.

Vi har også vært opptatt av å finne tiltak som ikke bare skal sikre forvaltere og arbeidsgiver gode løsninger for videre organisering, men at tiltakene også bidrar til å styrke forvalternes rolle som sekretariat for styrene. Slik skal forvalterne settes i stand til å utøve sin sekretariatsoppgave på en enda bedre måte og dermed styrke beslutningsgrunnlaget til verneområdestyrene når de fatter sine vedtak. Vi mener derfor at vår tilrådning til organisering, med de foreslåtte tiltakene, vil ha en direkte positiv virkning på verneområdestyrenes mulighet til å utøve sin forvaltningsmyndighet på en god måte.

7.3 Forutsetninger for vellykket gjennomføring

Vår tilrådning av alternativ 2 som videre organisering av forvalterne forutsetter innføring av tiltakene beskrevet i kap. 5. Særlig innebærer dette at det må tilføres ressurser til statsforvalterembetene slik at de settes i stand til å følge opp forvalterne på en god måte, både i form av personalledelse, faglig oppfølging og administrative tjenester.

Dagens organisering må regnes som "underpriset" når det gjelder tilføring av midler til embetene for å ivareta sin rolle som arbeidsgiver for forvalterne og leverandør for fellestjenester til styrene. En beregning av merbehov for gjennomføring av alternativ 2 må derfor hensynta dette.

Vi vil samtidig understreke at vi er klar over at det også er behov for styrking av kapasiteten og ressurser hos statsforvalterembetene for at de skal ivareta sine andre oppgaver på miljøområdet. En reell positiv effekt på styrket forvaltning av verneområdene i sin helhet vil ikke oppnås om ikke embetene også har tilstrekkelig kapasitet til å utøve sin egen forvaltningsmyndighet for verneområder.

Forslagene til tiltak som innebærer å tilføre midler til embetene for å styrke dem med dedikerte stillinger til oppfølging av forvalterne må regnes som en anbefaling fra vår side. Embetene vil selv måtte avgjøre hvordan de internt organiserer sin etat. Det vil derfor også påvirke virkningene av vår tilrådning hvordan dette blir løst i praksis innenfor de aktuelle embetene.

8 Vedlegg

Vedlegg 1. Oppdraget fra KLD
Vedlegg 2. Liste over dagens forvaltningsknutepunkter
Vedlegg 3. Juridisk notat om virksomhetsoverdragelse

Statsforvalteren i Agder

Vår dato: 21.05.2026
Vår ref.: 2026/4918
Deres dato:
Deres ref.:

MILJØDIREKTORATET

Postboks 5672 Torgarden
7485 TRONDHEIM

Saksbehandler, innvalgstelefon
Pia Karine Hem Molaug, 37 01 75 35

Innspill fra Statsforvalteren i Agder - Utredning av alternativer for organisering av verneområdeforvaltere

Vi viser til brev fra Miljødirektoratet av 13.04.2026; «*Utredning av alternativer for organisering av verneområdeforvaltere – Høring av Miljødirektoratets forslag til ny organisering av arbeidsgiveransvar for forvalterne*».

1. **Statsforvalteren i Agder er enig i utredningens beskrivelse av svakheter ved dagens organisering, og at det er behov for justeringer. Mange av tiltakene som beskrives er fornuftige uavhengig av hvilket alternativ som velges.**
2. **Prinsipielt vurderer vi at alternativ 3 i størst grad svarer ut målene for utredningen, og ikke minst løser problemet ved at personal- og fagledelse er delt.**
3. **Samlet sett, vurderer vi at dagens organisering kan videreføres (alternativ 1), forutsatt at de skisserte tiltakene blir gjennomført. Herunder må statsforvalternes oppdrag presiseres og utdypes og tilstrekkelige ressurser til å løse oppgavene tilføres.**

Innledning

Mål for utredningen:
Overordnet målsetning for utredningen er å bidra til en styrket forvaltning av verneområdene. Videre er det et viktig mål å bidra til at forvalterne på best mulig måte settes i stand til å gjennomføre sine oppgaver på en god måte. Det er også viktig at rollefordelingen mellom de ulike aktørene i verneområdeforvaltningen er avklart og tydelig, både internt og eksternt.

Utredningen vurderer fire hovedalternativer:
1. Beholde dagens ordning i all hovedsak, men ser på bedringspunkter i denne
2. Samling av arbeidsgiveransvaret hos et fåtall statsforvaltere
3. Samling av arbeidsgiveransvaret hos Miljødirektoratet
4. Opprette en egen organisasjon

E-postadresse: sfagpost@statsforvalteren.no
Sikker melding: www.statsforvalteren.no/melding
Postadresse: Postboks 504, 4804 Arendal
Besøksadresse: Fløyveien 14, Arendal
Telefon: 37 01 75 00
www.statsforvalteren.no/agder
Org.nr. 974 762 994

Miljødirektoratets anbefaling:
«Miljødirektoratet anbefaler alternativ 2 – å samle arbeidsgiveransvaret hos et fåtall statsforvaltere. Sammenlignet med dagens organisering, mener Miljødirektoratet at dette alternativet vil gi bedre forutsetninger for styrket ledelse og samlede fagmiljøer, samtidig som man ivaretar tilknytningen til Statsforvalteren».

Innspill
Under følger innspill fra Statsforvalteren i Agder samt innspill fra verneområdeforvalterne knyttet til Statsforvalteren i Agder. Forvalterne har avgitt separate innspill, som er videreformidle i sin helhet.

Innspill fra Statsforvalteren i Agder
Vi tar utgangspunkt i, og foretar vår vurdering i lys av målene for utredningen:

- bidra til en styrket forvaltning av verneområdene
- bidra til at forvalterne på best mulig måte settes i stand til å gjennomføre sine oppgaver på en god måte, herunder gjennom daglig personalledelse og faglig oppfølging, og tilstrekkelig opplæring og kompetansestøtte
- avklart og tydelig rolle- og ansvarsfordeling mellom aktørene i verneområdeforvaltningen

Vi kan ikke se at noen av alternativene klart peker seg ut som en optimal løsning med tanke på samlet måloppnåelse; dvs. positiv effekt på alle mål. Vi mener det er fordeler og ulemper ved alle alternativene, som gjør seg gjeldende i større eller mindre grad.

<u>Generelt</u>
Vi mener det prinsipielt sett er uheldig å skille personalansvar og faglig ansvar. Herunder mener vi det er krevende å kun ha personalansvar, og ikke faglig ansvar (og motsatt), da ansvarsområdene henger tett sammen, og da det i mange tilfeller vil være vanskelig/umulig å skille på om et forhold sorterer under personalansvaret eller ansvaret for faglig oppfølging. Dette gjør at forvalter i tilfeller kan oppleve å falle mellom flere stoler, og at arbeidsgivers ledelsesrom blir uklart. Dette er imidlertid en svakhet ved selve forvaltningsmodellen, som ikke er gjenstand for den aktuelle utredningen. Ingen av alternativene vil således løse denne utfordringen.

Det er pekt på behov for, og anbefalt konkrete tiltak under alle de fire alternativene som er utredet. Uavhengig av hvilket alternativ man velger, er vi enig i at det er behov for tiltak, og de angitte tiltak under hvert alternativ støttes i all hovedsak.

<u>Alternativ 3 – Samling av arbeidsgiveransvaret hos Miljødirektoratet</u>
Prinsipielt fremstår alternativ 3 etter vår vurdering som det beste alternativet når det gjelder personalledelse. En slik løsning vil kunne avbøte på alle kjente utfordringer. Det er også en ryddigere ordning sammenliknet med dagens. Utfordringen med uklar rolle- og ansvarsfordeling vil ikke nødvendigvis bli helt borte ved alternativ 3; men vil reduseres ved at man får samlet overordnet faglig ansvar og personalansvar på én aktør. Det vil også bli en aktør mindre. Forvalterne beholder tilgangen til et fagmiljø, og vil kunne få en felles faglig oppfølging, felles økonomioppfølging samt

felles opplæring og kompetansestøtte. Herunder vil forvalterne kunne få en langt mer lik oppfølging og opplæring, enn ved dagens ordning. En ordning hvor alle forvaltere er samlet under én arbeidsgiver, vil også kunne gi betydelig større fleksibilitet i ressursbruk.

Alternativ 2 – Samling av arbeidsgiveransvaret hos et fåtall statsforvaltere
Forvalterne i Agder er i dag underfinansiert, og Statsforvalteren i Agder er presset på ressurser og kapasitet. Vi opplever at vi, slik situasjonen er pr. i dag, i for liten grad klarer å ivareta forvalterne i tilstrekkelig grad, verken når det gjelder daglig ledelse eller faglig oppfølging, jf. over. Ved alternativ 2, hvor antall verneområdeforvaltere per embete blir tilstrekkelig mange til at det betinger dedikert, stedlig ledelse, vil dette kunne bli vesentlig styrket.

Alternativet vil sikre fortsatt tilknytning til statsforvalternes fagmiljø, og Statsforvalteren vil kunne gi faglig oppfølging, opplæring og kompetansestøtte. Oppfølging/opplæring av forvalterne vil kunne bli likere enn ved dagens ordning, og løsningen vil gi en større fleksibilitet i ressursbruk.

Svakheter ved alternativ 2 og 3
Hovedankepunktene mot både alternativ 2 og 3 er, i ulik grad, bortfall av geografisk tilknytning mellom verneområdene og verneområdeforvalternes organisasjon, og tapt organisatorisk tilknytning til statsforvalterne og deres fagmiljø som har lokal kunnskap og kjennskap til områdene og kommunene. Det at forvalter og statsforvalter innehar den samme kunnskap om de aktuelle områdene, kommunene, regionale forhold mv. er svært viktig og nyttig, og gir blant annet viktige synergieffekter i større kompetansemiljø og helhetlig områdeforvaltning. Dette gjelder ikke minst for villreinforvaltningen. Statsforvalteren i Agder er ansvarlig statsforvalter for villrein i Setesdal Ryfylke, og Villreinnemnda for Setesdalsområdet omfatter Setesdal Ryfylke, Setesdal Austhei og Våmur – Roan villreinområde. Det vil være uheldig å fragmentere forvaltningen ytterligere, og det er av svært stor verdi for Statsforvalteren i Agder å ha organisatorisk tilknytning til verneområdeforvaltningen her.

Utfordringen over er påpekt av flere av våre forvaltere. Selv om dette kan avbøtes ved at det legges til rette for at forvalterne har fri tilgang til, og kan kontakte de ulike embetene ved behov, og etablering av samhandlingsarenaer for eksempel ved gjennomføring av tiltaksplaner, er vår vurdering at alternativ 2 og 3 vil svekke rammebetingelsene for helhetlig samarbeid.

Som det fremgår av innspillet fra verneområdeforvalterne i SVR under, tilrår disse alternativ 1, og er sterkt imot alternativ 2 og 3. Det er blant annet fordi de mener at Statsforvalteren ved disse to alternativene gir fra seg kompetansen og kapasiteten som verneområdeforvalterne utgjør.

Alternativ 4 – Opprette en egen organisasjon
Ut fra funksjon som administrativt knutepunkt, anser vi alternativ 4 som den klart beste løsningen. Denne løsningen vil gi størst måloppnåelse hva gjelder avklart og tydelig rolleavklaring mellom aktørene. Herunder mener vi at denne løsningen vil gi det tydeligste skillet mot andre forvaltningsorganer, både internt og eksternt. Man minimerer risikoen for sammenblanding av roller hos den enkelte aktør, og det blir enklere for publikum å skille forvalterne fra andre

forvaltningsorganer (som Statsforvalteren, Miljødirektoratet mv.). Alternativet vil gi dedikerte ressurser til daglig ledelse, en likere oppfølging og større fleksibilitet i ressursbruk.

Vi vil imidlertid ikke anbefale dette alternativet ut fra en totalvurdering. Ved opprettelse av en slik egen organisasjon, vil forvalterne miste all organisatorisk tilknytning til et fagmiljø; herunder mener vi at en egen organisasjon ikke vil kunne ivareta faglig oppfølging eller opplæring og kompetansestøtte i like stor grad som er tilfellet hvis forvalterne er tilknyttet Miljødirektoratet eller Statsforvalteren. Også ved dette alternativet vil forvalterne få en arbeidsgiver som ikke har den samme geografiske nærhet og tilknytning til de aktuelle områdene som Statsforvalteren har.

Tilråding etter en samlet vurdering: Alternativ 1 (dagens ordning m/tiltak)
Som nevnt tidligere, opplever vi at vi, med dagens ressurser, ikke klarer å ivareta forvalterne i tilstrekkelig grad. Verdien av å sikre en geografisk nærhet mellom arbeidsgiver og verneområdeforvalter, samt å ivareta og utvikle fagmiljøer veier imidlertid tungt. Det er også betimelig å stille spørsmål ved om det vil være riktig å foreta en større omorganisering fremfor å styrke en tross alt etablert ordning; særlig når ingen av alternativene peker seg ut som et fullgodt alternativ, og når forvalterne i ulik grad er tydelige i ønsket om å videreføre dagens ordning. Etter en samlet vurdering velger vi å tilrå alternativ 1, men med en tydelig forventning om en ressursmessig styrking av Statsforvalteren, slik at daglig ledelse og faglig oppfølging vil kunne komme opp på et tilfredsstillende nivå, jf. punkt 5.1.2 i utredningen.

Videre forventer vi at det gjennomføres tiltak for å skape en tydelig og avklart rolle- og ansvarsfordeling mellom aktørene; herunder gjennom et klarere skille mellom Statsforvalterens rolle som faglig veileder og styrenes faglige instruksjonsmyndighet, og ved en forankring og tydeliggjøring av vårt oppdrag som faglig veileder i Hovedinstruksen, jf. punkt 5.1.3 i utredningen. Det må også sikres et klarere skille mellom arbeidsgiver og styrer i dokumentforvaltningen, herunder egen mailadresse til nasjonalpark-/verneområdestyret og til den enkelte forvalter mv, jf. punktene 5.1.3 og 5.1.4 i utredningen.

Vi ber også om at det vurderes om arbeidsgiveransvaret for alle verneområdeforvaltere som forvalter samme område(r) bør samles under ett embete. I dag er én forvalter for SVR ansatt hos Statsforvalteren i Rogaland, og to er ansatt hos Statsforvalteren i Agder.

Innspel frå verneområdeforvaltarane i SVR
Vi syner til Miljødirektoratet sitt forslag dagsett 13.4.2026 og møtet med Statsforvalteren i Agder 8.5.2026. Vi meiner Miljødirektoratet si tilråding alternativ 2 om å legge verneområdeforvaltarane i SVR under Statsforvaltaren i Vestland, eller tilsvarande statsforvaltarembete fysisk langt unna områda ein skal forvalte, er ei svært dårleg løysing. Vi rår i frå dette på det sterkaste. Vi tilrår å halde på dagens organisering (alternativ 1) med enkelte forbetringar.

Fysisk avstand og organisatorisk tilknyting betyr noko i høve til samarbeidet i arealforvaltninga. Med alternativ 2 splittar ein opp ei forvaltningseining som etter vårt syn fungerer bra i dag. Om

forvaltarane skal forvalte areal liggjande i eit anna statsforvaltarembete enn der dei er tilsett, vil det bety ei sakte med sikker nedbygging av det gode samarbeidet som har vore fram til no mellom verneområdeforvaltninga, Statsforvalteren i Agder og Statsforvalteren i Rogaland. Gode døme på dette dei siste åra er arbeidet med tiltaksplanar for villreinfjellet og vasskraftsaker der ein har jobba godt saman. Samarbeidet vert og viktig i tida framover, ikkje minst knytt til iverksetting av tiltaksplanane og disponering av ressursen i den nyoppretta kommunikasjonsstillinga hjå Statsforvalteren i Rogaland.

Statsforvalteren i Agder er ansvarleg statsforvaltar for villrein i Setesdal Ryfylke, og Villreinnemnda for Setesdalsområdet famnar Setesdal Ryfylke, Setesdal Austhei og Våmur – Roan villreinområde. Med alternativ 2 fryktar vi ei meir fragmentert forvaltning av Setesdal Ryfylke villreinområde når ansvarlege for arealforvaltning i store delar av Setesdal Ryfylke villreinområde (verneområdestyret), «skil lag» med dei andre sentrale aktørane i forvaltninga av villreinområdet.

Med dagens organisering, og særleg gjeldande forvaltarane tilhøyrande Statsforvalteren i Agder, er det i praksis liten kontakt med arbeidsgjevar, og med liten faglege tilknyting til miljøvernavdelinga. Ikkje minst skuldast dette eit avgrensa driftsbudsjett for forvaltarane der reiseaktiviteten vert strengt prioritert til forvaltningsoppgåver. Ulempa med dette vil berre bli forsterka om ein går for ei organisering etter alternativ 2 der den fysiske avstanden blir enda lengre.
Når det gjeld alternativ 1 er vi langt på veg samd i Miljødirektoratet sine forslag til forbetringspunkt, men der det er behov for enkelte presiseringar:

For auka tildeling pr. forvaltar, ref. pkt. 1 kap. 5.1.1 i rapporten må det sikrast at desse midlane er øyremerkt og inkluderer ei styrking av forvaltarane sine driftsbudsjett slik at dei vert i stand til å utføre arbeidet på ein tilfredsstillande måte. Ei slik styrking vil også vera ein føresetnad for ei betre fagleg tilknyting til miljøvernavdelinga.

Vedk. forbetringspunkt 2 (klargjering av rollar) føreset vi at dette ikkje inneber ei endring av instruksjonsmyndigheit frå verneområdestyret til statsforvaltar.
For pkt. 4 (auka fleksibilitet i høve til oppgåver) føreset vi at dette berre vil gjelde i heilt spesielle tilfelle og det må vurderast i høve til kapasitet hjå forvaltar. Ein slik fleksibilitet må gå båe vegar.

Innspill fra verneområdeforvalter i ORF
Det vises til Miljødirektoratet sitt forslag datert 13.4.2026 og møtet med Statsforvalteren i Agder 8.5.2026. Verneområdeforvalter støtter i stor grad innspillene fra forvalterne i SVR. Alternativ 1 er det foretrukne valget, med muligheter for klare forbedringer av dagens ordning.

Når det gjelder selve utredningsprogrammet er det ikke alltids like lett å kjenne seg igjen det som beskrives. En del fremstår som lite i tråd med virkeligheten verneområdeforvalter opplever. I utgangspunktet er det en forvaltningsmodell som er dårlig egnet til å ivareta ansette med de gitte forutsetninger. I en viss grad kan disse foreslåtte tiltakene bedre situasjonen noe. Imidlertid hvis en ønsker å styrke forvaltningsordningen og reelt sett bedre arbeidshverdagen for forvaltere må en tør å gå inn på de faktiske utfordringene. Styrets vedtekter må følges og det må stilles krav til politikerne

i styrene. Miljødirektoratet må som klageorgan rette faglig fokus i henhold til verneforskriften og gjeldende forvaltningsplaner. Statsforvalteren må i større grad bruke sin klagerett, når det fattes vedtak av styrene som er i strid med verneforskriften.

Verneområdeforvalter ser det som positivt å fortsatt kunne bidra med arbeidsoppgaver for Statsforvalteren, hvis enn skulle ha ledig kapasitet. Det å jobbe på tvers av andre styrer i andre fylker ses på som relativt lite aktuelt, da kunnskapen vil være begrenset og lite effektiv ressursbruk. Da er det bedre at oppgavene løses som i dag innen hvert enkelt Statsforvalterembete.

Innspill fra nasjonalparkforvalter i Raet
Det vises til Miljødirektoratet sitt forslag datert 13.4.2026. Nasjonalparkforvalter mener det aller viktigste er at rammene er tilstrekkelige til å utføre arbeidet. Dette gjelder tilstrekkelig budsjett til reiser, møter og samlinger, en god kontorlokalitet, fortrinnsvis på et forvaltningsknutepunkt, tilhørighet til et fagmiljø, personalledelse med kapasitet og fagkunnskap og tilgang på veiledning fra miljødirektoratet.

Nasjonalparkforvalter ønsker tettere faglig samarbeid med SNO og besøkssenter og kontorfellesskap, egen epostadresse og avklart arkivtjeneste. Det bør også sikres bedre system for faglig nettverksbygging mellom forvalterne utover informasjonssamlinger med miljødirektoratet. Forvalterskole vil være positivt.

Nasjonalparkforvalter mener det vil være fordelaktig å styrke forvaltersamarbeidet på tvers av de marine verneområdene rundt Skagerak/Oslofjorden, inkludert ORF. Her er det mange felles prosjekter, oppgaver og utfordringer som bør utføres mer samstemt. Bedre samarbeid og felles fagområde (kyst) vil også gjøre det enklere å steppe inn for hverandre. Siden det er store tiltak på gang i Oslofjorden (og vi har også samarbeid med Kosterhavet), så er det mest naturlig å tenke seg en samling rundt et statsforvalterembete der, som i alternativ 2.

Dersom imidlertid forvalter kan velge mellom de ulike presenterte modellene, så vil modell 4 være å foretrekke etter europeisk modell med et bredere sammensatt forvaltningsorgan sammen med oppsyn, skjøtsel, formidling, forvaltning osv. Dette har de i Danmark, Sverige, England, Tyskland mfl. Dette ville gitt en robust og god forvaltning av verneområdene, og sikre personalansvaret på den mest optimale måten.

Med hilsen

Gina Lund (e.f.)
statsforvalter

Gunnar Ogwyn Lindaas
miljøverndirektør

Dokumentet er elektronisk godkjent

Statsforvalteren i Innlandet

Vår dato: 22.05.2026
Vår ref: 2026/4859
Deres dato:
Deres ref: 2025/5713

MILJØDIREKTORATET
Postboks 5672 Torgarden
7485 TRONDHEIM

Saksbehandler, innvalgstelefon
Victoria Marie Kristiansen, 61 26 60 65

Høringssvar - utredning av organisering av verneområdeforvaltere - Statsforvalteren i Innlandet

Vi visert til brev fra Miljødirektoratet av 13. april 2026 med høring av direktoratets forslag til ny organisering av arbeidsgiveransvar for forvalterne. I høringsbrevet bes det om at det primært gis innspill på direktoratets tilrådning og vurderingene som ligger til grunn for denne, og Statsforvalterne bes om å ivareta eventuelle innspill til forslaget fra verneområdeforvalterne ansatt i embetet.

Innledning

Statsforvalteren i Innlandet ønsker i det følgende å gi innspill på valg av alternativ, samt foreslåtte forbedringstiltak. Vi har innarbeidet kommentarer fra forvalterne i vårt høringssvar. I tillegg leverer de ulike verneområdestyrene knyttet til Innlandet egne uttalelser.

Valg av alternativ

Nasjonalpark- og verneområdeforvalterne er en viktig del av fagmiljøet hos Statsforvalteren i Innlandet. De er ansatt i enhet for naturmangfold og verneområder, som har 34 medarbeidere (14 forvalterstillinger). De er godt integrert i enheten, og gir en klar merverdi både faglig og sosialt. Forvalternes lokalkunnskap, forvaltningserfaring, og kjennskap til lokale aktører og interesser gjør de også til viktige sparringspartnere i annen oppgaveløsning i enheten, og vi ser også stor verdi i å kunne se forvaltningen av store og små verneområder i regionen i sammenheng. I villreinforvaltningen ser vi også stor nytte av tett samarbeid mellom oss og forvalterne. Vi mener derfor at arbeidsgiveransvaret fortsatt bør ligge hos Statsforvalteren, og at alternativ 1 eller 2 bør velges.

Dagens forvaltningsmodell har fungert godt for Innlandet, og vi mener modellen gir et solid grunnlag å bygge videre på. De foreslåtte endringene i alternativ 1 og 2 vil etter vår vurdering bidra til å løse mange av de utfordringene som er pekt på ved dagens modell, og det vil da være et spørsmål om det er tilstrekkelig å gjøre disse endringene uten å endre på organiseringen av arbeidsgiveransvaret. Det er fra direktoratet pekt på at alternativ 2 trolig vil gi de største forbedringene, både når det gjelder daglig ledelse, faglige nettverk, fleksibilitet i oppgaveløsningen, opplæring og erfaringsutveksling, samt tydeligere rolleavklaring og tillitt i verneområdeforvaltningen. Samtidig er

E-postadresse: sfinpost@statsforvalteren.no
Sikker melding: www.statsforvalteren.no/melding
Postadresse: Postboks 987 2604 Lillehammer
Besøksadresse: Gudbrandsdalsvegen 186, Lillehammer
Parkgata 36, Hamar
Telefon: 61 26 60 00
www.statsforvalteren.no /in
Org.nr. 974 761 645

det pekt på at alternativ 1 vil gi de største forbedringene knyttet til økte forvaltningsgevinster på tvers av verneområder som forvaltes av styrer og av Statsforvalterne.

For vår del er særlig opplæring og oppfølging av forvalterne i oppstartsfasen, samt vår faglige rolle ovenfor dem, noe vi ikke helt har klart å finne formen på. En forbedring på disse punktene mener vi blir godt ivaretatt i begge alternativer, gjennom opprettelse av «Forvalterskolen» og jevnlige forvaltersamlinger i samarbeid mellom Miljødirektoratet og Statsforvalteren. Tydeligere oppdrag til Statsforvalteren, også når det gjelder vår faglige rolle, og en rolleavklaring mellom Statsforvalteren og verneområdestyrene vil også bidra til å «rydde» i dette.

Å samle flere forvaltere i færre embeter slik alternativ 2 skisserer, vil kunne bidra til en mer helhetlig forvaltning, og til en bedre personalmessig og faglig forankring for forvalterne gjennom større og mer robuste fagmiljøer, samt dedikerte lederressurser. Innlandet ser allerede i dag nytten av større fagmiljøer, når det hver onsdag arrangeres kaffeprat hvor forvalterne i Innlandet samles til erfaringsutveksling sammen med forvalterne i Forollhogna, samt de forvalterne i Breheimen, Jotunheimen og Femundsmarka/Gutulia som er ansatt i andre embeter. Vi har også god erfaring med å invitere disse eksterne forvalterne med på fagsamlinger i Innlandet, siden de forvalter verneområder som også ligger i vår region. Vi ser også at det ville vært nyttig å f.eks. ha forvalterne i Forollhogna knyttet direkte til oss, med tanke på villreinforvaltningen i dette området, og vår sekretariatsrolle ovenfor villreinnemnda. Det å samle forvalterne i Femundsmarka og Gutulia i Innlandet ser vi også på som en fordel.

Samtidig ser vi at alternativ 2 også kan gi noen utfordringer, i form av lengre reiseavstander og mindre regional tilhørighet. Det er beskrevet i høringsnotatet at forvalterne fortsatt skal sitte lokalt i tilknytning til sine verneområder, og at det kun er arbeidsgiveransvaret som skal samles hos noen få embeter. Vi ser imidlertid at det også er viktig for forvalterne med en regional tilknytning, og god kontakt med statsforvalterembetet i det fylket man sitter i. Forvalteren jobber ofte tett mot kommunene innenfor «sitt» fylke, og det er da en stor fordel å være en del av fagmiljøet hos statsforvalterembetet i samme fylke. Den lokale og regionale tilhørigheten mener vi kan bli krevende i alternativ 2. I tillegg vil det å samle forvalterne i noen få embeter bety at andre embeter mister forvalternes fagkompetanse og lokalkunnskap i sine avdelinger, og det kan bli større avstand i forvaltningen av små og store verneområder i de fylkene det gjelder. Dette mener vi er uheldig.

Det er etter vår vurdering fordeler og ulemper ved begge alternativer. Det er også ulikt behov i de ulike fylkene. Dersom vi skulle se på Innlandet isolert sett, ville alternativ 2 vært å foretrekke, fordi dette betyr en mulighet for å styrke både lederressursen og fagmiljøet rundt den relativt store forvaltergruppa vi allerede har, og ikke minst en tettere kobling mot forvaltere vi allerede har mye samarbeid med. Dette under forutsetning av at den endelige fordelingen mellom fylkene blir som det er foreslått i høringsdokumentet. Samtidig ville også alternativ 1 fungert godt for Innlandet, med de forbedringspunktene som er foreslått.

Vi mener imidlertid at vi må vurdere alle fylker under ett i denne sammenhengen, og velge det alternativet som gir den beste måloppnåelse totalt sett. Samtidig mener vi at betydningen av regional og lokal tilhørighet, også på arbeidsgivernivå. må tillegges stor vekt i vurderingen. Vår mening er derfor at det kanskje er en kombinasjon av alternativ 1 og 2 som er den beste løsningen, men vi heller likevel mot alternativ 1, under forutsetning av at de foreslåtte forbedringstiltakene gjennomføres. Vi mener at tiltakene som er foreslått i stor grad vil gi forbedring fra dagens modell, basert på våre erfaringer med arbeidsgiveransvaret for en relativt stor forvaltergruppe i Innlandet. Dersom en går for alternativ 1, mener vi det bør ses på om forvaltere innenfor samme verneområde, som i dag er delt mellom to embeter, bør samles hos ett av embetene. Det kan imidlertid være ulike

behov fra område til område, og det må i så fall ses på hvilke områder hvor dette er naturlig å gjøre. Dersom en skal samle arbeidsgiveransvaret for forvalterne i ett embete i områdene som er delt mellom to fylker, er det også viktig å sikre den regionale tilhørigheten til det fylket forvalteren sitter i.

Vi mener også det kan være aktuelt å beholde dagens arbeidsgiverstruktur og personalansvar, men heller se på om enkelte embeter kan få et større ansvar for å sikre den faglige oppfølgingen og samarbeid på tvers, jf. kaffepraten vi har i Innlandet i dag.

Forbedringstiltak

De anbefalte tiltakene for forbedring er like for alternativ 1 og alternativ 2, og omhandler følgende:

- Økning av kapasitet og ressurser hos statsforvalterne
  - Økt tildeling pr. forvalterstilling
  - Synliggjøre øremerking av midler per forvalterstilling i Prop. 1S
  - Tilføre midler til embeter (med mer enn 10 forvaltere) for å ansette dedikert seksjonsleder med personal- og fagansvar. Embeter med færre forvaltere tilføre midler til en forvalterkoordinator.
- Klargjøring av roller internt blant aktørene knyttet til faglig oppfølging av forvalterne
- Klarere skille mellom arbeidsgiver og styret i dokumentforvaltning
- Gi arbeidsgiver økt fleksibilitet i bruk av forvalterressurser mellom styrer
- Innføre «Forvalterskolen»
- Faste intervaller på forvaltersamlinger
- Endringer på forvaltningsknutepunkter
- Formalisere samarbeid mellom forvaltning og besøkssentre
- Legge til rette for SNOs tilgang til forvaltningsknutepunktene

Vi støtter disse tiltakene slik de er beskrevet, og mener de i stor grad vil bidra til forbedring av forvaltningsmodellen uavhengig av om alternativ 1 eller 2 velges.

Når det gjelder økning i kapasitet og ressurser hos Statsforvalteren, støtter vi vurderingene som Miljødirektoratet har gjort. Vi ønsker imidlertid å påpeke at det også er viktig for forvalterne å ha tilstrekkelig tilgang på juridisk bistand i saksbehandlingen, og det er viktig at dette styrkes, enten via fagmiljøene hos Statsforvalteren eller i Miljødirektoratet. Alternativt kan en felles juridisk ressurs være en mulighet. Det samme gjelder ressurser på kommunikasjon.

For Innlandet sin del er det ikke ønskelig å skille ut forvalterne i en egen seksjon, med egen ledelse. Den største fordelen med å være samlet i samme enhet i dag, er muligheten for å se fagområdene våre på tvers, få god erfaringsutveksling og et godt felles fagmiljø. Dette mener vi er viktig å beholde også framover. Enhet naturmangfold og verneområder er satt opp med avdelingsdirektør og underdirektør, som sammen ivaretar personal- og økonomiansvar for både forvaltergruppa og resten av medarbeiderne i enheten. Dette fungerer godt hos oss i dag, men vi ser også at det kan bli behov for økte lederressurser i tida framover. Vi støtter derfor direktoratets vurderinger, men understreker at det må være opp til hvert enkelt embete hvordan man velger å innrette tilførte leder-/koordinatorressurser, for å beholde dagens organisatoriske fordeler.

Vi imøteser en klargjøring av roller knyttet til faglig oppfølging av forvalterne, men vil i den forbindelse påpeke at det ikke er ønskelig å gå inn som faglig rådgiver i forvalternes innstillinger o.l. Vi mener vår faglige rolle må avgrenses til generell opplæring, veiledning og tilrettelegging for erfaringsutveksling. Dette for å beholde et tydelig skille mellom våre og styrenes oppgaver og ansvar.

I forhold til tydeligere rolleavklaring mellom Statsforvalteren og verneområdestyrene, ønsker vi også å påpeke at dette må gjelde både dokumentforvaltning, e-postadresser og offentlig kommunikasjon. Dette for å gjøre det enklere for publikum å forstå de ulike rollene i forvaltningen, og hvem de henvender og forholder seg til.

Videre ser vi behovet for å kunne benytte forvalterkapasiteten på tvers av styrene, ut fra vakanser, kompetanse, utviklingsbehov og generell arbeidsbelastning, og er derfor positive til en forsterket styringsmulighet for oss som arbeidsgiver til å kunne gjøre slike prioriteringer. Samtidig ser vi at det også ville være rasjonaliserende om verneområdeforvalterne kan bidra inn i den øvrige oppgaveløsningen hos Statsforvalteren, ut fra kapasitet, interesse og kompetanse. I Innlandet prøver vi nå å lyse ut en delt stilling som forvalter i Langsua nasjonalpark og innenfor rovviltområdet hos Statsforvalteren, og vi har tro på at dette er interessante stillinger som vil utvikle forvaltere med en stor bredde i offentlig naturforvaltning. En slik utlysning gjøres i dialog med styreleder, og med en tydelig bevissthet og avklaring rundt hvor stor del av stillingsressursen som skal gå til nasjonalparkforvaltning og til øvrige oppgaver. Vi mener det er viktig med fortsatt god dialog med styreleder(e) selv om styringsretten til Statsforvalterne styrkes.

Vi ønsker også å knytte en kommentar til dette med forvaltningsknutepunkt. Mange av forvalterne er i dag lokalisert på forvaltningsknutepunkter eller kontorsteder som ikke er tilknyttet et senter, og det er også stor variasjon i hvilke aktører som sitter på de ulike knutepunktene. Enkelte sitter i praksis alene, mens andre har et stort fagmiljø rundt seg til enhver tid. Statsforvalteren i Innlandet mener det er viktig å gjøre en egen kartlegging av forvaltningsknutepunktene, slik Miljødirektoratet foreslår, for å vurdere om de fungerer etter intensjonen. Sammensetningen av fagmiljøene og hvilke aktører forvalterne selv mener det er relevant å ha felles knutepunkt med, samt muligheten for samlokalisering med andre forvaltere, bør inngå i kartleggingen.

Når det gjelder formalisering av samarbeidet mellom forvaltningen og besøkssentre, ser vi absolutt nytten av dette, men det må ses i sammenheng med utredningen av ny besøkssenterstrategi. Mange av de store verneområdene mangler besøkssentre, og det er viktig å få et helhetlig, nasjonalt system for besøkssentre for å få et likeverdig opplegg som omfatter alle de store verneområdene

Alternativ 3 og 4
Miljødirektoratet har en viktig rolle som klageinstans og støtter ikke alternativ 3. Vi støtter heller ikke alternativ 4. Nasjonalparkforvalterne er viktig regional kompetanse, også for å skape sterkere lokal forståelse for forvaltning av naturverdier. Alternativ 4 vil skape større avstand både faglig og geografisk. Nasjonalparkforvalterne er ikke minst en viktig del av kompetansemiljøet hos Statsforvalteren.

Med hilsen

Eli Blakstad (e.f.)
miljø- og landbruksdirektør

Victoria Marie Kristiansen
avdelingsdirektør

Dokumentet er elektronisk godkjent

Statsforvalteren i Møre og Romsdal

Vår dato: 22.05.2026

Vår ref: 2026/2928

Deres dato:

Deres ref: daa667e8-1745-4763-89b3-7c73aa199bbe

MILJØDIREKTORATET
Postboks 5672 Torgarden
7485 TRONDHEIM

Saksbehandler, innvalgstelefon
Linda Aaram, 71 25 84 23

Uttalelse – høring – forslag til ny organisering av arbeidsgiveransvar – nasjonalpark- og verneområdeforvaltere

Statsforvalteren i Møre og Romsdal tilrår å beholde dagens organisering med forbedringspunkter (alternativ 1). Vi fraråder at alternativ 2 blir valgt. Dersom alternativ 1 ikke blir aktuelt, vurderer vi alternativ 3 som et bedre valg enn alternativ 2, men fortsatt svakere enn dagens modell.

Statsforvalteren i Møre og Romsdal viser til brev fra Miljødirektoratet datert 13.04.2026 om utredning av alternativer for organisering av verneområdeforvaltere.

Som en grunnleggende forutsetning legger vi til grunn det KLD presiserer i oppdraget: at dette ikke er en full utredning av forvaltningsmodellen, men en vurdering av den organisasjonsmessige tilknytningen til forvalterne, og at verneområdestyrenes faglige instruksjonsmyndighet og forvalternes desentraliserte plassering skal ligge fast.

Statsforvalterens vurdering

Overordnet om organisering
Vi har per i dag to forvaltere lokalisert i Møre og Romsdal, fordelt på to verneområdestyrer. Det er en forvalter for Geiranger-Herdalen landskapsvernområde lokalisert i Geiranger, og en forvalter for Reinheimen nasjonalpark lokalisert på Åndalsnes. Forvalteren lokalisert i Geiranger har administrativ tilknytning til SFMR og forvalteren lokalisert på Åndalsnes har administrativ tilknytning til SFIN. Tidligere hadde begge administrativ tilknytning til SFMR.

Det ble gjennomført en endring for Reinheimen nasjonalpark, der begge forvalterne administrativt ble lagt under SFIN. Dette etter en periode med uro på grunn av for store administrative forskjeller mellom to embeter i forhold til rammebetingelser og digitale løsninger. Etter den tid er STAF opprettet og vi har fått flere fellessystemer og felles rutiner enn vi hadde den gangen.

Vår erfaring etter noen år med denne modellen, der forvalter er lokalisert i vårt fylke mens personalansvaret ligger til et annet embete, viser tydelig at avstand til regional forvaltning svekker

E-postadresse: sfmrpost@statsforvalteren.no
Sikker melding: www.statsforvalteren.no/melding
Postadresse: Postboks 2520 6404 Molde
Besøksadresse: Julsundvegen 9
Telefon: 71 25 84 00
www.statsforvalteren.no/mr
Org.nr. 974 764 067

både oppfølging og samhandling mot regionale aktører. Det oppstår færre naturlige møteplasser, og det blir vanskeligere å sikre en helhetlig og effektiv forvaltning. Vi mener derfor at en bør være varsom med å innføre denne ordningen over hele landet.

Alternativ 1 gir god lokal forankring, nærhet til relevante regionale aktører og en struktur som legger til rette for løpende dialog og faglig støtte. De forbedringspunktene som er foreslått i høringsdokumentet vil etter vår vurdering være tilstrekkelige for å styrke ordningen ytterligere.

Alternativ 2 vil i praksis innebære en sentralisering med et ekstra forvaltningsledd mellom forvalter og de regionale aktørene. Dette vil øke avstanden og svekke den lokale og regionale tilknytningen som er nødvendig for en velfungerende forvaltning.

Konklusjon
Statsforvalteren i Møre og Romsdal anbefaler alternativ 1 som den klart beste løsningen. Dagens modell fungerer godt, og foreslåtte forbedringer og tilpasninger vil kunne styrke den ytterligere. Administrativ tilhørighet mellom forvalter og Statsforvalteren er avgjørende for god informasjonsflyt, koordinering og faglig oppfølging.

Vi fraråder alternativ 2, da dette vil svekke lokal tilknytning, skape større avstand til regionale aktører og innføre et ekstra forvaltningsnivå som ikke bidrar til bedre forvaltning. Dersom alternativ 1 ikke blir aktuelt, vurderer vi alternativ 3 som mindre uheldig enn alternativ 2, men fortsatt ikke tilfredsstillende med de forutsetninger som KLD har lagt til grunn for oppdraget.

De foreslåtte tiltakene i alternativ 1 vurderes som fornuftige å gjennomføre uansett hvilken grad av omorganisering man går for.

Med hilsen

Frank Madsøy (e.f.)
områdedirektør

Linda Aaram
underdirektør

Dokumentet er elektronisk godkjent

Statsforvalteren i Nordland

Vår dato: 19.05.2026
Vår ref: 2024/8843
Deres dato:
Deres ref: 2025/5713

Miljødirektoratet
Postboks 5672 Sluppen
7485 TRONDHEIM

Saksbehandler, innvalgstelefon
Bjørn Godal,

Høring - utredning av alternativer for organisering av verneområdeforvaltere

Vi viser til Miljødirektoratets høring og er glade for å kunne gi innspill til denne.

Utredningen er god og gir et godt grunnlag for å vurdere organiseringen av verneområdeforvalterne.

Statsforvalteren i Nordland slutter seg i all hovedsak til konklusjonene i utredningen. Vi mener samlet at alternativ 1 bør velges, men det er da viktig at endringene foreslått i rapporten følges opp. Grunngivingen for det følger under.

Vårt svar er tredelt. Første del tar utgangspunkt i vår rolle som administrativt knutepunkt og arbeidsgiver, andre del i vår rolle i gjennomføringen av statlig miljøpolitikk i Nordland. Siste del gjengir verneområdeforvalterne i Nordland sine innspill til utredningen.

Statsforvalterens rolle som administrativt knutepunkt og arbeidsgiver

Administrativt knutepunkt

Statsforvalteren i Nordland ser flere utfordringer i rollen som administrativt knutepunkt for verneområdeforvalterne. I likhet med utredningen ser vi utfordringer knyttet til at forvalterne på den ene siden virker på vegne av styret, men på andre siden er underlagt våre administrative systemer (økonomistyring, profil osv). Vi deler utredningens fokus på at dette skillet bør tydeliggjøres. Ser vi isolert på vår funksjon som administrativt knutepunkt, mener vi at alternativ 4 (egen organisasjon) i utredningen, bør velges. Det vil gi det tydeligste skillet fra andre forvaltningsorgan, unngå blanding av roller og dermed den ryddigste administrative løsningen.

Arbeidsgiver

Under trekker vi fram de elementene vi ser som viktige dersom verneområdeforvalterne fortsatt skal knyttes til Statsforvalteren.

Finansiering

E-postadresse: sfnopost@statsforvalteren.no
Sikker melding: www.statsforvalteren.no/melding
Postadresse: Postboks 1405, 8002 Bodø
Besøksadresse: Fridtjof Nansens vei 11, 8003 Bodø
Telefon: 75 53 15 00
www.statsforvalteren.no/no
Org.nr. 974 764 687

Verneområdeforvalterne i Nordland er i dag underfinansiert. Dette tapper ressurser fra øvrige oppdrag gitt i hovedinstruks og tildelingsbrev. Kostnadene for en verneområdestilling er høyere enn for en gjennomsnittlig saksbehandlerstilling på embetet. Dette henger i all hovedsak sammen med høyere reiseaktivitet, dyrere reiser og mer bruk av overtid. Høyere turnover gir i tillegg rekrutteringskostnader/belastning på organisasjonen. Kontorleien er stedvis høy uten alternativer. Finansieringen må derfor minst komme opp på dagens grunnfinansiering av stillinger hos Statsforvalteren, helst noe over.

Seksjonsledelse
Seksjonsledelse for verneområdeforvalterne trekker i dag ressurser fra Klima- og miljøavdelingens driftsbudsjett uten at dette er kompensert. For å ivareta forvalterne på en god måte, har vi valgt å organisere dem i en seksjon. I dag har Nordland 9 fast ansatte forvaltere. Fra sommer 2026, øker bemanningen på denne seksjonen til 10 ved ansettelse av kommunikasjonsrådgiver. Til nå er seksjonsledelsen ivaretatt av avdelingsdirektør eller seksjonsleder for naturmangfoldseksjonen. Dette er krevende og ikke fullt ut tilfredsstillende. Vi mener at kravet om ca. 10 forvaltere for finansiering av en *hel* seksjonslederstilling er fornuftig. Ved færre, bør det gis en trinnvis lavere ramme. Dette fordi seksjonsledelsen da kan kombineres med annen seksjonsledelse, gjerne sammen med de som ivaretar Statsforvalterens verneområdeoppfølging for å sikre god samhandling (jf. senere avsnitt).

Fjernledelse er krevende og fysisk avstand betyr noe. For å sikre god ledelse må det være både praktisk og kostnadsmessig mulig å oppsøke forvalterne fysisk for arbeidsgiver og forvalterne må ha mulighet til å oppsøke Statsforvalteren i Bodø. Ut fra dette er vi skeptiske til å øke reiseavstandene vesentlig for forvalterne ved å innlemme store deler av Trøndelag i vårt ansvarsområde. Nordland strekker seg allerede godt over 500 km i luftlinje. Verneområdeforvalterne har vesentlig mindre samarbeid på tvers enn SNO og kan derfor ikke sammenlignes direkte med deres situasjon.

Forvaltningsknutepunkt
Forvalterstillingene i Nordland har hatt større gjennomtrekk enn øvrige stillinger hos Statsforvalteren. Etableringen av stabile forvaltningsknutepunkt kan være et godt virkemiddel for bedre stabilitet og gjensidig faglig utveksling. Dette krever at alle aktørene knyttet til forvaltningsknutepunktet tar ansvar for at de ansatte faktisk bruker knutepunktet som kontorsted over tid. I Nordland har dette spesielt vært en utfordring knyttet til at SNO i liten grad synes å ha vektlagt dette.

Veiledning
Ordningen med verneområdestyrer påvirker arbeids- og tenkemåte for forvalterne. Dette avviker fra arbeidsmåten hos Statsforvalteren (selv om vi har noe tilsvarende i rovviltnemndene). Det er derfor viktig å sikre kompetanse på dette hos forvalterne og i seksjonsledelsen, spesielt ved utskifting av forvaltere. Vi støtter derfor forslaget om etablering av en egen forvalterskole. I tillegg kan det vurderes om det kan plasseres en felles juridisk kompetanse i et av embetene som er dedikert juridisk- og «styremodell-» veiledning for forvalterne nasjonalt. Vi vil på den måten sikre god veiledning, samtidig som vi ikke utfordrer Miljødirektoratets rolle som klagemyndighet.

Rolleavklaring i ekstern kommunikasjon
Statsforvalteren som arbeidsgiver, ser behov for et tydeligere skille mellom oss som arbeidsgiver og forvalterne underordnet styrene i dokumentforvaltning og profil og støtter forslagene i utredningen.

Mer fleksibel bruk av forvalterressurser

Statsforvalteren ser behovet for i større grad å kunne bruke forvalterkapasitet på tvers av styrene, både ut fra vakanser, kompetanse, utviklingsbehov og generell arbeidsbelastning. Vi ser derfor positivt på en noe forsterket styringsmulighet for oss som arbeidsgiver til å gjøre slike prioriteringer. I et langstrakt fylke som Nordland ville det også vært rasjonaliserende om verneområdeforvalterne i framtiden kunne løst mindre stedlige oppdrag på vegne av Statsforvalteren. Dette vil både redusere tidsbruk og behovet for reise.

Tydeligere oppdrag
Statsforvalteren ønsker et tydeligere oppdrag knyttet til verneområdeforvalterne gjennom hovedinstruks og tildelingsbrev.

Verneområdeforvaltning i endring
Verneområdeforvaltningen er i utvikling. I Nordland etableres det nå en kommunikasjonsrådgiverstilling i 2026. Samtidig er flere marine verneområder under utredning, der lokal forvaltning er aktuelt. For å sikre stabilitet i forvaltningen, mener vi at valg av organisatorisk løsning må ta høyde for framtidige endringer uten større omrokeringer i organiseringen. En absolutt grense med utgangspunkt i 10 forvaltere i dag, er i en slik kontekst vanskelig å forstå. Vi mener derfor at en eventuell løsning der forvalterne samles hos et fåtall embeter, må ta høyde for sannsynlige endringer i bemanning noe framover i tid.

Statsforvalterens rolle i statlig miljøpolitikk i Nordland

Verneområde- og miljøforvaltningen som fag, er avgjørende for hvorfor vi samlet mener at verneområdeforvalterne organisatorisk bør ligge hos Statsforvalteren. Primært mener vi også at nedslagsfeltet bør følge dagens embetsgrenser. Dette bunner i følgende:

Statsforvalteren som regional myndighet
Statsforvalteren i Nordlands naturlige nedslagsfelt er Nordland fylke. Dette betyr at organisasjoner, privatpersoner, kommuner mv. forholder seg til fylkesgrenser i kontakten med Statsforvalterembetet. Vår lokalkunnskap strekker seg også i utgangspunktet til fylkesgrensene. Videre er regionale forvaltningsverktøy, som for eksempel Nordlandsatlas, viktige i verneområdeforvalterne arbeidshverdag. Tilgangen til disse er i utgangspunktet embetsstyrt.

Faglig samhandling
Statsforvalteren har ansvaret for forvaltningen av de fleste verneområdene i fylket. Flere av disse ligger tett på områder forvaltet av verneområdestyrene både geografisk og faglig. Det at vi virker i den samme geografien, gjør at mange organisatoriske, sosiale og faglige spørsmål er relativt like. Det er derfor viktig at organiseringen bidrar til tettest mulig erfarings- og kunnskapsutveksling mellom ansatte hos Statsforvalteren og verneområdestyrene. Dette gjør også at vi er glade for at vårt veiledningsansvar foreslås tydeliggjort.

Statsforvalteren har et bredt miljø- og samfunnsansvar i fylket. Flere av fagområdene har koblingspunkter med verneområdeforvaltningen, for eksempel på plan-, arts-, tilskudds-, forurensnings- og vannforvaltningsområdet. Synergieffekten av geografisk overlapp mellom verneområdestyrene og vårt geografiske nedslagsfelt er derfor betydelig.

Robust regional verneområdeforvaltning
Ved å organisere verneområdeforvaltningen tettest mulig i fylket, men samtidig legge til rette for ulik styringsform, bidrar vi til en mest mulig robust verneområdeforvaltning regionalt også ved vakanser, permisjoner og sykdom.

Verneområdeforvalternes innspill til utredningen

Verneområdeforvalterne i Nordland har utarbeidet en felles uttalelse til utkastet til utredning. Innspillene er formulert fra et forvalterperspektiv, med fokus på hva som vil bidra til en styrket, mer effektiv og faglig robust verneområdeforvaltning.

De ansatte vektlegger følgende:

Støtte til hovedretning (alternativ 2)
Det er generelt positiv støtte til en omorganisering i tråd med alternativ 2.
Samling av arbeidsgiveransvaret vil kunne styrke fagmiljøene, gi bedre tilgang til støtte i komplekse saker, gi mer systematisk og tydelig ledelse. Dette er sentrale svakheter i dagens modell.

Regional tilknytning og geografi
Regional tilknytning er viktig for god forvaltning. Ved sammenslåing av embeter må det tas hensyn til store geografiske avstander og risiko for økt avstand til ledelse og fagmiljø.
Det bør vurderes en struktur med flere embeter enn foreslått (maks 5), for å ivareta dette.

Skille mellom roller og organisasjoner
Det er en klar forutsetning at ny organisering gir et tydeligere skille mellom Statsforvalteren som arbeidsgiver og verneområdestyrene som forvaltningsmyndighet. Dette gjelder særlig kommunikasjon utad (postmottak, e-post, identitet) og rolleforståelse hos publikum
Det er også behov forbedre samsvar mellom vedtektene til styrene og tildelingsbrev til Statsforvalteren.

Behov for tydelig ledelse og organisering
Det er behov for en tydelig leder med ansvar for blant annet koordinering av den faglige og organisatoriske oppfølgingen. En fastere struktur vil bidra til sterkere faglig fellesskap regionalt og nasjonalt samt gi bedre oppfølging av forvalterne.
Organiseringen av ledelse må ta hensyn til pågående prosesser med nye store verneområder med behov for nye verneområdestyrer og nye verneområdeforvaltere. Det bør være fleksibilitet i organiseringen av ledelse og ikke låses til krav om minimum 10 forvaltere per embete som må tilpasses geografi, oppgaver og kompleksitet.

Forvaltningsknutepunkt og fagmiljø
Det er positivt med en styrking og gjennomgang av forvaltningsknutepunktene. Viktige forhold er behov for sterkere fagmiljø lokalt og samlokalisering med relevante aktører som organisasjoner, kommunalt ansatte. Disse relevante aktørene har ofte tett kontakt med brukere og lokalsamfunn, og kan styrke kunnskapsgrunnlaget, gjennomføringskraften og legitimiteten i verneområdeforvaltningen. En forståelse av forvaltningsknutepunkt som inkluderer slike miljøer vil være i tråd med utredningens mål om sterkere lokale fagmiljø og mer robust forvaltning.

Samarbeid med SNO og behov for feltressurser

Det er positivt at utredningen løfter behovet for bedre samarbeid med Statens naturoppsyn. Det er behov regelmessige fysiske/digitale møter med lokalt naturoppsyn, slik at ikke dialogen bare skjer gjennom Naturoppdrag. Videre er det en generell oppfatning at det er en utfordring at SNO har begrensede ressurser og at behovet for feltoppfølging er økende.
Det etterlyses en tydelig vurdering av hvordan dette skal løses i praksis.

Samarbeid med besøkssenter
Det er behov for et tettere, mer systematisk og formalisert samarbeid med besøkssentrene. Et styrket samarbeid vil bidra til bedre og mer samordnet formidling av verneområdenes verdier, samt økt forståelse for forvaltningen blant brukere og besøkende. Det bør legges til rette for tydeligere rammer og forventninger til samarbeidet, slik at besøkssentrene i større grad kan fungere som en aktiv støtte i forvaltningen.

Nasjonale forvaltersamlinger
De nasjonale forvaltersamlingene er en sentral arena for kompetanseutvikling, erfaringsutveksling og etablering av et sterkt nasjonalt fagfellesskap. Verneområdeforvalterne i Nordland vil understreke betydningen av å videreføre og styrke denne arenaen.

Fleksibilitet og ressursbruk
Økt fleksibilitet i bruk av forvalterressurser på tvers av verneområder vurderes som positivt. Dette vil styrke robustheten i forvaltningen og gi en bedre arbeidshverdag for forvalterne

Arkiv, systemer og virksomhetsoverdragelse
Det er en forutsetning at forvalterne får full tilgang til eksisterende arkiv og tilgang til historiske data ved overgang til nytt embete.

Ved virksomhetsoverdragelse er det viktig at rettigheter videreføres til ny arbeidsgiver.

Økonomiske forutsetninger
En forutsetning for å lykkes med ny organisering er økte økonomiske rammer. Uten dette vil man i praksis videreføre dagens situasjon (nullalternativet), noe som ikke er ønskelig.

Med hilsen

Monica Andreassen Iveland (e.f.)
ass. statsforvalter

Bjørn Godal
avdelingsdirektør

Dokumentet er elektronisk godkjent

Statsforvalteren i Rogaland

Vår dato: 20.05.2026
Vår ref: 2026/6044
Deres dato:
Deres ref: 859a447e-3748-4c3f-93d4-dad48a81d89c

MILJØDIREKTORATET
Postboks 5672 Torgarden
7485 TRONDHEIM

Kontakt saksbehandler
Tage A.T. Eriksen, 51 56 88 92

Uttalelse - høring - forslag til ny organisering av arbeidsgiveransvar - nasjonalpark- og verneområdeforvaltere

Statsforvalteren i Rogaland tilrår å beholde dagens organisering med forbedringspunkter (alt. 1) for organisering av verneområdeforvalterne. Vi fraråder sterkt at alt. 2 blir valgt.

Statsforvalteren i Rogaland viser til brev fra Miljødirektoratet datert 13.04.2026 vedrørende utredning av alternativer for organisering av verneområdeforvaltere.

Statsforvalterens vurdering

Overordnet om organisering
Statsforvalteren i Rogaland har pr. d.d. en verneområdeforvalter som er ansatt hos oss, med ansvar for verneområdene i Setesdal Vesthei, Ryfylkeheiane og Frafjordheiane (SVR) og kontorsted i Suldal kommune. Fra vårt ståsted så fungerer ordningen godt slik den er i dag, selv om det finnes forbedringspunkter, bl.a. det som påpekes om finansiering i høringsdokumentet. Forvalterstillingen har solid tilknytning til Statsforvalteren gjennom flere månedlige treffpunkter, både med fysisk og digital tilstedeværelse, samt regelmessige sosiale arrangementer. Vi har vurdert forslaget sammen med forvalteren, som støtter våre vurderinger.

Hensikten med oppdraget fra KLD er å styrke forvaltningen av de aktuelle verneområdene. Det mest avgjørende for dette etter vårt syn er å sikre at forvalterne er lokalisert fysisk nær verneområdene, og er tilknyttet Statsforvalteren med den sterkeste tilknytningen geografisk, historisk og forvaltningsmessig til områdene. Dersom alternativ 2 blir valgt her, betyr det at man splitter opp en forvaltningsenhet som fungerer bra i dag, og at arbeidsgiveransvaret for forvalterne i SVR-områdene blir lagt svært langt bort fra verneområdene. Vi frykter at dette over tid kan bygge ned det gode samarbeidet mellom aktørene i SVR-områdene som man har i dag. Resultatet av dette kan bli en forverring av forvaltningen snarere enn den forbedringen KLD etterlyser.

E-postadresse: sfropost@statsforvalteren.no
Sikker melding: www.statsforvalteren.no/melding
Postadresse: Postboks 59, 4001 Stavanger
Besøksadresse: Lagårdsveien 44
Telefon: 51 56 87 00
www.statsforvalteren.no/ro
Org.nr. 974 763 230

Kunnskapsutveksling og villrein
Det skjer en verdifull gjensidig kunnskapsutveksling mellom Statsforvalteren og verneområdeforvalteren som det fra vårt ståsted er svært ønskelig å beholde. Forvalterstillingen er plassert nær de viktigste villreinområdene i Rogaland, og er en svært viktig ressurs i vårt arbeid med å forbedre villreinens forhold i fylket. Dette gjelder både i enkeltsaker, i prosesser slik som tiltaksplanene for villrein og i vannkraftsaker i villreinfjellet. Dette samarbeidet blir desto viktigere nå som Statsforvalteren har ansatt en ny kommunikasjonsrådgiver som skal jobbe med villrein som en av hovedoppgavene.

Alternativ 2 kan også medføre en mer fragmentert forvaltning av Setesdal Ryfylke villreinområde, dersom forvalter/sekretariatfunksjonen til SVR flyttes ut av fylkene.

Verneområdeforvalteren vår har vært ansatt her siden 2011. Slik sett har nyansattopplæring ikke vært en problemstilling de senere årene, men vi har hatt fokus på å involvere forvalteren i faglige oppdateringer og kursing både internt og eksternt. Fra vårt ståsted har vi med vår tilknytning til de aktuelle verneområdene både geografisk og historisk bedre forutsetninger for å tilby god opplæring sammenlignet med mer fjerntliggende Statsforvaltere. Dette frykter vi kan bli svekket dersom arbeidsgiveransvaret flyttes etter alt. 2.

Konklusjon
Etter Statsforvalteren i Rogalands syn er alt. 1 det klart beste dersom hensikten er å styrke forvaltningen av SVR-verneområdene. Som nevnt fungerer det bra slik det er i dag, og dersom forbedringspunktene i pkt. 5.1 i høringsdokumentet blir gjennomført vil det kunne bli enda bedre. Denne kombinasjonen mener vi har et mye større potensial enn de andre foreslåtte alternativene.

Når det gjelder alt. 2 så vil vi sterkt fraråde at dette blir gjennomført når det gjelder SVR-forvalterne i Rogaland og Agder. Som nevnt vil geografiske tilknytningen svekkes betydelig dersom arbeidsgiveransvaret for SVR-forvalterne flyttes ut av fylkene. Dersom alt. 1 ikke er aktuell, ser heller Statsforvalteren at samtlige SVR-forvaltere plasseres hos Statsforvalteren i Rogaland, for å sikre tilstrekkelig tilknytning til verneområdene.

Med hilsen

Bent Høie (e.f.)
statsforvalter

Cathrine Stabel Eltervåg
fylkesmiljøvernsjef

Dokumentet er elektronisk godkjent

Statsforvalteren i Troms og Finnmark
Romssa ja Finnmárkku stáhtahálddašeaddji
Tromssan ja Finmarkun staatinhallittija

Vår dato: 22.05.2026
Vår referanse: 2026/3958
Deres dato:
Deres referanse: 2025/5713

MILJØDIREKTORATET
Postboks 5672 Torgarden
7485 TRONDHEIM

Telefonnummer til saksbehandler
Heidi-Marie Gabler, 77642231

Høring - utredning av alternativer for organisering av verneområdeforvaltere

Vi viser til høring av Miljødirektoratets forslag til ny organisering av arbeidsgiveransvar for forvalterne, vår sak 2026/3958.

Miljødirektoratet ber om at Statsforvalter ivaretar eventuelle innspill til forslaget fra verneområdeforvalterne ansatt i embetene. Innspill fra verneområdeforvalterne i Troms og Finnmark følger som vedlegg til dette brevet.

Utredningen vurderer fire hovedalternativer:

1. Beholde dagens ordning i all hovedsak, men ser på bedringspunkter i denne
2. Samling av arbeidsgiveransvaret hos et fåtall Statsforvaltere
3. Samling av arbeidsgiveransvaret hos Miljødirektoratet
4. Opprette en egen organisasjon

Miljødirektoratet anbefaler alternativ 2 - å samle arbeidsgiveransvaret hos et fåtall Statsforvaltere.

Miljødirektoratet ber om at det primært gis høringsinnspill på Miljødirektoratets tilrådning og vurderingene som ligger til grunn for denne. Vi har fulgt denne anmodningen. Under følger vårt innspill til de ulike temaene i tilrådningen.

Økning av kapasitet og ressurser hos Statsforvalterne
Utredningen foreslår følgende tiltak for å øke kapasitet og ressurser hos Statsforvalterne:

- Økt tildeling per forvalterstilling for de forvalterne som er ansatt før 2024.
- Synliggjøre øremerking av midler per forvalterstilling i Prop. 1S
- Tilføre midler til embeter (med mer enn 10 forvaltere) for å ansette dedikert leder. I embeter med færre forvaltere foreslår vi å tilføre midler til en forvalterkoordinator

E-postadresse: sftfpost@statsforvalteren.no
Sikker melding: www.statsforvalteren.no/melding
Postadresse: Postboks 700 9815 Vadsø
Besøksadresse: Strandvegen 13, Tromsø Damsveien 1, Vadsø
Telefon: 78 95 03 00
www.statsforvalteren.no/tf
Org.nr. 967 311 014

For Statsforvalteren i Troms og Finnmark foreslås det at vi fortsatt skal ha arbeidsgiveransvaret for de 13 forvalterne vi har i dag. Det synes vi er positivt.

Vi vurderer også at forslaget om å få tilført midler tilsvarende 1 seksjonslederstilling til en dedikert leder for forvalterne i vårt embete er positivt. Det vil medføre styrket personalledelse og faglig oppfølging av forvalterne sammenlignet med den kapasiteten vi har i dag. Med forslaget vil vi få mer ressurser og kapasitet til å følge opp forvalterne, og vi vil få mer kunnskap om arbeidet deres gjennom å kunne delta på styremøter, befaringer og lignende. Vi er positive til å påta oss mer faglig rådgiving for forvalterne, og vi ser at forslaget kan gi muligheter for et større faglig samarbeid mellom forvalterne og medarbeidere som jobber med forvaltning av verneområder som Statsforvalteren har forvaltningsmyndighet for.

Seksjonsledere for forvaltere i embetene, bør kobles sammen i et forum for samarbeid og utveksling av erfaringer.

Verneområdestyrene er selvstendige myndigheter for forvaltning av sine områder og det kan derfor være «ryddig» at forvalterne er organisert i en egen enhet.

Vi er også positive til at det foreslås økt tildeling per forvalterstilling for de forvalterne som er ansatt før 2024, ved at tildelingen til statsforvalterembetene per forvalter økes til 1.3 millioner kroner per forvalter for de stillingene som ikke allerede har fått tilført denne rammen.

Vi vurderer at en økt tildeling av en øremerket ramme på 1,3 millioner pr. forvalter kroner er nødvendig for å kunne dekke de faktiske kostnadene stillingen innebærer.

Forvalterne våre sitter på 10 ulike lokasjoner i Troms og Finnmark, og flere forvaltere har flere verneområder og store avstander for befaringer i verneområder og møter. Det er store kostnader til reise i våre fylker. En økt tildeling pr forvalterstilling er nødvendig for å kunne dekke behovet for våre forvaltere.

Vi har merket oss at utredningen foreslår at «*midlene som overføres tilknyttet forvalterstillingene må øremerkes oppfølging av forvalterne. Statsforvalterne må stå fritt til å vurdere hvordan disse midlene så brukes best innenfor sitt embete*». Det vurderer vi at er positivt, og gjør det mulig for oss å bruke tilførte midler til økt oppfølging av forvalterne og faglig samarbeid med verneområdeforvaltning for verneområder Statsforvalteren har myndighet for.

Klargjøring av roller i faglig oppfølging av forvalterne
Vi er positive til utredningens forslag: «*at statsforvalternes rolle som faglig rådgiver for forvalterne må tydeliggjøres i sentrale styringsdokumenter for statsforvalteren, slik som i Hovedinstruks for Statsforvalteren. Det må samtidig tydeliggjøres hva statsforvalteren kan gi faglige råd til uten at dette innvirker på styrenes faglige instruksjonsmyndighet overfor forvalterne. Vi mener statsforvalter kan gi faglig rådgiving til forvalternes innstillinger til styrene ved behov*»

Vi vurderer at det er positivt å få klargjort vår rolle som faglig rådgiver for forvalterne. Det er uklart i dag. Vi er positive til å påta oss mer faglig rådgiving for forvalterstillingene. Vi ser muligheter for et større faglig samarbeid mellom forvalterne og medarbeidere som jobber med forvaltning av verneområder som Statsforvalteren har forvaltningsmyndighet for. Verneområdestyrene er selvstendige myndigheter for forvaltning av sine områder og det kan derfor være «ryddig» at forvalterne er organisert i en egen enhet med en annen seksjonsleder enn den fagenheten i embetene som ev. skal kunne påklage vedtak fattet av styrene.

En dedikert seksjonsleder vil ha bedre kapasitet til å holde seg faglig oppdatert på verneområdeforvaltningen og vil kunne følge opp styrene og forvalterne på enn bedre måte enn det vi har fått til i Troms og Finnmark med dagens ressurssituasjon.

Klarere skille mellom arbeidsgiver og styret i dokumentforvaltning
Utredningen *foreslår at for å synliggjøre at forvalternes/styrenes virksomhet er separat og ikke en del av statsforvalteren, anbefaler vi at forvaltere har e-postadresser som skiller seg fra statsforvalteren, samt egne arkivbaser som muliggjør å skille ut journalføringene og publisere separate offentlige journaler, fortrinnsvis på eInnsyn.*

I utgangspunktet er vi positive til dette forslaget, men det er viktig at STAF sine synspunkter blir hørt i denne saken

Øke fleksibiliteten i fordeling av forvalterressurser mellom styrer
Utredningen «*foreslår at statsforvalterne som arbeidsgiver får anledning til å avtale omfordeling av forvalteres tid direkte med forvalter og ikke trenger en avklaring av dette med styreleder. Det er arbeidsgiver som har samlet oversikt over sine ansatte og ser behov for omfordeling av ressurser. Vi mener dette bør begrenses til å gjelde bruk av forvalternes tid på tvers av styrer, ikke bruk av forvalters tid på øvrige oppgaver innenfor statsforvalterembetet*»

Vi støtter forslaget om at Statsforvalteren får anledning til å avtale omfordeling av forvalternes tid uten at det må avklares med styreleder. Det vil gi større fleksibilitet ved vakanser eller når en forvalter har lengre fravær. Denne styringsretten må ta hensyn til forvalternes kapasitet. Erfaringene våre er at forvalterne har begrenset kapasitet til å ta oppgaver for andre styrer. En løsning kan være et mer formalisert samarbeid mellom noen forvaltere som kjenner hverandres oppgaver og styrer, og som deltar på styremøter og lettere kan ta oppgaver for andre styrer ved fravær av forvalter. Seksjonsleder bør også gis anledning til å utføre forvalteroppgaver ved fravær av forvalter.

Vi vurderer at Statsforvalteren bør få anledning til bruk av forvalters tid også på øvrige oppgaver innenfor statsforvalterembetet uten å avklare dette med styreleder. Vi har, som det også understrekes i høringen, et behov for styrking av kapasiteten hos Statsforvalteren til forvaltning av verneområder som Statsforvalteren har forvaltningsmyndighet for. En reell positiv effekt på styrket forvaltning av verneområdene i sin helhet vil ikke oppnås om ikke embetene også har tilstrekkelig kapasitet til å utøve sin egen forvaltningsmyndighet for verneområder. Vi vurderer at det er potensiale for å styrke verneområdeforvaltning for både styrene og Statsforvalteren ved bedre samhandling mellom de som forvalter verneområder. Som eksempel kan vi nevne arbeid med naturrestaurering og skjøtsel i verneområder. Vi vurderer at det også er aktuelt å benytte forvalternes lokale kompetanse i forvaltning av verneområder Statsforvalteren forvalter som ligger i nærheten av verneområder til forvalter.

Innføring av "Forvalterskolen"
Utredningen «*foreslår innføring av "Forvalterskolen", en opplæringspakke som skal samle e-læring, webinarer, skriftlig veiledning, spørsmål- og svar, m.v. på en hensiktsmessig plattform som sikrer lik informasjon til alle nye forvaltere og som kan brukes av erfarne forvaltere ved behov i sitt daglige arbeid. Hovedansvaret for å innføre tiltaket kan ligge til Miljødirektoratet ettersom dette vil være et felles opplæringsprogram på tvers av embeter, eventuelt hos en statsforvalter i samarbeid med Miljødirektoratet. Det følger av arbeidsgiveransvaret å gi opplæring slik at de ansatte kan utføre arbeidet. Statsforvalteren må uansett være sterkt deltakende i et slikt program*»

Vi støtter forslaget til innføring av en opplæringspakke for nye forvaltere, som er oppdatert og også kan brukes av erfarne forvaltere. Statsforvalteren i Troms og Finnmark har en enkel opplæringsplan i dag som vi gir til nye forvaltere. Opplæringsplanen er en oversikt over oppgaver/lovverk som forvalteren må sette seg inn i med lenke til informasjon/lovverk og hvem som har ansvar for opplæringen, for eksempel fadder, leder eller Miljødirektoratet. Nye behov for opplæring legges inn etter hvert som det oppstår og følges opp av leder.

Vi vurderer at Miljødirektoratet bør ha hovedansvaret for en «*forvalterskole*» for å sikre et felles opplæringen blir lik og forankret i gjeldene lover og regler, men vi er positive til å bidra inn i opplæringen med vår kompetanse.

Forvaltersamlinger
Utredningen «*foreslår at forvaltersamlingene videreføres med fast intervall på hvert andre år. Miljødirektoratet skal ha ansvar for å gjennomføre forvaltersamlingene i samarbeid med statsforvalterne. Vi foreslår at annenhver samling gjennomføres som nasjonale og regionale samlinger. SNO sentralt deltar på de nasjonale samlingene, og SNO-lokalt med fagansvar for de store verneområdene deltar på de regionale samlingene*».

Vi foreslår at det i tillegg kan etableres andre arenaer for samling av forvaltere, for eksempel årlige møter, og fagseminarer.

Gjennomgang av forvaltningsknutepunkter med mål om bedre fungerende knutepunkter
Utredningen anbefaler at det «*gjøres en kartlegging av forvaltningsknutepunktene for å se om de kan samles i større grad slik at alle forvaltere får kontorplass ved et reelt knutepunkt, der det også er samlokalisering med SNO. Selv om kontorstedet skal være desentralisert, og i nærheten av verneområdene vil det til en viss grad være sammenheng mellom arbeidsgivertilhørighet og kontorsted. Derfor foreslår vi at en nærmere kartlegging av fremtidige knutepunkt og eventuelle forslag til relokaliseringer avventer til ny organisering av verneområdeforvalterne er bestemt. Vi foreslår at en nærmere kartlegging av de enkelte knutepunkter og vurdering av videre sammensetning på og lokalisering av disse gjøres i et tilleggsoppdrag*»

Vi har merket oss dette, og avventer å kommentere dette til ny organisering er på plass. Vi forventer at vi får en anmodning om å uttale oss i et tilleggsoppdrag.

Med hilsen

Lisa Bjørnsdatter Helgason (e.f.)
Miljødirektør

Heidi-Marie Gabler
seksjonsleder

Dokumentet er elektronisk godkjent

Vedlegg: Innspill fra forvalterne

Statsforvalteren i Trøndelag
Tröödndelagen Staatehaaltoje

Vår dato: 22.05.2026
Vår ref: 2026/5096
Deres dato:
Deres ref: 0e0e89b7-c393-43c1-a394-6df22c329521

MILJØDIREKTORATET
Postboks 5672 Torgarden
7485 TRONDHEIM

Saksbehandler, innvalgstelefon
Gry Tveten Aune,

Høringsuttalelse fra Statsforvalteren i Trøndelag - Miljødirektoratets forslag til ny organisering av arbeidsgiveransvar for nasjonalparkforvaltere

Sammendrag av vår uttalelse

Viser til forsag til ny organisering av arbeidsgiveransvar for nasjonalparkforvalterne, sendt på høring 13.04.2026.

- **Statsforvalteren i Trøndelag er positiv til alternativ 1 og 2 med noen forbehold.**
- **Statsforvalteren i Trøndelag ønsker å fortsette å ha arbeidsgiveransvaret for forvalterne med kontorsted i Trøndelag**

Verneområde- og nasjonalparkforvalterne ansatt i Trøndelag har skrevet en egen uttalelse, som er inkludert i dette brevet.

- **Verneområde- og nasjonalparkforvalterne ansatt i Trøndelag ønsker å organiseres som egen seksjon med egen seksjonsleder i tråd med alternativ 2. Dette under forutsetning av at Trøndelag videreføres som egen forvalterenhet tilknyttet Statsforvalteren i Trøndelag.**

Se nærmere begrunnelser og vurderinger nedenfor.

Status i dag og kommentarer til grunnlaget
Statsforvalteren i Trøndelag har i dag arbeidsgiveransvar for ti verneområde- og nasjonalparkforvaltere. Vi ser i oppdraget fra KLD 18. mars 2025 at de opplyser at det er åtte forvaltere i Trøndelag. Dette er rettet til ti i forslaget fra Miljødirektoratet. Vi har i tillegg en forvalter fra Innlandet knyttet til våre økonomi og arkivsystemer i og med at sekretariatet for Femundsmarka og Gutulia er delt mellom to fylker og styrets økonomi og arkivsystem løses via Statsforvalteren i Trøndelag. Ni av forvalterstillingene i Trøndelag er opprettet før 2024 og utløser derfor en tildeling lavere enn 1,3 mill.

E-postadresse: sftlpost@statsforvalteren.no
Sikker melding: www.statsforvalteren.no/melding
Postadresse: Postboks 2600 7734 Steinkjer
Besøksadresse: Strandveien 38, Steinkjer Prinsens gt. 1, Trondheim
Telefon: 74 16 80 00
www.statsforvalteren.no/tl
Org.nr. 974 764 350

Disse totalt elleve forvalterne er sekretariat for syv verneområde- og nasjonalparkstyrer. Disse styrene forvalter verneområder i hovedsakelig Trøndelag, men også i Nordland, Innlandet og Møre- og Romsdal. Det er bygd opp et godt kollegafellesskap blant annet ved at forvalterne samles digitalt hver mandag for faglig utveksling og samhandling. Her bidrar Statsforvalteren med personalressurs, økonomistyring, kommunikasjon osv ved behov. Forvaltere i Forollhogna og Femundsmarka deltar på Innlandets kaffeprat på onsdager. Forvalter i Børgefjell deltar på samlinger med Nordland. Forvalterne deltar på embetssamling, avdelingsmøter og -samlinger som en naturlig del av klima- og miljøavdelingen.

SFTL jobber for tiden med et oppdrag om utredning for nasjonalpark i Ytter-Vikna. Denne prosessen kan føre til en ny forvalterstilling i Trøndelag.

Lederoppfølging
Statsforvalteren i Trøndelag bruker i dag 25 % stilling til oppfølging av vårt personalansvar for forvalterne.

I utredningen står det litt ulikt for alternativ 1 og 2 om en seksjonsleder finansieres ved 10 eller flere forvaltere eller ved flere enn 10 forvaltere.

Forvaltningsknutepunkt
Sekretariatene i Trøndelag er fordelt på fem ulike kontorsteder i fylket (Rindal, Røros, Tydal, Lierne og Røyrvik).

I vedlegg 2 i høringen ser vi at Femundsmarka og Gutulia er oppgitt med ett kontorsted. Dette sekretariatet er i dag formelt fordelt på to kontorsteder, ett i Drevsjø og ett på Røros med en forvalter på hvert kontorsted.

Statsforvalterens vurdering av utredningen

Generelt om forbedringspunktene s. 22
SFTL er positiv til alle forbedringspunktene som er foreslått for å bedre dagens ordning. Vi kjenner oss igjen i begrunnelsene for disse forbedringspunktene i Miljødirektoratets utredning. Vi har tidligere etterspurt flere av disse forbedringene.

Dersom de foreslåtte forbedringspunktene innfris, vil det løse de aller fleste utfordringene vi har sett med dagens ordning.

Nedenfor har vi sortert ut de forbedringspunktene vi tenker er en forutsetning for at alternativ 1 og 2 skal fungere:

- **Økt tildeling per forvalterstilling (9 eksisterende stillinger før 2024)**
- **Tilføre midler til embeter med mer enn 10 forvaltere for å ansette dedikert seksjonsleder med personal- og fagansvar**
- **Klarere skille mellom arbeidsgiver og styret i dokumentforvaltning**

De andre punktene vil også være positive, men ikke en forutsetning for at vi skal være positive til alternativ 1 og 2.

Pkt 1 om styrking av tildelingene til Statsforvalter. Vi er enige i Miljødirektoratets vurdering av at 1 mill. kroner pr stilling ikke er tilstrekkelig for å dekke de samme kostnader som ved innføring av ordningen i 2010. Det må overføres 1,3 mill pr stilling til den som er arbeidsgiver for å dekke kostnader til administrasjon, lønn, ledelse mm. Summen må økes fortløpende, på linje med lønns- og kostnadsvekst.

SFTL har også tidligere vært tydelige til Miljødirektoratet på at overføringene har vært for små til å sikre lederstøtte og tilstrekkelig oppfølging av forvalterne. Lønn med arbeidsavgift og administrative kostnader ut over 1 mill dekkes i dag av Statsforvalterens øvrige driftsmidler (et anslag på 200 tusen per forvalter. En økning av tildelingen slik det er skissert i utredningen vil løse flere av de utfordringene vi har hatt rundt dette. En tildeling av midler til en lederressurs eller fagkoordinator vil komme i tillegg til dette.

Tildeling av midler til forvalterstillingene fordeles i dag gjennom budsjettfordelingsmodellen fra to ulike departement. En del kommer fra DFD til administrativ kostnadsdekning og en del kommer fra KLD til dekking av lønn. Vi kan kontaktes dersom Miljødirektoratet har behov for en utdyping rundt dette.

Å synliggjøre rammen for tildeling til forvalterne i overføringen til arbeidsgiver er viktig både for å synliggjøre oppgaven ved interne prioriteringer i embetene og ved rapportering. Vi mener midler til styrene og forvalterne bør tildeles gjennom et eget kapittel/post.

For pkt 2 om rollefordeling kan det ansettes en felles jurist for forvalterne. Denne kan ansettes hos en Statsforvalter og være støtte for alle forvalterne i landet. Det vil gi en god løsning med en spesialisert jurist og være ryddig i forhold til eventuell klage fra Statsforvalteren.

For pkt 3 vil høringsuttalelsen fra STAF være viktig for å se hva som kan gjøres for å få et bedre skille mellom styrene og Statsforvalteren i dokumentforvaltningen. Vi er avhengige av STAF på dette punktet. Det er viktig at STAF får tydelig beskrevet ansvar gjennom sitt tildelingsbrev. Dette gjelder særlig utvikling av system som kan skille rollene til Statsforvalteren og verneområdestyrene med forvalterne med et separat arkiv i Elements, postmottak og e-postadresse.

Pkt. 5 om forvalterskolen. Her er opplæring av nyansatte et viktig moment. En endelig løsning bør også utvikles slik at de som jobber med verneområdeforvaltning hos Statsforvalteren og kommunene kan dra nytte av dette. Kan dette være en anledning for Miljødirektoratet til å bidra til en god sammenheng og generell kompetanse i forvaltningen av de store og de mindre verneområdene?

Alternativ 1
SFTL har positive erfaringer med en koordinator blant forvalterne og tenker det kan være en god løsning i de fylkene der det ikke er nok forvaltere til å «utløse» en lederstilling. Vi legger ved rammene og evalueringen fra den prøveordningen vi gjennomførte på dette i 2022. Oppgavene til koordinator bør defineres mer tydelig enn det er gjort i utredningen fra Miljødirektoratet, for å sikre mest mulig like forventninger til koordinatorer i de ulike fylkene.

I de fylkene med bare en forvalter kan kanskje en slik koordinatorfunksjon fungere på tvers av flere fylker med få forvaltere. Her må uttalelsene fra fylker med få forvaltere telle mer enn vår uttalelse.

Det er litt uklart i forslaget hvor «innslaget» for en lederstilling skal komme. I alternativ 1 står det ved fler enn 10 forvaltere, mens i alternativ 2 står det fra 10 forvaltere. Dersom overføringene øker til 1,3

mill pr stilling vil det kunne fungere med en koordinator opp til 10 forvaltere. Vi mener at en lederressurs bør utløses fra 8 forvaltere. For 10 eller flere vil det være behov for en egen lederstilling. Særlig vil dette være aktuelt dersom en endring innebærer økt ansvar for faglig oppfølging, samt økt behov for koordinering dersom forvalterressursene skal brukes på tvers av styrer, som er en utvidelse av vårt ansvar slik det er beskrevet i tildelingsbrevet i dag. Vi ser for oss at et nettverk av ledere og koordinatorer kan samarbeide lettere enn det som er mulig i dag og bidra til erfaringsutveksling og kompetanseheving på tvers av fylkene.

Om delt arbeidsgiveransvar i Femundsmarka og Gutulia:
Det er noen fordeler med denne løsningen, for eksempel med tanke på å sikre geografisk tilknytning til begge fylkene. SFTL mener likevel det administrativt vil være mest praktisk om de to forvalterne samles til en arbeidsgiver, spesielt fordi de likevel må knyttes til en Statsforvalter med tanke på økonomi og arkivsystemer. Forvaltningsknutepunktet på Røros fungerer godt i dag med plassering av forvalterne i Forollhogna og Femundsmarka/Gutulia på samme sted. Forvaltningsknutepunktet vil fungere slik uavhengig av hvilket fylke som har arbeidsgiveransvar.

Alternativ 2
Vi ser fordeler med dette alternativet. Spesielt med tanke på mer enhetlig oppfølging av forvalterne og stordriftsfordeler. Samtidig ser vi også noen utfordringer. For eksempel mangel på den geografiske koblingen mellom arbeidsgiver og forvalter, involvering i relevante saker på tvers av myndigheter osv.

Det er i dag to andre fylker som har flere forvaltere ansatt enn Trøndelag. **Et forslag om deling av forvalterne i Trøndelag til to andre fylker er derfor overraskende. Vi kan ikke se noen nærmere begrunnelse for dette i forslaget. Vi tenker en slik deling ikke er hensiktsmessig.**

Dersom SFTL skulle miste arbeidsgiveransvaret for forvalterne til to andre fylker ser vi noen ulemper med dette, som vi mener er større enn fordelene:

- Et etablert kollegasamarbeid splittes.
- Lang reisevei mellom forvalternes kontorsted og arbeidsgiver.
- Mister muligheten for effektivisering og andre stordriftsfordeler med vernearbeidet hos SFTL, for eksempel med tanke på felles leverandører for gjennomføring av tiltak.
- Vernearbeidet hos SFTL vil miste et stort kompetansemiljø med forvalterne og sannsynligvis også en del veiledning fra Miljødirektoratet.

Ellers tenker vi alternativ 1 og 2 vil gi relativt likt utslag i Trøndelag og at uttalelsene fra fylker med færre forvaltere må veie tyngre i vurderingen av dette alternativet.

Alternativ 3
Vi ser at en slik løsning vil ha utfordringer for Miljødirektoratet som klageinstans.

Alternativ 4
Dette vil være det mest rendyrkede alternativet med tanke på sekretariatene som egen enhet, men kan skape en distanse til lokal forvaltning og styrene som sekretariatene skal betjene. Slik alternativet er beskrevet ser denne løsningen ut til å være et dyrt alternativ.

Felles kommentar for alternativ 3 og 4

Dersom noen eller alle Statsforvaltere mister arbeidsgiveransvaret for forvaltere må det hentes ut tilsvarende sum som har blitt overført. Slik at for «gamle» stillinger hentes det ut kun 1 mill fra overføringen til embetet.

Felles innspill fra verneområdeforvalterne i Trøndelag

Verneområdeforvalterne i Trøndelag har gjennomført en felles prosess knyttet til Miljødirektoratets utredning om organiseringen av verneområdeforvaltningen. På bakgrunn av diskusjonene har vi sammenfattet noen hovedpunkter som vi mener må inngå som egen del i Statsforvalterens uttalelse til høringen.

Innspillene er gitt fra et forvalterperspektiv, og har særlig fokus på tiltak som kan bidra til en styrket, mer effektiv og faglig robust verneområdeforvaltning. Felles innspill fra 10 forvaltere i Trøndelag:

1. **Ønsket organisasjonsmodell**
   Verneområdeforvalterne i Trøndelag ønsker å organiseres som egen seksjon med egen seksjonsleder i tråd med alternativ 2. Dette under forutsetning av at Trøndelag videreføres som egen forvalterenhet tilknyttet Statsforvalteren i Trøndelag. Dette begrunnes med Statsforvalterens inngående kjennskap til de aktuelle verneområdene, den tette samhandlingen innenfor de samme geografiske områdene og kommunene, samt nærhet til Statsforvalterens kontorer i Steinkjer og Trondheim. I tillegg har forvaltergruppen i Trøndelag gjennom flere år bygget opp et sterkt internt fagmiljø og et etablert samarbeid på tvers av verneområdene, som har stor betydning for kvalitet og effektivitet i forvaltningsarbeidet, som bør videreføres.

   For å sikre en helhetlig og effektiv organisering, anses det som hensiktsmessig at forvaltere knyttet til samme verneområdesekretariat også er tilknyttet samme statsforvalterembete. Dette gir forvalterne en felles arbeidsgiver og legger til rette for bruk av like fagsystemer, rutiner og ledelsesstrukturer.

2. **Regional tilknytning og geografi**
   Regional tilknytning er viktig for god forvaltning. Ved sammenslåing av embeter må det tas hensyn til store geografiske avstander (uhåndterbare reiseavstander) og økte avstander til ledelse og fagmiljø. Det må derfor etableres en struktur med flere embeter enn foreslått (maks 5), dette for å ivareta målet om å styrke verneområdeforvaltningen. Det er derfor ønskelig at Trøndelag opprettholdes som egen enhet, ettersom overføring til andre embeter vil medføre svært store geografiske avstander mellom forvalterne og deres ledelse og fagmiljø. Dersom premisset om 3–5 statsforvaltere ligger fast, uten at Trøndelag videreføres som egen enhet, anses alternativ 1 som den mest hensiktsmessige løsningen.

3. **Skille mellom roller og organisasjoner**
   Det er en klar forutsetning at ny organisering gir et tydeligere skille mellom Statsforvalteren som arbeidsgiver og verneområdestyrene som forvaltningsmyndighet. Dette gjelder særlig den eksterne kommunikasjonen (postmottak, e-post, identitet og arkiv) og hvordan rollen forstås av andre offentlige myndigheter, brukergrupper og publikum. Det er også behov for bedre samsvar mellom vedtektene til styrene og tildelingsbrev til Statsforvalteren.

4. **Behov for tydelig ledelse og organisering**
   Organiseringen av ledelsen må være fleksibel og tilpasses geografi, oppgaver og kompleksitet, og må ikke låses til krav om minimum ti forvaltere per embete. Organiseringen

av ledelse må ta hensyn til pågående prosesser med nye store verneområder med behov for nye verneområdestyrer og nye verneområdeforvaltere. En egen seksjonslederstilling for forvalterne i Trøndelag vil på en god måte ivareta behovet for tydelig ledelse og helhetlig faglig og organisatorisk koordinering.

5. **Forvaltningsknutepunkt og fagmiljø**
   Det er positivt med en styrking og gjennomgang av forvaltningsknutepunktene. Viktige forhold er behov for sterkere fagmiljø lokalt og samlokalisering med relevante aktører.

6. **Samarbeid med SNO og behov for feltressurser**
   Det er positivt at utredningen løfter behovet for bedre samarbeid med Statens naturoppsyn. Samtidig er det en utfordring at SNO har begrensede ressurser, og at behovet for feltoppfølging er økende. Det etterlyses en tydelig vurdering av hvordan dette skal løses i praksis.

7. **Samarbeid med besøkssenter**
   Det er behov for et tettere og mer systematisk samarbeid med besøkssentrene. Et styrket samarbeid vil bidra til bedre og mer samordnet formidling av verneområdenes verdier i tråd med de respektive besøksstrategiene, samt økt forståelse for forvaltningen blant brukere og besøkende. Det bør legges til rette for tydeligere rammer og forventninger til samarbeidet, blant annet gjennom felles fagsamlinger og gjensidig deltakelse på hverandres møte- og kompetansearenaer. Slike arenaer kan bidra til økt dialog, bedre samhandling og en mer helhetlig tilnærming til formidling og forvaltningsoppgaver, og slik styrke besøkssentrenes rolle som en aktiv støtte i forvaltningen.

8. **Nasjonale forvaltersamlinger**
   Nasjonale forvaltersamlinger er en viktig arena for kompetanseutvikling, erfaringsutveksling og etablering av et sterkt nasjonalt fagfellesskap. Verneområdeforvalterne i Trøndelag vil understreke betydningen av å videreføre og styrke denne arenaen, og anbefaler at det legges opp til minst én årlig fysisk nasjonal samling for alle forvaltere.

9. **Forvalterskolen som arena for løpende kompetanseutvikling**
   Innføring av «forvalterskolen» er et viktig tiltak for å sikre god og ensartet opplæring av nytilsatte verneområdeforvaltere, samtidig som den fungerer som et faglig oppslagsverk for erfarne forvaltere. Forvalterskolen må omfatte både faglig og administrativ opplæring, herunder opplæring i arbeidsgivers støttesystemer som post og arkiv, økonomi og personalforvaltning mm. Videre må forvalterskolen videreutvikles gjennom webinarer med faglige innlegg fra f.eks. fra direktorater, Statens naturoppsyn, besøkssentre, fylkeskommuner, forskningsinstitusjoner og andre relevante aktører innen tematikk som berører verneområdeforvaltningens ansvarsområder.

10. **Fleksibilitet og ressursbruk**
    Økt fleksibilitet i bruk av forvalterressurser på tvers av verneområder vurderes som positivt. Dette vil styrke robustheten i forvaltningen og gi en bedre arbeidshverdag for forvalterne.

11. **Arkiv, systemer og virksomhetsoverdragelse**
    Det er en forutsetning at forvalterne får full tilgang til eksisterende arkiv og tilgang til historiske data ved eventuell overgang til nytt embete. Ved virksomhetsoverdragelse er det viktig at rettigheter videreføres til ny arbeidsgiver.

12. Økonomiske forutsetninger

En forutsetning for å lykkes med ny organisering er økte økonomiske rammer. Uten dette vil man i praksis videreføre dagens situasjon (nullalternativet), noe som ikke er ønskelig.

Nasjonalparkforvalterne er viktig regional kompetanse, også for å skape sterkere lokal forståelse for forvaltning av naturverdier. En sterk kobling mellom forvaltningen av de store verneområdene og Statsforvalteren er viktig. Vi utdyper gjerne detaljer i vårt høringssvar dersom det er ønskelig.

Med hilsen

Line Lund Fjellvær (e.f.)
direktør
Klima- og miljøavdelingen

Gry Tveten Aune
underdirektør
Klima- og miljøavdelingen

Dokumentet er elektronisk godkjent

Vedlegg:
Evaluering fagkoordinator_ressurs_nasjonalpark
NOTAT_nasjonalparkforvaltning_fagkoordinator

Kopi:
Verneområdestyre for Trollheimen
Dovrefjell nasjonalparkstyre
Nasjonalparkstyret for Forollhogna
Nasjonalparkstyret for Femundsmarka og Gutulia
Verneområdestyret for Skardsfjella og Hyllingsdalen
Nasjonalparkstyret for Skarvan og Roltdalen og Sylan
Blåfjella-Skjækerfjella-Lierne nasjonalparkstyre
Børgefjell nasjonalparkstyre

Statsforvalteren i Trøndelag
Tröödelagen Staatehaaltoje

NOTAT

Sak: Nasjonalparkforvaltning – fagkoordinator og vikarressurs | Vår dato: 10.mai 2022 | Vår ref.:

Til: Nasjonalparkstyreledere

Saksbehandler, innvalgstelefon
Line Lund Fjellvær

Kopi til: Hege Sæther Moen

Nasjonalparkforvaltere – fagkoordinator og vikarressurs på tvers av styrene

Den fragmenterte organiseringen av nasjonalparkforvalterne innebærer at den strategiske oppfølgingen av forvalterne også er fragmentert. Nasjonalparkforvalterne og Statsforvalteren har begge identifisert behov for en seksjonsleder som følger opp arbeidet. Det er ikke budsjett til en seksjonslederstilling (ny stilling) på klima- og miljøavdelingen hos Statsforvalteren i Trøndelag. Personalansvar ligger til avdelingsdirektør på klima- og miljøavdelingen mens oppgaveansvar ligger hos styreleder i det enkelte nasjonalparkstyre.

Statsforvalteren oppretter en kombinert fagkoordinatorfunksjon samt felles vikarressurs på tvers av nasjonalparkene i Trøndelag. Dette blir en prøveordning som vil gi erfaringer og en bedre argumentasjon til Miljødirektoratet av behov for budsjett til å dekke ledelse av og vikarressurs for forvalterne.

Behov for en vikarressurs som kan benyttes på tvers av styrene
Klima- og miljøavdelingen/Naturmangfoldseksjonen må i dag finne ressurser til vikar i øvrige ressurser i avdeling/seksjon. Dette har vært et økende behov ettersom antallet nasjonalparkforvaltere har økt og dette har kommet til et punkt der Statsforvalteren ikke har tilstrekkelig med vikarressurser tilgjengelig innenfor dagens ansatte. Det er behov for å finne en mer realistisk løsning for midlertidige ressursbehov for nasjonalparkforvalterne. Statsforvalteren har spilt opp dette som tema til Miljødirektoratet og foreslått noen alternative løsninger som eksempelvis felles vikarressurser som kan brukes på tvers av embeter, ansatt i STAF eller Miljødirektoratet. Dette er det ikke kommet noen løsning på, og Statsforvalteren ønsker derfor å lage en prøveordning der en felles vikarressurs ansettes som kan brukes på tvers av de ulike nasjonalparkforvalterne.

Nasjonalparkforvalterne har foreslått at en slik vikarressurs er en erfaren forvalter fremfor en uerfaren og nytilsatt forvalter. Statsforvalteren foreslår derfor å slå sammen de to behovene og at fagkoordinator får ansvar for å være vikarressurs for de andre styrene og at det ansettes en vikar for den nye kombinerte funksjonen. Vikar er ansatt ved administrativ tilsetting.

Det er gjennomført møter med nasjonalparkforvalterne (flere mandagsmøter) samt styrelederne for nasjonalparkene i Trøndelag (20. og 23. mai 2022) og begge gruppene stiller seg bak forslaget.

Det foreslås derfor å lyse ut en tidsavgrenset fagkoordinatorfunksjon blant nasjonalparkforvalterne som med faglig ansvar for enheten «nasjonalparkforvaltning» direkte plassert under avdelingsdirektør. Avdelingsdirektør vil fortsatt være personalleder. I tråd med Statsforvalterens lønnspolitiske retningslinjer må skal fagkoordinator lyses ut på avdelingen.

Personalansvaret vil som tidligere ligge til seksjonsleder for seksjon servicefag. Vi foreslår derfor at vi prøver ut en slik funksjon for inntil 2 år, for så og evaluere ordningen. Funksjonen lyses ut internt blant alle renholderne og den som blir valgt blir tillagt denne funksjonen for en periode på inntil 2 år. Vedkommende vil få frigjort noe tid i renholdsplanen for å ivareta denne funksjonen. Vi anslår at dette vil være 1-2 timer pr uke, men dette får vi avklare med den som får funksjonen samt evaluere tett underveis
Innhold i funksjon som fagkoordinator:

- Faglig koordinator for enhet for nasjonalpark i dialog med styreledere og Statsforvalter [*Utvidet ansvar ift dagens kontaktperson*]
- Strategisk utvikling av enheten [*Ny oppgave ift dagens kontaktperson*]
- Økt kontakt og samarbeid med Miljødirektoratet, Statsforvalteren og STAF [*på vegne av gruppa holde tettere kontakt både mot Statsforvalter og Miljødirektorat, og slik bli et bedre bindeledd begge veier*].
- Planlegge og gjennomføre tiltak for effektivisert og harmonisert oppgaveløsning [*der det er relevant*]
- Ressurs/bistand til nasjonalparker som har behov. [*Per i dag er det særlig Forollhogna og eventuelt Blåfjella, Skjækerfjella og Lierne som har behov for tilførsel av ressurs*].

Rammer

Lønnsgodtgjørelse fagkoordinator: Økt lønn til fagkoordindator finansieres av Statsforvalterens budsjett.

Lønn vikar: Vikar finansieres av refunderte midler ifb med sykmeldinger hos nasjonalparkforvalterne og suppleres eventuelt med refusjon fra Miljødirektoratet (avklart).

Varighet: Ut året eller 10 måneder. Oppstart 1.juli eller så snart som mulig etter utlysning.

Evaluering: Evaluering av en slik ordning på slutten av året oppsummeres i et notat som grunnlag for innspill til behov for finansiering av en permanent lederfunksjon for nasjonalparkforvaltningsenheten hos Statsforvalteren i Trøndelag.

Forslag til vedtak:
Styrelederne er enig i at det bør kjøres en prøveordning i gjenstående del av 2022 med fagkoordinator for nasjonalparkforvalterne, der en del av ansvaret innebærer å være vikarressurs på tvers av styrene. Fagkoordinatorfunksjonen lyses ut blant nasjonalparkforvalterne og finansieres av KLMIs driftsbudsjett. Vikar er under ansettelse og finansieres av refusjon av sykepenger supplert med midler fra Miljødirektoratet.

Denne prøveordningen vil gi oss erfaringer og en bedre beskrivelse av behov for seksjonsleder og for vikarressurs for forvalterne. Dette er erfaringer som vi ønsker å formidle videre til Miljødirektoratet og understøtte behov for finansiering. En fagkoordinatorstilling vil kunne videreføres inntil en eventuell annen løsning finnes dersom det er budsjett for det.

VEDLEGG: BESKRIVELSE AV DAGENS ORDNING

Tidligere var Statsforvalterens ansvar knyttet til nasjonalparkforvalterne beskrevet i tildelingsbrevet. Det er blant annet sagt at Statsforvalteren skal: *I samarbeid med Miljødirektoratet, bidra med opplæring og veiledning av nasjonalpark-/verneområdestyrer slik at forvaltningsordningen for nasjonalparker og andre større verneområder fungerer godt og i tråd med formålet for ordningen.*

Forvalteren er ansatt hos Statsforvalteren ved Klima og miljøavdelingen. Faglig tilknytningspunkt er seksjon naturmangfold som ledes av Gry Tveten Aune, og det er her opplæring, veiledning og kobling til annet vernearbeid skal skje. En medarbeider på naturmangfoldsseksjonen, Inge Hafstad, har veiledningsansvar samt har gått inn som vikar for nasjonalparkforvalterne ved sykmeldinger. Forvalteren er en del av det samlede kompetansemiljøet hos Statsforvalteren. Dette betyr at ulike kompetansepersoner hos Statsforvalteren kan brukes ved behov og forvalter skal gjensidig kunne benyttes som kompetanseperson for saksbehandlere hos Statsforvalteren.

Personalansvar for forvalter er lagt til klima- og miljøverndirektør. Leder med personalansvar skal ivareta arbeidsgivers rolle og bestemmer bl.a. lønn, godkjenning av reiseregninger, underskriving av kontrakter, sørge for kontorsted m.m. Leder med personalansvar har også ansvaret for arbeidsmiljøet og trivsel i enheten, gjennomfører medarbeidersamtaler, HMS og internkontroll. Personalansvar for forvalter avviker fra andre ansatte på embetet i forhold til at leder med personalansvar ikke bestemmer forvalters arbeidsoppgaver (Arbeidsoppgavene bestemmes av styret til den enkelte).

Personaltilknytning og oppgavestyring delt mellom Statsforvalter og nasjonalparkstyre
Som gruppe er nasjonalparkforvalterne på størrelse med en seksjon med ni fast ansatte forvaltere og snart en på engasjement i ett år fremover. Forvalterne er ansatt hos Statsforvalteren ved Klima og miljøavdelingen. Faglig tilknytningspunkt er seksjon naturmangfold. Personalansvar er lagt til klima- og miljødirektøren.

Forvalterne får sine oppgaver fra sine respektive nasjonalparkstyrer gjennom linja til Miljødirektoratet. Det er ingen oppgaver i Statsforvalterens tildelingsbrev eller hovedinstruks som gjøres av nasjonalparkforvalterne. Forvalters rolle og oppgaver er beskrevet i Miljødirektoratets stillingsbeskrivelse for nasjonalpark-/verneområdeforvalter. Forvalteren er ansatt hos Statsforvalteren med en liknende stillingsbeskrivelse. Statsforvalteren kan ikke pålegge forvalter andre oppgaver enn det de får gjennom styrene. Eventuelle andre oppgaver må skje etter frivillig avtale mellom forvalter og Statsforvalter, og må avklares med styreleder i det respektive nasjonalpark- og verneområdestyre.

Organisering og kollegabistand forvalterne mellom i dag
Forvalterne organiserer selv møter en gang i uken. Dette er en viktig arena for kollegabistand. Møtene er også viktige for å lære av hverandre, samarbeide om prosjekter, unngå «privatisering» av praksis mm. Forvalterne utarbeider hvert år en felles VP for temasamlinger mm. Eksempler på samarbeid og kollegabistand mellom forvalterne kan være:

- Kollegainnspill på brev ved behov, både for å lære av hverandre og få konkrete innspill i en sak.
- "Fadderordning" ved nyansettelser.
- Forvaltere kan delta i hverandres møter med for eksempel teknisk hjelp i nettmøter.
- Samarbeide om uttalelser som er like for flere områder.
- Koordinere ferieavvikling slik at spørsmål besvares også i ferier.
- Forvalterne kan gis muligheter til å bistå hverandre faglig i kortere perioder ved sykdomsfravær og lignende. Dette kan bidra til å styrke egen kompetanse og skape variasjon i arbeidssituasjonen.

Forvalterne i Trøndelag velger selv en kontaktperson. Denne velges for ett år, men kan sitte i flere år. I 2022 er dette Hege Sæther Moen med Roar Pettersen som vara. Oppgavene til kontaktpersonen:

- Samordner innspill fra forvalterne og kontaktpunkt i kommunikasjon med avdelingsdirektør/seksjonsleder
- Oversender ferdig virksomhetsplan [*plan for felles aktiviteter for forvalterne*] til avdelingsdirektør
- Setter opp forvaltermøtene og rullering av møteleder

Minievaluering ordning for tre måneder med fagkoordinator og stillingsressurs

1. Hvordan opplever du ordningen med å ha en **fagkoordinator** for nasjonalparkforvalterne (positive effekter/utfordringer)?

Kommentar	Rolle
For nasjonalparkstyret her har det å ha en fagkoordinator veldig viktig nå med de utforfordringer vi har hatt med bemanning. Men selv uten bemanningsutfordringer tenker jeg at det en slik koordinator er viktig for styrene. Da vil fagkoordinator har ansvar for at kompetansene til de enkelte forvalterne vil kunne komme til alle styrene til gode ved at faglige problemstillinger blir diskutert godt blant forvalterne. Har forstått det slik at dette er gjort også tidligere, men med en ansvarlig koordinator blir dette formalisert og er en forsikring for styrene at det faglige er godt diskutert blant dem som har best kompetanse på akkurat den spesifikke saken.	Styreleder
Bra med fagkoordinator, men ressursen bør bli større.	Styreleder
Jeg har vel egentlig ingen kunnskap om hvordan dette fungerer i praksis, men i utgangspunktet så mener jeg en fagkoordinator må være en rasjonell løsning.	Styreleder
Som styreleder synes jeg det er positivt at vår nasjonalparkforvalter har en fagkoordinator og et fagnettverk å støtte seg på. Ordningen har vel ikke fungert så lenge at jeg har grundig nok innsikt å si hva som fungerer bra og ikke p.t.	Styreleder
Ikke kjennskap til/befatning med ordningen	Styreleder
Fagkoordinatoren bidrar med å utvikle felles praksis for forvalterne innenfor ulike arbeidsoppgaver. Fagkoordinatoren har løftet problemstillinger som dukker opp i et verneområde som også omfatter de andre områdene (Redningstjeneste/Politi/motorferdsel/bærekraftsmål m.m.). I arbeidet med å styrke kommunikasjonsarbeidet, vil det være viktig å ha en koordinator som kan løfte behovet til politikere og bevilgende myndigheter. Det har ikke den enkelte forvalter kapasitet til å følge opp. Da fortsetter vi i samme spor. Det kreves litt ekstra for å kunne ta tak i udekte behov eller endre praksis samt forbedre samhandling med andre fagmiljø utenfor miljøforvaltningen.	Forvalter
Dette syns jeg har fungert veldig bra. Kontakt mellom Statsforvalter og forvaltere har blitt bedre og vi forvaltere fungerer mer som en samlet gruppe. Det er orden på viktige møtearenaer som mandagsmøter og forvaltersamlinger. Koordinator sikrer at planlagte tiltak i VP gjennomføres. Dette er en ordning som bør videreføres.	Forvalter
Det er veldig positivt å ha en fagkoordinator, dvs en som kan følge opp i forhold til faglig kompetansebygging. Samt ha et ansvar knyttet opp mot å representere forvalterne i mer utadrettede sammenhenger, og ev koordinere opp mot andre aktører, eksempelvis Sametinget, politi, SNO, ulike sektorer +++ det er imidlertid litt vanskelig å evaluere ordningen etter såpass kort tid, da det vel i realiteten er lite ressurser tilgjengelig til å være fagkoordinater, da mesteparten av stillingsressursen må benyttes til å dekke opp vakanser/ vikarbehov, samt opplæring av nytilsatte vikarer.	Forvalter
Veldig bra at det ble en ordning med fagkoordinator for nasjonalpark-forvalterne. En slik ressurs kan være et viktig bindeledd mellom SF og forvalterne, koordinere arbeid som går på tvers av de ulike områdene og være en ressurs der det trengs. Har til nå gjort meg et inntrykk av at Fagkoordinator har hatt veldig mange andre oppgaver som må gjennomføres og dermed merket lite til «koordinatorrollen». Håper ressursen blir videreført og i større grad fristilles til akkurat en koordinerende rolle.	Forvalter
Jeg har ikke merket så mye til at vi har en fagkoordinator annet enn at Fagkoordinator er den som har planlagt samlinger og møter for alle forvalterne og fungert som vår representant i viktige møter. Det kommer vel kanskje av at det	Forvalter

ikke har gått så lang tid også, men jeg synes det har vært utelukkende positivt at vi har fått en slags seksjonsleder.	
Synes det er for tidlig å konkludere om, og hvordan ordningen har fungert. Så langt har jeg en opplevelse av at rollen ikke har fått «satt seg» ennå, at vi ikke har fått flyt i samhandlingen og at vi ikke kommer oss videre. Meget positivt at vi har en dedikert ressurs som skal arbeidet for fellesskapet, koordinere spørsmål/svar, sette opp virksomhetsplan, kompetanseplan, arrangere samlinger mm, og være vår felles kanal inn mot andre organer. Utfordringen kan være at fagkoordinators ressurs brukes som forvalterressurs hos enkeltstyrer, noe som kan gå på bekostning av fellesskapets behov/ønske?	Forvalter
Jeg opplever at det er behov for en slik ressurs, men at den ikke har fungert etter intensjonen da fagkoordinators ressurs i stor grad har gått til å fungere som vikar sammen med opplæring av to nye og oppfølging av deres oppgaver. Det har derimot vært en del dialog mellom de andre forvalterne og fagkoordinator, og jeg opplever at gruppa forvaltere er positive til rollen, og ønsker at den skal fungere.	Forvalter
Dette har vært bra, og kommer til å bli bedre og bedre etter hvert som ordningen får tid til å utvikle seg. En fagkoordinator vil bidra til at forvaltergruppa gis et kollektivt faglig løft, samt at det er rasjonalt at en person er kontaktperson for oss i forhold til ledelsen, STAF, Miljødirektoratet m.fl. for å følge opp felles spørsmål/henvendelser/saker, og gi forvaltergruppa en samlet tilbakemelding fra disse. Utfordringene kan være å kommunisere med oss forvalterne om saker/temaer som følges opp og at tilbakemeldingene gis på en rasjonell måte (har ikke vært noe problem altså, men ser at det kan utfordrende). Viktig at vi beholder «mandagsparten» og at koordinatoren bruker den som en utvekslingskanal, og at vi får gjennomført 2-3 fysiske forvaltersamlinger i løpet av året. Info kan også legges ut på Teams-gruppa.	Forvalter

2. Hvordan opplever du ordningen med å ha en **stillingsressurs** som kan bidra på tvers av nasjonalparkene (positive effekter/utfordringer)?

Kommentar	**Rolle**
Blir litt det samme som svaret over, det gis muligheter til å bruke erfaringer fra andre områder inn i nye. Selvsagt har hvert enkelt verneområde sine forskrifter og forvaltningsplaner som må legges til grunne, men mye er likt og da er det bra med noen som ser over "grensene".	Styreleder
For vårt område er sårbarheten vesentlig mindre nå med to ansatte i stedet for en. Tidligere så vi sårbarhet i forhold til både sykdom og arbeidsmengde, men dette løste seg stort sett enten gjennom ressurser fra Statsforvalteren eller innleie av eksterne ressurser.	Styreleder
Positivt med en slik ressurs som også kan bidra til kunnskapsutveksling. Utfordringen kan være avstandene til bosted, men jeg vil tro dette i stor grad kan kompenseres gjennom digitale møter.	Styreleder
Som beskrevet i første spørsmål synes jeg det er positivt at det er en stillingsressurs på tvers av nasjonalparkene.	Styreleder
Ikke benyttet hos oss, men er nok positivt. Kanskje den kan spisses mot bestemte fagområder.	Styreleder
Vårt område har ikke benyttet denne ressursen. Likevel har jeg inntrykk av det er positivt med en ressurs som kan bidra ved behov. Ressursen burde kanskje ha en kompetanse på et fagfelt som alle styrene har behov for og som ikke krever veldig god kjennskap til hvert enkelt område? F.eks. informasjon/kommunikasjon.	Forvalter
Ser veldig positivt på å ha en slik ressurs når det er sykmelding hos forvalter.	Forvalter
Må jo være positivt for styrer med spesielle behov, for eksempel i perioder med mye arbeid og behov for spisskompetanse (for eks. GIS, bevaringsmål, besøksstrategier, forvaltningsplan mm) Men denne kompetanse innehar	Forvalter

nødvendigvis ikke den dedikerte ressursen, så her burde vi vært dyktigere til å utnytte ulik kompetanse i fellesskapet (dyrke styrke)	
Vi har nok heller ikke greid å utnytte stillingsressursen på tvers slik vi har ønsket, ennå, men når de to nye nå er mer selvgående vil dette kunne bedres. De nye forstår oppgavene bedre og vikarressursen (Sara) kan lettere benyttes i flere områder. For at fagkoordinatorrollen skal fungere godt nok bør det tilføres mer ressurs enn vikarbehovet. Slik situasjonen har vært nå er ikke dette tilfelle, og fagkordinator har forsøkt men ikke lyktes godt nok med koordinatorrollen. Det at det over lang tid har vært fravær og flere vikarer inne i Blåfjella, har ført til et etterslep på oppgaver og en ryddejobb for å få oversikt å komme i gang. Dette ville nok vært lettere om ordningen hadde blitt etablert tidligere. Dersom vi hadde en fagkoordinator da sykemeldingene kom i Blåfjella ville denne i større grad kunne tatt over tidligere og hatt bedre innsikt i oppgaver og situasjonen i det aktuelle området. Slik det har vært har vi vært tre nye i det aktuelle området, der en (fagkoordinator) kjente til forvalteroppgavene men ikke det enkelte område.	Forvalter
Etter hvert som vikarforvalter er blitt «varm i trøya» er dette veldig positivt. Her skjer det også utveksling av hvordan de ulike styrene jobber – saksframlegg, rutiner, vurderinger i saker. Her får vi en viss utveksling mellom styrene som gjør at vi (alle styrene/forvalteren) framstå mer likt – vil får en mer lik forvaltning og danne en felles presedens på en positiv måte. Utfordringen er at vikar kun er inne en kort tidsperiode og ikke får følge opp saker over lengre tid. Viktig at vikar får muligheten til å delta på både styremøter og befaringer osv. For oss forvaltere er det viktig at vi har en fast vikar som er en fullverdig forvalter i gruppa – det gjør oss mer robuste!	Forvalter

3. Hvordan opplever du **personalressurstilgangen ved sykefravær/permisjoner** for nasjonalparkforvalterne med/uten stillingsressurs?

Kommentar	Rolle
Etter at ordningen med koordinator og den ekstra resursen vi fikk i arbeidet med forvaltningsplanene har det vært veldig bra. Hadde ikke dette vært på plass så tror jeg vi fortsatt hadde stått på stedet hvil i prosessene med forvaltningsplanene.	Styreleder
Vanskelig å si da vi ikke har hatt sykemeldinger i nevnte periode	Styreleder
En stillingsressurs ved sykefravær/permisjoner er nødvendig for å opprettholde funksjonell saksbehandling og oppsyn.	Styreleder
Når alt fungerer bra, er det selvsagt et mindre tema. Men vi er sårbare, noe vi fikk merke svært godt under det tragiske rundt nasjonalparkforvalteren i Lierne. I lys av ROS-analysen av vår sårbarhet, er det en helt nødvendighet at vi har en back-up når situasjonen oppstår.	Styreleder
Viktig å ha en god og avklart løsning for slike situasjoner. Vi vet jo at det vil oppstå, og det er da naturlig at det etableres ordning som ivaretar dette. Siden det krever litt erfaring å hoppe inn i slike situasjoner, er det fordel med en erfaren forvalter.	Forvalter
Vi er to stillinger i vårt område nå og personalressurssituasjonen oppleves trygg og gir oss større fleksibilitet av den grunn. Ved lengre sykefravær vakanse er det en trygghet å vite at statsforvalteren har en kompetent vikarressurs til rådighet for oss.	Forvalter
Ser veldig positivt på å ha en slik ressurs når det er sykmelding hos forvalter.	Forvalter
Har ingen erfaringer med en slik ressurs/ordning.	Forvalter
Dette har jeg ingen opplevelse av ift. I vårt område har det ikke vært sykefravær/permisjoner. På generelt grunnlag er det jo selvfølgelig positivt at Statsforvalter er rigget med personalressurs som kan «hoppe på i fart» når det	Forvalter

oppstår uforutsett sykefravær eller permisjon. Dette bygger robusthet for organisasjonen. Det er heldig å ha Inge H i bakhånd.	
Ressursen har vært for liten til å dekke behovet. Når fagkoordinator også har oppgaver i eget område blir det vanskelig å strekke til. Forvalter som er i Trollheimen fra før har ikke evnet å ta over ansvar for oppgavene i Trollheimen i tilstrekkelig grad til å avløse fagkoordinater nok. Vikaren som nå har funnet ut av oppgavene i større grad vil etter hvert kunne fylle vikarrollen bedre.	Forvalter
Forollhogna hadde en periode fra februar til juli/august 2022 uten vikarressurs (40%) som har ført til redusert framdrift av vårt arbeid, samt større belastning på den andre forvalteren. Etter hvert har vi fått tilgang på vikarressursen – det har vært bra, og vi fått bistand til saksbehandling som bl.a. gjør at vi til siste møtet i 2022 klarte å levere mer til styret. Det er utfordrende for styret dersom sekretariatene blir redusert over tid og at det ikke settes inn vikar. Dette er egentlig forhold som styreleder bør kobles på når situasjonen oppstår, og videre at styret blir kjent med forholdet dersom der varer over tid. Dette handler om hvilken drift styret forventer også. Miljødirektoratet bør vel også ha en mening om dette dersom en vakanse oppstår over tid?	Forvalter

4. Bør vi videreføre **ordningen** med fagkoordinator og stillingsressurs og hva er det i såfall viktigst at den bidrar til? (Eventuelt hva er ønskelig/ikke ønskelig å videreføre?)

Kommentar	**Rolle**
Helt klart så bør dette videreføres. Det viktigste er å vite at ressursene er der slik at oppgaver blir gjort, selv om det blir sykdom/fravær på den faste forvalter. Det å videreføre ordningen med koordinator og stillingsressurs er viktig, men syns jeg må presisere at det må ikke gå på bekostning av forvalter 2 stillingen i her. Det kan være at med to forvaltere vil man kunne løse mer at fravær selv, i vertfall i kortere perioder, da vil kanskje koordinatoren være viktigst, det at noen har et overordnet formelt ansvar for å koordinere erfaringer og kompetansedeling.	Styreleder
Ingen sterke oppfatninger om dette, men viktig at det er tilgjengelig ressurser dersom en av våre forvaltere eksempelvis blir langtidssykemeldt, evt. kan også en sterkere prioritering av arbeidsoppgavene i alle fall delvis løse slike utfordringer.	Styreleder
Jeg mener det bør opprettholdes da det bidrar til større kontinuitet i arbeidet og faglig støtte til forvaltere, kanskje spesielt nye forvaltere.	Styreleder
Som beskrevet over mener jeg bestemt det. Ordningen bør fungere lengre før man foretar evt. endringer/ korrigeringer på dette.	Styreleder
Ordningen bør videreføres. Det vil kunne løfte forvaltergruppa og forvaltningen framover. Det vil også være med på å synliggjøre verneområdeforvaltningen i avdelingen, og bidra til enda bedre samarbeid og utveksling av kunnskap/erfaringer mellom avdelingen og verneforvaltningen.	Forvalter
Ordningen med fagkoordinator må videreføres, og er svært viktig for å løfte arbeidet vårt med verneforvaltning i Trøndelag til et bedre faglig nivå. Både fordi vi samarbeider bedre og fordi vi får synliggjort felles utfordringer og kan løse disse i fellesskap. Det er viktig at fagkoordinatoren har tid til å prioritere arbeidsoppgavene med å gjennomføre tiltak i VP, løfte blikket og ta tak i felles utfordringer. Vikarressursen er selvfølgelig viktig for at den daglige forvaltningen av verneområdene ivaretas, særlig i den situasjonen vi er i nå med langtids sykemelding.	Forvalter
Det er fint med videreføring av fagkoordinator, men er veldig usikker på om det bør kobles opp mot det som betegnes som stillingsressurs. Det er jo nokså uforutsigbart hvor stor behovet for vikarressurs er, og når det også må legges inn opplæring av vikarer så kan det bli lite fokus på oppgaven som fagkoordinator. Er også redd for at oppgaven som fagkoordinator kan bli lite attraktiv når man også	Forvalter

skal være en løpende vikarressurs i mange ulike områder … samt opplæring. Det kan vel også fort gå ut over det området der man selv i utgangspunktet er fast tilsatt, og se at disse oppgavene «lider» under manglende oppfølging er vel heller ikke så attraktivt. En fagkoordinator bør være en attraktiv og faglig utviklende rolle for en person som har god oversikt over fagfeltet «lokal forvaltning av store verneområder», og samtidig bør man nok sitte tett på ledelsen, og evne å kommunisere på tvers med forvaltere.	
Jeg er støtter fullt ut et behov for en fagkoordinator i Trøndelag. I Innlandet har vi en lignende koordinator, men som også er forvalter i Jotunheimen. Denne ressursen tar ofte rollen som ansvarlig for oppgaver på tvers av områdene, koordinerer møter/samlinger etc. Dette er veldig nyttig for oss andre forvaltere, som ofte har en rekke andre oppgaver som bør prioriteres.	Forvalter
Ressurser til å bidra med saksbehandling, erfaring og kjennskap til forvaltningssystemet er viktig ved sykmeldinger. Jeg mener at ordningen med fagkoordinator og særlig stillingsressurs bør fortsette. Det er fint og ryddig at det er en fagkoordinator som samler trådene fra alle forvalterne, noe jeg anser som positivt. Det er også positivt å ha en stillingsressurs tilgjengelig når det er sykmelding blant forvalterne.	Forvalter
Jeg mener vi må ha en ordning med fagkoordinator hvis vi skal samhandle. Denne resursen må da benyttes til fellesaktiviteter. Denne rollen må rendyrkes som koordinator for fellesskapet, og ikke ha annet ansvar utover det som følger av eget VO-styre eller ha beslutningsmyndighet på vegne av de andre forvalterne. For min del er det viktig å presisere og tydeliggjøre at det er verneområdestyret som er forvaltningsmyndigheten og som gir oss forvalterne oppgaver.	Forvalter
Jeg tenker ideen er god, og at ordningen vil kunne fungere bedre når de nye er mer på plass. Men det må sikres at ressursen er tilstrekkelig. Fram til nå har det i prinsippet ikke vært ekstra personalressurs tilført, bare flyttet på eksisterende ressurser for bedre å utnytte gruppas samlede ressurser.	Forvalter
Ja! Fagkoordinatoren bør få «rom» til å rendyrke rollen og funksjonen, og det bør unngås at den kobles for tett inn i vikarsituasjonene som oppstår slik at ikke fagkoordinatoren blir «slukt» av en vikarsituasjon. Fast vikar-ressurs for forvaltergruppa har vel vist seg å være nødvendig for året som har gått, se kommentarer i pkt. 2 og 3. Kontinuitet for ressursen – fast stilling som «ambulerende forvalter», er avgjørende for at dette skal være vellykket – opplæring av ny person hvert år vil kunne erfares som tidstyv for forvaltergruppa.	Forvalter
Jeg har ikke noen førstehånds kunnskap om hvordan denne ordningen har fungert på «innsiden», men sett utenfra oppleves det som ryddig å ha en fagkoordinator for en så stor gruppe. Jeg støtter også tilgangen til vikar på tvers av de forskjellige forvaltningsområdene, det var en periode ekstremt stor belastning på de fast ansatte på naturmangfoldseksjonen.	Tillitsvalgt

5. Andre kommentarer:

Kommentar	**Rolle**
Ja, bør absolutt videreføres som en koordinatorstilling. Viktig for å koordinere, etablere felles møteplasser og jobbe med saker på tvers av flere styrer.	Styreleder
Som følge av ressursmangel i en periode har vi prioritert saksbehandling framfor revisjon av forvaltningsplanene. Til Forvaltningsplanarbeidet har vi nå hyret inn ekstern hjelp til prosessveiledning og for å lage framdriftsplan og innhold.	Styreleder
Når en nasjonalparkforvalter tas ut fra et eksisterende styre er det en periode der det blir ekstra arbeid på den andre forvalteren mens man bygger opp kompetansen til vikaren. Dette kan gå ut over oppgavene i den nasjonalparken	Forvalter (muntlig)

koordinatoren blir sittende i, og gjør det desto viktigere at det er en permanent ordning og ikke basert på vikarer.	
Fagkoordinator er en veldig god og kompetent person for en slik rolle, og hun er lydhør og har god evne til kommunikasjon mot forvalterne. Men det har blitt alt for lite tid til å følge opp rollen som fagkoordinator, så det vil fort bli en veldig frustrerende situasjon, der man ser at det mye som burde følges opp og som det ikke er rom for å prioritere. Det er også behov for avklaring og tett samarbeid opp mot ledelsen, og fortsatt kan det være litt uklart hvilken rolle de forskjellige har.	Forvalter
Opplever at fagkoordinatoren (og andre forvaltere for øvrig) har mye å gjøre	Forvalter
Ved sykefravær i Blåfjella har det vært ekstra krevende at forvalteren der ikke hadde tilstrekkelig erfaring i ordningen / rollen slik at han når han var inne i mindre deltidsarbeid også hadde oppfølgingsbehov.	Forvalter
Uheldig om ordningene med både fagkoordinator og vikar opphører før vi får dette godt i gang. Nå har vi investert såpass mye ressurser (tid) i ordningen at vi bør kunne få prøvd ut dette gjennom hele 2023 – da har vi et bedre grunnlag å foreta en mer helhetlig evaluering og evt. justeringer. Uheldig dersom dette opphører nå eller at det blir utskiftinger av personene.	Forvalter
Naturviterne støtter forslaget med en fagkoordinator for Nasjonalparkforvalterne. I utgangspunktet skulle dette ha vært en seksjonsleder. Gruppen er på så mange at det ville vært klart beste løsning. Med så mange i en gruppe blir fagkoordinatorrollen for lett. Det burde være en seksjonsleder som kunne hatt faglig ansvar for gruppen, holdt kontakten mellom Statsforvalteren og gruppen og opp mot Miljødirektoratet. I tillegg kunne seksjonsleder steppet inn der det var behov ved sykdom eventuelt der det trengs ekstra ressurser for en periode. Dette hadde minsket trykket på saksbehandlere hos Statsforvalteren som har tatt denne rollen i perioder. Nasjonalparkforvalterne er underlagt seksjonen Naturmangfold. Denne seksjonen er en stor seksjon i utgangspunktet. En seksjonsleder for Nasjonalparkforvalterne hadde frigjort en del ressurser for naturmangfoldseksjonen.	Fagforening
To funksjoner med ulik innretning. Vikarfunksjonen kan ta for mye av tiden slik at man ikke får nok tid til koordinatorstillingen. Kan bli en belastning for den som er koordinator og dermed ikke bli en veldig attraktiv stilling. Kan være en mulighet for rullering av funksjonen? Hvilken rolle har den enkelte i dette må vi se på. (Avdelingsdirektør/personalleder/fagansvarlig naturmangfold, fagkoordinator). La koordinatoren få tydelige roller.	Kommentarer fra møte med forvalterne

Statsforvaltaren i Vestland

Vår dato: 22.05.2026
Vår ref: 2024/18183
Dykkar dato:
Dykkar ref:

Miljødirektoratet
Postboks 5672 Torgarden
7485 TRONDHEIM

Saksbehandlar, innvalstelefon
Aslaug Aalen, 5557 2013

Høyringsuttale - Utgreiing av alternativ for organisering av verneområdeforvaltarar

Innleiing

Viser til invitasjon til å komme med innspel til høyringa av *Utredning av alternativer for organisering av verneområdeforvaltere.* Takk for høve til å komme med innspel.

Målet for utgreiinga er å *"gjennomgå verneområdeforvalternes organisasjonsmessige tilknytning og øvrige organisering, og vurdere om det bør gjøres endringer for å styrke forvaltningen av verneområdene"*

Vi synes utgreiinga er grundig og god. Vi vil i første del gje tilbakemelding på tiltaka som uansett er tilrådd å gjennomføre jf kap 5.1 i utgreiinga, og deretter kommentere på dei ulike alternativa.

Intern prosess for høyringa

Forvaltarane har laga saksutgreiing til styra om høyringa og dette arbeidet har ikkje statsforvaltaren teke del i. Vi har hatt ein eigen prosess med gjennomgang av dei enkelte forbetringsforslaga og alternativa, der forvaltarane, miljødirektør og seksjonsleiar på naturmangfald har delteke. Saka har og vore drøfta i leiarmøte ved embetet.

Dagens situasjon i statsforvaltaren i Vestland

I Vestland har vi fire forvaltningsknutepunkt med åtte forvaltarstillingar. For tida er det to personar som jobbar redusert, og vi har inne to vikarar i deltidsstillingar. Nyleg vart det tilsett kommunikasjonsrådgjevar for villrein. Hardangervidda har ikkje lokal forvaltning, statsforvaltaren er forvaltningsstyresmakt og vi har ein person som er dedikert til oppgåva. Såleis har vi no ei gruppe på 12 medarbeidarar som jobbar med dei store verneområda, utan dei to vikarane er det 10 personar. Vi forventar ein auke med ei stilling knytt til oppfølging av tiltaksplanen for villrein i Nordfjella, truleg frå 2027.

Forvaltningsknutepunkt	Forvaltarar	Område
Sandane	2	Ålfotbreen, Naustdal-Gjengedal, Jostedalsbreen
Gaupne	3	Jostedalsbreen, Breheimen, Jotunheimen
Aurland	3 (+2)	Nærøyfjorden, Stølsheimen, kommunikasjon
Rosendal	1	Folgefonna
Bergen	1	Hardangervidda

E-postadresse: sfvlpost@statsforvalteren.no
Sikker melding: www.statsforvaltaren.no/melding
Postadresse: Njøsavegen 2, 6863 Leikanger
Besøksadresse: Njøsavegen 2, Leikanger; Solheimsgaten 13, Bergen; Fjellvegen 11, Førde
Telefon: 57 64 30 00
www.statsforvaltaren.no/vl
Org.nr. 974 760 665

Foreslåtte betringspunkt i dagens ordning

1. *Økning av kapasitet og ressurser hos statsforvalterne.*
    a. *Økt tildeling per forvalterstilling (eksisterende stillinger fra før 2024)*
    b. *Synliggjøre øremerking av midler per forvalterstilling i Prop. 1S*
    c. *Tilføre midler til embeter (med mer enn 10 forvaltere) for å ansette dedikert seksjonsleder med personal- og fagansvar. I embeter med færre forvaltere foreslår vi å tilføre midler til en forvalterkoordinator som skal bistå på tvers av forvaltere/styrer med faglig rådgiving og bistand i oppgaver. Personalansvaret må da fremdeles ligge hos en leder hos statsforvalteren.*

Auke i kapasitet og ressursar hjå statsforvaltaren er det viktigaste punktet for å betre situasjonen. Av dei nemnde tiltaka er tilsetting av seksjonsleiar det som vil ha mest å seie for oss.

Tildelinga per forvaltarstilling må vere i samsvar med reelle utgifter, 1,3 mill er allereie begynt å bli litt lite, gitt lønsveksten. Det er bra at det er lagt inn prisjustering, slik at tildelinga kan følgje kostnadsutviklinga. Slik det er i dag må miljøavdelinga dekke inn det som ikkje strekk til i løyvingane.

Vi støtter at det vert tilført midlar til å tilsetje seksjonsleiar eller fagkoordinator. For forvaltarane er det viktigast med ein fagkoordinator, dei er ikkje så opptekne av å ha ein eigen seksjonsleiar. Dei ønskjer ein person som kan faget, og som kan koordinere felles oppgåver, samlingar med meir, og som fasiliterer aktiviteten i gruppa. Det er veldig viktig for dei å halde på den tette kontakten med miljøet elles i avdelinga.

For leiinga på miljøavdelinga ville det vore ein klar fordel med ein eigen seksjonsleiar. Då ville vi hatt tre likestilte seksjonsleiarar i organisasjonen, og vi kunne fått til eit betre samspel internt i avdelinga, med framleis god inkludering av forvaltarane. Sjølv om personalleiinga fungerer greitt i dag, så ser vi eit stort unytta potensiale i betre leiing og administrasjon av forvaltarane. Personalansvar, fagleg koordinering og rettleiing og økonomistyring heng tett saman, og vi ser det som lite tenleg å skilje på dette gjennom å ha ein fagkoordinator utan personalansvar, og utan deltaking i leiargruppa på avdelinga. Sjå også punkt 4 under. Vi er obs på at det framleis må vere eit klart skilje i rolla til statsforvaltaren og rolla til verneområdestyra.

Når det gjeld faglege råd og bistand, etterspør forvaltarane særleg juridisk kompetanse. Dette vil nok andre medarbeidarar i miljøavdelinga også ha svara, då vi alle jobbar mykje med regelverk og per no berre har tilsett ein jurist. Vi er i ferd med å tilsetje fleire juristar, så situasjonen kan bli betre etter dette. Dette er eit felt der betre koordinering mellom embeta ville vore ei klar betring for å sikre lik handsaming, det er også særleg aktuelt der statsforvaltaren har klaga på vedtak i verneområdestyret.

2. *Klargjøring av roller internt blant aktørene knyttet til faglig oppfølging av forvalterne.*

Det er nødvendig å gjere skriftleg korleis rollefordelinga er. Dette står ingen stader i dag, og det er positivt å få det inn i til dømes hovudinstruksen. Klargjeringa må støtte opp under det nødvendige faglege samarbeidet mellom statsforvaltaren og forvaltarane.

3. *Klarere skille mellom arbeidsgiver og styret i dokumentforvaltning.*

Denne er viktig for å få fram at verneområdestyret er avsendar på vedtak og ikkje statsforvaltaren. Det er mogleg å skilje dette i sakshandsamingsverktøyet Elements, men det vil vera eit økonomisk spørsmål.

4. *Gi arbeidsgiver økt fleksibilitet i bruk av forvalterressurser mellom styrer.*

Vi støttar dette punktet, meir fleksibilitet gir effektivitet. Dette er særleg viktig for dei som sit aleine som forvaltarar i knutepunkta. Det at forvaltarane kan gjere oppgåver for fleire styre kan bidra til å utvikle kompetansen til forvaltarane, då dei kan spisse seg innanfor nokre felt og bidra utover eige verneområde innan dette feltet. I tillegg kan det bli lettare å dekkje opp for sjukmeldingar og andre fråvær. Det er ein føresetnad med god dialog med styreleiarane om dette. Dei må vere orienterte og bli trygga i at det framleis er nok ressursar til deira oppgåver. Det å bruke forvaltarressursar på tvers mellom styre vil krevje ein del koordinering og at leiar er godt oppdatert på utfordringar og behov i dei ulike områda. Dette har vi ikkje kapasitet til i dag, og det bygger opp under behovet for ein seksjonsleiar, sjå punkt 1c).

4. *Innføring av "Forvalterskolen"*

Forvaltarane er svært positive til dette tiltaket. Miljødirektoratet rettleiar ikkje nytilsette spesifikt per i dag. Det å gjennomgå ei standardisert opplæring ved oppstart ,ville vore veldig bra. All opplæring bør samlast og gjerast tilgjengeleg på ein stad, slik at det vert lett å finne tilbake også for dei meir erfarne.

5. *Faste intervaller på forvaltersamlinger*

Dette tiltaket støttar vi.

6. *Endringer på forvaltningsknutepunkter*

Det er ikkje behov for å endre på dei fire forvaltningsknutepunkta i Vestland p.t., men vi støttar at dette kan gjerast ved behov.

7. *Formalisere samarbeid mellom forvaltning og besøkssentre*

Vi viser til vårt innspel på forslaget til ny besøkssenterstrategi. Vi trur det er eit stort unytta potensiale i betre samarbeid mellom forvaltninga og besøksentra. Det å formalisere samarbeidet er eit viktig skritt i rett retning.

8. *Legge til rette for SNOs tilgang til forvaltningsknutepunktene*

Vi kjenner oss igjen i at det er svært varierande korleis samarbeidet med SNO fungerer i dei ulike verneområda, slik det går fram i utgreiinga. Ettersom utviklinga er at SNO i liten grad har behov for kontor, gir det lite meining å bruke det som ein premiss for lokalisering av knutepunkta. Det viktigaste er at det er eit godt samarbeid. Argumentet med turnover hos forvaltarane verker litt søkt, då det like gjerne er sårbart ved turnover hos SNO.

Utgreidde alternativ

1. *Beholde dagens ordning i all hovedsak, men ser på bedringspunkter i denne*

Forvaltarane heller til at dette er det beste alternativet. For forvaltarane har det stor verdi å vere knytt geografisk til det fylket ein er i. Det kan vere eit godt samarbeid mellom forvaltarane sjølv om dei har den same tilknytinga som i dag. Som vist til i utgreiinga er det positivt for verneområdeforvaltninga samla sett, at forvaltarane er lokalisert i same embete som er forvaltningsstyresmakt for andre verneområde i fylket.

Hardangervidda er i ein spesiell situasjon uansett kva alternativ som vert vald. Vi ønsker lokal forvaltning også for dette verneområdet, og vi vil gjerne bygge opp under eit forvaltningsknutepunkt på vestsida av vidda.

2. *Samling av arbeidsgiveransvaret hos et fåtall statsforvaltere*

For Vestland spelar det ikkje så stor rolle for forvaltarane, då dei får behalde si tilknyting, men dei har forståing for at andre forvaltarar vil finne det problematisk å få ei ny tilknyting. Nokre forvaltarar meiner likevel at dette alternativet *prinsipielt sett* er det beste.

Leiinga i miljøavdelinga legg meir vekt på at vi treng ei eiga leiarstilling for forvaltarane, og dersom det er ein føresetnad at vi tek i mot forvaltarar frå andre embete for å kome opp i eit høgt nok tal medarbeidarar for å utløyse ei leiarstilling, så kan vi ta i mot fleire. Geografisk gir det mest meining å ta i mot forvaltaren frå Møre og Romsdal. Vi har alt eit samarbeid i dag gjennom forvaltninga av verdsarven i Geirangerfjorden og Nærøyfjorden. Vi er usikre på korleis det vil fungere for dei forvaltarane som i dag er fordelt på Rogaland og Agder å bli overført til Vestland, men vi går ikkje nærare inn på dette her, då vi reknar med at dette blir tatt opp i høyringssvara frå Agder og Rogaland.

Uavhengig av arbeidsgjevaransvar meiner vi at det er viktig at dei forvaltarane som held til i fylke med få andre forvaltarar, kan få høve til eit formalisert fagfellesskap med forvaltarar i eitt eller fleire andre fylke med fleire forvaltarar. Dette for å sikre god kompetanseutvikling og lik praksis.

3. Samling av arbeidsgiveransvaret hos Miljødirektoratet

Med grunnlag i utgreiinga vurderer vi dette alternativet som svært lite aktuelt. Vi meiner at alternativ 1 og 2 med styrkt leiing vil ha betre effekt på kriteria enn å samle leiinga på ein sentralisert stad. Vi trur Miljødirektoratet har undervurdert verdien av å ha ei sterk tilknyting til det faglege og geografisk nære miljøet hos statsforvaltaren.

4. Opprette en egen organisasjon

Med grunnlag i utgreiinga vurderer vi dette alternativet som svært lite aktuelt. Vi vil peike på at dette alternativet er mest kostbart, samstundes som forvaltarane i stor grad vil miste koplinga til statsforvaltane. Det er ei langt betre løysing å nytte ekstra ressursar til å forbetre løysinga vi har i dag, utan å miste fordelane.

Oppsummering

Statsforvaltaren i Vestland vil tilrå at dei foreslåtte betringspunkta vert gjennomført uansett kva modell som vert vald for organisering av verneområdeforvaltarane. Det viktigaste punktet er å auke kapasitet og ressursar hjå statsforvaltaren, og av dei nemnde tiltaka er tilsetting av seksjonsleiar det som vil ha mest å seie for oss. Vi kan gjerna halde fram med dei forvaltarane vi har i dag, men kan også ta imot medarbeidarar frå andre embete. Vi trur at Miljødirektoratet har undervurdert verdien av å ha ei sterk tilknyting til det faglege og geografisk nære miljøet hos statsforvaltaren, og vil rå i frå alternativ 3 og 4 i utgreiinga.

Med helsing

Aslaug Aalen
miljødirektør

Dokumentet er elektronisk godkjent

Statsforvalteren
i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus

Vår dato: 20.05.2026
Vår ref: 2026/17754
Deres dato:
Deres ref:

Miljødirektoratet
PB 5672 Torgarden
7485 TRONDHEIM

Saksbehandler, innvalgstelefon
Kristin Lugg, 69 24 75 58

Høring - Miljødirektoratets forslag til ny organisering av arbeidsgiveransvar for verneområdeforvalterne - uttalelse fra SFOS

Vi viser til *Utredning av alternativer for organisering av verneområdeforvaltere* oversendt til oss 13.4.2026. Miljødirektoratet har fått oppdrag fra Klima- og miljødepartementet (KLD) om å *gjennomgå verneområdeforvalternes organisasjonsmessige tilknytning og øvrige organisering, og vurdere om det bør gjøres endringer for å styrke forvaltningen av verneområdene,* og har frist til å sende sin tilrådning innen 1. juli 2026. Miljødirektoratets målsetning for denne utredningen er å bidra til en styrket forvaltning av verneområdene. Statsforvalterne er bedt om å gi innspill og i denne sammenheng ivareta eventuelle innspill til forslaget fra verneområdeforvalterne ansatt i embetet.

Bakgrunn
Bakgrunnen for oppdraget er kjente utfordringer ved dagens organisering, der statsforvalterne har arbeidsgiveransvar for forvalterne, mens verneområdestyrene har instruksjonsmyndighet for forvalternes tid og oppgaver. Utfordringene er knyttet til uklar rolle- og ansvarsfordeling mellom aktørene, begrenset kapasitet til daglig ledelse og faglig oppfølging, liten fleksibilitet i ressursbruk, varierende opplæring og kompetansestøtte, samt uklar rolleforståelse mot publikum.
Samtidig trekkes det frem viktige styrker ved dagens ordning, særlig forvalternes tilknytning til statsforvalternes fagmiljøer.

Nasjonalparkforvalternes innspill
Vi har per i dag 3 nasjonalparkforvaltere og 1 verneområdeforvalter med styre hos oss, fordelt på 4 verneområdestyrer (vi kaller dem heretter for *nasjonalparkforvalterne*). Vi er i ansettelsesprosess for en nasjonalparkforvalter til, så i utgangspunktet skal vi være 5 forvaltere fordelt på 4 styrer. Vi har altså en historikk med 3 nasjonalparkforvaltere, og utvider nå til 5. I forbindelse med denne høringen har vi hatt en samtale med de ansatte – og her følger deres innspill:

De foreslåtte tiltakene i alternativ 1 (særlig kapittel 5.1.6–5.1.10) vurderes som fornuftige å gjennomføre uansett hvilken grad av omorganisering man går for, inkludert forvalterskole, styrking av nettverk, skape fungerende forvaltningsknutepunkt og et tettere faglig samarbeid med besøkssenter og SNO.

E-postadresse: sfospost@statsforvalteren.no
Sikker melding: www.statsforvalteren.no/melding
Postadresse: Pb 325, 1502 Moss
Besøksadresse: Moss: Vogts gate 17, Drammen: Dr. Hansteinsgate 9, Oslo: Stensberggata 27
Telefon: 69 24 70 00
www.statsforvalteren.no/os
Org.nr. 974 761 319

Nasjonalparkforvalterne samarbeider innenfor embetet i dag, men de har også et stort utbytte av å samarbeide med de som har lignende verneområder å forvalte (gjelder særlig de marine verneområdene). Et tettere faglig samarbeid gjennom koordinatorroller, flere samlinger og eventuelt en leder i større miljøer kan bidra positivt, men de tenker at man kan få til dette uten å etablere et nytt styringsnivå. Samtidig understrekes det at disse stillingene er selvstendige, og at enhver nasjonalparkforvalter kan ta initiativ til samarbeid med andre forvaltere.

Faglig oppfølging fungerer i dag gjennom en kombinasjon av Miljødirektoratet, Statsforvalteren og uformelle nettverk, og denne fleksible modellen oppleves som en styrke. Samtidig er det positivt dersom det blir enklere å samarbeide på tvers og sikre bedre støtte til nye forvaltere, for eksempel gjennom fadderordninger, forvalterskole og mer formaliserte møteplasser.

Tilknytningen til Statsforvalterens fagmiljø trekkes frem som særlig viktig, både for faglig støtte og tilgang på kompetanse på ulike tema. De opplever at samarbeidet allerede fungerer godt mange steder, og mener at utfordringer heller bør løses der de oppstår fremfor gjennom større strukturelle endringer.

Oppsummert er det et ønske om å bygge videre på dagens ordning, styrke samarbeid, fleksibilitet og kompetansedeling, men unngå tiltak som svekker lokalt eierskap eller flytter forvalterne bort fra eksisterende fagmiljøer.

Det er bred støtte for å videreutvikle dagens modell fremfor større omorganisering, og alternativ 1 fremstår som det beste, med eventuelt alternativ 2 som en mulig løsning dersom forvalterne knyttet til SFOS fortsatt forblir der de er i dag. De mener videre at det er viktig at synspunktene til forvalterne som eventuelt blir berørt av endringer blir lyttet til.

Øvrige innspill fra Statsforvalteren

Fra Statsforvalterens perspektiv oppleves dagens organisering i hovedsak å fungere godt, og vi kjenner oss ikke igjen i utfordringene som er skissert som bakgrunn for utredningsoppdraget, med unntak av finansieringen. Vi har over tid hatt en stabilitet blant nasjonalparkforvalterne våre, og ikke hatt så mange forvaltere. Vi opplever at dagens organisering er håndterbar med dagens ressurser, men vi kan samtidig se at det er en sårbarhet knyttet til små fagmiljøer og enkeltpersoner, særlig ved sykefravær eller turnover, og det er, i dag, begrenset fleksibilitet til å bistå hverandre på tvers av områder.

Vi støtter derfor en økning av ressurser til Statsforvalter i form av en dedikert leder eller forvalterkoordinator. Vi er usikre på når innslagspunktet bør være for å ha en dedikert leder til dette, men omtrent 10 forvaltere for finansiering av en hel seksjonslederstilling høres fornuftig ut. Det avhenger av om rollen kun handler om personaloppfølging, eller om den også skal bidra til faglig utvikling. Dersom man ikke får fylt hele lederstillingen med oppfølging av nasjonalparkforvalterne, bør man kunne benytte resten av stillingen til andre oppgaver hos Statsforvalterne.

Vi støtter også forslaget om å gjøre ordningen mer fleksibel ved at Statsforvalteren får anledning til å omfordele nasjonalparkforvalternes tid direkte uten å avklare dette med styret. Statsforvalteren vil kunne ha en mer helhetlig oversikt over arbeidsmengden til forvalterne. Arbeidsmengden til den enkelte forvalteren kan variere gjennom perioder, det kan være behov for å jobbe redusert, forvalterne kan ha behov for å fordype seg i noe, eller noen slutter. Vi tror at økt fleksibilitet til å fordele enkle oppgaver mellom nasjonalparkforvalterne kan gjøre ordningen mer robust og mindre

sårbar for utskiftning. Løsningen forutsetter at styrets delegeringer må ivaretas og at nasjonalparkstyrets leder og personalleder hos Statsforvalteren samarbeider om det felles ansvaret de har for nasjonalparkforvalteren.

Statsforvalteren og nasjonalparkforvaltningen har gjensidig nytte av hverandre både innenfor verneområdeforvaltning av små og store verneområder internt i embetet, men også innenfor forvaltningstemaer som strekker seg utenfor verneområdene, f.eks. Villrein- og Oslofjordarbeidet. Flere av fagområdene som Statsforvalteren har ansvar for har koblingspunkter med verneområdeforvaltningen, for eksempel på plan-, arts-, tilskudds-, forurensnings- og vannforvaltningsområdet. Synergieffekten av geografisk overlapp mellom nasjonalparkene og vårt geografiske nedslagsfelt er derfor betydelig. Eksterne forholder seg primært til Statsforvalteren i sitt fylke.

Den lokale tilknytningen for nasjonalparkforvalterne tror vi er viktig for å ivareta sterke fagmiljøer og god erfaringsutveksling mellom nasjonalparkforvaltere og Statsforvalteren. Vi har for eksempel etablert et «diskusjonsforum» internt hos oss, der verneområdeforvalterne av små og store verneområder og jurist møtes annenhver uke for å diskutere skjønnsrom og utfall i konkrete saker. Her får man en bred diskusjonsflate, og mulighet til å nivellere praksis. Dette er også et kollegium som nasjonalparkforvalterne drar nytte av i andre sammenhenger – da det blir enklere å vite hvem man kan spørre om f.eks. trua arter/anskaffelsesrutiner/IT-hjelp/kunnskap om kommunen osv.

Konklusjon
Vi har ikke noe imot å samle arbeidsgiveransvaret hos oss for flere verneområder utenfor embetet, men vi er negative til å eventuelt flytte noen av våre eksisterende verneområdeforvaltere til et annet embete, da vi opplever å ha gjensidig nytte av å ha nasjonalparkforvalterne som en del av vårt fagmiljø. Overordnet tenker vi derfor at det er best å videreføre dagens ordning med forbedringspunktene som er foreslått i alternativ 1.

Vi mener nasjonalparkforvalterne bør ha en regional tilknytning og derfor fortsatt være ansatt hos Statsforvalterembetene. Vi ser derfor alternativ 1 eller 2 som aktuelle. Vi foretrekker alternativ 1, og mener utfordringene som er beskrevet kan løses innenfor dette.

Med hilsen

Karsten Butenschøn
avdelingsdirektør
Klima- og miljøvernavdelingen

Dokumentet er elektronisk godkjent

Statsforvalteren i Vestfold og Telemark

Vår dato: 20.05.2026

Vår ref: 2024/13676

Deres dato:

Deres ref: 658f22c0-ecbe-44f9-bd40-d2b8ab91f471

MILJØDIREKTORATET
Postboks 5672 Torgarden
7485 TRONDHEIM

Saksbehandler, innvalgstelefon
Sigrun Ringvold Børresen, 33371189

Høringsinnspill - Miljødirektoratets forslag til ny organisering - utredning av organisering av verneområdeforvaltere

Vi viser til brev av 13. april 2026, Høring av Miljødirektoratets forslag til ny organisering av arbeidsgiveransvar for verneområdeforvalterne. Det er gjort en grundig utredning, som peker på flere viktige forbedringspunkter som bør gjennomføres uavhengig av organisatorisk tilknytning.

Statsforvalteren i Vestfold og Telemark anbefaler *alternativ 1. Dagens organisering med endringer*. Vi mener det er et viktig prinsipp at oppgaver som gir Statsforvalteren lokalkunnskap, og oppgaver som nyter godt av embetenes lokalkunnskap, skal ligge i de enkelte embetene. Vi mener at fordelen med lokal tilknytning er større enn ulempene med noe ulik organisering og ledelse. Vi støtter alle de øvrige forslagene til tiltak for å forbedre dagens organisering og styrke forvaltningen av verneområdene.

Statsforvalteren får oppdrag fra 14 departementer og en rekke direktorater, innenfor et bredt spekter av oppgaver. Det gir Statsforvalteren et unikt utgangspunkt for å se helhet, for å forstå utfordringene i fylket og for å samordne. Statsforvalteren har i sin instruks et eksplisitt oppdrag om å holde regjeringen og sentraladministrasjonen orientert om viktige spørsmål i fylket. Statsforvalterinstruksen gir embetene også i oppgave å bidra til samordning, forenkling og effektivisering av den statlige virksomhet i fylket, og fremhever at statsforvalteren derfor må holde seg orientert om viktige saker som kan ha betydning for dette arbeidet. Arbeidsgiveransvaret for verneområdeforvalterne er med på å gi Statsforvalteren et helhetsbilde av utfordringer og avveininger i fylket. Å flytte verneområdeforvalterne ut av embetene vil ikke bare svekke forvaltningen av områdene som har egne forvaltere, men også være uheldig for utøvelsen av Statsforvalterens samordningsoppdrag og veiledningsoppdrag. Det vil svekke embetenes mulighet til å holde regjeringen og sentraladministrasjonen orientert om viktige spørsmål i fylket.

Vi vil understreke at Statsforvalteren i Vestfold og Telemark har gode erfaringer med at verneområdeforvalterne er tilknyttet embetet. De deltar på miljøavdelingens avdelingsmøter og samlinger, bidrar til samordning av forvaltningstiltak og oppfattes som en del av fagmiljøet, selv om de i det daglige jobber selvstendig opp mot sine styrer. Kontorplass er i/nær verneområdet, samlokalisert med besøkssenter/kommune, men de har også tilgang til gjestekontor hos Statsforvalter. Dette gir mulighet for god faglig koordinering og ledelsesoppfølging, noe som kan bli mer krevende dersom arbeidsgiveransvaret plasseres hos en annen statsforvalter med lengre reisevei. Den personalmessig, økonomiske og administrative oppfølging har hatt et akseptabelt omfang innenfor dagens rammer.

E-postadresse: sfvtpost@statsforvalteren.no
Sikker melding: www.statsforvalteren.no/melding

Postadresse: Postboks 2076, 3103 Tønsberg

Besøksadresse: Grev Wedels gate 1, 3111 Tønsberg
Gjerpensgate 10, 3716 Skien

Telefon: 33 37 10 00
www.statsforvalteren.no/vt

Org.nr. 974 762 501

En økning/normering av tildelingen per forvalter er et riktig grep, og vil kunne styrke oppfølgingen hos oss uten at det er behov for egen lederstilling. Vi ser også at det er sårbart med en forvalter per verneområde, og ser positivt på forslaget om å gi arbeidsgiver økt fleksibilitet i bruk av forvalterressurser mellom styrer.

Det er viktig med faglige støtte mellom forvaltere med sammenlignbare verneområder og problemstillinger. For nasjonalparkene ved kysten i Sørøst-Norge er det løst med et egenorganisert nettverk på tvers av fylkene. Dette bør opprettholdes og forsterkes uavhengig av organisatorisk tilknytning. Behovet for juridisk bistand kan løses ved at en felles ressurs legges til én av statsforvalterne.

Nedenfor utdyper vi noen forhold knyttet til alternativ 1 og 2, med utgangspunkt i oppsummering i kapittel 6.9 i utredningen. Alternativ 3 og 4 vil ikke bli omtalt i vår høringsuttalelse.

1. Samarbeidet med SNO og forvaltningsknutepunktene

Vi vurderer det som uheldig at samarbeidet med statens naturoppsyn (SNO) og forvaltningsknutepunktene ikke er tatt med som en del av grunnlaget for Miljødirektoratets tilrådning. Vi tror dette ville ført til at dagens organisering slo bedre ut enn alternativ 2 i oppsummeringen av virkninger av alternativene.

Vi er ikke enige i at det å styrke samarbeidet med SNO og besøkssentrene i mindre grad påvirkes av organiseringen. Dette er instanser som både statsforvalteren og verneområdeforvalterne har nær tilknytning til gjennom dagens organisering og som gjør dagens organisering helhetlig og effektiv.
Et eksempel på effektivt samarbeid er at statsforvalteren koordinerer sine oppdrag til SNO i fylket. Det gjelder både innenfor verneområdene og områdene som grenser til disse. På denne måten bruker vi SNO sine ressurser på en god og effektiv måte. Alternativ 2 vil gjøre at det blir større opplevd avstand mellom statsforvalteren i fylket, SNO og verneområdeforvalterne, og dermed vanskeligere å beholde dagens praksis for samarbeid.

Når det gjelder forvaltningsknutepunktene vil vi vise til at Statsforvalterne har fått tilført midler og gitt arbeidsgiveransvar for 4 nye stillinger som skal følge opp tiltaksplaner for villrein og 6 stillinger som skal jobbe med kommunikasjon knyttet til villrein. Vår nyrekrutterte kommunikasjonsmedarbeider vil jobbe tett sammen med verneområdeforvalter ved knutepunktet på Skinnarbu, og vår koordinering av innsatsen blir mer krevende hvis verneområdeforvalter skal ha en annen arbeidsgiver.

2. Samarbeid mellom forvaltningsmyndighetene om tiltak

Det er mange overlappende tema og felles problemstillinger i Statsforvalterens verneområdeforvaltning og forvaltning av nasjonalparkene som ligger geografisk nært. Det er for eksempel flere naturkvaliteter som forekommer i et nettverk av funksjonsområder både i og utenfor Færder NP og tilgrensende verneområder, og som bør sees i sammenheng. Vi har derfor etablert et system for å koordinere dette arbeidet. Midler til skjøtsel, fremmede arter og naturrestaurering samordnes og brukes på tvers av områdene og vi får større effekt av ressursbruken. En god dialog med verneområdeforvalterne er en forutsetning for dette.

Vi har fått tilbakemelding fra Miljødirektoratet på at det fungerer godt at vi jobber strategisk, helhetlig og langsiktig med prioriteringer og oppfølging av overordnede styringssignalet når det gjelder trua arter og naturtyper. Vår forvaltning av nasjonalparkene/verneområdene inngår i dette helhetlige arbeidet. Alternativ 2 med endring av organisatorisk tilknytning vil etter vår vurdering vanskeliggjøre dette strategiske arbeidet.

3. Kompetanse og erfaringsutveksling

Vi vurderer at innføring av en forvalterskole som beskrevet vil kunne løse mye av utfordringen med «opplæring og veiledning for forvalterne og styrking av kompetanse». Det er ikke behov for en omorganisering for å gjennomføre dette på en god måte.

Organisatorisk plassering hos statsforvalteren i samme fylke gir en ekstra faglig styrke for både for statsforvalteren og verneområdeforvalterne. Det foregår mye erfaringsutveksling og kompetanseutvikling mellom verneområdeforvalterne i de store verneområdene og saksbehandlere hos statsforvalteren som jobber med tilsvarende oppgaver både i Landbruksavdelingen og i Miljøavdelingen.

Verneområdeforvalterne rapporterer også om at de har stor nytte av det sterke fagmiljøet hos Statsforvalteren i fylket. Det kan eksempelvis være en fordel i forbindelse med areal-, vannkraft- og plansaker som berører eller er i nærheten av verneområdene. Statsforvalteren på sin side har stor nytte av de tilbakemeldingene forvalterne tar med seg inn fra arbeidet ute i felt.

Arbeidet med Oslofjorden er høyt prioritert både nasjonalt og regionalt. Det skal legges frem en ny Oslofjordplan i år og det bevilges store summer til å gjennomføre tiltak for å forbedre tilstanden. For statsforvalteren i Vestfold og Telemark (SFVT) er direkte kontakt med forvalterne av de marine verneområdene svært viktig for vår koordineringsfunksjon, og for å få oppdatering på hva som skjer ute i felt og oppfølging av tiltak.

4. Ledelse

Vi er enige i at man med fordel kan klargjøre roller i forhold til oppfølging av nasjonalparkene ved å «gi mere lik organisering av forvalterne og styrke daglig ledelse», men vi er uenig i at omorganisering er en god løsning. Tvert imot mener vi at en omorganisering vil øker avstanden mellom forvalter, arbeidsgiver og beslutningstaker og at dette vil gjøre det vanskeligere å følge opp nasjonalparkforvalterne på en god måte. Vi vurderer at utfordringene med daglig ledelse og samordning av ressursene kan løses innenfor dagens organisering.

Konklusjon

Vi vurderer at det lokale samarbeidet med statens naturoppsyn (SNO) og koordinering av medarbeidere ved forvaltningsknutepunktene sikres best ved dagens organisering. I tillegg vurderer vi at to av de sentrale punktene hvor alternativ 2 kommer best ut i utredninger kan løses bedre ved å gjennomføre foreslåtte tiltak innenfor dagens organisering. Vi mener derfor det riktige er å beholde dagens organisering og legge til rette for de endringene/forbedringene man ønsker seg innenfor denne organiseringsmodellen.

Med hilsen
statsforvalter i Vestfold og Telemark

Trond Rønningen

Sigrun Ringvold Børresen
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent

Statsforvalterens fellestjenester

Vår dato: 20.05.2026
Vår ref: 2026/24
Deres dato: 13.04.2026
Deres ref: 2025/5713

MILJØDIREKTORATET
Postboks 5672 Torgarden
7485 TRONDHEIM

Saksbehandler, innvalgstelefon
Michael Baumann, 37 32 12 02

Høringssvar - Miljødirektoratets forslag til ny organisering av arbeidsgiveransvar for verneområdeforvalterne

Statsforvalterens fellestjenester (STAF) takker for informasjonen fra Miljødirektoratet og muligheten til å komme med innspill i høringen.

STAF leverer administrative tjenester til statsforvalterne. Dette omfatter også verneområdeforvalterne som er ansatt i embetene. I det følgende vil vi gi innspill og kommentarer til vurderinger og forslag i høringsdokumentet, som berører sentrale ansvarsområder for STAF: Informasjonssikkerhet, nettverk og dokumentforvaltning.

Hovedalternativ 2

Miljødirektoratet foreslår alternativ 2, det vil si å samle arbeidsgiveransvaret hos et fåtall statsforvaltere. STAF har ingen kommentarer til vurderingene som ligger til grunn. Med tanke på STAF sine oppgaver og leveranser, så er en slik omorganisering mulig å gjennomføre. Det vil kreve forarbeid og ressurser fra STAF. Omfanget av ressursbehovet er vanskelig å anslå på nåværende tidspunkt. For ordens skyld vil alle alternativene som er vurdert kreve bidrag og ressurser fra STAF. Det er derfor viktig at STAF på et tidlig tidspunkt blir involvert i planleggingen av endringstiltakene.

Tiltak som ligger som forutsetning for valget av alternativ 2

Miljødirektoratet lister opp tiltak som forutsettes å bli gjennomført i forbindelse med det foreslåtte andre alternativet (s. 32). I det følgende ønsker STAF å gi tilbakemeldinger på et av tiltakene, «klarere skille mellom arbeidsgiver og styret i dokumentforvaltning», som er omtalt under punkt 5.1.4 (s. 25).

Arkiv og postjournal

Miljødirektoratet «(...) anbefaler at styrene får egne arkiv og journaler.» Statsforvalterne og verneområdeforvalterne benytter sak- og arkivsystemet Elements som saksbehandlingsverktøy og til den løpende arkivdanningen. Offentlig journal blir publisert fra Elements i fellestjenesten eInnsyn.

E-postadresse: stafpost@statsforvalteren.no
Postadresse: Postboks 504 4804 Arendal
Besøksadresse: Fløyveien 14, Arendal
Telefon: 37 01 78 00
www.staf.no
Org.nr. 921 627 009

Hver statsforvalter danner sitt eget arkiv i egen Elements-base. Verneområdestyrene har i dag egne «arkivdeler» i Elements-basene. Arkivdeler er logiske inndelinger i et elektronisk arkiv. Dette gir statsforvalterne, verneområdestyrene og Nasjonalarkivet mulighet til å skille mellom arkivskaperne (statsforvalter og styrene) når den elektroniske arkivbasen er klar for avlevering og bevaring.
STAF sin vurdering er at dette er en løsning som fungerer nå og som også vil fungere hvis enkelte av styrene skulle bli lagt til et annet embete enn det er tilfelle i dag. Inndelingen i arkivdeler i statsforvalteren sine arkivbaser medfører ingen ekstra kostnader til lisenser. STAF administrerer inndelingen i arkivdelene og tar hensyn til det i brukeradministrasjon og journalføring i sak- og arkivsystemet. Opprettelse av egne arkiv, sli det er omtalt i Miljødirektoratet sin vurdering, vil medføre store kostnader og gi et mer komplekst driftsmiljø. Ressursbehovet i STAF, for drift og dokumentforvaltning, vil øke betydelig. STAF anbefaler ikke å vurdere eget arkiv eller flere egne arkiver til styrene.

Publisering av postjournal skjer i eInnsyn, som blir utviklet og driftet av Digitaliseringsdirektoratet. I dag er det teknisk ikke mulig å skille på arkivdelnivå i publiseringen av offentlig postjournal. Dette er kjent for Digitaliseringsdirektoratet siden verneområdestyrene ble etablert. Ved hjelp av standardiserte skriveregler for sak – og journalposttitler er det i dag mulig å søke frem innhold for konkrete verneområdestyrer i eInnsyn. Enkelte dokumenter, som møteprotokoller, blir publisert av styrene på egne nettsider. STAF anbefaler en ny gjennomgang av behovene og mulighetene for publisering av offentlig postjournal sammen med Digitaliseringsdirektoratet.

Digital post sendes med fellestjenesten eFormidling til og fra arkivbasene. I dag fremstår statsforvalteren som digital avsender av all digital post som sendes fra Elements-basene. STAF anbefaler en ny gjennomgang av mulighetene i eFormidling, sammen med Digitaliseringsdirektoratet (eier av fellesløsningen) og leverandøren av Elements. Måten styrene er registrert i virksomhetsregisteret kan ha betydning for det tekniske handlingsrommet.

Domene og e-postadresser

Miljødirektoratet anbefaler egne e-postadresser, som skiller seg fra statsforvalteren sin standard «statsforvalteren.no». Opprettelsen av en eller flere nye «domener», i tillegg til «statsforvalteren.no», vil ha store konsekvenser for drift informasjonssikkerhet. STAF vil derfor avslutningsvis forklare nærmere hvorfor vi ikke kan anbefale at det opprettes flere nye domener i statsforvalterens driftsmiljø.

STAF har etablert en logisk og gjennomgående oppbygning i de tekniske løsningene som bygger på en felles entydig identitet for hver bruker i systemene.

Denne identiteten er brukerens UPN-adresse (UPN= User Principal Name), og i dagens oppsett er e-postadressen også UPN. Denne adressen benyttes i praksis i hele det tekniske økosystemet, fra lokal AD (Active Directory) til Entra ID (Microsofts skybaserte tjeneste for identitets- og tilgangsstyring), e-post, Teams, innlogging, deling av informasjon, invitasjoner til Teams-grupper, telefonioppsett og øvrige samhandlings- og sikkerhetsløsninger. UPN fungerer dermed som en sentral nøkkel for identitet, tilgangsstyring, autentisering, sporbarhet og samhandling.

Det er teknisk mulig å etablere støtte for flere UPN-er, men dette vil etter vår vurdering medføre økt kompleksitet, større risiko for feil og flere sikkerhetsmessige utfordringer. Når en muliggjør flere tekniske identiteter (domener), medfører det et økt angrepsområde som må sikres.
Videre kan det skape uklarhet både for brukeren, for andre som skal samhandle med vedkommende, og for tekniske systemer som er avhengige av korrekt identifikasjon for å fungere

som tiltenkt.

Fra et sikkerhetsperspektiv er entydig identitet viktig for å sikre korrekt tilgangsstyring, logging, overvåking og hendelseshåndtering. Dersom flere UPN-er etableres, øker risikoen for at tilganger tildeles feil, at rettigheter ikke fjernes korrekt, eller at brukere får tilgang til informasjon de ikke lenger skal ha tilgang til. Dette kan igjen gi økt risiko for utilsiktet eksponering av informasjon og brudd på prinsippet om minste privilegium.

Flere UPN-er vil også kunne gjøre sikkerhetsovervåking og hendelsesanalyse mer krevende. Ved mistanke om misbruk, kompromittering eller uønsket aktivitet er det viktig at logger og hendelser kan knyttes raskt og sikkert til riktig person og riktig konto. Ved bruk av flere UPN-er i ulike systemer, kan dette gjøre korrelasjon av logger mer komplisert, forsinke hendelseshåndtering og gjøre det vanskeligere å få et komplett bilde av aktiviteten.

I tillegg kan flere UPN-er øke angrepsflaten. Flere domener eller innloggingsvarianter kan gi flere mulige innganger for feilkonfigurasjoner, phishing, sosial manipulering eller misforståelser rundt hvilken identitet som skal benyttes. Det kan også gjøre det vanskeligere å sikre konsistent bruk av sikkerhetsmekanismer som MFA (Multifaktorautentisering), betinget tilgang, risikobaserte påloggingsregler og øvrige sikkerhetspolicyer på tvers av tjenester.
Flere UPN-er vil blant annet kunne gi utfordringer knyttet til:

- innlogging og autentisering på tvers av tjenester
- tilgangsstyring og rettighetsadministrasjon
- etterlevelse av prinsippet om minste privilegium
- konsistent håndheving av MFA og betinget tilgang
- deling av dokumenter og informasjon
- invitasjoner til Teams, møter og grupper
- telefoni og samhandlingsløsninger
- sporbarhet, logging og sikkerhetshendelser
- korrelasjon av logger ved hendelseshåndtering
- økt risiko for feilkonfigurasjon
- brukeropplevelse og supportbehov
- forvaltning og dokumentasjon

Et viktig prinsipp i dagens løsning er at brukeren skal ha én kjent og entydig adresse som benyttes i alle sammenhenger og mot alle våre løsninger internt og eksternt (SSO). Dette gir bedre oversikt, enklere forvaltning, færre feilkilder og en mer forutsigbar brukeropplevelse. Fra et sikkerhetsståsted bidrar det også til bedre kontroll med identiteter, rettigheter, logger og sikkerhetspolicyer.

Dersom det etableres flere UPN-er, må det samtidig gjøres tilpasninger i flere tekniske løsninger for å sikre at disse håndterer flere identitetsuttrykk korrekt. Dette vil kreve betydelig internt arbeid, både teknisk og organisatorisk. Det må blant annet avklares hvordan tilgangsstyring, logging, sikkerhetsovervåking, MFA, betinget tilgang, livsløpshåndtering og supportprosesser skal fungere på en konsistent måte. I tillegg vil det være behov for tydelig informasjon, opplæring og dokumentasjon, slik at brukere, ledere, forvaltere og brukersupport forstår hva endringen innebærer og hvordan de ulike adressene skal brukes.

STAF anbefaler derfor sterkt at det ikke etableres støtte for flere UPN-er enn det som benyttes i dag. Dagens modell med én felles UPN bør videreføres som hovedprinsipp, fordi den gir en ryddig, sikker og forvaltbar teknisk løsning. Dette reduserer risikoen for feiltilganger, svakere sporbarhet, inkonsistent sikkerhetshåndheving og økt administrativ kompleksitet.

Med hilsen

Margot Telnes
direktør

Michael Baumann
avdelingsdirektør

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:

Statsforvalteren i Rogaland	Postboks 59	4001	STAVANGER
Statsforvalteren i Nordland	Postboks 1405	8002	BODØ
Statsforvalteren i Trøndelag	Postboks 2600	7734	STEINKJER
Statsforvaltaren i Møre og Romsdal	Postboks 2520	6404	MOLDE
Statsforvalteren i Troms og Finnmark	Postboks 700	9815	VADSØ
Statsforvalteren i Vestfold og Telemark	Postboks 2076	3103	TØNSBERG
Statsforvalteren i Innlandet	Postboks 987	2604	LILLEHAMMER
Statsforvaltaren i Vestland	Statens hus, Njøsavegen 2	6863	LEIKANGER
Statsforvalteren i Agder	Postboks 504	4804	ARENDAL
Statsforvalteren i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus	Postboks 325	1502	MOSS

Anárjohka nasjonalparkstyre

Postadresse
Postboks 700
9815 VADSØ

Besøksadresse
Bredbuktnesveien 50 B
9520 Kautokeino

Kontakt
Sentralbord: +47 78 95 03 00
Direkte: +47
anarjohka@statsforvalteren.no
https://www.nasjonalparkstyre.no

MILJØDIREKTORATET
Postboks 5672 Torgarden
7485 TRONDHEIM

Saksbehandlar Jørgen Eira Solbakke **Vår ref.** 2026/3963-3 432.3 **Deres ref.** 2025/5713 **Dato** 22.05.2026

Svar på høring - utredning av alternative for organisering av verneområdeforvaltere - Anárjohka álbmotmeahccestivra / Anárjohka nasjonalparkstyre

Viser til høringsbrev datert 13. april 2026. Nasjonalparkstyre for Anárjoga álbmotmeahcci / Anárjohka nasjonalpark har på styremøte den 11. Mai 2026 utformet følgende svar til Miljødirektoratets forslag til ny organisering av arbeidsansvar for forvaltere:

Nasjonalparkstyre forventer at kunnskapsgrunnlaget er best mulig før det fattes beslutning om organiseringen av verneområdeforvalterne. Det bør sikres at verneområdeforvaltere med styrene har en reell mulighet til å være med på å bestemme fremtidig organisering til beste for styrene, verneområdeforvalter og Statsforvalter som arbeidsgiver.

Styret ser et behov for å formalisere dialogen mellom styrene og Statsforvalterne, der en tar opp tema som er relevante for å styrke forvaltningen av verneområdet, som f.eks knutepunktlokalitet.

Styret vurderer utredningen som mangelfull, ettersom referansegruppen ikke synes å inneha nødvendig samisk språk-, kultur- og samfunnskompetanse, og utredningen heller ikke på annen måte viser at slik innsikt og kunnskap er lagt til grunn for de vurderingene som er gjort. Utredningen drøfter ikke vesentlige forskjeller i karakter, behov og hensyn mellom verneområdene, kunnskapsgrunnlaget for beslutninger er derfor mangelfullt. Dette rammer særlig Anárjohka nasjonalpark, som har særskilte forvaltningsbehov knyttet til sin plassering i et samisk område der aktiv samisk bruk, språk og tradisjonell kunnskap er sentrale, og der parken i tillegg grenser mot Finland, noe som stiller ytterligere krav til kultur- og områdeforståelse.

Uavhengig av hvilken organisering en har, er det for Anárjohka nasjonalpark avgjørende at samiske rettigheter, samisk kultur og samisk samfunnsliv som berøres av nasjonalparkforvaltningen, sikres og legges til grunn for all organisering og myndighetsutøvelse. Samisk språk er ikke bare et kommunikasjonsverktøy, men bærer en verdensanskuelse, tradisjonell kunnskap og faglig innsikt som ikke fullt ut kan erstattes av norsk språk. Nasjonalparkstyret anvender derfor samisk språk i sitt virke og stiller krav om at nasjonalparkforvalter behersker og bruker samisk. Dette er en forutsetning for reell samisk medvirkning og for å ivareta verneområdets kulturgrunnlag, og bruk, og dermed på mest

hensiktsmessig måte fremme nasjonalparkens formål. Disse hensynene må sikres og videreføres i enhver framtidig organisering av forvaltningen.

Vurderinger av alternativene
Alternativene 3 og 4 er ikke hensiktsmessig, og heller ikke utredet godt nok. Dette umuliggjør vurdering av alternativene.

Alternativene 1 og 2 vil antageligvis ikke utgjøre noen forskjell Anárjohka nasjonalparkstyre, men vil kunne ha en stor innvirkning for de styrene og verneområdeforvalterne som blir overført til et nytt embete.

Styrets anbefaling
Alternativ 1, begrunnet med at kunnskapsgrunnlaget er mangelfullt og at en sikrer lokal kunnskap best med å opprettholde dagens struktur.

Anarjohka er ikke sammenlignbar med andre norske nasjonalparker. Den grensekryssende forvaltningen mot Finland, den samiske kulturelle og språklige konteksten i Karasjok og Kautokeino, samt behovet for lokal forankring i et område med aktiv reindrift gjør at generelle stordriftsargumenter ikke gjelder. Alternativ 1 bevarer den regionale kompetansen og minimumsforstyrrelse – forutsatt at forbedringspunktene faktisk gjennomføres med samisk kompetansekrav.

Subsidiær posisjon
Alternativ 2, har svakheter med samlokalisering til andre regioner som fører til at lokalkunnskapen reduseres.

Dersom alternativ 2 vedtas nasjonalt, krever styret skriftlig at SF Troms og Finnmark forblir arbeidsgiver, at vikarordninger krever samisk språk- og kulturkompetanse, og at grensekryssende forvaltning mot Finland anerkjennes som særlig hensyn i oppdragsbrevet til ny arbeidsgiver.

Med hilsen

Jørgen Eira Solbakke
nasjonalparkforvalter

Dokumentet er elektronisk godkjent

Blåfjella-
Skjækerfjella-Lierne
nasjonalparkstyre

Låarte-Skæhkeren
-Lijre nasjonal-
paarhkeståvroe

Møteprotokoll

Utvalg: **Blåfjella-Skjækerfjella-Lierne nasjonalparkstyre**
Møtested: Teams
Dato: 21.05.2026
Tidspunkt: 10:00 - 11:00

Følgende faste medlemmer møtte:

Navn	Funksjon	Representerer
Anna Liisa Jåma	Medlem	Sametinget / Sámediggi
Hanna-Lena Wilks	Nestleder	Sametinget / Sámediggi
Tor-Erling Inderdal	Medlem	Lierne kommune
Anna Almli	Medlem	Trøndelag fylkeskommune
Arnt Einar Bardal	Leder	Snåasen Tjïelte/ Snåsa kommune
Kjell Jøran Jåma	Medlem	Sametinget / Sámediggi
Sigbjørn Dunfjeld	Medlem	Sametinget / Sámediggi
Christine Agdestein	Medlem	Steinkjer kommune

Følgende medlemmer hadde meldt forfall:

Navn	Funksjon	Representerer
Ann Jeanette Klinkenberg	Medlem	Grong kommune
Knut Sandnes	Medlem	Verdal kommune

Følgende varamedlemmer møtte:

Navn	Møtte for	Representerer

Merknader:

Øvrige frammøtte:

Navn	
Lina Nøstvold	Nasjonalparkforvalter
Sofie Jonsson	Nasjonalparkforvalter

Underskrift:

Vi bekrefter med underskriftene våre at det som er ført på de sidene vi har signert i møteboka, er i samsvar med det som ble vedtatt på møtet.

Saksliste

Utvalgs-saksnr	Innhold	Lukket	Arkiv-saksnr
	Styresak		
ST 14/2026	Godkjenning av møteinnkalling og saksliste		
ST 15/2026	Valg av to til å signere møteprotokoll sammen med leder		
ST 16/2026	Referatsaker		
	Styresak		
ST 17/2026	Til uttalelse- Miljødirektoratets forslag til ny organisering av verneområdeforvaltere- Blåfjella-Skjækerfjella og Lierne nasjonalparkstyre/Låarte-Skæhkeren-Lijre nasjonalpaarhkeståvroe		2026/25
ST 18/2026	Delegerte vedtak		
	Styresak		
ST 19/2026	Eventuelt		

ST 14/2026 Godkjenning av møteinnkalling og saksliste

Saksprotokoll fra møte 21.05.2026 i Blåfjella-Skjækerfjella-Lierne nasjonalparkstyre

Behandling

Vedtak

Møteinnkalling og saksliste godkjent.

ST 15/2026 Valg av to til å signere møteprotokoll sammen med leder

Saksprotokoll fra møte 21.05.2026 i Blåfjella-Skjækerfjella-Lierne nasjonalparkstyre

Behandling

Vedtak

Anna Almli og Christine Agdestein valgt til å signere møteprotokollen sammen med styreleder.

ST 16/2026 Referatsaker

Saksprotokoll fra møte 21.05.2026 i Blåfjella-Skjækerfjella-Lierne nasjonalparkstyre

Behandling

Vedtak

Ingen orienterings- eller referatsaker

ST 17/2026 Til uttalelse- Miljødirektoratets forslag til ny organisering av verneområdeforvaltere- Blåfjella-Skjækerfjella og Lierne nasjonalparkstyre/Låarte-Skæhkeren-Lijre nasjonalpaarhkeståvroe

Innstilling fra forvalter

Blåfjella-Skjækerfjella-Lierne nasjonalparkstyre/Låarte-Skæhkeren-Lijre nasjonalpaarhkeståvroe tar Miljødirektoratets utredning til orientering, og gir følgende høringsuttalelse:

Nasjonalparkstyret støtter i hovedsak alternativ 2, under forutsetning av at forvalterne som i dag er ansatt hos Statsforvalteren i Trøndelag (SFTL) fortsatt blir værende der. Det fremgår av utredningen at alternativ 2 tilfører mer ressurser i form av egen seksjonsleder for forvalterne, noe som er bakgrunnen for at styret mener dette alternativet kan aksepteres, under forutsetningen nevnt ovenfor.

Alternativ 2 innebærer at arbeidsgiveransvaret samles hos et begrenset antall statsforvalterembeter. I utredningen legges det til grunn en nasjonal fordeling der hvert arbeidsgiverembete har minst 10 forvaltere, samt en dedikert leder. Per i dag er det 10 forvaltere ansatt hos SFTL, og styret mener derfor at SFTL bør videreføres som arbeidsgiverembete for forvalterne i Trøndelag. Styret mener det bør tilføres ressurser til en egen seksjonsleder med personalansvar for forvalterne i regionen. En slik ledelsesstruktur vil legge til rette for mer fleksibel ressursbruk på tvers av verneområder, samtidig som styrets prioriteringer ivaretas. Stabil bemanning, god faglig støtte og tilstrekkelig kapasitet er avgjørende for å sikre høy kvalitet i vedtakene.

Styret har forståelse for at en konsentrasjon av arbeidsgiveransvar til færre statsforvalterembeter kan gi stordriftsfordeler og styrke oppfølgingen av forvalterne, og dermed sekretariatsfunksjonen. Samtidig er det helt avgjørende at en slik organisering ivaretar det regionale perspektivet, opprettholder lokal tilstedeværelse og tar hensyn til reiseavstander i samhandlingen mellom forvaltere og arbeidsgiver. Dette er viktig for lokal forankring, eierskap og legitimitet, samt fordi god kunnskap om verneområdene og kjennskap til brukerinteresser er en forutsetning for god forvaltning. Styret er av den oppfatning at det ved sammenslåing av embeter, må tas hensyn til store geografiske avstander (uhåndterbare reiseavstander) og økte avstander til ledelse og fagmiljø. En struktur med flere embeter enn foreslått (maks 5) er nok derfor nødvendig, for å ivareta målet om å styrke verneområdeforvaltningen. Styret er av den klare oppfatning at Trøndelag må opprettholdes som egen enhet, ettersom overføring til andre embeter vil medføre svært store geografiske avstander mellom forvalterne og deres ledelse og fagmiljø. Dersom premisset om 3–5 statsforvaltere ligger fast, uten at Trøndelag videreføres som egen enhet, anses alternativ 1 som den mest hensiktsmessige løsningen.

Styret støtter en styrket arbeidsgiverrolle og en tydeligere faglig oppføling av forvalterne, kombinert med tiltak som sikrer lokal forankring, velfungerende fagmiljø og god samhandling med Statens naturoppsyn (SNO) og besøkssentre. Forvalterne tilknyttet Blåfjella-Skjækerfjella-Lierne nasjonalparkstyre/Låarte-Skæhkeren-Lijre nasjonalpaarhkeståvroe er lokalisert ved forvaltningsknutepunktet Naturporten i Lierne kommune, sammen med blant annet SNO, fjellstyrer og besøkssenter nasjonalpark. Denne samlokaliseringen fungerer svært godt, og styret stiller seg positive til en videre styrking og formalisering av slike forvaltningsknutepunkt. Styret mener også at samarbeidet mellom forvaltningen og besøkssentrene bør formaliseres, slik at gevinstene av samlokaliseringen i større grad kan realiseres. Videre vil det være en styrke for forvaltningsmyndigheten dersom SNO`s ansatte i store verneområder i større grad tilknyttes de samme knutepunktene.

Det er behov for å tydeliggjøre interne roller knyttet til den faglige oppfølgingen av forvalterne. Samtidig må skillet mellom arbeidsgiverrollen og styrets funksjon i dokumentforvaltningen klargjøres. Det er avgjørende at styret fremstår tydelig som en selvstendig forvaltningsmyndighet. Dagens praksis med felles e-post, arkiv og avsenderprofil med Statsforvalteren, skaper uklarhet om rolle- og ansvarsfordeling, og bidrar til misforståelser om organisatorisk tilhørighet. Denne praksisen må derfor endres, uavhengig av hvilket organisatorisk alternativ som velges.

--- slutt på innstilling ---

Saksprotokoll fra møte 21.05.2026 i Blåfjella-Skjækerfjella-Lierne nasjonalparkstyre

Behandling

Vedtak

Nasjonalparkstyret vedtar forvalters innstilling med følgende presiseringer:

- Forvalterne er, gjennom forvaltningsknutepunktet Naturporten, samlokalisert med blant annet fjellstyrene. Forvaltningsmyndigheten mener derfor det er viktig at nasjonalparkforvaltningen organisatorisk ligger under en statsforvalter med god kjennskap til, og som aktivt forholder seg til, fjelloven. Dette er særlig viktig fordi forvaltningen har tett og løpende samarbeid med fjellstyrene, og fordi oppgaver og beslutninger kan berøre rettighets- og forvaltningsforhold regulert gjennom fjelloven.

- Det er også viktig for forvaltningsmyndigheten at forvalterne er organisatorisk tilknyttet en statsforvalter som har god kjennskap til forvaltningspraksisen i verneområdene, inkludert inngående kunnskap om de samiske bruks- og ressursområdene som verneområdene er en del av.

- Disse argumentene taler for at verneområdeforvalterne i Trøndelag fremdeles må være tilknyttet Statsforvalteren i Trøndelag.

ST 18/2026 Delegerte vedtak

Saksprotokoll fra møte 21.05.2026 i Blåfjella-Skjækerfjella-Lierne nasjonalparkstyre

Behandling

Vedtak

ST 19/2026 Eventuelt

Saksprotokoll fra møte 21.05.2026 i Blåfjella-Skjækerfjella-Lierne nasjonalparkstyre

Behandling

Vedtak

Breheimen
nasjonalparkstyre

Postadresse
Postboks 987
2604 LILLEHAMMER

Besøksadresse
Skjåk utmarkssenter (v/Skjåk Almenning), 2690 Skjåk og Luster kommune, Kommunehuset, 6868 Gaupne

Kontakt
Sentralbord: +47 61 26 60 00
Direkte: +47 61 26 62 10
sfinpost@statsforvalteren.no
http://www.nasjonalparkstyre.no/breheimen

Miljødirektoratet
Postboks 5672, Torgarden
7485 TRONDHEIM

Saksbehandlar Stein Magne Grevrusten **Vår ref.** 2024/13637-10 432.3 **Dykkar ref.** **Dato** 20.05.2026

Uttale - Utredning av organisering av verneområdeforvaltere - Breheimen nasjonalparkstyre

Breheimen nasjonalparkstyre har gjeve uttale i samband med saka om utgreiing av organiseringa av verneområdeforvaltarane. Sjå vedlagt saksframlegg med protokoll og vedtak.

Med helsing

Stein Magne Grevrusten
nasjonalparkforvaltar

Etter våre rutinar er dette brevet godkjent og sendt utan underskrift

Vedlegg:
1 Saksframlegg med vedtak

Breheimen
nasjonalparkstyre

Saksframlegg

Arkivsaksnummer: 2024/13637-9 **Saksbehandlar:** Stein Magne Grevrusten **Dato:** 20.05.2026

Utval	Utvalssak	Møtedato
Breheimen nasjonalparkstyre	14/26	11.05.2026

Uttale - Utredning av organisering av verneområdeforvaltarar - Breheimen nasjonalparkstyre

Innstilling frå forvaltar

Breheimen nasjonalparkstyre kom med følgjande konklusjon i uttale til Klima- og miljødepartementet (KLD) i brev datert 08.01.2026:

> *Breheimen nasjonalparkstyre meiner at dagens organisering av nasjonalparkforvalterne må vidareførast, og styret ser på dette som den mest gunstige løysinga både praktisk og kostnadsmessig. Der det er utfordringar med dagens organisering bør overordna myndigheit gå inn og gjere tiltak. Alternativt kan styret gå med på ei organisering der arbeidsgjevaransvaret blir lagt på nokre fåe statsforvaltarar der dagens organisering fungerer godt i dag. Da vil ein kunne spela vidare på kunnskapen og erfaringar som er opparbeida gjennom denne organiseringa dei siste 15 åra.*
>
> *Nasjonalparkstyret ser på alternativa om etablering av eigen organisasjon og overføring av arbeidsgivaransvaret til det enkelte styre som urealistisk og lite truleg betre organisering enn dagens løysing.*

Nasjonalparkstyret meiner at det er viktig å byggje vidare på dagens modell, fordi denne ordninga ivaretek lokal forvaltning av verneområda på ein god måte. Lokal forankring er avgjerande for å skape legitimitet og tillit til forvaltninga, og dette må liggje til grunn også ved eventuelle endringar i organiseringa.

Dersom dagens ordning med forbetringar (alternativ 1) ikkje skal vidareførast, har Breheimen nasjonalparkstyre i styremøte den 11. mai 2026 vedteke å støtte Miljødirektoratet si tilråding om **alternativ 2 – arbeidsgjevaransvar samla hos eit fåtal statsforvaltarar** i sak om organisering av verneområdeforvaltarar. Alternativet gjev etter nasjonalparkstyret sitt syn ei god balanse mellom fagleg kvalitet, effektiv ressursbruk, lokal forankring og tillit.

Nasjonalparkstyret vil understreke at følgjande føresetnader er heilt avgjerande for at ordninga skal kunne fungere tilfredsstillande på sikt:

- tilstrekkeleg og varig finansiering av forvaltarstillingane
- tydeleg avklaring av roller og synleggjere skiljet mellom styre og arbeidsgjevar i e-postadresser, dokument, elektronisk utsending osv.
- styrkt leiingskapasitet hos dei statsforvaltarane som får arbeidsgjevaransvar
- styrkt økonomi i ordninga slik at statsforvaltarane kan gjennomføre samlingar og drive kompetanseheving på ein god måte
- Miljødirektoratet bør ha ansvaret for fagleg opplæring av nye verneområdeforvaltarar ved tilsetjing, for å sikre ei heilskapleg forvaltning
- sikre at forvaltarane har tilgang på god juridisk kompetanse hos statsforvaltar og direktorat. Samstundes må det takast omsyn til habilitet i juridisk rådgjeving. Ved klage på vedtak frå statsforvaltar er det ikkje naturleg å innhente juridisk bistand frå juristar hos den same statsforvaltaren, då dette kan skape habilitetsutfordringar. Tilsvarande vil juristar hos Miljødirektoratet i mange tilfelle ikkje kunne gje råd, sidan direktoratet er klagemyndigheit. Det er difor behov for å etablere klare retningslinjer som sikrar uavhengig og habil juridisk oppfølging i slike saker.
- vidareføring av lokal kontorplass i fellesskap med andre forvaltarar og SNO, samt nærleik til verneområda
- alternativ 2 kan føre til ei svekka tilknyting til det statsforvaltarembetet som geografisk er knytt til verneområda, for dei sekretariata som blir overførte til eit anna embete. I dei tilfella dette er aktuelt, skal synspunkta frå dei aktuelle verneområdestyra tilleggjast vekt. Det er viktig å sikre gode overgangsordningar for forvaltarane som skiftar arbeidsgjevar

I tillegg vil Breheimen nasjonalparkstyre peike på følgjande:

- <u>Samarbeid med besøkssenter</u>
    - Det blir tilrådd at det blir etablert forpliktande samarbeidsstrukturar mellom nasjonalparkforvaltninga og besøkssentera
    - Det må leggjast til grunn at formidling og forvaltning blir samordna, med felles bodskap til publikum
    - Besøkssentera må innrette verksemda si i tråd med gjeldande besøksstrategi for den enkelte nasjonalparken
    - Det blir tilrådd å etablere faste møteplassar og rutinar for dialog og koordinering
    - Samarbeidet skal bidra til betre besøksstyring og redusert belastning på sårbare område

- <u>Fleksibel bruk av forvaltarressursar</u>
    - Det skal leggjast til grunn at fleksibel ressursbruk skal bidra til betre samla ressursutnytting og styrkt fagleg kapasitet
    - Det blir tilrådd å stille krav om avklaring på førehand med både forvaltar og styreleiar ved omdisponering av ressursar
    - Ved ressursdisponering skal det takast omsyn til at kapasiteten i det enkelte styre ikkje blir varig svekt

Det vises elles til avsnittet vurdering i denne saka.

--- slutt på innstilling ---

Saksprotokoll i Breheimen nasjonalparkstyre - 11.05.2026

Behandling

Vedtak

Innstillinga vart samrøystes vedteken.

Dokument i saka

- Høyringsdokument på Miljødirektoratet si nettside 14.04.26, med høyringsfrist 22.05.26. Utredningsoppdrag om organisering av verneområdeforvaltere - miljodirektoratet.no
- Brev av 08.01.2025 med saksnummer 2024/13637-0. Innspel til Klima- og miljødepartementet ang. organisering av verneområdeforvaltninga (sjå vedlegg).
- Gjeldande vedtekter for nasjonalparkstyret. Vedtekter for Nasjonalparkstyret for Breheimen nasjonalparkstyre

Saksopplysningar

Dagens modell for forvaltning av store verneområde vart etablert i 2010, med lokale og regionale verneområdestyre som har eigne sekretariat i form av verneområdeforvaltarar. Desse er tilsette hjå statsforvaltaren, men er fagleg underlagde verneområdestyra. Ordninga skulle sikre god fagleg støtte, administrative tenester og lokal forankring.

Det finst i dag 49 styre og 68 forvaltarar, med stor variasjon i arbeidsmengde mellom områda. Evalueringar viser at modellen i hovudsak fungerer, men at han ikkje har gitt tydeleg betre ivaretaking av verneverdiane. Samstundes har organiseringa blitt meir oppsplitta, med mange ulike forvaltningsmyndigheiter og varierande praksis.

Statsforvalterembete	Antall
Agder	4
Innlandet	14
Møre og Romsdal	1
Nordland	9
Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus	5
Troms og Finnmark	13
Trøndelag	10
Vestfold og Telemark	3
Vestland	9
Rogaland	1
Sum	**69**

Tabellen viser kor mange forvaltarar det er pr. statsforvaltarembete i dag.

Utfordringar i dagens system er mellom anna uklår rolle- og ansvarsdeling mellom statsforvaltar og styre, svak fleksibilitet i ressursbruk, ujamn arbeidsbelasting, og avgrensa samarbeid og erfaringsdeling mellom forvaltarane. Statsforvaltaren brukar òg mykje tid på personaloppfølging.

Klima- og miljødepartementet har bede Miljødirektoratet vurdere endringar i organiseringa for å styrkje forvaltninga. Målet er mellom anna meir heilskapleg praksis, betre samarbeid og kompetanse, tydelegare roller, sterkare fagmiljø og meir fleksibel ressursbruk, samstundes som lokal tilknyting og styra si styringsrolle skal haldast ved lag.

Miljødirektoratet har, på oppdrag frå Klima- og miljødepartementet, utgreidd korleis verneområdeforvaltarane kan organiserast for å styrkje forvaltninga av verneområda. Utgreiinga er avgrensa til den organisatoriske tilknytinga, og slår fast at verneområdestyra framleis skal ha instruksjonsmynde, og at forvaltarane skal vere lokalt plasserte.

Bakgrunnen er utfordringar i dagens ordning, der statsforvaltaren er arbeidsgivar, medan verneområdestyra styrer arbeidsoppgåvene. Dette har ført til uklare roller og ansvar, svak dagleg leiing og oppfølging, lite fleksibel ressursbruk, varierande opplæring og uklår kommunikasjon mot publikum. Samstundes er tilknytinga til fagmiljøa hos statsforvaltaren ei viktig styrke.

Utgreiinga vurderer desse alternativa:

1. vidareføre dagens ordning (nullalternativet)
2. vidareføre dagens ordning med forbetringar (alternativ 1)
3. samle arbeidsgivaransvaret hos nokre få statsforvaltarar (alternativ 2)
4. leggje ansvaret til Miljødirektoratet (alternativ 3)
5. opprette ein eigen organisasjon (alternativ 4)

Alle alternativa krev tiltak som tydelegare rolleavklaring, betre opplæring, sterkare leiing og meir einsarta organisering.

Miljødirektoratets svar på oppdraget ligg her, men nedanfor følgjer ei punktvis oppsummering av direktoratets vurderingar og anbefalingar i dokumentet *Svar på oppdrag i tildelingsbrevet til Miljødirektoratet 2025/2026*:

---

1. Dagens ordning (nullalternativet)

Konsekvensar for forvaltarar

Styrkar

- Velkjend og innarbeidd modell
- Trygg arbeidsgjevarstruktur
- God tilgang til statsforvaltaren sine fagmiljø og støttefunksjonar
- Tett kopling til regional forvaltning og anna miljøfagleg arbeid

Svakheiter

- Utydeleg dagleg leiing og fagleg oppfølging
- Store skilnader i opplæring og støtte
- Låg fleksibilitet ved sjukefråvær og vakansar
- Mange forvaltarar opplever ei einsam rolle
- Uklar ekstern rolle (e-post, arkiv, «kven representerer eg?»)

➢ **Kvardagen gir stor fagleg fridom, men òg høg sårbarheit og personavhengig forvaltning.**

---

2. Alternativ 1 – Dagens ordning med forbetringar

Styrkar

- Meir strukturert opplæring (t.d. forvalterskule)
- Noko betre rolleavklaring
- Styrkt arbeidsgjevaroppfølging der embeta prioriterer dette
- Tryggare oppstart for nye forvaltarar
- Noko betre støtte i det daglege arbeidet

Svakheiter

- Store skilnader mellom statsforvaltarar blir vidareførte
- Avhengig av lokal kapasitet og prioritering
- Avgrensa effekt på fleksibilitet og robustheit

➢ **Ei reell forbetring, men ikkje eit strukturelt løft for forvaltarrolla.**

---

3. Alternativ 2 – Arbeidsgjevaransvar samla hos eit fåtal statsforvaltarar

Styrkar

- Større forvaltargrupper hjå same arbeidsgjevar

- Dedikert leiar med personal- og fagansvar
- Meir systematisk oppfølging og kompetanseutvikling
- Framleis lokal arbeidsplass og styretilknyting
- Tydlegare og meir profesjonell leiing
- Reelt fagfellesskap og kollegastøtte
- Betre handtering av vakansar og arbeidstoppar
- Meir lik praksis og kompetansenivå
- Bevarer koplinga til statsforvaltaren sitt breie forvaltningsansvar

Svakheiter

- Større organisatorisk avstand til «eigen» statsforvaltar
- Endring av arbeidsgjevar for nokre
- Noko mindre individuell fridom

➢ **Dette alternativet gir størst samla gevinst for forvaltarrollen, utan å skape nye legitimitetsproblem.**

Statsforvalter-embete	Antall forvaltere per embete i dag	Forslag til fremtidig antall forvaltere per embete	Endringer i sammensetning
Troms og Finnmark	13	13	Uendret
Nordland	9	14	Dagens forvaltere + forvaltere fra Børgefjell (1), Blåfjella/Skjækerfjella og Lierne (2) og Skarvan/Roltdalen/Sylan (1) og Skardsfjella/Hyllingsdalen (1)
Trøndelag	10	0	Forvaltere fordeles på Innlandet og Nordland
Innlandet	14	19	Dagens forvaltere + forvaltere fra Trollheimen (2), Femundsmarka og Gutulia (1), Forollhogna (2).
Vestland[4]	9	13	Dagens forvaltere + forvaltere fra Geiranger-Herdalen (1), Setesdal Vesthei, Ryfylkeheiane og Frafjordheiane landskapsvernområde (3)
Møre og Romsdal	1	0	Dagens forvalter plasseres hos Vestland
Rogaland	1	0	Dagens forvalter plasseres hos Vestland
Vestfold og Telemark	3	0	Dagens forvaltere plasseres hos Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus
Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus[4]	5	10	Dagens forvaltere + forvaltere fra Raet (1) og Oksøy-Ryvingen-Flekkefjord (1), Færder (1), Jomfruland (1) og Brattefjell-Vindeggen (1)
Agder	4	0	Dagens forvaltere fordeles på Vestland og Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus
Totalt antall forvaltere:	69	69	

Tabellen viser forslag mogleg fordeling av personell på eit fåtal statsforvaltarar.

4. Alternativ 3 – Arbeidsgjevaransvar hos Miljødirektoratet

Styrkar

- Éin nasjonal arbeidsgjevar
- Lik personalpolitikk og karriereutvikling
- God tilgang til fagressursar og nasjonale nettverk

Svakheiter

- Risiko for rolleblanding (sekretariat vs. klageinstans)
- Kan svekkje opplevd uavhengigheit
- Auka avstand til regional og lokal forvaltning
- Potensielt redusert lokal tillit

➢ **Sterk intern organisering, men meir krevjande rolle for den einskilde forvaltar.**

---

5. Alternativ 4 – Eiga organisering

Styrkar

- Klår og tydeleg sekretariatsrolle
- Sterk profesjonsidentitet
- Potensielt høg tillit ut mot brukarar

Svakheiter

- Betydeleg omstillingsbelastning
- Tidkrevjande etablering
- Risiko for smalt fagmiljø
- Svekt tilgang til eksisterande forvaltningskompetanse

➢ **Best rolleavklaring, men størst risiko og belastning for forvaltarane.**

Samla vurdering – forvaltarperspektivet

Miljødirektoratets rangering ut frå konsekvensar for verneområdeforvaltarar er som følgjer:

1. **Alternativ 2** – best balanse mellom støtte, legitimitet og fagleg kvalitet
2. **Alternativ 4** – prinsipielt godt, men krevjande i praksis
3. **Alternativ 3** – sterke systemfordelar, men utfordrande rolle
4. **Alternativ 1** – moderat forbetring
5. **Dagens ordning** – ikkje berekraftig på sikt utan større grep

Vurdering

Høyringssvaret byggjer på erfaringar frå praktisk verneområdeforvaltning over tid, og tek særleg utgangspunkt i forvaltarrolla i spenningsfeltet mellom styre, statsforvaltar, Miljødirektorat og lokale brukarar.

Velfungerande verneområdeforvaltning føreset både høg fagleg kvalitet, tydeleg leiing, god rolleavklaring og brei legitimitet. Organiseringa av forvaltarrolla er avgjerande for å oppnå desse måla.

Dagens ordning er i hovudsak godt innarbeidd og har brei tillit, men er samstundes sårbar. Forvaltarane har ofte stort ansvar, høg arbeidsbelastning og avgrensa dagleg leiingsstøtte. Dette gir ei personavhengig forvaltning med varierande kvalitet og kapasitet.

Sentrale utfordringar i dagens modell er:

- manglande eller utydeleg dagleg leiing og fagleg oppfølging
- store skilnader i opplæring, støtte og prioritering mellom statsforvaltarar
- låg fleksibilitet ved sjukefråvær, vakansar og arbeidstoppar
- utydeleg rolleforståing, særleg i møtet med publikum og brukarar

Ei framtidig organisering bør etter vårt syn:

- sikre tydeleg, nær og profesjonell dagleg leiing
- leggje til rette for robuste fagmiljø og systematisk erfaringsdeling
- redusere sårbarheit og personavhengig forvaltning
- styrkje opplæring, kompetanseutvikling og rekruttering
- ivareta lokal forankring, rettstryggleik og tillit

Vurdering av alternativa

Alternativ 1 – Vidareføring av dagens ordning med forbetringar

Tiltaka i alternativ 1 vil kunne gi forbetringar innan opplæring, rolleavklaring og noko betre arbeidsgjevaroppfølging. Dette er positive og nødvendige grep uavhengig av vald modell.

Samtidig vidarefører alternativet dei grunnleggande strukturelle utfordringane. Effekten vil i stor grad vere avhengig av lokal kapasitet, prioritering og leiingsressursar hos den einskilde statsforvaltar. Ordninga vil framleis vere sårbar ved fråvær og vakansar, og skilnadene mellom embeta vil bestå. Breheimen nasjonalparkstyre gav i høyringsbrev til KLD, datert 08.01.2026, si klare støtte til dette alternativet og vurderte det som den beste løysinga.

Alternativ 2 – Arbeidsgjevaransvar samla hos eit fåtal statsforvaltarar

Alternativ 2 gir etter vårt syn dei største samla gevinstane for verneområdeforvaltninga. Samling av arbeidsgjevaransvaret hos eit avgrensa tal statsforvaltarar vil gi større og meir

robuste fagmiljø, med dedikert leiing og tydeleg ansvar for både personaloppfølging og fagleg utvikling.

For forvaltarane vil dette innebere:

- meir føreseieleg og profesjonell dagleg leiing
- betre kollegastøtte og fagleg sparring
- auka fleksibilitet i bruk av forvaltarressursar
- betre handtering av vakansar og arbeidstoppar
- meir lik praksis og kompetansenivå på tvers av verneområda

Samtidig blir lokal arbeidsplass, styretilknyting og statsforvaltaren si breie forvaltningskompetanse vidareførte. Alternativet reduserer personavhengig forvaltning og styrkjer kvalitet og robustheit utan å skape nye utfordringar knytte til rolleblanding eller klagehandsaming. Ein må likevel vera oppmerksam på at forvaltarane som må skifte arbeidsgjevar kan oppleve at ordninga kan by på utfordringar, eksempelvis med lange avstandar til ny arbeidsgjevar. For desse forvaltarane kan dette alternativet også føre til ei svekka tilknyting til det statsforvaltarembetet som geografisk er knytt til verneområda dei forvaltar. Breheimen nasjonalparkstyre gav i høyringsbrev til KLD, datert 08.01.2026, tilbakemelding om at dette alternativet vart vurdert som det nest beste.

Alternativ 3 – Arbeidsgjevaransvar hos Miljødirektoratet

Ei samling av arbeidsgjevaransvaret hos Miljødirektoratet gir klare systemfordelar, mellom anna lik personalpolitikk, samla kompetanseutvikling og sterke nasjonale fagnettverk.

Samtidig reiser alternativet vesentlege spørsmål knytte til rolleblanding, særleg i høve til direktoratet si rolle som klageinstans. Forvaltarane kan kome i ein krevjande posisjon når det gjeld opplevd uavhengigheit, noko som kan svekkje lokal tillit og legitimitet.

Alternativ 4 – Eiga organisering

Ei eiga organisering av verneområdeforvaltarane vil gi svært klår rolleavklaring og tydeleg identitet som styresektretariat. Dette kan styrkje tillit og forståing ut mot brukarar.

Samtidig er alternativet ressurskrevjande og inneber stor omstillingsbelastning. Etablering av ny organisasjon tek tid, og det er risiko for smalare fagmiljø og svekt tilgang til etablert forvaltningskompetanse, særleg på kort og mellomlang sikt.

Føresetnader og viktige merknader ved val av alternativ 2

Breheimen nasjonalparkstyre kom med følgjande konklusjon i si uttale til KLD, i brev datert 08.01.2026:

> *Breheimen nasjonalparkstyre meiner at dagens organisering av nasjonalparkforvalterne må vidareførast, og styret ser på dette som den mest gunstige løysinga både praktisk og kostnadsmessig. Der det er utfordringar med dagens organisering bør overordna myndigheit gå inn og gjere tiltak. Alternativt kan styret gå med på ei organisering der arbeidsgjevaransvaret blir lagt på nokre fåe*

statsforvaltarar der dagens organisering fungerer godt i dag. Da vil ein kunne spela vidare på kunnskapen og erfaringar som er opparbeida gjennom denne organiseringa dei siste 15 åra.

Nasjonalparkstyret ser på alternativa om etablering av eigen organisasjon og overføring av arbeidsgivaransvaret til det enkelte styre som urealistisk og lite truleg betre organisering enn dagens løysing.

Nasjonalparkstyret meinte at det er viktig å byggje vidare på dagens modell, fordi denne ordninga ivaretek lokal forvaltning av verneområda på ein god måte. Lokal forankring er avgjerande for å skape legitimitet og tillit til forvaltninga, og dette må liggje til grunn også ved eventuelle endringar i organiseringa.

Dersom dagens ordning med forbetringar (alternativ 1) ikkje skal vidareførast, kan Breheimen nasjonalparkstyre støtte Miljødirektoratet si tilråding om **alternativ 2 – arbeidsgjevaransvar samla hos eit fåtal statsforvaltarar**. Alternativet gjev etter nasjonalparkstyret sitt syn ei god balanse mellom fagleg kvalitet, effektiv ressursbruk, lokal forankring og tillit.

Dersom alternativ 2 blir valt, vil vi understreke følgjande føresetnader:

- tilstrekkeleg og varig finansiering av forvaltarstillingane
- tydeleg avklaring av roller og synleggjere skiljet mellom styre og arbeidsgjevar i e-postadresser, dokument, elektronisk utsending osv.
- styrkt leiingskapasitet hos dei statsforvaltarane som får arbeidsgjevaransvar
- styrkt økonomi i ordninga slik at statsforvaltarane kan gjennomføre samlingar og drive kompetanseheving på ein god måte
- Miljødirektoratet bør ha ansvaret for fagleg opplæring av nye verneområdeforvaltarar ved tilsetjing, for å sikre ei heilskapleg forvaltning
- sikre at forvaltarane har tilgang på god juridisk kompetanse hos statsforvaltar og direktorat. Samstundes må det takast omsyn til habilitet i juridisk rådgjeving. Ved klage på vedtak frå statsforvaltar er det ikkje naturleg å innhente juridisk bistand frå juristar hos den same statsforvaltaren, då dette kan skape habilitetsutfordringar. Tilsvarande vil juristar hos Miljødirektoratet i mange tilfelle ikkje kunne gje råd, sidan direktoratet er klagemyndigheit. Det er difor behov for å etablere klare retningslinjer som sikrar uavhengig og habil juridisk oppfølging i slike saker.
- vidareføring av lokal kontorplass i fellesskap med andre forvaltarar og SNO, samt nærleik til verneområda
- alternativ 2 kan føre til ei svekka tilknyting til det statsforvaltarembetet som geografisk er knytt til verneområda, for dei sekretariata som blir overførte til eit anna embete. I dei tilfella dette er aktuelt, skal synspunkta frå dei aktuelle verneområdestyra tilleggjast vekt. Det er viktig å sikre gode overgangsordningar for forvaltarane som skiftar arbeidsgjevar

---

I tillegg til organiseringa av forvaltarane er det viktig å framheva andre moment som er avgjerande for god forvaltning av verneområda framover.

Samarbeid med besøkssenter

Eit tettare samarbeid mellom nasjonalparkforvaltarar og besøkssenter vil styrkje både forvaltning, formidling og verdiskaping knytt til verneområda våre. Samhandling mellom desse aktørane er avgjerande for å sikre ei heilskapleg og effektiv oppfølging av føremålet med nasjonalparkane.

Nasjonalparkforvaltarane har ansvar for forvaltning, regelverk og tilrettelegging, medan besøkssentera er hovudarenaer for informasjon og formidling. Eit tettare samarbeid gjer det mogleg å samordne bodskapen ut til publikum, slik at besøkande får korrekt, oppdatert og heilskapleg informasjon om naturverdiar, verneføremål og omsyn som må takast. Dette gir betre etterleving av reglar og bidreg til å redusere slitasje og konfliktar.

Besøksforvaltning er ei sentral oppgåve i mange nasjonalparkar. Besøkssentera møter publikum før og under besøket, medan forvaltarane kjenner belastning, sårbarheit og behov for styring ute i områda. Eit tettare samarbeid gir betre grunnlag for å styre ferdsel, utvikle gode besøksstrategiar og tilpasse tiltak som stiar, informasjon og kanalisering.
For å sikre ei heilskapleg og målretta besøksforvaltning, er det avgjerande at besøkssentera også styrer etter den fastsette besøksstrategien for den enkelte nasjonalparken. Dette bidreg til at informasjon, aktivitetar og tilrettelegging frå sentra understøttar forvaltningsmåla og prioriteringane i verneområdet.

Gode møteplassar og treffpunkt mellom forvaltning og besøkssenter er viktige for å byggje felles forståing, tillit og retning i arbeidet med nasjonalparkane. Regelmessig dialog og eit krav om samarbeid gjer det lettare å avklare roller, dele erfaringar og koordinere tiltak, slik at både forvaltning og formidling dreg i same retning. Slike arenaer bidreg òg til raskare informasjonsflyt, betre samhandling i konkrete saker og meir samordna oppfølging av besøksstrategiar og prioriteringar. Samla styrkjer dette kvaliteten på både forvaltninga og opplevinga for dei besøkande.

Auka fleksibilitet i bruk av forvaltarressursane

Miljødirektoratet tilrår auka fleksibilitet i disponeringa av forvaltarressursane. Det blir foreslått at statsforvaltaren, i kraft av arbeidsgjevaransvaret, skal kunne inngå avtalar om omdisponering av forvaltarar si arbeidstid direkte med den enkelte, utan krav om førehandsavklaring med styreleiar. Grunngjevinga er at arbeidsgjevar har den mest heilskaplege oversikta over tilgjengelege ressursar og dei samla behova, og difor er best eigna til å vurdere ei tenleg fordeling. Samstundes blir det presisert at denne ordninga bør avgrensast til bruk av forvaltarressursar på tvers av styre, og ikkje omfatte andre oppgåver innan statsforvaltaren sitt ansvarsområde.

Forslaget inneber at einskilde styre i periodar kan oppleve redusert tilgang på sekretariatsressursar, samstundes som dei ved behov kan få tilført kapasitet frå andre sekretariat. Tidlegare praksis har i hovudsak vore basert på at det måtte liggje føre godkjenning frå styreleiar før ein forvaltar kunne utføre arbeid for eit anna styre. Med den føreslåtte endringa blir styringsretten i større grad lagt til arbeidsgjevar. For forvaltninga samla sett kan dette vere formålstenleg. Nasjonalparkstyret meiner likevel at det framleis må vere eit krav om avklaring på førehand med både forvaltar og styreleiar før ressursar blir omdisponerte.

Utredningsoppdrag om organisering av verneområdeforvaltere

Status
Innsendt til Miljødirektoratet
Innsendt og bekreftet av instansen via: tore.todas@statsforvalteren.no

Innsendt av
Tore Tødås

Innsendt dato
18. mai 2026

På vegne av
Børgefjell nasjonalparkstyre

Målgruppe
Annet (Privat)

✓ Jeg bekrefter at denne uttalelsen er på vegne av hele oppgitte annet.

Utredningsoppdrag om organisering av verneområdeforvaltere

Miljødirektoratet fikk i mars 2025 et oppdrag fra Klima- og miljødepartementet om å gjennomgå verneområdeforvalternes organisasjonsmessig tilknytning og øvrige organisering, og vurdere om det bør gjøres endringer for å styrke forvaltningen av verneområdene. Miljødirektoratet har utredet 4 alternative løsninger, som sendes på høring til aktørene under forvaltningsmodellen.

Høringspartene er dermed følgende:

- Nasjonalpark- og verneområdestyrer
- Statsforalterembeter
- Statsforvalternes fellestjenester (STAF)

Relevante dokumenter ligger nederst på denne siden. Eventuelle uttalelser skal sendes til Miljødirektoratet via denne siden, ikke til Miljødirektoratets postmottak. Uttalelsene vil ligge på høringssiden og blir synlig for alle interesserte.

Vi ber om uttalelse til denne saken innen 22. mai 2026.

Ikke angitt svar i kommentarfeltet

Vedlegg

Uttalelse - Miljødirektoratets forslag til ny organisering av arbeidsgiveransvar for forvalterne - Børgefjell nasjo…

Dovrefjell
nasjonalparkstyre

Møteprotokoll

Utvalg: **Arbeidsutvalget for Dovrefjell nasjonalparkstyre**
Møtested: teams
Dato: 22.05.2026
Tidspunkt: 09:00 - 10:00

Følgende faste medlemmer møtte:

Navn	Funksjon	Representerer
Bengt Fasteraune	leder	
Arne Rønning		
Ståle Refstie		

Følgende medlemmer hadde meldt forfall:

Navn	Funksjon	Representerer
Kristin Langtjernet		
Gry Sletta		

Følgende varamedlemmer møtte:

Navn	Møtte for	Representerer
Leif Ersnes		
Marit Bjerkås		

Merknader:

Øvrige frammøtte:

Navn
Eirin Berge, Gunhild Sem og Bernhard Svendsgard

Underskrift:

Vi bekrefter med underskriftene våre at det som er ført på de sidene vi har signert i møteboka, er i samsvar med det som ble vedtatt på møtet.

Bengt Fasteraune Marit Bjerkås

Saksliste

Utvalgs-saksnr	Innhold	Lukket	Arkiv-saksnr
ST 1/2026	Godkjenning av innkalling og sakliste		
ST 2/2026	Utredning av organisering av verneområdeforvaltere - høringsuttalelse - Dovrefjell nasjonalparkstyre		2024/13631

ST 1/2026 Godkjenning av innkalling og sakliste /

Saksprotokoll i Arbeidsutvalget for Dovrefjell nasjonalparkstyre - 22.05.2026

Behandling

Enstemmig som foreslått

Vedtak

Marit Bjerkås og Bengt Fasteraune skriver under protokollen for dagens møte.

ST 2/2026 Utredning av organisering av verneområdeforvaltere - høringsuttalelse - Dovrefjell nasjonalparkstyre 2024/13631

Innstilling fra forvalter

Dovrefjell nasjonalparkstyre er i utgangspunktet tilfreds med videreføring av hovedtrekkene i dagens organisering.

Styret mener at alternativ 1 med anbefalte forbedringspunkter vil fungere best. Nasjonalparkforvalterne er i dag godt integrert både faglig og sosialt med en dedikert ledelse hos Statsforvalteren i Innlandet.

Gjennom alternativ 2 mister nasjonalparkstyret kontakten med et viktig fagmiljø som sitter tett på både verneområdeforvaltningen og arealforvaltningen i kommunene. Dovrefjell nasjonalparkstyre har verneområder i tre fylker og er avhengig av at statsforvalterembetene i alle fylkene skjønner lokal forvaltnings behov og utfordringer. Dersom enkelte statsforvalterembeter blir koplet fra forvaltning av store verneområder vil det svekke kvaliteten på norsk verneområdeforvaltning

Alternativ 2 kan svekke tilknytningen til kommunene for de sekretariatene som flyttes over til et annet statsforvalterembete enn det som geografisk er knyttet til verneområdene, og uttalelsene fra de verneområdestyrene der dette blir aktuelt bør derfor tillegges vekt.

Tiltakene som er foreslått som forbedringspunkter vurderes å bidra til målene om mer helhetlig forvaltning. Merknader til de enkelte punktene:

-Finansiering / ressurser: Det er viktig at den desentraliserte modellen som er valgt blir fullfinansiert og synliggjort ved øremerking av midler per forvalterstilling i Statsbudsjettet (Prop. 1S). Styrking av statsforvalterembetene for oppfølging av forvalterne vil bidra til å sikre kontinuitet og god opplæring ved skifte i forvalterstillingene.
I enkelte saker trenger forvalterne juridisk bistand i saksbehandlingen, det er viktig at slik bistand styrkes, enten via fagmiljøet hos Statsforvalteren eller i Miljødirektoratet.

-En tydeliggjøring av rollen som faglig rådgiver i *Hovedinstruks for statsforvalteren* og direkte rådgivning til forvalternes innstillinger til styret kan lett komme i konflikt med Statsforvalterens rolle som mulig klageinstans på styrets vedtak. Det vil også komme i konflikt med styrenes selvstendige rolle og utøvelsen som eget forvaltningsorgan
For å ha klare linjer bør ikke Statsforvalter delta i forvalternes arbeid med innstillinger til vedtak og annet faglig arbeid, men kan gi faglige råd dersom forvalter selv tar initiativ og ber om det. Det er viktig å unngå at lederen med fag- og personalansvar hos Statsforvalteren får en slags godkjennerrolle på forvalterens innstillinger. Selvstendige vurderinger i forvalternes arbeid med innstillinger til styret er viktig for å tydeliggjøre rollen til styret som eget organ. Der Statsforvalteren mener at en sak ikke er tilfredsstillende utredet i forhold til verneforskriftene vil det alltid være mulig å få en ny vurdering gjennom klageordningen, og det vil være uheldig med innblanding i arbeid med innstillingene.

-Klarere skille mellom Statsforvalteren som arbeidsgiver og styret i dokumentforvaltningen vil gi tydeligere kommunikasjon mot publikum og mot andre aktører i forvaltningen. Det er viktig å synliggjøre at det er nasjonalparkstyret som er avsender når forvalter sender ut forvaltningsvedtak og annen korrespondanse på vegne av styret. Spørsmålet om arkivopplegg må få en funksjonell løsning som kvalitetssikres av de administrative aktørene.

-Innføring av "Forvalterskolen" vil sikre bedre og mer systematisk opplæring, og faste møtepunkter ved forvaltersamlinger vil bidra til faglig utvikling og mer enhetlig forvaltning gjennom erfaringsutveksling.

-Forslaget om å gi arbeidsgiver økt fleksibilitet i bruk av forvalterressurser mellom styrene vil være positivt med tanke på best mulig bruk av ressursene samlet sett. Det må fortsatt være en føring om at det skal være *dialog* med både forvalter og styreleder i forkant av slik omdisponering av ressurser, og at endringer krever *godkjenning* fra styret/styreleder.

-Gjennomgang av forvaltningsknutepunktene for bedre fungerende knutepunkter vil være nyttig. Hjerkinn er et velfungerende og solid forvaltningsknutepunkt som kan gi gode referanser for videreutvikling av systemet.
Så langt det er mulig må forvalterne samlokaliseres med andre forvaltere. Kontorfellesskap gir bedre rom for læring og avlastning, og gir bedre service til publikum

når det er flere med tilgang til samme arkiv m.m. Samlokalisering med SNO, fjellstyre og andre med oppgaver innen utmarksforvaltning bidrar også til styrking av fagmiljøene.

-Det kan være nyttig å arbeide for mer formalisert samarbeid med besøkssentrene, men dette må ses i sammenheng med utredningen av ny besøkssenterstrategi. Mange av de store verneområdene mangler besøkssenter, og det er viktig å få et helhetlig nasjonalt system for besøkssentre for å få et likeverdig opplegg som omfatter alle de store verneområdene. Flere har pekt på at sentrene burde hatt en tydeligere rolle knyttet til informasjon og naturveiledning om verneverdiene, men dette forutsetter at det tilføres ressurser til informasjonsmedarbeidere med særlig ansvar for verneområdeforvaltningen og at alle verneområdene knyttes til velfungerende besøkssentre.
Før man får på plass en besøkssenterstrategi som ser på besøkssentermodellen i et overordnet nasjonalt perspektiv er det vanskelig å etablere ordninger som gir et enhetlig system som omfatter alle verneområdestyrene.

For Dovrefjell sin del er ny informasjons- og kommunikasjonsressurs viktig i arbeidet med besøksforvaltning og det er avgjørende at disse ressursene knyttet opp mot forvaltningsknutepunkt og besøkssenter.

-Med økt vekt på verdiskaping og å ønske folk velkommen inn i nasjonalparkene er det nødvendig å ha et godt system for å ivareta verneverdiene også med økt besøkspress. Tilstrekkelige ressurser til informasjonsarbeid i sekretariatene og for tilsyn og veiledning i felt er viktig i en aktiv besøksforvaltning. Når man inviterer flere inn, må også mottaksapparatet styrkes. Det er derfor svært bekymringsfullt at enkelte verneområder opplever manglende SNO-ressurser som et problem. Det ville styrket samarbeidet om det hadde vært lagt opp til felles kontaktpunkt med SNO gjennom kontorløsningene. Dette er særlig viktig ved skifte av personell, da det ellers kan ta tid før man får etablert gode rutiner for kunnskapsutveksling og god samhandling mellom forvaltning og tilsyn.

--- slutt på innstilling ---

Saksprotokoll i Arbeidsutvalget for Dovrefjell nasjonalparkstyre - 22.05.2026

Behandling

Enstemmig som innstilt.

Vedtak

Dovrefjell nasjonalparkstyre er i utgangspunktet tilfreds med videreføring av hovedtrekkene i dagens organisering.

Styret mener at alternativ 1 med anbefalte forbedringspunkter vil fungere best. Nasjonalparkforvalterne er i dag godt integrert både faglig og sosialt med en dedikert ledelse hos Statsforvalteren i Innlandet.

Gjennom alternativ 2 mister nasjonalparkstyret kontakten med et viktig fagmiljø som sitter tett på både verneområdeforvaltningen og arealforvaltningen i kommunene. Dovrefjell nasjonalparkstyre har verneområder i tre fylker og er avhengig av at statsforvalterembetene i alle fylkene skjønner lokal forvaltnings behov og utfordringer. Dersom enkelte statsforvalterembeter blir koplet fra forvaltning av store verneområder vil det svekke kvaliteten på norsk verneområdeforvaltning

Alternativ 2 kan svekke tilknytningen til kommunene for de sekretariatene som flyttes over til et annet statsforvalterembete enn det som geografisk er knyttet til verneområdene, og uttalelsene fra de verneområdestyrene der dette blir aktuelt bør derfor tillegges vekt.

Tiltakene som er foreslått som forbedringspunkter vurderes å bidra til målene om mer helhetlig forvaltning. Merknader til de enkelte punktene:

-Finansiering / ressurser: Det er viktig at den desentraliserte modellen som er valgt blir fullfinansiert og synliggjort ved øremerking av midler per forvalterstilling i Statsbudsjettet (Prop. 1S). Styrking av statsforvalterembetene for oppfølging av forvalterne vil bidra til å sikre kontinuitet og god opplæring ved skifte i forvalterstillingene.
I enkelte saker trenger forvalterne juridisk bistand i saksbehandlingen, det er viktig at slik bistand styrkes, enten via fagmiljøet hos Statsforvalteren eller i Miljødirektoratet.

-En tydeliggjøring av rollen som faglig rådgiver i *Hovedinstruks for statsforvalteren* og direkte rådgivning til forvalternes innstillinger til styret kan lett komme i konflikt med Statsforvalterens rolle som mulig klageinstans på styrets vedtak. Det vil også komme i konflikt med styrenes selvstendige rolle og utøvelsen som eget forvaltningsorgan
For å ha klare linjer bør ikke Statsforvalter delta i forvalternes arbeid med innstillinger til vedtak og annet faglig arbeid, men kan gi faglige råd dersom forvalter selv tar initiativ og ber om det. Det er viktig å unngå at lederen med fag- og personalansvar hos Statsforvalteren får en slags godkjennerrolle på forvalterens innstillinger. Selvstendige vurderinger i forvalternes arbeid med innstillinger til styret er viktig for å tydeliggjøre rollen til styret som eget organ. Der Statsforvalteren mener at en sak ikke er tilfredsstillende utredet i forhold til verneforskriftene vil det alltid være mulig å få en ny vurdering gjennom klageordningen, og det vil være uheldig med innblanding i arbeid med innstillingene.

-Klarere skille mellom Statsforvalteren som arbeidsgiver og styret i dokumentforvaltningen vil gi tydeligere kommunikasjon mot publikum og mot andre aktører i forvaltningen. Det er viktig å synliggjøre at det er nasjonalparkstyret som er avsender når forvalter sender ut forvaltningsvedtak og annen korrespondanse på vegne av styret. Spørsmålet om arkivopplegg må få en funksjonell løsning som kvalitetssikres av de administrative aktørene.

-Innføring av "Forvalterskolen" vil sikre bedre og mer systematisk opplæring, og faste møtepunkter ved forvaltersamlinger vil bidra til faglig utvikling og mer enhetlig forvaltning gjennom erfaringsutveksling.

-Forslaget om å gi arbeidsgiver økt fleksibilitet i bruk av forvalterressurser mellom styrene vil være positivt med tanke på best mulig bruk av ressursene samlet sett. Det må fortsatt være en føring om at det skal være *dialog* med både forvalter og styreleder i forkant av slik omdisponering av ressurser, og at endringer krever *godkjenning* fra styret/styreleder.

-Gjennomgang av forvaltningsknutepunktene for bedre fungerende knutepunkter vil være nyttig. Hjerkinn er et velfungerende og solid forvaltningsknutepunkt som kan gi gode referanser for videreutvikling av systemet.
Så langt det er mulig må forvalterne samlokaliseres med andre forvaltere. Kontorfellesskap gir bedre rom for læring og avlastning, og gir bedre service til publikum når det er flere med tilgang til samme arkiv m.m. Samlokalisering med SNO, fjellstyre og andre med oppgaver innen utmarksforvaltning bidrar også til styrking av fagmiljøene.

-Det kan være nyttig å arbeide for mer formalisert samarbeid med besøkssentrene, men dette må ses i sammenheng med utredningen av ny besøkssenterstrategi. Mange av de store verneområdene mangler besøkssenter, og det er viktig å få et helhetlig nasjonalt system for besøkssentre for å få et likeverdig opplegg som omfatter alle de store verneområdene. Flere har pekt på at sentrene burde hatt en tydeligere rolle knyttet til informasjon og naturveiledning om verneverdiene, men dette forutsetter at det tilføres ressurser til informasjonsmedarbeidere med særlig ansvar for verneområdeforvaltningen og at alle verneområdene knyttes til velfungerende besøkssentre.
Før man får på plass en besøkssenterstrategi som ser på besøkssentermodellen i et overordnet nasjonalt perspektiv er det vanskelig å etablere ordninger som gir et enhetlig system som omfatter alle verneområdestyrene.

For Dovrefjell sin del er ny informasjons- og kommunikasjonsressurs viktig i arbeidet med besøksforvaltning og det er avgjørende at disse ressursene knyttet opp mot forvaltningsknutepunkt og besøkssenter.

-Med økt vekt på verdiskaping og å ønske folk velkommen inn i nasjonalparkene er det nødvendig å ha et godt system for å ivareta verneverdiene også med økt besøkspress. Tilstrekkelige ressurser til informasjonsarbeid i sekretariatene og for tilsyn og veiledning i felt er viktig i en aktiv besøksforvaltning. Når man inviterer flere inn, må også mottaksapparatet styrkes. Det er derfor svært bekymringsfullt at enkelte verneområder opplever manglende SNO-ressurser som et problem. Det ville styrket samarbeidet om det hadde vært lagt opp til felles kontaktpunkt med SNO gjennom kontorløsningene. Dette er særlig viktig ved skifte av personell, da det ellers kan ta tid før man får etablert gode rutiner for kunnskapsutveksling og god samhandling mellom forvaltning og tilsyn.

--- slutt på innstilling ---

Miljø-
direktoratet

Utredningsoppdrag om organisering av verneområdeforvaltere

Status
Innsendt til Miljødirektoratet
Automatisk bekreftet via manuell registrering.

Innsendt av
Nasjonalparkstyret

Innsendt dato
12. mai 2026

På vegne av
Nasjonalparkstyret for Femundsmarka og Gutulia

Målgruppe
Annet (Privat)

✓ Jeg bekrefter at denne uttalelsen er på vegne av hele oppgitte annet.

Utredningsoppdrag om organisering av verneområdeforvaltere

Miljødirektoratet fikk i mars 2025 et oppdrag fra Klima- og miljødepartementet om å gjennomgå verneområdeforvalternes organisasjonsmessig tilknytning og øvrige organisering, og vurdere om det bør gjøres endringer for å styrke forvaltningen av verneområdene. Miljødirektoratet har utredet 4 alternative løsninger, som sendes på høring til aktørene under forvaltningsmodellen.

Høringspartene er dermed følgende:

- Nasjonalpark- og verneområdestyrer
- Statsforalterembeter
- Statsforvalternes fellestjenester (STAF)

Relevante dokumenter ligger nederst på denne siden. Eventuelle uttalelser skal sendes til Miljødirektoratet via denne siden, ikke til Miljødirektoratets postmottak. Uttalelsene vil ligge på høringssiden og blir synlig for alle interesserte.

Vi ber om uttalelse til denne saken innen 22. mai 2026.

Ikke angitt svar i kommentarfeltet

Vedlegg

Høringsinnspill - organisering av arbeidsgiveransvar for forvaltere - Nasjonalparkstyret for Femundsmarka og ...

Miljø-
direktoratet

Utredningsoppdrag om organisering av verneområdeforvaltere

Status
Innsendt til Miljødirektoratet
Innsendt og bekreftet av instansen via: eli.nisja@statsforvalteren.no

Innsendt av
Eli Grete Nisja

Innsendt dato
18. mai 2026

På vegne av
Nasjonalparkstyret for Forollhogna

Målgruppe
Annet (Privat)

✓ Jeg bekrefter at denne uttalelsen er på vegne av hele oppgitte annet.

Utredningsoppdrag om organisering av verneområdeforvaltere

Miljødirektoratet fikk i mars 2025 et oppdrag fra Klima- og miljødepartementet om å gjennomgå verneområdeforvalternes organisasjonsmessig tilknytning og øvrige organisering, og vurdere om det bør gjøres endringer for å styrke forvaltningen av verneområdene. Miljødirektoratet har utredet 4 alternative løsninger, som sendes på høring til aktørene under forvaltningsmodellen.

Høringspartene er dermed følgende:

- Nasjonalpark- og verneområdestyrer
- Statsforalterembeter
- Statsforvalternes fellestjenester (STAF)

Relevante dokumenter ligger nederst på denne siden. Eventuelle uttalelser skal sendes til Miljødirektoratet via denne siden, ikke til Miljødirektoratets postmottak. Uttalelsene vil ligge på høringssiden og blir synlig for alle interesserte.

Vi ber om uttalelse til denne saken innen 22. mai 2026.

Kommentar
Høringsuttalelsen fra Nasjonalparkstyret for Forollhogna følger som vedlegg.

Vedlegg

Høringsuttalelse - Nasjonalparkstyret for Forollhogna - utredning til ny organsiering av arbeidsgiveransvar for ...

Nasjonalparkstyret
for Fulufjellet

Saksframlegg

Arkivsaksnummer: 2024/13639-7 **Saksbehandler:** Øivind Løken **Dato:** 10.05.2026

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Nasjonalparkstyret for Fulufjellet	13/2026	11.05.2026

Nasjonalparkstyret for Fulufjellet - Høringsuttalelse - Utredning av organisering av verneområdeforvaltningen

Innstilling fra forvalter

Nasjonalparkstyret for Fulufjellet er i utgangspunktet tilfreds med videreføringen av hovedtrekkene i dagens organisering, der sekretariatet vårt vil fortsette med Statsforvalteren i Innlandet som arbeidsgiver. Styret mener at både alternativ 1 og alternativ 2 med anbefalte forbedringspunkter vil fungere godt. Fordelen med å ha faglig tilknytning til Statsforvalteren er at man med denne ordningen også vil få en tilknytning til verneområdekommunene gjennom Statsforvalterens nettverk, og ikke bare gjennom vårt eget nettverk med rådgivende utvalg (eventuelt administrativt kontaktutvalg for de som har det) og ulike nøkkelpersoner i kommunen. Alternativ 2 kan nok svekke tilknytningen til kommunene for de sekretariatene som blir flyttet over til et annet statsforvalterembete enn det som geografisk er knyttet til verneområdene, og uttalelsene fra de verneområdestyrene der dette blir aktuelt bør derfor tillegges vekt. Tiltakene som er foreslått som forbedringspunkter vurderes å bidra til målene om mer helhetlig forvaltning.

Merknader til de enkelte punktene:

- Finansiering / ressurser: Det er viktig at den desentraliserte modellen som er valgt blir fullfinansiert og synliggjort ved øremerking av midler per forvalterstilling i statsbudsjettet (Prop. 1 S). Styrking av statsforvalterembetene for oppfølging av forvalterne vil bidra til å sikre kontinuitet og god opplæring ved skifte i forvalterstillingene. I enkelte saker trenger forvalterne juridisk bistand i saksbehandlingen, det er viktig at slik bistand blir styrket, enten via fagmiljøet hos Statsforvalter eller i Miljødirektoratet.
- Det er positivt å tydeliggjøre rollen som faglig rådgiver i hovedinstruks for statsforvalteren, men direkte rådgivning til forvalternes innstillinger til styret kan lett komme i konflikt med Statsforvalterens rolle som mulig klageinstans på styrets vedtak. For å ha klare linjer bør ikke Statsforvalter delta i forvalternes arbeid med innstillinger til vedtak, men kan gi faglige råd dersom forvalter selv tar initiativ og ber om det. Det er viktig å unngå at lederen med fag- og personalansvar hos Statsforvalteren får en slags godkjennerrolle på forvalternes innstillinger. Selvstendige vurderinger i forvalternes arbeid med innstillinger til styret er viktig for å tydeliggjøre rollen til styret som eget organ. Der Statsforvalter mener at en sak ikke er tilfredsstillende utredet i forhold til verneforskriftene vil det alltid være mulig å få en ny

vurdering gjennom klageordningen, og det vil være uheldig med innblanding i arbeidet med innstillingene.

- Klarere skille mellom Statsforvalteren som arbeidsgiver og styret i dokumentforvaltningen vil gi tydeligere kommunikasjon mot publikum og mot andre aktører i forvaltningen. Det er viktig å få synliggjort at det er nasjonalparkstyret som er avsender når forvalter sender ut forvaltningsvedtak og andre saker på vegne av styret. Spørsmålet om arkivopplegg må få en funksjonell løsning som blir kvalitetssikret av de administrative aktørene.
- Innføring av "Forvalterskolen" vil sikre bedre og mer systematisk opplæring, og faste møtepunkter ved forvaltersamlinger vil bidra til faglig utvikling og mer enhetlig forvaltning gjennom erfaringsutveksling.
- Forslaget om å gi arbeidsgiver økt fleksibilitet i bruk av forvalterressurser mellom styrene vil være positivt med tanke på best mulig bruk av ressursene samlet sett. Det bør fortsatt være en føring om at det skal være dialog med både forvalter og styreleder i forkant av slik omdisponering av ressurser, selv om man går bort fra kravet om godkjenning fra styreleder. Dialog vil gi bedre forankring og økt forståelse når ressursene i sekretariatet blir omfordelt for kortere eller lengre perioder. Der sekretariatet er delt mellom to statsforvaltere er det viktig at begge har tilgang til økonomi- og saksbehandlersystemer i det embetet der disse er plassert.
- Gjennomgang av forvaltningsknutepunktene for bedre fungerende knutepunkter vil være nyttig. Så langt det er mulig må forvalterne lokaliseres sammen med andre forvaltere. Kontorfellesskap gir bedre rom for læring og avlastning, og gir bedre service til publikum når det er flere med tilgang til samme arkiv m.m. Samlokalisering med SNO, fjellstyre og andre med oppgaver innen utmarksforvaltning bidrar også til styrking av fagmiljøene.
- Det kan være nyttig å arbeide for mer formalisert samarbeid med besøkssentrene, men dette må sees i sammenheng med utredningen av ny besøkssenterstrategi. Mange av de store verneområdene mangler besøkssenter, og det er viktig å få et helhetlig nasjonalt system for besøkssentre for å få et likeverdig opplegg som omfatter alle de store verneområdene. Flere har pekt på at sentrene burde hatt en tydeligere rolle knyttet til informasjon og naturveiledning om verneverdiene, men dette fordrer at det blir tilført ressurser til informasjonsmedarbeidere med særlig ansvar for verneområdeforvaltningen og at alle verneområdene blir knyttet til velfungerende besøkssentre.
  Før man får på plass en besøkssenterstrategi som ser på besøkssentermodellen i et overordnet nasjonalt perspektiv er det vanskelig å etablere ordninger som gir et enhetlig system som omfatter alle verneområdestyrene.
- Med økt vekt på verdiskaping og å ønske folk velkommen inn i nasjonalparkene er det nødvendig å ha et godt system for å ivareta verneverdiene også med økende besøkstrykk. Tilstrekkelige ressurser til informasjonsarbeid i sekretariatene og for oppsyn og veiledning i felt er viktig i en aktiv besøksforvaltning. Når man inviterer flere inn, må også mottaksapparatet styrkes. Det er derfor svært bekymringsfullt at enkelte verneområder opplever manglende SNO-ressurser som et problem. Det ville styrket samarbeidet om det hadde vært lagt opp til felles kontaktpunkt med SNO gjennom kontorløsningene. Dette er særlig viktig ved skifte av personell, da det ellers kan ta tid før man får etablert gode rutiner for kunnskapsutveksling og god samhandling mellom forvaltning og oppsyn.

--- slutt på innstilling ---

Saksprotokoll i Nasjonalparkstyret for Fulufjellet - 11.05.2026

Behandling

Styret er enig i innstillingen og mener den er i tråd med de synspunktene de har hatt på saken gjennom hele prosessen. Innstillingen enstemmig vedtatt (3-0).

Vedtak

Nasjonalparkstyret for Fulufjellet er i utgangspunktet tilfreds med videreføringen av hovedtrekkene i dagens organisering, der sekretariatet vårt vil fortsette med Statsforvalteren i Innlandet som arbeidsgiver. Styret mener at både alternativ 1 og alternativ 2 med anbefalte forbedringspunkter vil fungere godt. Fordelen med å ha faglig tilknytning til Statsforvalteren er at man med denne ordningen også vil få en tilknytning til verneområdekommunene gjennom Statsforvalterens nettverk, og ikke bare gjennom vårt eget nettverk med rådgivende utvalg (eventuelt administrativt kontaktutvalg for de som har det) og ulike nøkkelpersoner i kommunen. Alternativ 2 kan nok svekke tilknytningen til kommunene for de sekretariatene som blir flyttet over til et annet statsforvalterembete enn det som geografisk er knyttet til verneområdene, og uttalelsene fra de verneområdestyrene der dette blir aktuelt bør derfor tillegges vekt. Tiltakene som er foreslått som forbedringspunkter vurderes å bidra til målene om mer helhetlig forvaltning.

Merknader til de enkelte punktene:

- Finansiering / ressurser: Det er viktig at den desentraliserte modellen som er valgt blir fullfinansiert og synliggjort ved øremerking av midler per forvalterstilling i statsbudsjettet (Prop. 1 S). Styrking av statsforvalterembetene for oppfølging av forvalterne vil bidra til å sikre kontinuitet og god opplæring ved skifte i forvalterstillingene. I enkelte saker trenger forvalterne juridisk bistand i saksbehandlingen, det er viktig at slik bistand blir styrket, enten via fagmiljøet hos Statsforvalter eller i Miljødirektoratet.
- Det er positivt å tydeliggjøre rollen som faglig rådgiver i hovedinstruks for statsforvalteren, men direkte rådgivning til forvalternes innstillinger til styret kan lett komme i konflikt med Statsforvalterens rolle som mulig klageinstans på styrets vedtak. For å ha klare linjer bør ikke Statsforvalter delta i forvalternes arbeid med innstillinger til vedtak, men kan gi faglige råd dersom forvalter selv tar initiativ og ber om det. Det er viktig å unngå at lederen med fag- og personalansvar hos Statsforvalteren får en slags godkjennerrolle på forvalternes innstillinger. Selvstendige vurderinger i forvalternes arbeid med innstillinger til styret er viktig for å tydeliggjøre rollen til styret som eget organ. Der Statsforvalter mener at en sak ikke er tilfredsstillende utredet i forhold til verneforskriftene vil det alltid være mulig å få en ny vurdering gjennom klageordningen, og det vil være uheldig med innblanding i arbeidet med innstillingene.
- Klarere skille mellom Statsforvalteren som arbeidsgiver og styret i dokumentforvaltningen vil gi tydeligere kommunikasjon mot publikum og mot andre aktører i forvaltningen. Det er viktig å få synliggjort at det er nasjonalparkstyret som er avsender når forvalter sender ut forvaltningsvedtak og andre saker på vegne av styret. Spørsmålet om arkivopplegg må få en funksjonell løsning som blir kvalitetssikret av de administrative aktørene.

- Innføring av "Forvalterskolen" vil sikre bedre og mer systematisk opplæring, og faste møtepunkter ved forvaltersamlinger vil bidra til faglig utvikling og mer enhetlig forvaltning gjennom erfaringsutveksling.
- Forslaget om å gi arbeidsgiver økt fleksibilitet i bruk av forvalterressurser mellom styrene vil være positivt med tanke på best mulig bruk av ressursene samlet sett. Det bør fortsatt være en føring om at det skal være dialog med både forvalter og styreleder i forkant av slik omdisponering av ressurser, selv om man går bort fra kravet om godkjenning fra styreleder. Dialog vil gi bedre forankring og økt forståelse når ressursene i sekretariatet blir omfordelt for kortere eller lengre perioder. Der sekretariatet er delt mellom to statsforvaltere er det viktig at begge har tilgang til økonomi- og saksbehandlersystemer i det embetet der disse er plassert.
- Gjennomgang av forvaltningsknutepunktene for bedre fungerende knutepunkter vil være nyttig. Så langt det er mulig må forvalterne lokaliseres sammen med andre forvaltere. Kontorfellesskap gir bedre rom for læring og avlastning, og gir bedre service til publikum når det er flere med tilgang til samme arkiv m.m. Samlokalisering med SNO, fjellstyre og andre med oppgaver innen utmarksforvaltning bidrar også til styrking av fagmiljøene.
- Det kan være nyttig å arbeide for mer formalisert samarbeid med besøkssentrene, men dette må sees i sammenheng med utredningen av ny besøkssenterstrategi. Mange av de store verneområdene mangler besøkssenter, og det er viktig å få et helhetlig nasjonalt system for besøkssentre for å få et likeverdig opplegg som omfatter alle de store verneområdene. Flere har pekt på at sentrene burde hatt en tydeligere rolle knyttet til informasjon og naturveiledning om verneverdiene, men dette fordrer at det blir tilført ressurser til informasjonsmedarbeidere med særlig ansvar for verneområdeforvaltningen og at alle verneområdene blir knyttet til velfungerende besøkssentre.

  Før man får på plass en besøkssenterstrategi som ser på besøkssentermodellen i et overordnet nasjonalt perspektiv er det vanskelig å etablere ordninger som gir et enhetlig system som omfatter alle verneområdestyrene.
- Med økt vekt på verdiskaping og å ønske folk velkommen inn i nasjonalparkene er det nødvendig å ha et godt system for å ivareta verneverdiene også med økende besøkstrykk. Tilstrekkelige ressurser til informasjonsarbeid i sekretariatene og for oppsyn og veiledning i felt er viktig i en aktiv besøksforvaltning. Når man inviterer flere inn, må også mottaksapparatet styrkes. Det er derfor svært bekymringsfullt at enkelte verneområder opplever manglende SNO-ressurser som et problem. Det ville styrket samarbeidet om det hadde vært lagt opp til felles kontaktpunkt med SNO gjennom kontorløsningene. Dette er særlig viktig ved skifte av personell, da det ellers kan ta tid før man får etablert gode rutiner for kunnskapsutveksling og god samhandling mellom forvaltning og oppsyn.

--- slutt på innstilling ---

Dokumenter i saken

Vedlegg:

- Høringsdokumentet på Miljødirektoratet sin nettside 10.05.2026 med høringsfrist 22.05.26.
  Utredningsoppdrag om organisering av verneområdeforvaltere - miljodirektoratet.no

- Brev av 10.02.2025 - Innspill - utredning av organisering av verneområdeforvaltere - Nasjonalparkstyret for Fulufjellet
- Gjeldende vedtekter for nasjonalparkstyret

Saksopplysninger

Dagens forvaltningsmodell for nasjonalparker og andre store verneområder ble etablert i 2010. Det er i dag 49 nasjonalpark-/verneområdestyrer som har delegert forvaltningsansvar. Per 1.1.2026 er det totalt 69 verneområdeforvaltere fordelt på de 49 styrene. Hardangervidda er i dag den eneste nasjonalparken som ikke forvaltes av et nasjonalparkstyre.

Det ble lagt opp til etablering av lokale/regionale forvaltningsknutepunkter der forvalterne skulle samlokaliseres med andre fagpersoner knyttet til verneområdet. I 2014 gjorde Riksrevisjonen en undersøkelse av forvaltningen av nasjonalparkene. Undersøkelsen viste til at "Modellen har bidratt til at både erfaringsbasert, lokal kunnskap, og vitenskapelig og forskningsbasert kunnskap nå legges til grunn i forvaltningen". Samtidig ble det pekt på noen behov for avklaringer, som rolleavklaringer mellom styrene og fylkesmannen som arbeidsgiver for verneområdeforvalterne, samt klarere instruksjonsmyndighet for styrene overfor verneområdeforvalterne. Vurderingene fra Riksrevisjonen er fulgt opp gjennom flere oppdrag fra Klima- og miljødepartementet (KLD) til Miljødirektoratet.

Miljødirektoratet fikk i mars 2025 oppdrag fra Klima- og miljødepartementet om å gjennomgå organiseringen av verneområdeforvalterne og øvrig organisering, og vurdere eventuelle endringer for å styrke forvaltningen av verneområdene.

Oppdraget er avgrenset til å gjelde organiseringen, og gjelder ikke selve forvaltningsmodellen:
«*KLD presiserer i oppdragsteksten at det er en forutsetning at utredningen ivaretar verneområdestyrets faglige instruksjonsmyndighet overfor forvalterne, slik at det er vernestyret som avgjør overordnede spørsmål knyttet til forvaltning av det enkelte område, eksempelvis prioritering mellom større overordnede oppgaver m.v.*

De skriver også at det er en forutsetning for utredningen at nasjonalpark- og verneområdeforvalterne fortsatt skal sitte desentralisert nær verneområder. Det er et mål å ha sterke lokale knutepunkter med solide fagmiljøer, og direktoratet kan også foreslå relokalisering av forvalterstillinger for å bygge opp under dette, jf. Meld. St. 35 (2023–2024) kapittel 6.3.3»

Punktvis oppsummering av oppdraget:

«Endringspunkter som vi er bedt om å vurdere i oppdragsteksten:
- fører til en mer helthetlig forvaltning mellom verneområder
- styrker det faglige nettverket mellom verneområdeforvaltere
- øker erfaringsdelingen mellom forvalterne
- bedrer forholdene for veiledning av forvalterne og styrker deres kompetanse
- gir bedre fungerende knutepunkter
- gir mer fleksibilitet i fordeling av oppgaver i.f.m sykdom, vakanser mv eller p.g.a ulike ressursbehov mellom områder
- gir mer lik organisering av forvalterne og styrker den daglige ledelsen av dem bl.a. når det gjelder organisering av arbeid, fordeling av oppgaver mv

- fører til bedre rolleavklaring herunder gjør rollene tydeligere for publikum
- styrker samarbeidet med Statens naturoppsyn
- styrker samarbeidet med besøkssentrene

Tilleggspunkter som vi har lagt til i utredningen:
- styrker tilliten til forvaltningsordningen hos publikum
- økte forvaltningsgevinster på tvers av alle verneområder som forvaltes av styrer og statsforvaltere»

Miljødirektoratet har utredet fire alternative løsninger, som er sendt på høring til aktørene i forvaltningsmodellen.

1. *Beholde dagens ordning, men se på forbedringspunkter i denne*
2. *Samle arbeidsgiveransvaret hos et fåtall statsforvaltere*
3. *Samle arbeidsgiveransvaret hos Miljødirektoratet*
4. *Opprette en egen organisasjon med egen ledelse, der fellestjenester håndteres av direktoratet*

Miljødirektoratet har anbefalt organisering etter alternativ 2, med følgende føringer:

- *3–5 embeter*
- *Samling av forvaltere slik at ett embete har minimum ti forvaltere ansatt*
- *Fellestjenester ligger hos statsforvalterne som tidligere*

Tabell 2. Oversikt over antall forvaltere per statsforvalterembete

Statsforvalterembete	**Antall**
Agder	4
Innlandet	14
Møre og Romsdal	1
Nordland	9
Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus	5
Troms og Finnmark	13
Trøndelag	10
Vestfold og Telemark	3
Vestland	9
Rogaland	1
Sum	**69**

Det er pekt på at «*Det er stor variasjon i arbeidsmengde knyttet til sekretariatsfunksjonen for verneområdestyrene. Årsakene til det er flere, blant annet på grunn av variasjon i antall verneområder et styre forvalter. Andre faktorer som kan virke inn er antallet saker de håndterer, omfanget av bruksinteresser i verneområdet, størrelsen på verneområdene, mv.*»

Innlandet har minimum ti forvaltere, og våre ansatte vil etter dette forslaget ikke få endret administrativ tilknytning. (Skisse til omplasseringer i forslaget er ikke endelig.)

Vedlegg 2 til utredningen viser dagens plassering av forvalterne. For vår del er det svært oversiktlig med kun et knutepunkt i Trysil. Det er imidlertid verdt å bemerke at knutepunktet er flyttet fra Gammelskula til Trysil kommuneskogers lokaler i Slettmovegen 25 siden direktoratet innhentet informasjonen i vedlegg 2. Derfor er heller ikke Trysil Engerdal

museum den andre aktøren på knutepunktet lenger. Vi er fortsatt samlokalisert med SNO. I tillegg deler vi nå kontor med Trysil kommuneskoger KS, Glommen Mjøsen Skog, Trysil fellesforening for jakt og fiske, samt et lokalt konsulentfirma. Dette gir både et sosialt og et faglig miljø og fellesskap.

Det er videre anbefalt ulike tiltak for å forbedre forvaltningen i tråd med målene for gjennomgangen:

1. *Økning av kapasitet og ressurser hos statsforvalterne*
   a. Økt tildeling per forvalterstilling (eksisterende stillinger fra før 2024)
   b. Synliggjøre øremerking av midler per forvalterstilling i Prop. 1 S
   c. Tilføre midler til embeter (med mer enn 10 forvaltere) for å ansette en dedikert seksjonsleder med personal- og fagansvar. I embeter med færre forvaltere foreslår vi å tilføre midler til en forvalterkoordinator som skal bistå på tvers av forvaltere/styrer med faglig rådgivning og bistand i oppgaver. Personalansvaret må da fortsatt ligge hos en leder hos statsforvalteren.
2. *Klargjøring av roller internt blant aktørene knyttet til faglig oppfølging av forvalterne*
3. *Klarere skille mellom arbeidsgiver og styret i dokumentforvaltningen*
4. *Gi arbeidsgiver økt fleksibilitet i bruk av forvalterressurser mellom styrer*
5. *Innføring av "Forvalterskolen"*
6. *Faste intervaller på forvaltersamlinger*
7. *Endringer i forvaltningsknutepunkter*
8. *Formalisere samarbeid mellom forvaltning og besøkssentre*
9. *Legge til rette for SNOs tilgang til forvaltningsknutepunktene*

Verneområdestyrene kunne komme med muntlige og skriftlige innspill til Klima- og miljødepartementet i forbindelse med utarbeidelsen av oppdraget vinteren 2025. Forvalter ga muntlig innspill i oppstartsmøte med KLD 21.01.2025, og styret sendte skriftlig innspill 10.02.2025, der vedlagte notat pekte på ulike utfordringer og kommentarer til disse.

Styret støttet en videreføring av ordningen med administrativ tilknytning til statsforvalterembetene, men med forbedringer. I utredningen er fordelene med slik tilknytning beskrevet slik:

«*Andelen verneområder som forvaltes av andre myndigheter enn verneområdestyrer utgjør et betydelig antall, og for de fleste av disse er det statsforvalterembetene som utgjør forvaltningsmyndigheten. En vurdering av forvaltningsgevinster på tvers av alle verneområder som forvaltes av styrer og statsforvaltere mener vi derfor er en viktig faktor i utredningens målsetning om å styrke forvaltningen av verneområder. Alternativ 1 og 2 innebærer begge at forvalterne fremdeles vil være lokalisert hos statsforvalterne og være tilknyttet fagmiljøene som er forvaltningsmyndighet for andre verneområder. Dette mener vi i seg selv har potensial til å gi betydelige forvaltningsgevinster som mer helhetlig forvaltning på tvers av alle verneområder. Det forutsetter at det legges til rette for erfaringsutveksling på tvers av forvaltere og øvrig fagmiljø hos statsforvalteren, og at tiltak for styrking av daglig ledelse innføres. Dette kan så bidra til styrket beslutningsgrunnlag på tvers av myndigheter*.»

Anbefalingen om å samle forvalterne i færre embeter (alternativ 2) er begrunnet slik:

«*Alternativ 2 og en samling av arbeidsgiveransvaret hos færre embeter styrker muligheten til å utvikle mer enhetlige kompetansetiltak i form av å kunne etablere felles rutiner og opplæring i færre embeter, som igjen vil gi færre ulikheter. Det samme gjelder muligheten for større grad av systematisk oppfølging og utvikling og etablering av fagfellesskap/nettverk. Gode nettverk mellom forvalterne i embetet er det som trekkes fram som særlig positivt blant forvalterne som gir gode tilbakemeldinger på dagens organisering, og vi mener det derfor er viktig å legge til rette for slike nettverk. Det mener vi forenkles ved å ha et større antall*

forvaltere samlet under ett embete og med en dedikert ledelse som kan legge til rette for dette.»

Fordeler og ulemper med alternativ 3 og 4 blir ikke nærmere diskutert i denne saken, da det synes å være lite aktuelt å velge ett av disse. Utredningen med beskrivelse av alternativene finner du her: Utredningsoppdrag om organisering av verneområdeforvaltere - miljodirektoratet.no.

Hjemmelsgrunnlag

Delegering

Nasjonalparkstyret har delegert forvaltningsmyndighet for Fulufjellet nasjonalpark og Fregn naturreservat i medhold av styrevedtekter, sist revidert 19.01.2024.

Vurdering

Nasjonalpark-/verneområdestyret er en egen juridisk person. Styret kan i utgangspunktet «*inngå avtaler og påta seg forpliktelser innenfor de økonomiske rammene styret disponerer. Slik ordningen er organisert i dag er det imidlertid statsforvalteren som har budsjettmidlene. Det varierer hvorvidt styrene inngår avtaler selv eller om statsforvalteren inngår avtaler på vegne av styret. Styret søker om midler og vedtar hva tildelte midler skal brukes til, mens statsforvalteren er økonomisk ansvarlig for budsjettet og står som formelt ansvarlig for inngåtte avtaler. Det er per i dag ingen av verneområdestyrene som har egen bankkonto slik at de kan disponere budsjettet selv. Dette skyldes dels at alternativet ikke er kjent for alle styrene, og dels de forpliktelser og krav som følger av dette ansvaret.*

Styret har vedtaksmyndighet og disponerer forvalterens arbeidstid, men har ikke personalansvar for forvalteren. Stillingen ligger formelt hos statsforvalteren.»

Denne fordelingen mellom styret og Statsforvalteren er en pragmatisk tilnærming, som stort sett har fungert godt. Det er likevel rom for forbedringer. Miljødirektoratet anbefaler en videreføring av dagens ordning, med en del tilpasninger og forbedringspunkter. Saksbehandler ser ikke grunn til å kommentere alternativene 3 og 4 med endret administrativ tilknytning for forvalterne, da disse synes lite aktuelle. Alternativ 1 (uendret administrativ tilknytning) og alternativ 2 med arbeidsgiveransvar hos færre statsforvaltere har i stor grad like utfordringer, og anbefalingene om forbedringspunkter for disse to alternativene kommenteres punkt for punkt.

1. Økning av kapasitet og ressurser hos statsforvalterne
Økt tildeling per forvalterstilling og synliggjøring ved øremerking av midler per forvalterstilling i Prop. 1 S (statsbudsjettet) er viktig for å unngå at det blir en kamp om ressurser mellom verneområdeforvaltningen og den ordinære forvaltningen i regi av Statsforvalteren. Det er en del ekstra arbeid med flere medarbeidere på lokalkontor utenfor kontorstedet til Statsforvalteren, så det vil være riktig å styrke embetene slik at seksjonsleder kan være en faglig ressurs og et bindeledd mellom Statsforvalteren og verneområdeforvaltningen. Forvalterne trenger juridisk bistand i saksbehandlingen, og det er viktig at slik bistand blir styrket, enten via fagmiljøet hos Statsforvalteren eller i Miljødirektoratet.

Med alternativ 2 kan det bli mer ressurskrevende å organisere samlinger for forvalterne, med lengre reisevei for den enkelte (for eksempel fra Agder til Vestland). Uansett alternativ er det viktig at det blir tilført tilstrekkelige ressurser til gjennomføring av faglige samlinger/fysiske møtedager med faglig opplegg for forvalterne i embetene som har personalansvar.

2. Klargjøring av roller internt blant aktørene knyttet til faglig oppfølging av forvalterne
Ved innføring av lokal forvaltning ble arbeidsgiveransvaret lagt til statsforvalteren for å ivareta fellestjenester, men også for å sikre et fagmiljø for forvalterne. I hovedinstruksen til statsforvalterne i dag står det kun at statsforvalteren er personal- og økonomiansvarlig for verneområdeforvaltere, og det kan virke som at intensjonen bak den faglige delen av arbeidsgiveransvaret ikke har vært tydelig og fulgt opp i den praktiske gjennomføringen.

I anbefalingen står det at: «*Vi mener at et sentralt forbedringspunkt i alternativ 1 må være at statsforvalternes rolle som faglig rådgiver for forvalterne må tydeliggjøres i sentrale styringsdokumenter for statsforvalteren, slik som i hovedinstruks for statsforvalteren. Det må samtidig tydeliggjøres hva statsforvalteren kan gi faglige råd til uten at dette innvirker på styrenes faglige instruksjonsmyndighet overfor forvalterne. Vi mener statsforvalter kan gi faglig rådgivning til forvalternes innstillinger til styrene ved behov*.»

Det er positivt å tydeliggjøre rollen som faglig rådgiver i hovedinstruks for statsforvalteren, men direkte rådgivning til forvalternes innstillinger til styret kan lett komme i konflikt med Statsforvalterens rolle som mulig klageinstans på styrets vedtak. Slik rådgivning til innstillinger til vedtak bør bare skje dersom forvalteren selv ber om det, og det må ikke bli slik at lederen med fag- og personalansvar hos Statsforvalteren får en slags godkjennerrolle på forvalterens innstillinger. Dette er viktig for å tydeliggjøre styrets rolle som eget organ.

3. Klarere skille mellom arbeidsgiver og styret i dokumentforvaltningen
Anbefaling: «*For å synliggjøre at forvalternes/styrenes virksomhet er separat og ikke en del av statsforvalteren, anbefaler vi at forvaltere har e-postadresser som skiller seg fra statsforvalteren, samt egne arkivbaser som muliggjør å skille ut journalføringene og publisere separate offentlige journaler, fortrinnsvis på eInnsyn*.»

Det er svært positivt om man kunne få e-postadresser som tydelig kommuniserer at forvalteren opptrer på vegne av nasjonalpark-/verneområdestyret, og ikke i regi av Statsforvalteren.

4. Økt fleksibilitet i fordeling av forvalterressurser mellom styrer
Sekretariatene er små enheter med 1–3 forvaltere, og systemet er derfor sårbart ved permisjon, langtidsfravær eller skifte av forvalter. Miljødirektoratet anbefaler økt fleksibilitet i bruk av forvalterressurser: «*Vi foreslår at statsforvalterne som arbeidsgiver får anledning til å avtale omfordeling av forvalteres tid direkte med forvalter og ikke trenger en avklaring av dette med styreleder. Det er arbeidsgiver som har samlet oversikt over sine ansatte og ser behov for omfordeling av ressurser. Vi mener dette bør begrenses til å gjelde bruk av forvalternes tid på tvers av styrer, ikke bruk av forvalters tid på øvrige oppgaver innenfor statsforvalterembetet.»*

Dette betyr at styret i enkelte tilfeller kan miste noe av sekretariatsressursen, men også kan få tilført ekstra hjelp fra andre styresekretariat ved behov. For forvaltningen samlet sett vil dette trolig være positivt, men det bør fortsatt være en føring om dialog med både forvalter og styreleder i forkant av slik omdisponering, selv om kravet om godkjenning fra styreleder tas bort.

Der sekretariatet er delt mellom to statsforvaltere er det viktig at begge har tilgang til økonomi- og saksbehandlersystemer i det embetet der disse er plassert.

5. Innføring av «Forvalterskolen»
Anbefaling: *«Vi foreslår innføring av "Forvalterskolen", en opplæringspakke som skal samle e-læring, webinarer, skriftlig veiledning, spørsmål- og svar, m.v. på en hensiktsmessig plattform som sikrer lik informasjon til alle nye forvaltere og som kan brukes av erfarne forvaltere ved behov i sitt daglige arbeid. Hovedansvaret for å innføre tiltaket kan ligge til*

Miljødirektoratet ettersom dette vil være et felles opplæringsprogram på tvers av embeter, eventuelt hos en statsforvalter i samarbeid med Miljødirektoratet. Det følger av arbeidsgiveransvaret å gi opplæring slik at de ansatte kan utføre arbeidet. Statsforvalteren må uansett være sterkt deltakende i et slikt program.»

Det er viktig og nødvendig at opplæringen settes i system for å sikre at alle får tilfredsstillende opplæring på alle områder.

6. Forvaltersamlinger
Anbefaling: *«Vi foreslår at forvaltersamlingene videreføres med fast intervall på hvert andre år. Miljødirektoratet skal ha ansvar for å gjennomføre forvaltersamlingene i samarbeid med statsforvalterne. Vi foreslår at annenhver samling gjennomføres som nasjonale og regionale samlinger. SNO sentralt deltar på de nasjonale samlingene, og SNO-lokalt med fagansvar for de store verneområdene deltar på de regionale samlingene.»*

Faste møtepunkter og samlinger er viktige for erfaringsutveksling og faglig utvikling for alle.

7. Formalisere samarbeidet med besøkssentre
Mange av de store verneområdene mangler besøkssenter, og bare et fåtall av forvalterne har kontorsted knyttet til et slikt senter. Flere har pekt på at sentrene burde hatt en tydeligere rolle knyttet til informasjon og naturveiledning om verneverdiene.

Etter oppdrag frå KLD leverte Miljødirektoratet 26. januar 2026 et forslag til ny besøkssenterstrategi for 2026-2036. I forslaget til ny besøkssenterstrategi foreslår direktoratet flere endringer for å oppnå målsettingene med senterordninga. Flere av målene er også relevante når det gjelder samarbeid mellom besøkssentrene og forvaltere og styrer.

I utredninga står bla. at *«Selv om ikke alle besøkssentre kan være tilknyttet et forvaltningsknutepunkt er det likevel et behov for en større grad av formalisering av samarbeidet mellom sentrene og verneområdeforvaltningen, uavhengig av samlokalisering eller ikke. Derfor er dette også løftet frem i forslaget til kriteriesettet for etablering og reautorisering av sentrene. Miljødirektoratet foreslår i strategien å få på plass samarbeidsavtaler som besøkssentrene og den lokale forvaltningen forplikter seg til å følge for autorisasjoner fra 2028 og fremover.»*

Det er viktig å arbeide videre for å bedre samarbeidet og se nærmere på besøkssentrenes rolle i informasjonsarbeidet.

8. Gjennomgang av forvaltningsknutepunktene for bedre fungerende knutepunkter
Anbefaling: *«Vi anbefaler at det gjøres en kartlegging av forvaltningsknutepunktene for å se om de kan samles i større grad slik at alle forvaltere får kontorplass ved et reelt knutepunkt, der det også er samlokalisering med SNO. Selv om kontorstedet skal være desentralisert, og i nærheten av verneområdene vil det til en viss grad være sammenheng mellom arbeidsgivertilhørighet og kontorsted. Derfor foreslår vi at en nærmere kartlegging av fremtidige knutepunkt og eventuelle forslag til relokaliseringer avventer til ny organisering av verneområdeforvalterne er bestemt.*

Vi foreslår at en nærmere kartlegging av de enkelte knutepunkter og vurdering av videre sammensetning på og lokalisering av disse gjøres i et tilleggsoppdrag.»

Forvalterne i Fulufjellet er ikke knyttet til forvaltningsknutepunkt sammen med andre forvaltere, men er likevel del av et relevant fagmiljø sammen med blant annet SNO og andre naturvitere. Det er en fordel om man kunne ha minst én forvalterkollega for å kunne gi kollegastøtte og avlastning ved behov, men slik dialog vi har med de andre forvalterne og verneområdene i Innlandet, så er det også mye kollegastøtte og hjelp å finne dersom man er åpen og oppretter kontakt.

9. Legge til rette for at SNO får tilgang til forvaltningsknutepunktene
Anbefaling: *«Vi anbefaler derfor at muligheten for å samlokalisere kontorsted med SNO-ressurser bør være en del av vurderingen i fastsettelse av, og mulig relokalisering, av knutepunkter/kontorsteder for forvaltere, slik at det legges til rette for at knutepunktet også kan være et hensiktsmessig sted for SNO å jobbe fra når de ikke er i felt.»*

Det ville styrket samarbeidet om man hadde et felles kontaktpunkt med SNO i kontorløsningene. Dette er særlig viktig ved utskifting av personell, da det ellers kan ta tid før man får etablert gode rutiner for kunnskapsutveksling og samhandling mellom forvaltning og oppsyn.

Med økt vekt på verdiskaping og det å ønske folk velkommen inn i nasjonalparkene er det nødvendig å ha et godt system for å ivareta verneverdiene også med økende besøkstrykk. Tilstrekkelige ressurser til oppsyn og veiledning er viktig i en aktiv besøksforvaltning. Når man inviterer flere inn, må også mottaksapparatet styrkes. Det er derfor svært bekymringsfullt at enkelte verneområder opplever manglende SNO-ressurser som et problem.

En del av anbefalingene gjelder først og fremst forbedringer innen administrativ organisering og faglige forbedringer, og her vil også uttalelsene fra statsforvalterne gi utfyllende synspunkter.

Miljødirektoratet

Saksbehandlar Ingvild Hansen Nystad **Vår ref.** 2015/7200-15 432.0 **Dykkar ref.** «REF» **Dato** 22.05.2026

Vedtak Geiranger-Herdalen landskapsvernområde- Fråsegn-Utredningsoppdrag om organisering av verneområdeforvaltere-MD 2025/5713

Verneområdestyret for Geiranger-Herdalen landskapsvernområde gjorde torsdag 21.mai einstemmig vedtak om uttale til høyringsskriv MD 2025/5713:

Verneområdestyret gir følgjande uttale til høyringsdokumentet «Utredningsoppdrag om organisering av verneområdeforvaltere», høyringsnummer 2025/5713, publisert av Miljødirektoratet 14.04.26, med høyringsfrist 22.05.26:

«Verneområdestyret for Geiranger-Herdalen landskapsvernområde er i utgangspunktet nøgd med vidareføring av hovudtrekka i dagens organisering, der sekretariatet vårt vil halde fram med Statsforvaltaren i Møre og Romsdal som arbeidsgivar.

Geiranger–Herdalen landskapsvernområde støttar alternativ 1 i høyringsskrivet – vidareføring av noverande organisering med forbetringar.

Styret meiner at dette alternativet best ivaretek lokal forankring, fagleg kvalitet og tillit til forvaltningsordninga.

Styret vurderer samling av arbeidsgivaransvar hos færre statsforvaltarar (alternativ 2) som lite formålstenleg for oss. Alternativ 2 vil gi auka avstand til arbeidsgivar og svekka regional tilknyting, både praktisk, fagleg og når det gjeld samordning av verne/verdsarvinteresser.

Styret føreset at det blir gjennomført nødvendige tiltak for å styrke ressursgrunnlag, leiing og rolleavklaring innanfor dagens velfungerande modell.»

--- slutt på innstilling ---

Dokument i saka

- Høyringsdokument på Miljødirektoratet si nettside 14.04.26, med høyringsfrist 22.05.26. Utredningsoppdrag om organisering av verneområdeforvaltere - miljodirektoratet.no
- Gjeldande vedtekter for verneområdestyret Geiranger-Herdalen

Saksopplysningar

Dagens forvaltningsmodell for nasjonalparkar og andre store verneområde vart etablert i 2010. Det er i dag 49 nasjonalpark-/verneområdestyre som har delegert forvaltningsansvar. Det er per 1.1.2026 totalt 69 verneområdeforvaltarar fordelt på dei 49 styra.

Det vart lagt opp til etablering av lokale/regionale forvaltningsknutepunkt der forvaltarane skulle samlokaliserast med andre fagpersonar knytt til verneområdet. I 2014 gjorde Riksrevisjonen ei undersøking av forvaltninga av nasjonalparkane. Undersøkinga viste til at *"Modellen har bidratt til at både erfaringsbasert, lokal kunnskap, og vitenskaplig og forskningsbasert kunnskap nå legges til grunn i forvaltningen".* Samtidig vart det peika på nokre behov for avklaringar, som rolleavklaringar mellom styra og fylkesmannen som arbeidsgivar for verneområdeforvaltarane, samt klarare instruksjonsmyndigheit for styra overfor verneområdeforvaltarane. Vurderingane frå Riksrevisjonen er følgt opp gjennom fleire oppdrag frå Klima- og miljødepartementet (KLD) til Miljødirektoratet.

Miljødirektoratet fekk i mars 2025 oppdrag frå Klima- og miljødepartementet om å gjennomgå organiseringa av verneområdeforvaltarane og øvrig organisering, og vurdere eventuelle endringar for å styrke forvaltninga av verneområda.
Oppdraget er avgrensa til å gjelde organiseringa, og gjeld ikkje sjølve forvaltningsmodellen:
«KLD presiserer i oppdragsteksten at det er en forutsetning at utredningen ivaretar verneområdestyrets faglige instruksjonsmyndighet overfor forvalterne, slik at det er vernestyret som avgjør overordnede spørsmål knyttet til forvaltning av det enkelte område, eksempelvis prioritering mellom større overordnede oppgaver m.v
De skriver også at det er en forutsetning for utredningen at nasjonalpark- og verneområde-forvalterne fortsatt skal sitte desentralisert nær verneområder. Det er et mål å ha sterke lokale knutepunkter med solide fagmiljøer, og direktoratet kan også foreslå relokalisering av forvalterstillinger for å bygge opp under dette, jf. Meld. St. 35 (2023-2024) kapittel 6.3.3»

Punktvis oppsummering av oppdraget:

«Endringspunkter som vi er bedt om å vurdere i oppdragsteksten:
- fører til en mer helthetlig forvaltning mellom verneområder
- styrker det faglige nettverket mellom verneområdeforvaltere
- øker erfaringsdelingen mellom forvalterne
- bedrer forholdene for veiledning av forvalterne og styrker deres kompetanse
- gir bedre fungerende knutepunkter
- gir mer fleksibilitet i fordeling av oppgaver i.f.m sykdom, vakanser mv eller p.g.a ulike ressursbehov mellom områder
- gir mer lik organisering av forvalterne og styrker den daglige ledelsen av dem bl.a. når det gjelder organisering av arbeid, fordeling av oppgaver mv
- fører til bedre rolleavklaring herunder gjør rollene tydeligere for publikum
- styrker samarbeidet med Statens naturoppsyn
- styrker samarbeidet med besøkssentrene

Tilleggspunkter som vi har lagt til i utredningen:
- styrker tilliten til forvaltningsordningen hos publikum
- økte forvaltningsgevinster på tvers av alle verneområder som forvaltes av styrer og statsforvaltere»

Miljødirektoratet har utgreidd fire alternative løysingar, som er sendt på høyring til aktørane i forvaltningsmodellen:

1. *Beholde dagens ordning, men se på bedringspunkter i denne*
2. *Samle arbeidsgiveransvaret hos et fåtall Statsforvaltere*
3. *Samle arbeidsgiveransvaret hos Miljødirektoratet*
4. *Opprette en egen organisasjon med egen ledelse, der fellestjenester håndteres av direktoratet*

Miljødirektoratet har tilrådd organisering av alternativ 2, etter slike føringar:
- 3-5 embeter

- Samling av forvaltere slik at et embete har minimum ti forvaltere ansatt
- Fellestjenester ligger hos statsforvalterne som tidligere

Det er peika på at *«Det er stor variasjon i arbeidsmengde knyttet til sekretariatsfunksjonen for verneområdestyrene, Årsakene til det er flere, blant annet på grunn av variasjon i antall verneområder et styre forvalter. Andre faktorer som kan virke inn er antallet saker de håndterer, omfang av bruksinteresser i verneområdet, størrelsen på verneområdene, mv.»*

Statsforvaltaren i Møre og Romsdal har formelt arbeidsgivaransvar for kun ein forvaltar, og vår tilsett vil etter dette forslaget få radikalt endra administrativ tilknyting: (Skisse til omplasseringar i forslaget er ikkje endeleg.)

Tabell 3 - Forslag til mulig fordeling av forvaltere på et fåtall statsforvaltere.

Statsforvalter-embete	Antall forvaltere per embete i dag	Forslag til fremtidig antall forvaltere per embete	Endringer i sammensetning
Troms og Finnmark	13	13	Uendret
Nordland	9	14	Dagens forvaltere + forvaltere fra Børgefjell (1), Blåfjella/Skjækerfjella og Lierne (2) og Skarvan/Roltdalen/Sylan (1) og Skardsfjella/Hyllingsdalen (1)
Trøndelag	10	0	Forvaltere fordeles på Innlandet og Nordland
Innlandet	14	19	Dagens forvaltere + forvaltere fra Trollheimen (2), Femundsmarka og Gutulia (1), Forollhogna (2).
Vestland[4]	9	13	Dagens forvaltere + forvaltere fra Geiranger-Herdalen (1), Setesdal Vesthei, Ryfylkeheiane og Frafjordheiane landskapsvernområde (3)
Møre og Romsdal	1	0	Dagens forvalter plasseres hos Vestland
Rogaland	1	0	Dagens forvalter plasseres hos Vestland
Vestfold og Telemark	3	0	Dagens forvaltere plasseres hos Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus
Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus[4]	5	10	Dagens forvaltere + forvaltere fra Raet (1) og Oksøy-Ryvingen-Flekkefjord (1), Færder (1), Jomfruland (1) og Brattefjell-Vindeggen (1)
Agder	4	0	Dagens forvaltere fordeles på Vestland og Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus
Totalt antall forvaltere:	69	69	

Det er vidare tilrådd ulike tiltak for å betre forvaltninga i tråd med mål for gjennomgangen:

1. *Økning av kapasitet og ressurser hos statsforvalterne*
   a. *Økt tildeling per forvalterstilling (eksisterende stillinger fra før 2024)*
   b. *Synliggjøre øremerking av midler per forvalterstilling i Prop. 1S*
   c. *Tilføre midler til embeter (med mer enn 10 forvaltere) for å ansette dedikert seksjonsleder med personal- og fagansvar. I embeter med færre forvaltere foreslår vi å tilføre midler til en forvalterkoordinator som skal bistå på tvers av forvaltere/styrer med faglig rådgiving og bistand i oppgaver. Personalansvaret må da fremdeles ligge hos en leder hos statsforvalteren.*
2. *Klargjøring av roller internt blant aktørene knyttet til faglig oppfølging av forvalterne*

3. Klarere skille mellom arbeidsgiver og styret i dokumentforvaltning

4. Gi arbeidsgiver økt fleksibilitet i bruk av forvalterressurser mellom styrer.

5. Innføring av "Forvalterskolen"

6. Faste intervaller på forvaltersamlinger

7. Endringer på forvaltningsknutepunkter

8. Formalisere samarbeid mellom forvaltning og besøkssentre

9. Legge til rette for SNOs tilgang til forvaltningsknutepunktene

Tidlegare innspel frå verneområdestyret

Verneområdestyra kunne koma med muntlege og skriftlege innspel til Klima- og miljødepartementet i samband med utarbeiding av oppdraget vinteren 2025.

Styreleiar gav munnlege innspel i oppstartmøte med KLD 21.01.2025, etter styrebehandling 13.01.2025, der styret peika på ulike utfordringar:

«OPPSUMMERING – innspel frå Geiranger-Herdalen verneområdestyre

Forvaltninga i Geiranger-Herdalen landskapsvernområde er nøgd med organiseringa i dag. Ei styrking av forvaltninga kan oppnåast med forholdsvis enkle grep innanfor noverande organisasjonsstruktur.

Dette gjeld samråding mellom Miljødirektorat, Statsforvaltar, verneområdestyre, forvaltar - og forvaltarar imellom.

I vårt tilfelle er også styrking av samarbeidet med verdsarvinstitusjonen Vestnorsk Fjordlandskap viktig.

Måtar å gjere dette på

(«utheva» er uttalte mål frå KLD):

«Styrke samling av fagmiljøet som verneområdeforvaltere utgjør»

Månadleg møte mellom dei fire forvaltarane i Møre og Romsdal. Deltaking i nettverksmøte/samlingar for Vestland og Innlandet. Nasjonale forvaltarsamlingar i regi av Miljødirektoratet.

«Bedre forhold for veiledning av og dermed styrket kompetanse hos forvalterne»

Tettare kontakt/oppfølging med juristane og kontaktpersonane frå direktoratet for vårt område. Framhald og auke nasjonale miljøfagwebinar/spørjerundar mellom forvaltarar på Teams.

«Øke erfaringsdelingen mellom forvalterne»

Føringar for at alle forvaltarar deltar i nettverk på tvers av geografi (gjerne tilgrensande område ifht geografi/verneformål) og forvaltningsnivå (Statsforvaltar, Miljødir).

«Mer fleksibilitet i fordeling av oppgaver ifm. sykdom, vakanser mv. eller pga ulike ressursbehov mellom områder.»

Klare instruksar, god informasjon og ekstra ressursar hos SF (og verneområdeforvaltarar imellom) må til for å sikre fleksibiliteten.

«Lik organisering av forvalterne og styrket daglig ledelse mtp. organisering av arbeid, fordeling av oppgaver mv.»

Med kun ein forvaltar er knytinga til fagkompetansen hos Statsforvaltar MR og Miljødirektorat desto viktigare -i tillegg til tilgrensande forvaltarnettverk. Regional tilknyting til eigen Statsforvaltar er viktig for å handtere lokal forvaltning best muleg.

«Bedre håndtering av rollefordeling»

Samordninga her kan flyte betre med enkle midlar - innanfor gjeldande organisasjonsstruktur. Årlege samrådingar mellom Statsforvaltar og verneområdestyret kan vere nyttig og fruktbart.

I vårt tilfelle vil også rollefordeling ifht verdsarvadministrasjon vere aktuelt. Å vere rollesterke vil kunne gjere samarbeidet endå betre.

«Mer helthetlig forvaltning mellom verneområder»

Oppnåast ved tettare dialog forvaltningane mellom. Likeins mellom forvaltningane, Statsforvaltar og Miljødirektorat. I vårt tilfelle er kontakten med verneområda i søområdet av Vestnorske fjordlandskap også svært viktig for heilskapen.

«Tettere samarbeid med Statens naturoppsyn»

Samarbeidet kan i vårt område vanskeleg bøtast på utan auka ressursar til det reint praktisk fysiske nærveret av SNO. Det motsette har skjedd siste åra i vårt område.

«Tettere samarbeid med besøkssentrene»

I vårt område har besøkssenteret og forvaltninga tett samarbeid. Det gjeld kontorstad, felles fagråd, felles designmanual, skjøtsel, formidling og forvaltning. Vi «deler» Nasjonal turiststi og mange andre skjøtsels- og formidlingsoppgåver. Vi arbeider i dag med felles kunnskapsinnhenting og felles forvaltningsplan for områda våre. Samarbeidet mellom sør- og nordområdet av verdsarv-/verneområdeforvaltningane kan styrkast, gjerne med føringar og rolleavklaringar frå Miljødirektoratet.

«Bedre fungerende knutepunkter»

Samarbeid og samhandling fungerer godt. Både verdsarvadministrasjonen og verneområdeforvaltninga gir aktivitetar og engasjement gjennom tiltak som styrkar knutepunktfunksjonen. Dette blir gjerne til gjennom midlar frå Miljødirektoratet og i prosjekt som dreg inn fylkeskommune, statsforvaltar og kommunar.

Verneområdestyret
for Geiranger-Herdalen

Postadresse

Besøksadresse
Norsk Fjordsenter
Gjørvahaugen 35
6216 Geiranger

Kontakt
Sentralbord: +47
Direkte: +47 928 20 034

https://www.nasjonalparkstyre.no/geiranger-herdalen

Ei tilbakeføring av SNO-kontakt i knutepunktet og ev lokaliseringar av andre kollegaer ville sjølvsagt styrke funksjonen eit knutepunkt har.

Kan også bli betre ved enkle grep (som felles faste knutepunkt-møte forvaltningane mellom).»

I utgreiinga som no ligg på høyring er fordelane med slik tilknyting skildra slik:

«Andelen verneområder som forvaltes av andre myndigheter enn verneområdestyrer utgjør et betydelig antall og for de fleste av disse er det statsforvalterembetene som utgjør forvaltningsmyndigheten. En vurdering av forvaltningsgevinster på tvers av alle verneområder som forvaltes av styrer og statsforvaltere mener vi derfor er en viktig faktor i utredningens målsetning om å styrke forvaltningen av verneområder. Alternativ 1 og 2 innebærer begge at forvalterne fremdeles vil være lokalisert hos statsforvalterne og være tilknyttet fagmiljøene som er forvaltningsmyndighet for andre verneområder. Dette mener vi i seg selv har potensiale til å gi betydelige forvaltningsgevinster som mer helhetlig forvaltning på tvers av alle verneområder. Det forutsetter at det legges til rette for erfaringsutveksling på tvers av forvaltere og øvrig fagmiljø hos statsforvalteren og at tiltak for styrking av daglig ledelse innføres. Dette kan så bidra til styrket beslutningsgrunnlag på tvers av myndigheter.»

Tilrådinga om å samle forvaltarane i færre embete (alternativ 2) er grunngitt slik:

«Alternativ 2 og en samling av arbeidsgiveransvaret hos færre embeter, styrker muligheten til å utvikle mer enhetlige kompetansetiltak i form av å kunne etablere felles rutiner og opplæring i færre embeter som igjen vil gi færre ulikheter. Det samme gjelder muligheten for større grad av systematisk oppfølging og utvikling og etablering av fagfellesskap/nettverk. Gode nettverk mellom forvalterne i embetet er det som trekkes frem som særlig positivt blant forvalterne som gir gode skussmål til dagens organisering og vi mener det derfor er viktig å legge til rette for slike nettverk. Det mener vi forenkles ved å ha et større antall forvaltere samlet under et embete og en dedikert ledelse som kan legge til rette for dette.»

Fordelar og ulemper med alternativ 3 og 4 blir ikkje nærare diskutert i denne saka, da det synest vera lite aktuelt å velja eitt av desse.

Vurdering

Miljødirektoratet tilrår ei vidareføring av dagens ordning, med ein del tilpassingar og forbetringspunkt. Saksbehandlar ser ikkje grunn for å kommentere alternativa 3 og 4 med endra administrativ tilknyting for forvaltarane, då desse synest lite aktuelle.

Dagens modell, alternativ 1, gir viktige fordelar for verneområdeforvaltninga:

- lokal forankring og nærleik til verneområda
- tilgang til fagmiljø hos statsforvaltaren
- nær samhandling med kommunar og lokale aktørar
- oppretthalding av gode tverrfaglege regionale nettverk
- styrking av verdsarvsenteret som regionalt knutepunkt
- grunnlag for heilskapleg forvaltning

Utfordringane som er identifiserte i utgreiinga er i stor grad knytt til ressursar, leiing og oppfølging og rolleavklaring. Styret vurderer dette som forhold som kan betrast der det trengst innanfor dagens forvaltningsmodell.

Måla om «*etablering av fagfellesskap/nettverk»* og *«gode nettverk mellom forvalterne i embetet»* er begge godt oppfylte i dagens praksis hos oss. Verneområdeforvaltar er aktiv deltakar i forvaltarnettverk i både Innlandet og Vestland, samtidig som nødvendig fagleg nettverk mot Statsforvaltaren i Møre og Romsdal er svært godt innarbeidd. Verneområdestyret ser rollefunksjonane som ryddige og godt ivaretatt med dagens ordning. I vårt tilfelle vil vi også trekkje fram knutepunktet med verdsarvadministrasjon og det faglege og administrative nettverket dette gjer oss til deltakar av i Møre og Romsdal.

Vi har ei godt opparbeidd og solid forankring i det samlande knutepunktet Fjordsenteret i Geiranger. Vi følgjer også tett verdsarvadministrasjonen sine faglege og administrative linjer både mot Statsforvaltar og fylkeskommune i Møre og Romsdal. Vi har felles forvaltningsplan, felles fagråd, og felles kunnskaps- og forskingskoordinator med verdsarvadministrasjonen i knutepunktet- parallelt og i nært samarbeid med forvaltningane i Vestland. Å bryte tilknytinga til vår regionale Statsforvaltar vil svekke nettverket vi har opparbeiddd både fagleg og formelt.

Her vil vi heller legge inn eit ønskje om å styrke den regionale tilknytinga, støtte pågåande tverretatleg samarbeid (bl a samordningsgruppe ved verneseksjonen hos fylkeskommunen, seksjon for berekraftig naturbruk hos Statsforvaltaren i Møre og Romsdal –(tidlegare landbruks- og miljøavdeling), og aktivering av Statens Naturoppsyn si rolle i knutepunktet. (SNO har kontorplass tilknytt besøkssenteret i dag, men i praksis plassert på Ålesund-kontor i dag).

Alternativ 1 – vidareføring av noverande organisering

Styret meiner dette er det beste alternativet. Det tar vare på eksisterande styrkar, gir låg risiko ved gjennomføring, og kan styrkast vidare gjennom konkrete tiltak. Særleg viktig ser styret det å oppretthalde koplinga til regionale fagmiljø, knutepunkt og lokal forvaltning.

Alternativ 2 – samling hos færre statsforvaltarar

Styret ser at alternativet muleg kan gi gevinstar for andre forvaltningar knytt til større fagmiljø og sentralisert styrking. Samtidig gir slik organisering etter styret si vurdering klare ulemper for Geiranger–Herdalen si forvaltning, både logistisk og fagleg:

- auka avstand mellom forvaltar og arbeidsgivar
- lågare tilgjenge til leiing og støtte i det daglege
- svakare integrasjon med fagmiljø i Møre og Romsdal
- større behov for reise og samhandling på avstand
- risiko for mindre effektiv oppfølging og auka byråkratisering
- avstand til regionalt verdsarv- og vernesamarbeid
- svekking av tilknyting til regionalt knutepunkt og besøkssenter

Å flytte arbeidsgivaransvaret til anna statsforvaltarembete vil i vårt tilfelle gi ein uforholdsmessig avstand både geografisk og fagleg. Styret vurderer dette som ei uheldig endring med omsyn til både fagleg samhandling, lokal forankring og praktisk gjennomføring av oppfølging frå arbeidsgivar.

Alternativ 2 reduserer den geografiske nærleiken i forvaltninga, og kan fort svekke koplinga til kommunar, verdsarv og lokale aktørar. Dette er etter styret si vurdering i motstrid til føresetnaden om desentralisert forvaltning.

Alternativ 3 og 4

Styret vurderer desse alternativa som lite aktuelle. Dei vil svekke lokal forvaltning, gi større avstand til verneområda og skape uklare roller. Styret gjennomfører i dag ei tydeleg rollefordeling, der styret er sjølvstendig forvaltningsorgan, forvaltar er sekretariat med fagleg sjølvstende, og statsforvaltaren er arbeidsgivar.

Styret støttar foreslåtte tiltak for å styrke dagens modell:

- auka finansiering per stilling
- styrka leiarrespons
- betre juridisk støtte
- etablering av «Forvalterskolen»
- faste samlingar

Styret meiner desse tiltaka er avgjerande for å løyse dei identifiserte utfordringane, og at eksisterande organisering er avgjerande for å lukkast med gjennomføringa av tiltaka.

Konklusjon

Styret meiner at:

- dagens modell fungerer tilfredsstillande
- utfordringane er knytte til ressursar og oppfølging
- desse kan løysast innanfor eksisterande organisering

Alternativ 2 inneber etter styret si vurdering uheldige konsekvensar knytt til:

- avstand til arbeidsgivar
- avstand til solid fagmiljø
- avstand til knutepunkt-samarbeid
- svekka regional tilknyting
- redusert lokal forankring

Med helsing

Ingvild Hansen Nystad (e.f. leiar i verneområdestyret for Geiranger-Herdalen)
Verneområdeforvaltar Geiranger-Herdalen landskapsvernområde

Kopi til:
SNO Geiranger Øvre Holen 81 6011 ÅLESUND
Stiftinga Geirangerfjord Verdsarv

Høringsinnspill til utredning av alternativer for organisering av verneområdeforvaltere

Færder nasjonalparkstyre

1. Innledning

Færder nasjonalparkstyre viser til Miljødirektoratets utredning av alternativer for organisering av verneområdeforvaltere, og støtter utredningens overordnede mål om å bidra til en styrket og mer effektiv forvaltning av verneområdene.

Styret har tidligere gitt innspill i forbindelse med oppstarten av utredningen. I den sammenheng understreket vi betydningen av dagens organisering, med lokalt forankrede nasjonalparkforvaltere, som etter vår vurdering bidrar til effektiv ressursbruk både i det operative arbeidet i verneområdene og i administrative oppgaver. Videre frarådet styret en organisering som øker avstanden mellom forvalter, arbeidsgiver og beslutningstaker.

Begrunnelsen for dette standpunktet var særlig hensynet til å unngå økt byråkrati, høyere administrative kostnader og lengre avstand mellom verneområdestyrene og statsforvalteren.

2. Overordnet vurdering av alternativene

Færder nasjonalparkstyre mener at Miljødirektoratets foreslåtte modell innebærer en risiko for økt byråkrati, høyere kostnader og større avstand mellom verneområdestyrene og statsforvalteren.

Styret er enig i Miljødirektoratets vurdering av at dagens ordning har svakheter. Etter vår vurdering er disse imidlertid ikke av en slik karakter eller omfang at de tilsier behov for en omfattende omorganisering.

På denne bakgrunn anbefaler Færder nasjonalparkstyre alternativ 1 – videreføring av dagens organisering med justeringer – som løsning for den videre organiseringen av verneområdeforvalterne.

3. Begrunnelse for anbefaling av alternativ 1

3.1 Styrenes rolle og legitimitet

Færder nasjonalparkstyre mener det er avgjørende for tilliten til forvaltningsmodellen at:

- verneområdestyrene fremstår som tydelige og selvstendige forvaltningsorganer
- forvalterfunksjonen er klart og entydig rettet inn mot styret

I en modell (alternativ 2) der statsforvalteren som arbeidsgiver gis anledning til å avtale omfordeling av forvalteres arbeidstid på tvers av styrer direkte med forvalter, uten forutgående avklaring med styreleder, vil kontakten mellom styret og forvalter etter styrets vurdering svekkes.

Dagens modell legger til rette for at forvalter kan ivareta sin sekretariatsfunksjon på en god måte, samtidig som styret kan utøve sin forvaltningsmyndighet effektivt. Dette er i stor grad et resultat av at forvalter er tett knyttet til styret og fungerer som en dedikert ressurs.

3.2 Lokal og regional forankring

En grunnleggende styrke ved dagens modell er forvalternes organisatoriske tilknytning til statsforvalteren, kombinert med lokalisering i nærheten av verneområdene. Dette bidrar til:

- god kjennskap til regionale forhold
- nærhet til kommuner, lokale brukere og interesseaktører
- tilgang til statsforvalterens regionale fagmiljø og tverrfaglige kompetanse

En effektiv forvaltning forutsetter korte beslutningslinjer og tett kontakt mellom forvalter, styre, berørte grunneiere, kommuner og regionale statlige myndigheter. Etter styrets vurdering ivaretas dette best gjennom dagens organisering.

Selv om alternativ 2 legger opp til desentralisert kontorplassering, vil det etter styrets vurdering i praksis være en sammenheng mellom arbeidsgivertilhørighet og kontorsted. Dette kan medføre økt avstand mellom kontorsted og verneområde, samt redusert tilgjengelig tid for oppdrag i verneområdene.

3.3 Forbedringstiltak

Færder nasjonalparkstyre støtter flere av de foreslåtte forbedringstiltakene i utredningen, og vil særlig fremheve:

- økt tildeling per forvalterstilling
- tydeligere øremerking av midler per forvalterstilling i Prop. 1 S
- klarere rolleavklaringer knyttet til faglig oppfølging av forvaltere
- tydeligere skille mellom arbeidsgiveransvar og styrets rolle i dokumentforvaltning
- etablering av «Forvalterskolen»
- videreføring og styrking av forvaltersamlinger
- gjennomgang av forvaltningsknutepunkter
- formalisering av samarbeid med besøkssentre
- tilrettelegging for Statens naturoppsyns tilgang til forvaltningsknutepunktene

Utfyllende kommentar:
Samarbeid Besøkssenter Færder nasjonalpark
Samarbeidet mellom Besøkssenter Færder nasjonalpark og Færder nasjonalpark fungerer i dag godt, men vi ser behovet for å forankre dette samarbeidet i en formalisert samarbeidsavtale.

Besøkssentrene og nasjonalparkstyret har ulike mandater, og en tidlig avklaring av roller vil etter vår vurdering bidra til å unngå konflikter og være mer uavhengig av personlige relasjoner.

Samarbeid Statens Naturoppsyn
Færder nasjonalpark har et svært godt samarbeid med Statens Naturoppsyn i dag, og SNO deltar på regelmessige faglige møter. SNO sitter lite på kontor, og har større ansvarsområde enn nasjonalparken.

I tillegg foreslår styret:

- formalisering og styrking av eksisterende faglige nettverk mellom forvaltere med samsvarende forvaltningsutfordringer (blant annet mellom Raet, Jomfruland, Færder og Ytre Hvaler)
- åpning for videre faglig samarbeid og nettverksbygging med verneområder i Sverige og Danmark med overlappende naturverdier og verneformål

4. Avslutning

Færder nasjonalparkstyre anbefaler på denne bakgrunn at **alternativ 1 – videreføring av dagens organisering med nødvendige justeringer –** legges til grunn for det videre arbeidet med organisering av verneområdeforvalterne.

Videreføring av dagens ordning, med justeringer, gir etter styrets vurdering et godt grunnlag for å bevare det som fungerer godt, samtidig som det åpnes for felles løsninger og nødvendige lokale tilpasninger der behovene er størst.

Utredningsoppdrag om organisering av verneområdeforvaltere

Status
Innsendt til Miljødirektoratet
Innsendt og bekreftet av instansen via: eirik.dobbedal@statsforvalteren.no

Innsendt av
Jomfruland nasjonalparkstyre

Innsendt dato
12. mai 2026

På vegne av
Jomfruland nasjonalparkstyre

Målgruppe
Privatperson

Utredningsoppdrag om organisering av verneområdeforvaltere

Miljødirektoratet fikk i mars 2025 et oppdrag fra Klima- og miljødepartementet om å gjennomgå verneområdeforvalternes organisasjonsmessig tilknytning og øvrige organisering, og vurdere om det bør gjøres endringer for å styrke forvaltningen av verneområdene. Miljødirektoratet har utredet 4 alternative løsninger, som sendes på høring til aktørene under forvaltningsmodellen.

Høringspartene er dermed følgende:

- Nasjonalpark- og verneområdestyrer
- Statsforalterembeter
- Statsforvalternes fellestjenester (STAF)

Relevante dokumenter ligger nederst på denne siden. Eventuelle uttalelser skal sendes til Miljødirektoratet via denne siden, ikke til Miljødirektoratets postmottak. Uttalelsene vil ligge på høringssiden og blir synlig for alle interesserte.

Vi ber om uttalelse til denne saken innen 22. mai 2026.

Kommentar
Høringsuttalelse fra Jomfruland nasjonalparkstyre ligger som vedlegg.

Vedlegg

Høringsuttalelse_JNP_Verneområdeforvaltere.pdf

Utredningsoppdrag om organisering av verneområdeforvaltere

Status
Innsendt til Miljødirektoratet
Innsendt og bekreftet av instansen via: trygve.snotun@statsforvalteren.no

Innsendt av
Trygve Snøtun

Innsendt dato
15. mai 2026

På vegne av
Jostedalsbreen nasjonalparkstyre

Målgruppe
Annet (Privat)

Stilling
Nasjonalparkforvaltar

✓ Jeg bekrefter at denne uttalelsen er på vegne av hele oppgitte annet.

Utredningsoppdrag om organisering av verneområdeforvaltere

Miljødirektoratet fikk i mars 2025 et oppdrag fra Klima- og miljødepartementet om å gjennomgå verneområdeforvalternes organisasjonsmessig tilknytning og øvrige organisering, og vurdere om det bør gjøres endringer for å styrke forvaltningen av verneområdene. Miljødirektoratet har utredet 4 alternative løsninger, som sendes på høring til aktørene under forvaltningsmodellen.

Høringspartene er dermed følgende:

- Nasjonalpark- og verneområdestyrer
- Statsforalterembeter
- Statsforvalternes fellestjenester (STAF)

Relevante dokumenter ligger nederst på denne siden. Eventuelle uttalelser skal sendes til Miljødirektoratet via denne siden, ikke til Miljødirektoratets postmottak. Uttalelsene vil ligge på høringssiden og blir synlig for alle interesserte.

Vi ber om uttalelse til denne saken innen 22. mai 2026.

Kommentar
Jostedalsbreen nasjonalparkstyre hadde sak om organisering av verneområdeforvaltarar i styremøte 12.05.2026.

Høyringsuttale frå Jostedalsbreen nasjonalparkstyre:

Jostedalsbreen nasjonalparkstyre er i utgangspunktet tilfreds med vidareføring av hovudtrekka i dagens organisering, der sekretariatet vårt vil halde fram med Statsforvaltaren i Vestland som arbeidsgjevar. Styret meiner at både alternativ 1 og alternativ 2 med tilrådde forbetringspunkt vil fungere godt. Fordelen med å ha fagleg tilknyting til Statsforvaltaren er at ein med denne ordninga også vil få fagkunnskap om verneområdekommunane gjennom Statsforvaltaren, og ikkje berre gjennom vårt eige nettverk med administrativt kontaktutval. Alternativ 2 kan nok svekke tilknytinga til kommunane for dei sekretariata som blir flytta over til eit anna statsforvaltarembete enn det som geografisk er knytt til verneområda, og uttalane frå dei verneområdestyra der dette blir aktuelt bør derfor tilleggast vekt.

Tiltaka som er foreslått som forbetringspunkt blir vurdert å bidra til måla om meir heilskapleg forvaltning.

Merknader til dei enkelte punkta:

• Finansiering / ressursar: Det er viktig at den desentraliserte modellen som er vald blir fullfinansiert og synleggjort ved øyremerking av midlar per forvaltarstilling i Statsbudsjettet (Prop. 1S). Styrking av statsforvaltarembeta for oppfølging av forvaltarane vil bidra til å sikre kontinuitet og god opplæring ved skifte i forvaltarstillingane. I enkelte saker treng forvaltarane juridisk bistand i saksbehandlinga, det er viktig at slik bistand blir styrka, enten via fagmiljøet hjå Statsforvaltar eller i Miljødirektoratet.

• Det er positivt å tydeleggjera rolla som fagleg rådgjevar i Hovedinstruks for statsforvalteren, men direkte rådgjeving til forvaltarane sine innstillingar til styret kan lett koma i konflikt med Statsforvaltaren si rolle som mogleg klageinstans på styret sine vedtak. For å ha klare linjer bør ikkje Statsforvaltar delta i forvaltarane sitt arbeid med innstillingar til vedtak, men kan gje faglege råd dersom forvaltar sjølv tek initiativ og ber om det. Det er viktig å unngå at leiaren med fag- og personalansvar hos Statsforvaltaren får ei slags godkjennarrolle på forvaltar sine innstillingar. Sjølvstendige vurderingar i forvaltarane sitt arbeid med innstillingar til styret er viktig for å tydeleggjera rolla til styret som eige organ.

• Klarare skilje mellom Statsforvaltaren som arbeidsgjevar og styret i dokumentforvaltninga vil gje tydelegare kommunikasjon mot publikum og mot andre aktørar i forvaltninga. Det er viktig å få synleggjort at det er nasjonalparkstyret som er avsendar når forvaltar sender ut forvaltingsvedtak og andre saker på vegne av styret. Spørsmålet om arkivopplegg må få ei funksjonell løysing som blir kvalitetssikra av dei administrative aktørane.

• Innføring av "Forvalterskolen" vil sikre betre og meir systematisk- opplæring, og faste møtepunkt ved forvaltarsamlingar vil bidra til fagleg utvikling og meir einskapleg forvaltning gjennom erfaringsutvekslingar.

• Forslaget om å gje arbeidsgjevar auka fleksibilitet i bruk av forvaltarressursar mellom styra vil vera positivt med tanke på best mogleg bruk av ressursane samla sett. Det bør framleis vera ei føring om at det skal vera dialog med både forvaltar og styreleiar i forkant av slik omdisponering av ressursar, sjølv om ein går bort frå kravet om godkjenning frå styreleiar. Dialog vil gje betre forankring og auka forståing når ressursane i sekretariatet blir omfordelt for kortare eller lengre periodar.

• Gjennomgang av forvaltningsknutepunkta for betre fungerande knutepunkt vil vera nyttig. Så langt det er mogleg må forvaltarane lokaliserast saman med andre forvaltarar. Kontorfellesskap gjev betre rom for læring og avlasting, og gjev betre service til publikum når det er fleire med tilgang til same arkiv m.m. Samlokalisering med SNO og andre med oppgåver innan utmarksforvaltning bidrar også til styrking av fagmiljøa.

• Det kan vera nyttig å arbeide for meir formalisert samarbeid med besøkssentera, men dette må sjåast i samanheng med utgreiinga av ny besøkssenterstrategi.

• Med auka vekt på verdiskaping og å ønskje folk velkommen inn i nasjonalparkane er det nødvendig å ha eit godt system for å ivareta verneverdiane også med aukande besøkstrykk. Tilstrekkelege ressursar til informasjonsarbeid i sekretariata, og for oppsyn og rettleiing i felt er viktig i ei aktiv besøksforvalting. Når ein inviterer fleire inn, må også mottaksapparatet styrkast.

Vedlegg

Møteprotokoll etter styremøte 3_26 Teams 12052026- Godkjent.pdf

Utredningsoppdrag om organisering av verneområdeforvaltere

Status
Innsendt til Miljødirektoratet
Innsendt og bekreftet av instansen via: kari.sveen@statsforvalteren.no

Innsendt av
Kari Sveen

Innsendt dato
6. mai 2026

På vegne av
Nasjonalparkstyret for Jotunheimen og Utladalen

Målgruppe
Annet (Privat)

Stilling
Nasjonalparkforvaltar

✓ Jeg bekrefter at denne uttalelsen er på vegne av hele oppgitte annet.

Utredningsoppdrag om organisering av verneområdeforvaltere

Miljødirektoratet fikk i mars 2025 et oppdrag fra Klima- og miljødepartementet om å gjennomgå verneområdeforvalternes organisasjonsmessig tilknytning og øvrige organisering, og vurdere om det bør gjøres endringer for å styrke forvaltningen av verneområdene. Miljødirektoratet har utredet 4 alternative løsninger, som sendes på høring til aktørene under forvaltningsmodellen.

Høringspartene er dermed følgende:

- Nasjonalpark- og verneområdestyrer
- Statsforalterembeter
- Statsforvalternes fellestjenester (STAF)

Relevante dokumenter ligger nederst på denne siden. Eventuelle uttalelser skal sendes til Miljødirektoratet via denne siden, ikke til Miljødirektoratets postmottak. Uttalelsene vil ligge på høringssiden og blir synlig for alle interesserte.

Vi ber om uttalelse til denne saken innen 22. mai 2026.

Kommentar
Nasjonalparkstyret for Jotunheimen og Utaladalen er i utgangspunktet tilfreds med vidareføring av hovudtrekka i dagens organisering, der sekretariatet vårt vil halde fram med Statsforvaltarane i Innlandet og Vestland som arbeidsgjevarar. Styret meiner at både alternativ 1 og alternativ 2 med tilrådde forbetringspunkt vil fungere godt. Fordelen med å ha fagleg tilknyting til Statsforvaltaren er at ein med denne ordninga også vil få ei tilknyting til verneområdekommunane gjennom Statsforvaltaren sitt nettverk, og ikkje berre gjennom vårt eige nettverk med administrativt kontaktutval. Alternativ 2 kan nok svekke tilknytinga til kommunane for dei sekretariata som blir flytta over til eit anna statsforvaltarembete enn det som geografisk er knytt til verneområda, og uttalane frå dei verneområdestyra der dette blir aktuelt bør derfor tilleggast vekt. Tiltaka som er foreslått som forbetringspunkt blir vurdert å bidra til måla om meir heilskapleg forvaltning.

Merknader til dei enkelte punkta:

- Finansiering / ressursar: Det er viktig at den desentraliserte modellen som er vald blir fullfinansiert og synleggjort ved øyremerking av midlar per forvaltarstilling i Statsbudsjettet (Prop. 1S). Styrking av statsforvaltarembeta for oppfølging av forvaltarane vil bidra til å sikre kontinuitet og god opplæring ved skifte i forvaltararstillingane.
  I enkelte saker treng forvaltarane juridisk bistand i saksbehandlinga, det er viktig at slik bistand blir styrka, enten via fagmiljøet hjå Statsforvaltar eller i Miljødirektoratet.
- Det er postitivt å tydeleggjera rolla som fagleg rådgjevar i *Hovedinstruks for statsforvalteren,* men direkte rådgjeving til forvaltarane sine innstillingar til styret kan lett koma i konflikt med Statsforvaltaren si rolle som mogleg klageinstans på styret sine vedtak. For å ha klare linjer bør ikkje Statsforvaltar delta i forvaltarane sitt arbeid med innstillingar til vedtak, men kan gje faglege råd dersom forvaltar sjølv tek initiativ og ber om det. Det er viktig å unngå at leiaren med fag- og personalansvar hos Statsforvaltaren får ei slags godkjennarrolle på forvaltar sine innstillingar. Sjølvstendige vurderingar i forvaltarane sitt arbeid med innstillingar til styret er viktig for å tydeleggjera rolla til styret som eige organ. Der Statsforvaltar meiner at ei sak ikkje er tilfredsstillande utgreidd i høve til verneforskriftene vil det alltid vera mogleg å få ei ny vurdering gjennom klageordninga, og det vil vera uheldig med innblanding i arbeid med innstillingane.
- Klarare skilje mellom Statsforvaltaren som arbeidsgjevar og styret i dokumentforvaltninga vil gje tydelegare kommunikasjon mot publikum og mot andre aktørar i forvaltninga. Det er viktig å få synleggjort at det er nasjonalparkstyret som er avsendar når forvaltar sender ut forvaltningsvedtak og andre saker på vegne av styret. Spørsmålet om arkivopplegg må få ei funksjonell løysing som blir kvalitetssikra av dei administrative aktørane.
- Innføring av "Forvalterskolen" vil sikre betre og meir systematisk- opplæring, og faste møtepunkt ved forvaltarsamlingar vil bidra til fagleg utvikling og meir einskapleg forvaltning gjennom erfaringsutvekslingar.
- Forslaget om å gje arbeidsgjevar auka fleksibilitet i bruk av forvaltarressurser mellom styra vil vera positivt med tanke på best mogleg bruk av ressursane samla sett. Det bør framleis vera ei føring om at det skal vera *dialog* med både forvaltar og styreleiar i forkant av slik omdisponering av ressursar, sjølv om ein går bort frå kravet om *godkjenning* frå styreleiar. Dialog vil gje betre forankring og auka forståing når ressursane i sekretariatet blir omfordelt for kortare eller lengre periodar. Der sekretariatet er delt mellom to statsforvaltarar er det viktig at begge har tilgang til økonomi- og saksbehandlarsystem i det embetet der desse er plassert.
- Gjennomgang av forvaltningsknutepunkta for betre fungerande knutepunkt vil vera nyttig. Så langt det er mogleg må forvaltarane lokaliserast saman med andre forvaltarar. Kontorfellesskap gjev betre rom for læring og avlasting, og gjev betre service til publikum når det er fleire med tilgang til same arkiv m.m. Samlokalisering med SNO, fjellstyre og andre med oppgåver innan utmarksforvaltning bidrar også til styrking av fagmiljøa.
- Det kan vera nyttig å arbeide for meir formalisert samarbeid med besøkssentra, men dette må sjåast i samanheng med utgreiinga av ny besøkssenterstrategi. Mange av dei store verneområda manglar besøkssenter, og det er viktig å få eit heilskapleg nasjonalt system for besøkssenter for å få eit likeverdig opplegg som omfattar alle dei store verneområda. Fleire har peika på at sentra burde hatt ei tydelegare rolle knytt til informasjon og

naturrettleiing om verneverdiane, men dette fordrar at det blir tilført ressursar til informasjonsmedarbeidarar med særleg ansvar for verneområdeforvaltninga og at alle verneområda blir knytt til velfungerande besøkssenter.
Før ein får på plass ein besøkssenterstrategi som ser på besøkssentermodellen i eit overordna nasjonal perspektiv er det vanskeleg å etablere ordningar som gjev eit einskapleg system som omfattar alle verneområdestyra.

- Med auka vekt på verdiskaping og å ønskje folk velkommen inn i nasjonalparkane er det nødvendig å ha eit godt system for å ivareta verneverdiane også med aukande besøkstrykk. Tilstrekkelege ressursar til informasjonsarbeid i sekretariata og for oppsyn og rettleiing i felt er viktig i ei aktiv besøksforvaltning. Når ein inviterer fleire inn, må også mottaksapparatet styrkast. Det er derfor svært bekymringsfullt at enkelte verneområde opplever manglande SNO-ressursar som eit problem. Det ville styrka samarbeidet om det hadde vore lagt opp til felles kontaktpunkt med SNO gjennom kontorløysingane. Dette er særleg viktig ved skifte av personell, da det elles kan ta tid før ein får etablert gode rutinar for kunnskapsutveksling og god samhandling mellom forvaltning og oppsyn.

Viser elles til vedlagt utskrift av saksprotokoll, sak 24/2026.

Vedlegg

Nasjonalparkstyret for Jotunheimen og Utladalen - Uttale - Utredning av organisering av verneområdeforvaltni…

Verneområdestyret
for Kvænangsbotn
og Navitdalen
landskapsvernområder

Saksframlegg

Arkivsaksnummer: 2026/3965-2 **Saksbehandler:** Rune Benonisen **Dato:** 22.05.2026

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Navitdalen og Kvænangsbotn verneområdestyre	16/26	19.05.2026

Høringssvar fra Kvænangsbotn og Navitdalen verneområdestyre

Innstilling fra forvalter

Verneområdestyret for Kvænangsbotn og Navitdalen landskapsvernområder og Reisa nasjonalparkstyre vil komme med følgende innspill og merknader:
Utredningen er omfangsrik og detaljert og diskuterer og svarer ut mange spørsmål i tilknytning til en omorganisering. Men det er slutninger og vurderinger som vi ikke nødvendigvis er enige i, og noen forhold som bør beskrives nærmere før det tas en endelig beslutning i saken.

Anbefalt løsning: Alternativ 2 (statsforvaltermodell) og 3 (Miljødirektoratet) er vurdert relativt likeverdige i utredningen. En kombinasjon av en modell hvor Miljødirektoratet har arbeidsgiveransvar og eventuell organisering i lokale «forvalterteam» framstår som det faglig sterkeste og mest framtidsrettede grepet framfor å gjøre «mer av det samme» som har fungert bare delvis bra. Forskjellen mellom verneområdeforvaltning hos Statsforvalterne og som sekretær for verneområdestyrer er betydelig, så vi stiller spørsmål med om de faglige synergiene i det hele tatt er til stede. En løsning med Miljødirektoratet og «team» (se beskrivelse under) gir grunnlag for en ryddigere forvaltningsordning med to hovedaktører i stedet for tre slik det er i dag. Det gir også bedre grunnlag for utvikling av en sterkere faglig ledelse og -utvikling på nasjonalt nivå i stedet for fragmentert på flere SF embeter.

Prosess: Bredden av innspill fra forvaltere har vært håndtert i hovedsak gjennom spørreundersøkelser. I tillegg har en liten arbeidsgruppe vært involvert, men bare ett møte. Utredningen bærer dessverre preg av dette og hvor viktige elementer ikke er besvart eller besvart grundig nok. Det gjelder for eksempel forholdet mellom styrenes autonomitet og ansvar for forvalterens arbeidstid, i motsetning til en sentral styring fra Statsforvalterne eller annen arbeidsgiver. Vi mener også at tema «ledelse» burde vært drøftet nøyere og presisert hvilke oppgaver som kan ligge til en felles ledelse innenfor SF-ordningen. Dette burde vært drøftet mer nøye og særlig forvalterne burde vært mer involvert i disse prosessene før det tas beslutning.

Kriterier for valg av ny organisering: Miljødirektoratet sin anbefaling av beste løsning baseres på skjønnsmessig vurdering av 8 kriterier og en vekting opp mot dagens ordning (oppsummert i utredningen s53). Det er størst forskjell på kriteriet *tydelig rolleavklaring mellom aktørene, tillit til forvaltningen* og *synergier mellom forvaltningsmyndigheter.* Vi anser særlig rollekonflikten hvor SF er klager på vedtak styrene gjør, som sterkt problematisk. På den ene siden at det kan bli høyere terskel for klager eller på den andre siden at arbeidsgiver i praksis klager på en ansatt sine vedtak. Vi tror heller ikke at SF sitt «omdømme» i lokalsamfunn er hverken bedre eller dårligere enn Miljødirektoratet – og at dette kriteriet i praksis bør vurderes likt. Vi oppfatter også at kriteriene som påvirker kvalitet for forvaltningen (faglig kvalitet) bør vektlegges mest.

Forenkling av den lokale forvaltningsordningen. Dagens forvaltningsmodell har tre aktører med sterke mandat i forvaltningen. En modell hvor Miljødirektoratet blir arbeidsgiver vil forenkle modellen ved at det kun er to hovedaktører igjen. Miljødirektoratet som fagmyndighet og som operativt forvaltningsledd (gjennom forvaltere) og verneområdestyrene som lokal forvaltningsmyndighet. Dette anser vi som en fordel og som en forenkling sett ut fra dagens ordning.

Forvalterrollen: Forvalterrollen er en hybrid mellom en statlig regelbasert styring og styring basert på politiske vedtak og prosesstenking. Utredningen beskriver utfordringene dette medfører. Men vi mener utredningen i for liten grad avklarer og tar tydelig stilling til om forvalterrollen fortsatt skal baseres på sterk styringsrett fra verneområdestyrene eller om arbeidsgiver skal ha en sterkere styringsrett. Det er mulig det ligger implisitt i de anbefalingene som gjøres, men det er ikke tydelig uttalt. Denne avklaringen mener vi er viktig som grunnlag for beslutningen som skal tas videre.

Praktisk organisering like viktig som organisatorisk tilknytning: Forvalternes organisatoriske tilknytning er viktig. Men tydelige rutiner, lik praksis mellom arbeidsgivere og praktisk organisering av arbeidsgiverrollen og innpassing av forvaltere i organisasjonene vurderer vi som minst like avgjørende for måloppnåelse for «bedre forvaltning av verneområdene».

Styringsrett må avklares: Det er uklarhet om hvordan økt arbeidsgiverstyring hos Statsforvalteren vil påvirke styrenes instruksjonsmyndighet over forvalterne. Kan forvaltere bli pålagt arbeid for andre styrer fra arbeidsgiveren? I så fall kan det komme i konflikt med styrenes ansvar for en forvalters arbeidstid og oppgaver.

Daglig ledelse: Behovet for styrket daglig ledelse er framhevet i utredningen, men det er uklart hvordan lederrollen konkret skal utformes og praktiseres på tvers av landet. Det er også lite beskrevet hva lederfunksjonen innebærer i praksis. Det gjør det vanskelig å ta stilling til saken. Vi er usikker på om hva felels ledelse skal bidra med, og ser andre alternativer slike som «tean» å være mer virkningsfulle på deler av ledelsesbehovet.

Nytt forslag til organisering lokalt – forvalterteam. Uavhengig av organisatorisk tilknytning: Vi foreslår at to eller flere forvalteren organiseres i lokale/regionale team som samarbeider om oppgaver for flere styrer. Organisering i team gir økt faglig og praktisk robusthet, særlig ved sykdom og variasjon i arbeidsbelastning, og kan ha betydning for behovet for utforming av formell fagledelse fra arbeidsgiver. Organisering av lokale team bør gjennomføres uavhengig av hvilken organisatorisk tilknytning forvalterne får.

--- slutt på innstilling ---

Saksprotokoll i Navitdalen og Kvænangsbotn verneområdestyre - 19.05.2026

Behandling

Enstemmig

Vedtak

Innstilling fra forvalter

Verneområdestyret for Kvænangsbotn og Navitdalen landskapsvernområder og Reisa nasjonalparkstyre vil komme med følgende innspill og merknader:
Utredningen er omfangsrik og detaljert og diskuterer og svarer ut mange spørsmål i tilknytning til en omorganisering. Men det er slutninger og vurderinger som vi ikke nødvendigvis er enige i, og noen forhold som bør beskrives nærmere før det tas en endelig beslutning i saken.

Anbefalt løsning: Alternativ 2 (statsforvaltermodell) og 3 (Miljødirektoratet) er vurdert relativt likeverdige i utredningen. En kombinasjon av en modell hvor Miljødirektoratet har arbeidsgiveransvar og eventuell organisering i lokale «forvalterteam» framstår som det faglig sterkeste og mest framtidsrettede grepet framfor å gjøre «mer av det samme» som har fungert bare delvis bra. Forskjellen mellom verneområdeforvaltning hos Statsforvalterne og som sekretær for verneområdestyrer er betydelig, så vi stiller spørsmål med om de faglige synergiene i det hele tatt er til stede. En løsning med Miljødirektoratet og «team» (se beskrivelse under) gir grunnlag for en ryddigere forvaltningsordning med to hovedaktører i stedet for tre slik det er i dag. Det gir også bedre grunnlag for utvikling av en sterkere faglig ledelse og -utvikling på nasjonalt nivå i stedet for fragmentert på flere SF embeter.

Prosess: Bredden av innspill fra forvaltere har vært håndtert i hovedsak gjennom spørreundersøkelser. I tillegg har en liten arbeidsgruppe vært involvert, men bare ett møte. Utredningen bærer dessverre preg av dette og hvor viktige elementer ikke er besvart eller besvart grundig nok. Det gjelder for eksempel forholdet mellom styrenes autonomitet og ansvar for forvalterens arbeidstid, i motsetning til en sentral styring fra Statsforvalterne eller annen arbeidsgiver. Vi mener også at tema «ledelse» burde vært drøftet nøyere og presisert hvilke oppgaver som kan ligge til en felles ledelse innenfor SF-ordningen. Dette burde vært drøftet mer nøye og særlig forvalterne burde vært mer involvert i disse prosessene før det tas beslutning.

Kriterier for valg av ny organisering: Miljødirektoratet sin anbefaling av beste løsning baseres på skjønnsmessig vurdering av 8 kriterier og en vekting opp mot dagens ordning (oppsummert i utredningen s53). Det er størst forskjell på kriteriet *tydelig rolleavklaring mellom aktørene, tillit til forvaltningen* og *synergier mellom forvaltningsmyndigheter.* Vi anser særlig rollekonflikten hvor SF er klager på vedtak styrene gjør, som sterkt problematisk. På den ene siden at det kan bli høyere terskel for klager eller på den andre siden at arbeidsgiver i praksis klager på en ansatt sine vedtak. Vi tror heller ikke at SF sitt «omdømme» i lokalsamfunn er hverken bedre eller dårligere enn Miljødirektoratet – og at dette kriteriet i praksis bør vurderes likt. Vi oppfatter også at kriteriene som påvirker kvalitet for forvaltningen (faglig kvalitet) bør vektlegges mest.
Forenkling av den lokale forvaltningsordningen. Dagens forvaltningsmodell har tre aktører med sterke mandat i forvaltningen. En modell hvor Miljødirektoratet blir arbeidsgiver vil forenkle modellen ved at det kun er to hovedaktører igjen. Miljødirektoratet som fagmyndighet og som operativt forvaltningsledd (gjennom forvaltere) og verneområdestyrene som lokal forvaltningsmyndighet. Dette anser vi som en fordel og som en forenkling sett ut fra dagens ordning.

Forvalterrollen: Forvalterrollen er en hybrid mellom en statlig regelbasert styring og styring basert på politiske vedtak og prosesstenking. Utredningen beskriver utfordringene dette medfører. Men vi mener utredningen i for liten grad avklarer og tar tydelig stilling til om forvalterrollen fortsatt skal baseres på sterk styringsrett fra verneområdestyrene eller om arbeidsgiver skal ha en sterkere styringsrett. Det er mulig det ligger implisitt i de

anbefalingene som gjøres, men det er ikke tydelig uttalt. Denne avklaringen mener vi er viktig som grunnlag for beslutningen som skal tas videre.

Praktisk organisering like viktig som organisatorisk tilknytning: Forvalternes organisatoriske tilknytning er viktig. Men tydelige rutiner, lik praksis mellom arbeidsgivere og praktisk organisering av arbeidsgiverrollen og innpassing av forvaltere i organisasjonene vurderer vi som minst like avgjørende for måloppnåelse for «bedre forvaltning av verneområdene».

Styringsrett må avklares: Det er uklarhet om hvordan økt arbeidsgiverstyring hos Statsforvalteren vil påvirke styrenes instruksjonsmyndighet over forvalterne. Kan forvaltere bli pålagt arbeid for andre styrer fra arbeidsgiveren? I så fall kan det komme i konflikt med styrenes ansvar for en forvalters arbeidstid og oppgaver.

Daglig ledelse: Behovet for styrket daglig ledelse er framhevet i utredningen, men det er uklart hvordan lederrollen konkret skal utformes og praktiseres på tvers av landet. Det er også lite beskrevet hva lederfunksjonen innebærer i praksis. Det gjør det vanskelig å ta stilling til saken. Vi er usikker på om hva felels ledelse skal bidra med, og ser andre alternativer slike som «tean» å være mer virkningsfulle på deler av ledelsesbehovet.

Nytt forslag til organisering lokalt – forvalterteam. Uavhengig av organisatorisk tilknytning: Vi foreslår at to eller flere forvalteren organiseres i lokale/regionale team som samarbeider om oppgaver for flere styrer. Organisering i team gir økt faglig og praktisk robusthet, særlig ved sykdom og variasjon i arbeidsbelastning, og kan ha betydning for behovet for utforming av formell fagledelse fra arbeidsgiver. Organisering av lokale team bør gjennomføres uavhengig av hvilken organisatorisk tilknytning forvalterne får.

--- slutt på innstilling ---

Dokumenter i saken
Miljødirektoratet: Utredning om alternativer for organisering datert 13.04.2026

Saksopplysninger
Miljødirektoratet har utredet alternativer for organisering av verneområdeforvaltere. Saken har tidligere vært tatt opp med styret i sammenheng med forarbeidet til utredningen. Se mer om saksopplysninger siste del av dokumentet.

Vurdering

Anbefalt løsning og vurdering av kriterier. I utredningen er det lite som skiller modellene (2) justert Statsforvaltermodell og en modell hvor det etableres avdeling under Miljødirektoratet (3). Alternativet med Miljødirektoratet er vurdert som best for faglige og

organisatoriske kriterier. (*lik organisering, faglig nettverk, fleksibel fordeling av oppgaver, opplæring og veiledning av forvaltere*). Men svakere på kriteriene *tillit til forvaltningen* og *tydelige rolleavklaringer* og *gevinster på tvers av verneområdeforvaltningen*. Vi mener argumentere for at forvaltningens tillit ikke i særlig grad knyttes til hvilke organ som er arbeidsgiver. Vi tror omdømmet til de to organisasjonene er noenlunde lik. Vårt syn er at «omdømmet» eller oppfatningen av Statsforvalterne lokalt er likeverdig det omdømmet Miljødirektoratet har. Begge har fagmyndighet i konfliktsaker som mange kommuner og lokalsamfunn sliter med. Forhold mellom utvikling og nasjonale regelverk for beredskap og sikkerhet og bevaring av natur og arter på «bekostning» av lokal utvikling og selvråderett skaper utfordringer.

Kriteriet om rolleavklaring er mer kompleks. Det handler om blant annet om aktørenes roller ovenfor hverandre. I dag er det tre likeverdige aktører under verneområdeforvaltningsparaplyen med hver sin del av helheten. Forvalterne jobber HOS og ikke FOR Statsforvalterne. Dette er vanskelig å skille for mange, men har kanskje ikke stor praktisk betydning så lenge aktørene selv vet hva som gjelder. Vi tror det samme vil gjelde for alle løsningene og handler like mye om praktisk organisering og rutiner som hvem som er arbeidsgiver. Det er et større problem at SF er gitt rolle som «overoppsyn» og kan klage på vedtak som gjøres av forvaltningsmyndighet. Her kan det fort bli rolleblandinger som påvirker hvordan slike saker håndteres og avstanden mellom klager og den som er ansvarlig for saken (forvalter) er ofte veldig kort. Hvis alternativ 2 blir endelig valgt som løsning, må det prioriteres at det etableres fysiske skiler mellom statsforvalterembetet og verneområdeforvaltningen i for eksempel utsending av e-poster, arkiv osv.
Ut fra dette så fremstår faktisk alternativ 3 med avdeling hos Miljødirektoratet bedre alternativet enn Statsforvalter. Begge alternativene synes derfor som mye godt likeverdige selv om den ene (avdeling i Miljødirektoratet) synes å være et bedre alternativ for å bygge opp en faglig sterkere og samordnet operativ verneområdeforvaltning i Norge som støtte for de lokale styrene. Ut fra denne modellen kan det bygges en mer helhetlig fagenhet for den operative delen av verneområdeforvaltningen. Og det vil knytte forvalterne med sin etter hvert store base av operative fagkunnskap tettere inn til fagmyndigheten og som vil gi positive synergier når fagområdet som besøksforvaltning og verneområdeforvaltning skal utvikles videre i årene som kommer. Den muligheten har en ikke med alternativet med SF hvor det faglige aspektet vil bli mer fragmentert og tilfeldig. Alternativet med Statsforvalterne synes bedre på samordning mellom andre myndigheter hos Statsforvalterne eks reindrift og landbruk. Samlet sett synes en kombinasjon mellom alternativ 2, avdeling hos Miljødirektoratet sammen med organisering av lokale forvalterteam å være den beste løsningen (se under om forvalterteam). Fra verneområdestyrenes ståsted er kriterier som berører styrens autoritet/autonomitet og forvalterens muligheter for faglig og praktisk støtte de viktigste.

Forvalterrollen er ikke tydelig nok. Ordningen med lokal forvaltning gjennom nasjonalpark- og verneområdestyrer er en form for styring som har elementer både fra kommunal forvaltningslogikk og en styringslogikk hvor staten er bestemmende myndighet og hvor skjønnsrommet er mindre. Dette gjør at en organisatorisk tilknytning vanskelig kan bli optimal og hvor det alltid vil være to ganske ulike hensyn som må balanseres (politisk skjønnsrom og fastsatt regelverk). Ordningen er og blir en slags hybrid hvor forvalterne i praksis må finne sin plass i midten mellom å være en saksbehandler for en politisk myndighet (liknende med en kommune) og å være "statens forlengede arm" men uten å være saksbehandler for Statsforvalteren. Organisatorisk tilknytning er med på å dra forvalteren i en retning mellom de to ytterpunktene. I utredningen er det lite konkrete avklaringer av hvordan forvalterrollen bør være og eventuelt i hvilken retning denne skal "dras" gjennom ny organisering. Som eksempel: På den ene siden er forvalter en statlig ansatt saksbehandler sterkt styrt og underlagt Statsforvalterne (liknende som sekretariatet for rovviltnemdene?). På den andre siden fullt og helt styrt av verneområdestyret, men med merkantil støtte fra et statlig organ. Dette bør drøftes og avklares mer inngående på prinsipielt grunnlag.

Mulighet til å forenkle forvaltningsmodellen. Gjennom dagens ordning er det tre aktører med ulikt ansvar innenfor modellen. Gjennom ny organisering har en mulighet til å forenkle modellen og redusere antallet aktører fra tre til to. Hvis Miljødirektoratet får arbeidsgiveransvar og det bygges en avdeling for operativ forvaltning, så vil SF sin funksjon være som «kontrollinstans for lovlighet». Selve den operative forvaltningen vil foregå i spennet mellom fagenheten («forvaltningsavdelingen») og lokal forvaltningsmyndighet. Dette vil være en opprydding som vil kunne frigjøre ressurser og kapasitet innenfor verneområdeforvaltningen som sådan.

Forvalternes organisatoriske tilknytning skaper viktige rammer for hvordan forvalterne kan bidra til å oppnå målsettingene i lokal forvaltning, men vi oppfatter ikke dette isolert som det viktigste. Vi mener organisering og rutiner er vel så viktig og at detaljer rundt det må avklares mest mulig slik at det kan bli noenlunde likhet eller likeverdighet blant forvalterne. Noen viktige punkter er omtalt under.

- Styringsrett. I dag er det verneområdestyret som disponerer og styrer forvalters arbeidstid gjennom å ha "instruksjonsmyndighet ovenfor forvalterne". Dette er vektlagt som premiss også for denne utredningen. Men i den organisatoriske løsningen som Miljødirektoratet anbefaler (Statsforvalterne) legges det opp til en styrket styringsrett fra arbeidsgiver. Det er vanskelig å se at dette ikke skal innebære endringer av styrenes styringsrett ovenfor forvalter. Dette punktet bør tydeliggjøres mer.

- Daglig ledelse. Et annet premiss i utredningen er å styrke daglig ledelse. Det er brukt begreper som ensartede rammer for arbeid, klarere lederansvar og bedre støtte til forvalterne i det daglige herunder behov for klarere ansvar for daglige prioriteringer og oppgavefordeling. Vi har vansker med å se at de manglene som beskrives kan oppfylles uten at forvalterrollen tydeliggjøres slik som beskrevet i punktene over. Likeså at tenkte oppgaver for en leder må tydeliggjøres og presiseres slik at dette løses noenlunde likt mellom de ulike delene av landet. Skal lederen hos Statsforvalteren være en fagleder og ha ansvar og innspill for så vel faglige prioriteringer? Eller kun være en «personalleder» hvor medarbeidersamtaler, hensyn til arbeidstakers rettigheter og merkantile funksjoner være det viktigste? Eller en kombinasjon? Det viktigste er at det etableres en daglig ledelse som faktisk tar inn over seg behovene den lokale forvaltningen har for å kunne løse oppgaver i hht styrens beslutninger og økonomisk og tidsmessig effektivt.

- **Hvor likt skal det være i landet**? Utredningen bærer preg av å beskrive overordna rammer for en ny- organisering av forvaltere. Det pekes på behovet for å «gjøre ting likt» i landet. Men samtidig at Statsforvalterne skal få frihet til å organisere seg og benytte ressursene som gis til rådighet.

Forslag til organisering i "forvalterteam", uavhengig av organisatorisk tilknyttning. I dag er det noen styrer som samarbeider om å ha to eller flere forvaltere. Eller at to eller flere forvaltere jobber sammen om forvaltningsoppgaver for to-flere styrer. Forvalterne utgjør da det vi kan omtale som et "team" som deler på ansvar for styrene og arbeidsoppgaver knyttet til disse styrene. Erfaringer fra Reisa NP og verneområdestyret i Kvænangen er at denne måten å arbeid på skaper faglig og praktisk robusthet. Ved kortere sykdom og ferier vil disse dekke opp for hverandre og samarbeide om å prioritere oppgaver og samhandle rundt faglige vurderinger og fagutvikling. Forutsetningen for at dette skal virke er at forvalterne formelt sett har oppgaver for begge (alle) styrene de arbeider for og ikke bare samsnakker, men faktisk deler oppgaver og samhandler. Vi tror ikke det er en forutsetning at disse er samlokalisert, men det kan være en fordel for å sikre god flyt i samhandlingen. En slik modell

kan baseres på frivillighet fra styrene som samarbeider og løses innenfor en geografisk region som synes hensiktsmessig. En slik modell vil også skape mer robusthet for eventuelle framtidige endringer i kommunestruktur og muliggjør også at flere verneområder innenfor den bestemte geografiske regionen kan innlemmes under forvaltningsstyret hvis det anses formålstjenlig og aktuelt. Modellen bør ses i sammenheng med behovet for ledelse, og kan erstatte en del av behovet for fagledelse. Og vi tror dette gir svar på en rekke av de andre utfordringene som knyttes til behov for styring/ledelse. Men tenkingen her må ikke forveksles med modellen om at styrene skal ha arbeidsgiveransvar, men kun som en organisatorisk grep under ett av de andre alternativene.

ØVRIGE SAKSOPPLYSNINGER

Miljødirektoratet har i en e-post fra 13.april sendt ut utredning om organisering av verneområdeforvaltere til høring. Frist for tilbakemelding er 22.05.2026.
Utredningen er omfattende og detaljert dokument på vel 55 sider. I dette saksframlegget søkes å trekke ut essensen av utredningen med vektlegging av verneområdestyret /nasjonalparkstyrets innspill og anbefalinger.
Bakgrunn for saken er at Miljødirektoratet fikk i oppdrag fra Klima- og Miljødepartementet å svare på hvordan forvalterne for verneområdestyrer / nasjonalparkstyre bør være organisert for å gi styrke forvaltningen av verneområdene. Det er fastslått at selve forvaltningsordningen med lokale styrer skal stå uendret, herunder disse styrene sin myndighetsutøvelse og instruksjonsmyndighet ovenfor forvalterne.
Utredningen og høringen er et resultat av en prosess med medvirkende fra ulike aktører som er berørt av saken.
I mandatet til utredningen er det trukket fram noen punkter som kan forstås som vurderingskriterier.

1. Bedre forholdene for veiledning og opplæring av forvaltere og styrke kompetanse
2. Gi en mer lik organisering av forvalterne og styrket daglig ledelse
3. Forvaltningsgevinster på tvers av alle verneområder som forvaltes av styrer og statsforvaltere
4. Hensyn til tillit til forvaltningsordningen
5. Styrke faglig nettverk og øke erfaringsdelingen mellom forvalterne
6. Gi mer fleksibilitet i fordeling av oppgaver
7. Bedre rolleavklaring mellom aktørene i organisasjonsmodellen

I utredningen har Miljødirektoratet særlig vektlagt hensynene pkt 1,2,3 og 4 nevnt over.
Det er beskrevet og utredet 4 alternative modeller som er vurdert opp mot dagens ordning som er 0-alternativet. Her følger et sammendrag av alternativene og vurderingen gjort av Miljødirektoratet i utredningen.

Alternativ 1 – Dagens ordning med forbedringer
Alternativet viderefører dagens organisering, men introduserer nye forbedringstiltak for bedre samordning, faglig oppfølging og rolleavklaring. Det legges vekt på mer systematisk veiledning, bedre nettverk og tydeligere administrative rammer, uten å endre arbeidsgiver eller styringslinjer. Endringene skjer innenfor eksisterende struktur.
Score 9 - gir moderate gevinster innen organisering, faglig nettverk og fleksibilitet, samtidig som forvaltningsgevinster på tvers styrkes klart, men med noe økt ressursbehov.

Alternativ 2 – Fåtall statsforvaltere
Dette alternativet innebærer at arbeidsgiveransvaret for verneområdeforvalterne samles hos et færre antall statsforvaltere. Nytt er større og mer robuste fagmiljøer, mer ensartet organisering og bedre fleksibilitet i ressursbruk. Statsforvalterrollen og styrenes mandat videreføres, men innen en mer konsentrert struktur.

Score 12: innebærer større strukturelle forbedringer, med tydelig styrking av fagmiljø, erfaringsdeling og fleksibilitet, samtidig som forvaltningsgevinster og tillit i hovedsak ivaretas.

Alternativ 3 – Verneområdeforvaltere i Miljødirektoratet
Alternativet innebærer et nytt grep ved at alle verneområdeforvaltere samles med Miljødirektoratet som arbeidsgiver. Dette gir ett nasjonalt fagmiljø med felles ledelse, kompetanseutvikling og prioritering. Samtidig bryter løsningen med dagens kobling til statsforvalteren og reiser nye spørsmål om rolle- og klageforhold.
Score 10: gir de største faglige og organisatoriske gevinstene for forvalterne, men skårer negativt på rolleavklaring, tillit og forvaltningsgevinster på tvers, og har høyere ressursbehov.

Alternativ 4 – Egen organisasjon for verneområdeforvaltning
Her foreslås det å etablere en helt ny, selvstendig organisasjon for verneområdeforvalterne. Det nye er full institusjonell adskillelse fra både statsforvaltere og direktorat, med egen ledelse og arbeidsgiveransvar. Løsningen gir en tydelig profesjonell identitet, men forutsetter nye styrings- og samordningsmekanismer.
Score 11: gir svært tydelig rolleavklaring og sterke interne fagmiljøer, men innebærer også svakere samordning med statsforvalterne, reduserte forvaltningsgevinster på tvers og det høyeste ressursbehovet.

Miljødirektoratets anbefaling – alternativ 2 (fåtall statsforvaltere)
Kapittel 7.2 peker på alternativ 2 – fåtall statsforvaltere som den løsningen som samlet sett gir best balanse mellom gevinster og risiko. Alternativet gir tydelige forbedringer i organisering, fagmiljø og fleksibilitet sammenliknet med dagens ordning, samtidig som det viderefører statsforvalterrollen og styrenes posisjon som forvaltningsmyndighet. Dette gjør at endringene fremstår som gjennomførbare og legitime, med begrenset risiko for utilsiktede konsekvenser.
De positive effektene ved alternativ 2 er særlig knyttet til at forvalterne samles i større og mer robuste fagmiljøer, noe som styrker erfaringsdeling, veiledning og daglig ledelse. Samtidig gir modellen økt fleksibilitet i ressursbruk ved sykdom, vakanser og varierende arbeidsbelastning mellom områder. Forvaltningsmessige gevinster på tvers ivaretas i stor grad, og tilliten til forvaltningsordningen påvirkes ikke negativt.

Kapittel 7.2 trekker samtidig fram at alternativ 2 har begrensninger. Gevinstene er ikke like store som i de mest radikale alternativene når det gjelder full standardisering, faglig sentralisering og fleksibilitet. Det vil også fortsatt være variasjoner mellom de gjenværende statsforvalterne, og modellen krever aktiv styring for å sikre reell harmonisering av praksis.
Det som skiller alternativ 2 tydeligst fra de øvrige, er at det kombinerer reell strukturell forbedring uten å bryte med dagens institusjonelle rammer. I motsetning til alternativ 3 og 4 innebærer det ingen omlegging av klageordning eller etablering av nye styringslinjer, og det unngår dermed de tillits- og rolleutfordringene disse alternativene reiser. Samtidig gir det klart større forbedringer enn alternativ 1, som i hovedsak bygger på justeringer innenfor eksisterende struktur.
Samlet konkluderer kapittel 7.2 med at alternativ 2 gir den mest robuste og balanserte løsningen, der forbedringer i faglig kvalitet og organisering oppnås uten å svekke styring, rolleavklaring eller tillit.

Som del av utredingen legges til grunn behov for endringer av følgende punkter. Her er en tydelig og sammenfattet gjennomgang av endringspunktene i kapittel 5.1.2–5.1.10, der hvert punkt oppsummeres hver for seg og med vekt på hva som foreslås endret eller forbedret sammenliknet med dagens situasjon:

5.1.2 Styrking av faglige nettverk
Det foreslås tiltak for å gjøre det faglige samarbeidet mellom verneområdeforvaltere mer strukturert og forpliktende. Målet er å redusere sårbarheten i små miljøer og sikre bedre faglig støtte og kvalitet gjennom sterkere nettverk.

5.1.3 Bedre erfaringsdeling mellom forvaltere

Det legges opp til mer systematiske former for erfaringsdeling, blant annet gjennom faste møteplasser, felles arenaer og bedre bruk av digitale løsninger. Hensikten er å spre god praksis raskere og mer effektivt på tvers av verneområder.

5.1.4 Styrket veiledning og kompetanseutvikling
Endringspunktet innebærer bedre rammer for opplæring, veiledning og faglig utvikling av forvalterne. Det foreslås mer målrettet og koordinert kompetansebygging, framfor tilfeldige eller lokalt betingede løsninger.

5.1.5 Tydeligere knutepunktsfunksjoner
Det foreslås å klargjøre og eventuelt styrke rollen til knutepunkter i forvaltningen, slik at disse i større grad kan støtte forvaltere, styrer og samarbeidspartnere. Målet er mer effektiv støttefunksjon og bedre samordning regionalt og nasjonalt.

5.1.6 Økt fleksibilitet i ressursbruk
Dette endringspunktet tar sikte på å gjøre det enklere å omfordele oppgaver og ressurser ved sykdom, vakanser eller ulik arbeidsbelastning. Fleksibilitet foreslås styrket gjennom større fagmiljøer og bedre koordinering.

5.1.7 Mer lik organisering og tydeligere daglig ledelse
Det foreslås tiltak som kan redusere dagens store variasjon i organisering og ledelsespraksis. Målet er mer ensartede rammer for arbeid, klarere lederansvar og bedre støtte til forvalterne i det daglige.

5.1.8 Klarere rolle- og ansvarsfordeling
Endringspunktet handler om å gjøre roller og ansvar tydeligere mellom forvaltere, styrer, statsforvaltere og andre aktører. Dette skal bidra til mindre uklarhet internt i forvaltningen og større forståelse hos publikum.

5.1.9 Styrket tillit til forvaltningsordningen
Det foreslås endringer som kan bidra til økt legitimitet og tillit til verneområdeforvaltningen, blant annet gjennom tydeligere roller, bedre samordning og mer forutsigbare prosesser. Tillit ses som et sentralt overordnet mål.

5.1.10 Bedre utnyttelse av forvaltningsgevinster på tvers
Dette punktet legger vekt på å hente ut større gevinster ved bedre samordnet forvaltning på tvers av verneområder og styrer. Målet er mer helhetlig bruk av kompetanse, erfaringer og ressurser innenfor eksisterende styringsstruktur.

Hva som er vurdert i saksframlegget til styret
Saken skal i hovedsak vurdere hvilken organisering og organisatorisk tilknytning av nasjonalpark- og verneområdeforvalterne som gir størst samlet nytte og færrest ulemper for verneområdeforvaltningen samlet.

1. **Styrenes funksjon**
   I hvilken grad ulike organiseringsmodeller gir nasjonalpark- og verneområdestyrene best mulige vilkår for å utøve sin styrings- og beslutningsfunksjon som delegert forvaltningsmyndighet.

2. **Forvalternes faglige rolle**
   I hvilken grad organiseringen gir forvalterne gode forutsetninger for å:

   - utvikle og vedlikeholde nødvendig fagkompetanse
   - utøve rollen som uavhengig og kvalifisert faglig støtte for styrene

- bidra til kunnskapsbasert og helhetlig forvaltning av verneverdiene

3. **Arbeidsgiverperspektivet**
   Hvordan de ulike alternativene ivaretar arbeidsgiveransvar, herunder ledelse, personalforvaltning, støttefunksjoner og administrative rammer.

Saken tar utgangspunkt i at hensynet til styrenes rolle som selvstendige forvaltningsorgan og forvalternes faglige funksjon skal vektlegges, og at arbeidsgiver- og organisasjonshensyn vurderes som et relevant perspektiv.

Oppsummert sammenlikning fra utredningen

Tabell 4 - Oppsummering av vurderte virkninger for alternativ 1-4[8]

Endringspunkt til vurdering	0-alternativet/ dagens org.	Alt.1 Dagens org. med endringer	Alt. 2 – Fåtall embeter	Alt 3 – Miljø-direktoratet	Alt. 4 – Egen org.
Gir mer lik organisering av forvalterne og styrker daglig ledelse	0	+	++	+++	+++
Styrker det faglig nettverket og bedre erfaringsdeling mellom forvaltere	0	+	++	+++	+++
Gir mer fleksibilitet i fordeling av oppgaver	0	+	++	+++	+++
Gir bedre forhold for opplæring og veiledning for forvalterne og styrker kompetanse	0	+	++	+++	++
Tydeligere rolleavklaring mellom aktørene i organisasjonsmodellen	0	++	++	0	+++
Tillit til verneområdeforvaltningen hos publikum	0	+	+	--	++
Økte forvaltningsgevinster på tvers av alle verneområder som forvaltes av styrer og statsforvaltere	0	+++	++	--	--
Ressursbehov sammenliknet med dagens ordning (kapasitet og budsjettmidler)	0	-	-	--	---

Alternativ sammenlikning av utredede organiseringsalternativer

Denne bygger på skjønnsmessig vekting av kriterier ut fra vår oppfatning av verneområdestyrenes perspektiv.

Skala: 1 = svakt ivaretatt / betydelige ulemper 3 = middels / balansert 5 = sterkt ivaretatt / klare fordeler

Perspektiv	1. Dagens modell Statsforvalter	2. avdeling (Miljødirektoratet)	3. Styremodell (ansettelse i styrene)
Styrenes reelle styrings- og beslutningsrolle	4	4	5
Tydelighet i faglig styringslinje til forvalter	3	3	5
Forvalters faglige uavhengighet i saksforberedelse	4	4	4
Forvalters rolle som styrets faglige støtte	4	4	5
Forutsetninger for fagkompetanseutvikling	3	5	2
Tilgang til fagmiljø og kollegial støtte	3	5	2
Enhetlighet og likebehandling nasjonalt	2	5	1
Lokal forankring og kontekstforståelse	4	4	5
Rettssikkerhet og klare ansvarsforhold	5	5	2
Arbeidsgiverrobusthet (HR, økonomi, støtte)	5	5	1
Administrativ effektivitet	4	4	2
Avhengighet av enkeltpersoner	2	3	4
Samlet evne til å understøtte dagens forvaltningsmodell	4	4	3
	47	55	41

Utredningsoppdrag om organisering av verneområdeforvaltere

Status
Innsendt til Miljødirektoratet
Innsendt og bekreftet av instansen via: stein.granli@statsforvalteren.no

Innsendt av
Langsua nasjonalparkstyre

Innsendt dato
6. mai 2026

På vegne av
Langsua nasjonalparkstyre

Målgruppe
Annet (Privat)

Stilling
Nasjonalparkforvalter

✓ Jeg bekrefter at denne uttalelsen er på vegne av hele oppgitte annet.

Utredningsoppdrag om organisering av verneområdeforvaltere

Miljødirektoratet fikk i mars 2025 et oppdrag fra Klima- og miljødepartementet om å gjennomgå verneområdeforvalternes organisasjonsmessig tilknytning og øvrige organisering, og vurdere om det bør gjøres endringer for å styrke forvaltningen av verneområdene. Miljødirektoratet har utredet 4 alternative løsninger, som sendes på høring til aktørene under forvaltningsmodellen.

Høringspartene er dermed følgende:

- Nasjonalpark- og verneområdestyrer
- Statsforalterembeter
- Statsforvalternes fellestjenester (STAF)

Relevante dokumenter ligger nederst på denne siden. Eventuelle uttalelser skal sendes til Miljødirektoratet via denne siden, ikke til Miljødirektoratets postmottak. Uttalelsene vil ligge på høringssiden og blir synlig for alle interesserte.

Vi ber om uttalelse til denne saken innen 22. mai 2026.

Kommentar
Vedlagt er høringsuttalelse fra Langsua nasjonalparkstyre, behandlet i styremøte 04.05.2026.

Vedlegg

Utredning av organisering av verneområdeforvaltere - Høringsuttalelse - Langsua nasjonalparkstyre.pdf

Lofotodden nasjonalparkstyre

Postadresse
c/o Statsforvalteren i Nordland
Postboks 1405
8002 Bodø

Besøksadresse
Besøkssenteret
Kirkeveien 38
8390 Reine

Kontakt
Sentralbord: +47 75 53 15 00
Direkte: +47 75531600
sfnopost@statsforvalteren.no

MILJØDIREKTORATET
Postboks 5672 Torgarden
7485 TRONDHEIM

Saksbehandler Ole-Jakob Kvalshaug **Vår ref.** 2024/8848 **Deres ref.** 2025/5713 **Dato** 18.05.2026

Høringsuttalelse - Forslag til ny organisering av verneområdeforvaltere - Lofotodden nasjonalparkstyre

Det vises til høringsbrev fra Miljødirektoratet vedrørende utredning av alternativer for organisering av verneområdeforvaltere, datert 13.04.2026. Det bes om at høringsinspill til utredning og vurdering sendes innen 22.05.26.

Nasjonalparkstyret har hatt utredningen til vurdering i styremøte 11.05.26.

Feil i vedlegg 2:
I vedlegg to som viser oversikt over dagens forvaltningsknutepunkt, står det at SNO ikke er samlokalisert med forvalter. Vi har fått en avklaring fra Miljødirektoratet om at dette er en feil. Vi ber om at feilen i vedlegg to rettes opp i før utredningen oversendes til KLD.

Nasjonalparkstyret har vedtatt følgende høringsuttalelse til Miljødirektoratets utredning i styresak 13/26, 11.05.26:

Lofotodden nasjonalparkstyre har vurdert Miljødirektoratet sin utredning om organisering av verneområdeforvalterne og gir følgende høringsuttalelse:

Styret støtter i hovedsak utredningens anbefaling om alternativ 2 – samling av arbeidsgiveransvaret hos et færre antall Statsforvaltere, da dette vurderes å kunne gi bedre forutsetninger for styrket ledelse, større fagmiljø og mer fleksibel ressursutnyttelse. Samtidig er det flere forutsetninger som må være på plass for at en slik modell skal fungere etter hensikten:

Tydelig rolleavklaring og styrking av styrets rolle. Styret vil understreke at en ny organisering må gi et tydeligere skille mellom Statsforvalteren og verneområdestyrene. Dette gjelder særlig hvem som fremstår som avsender og postmottak i kommunikasjon utad, tydelig rolleforståelse overfor publikum og samarbeidspartnere.

Styret mener videre at verneområdestyrets rolle som forvaltningsmyndighet og juridisk enhet må styrkes, og at sekretariatsfunksjonen må styrkes og tydeliggjøres.

Ansvar for prioritering av forvalterressursen. Styret legger til grunn at det fortsatt er verneområdestyret som disponerer forvalters arbeidstid. Dette er en forutsetning for å ivareta styrets rolle som forvaltningsmyndighet. Samtidig bør det åpnes for en viss fleksibilitet slik at ledig kapasitet kan benyttes på tvers av områder, men dette må være tydelig regulert i vedtektene. Eventuelle endringer i disponering av forvalters tid forutsetter etter styrets vurdering endringer i vedtektene.

Lokal forankring og tilstedeværelse. Styret vil understreke at lokal tilstedeværelse og nærhet til verneområdene er avgjørende for god forvaltning. Forvalterne må fortsatt være lokalisert nær verneområdene. Lokal kunnskap og kontakt med brukere og lokalsamfunn må ivaretas.

Forvaltningsknutepunkt. Styret er positiv til at det blir en styrking og gjennomgang av forvaltningsknutepunktene. Det viktig med et sterkere fagmiljø lokalt, der man også bør vurdere samlokalisering med andre relevante aktører innenfor oppsyn, areal- og naturforvaltning, friluftsliv og forskning.

For Lofotodden nasjonalparkstyret er det viktig å påpeke at samlokaliseringen med SNO bør videreføres slik det var tenkt når SNO-stillingen i sin tid ble opprettet for Lofoten. Ifølge tabellen i vedlegg 2, med oversikt over forvaltningsknutepunkt, er SNO ikke samlokalisert med forvalter. SNO har fortsatt har kontor på besøkssenteret på Reine, og styret er ikke kjent med at denne stillingen er blitt flyttet vekk fra forvaltningsknutepunktet.

Ledelse, fagmiljø og økonomiske rammer. Styret er positiv til etablering av tydelig ledelse som seksjonsleder samt styrking av fagmiljøene. Samtidig understrekes det at tilstrekkelige økonomiske rammer er en forutsetning for å lykkes med ny organisering. Uten dette vil endringene i praksis ikke gi ønsket effekt.

Samarbeid med SNO og besøkssenter. Styret støtter behovet for styrket samarbeid med Statens naturoppsyn.

Besøkssentrene er en viktig ressurs i kommunikasjons- og besøksforvaltningsarbeidet for verneområdene. Styret ser behov for at det gis et tydeligere oppdrag, og settes klare føringer for hvordan besøkssentrene skal samarbeide med forvaltningen, når besøkssentrene blir autorisert. En formalisering av samarbeidet mellom besøkssenter og verneområdestyrene vil bidra til en bedre forvaltning av verneområdene.

Organisering og styring av forvalterressursene. Styret merker seg at alternativ 2 kan gi Statsforvalteren større innflytelse på bruk av forvalterressurser på tvers av verneområder.

Styret vil understreke at dette ikke må svekke styrets prioriteringsmyndighet, og eventuelle endringer må avklares i styringsdokumenter**.**

Kompetanse og opplæring. Styret mener det er behov for styrket opplæring i forvaltningsmodellen for alle nivåer i forvaltningen. Dette gjelder også for Statsforvalteren og Miljødirektoratet. Økt kunnskap om rollen til verneområdestyrene er viktig for god

samhandling. Styret støtter etablering av en felles «Forvalterskole» for å styrke kompetansen til forvaltningen, og for å sikre likebehandling.

Prosess og involvering. Styret registrerer at det har vært oppnevnt en ressursgruppe i arbeidet med utredningen, og stiller spørsmål ved hvor stor grad av involvering denne gruppen faktisk har hatt. Styret mener det er viktig med god involvering av berørte aktører i det videre arbeidet.

Oppsummering:

1. Styret støtter hovedretningen i alternativ 2, med de merknader som fremgår over
2. Styret forutsetter at en ny organisering sikrer tydelig rolleavklaring, styrker styrets myndighet og ivaretar lokal tilstedeværelse.
3. Styret understreker behovet for bedre koordinering av forvalterne, tilstrekkelige økonomiske rammer og styrket samarbeid med sentrale aktører.
4. Styret ser behovet for et styrket samarbeid med besøkssentrene og SNO. En forutsetning er at man styrker forvaltningsknutepunktene, der også SNO samlokaliseres med forvaltningen der det er naturlig.

Med hilsen

Ole-Jakob Kvalshaug
nasjonalparkforvalter

Dette brevet er godkjent elektronisk og har derfor ikke underskrift.

Lomsdal-Visten
nasjonalparkstyre

Postadresse
c/o Statsforvalteren i Nordland
Postboks 1405
8002 Bodø

Besøksadresse
Grane rådhus
8680 Trofors

Kontakt
Sentralbord: +47 75 53 15 00
Direkte: +47 +4775547819
sfnopost@statsforvalteren.no
www.fylkesmannen.no/nordland

MILJØDIREKTORATET
Postboks 5672 Torgarden
7485 TRONDHEIM

Saksbehandler Bjørnar Aarstrand **Vår ref.** 2024/8850 **Deres ref.** **Dato** 20.05.2026

Uttalelse til høring fra Lomsdal-Visten nasjonalparkstyre - Utredning om organisering av verneområdeforvaltere

Det vises til høringsbrev fra Miljødirektoratet om utredning av alternativer for organisering av verneområdeforvaltere, datert 13.04.2026.

Utredningen ble behandlet i styremøte 30. april. Høringsuttalelsen er ferdigstilt i arbeidsutvalget 18. mai.

Lomsdal-Visten nasjonalparkstyre tar Miljødirektoratets *Utredning av alternativer for organisering av verneområdeforvaltere* til orientering og gir følgende høringsuttalelse:

Overordnet støttes alternativ 2. Samling av arbeidsgiveransvaret hos et fåtall statsforvaltere. Samtidig er det flere forutsetninger som må være på plass for at en slik modell skal fungere etter hensikten:

Tydelig rolleavklaring og styrking av styrets rolle.
Styret vil understreke at en ny organisering må gi et tydeligere skille mellom Statsforvalteren og verneområdestyrene. Dette gjelder særlig hvem som fremstår som avsender og postmottak i kommunikasjon utad, tydelig rolleforståelse overfor publikum og samarbeidspartnere
Styret mener videre at verneområdestyrets rolle som forvaltningsmyndighet og juridisk enhet må styrkes og sekretariatsfunksjonen må styrkes og tydeliggjøres.

Ansvar for prioritering av forvalterressursen.
Styret legger til grunn at det fortsatt er verneområdestyret som disponerer forvalters arbeidstid dette er en forutsetning for å ivareta styrets rolle som forvaltningsmyndighet. Samtidig bør det åpnes for en viss fleksibilitet slik at ledig kapasitet kan benyttes på tvers av områder dette må være tydelig regulert i vedtektene. Eventuelle endringer i disponering av forvalters tid forutsetter etter styrets vurdering endringer i vedtektene.

Lokal forankring og tilstedeværelse.
Styret vil understreke at lokal tilstedeværelse og nærhet til verneområdene er avgjørende for god forvaltning, forvalterne fortsatt må være lokalisert nær verneområdene samt lokal kunnskap og kontakt med brukere og lokalsamfunn må ivaretas.
Forvaltningsknutepunktene bør videreutvikles og styrkes som lokale fagmiljø.

Nasjonalpark	Lomsdal-Visten nasjonalpark/Njaarken vaarjelimmiedajve
Landskapsvernområde	Strauman landskapsvernområde
Forvaltningsansvar	Sirijorda naturreservat, Stavasselva naturreservat og Innervisten marine verneområde

Ledelse, fagmiljø og økonomiske rammer.
Styret er positiv til etablering av tydelig ledelse som seksjonsleder samt styrking av fagmiljøene. Samtidig understrekes det at tilstrekkelige økonomiske rammer er en forutsetning for å lykkes med ny organisering uten dette vil endringene i praksis ikke gi ønsket effekt.

Samarbeid med SNO og andre aktører.
Styret støtter behovet for styrket samarbeid med Statens naturoppsyn. Det bør legges til rette for mer systematisk samarbeid, for eksempel gjennom faste møter mellom forvaltning og SNO.
Styret ser også behov for formalisering av samarbeidet med besøkssentre.

Organisering og styring av forvalterressursene.
Styret merker seg at alternativ 2 kan gi Statsforvalteren større innflytelse på bruk av forvalterressurser på tvers av verneområder.
Styret vil understreke at dette ikke må svekke styrets prioriteringsmyndighet.

Kompetanse og opplæring.
Styret mener det er behov for styrket opplæring i forvaltningsmodellen for alle nivåer i forvaltningen dette gjelder også for Statsforvalteren og Miljødirektoratet. Økt kunnskap om rollen til verneområdestyrene er viktig for god samhandling.

Med hilsen

Ken-Richard Hansen
Leder for Lomsdal-Visten nasjonalparkstyre

Bjørnar Aarstrand
Nasjonalparkforvalter

Dette brevet er godkjent elektronisk og har derfor ikke underskrift.

Kopi til:
STATSFORVALTEREN I NORDLAND AVD BODØ Postboks 1405 8002 BODØ

Lopphavet
marine verneområde

Postadresse
Statsforvalteren i Troms og
Finnmark
9815 Vadsø

Besøksadresse
Havneveien 24
9515 Alta

Kontakt
Sentralbord: +47 78 95 03 00
Direkte: +47 77 64 20 22
Anita.holmgren@statsforvalteren.no
http://www.nasjonalparkstyre.no/Lopphavet

Miljødirektoratet
Postboks 5672 Sluppen
7485 TRONDHEIM

Saksbehandler Anita Holmgren **Vår ref.** 2026/3959-3 432.6 **Deres ref.** **Dato** 22.05.2026

Høringsuttalelse fra Lopphavet marine verneområdestyre

Behov for en nasjonal styringsgruppe på marint vern
Verneområdestyret for Lopphavet marine verneområde er det første verneområdestyret som har forvaltningsmyndighet over utelukkende marine områder. Uavhengig av hvilket alternativ som blir valgt har vi et behov for faglig veiledning og økt kontakt med marine fagpersoner i Miljødirektoratet. I lokal forvaltning av et marint verneområde har det dukket opp nye problemstillinger som vi alene må utrede. Verneområdestyret savner en ledelse fra Miljødirektoratet som skaper en nasjonal visjon for hva marint vern skal være og hvordan disse områdene skal bli forvaltet for å sikre verneverdiene i hvert enkelt område samt konnektivitet mellom ulike havområder. Derfor mener vi at det er behov for å opprette en formell arbeidsgruppe på marint vern bestående av Miljødirektoratet, Fiskeridirektoratet og marine verneområdeforvaltere. Denne arbeidsgruppen må ha en fast ledelse og arrangere parallelle marine opplegg på forvaltersamlinger og forvalterskole. De marine forvalterne bør ikke pålegges å delta på terrestriske fagsamlinger eller møter.

Miljødirektoratet ber om høringsinnspill på sin tilrådning av alternativ 2 og vurderingene som ligger til grunn for denne. Verneområdestyret vil gi innspill på tiltak de er sterkt for eller imot.

Verneområdestyret er sterkt imot en innføring av økt fleksibilitet i bruk av forvalterressurser mellom styrer av den administrative arbeidsgiveren. Verneområdeforvalterens arbeidstid skal bestemmes av verneområdestyret og er styrets viktigste ressurs. Vi mener dette punktet skal bli tatt ut av forslaget i sin helhet, og den nyansatte seksjonslederen skal gi bistand til saksbehandling i styrer ved behov. Ved lengre permisjon eller sykemelding er det nødvendig å opprettholde dagens praksis med vikar.

Verneområdestyret ser veldig positivt på et klarere skille i dokumentforvaltningen mellom Statsforvalteren og verneområdestyret. Dagens ordning skaper forvirring hos publikum, og den lokale forvalteren opplever ofte å måtte stå til ansvar for Statsforvalterens innsigelser. Dette oppleves som en ekstra og unødvendig belastning som kunne vært unngått ved å opprette epostadresse og brevadresse separat fra Statsforvalteren.

Verneområdestyret ser også positivt på opprettelse av en ny seksjonslederstilling med personalansvar for forvalterne. Vi ønsker en større grad av rolleavklaring med Statsforvalteren hvor det tydeliggjøres at verneområdestyret er forvalters arbeidsgiver selv om ansettelsesforholdet er hos Statsforvalteren. Vi mener det er nødvendig at styreleder er tilstede på forvalters medarbeider- og lønnssamtaler, og skal følge opp rekruttering ved permisjoner. Vi mener at forvaltningsknutepunkt skal fastsettes etter verneområdeforvalters eget ønske. Vi ser dette som en styresak som skal bli avgjort mellom forvalter og styret uten innblanding fra Miljødirektoratet eller Statsforvalteren.

Med hilsen

Verneområdestyret for Lopphavet marine verneområde

Etter våre rutiner er dette brevet godkjent og sendt uten underskrift

Verneområdestyret
for Lyngsalpan
landskapsvernområde

Besøksadresse
Eidebakken industriveg 17
9060 Lyngseidet

Postadresse
Postboks 700
9815 Vadsø

Kontakt
Sentralbord +47 78 95 03 00
Direkte 77642218+47 90 93 08 02
oddrun.skjemstad@statsforvalteren.no

Miljødirektoratet
Postboks 5672 Sluppen
7485 TRONDHEIM

Saksbehandler Oddrun Merete Skjemstad **Vår ref.** 2026/3966 - 432.2 **Dato** 21.05.2026

Svar på høring av alternativer for organsiering av verneområdeforvaltere

Lyngsalpan verneområdestyre viser til invitasjon mottatt 13.04.2026 om å komme med høringsinnspill til utredning av alternativer for organisering av verneområdeforvaltere.

Nedenfor følger verneområdestyrets samlede høringsuttalelse.

Overordnet standpunkt

Lyngsalpan verneområdestyre støtter utredningens premiss om at verneområdeforvalterne fortsatt bør være ansatt hos statsforvalteren. Samtidig deler styret Miljødirektoratets vurdering av at dagens organisering ikke bør videreføres uendret.

Styret mener at alternativ 2 – å samle arbeidsgiveransvaret hos et fåtall statsforvaltere – er den beste løsningen, under forutsetning av at alle foreslåtte bedringspunkter i utredningen faktisk gjennomføres og fullfinansieres.

Organisering i Troms og Finnmark: Troms og Finnmark er det i dag 13 verneområdeforvaltere. I tråd med Miljødirektoratets forslag innebærer alternativ 2 at statsforvalteren i Troms og Finnmark kan videreføre arbeidsgiveransvaret, men styrkes gjennom etablering av en egen seksjonsleder for verneområdeforvalterne.

Lyngsalpan verneområdestyre mener:

- Seksjonslederen bør ha verneområdeforvalterne som hoved- og eneste ansvarsområde, uten øvrige oppgaver ved embetet.
- Seksjonslederen bør kunne fungere som setteforvalter i korte perioder, for eksempel ved sykefravær.

- Stillingen bør lyses ut med fleksibelt kontorsted, enten lokalisert hos statsforvalteren eller, fortrinnsvis, ved et etablert forvaltningsknutepunkt.

Dette vil styrke både daglig ledelse, faglig oppfølging og robusthet ved fravær.

Finansiering og rammebetingelser

Styret legger stor vekt på at organisasjonsendringen må fullfinansieres. I tråd med utredningen forutsettes at:

- Det tilføres minimum 1,3 millioner kroner per forvalterstilling.
- Midlene må dekke samtlige kostnader knyttet til drift av forvalterstillingene.
- Kostnader knyttet til arbeidsgiveransvar, ledelse og administrative tjenester må ikke belaste miljøavdelingenes øvrige drift.

Det er samtidig avgjørende at statsforvalteren også har tilstrekkelige ressurser til å ivareta verneområder som forvaltes direkte av statsforvalteren og øvrige oppgaver som ligger til miljøavdelingene.

Forvalterne må få tilgang til å godkjenne utbetalinger til styremedlemmer direkte i DFØ. I dag har ikke forvalterne oversikt over innsendte krav, hva som skal utbetales eller hvor mye som er igjen av budsjettet.

Reisevirksomhet og lokal tilstedeværelse

Lyngsalpan verneområdestyre understreker at et romslig og realistisk reisebudsjett er en helt grunnleggende forutsetning for at forvalterne skal kunne utføre sine oppgaver på en god måte.

Etableringen av verneområdestyrer og forvaltere i distriktene var blant annet begrunnet i behovet for:

- god områdekunnskap
- nær kontakt med lokalbefolkningen
- tillitsbygging og konfliktdemping

For å ivareta dette må forvalterne ha reell mulighet til å:

- reise i områdene de forvalter
- følge opp skjøtsel og tilrettelegging
- drive informasjon og veiledning
- møte lokale brukere og rettighetshavere

Ved fastsettelse av reisebudsjetter må det tas hensyn til:

- størrelsen på arealet som forvaltes
- antall verneområder
- avstander og beliggenhet i forhold til forvaltningsknutepunkt

Dette forutsetter igjen at statsforvalterne tilføres tilstrekkelige midler.

Arbeidstid og deltakelse utenfor normal kontortid

En betydelig del av forvalternes arbeid skjer på ettermiddag, kveld og i helger, gjennom blant annet:

- møter
- befaringer
- arrangementer og informasjonsarbeid

Mange verneområder ligger langt fra vei, og feltarbeid kan innebære flere dager ute, noe som ofte går utover ordinær arbeidstid 08.00–15.30. Styret mener det bør vurderes om verneområdeforvaltere kan unntas arbeidstidsbestemmelsene i arbeidsmiljøloven, på tilsvarende måte som feltpersonell i Statens naturoppsyn.

Dagens praksis oppleves som:

- tungvint, ved at det må søkes særskilt tillatelse
- lite hensiktsmessig, særlig ved deltakelse på arrangementer i helgene

Det er et klart behov for nasjonale, samordnede retningslinjer, slik at alle forvaltere – uavhengig av arbeidsgiverembete – har samme rammer og «verktøykasse» til rådighet.

Faglig fellesskap og kollegiale møteplasser

Lyngsalpan verneområdestyre vil fremheve betydningen av fysiske møteplasser mellom forvaltere i samme embete.

I Troms og Finnmark praktiseres det i dag:

- årlig fysisk samling for forvalterne
- digitale møter på Teams hver tredje uke

De fysiske samlingene kombineres med besøk i hverandres forvaltningsområder, noe som gir stor faglig og kollegial verdi.

Ettersom mange forvaltere sitter alene på kontor uten daglige fagkollegaer, er dette avgjørende for:

- erfaringsutveksling
- lav terskel for å be om råd og bistand
- opplevelse av tilhørighet og støtte

Dette er særlig viktig i konfliktsituasjoner, som kan oppstå når forvalteren bor, og arbeider, tett på verneområdene og lokalsamfunnet.

Etablering av lokale eller regionale forvalterteam kan være et tiltak som vil kunne bidra til bedre overlapp ved sykefravær og bidra til sikkerhet ved befaringer og arbeidsoppgaver ute i felt, samt samarbeid om faglige vurderinger, og man bidrar til hverandres faglige utvikling. Dette er en ordning som blant annet Lyngsalpan verneområdestyre og Nordkvaløya -Rebbenesøya verneområdestyre har i dag. Det er to forvaltere knyttet til styrene der de har hovedansvar for hvert sitt styre, men begge forvaltere bidrar i hverandre sitt arbeid, og er med på alle møter.

For at modellen skal fungere, må forvalterne formelt ha oppgaver for alle styrene de arbeider for. Det holder ikke å bare snakke sammen – de må faktisk dele oppgaver. Modellen kan baseres på frivillighet fra styrene og organiseres innenfor en geografisk region. Den kan også gjøre det enklere å innlemme flere verneområder under et forvaltningsstyre ved fremtidige endringer.

Opplæring og kompetanseutvikling

Styret mener det er svært positivt at Miljødirektoratet med dette alternativet vil:

- videreføre nasjonale forvaltersamlinger, men Lyngsalpan verneområdestyre mener at det må være årlige samlinger, ikke bare annethvert år.
- bidra aktivt i opplæring av nye forvaltere

Ordningen med fadder blant erfarne forvaltere er verdifull, men styret støtter forslaget om å etablere en nasjonal «forvalterskole».

Dette vil:

- sikre lik og forutsigbar opplæring for alle nyansatte
- redusere personavhengighet
- styrke profesjonaliteten i sekretariatsfunksjonen

Dokumentforvaltning og rolleavklaring

Lyngsalpan verneområdestyre er enig i at det må etableres et klarere skille mellom arbeidsgiver og styre i dokumentforvaltningen.

Styret opplever det som problematisk at:

- vedtak sendt fra Elements fremstår som «melding fra Statsforvalteren»
- forvaltere og styrer benytter e-postadresser med domenet @statsforvalteren.no

Dette skaper unødvendig rolleforvirring utad. Styret mener at:

- avsender i Elements bør tydelig fremstå som verneområdestyret
- forvaltere og styrer bør ha e-postadresser som ikke er knyttet til statsforvalterens domene

Disse endringene fremstår som teknisk gjennomførbare, og bør prioriteres.

Vurdering av øvrige alternativer

Alternativ 3 – arbeidsgiveransvar hos Miljødirektoratet

Dersom alternativ 2 ikke lar seg gjennomføre på en tilfredsstillende måte, mener styret at alternativ 3 er det mest aktuelle alternativet.

Styret deler imidlertid utredningens bekymring for:

- sammenblanding av roller
- svekket legitimitet hos befolkningen

Det kan fremstå som om samme instans både fatter vedtak, og er klageinstans. Selv om dette formelt kan håndteres, vil det kunne utfordre tilliten i befolkningen.

Utredningen peker på at dette kan unngås ved at alle saker behandles politisk i styrene, uten delegasjon til forvalter. Styret vurderer dette som en lite hensiktsmessig løsning, da den vil være svært ressurskrevende, og gi betydelig økt saksbehandlingstid.

En fordel ved alternativ 3 er likere arbeidsvilkår for forvalterne og tettere nasjonal samordning. En ulempe kan være at nærheten til overordnet myndighet svekker forvalternes og styrenes rom for skjønnsutøvelse.

Alternativ 4 – egen organisasjon

Lyngsalpan verneområdestyre mener alternativ 4 fremstår som uaktuelt.

Oppsummering

Lyngsalpan verneområdestyre støtter Miljødirektoratets tilråding av alternativ 2, og vil understreke at gevinstene som er beskrevet i utredningen forutsetter full gjennomføring av foreslåtte tiltak og tilstrekkelig finansiering.

Styret mener at anbefalt løsning, riktig gjennomført, vil styrke både verneområdeforvalternes arbeidssituasjon og verneområdestyrenes evne til å utøve god og tillitsvekkende forvaltning.

Med vennlig hilsen

På vegne av Lyngsalpan
verneområdestyre

Oddrun Merete Skjemstad
verneområdeforvalter

Kopi til:
Statsforvalteren i Troms og Finnmark Postboks 700 9815 VADSØ

Dokumentet er elektronisk godkjent

Midtre Nordland
nasjonalparkstyre

Postadresse
c/o Statsforvalteren i Nordland
Postboks 1405
8002 Bodø

Besøksadresse
Saltfjellveien 2035
8255 Røkland

Kontakt
Sentralbord: +47 75 53 15 00
Direkte: + 47 75531557
sfnopost@statsforvalteren.no
www.nasjonalparkstyre.no/midtre-nordland

Saksbehandler Marte Brekke **Vår ref.** 2024/8849 **Deres ref.** **Dato** 20.05.2026

Midtre Nordland nasjonalparkstyre- Høringssvar til Miljødirektoratets forslag til ny organisering av verneområdeforvaltere

Midtre Nordland nasjonalparkstyre har vurdert Miljødirektoratet sin utredning om organisering av verneområdeforvalterne, og mener at det er behov for endringer som kan styrke forvaltningen av verneområdene.

Styret mener at alternativ 4 i utgangspunktet ville vært den beste organiseringen. Men, med hensyn til dagens ressurssituasjon, vurderer styret det som mer realistisk å stille seg bak alternativ 2. Styret støtter derfor i hovedsak utredningens anbefaling om alternativ 2 – samling av arbeidsgiveransvaret hos et færre antall Statsforvaltere, da dette vurderes å kunne gi bedre forutsetninger for styrket ledelse, større fagmiljø og mer fleksibel ressursutnyttelse.

Samtidig er det flere forutsetninger som må være på plass for at en slik modell skal fungere etter hensikten:

Tydelig rolleavklaring og styrking av styrets rolle. Styret vil understreke at en ny organisering må gi et tydeligere skille mellom Statsforvalteren og verneområdestyrene. Dette gjelder særlig hvem som fremstår som avsender og postmottak i kommunikasjon utad, tydelig rolleforståelse overfor publikum og samarbeidspartnere
Styret mener videre at verneområdestyrets rolle som forvaltningsmyndighet og juridisk enhet må styrkes og sekretariatsfunksjonen må styrkes og tydeliggjøres.

Ansvar for prioritering av forvalterressursen. Styret legger til grunn at det fortsatt er verneområdestyret som disponerer forvalters arbeidstid. Dette er en forutsetning for å ivareta styrets rolle som forvaltningsmyndighet. Samtidig bør det åpnes for en viss fleksibilitet slik at ledig kapasitet kan benyttes på tvers av områder. Dette må være tydelig regulert i vedtektene. Eventuelle endringer i disponering av forvalters tid forutsetter etter styrets vurdering endringer i vedtektene.
En stødig og kontinuerlig sekretariatsfunksjon er avgjørende for nasjonalparkstyrets handlingsrom. Dette innebærer blant annet tilstrekkelig administrativ kapasitet hos forvalterne. Det har vært gjennomgående med vakanser, og stadig utskifting av personell i sekretariatet for Midtre Nordland nasjonalparkstyre over flere år. Dette er problematisk av flere grunner. Særlig svekker det styrets evne til å utøve myndighet effektivt. Vi forventer at

en ny modell sikrer tilstrekkelig ressurser i sekretariatet, slik at man ikke havner i samme utilfredsstillende situasjon som foregående år.

Lokal forankring og tilstedeværelse. Styret vil understreke at lokal tilstedeværelse og nærhet til verneområdene er avgjørende for god forvaltning. Forvalterne må fortsatt være lokalisert nær verneområdene. Lokal kunnskap og kontakt med brukere og lokalsamfunn må ivaretas. Videre vil nasjonalparkstyret understreke viktigheten av at forvalterne ikke har for stor geografisk avstand til arbeidsgiver. Store avstander mellom ledelse og arbeidstaker, vil trolig gi dårligere oppfølging av nasjonalparkforvalterne. Styret støtter derfor forslaget til sammenslåing av embeter som er gjort i utredningen. Det vil ikke være en tilfredsstillende løsning å overføre nasjonalparkforvalterne under Midtre Nordland najsonalparkstyre til Statsforvalteren i et annet fylke.

Forvaltningsknutepunkt. Styret er positiv til at det blir en styrking og gjennomgang av forvaltningsknutepunktene. Viktige forhold er behov for sterkere fagmiljø lokalt og samlokalisering med relevante aktører. Disse relevante aktørene har ofte tett kontakt med brukere og lokalsamfunn, og kan styrke kunnskapsgrunnlaget, gjennomføringskraften og legitimiteten i verneområdeforvaltningen. En forståelse av forvaltningsknutepunkt som inkluderer slike miljøer vil være i tråd med utredningens mål om sterkere lokale fagmiljø og mer robust forvaltning.

Ledelse, fagmiljø og økonomiske rammer. Styret er positiv til etablering av tydelig ledelse som seksjonsleder samt styrking av fagmiljøene. Samtidig understrekes det at tilstrekkelige økonomiske rammer er en forutsetning for å lykkes med ny organisering. Uten dette vil endringene i praksis ikke gi ønsket effekt.

Samarbeid med SNO og besøkssenter. Styret støtter behovet for styrket samarbeid med Statens naturoppsyn. Det bør legges til rette for mer systematisk samarbeid, for eksempel gjennom faste møter mellom forvaltning og SNO.
Styret ser også behov for formalisering av samarbeidet med besøkssentre. Besøkssentrene er en viktig ressurs i kommunikasjons- og besøksforvaltningsarbeidet for verneområdene. Styret ser behov for at det gis et tydeligere oppdrag, og settes klare føringer for hvordan besøkssentrene skal samarbeide med forvaltningen, når besøkssentrene blir autorisert. En formalisering av samarbeidet mellom besøkssenter og verneområdestyrene vil bidra til en bedre forvaltning av verneområdene.

Organisering og styring av forvalterressursene. Styret merker seg at alternativ 2 kan gi Statsforvalteren større innflytelse på bruk av forvalterressurser på tvers av verneområder. Styret vil understreke at dette ikke må svekke styrets prioriteringsmyndighet og eventuelle endringer må avklares i styringsdokumenter.

Kompetanse og opplæring. Styret mener det er behov for styrket opplæring i forvaltningsmodellen for alle nivåer i forvaltningen. Dette gjelder også for Statsforvalteren og Miljødirektoratet. Økt kunnskap om rollen til verneområdestyrene er viktig for god samhandling. Styret støtter etablering av en felles «Forvalterskole» for å styrke kompetansen til forvaltningen, og for å sikre likebehandling.

Prosess og involvering. Styret registrerer at det har vært oppnevnt en ressursgruppe i arbeidet med utredningen, og stiller spørsmål ved hvor stor grad av involvering denne

gruppen faktisk har hatt. Styret mener det er viktig med god involvering av berørte aktører i det videre arbeidet.

Oppsummering:
1.Styret støtter hovedretningen i alternativ 2, med de merknader som fremgår over
2.Styret forutsetter at en ny organisering sikrer tydelig rolleavklaring, styrker styrets myndighet og ivaretar lokal tilstedeværelse.
3.Styret understreker behovet for tilstrekkelige ressurser og fleksibilitet for å sikre kontinuitet i sekretariatsfunksjonen.

Avslutningsvis: Dersom det i fremtiden skal vurderes ytterligere endringer i organiseringen av verneområdeforvalterne, skal nasjonalparkstyrene høres.

Med hilsen

Marte Brekke
rådgiver

Dette brevet er godkjent elektronisk og har derfor ikke underskrift.

Miljø-
direktoratet

Utredningsoppdrag om organisering av verneområdeforvaltere

Status
Innsendt til Miljødirektoratet
Automatisk bekreftet via manuell registrering.

Innsendt av
Møysalen nasjonalparkstyre

Innsendt dato
28. april 2026

På vegne av
Møysalen nasjonalparkstyre

Målgruppe
Annet (Privat)

✓ Jeg bekrefter at denne uttalelsen er på vegne av hele oppgitte annet.

Utredningsoppdrag om organisering av verneområdeforvaltere

Miljødirektoratet fikk i mars 2025 et oppdrag fra Klima- og miljødepartementet om å gjennomgå verneområdeforvalternes organisasjonsmessig tilknytning og øvrige organisering, og vurdere om det bør gjøres endringer for å styrke forvaltningen av verneområdene. Miljødirektoratet har utredet 4 alternative løsninger, som sendes på høring til aktørene under forvaltningsmodellen.

Høringspartene er dermed følgende:

- Nasjonalpark- og verneområdestyrer
- Statsforalterembeter
- Statsforvalternes fellestjenester (STAF)

Relevante dokumenter ligger nederst på denne siden. Eventuelle uttalelser skal sendes til Miljødirektoratet via denne siden, ikke til Miljødirektoratets postmottak. Uttalelsene vil ligge på høringssiden og blir synlig for alle interesserte.

Vi ber om uttalelse til denne saken innen 22. mai 2026.

Ikke angitt svar i kommentarfeltet

Vedlegg

Høringsuttalelse - Utredning av alternativer for organisering av verneområdeforvaltere - Møysalen nasjonalpar...

Utredningsoppdrag om organisering av verneområdeforvaltere

Status
Innsendt til Miljødirektoratet
Innsendt og bekreftet av instansen via: alf.erik.royrvik@statsforvalteren.no

Innsendt av
Alf Erik Røyrvik

Innsendt dato
7. mai 2026

På vegne av
Naustdal-Gjengedal og Ålfotbreen verneområdestyrer

Målgruppe
Annet (Privat)

Stilling
Verneområdeforvaltar og sekretær

✓ Jeg bekrefter at denne uttalelsen er på vegne av hele oppgitte annet.

Utredningsoppdrag om organisering av verneområdeforvaltere

Miljødirektoratet fikk i mars 2025 et oppdrag fra Klima- og miljødepartementet om å gjennomgå verneområdeforvalternes organisasjonsmessig tilknytning og øvrige organisering, og vurdere om det bør gjøres endringer for å styrke forvaltningen av verneområdene. Miljødirektoratet har utredet 4 alternative løsninger, som sendes på høring til aktørene under forvaltningsmodellen.

Høringspartene er dermed følgende:

- Nasjonalpark- og verneområdestyrer
- Statsforalterembeter
- Statsforvalternes fellestjenester (STAF)

Relevante dokumenter ligger nederst på denne siden. Eventuelle uttalelser skal sendes til Miljødirektoratet via denne siden, ikke til Miljødirektoratets postmottak. Uttalelsene vil ligge på høringssiden og blir synlig for alle interesserte.

Vi ber om uttalelse til denne saken innen 22. mai 2026.

Kommentar
Felles fråsegn frå Naustdal-Gjengedal verneområdestyre og Ålfotbreen verneområdestyre:

Styra har gjennomført felles styremøte mellom Ålfotbreen verneområdestyre og Naustdal-Gjengedal verneområdestyre.

Begge styra er godt nøgd med korleis dagens ordning fungerer. Styra ser det vidare som viktig å halde på kvalitetane ved dagens ordning, med tydeleg lokal/regional forankring. Samstundes er det viktig å styrke samarbeidet mellom områdeforvaltarane og mellom områdeforvaltarane og miljøforvaltninga elles (både funksjonar hos Statsforvaltaren og Miljødirektoratet/SNO).

Styra ser følgjeleg alternativ 1 eller 2 som det mest høvelege.

Vedlegg

Naustdal-Gjengedal verneområdestyre - Protokoll etter styremøte 2-2026 (felles med Ålfotbreen).pdf

Ålfotbreen verneområdestyre - Protokoll etter styremøte 3-2026 (felles med Naustdal-Gjengedal).pdf

Verneområdestyret
Nordkvaløya-
Rebbenesøya
landskapsvernområde

Besøksadresse
Eidebakken Industrivei 17
9060 Lyngseidet

Postadresse
Postboks 700
9815 Vadsø

Kontakt
Sentralbord +47 78 95 03 00
Direkte 78 95 03 70 +47 94 88 10 97
stine.noding@statsforvalteren.no

Miljødirektoratet
Postboks 5672 Sluppen
7485 TRONDHEIM

Saksbehandler Stine Emilie Alfonsdatter Nøding **Vår ref.** 2026/3967 - 432.2 **Dato** 20.05.2026

Høringsuttalelse til Miljødirektoratets høring om utredning av organisering av verneområdeforvaltere

Nordkvaløya-Rebbnesøya verneområdestyre har forvaltningsansvar for syv verneområder i Karlsøy kommune.
Det er Nordkvaløya-Rebbenesøya landskapsvernområde, Ytre Karlsøy marine verneområde, Flatvær naturreservat, Måsvær naturreservat, Kvitvær naturreservat, Sørfugløya naturreservat og Breivika naturreservat.

Ved opprettelsen av verneområdestyret ble det ansatt én forvalter med ansvar for både Verneområdestyret for Nordkvaløya–Rebbenesøya og Lyngsalpan landskapsvernområder. I 2019 ble dette ansvaret delt mellom to forvaltere. Begge arbeider i begge områder, men har hovedansvar for hvert sitt styre. Forvalterne har felles kontor og er samlokalisert med Statens naturoppsyn (SNO).

Nedenfor følger styrets kommentarer til utvalgte punkter i Miljødirektoratets forslag.

Tydeligere rolleavklaring
Styret er svært positive til tiltak som tydeliggjør verneområdestyrene som selvstendige enheter, uavhengig av både Statsforvalteren og Miljødirektoratet. Eget e-postdomene og egne brevutsendinger fra styrene er viktig for publikums rolleforståelse og for å tydeliggjøre skillet mellom styrene og Statsforvalteren. Styret opplever at føringer fra Statsforvalteren knyttet til arbeidstid, feltarbeid og prioriteringer har vært uheldige. Det er behov for klare avklaringer av:

hva styret har myndighet over
hva Statsforvalteren kan styre

Lokal forvaltning er etablert for å sikre lokal tilstedeværelse. Forvalterne er styrets kontaktpunkt utad, og arbeidshverdagen deres må tilpasses styrets behov.
Styret mener at ansvars- og myndighetsfordelingen mellom Statsforvalteren og styret må formaliseres og tydeliggjøres.

Mer lik organisering og bedre daglig ledelse
Forvalterne har de siste årene fått stadig mer begrensninger i arbeidsdagen. Flere oppgaver må nå forhåndsgodkjennes av Statsforvalteren, noe som tar tid og gir unødig byrakrati.

Det er store forskjeller mellom statsforvalterembetene når det gjelder krav, oppfølging og praksis. Like stillinger må ha like rammer, rettigheter og arbeidsvilkår – uavhengig av hvilket embete som har personalansvar.

Uansett valgt organisasjonsmodell må det fastsettes felles, nasjonale føringer for blant annet:
- registrering av arbeidstid, inkludert fleksitid, overtid og feltarbeid
- krav til vurdering før befaringer, skjøtsel og studieturer
- lønnsfastsettelse, slik at likt arbeid gir like vilkår og lik lønn nasjonalt
- bruk av båt, snøskuter og ATV
- mulighet for å inngå avtaler eller ansette hjelp
- oppfølging og støtte ved ubehagelige situasjoner på arbeidsplassen

Veiledning, kompetanse og tillit
Styret mener det bør innføres et unntak fra arbeidsmiljøloven for forvalterne, tilsvarende ordningen for SNO. Dette vil gi nødvendig fleksibilitet til å jobbe kveld, helg og ettermiddag, for eksempel ved møter med lokalbefolkningen og deltakelse på blant annet messer.

Samtidig må statsforvalterembetene ha tillit til forvalterne. Statsforvalteren bør ikke overstyre Styret og forvalterne av hensyn til egen risiko. Forvalterne trenger derfor egne avtaler som gir klare rammer og nødvendig handlingsrom.

Faglig nettverk og erfaringsdeling
Det bør etableres faste kontaktpunkter for forvalterne. Dette kan for eksempel være månedlige nasjonale Teams-møter og en årlig nasjonal samling.
I dag er kontakten mellom forvaltere i ulike embeter begrenset, og bedre kontakt vil føre til styrket erfaringsdeling, samarbeid og felles praksis.

Ressurser og samarbeid
Dersom målet er å styrke verneområdeforvaltningen nasjonalt, må det tilføres mer midler. Omorganisering er nødvendig, men ikke tilstrekkelig alene.

Samarbeidet med SNO er godt, men SNO mangler ressurser. Det begrenser tilstedeværelse i vernområdene, oppfølging av ulovligheter og gjennomføring av skjøtsel.

Samarbeid med besøkssentre er ikke aktuelt da dette ikke finnes i våre områder, og det heller ikke legges opp til flere besøkssentre fra sentralt hold.

Faglig og administrativ oppfølging av forvalterne
En seksjonsleder hos Statsforvalteren med personalansvar for forvalterne må være fullt dedikert til denne rollen. Stillingen kan ikke kombineres med annen saksbehandling og kan ikke fungere som vikar ved fravær. Det må ansettes vikarer ved behov. I dag går denne prosessen altfor tregt.
Stillingen skal hjelpe forvalterne, blant annet med saksbehandling ved sykemelding og permisjoner.

Denne stillingen bør være et tydelig bindeledd mellom forvalterne og Statsforvalteren. I dag opplever mange forvaltere manglende forståelse for rollen og arbeidsoppgavene deres.

Denne stillingen trenger ikke plasseres på et av hovedkontorene. Det kan være mer nyttig at den samlokaliseres med for eksempel hos en forvalter som på alenekontor.

Fordeling av arbeid ved sykdom og vakanser
Det må kartlegges hvem som eventuelt kan ha tid og kapasitet til å ta saker for ander styrer. Og om det er et tema forvalteren er kjent med og derfor en sak forvalteren enkelt kan ta. Vi oppfatter ikke at våre forvaltere per dags dato har kapasitet ut over arbeid med sine egne områder.

Styret liker ideen fra Kvænangen og Reisa om at det etableres lokale eller regionale forvalterteam, uavhengig av hvilken organisasjonsmodell som velges. Dette er allerede etablert noen steder — blant annet slik vi selv har det med Nordkvaløya-Rebbenesøya og Lyngsalpan, der to forvaltere deler ansvar for begge styrene.

I et forvalterteam deler forvalterne ansvar for styrer og oppgaver, dekker hverandre ved fravær og samarbeider om faglige vurderinger. For at det skal fungere, må forvalterne formelt ha oppgaver for alle styrene de arbeider for — det holder ikke å bare snakke sammen. Modellen kan organiseres regionalt og baseres på frivillighet fra styrene.

Styret mener forvalterteam kan løse mye av behovet for fagledelse og fleksibilitet.

Styrenes rolle i personaloppfølging
Styrene bør igjen involveres i lønnsforhandlinger, medarbeidersamtaler og øvrige personalsaker. Styrene kjenner forvalternes arbeid best og kan bidra med viktig innsikt. Når Statsforvalteren står alene for vurderingene, gir dette ofte et ufullstendig bilde.

Forvalterne bør også kunne se og godkjenne utbetalinger av møtegodtgjøringer til styremedlemmene. I dag har forvalterne begrenset innsyn i dette. Bedre tilgang gir bedre økonomisk oversikt og kontroll, og gjør det lettere å oppdage feil tidlig.

Valg av organisasjonsmodell
Styret ser klare forbedringer av dagens ordning med alternativ 2. Dette er en enkel og rask løsning for forbedring av arbeidshverdagen for forvalterne på kort sikt. Vi mener likevel at dette ikke løser alle problemene med organiseringen av forvalterne. Nordkvaløya-Rebbenesøya verneområdestyre anser alternativ 3 som den beste løsningen på lang sikt.

Tiltak for alternativ 3

- Administrativ ledelse og verneområdestyrets ledelse må klargjøres
    - det må det også for alternativ 2
- Leie
    - det er midler fra Miljødirektoratet som allerede betaler all leie og lignende. Det vil bare bli ett ledd mindre å sende pengene gjennom dersom administrativt ansvar ligger hos Miljødirektoratet.
- Sammenblanding av roller
    - Dette skjer allerede med Statsforvalteren. Dette må uansett ryddes opp.
- Statsforvalteren har klagemyndighet. Det er like forvirrende og viktig med rollefordeling for Statsforvalteren som for Miljødirektoratet med tanke på klage.
    - Forvalterne får tidvis allerede svar om at Miljødirektoratet ikke kan veilede i en sak på grunn av de er klagemyndighet. Dette kan være en stor ulempe i saksbehandlingen da forvaltere ofte trenger støtte i vanskeligere saker.
- Om det brukes midler på flere seksjonsledere hos flere Statsforvaltere eller en seksjonsleder hos Miljødirektoratet kreves det uansett midler til en eller flere stillinger ved omorganisering av forvalterne.

På vegne av Nordkvaløya-Rebbenesøya Verneområdestyre
vennlig hilsen

Stine Emilie Alfonsdatter Nøding
verneområdeforvalter

Dokumentet er elektronisk godkjent

Utredningsoppdrag om organisering av verneområdeforvaltere

Status
Innsendt til Miljødirektoratet
Innsendt og bekreftet av instansen via: maria.alarcon.underdal@statsforvalteren.no

Innsendt av
Maria A. Underdal

Innsendt dato
21. mai 2026

På vegne av
Nærøyfjorden verneområdestyre og Stølsheimen verneområdestyre

Målgruppe
Annet (Privat)

Stilling
Verneområdeforvalter

✓ Jeg bekrefter at denne uttalelsen er på vegne av hele oppgitte annet.

Utredningsoppdrag om organisering av verneområdeforvaltere

Miljødirektoratet fikk i mars 2025 et oppdrag fra Klima- og miljødepartementet om å gjennomgå verneområdeforvalternes organisasjonsmessig tilknytning og øvrige organisering, og vurdere om det bør gjøres endringer for å styrke forvaltningen av verneområdene. Miljødirektoratet har utredet 4 alternative løsninger, som sendes på høring til aktørene under forvaltningsmodellen.

Høringspartene er dermed følgende:

- Nasjonalpark- og verneområdestyrer
- Statsforalterembeter
- Statsforvalternes fellestjenester (STAF)

Relevante dokumenter ligger nederst på denne siden. Eventuelle uttalelser skal sendes til Miljødirektoratet via denne siden, ikke til Miljødirektoratets postmottak. Uttalelsene vil ligge på høringssiden og blir synlig for alle interesserte.

Vi ber om uttalelse til denne saken innen 22. mai 2026.

Kommentar
Felles høyringssvar frå Nærøyfjorden verneområdestyre og Stølsheimen verneområdestyre:

Dagens modell med delt ansvar, der styret har vedtaksmyndigheit og disponerer forvaltaren sin arbeidstid medan statsforvaltaren har arbeidsgjevar- og personalansvar kan nokon gongar vere utfordrande, men fungere stort sett godt.

Verneområdestyret er stort sett godt nøgd med ordninga der statsforvaltaren i Vestland er arbeidsgjevar for forvaltarane. Det har vore nokon utfordringar med varierande oppfølging frå arbeidsgjevar, der styret i større grad har måtta støtta den tilsette, samt utfordringar med låg bemanning. Men dette er utfordringar som let seg løyse innanfor dagens modell. Me er usikre på om forslaget om å samle arbeidsgjevaransvaret hos færre statsforvaltarar vil bidra til betre måloppnåing.

- Er det eit godt dokumentert behov for større endringar?
- Kan sentralisering gje større avstand og svekke lokal forankring?
- Kan utfordringane løysast innanfor dagens struktur?

Styra ser det som veldig viktig at den lokale forankringa ikkje blir svekka. Det er og viktig at avstanden mellom arbeidsgjevar og tilsett ikkje blir for stor, og at eksisterande godt samarbeid mellom forvaltarane blir vidareført. Samtidig viser erfaringar frå Vestland at mange verneområdeforvaltarar i same fylke gir gode samarbeidsløysingar. For Vestland sin del trur vi at både alternativ 1 og alternativ 2 vil fungere godt. For dei forvaltarane som vert samla hjå ein annan statsforvaltar vil alternativ 2 kunne svekke tilknytninga desse verneområdestyra har til kommunane og den lokale statsforvaltaren. Det er difor viktig at uttalane frå desse verneområdestyra vert tilllagt vekt. Styra meiner og at det er avgjerande å lytte til forvaltarane i denne saka.

Dei forbetringspunkta som blir lagt fram i alternativ 1 trur vi vil løyse det meste av dagens utfordringar, og bidra til målet om meir heilskapleg forvaltning.

Av forbetringstiltaka som blir lagt fram meiner vi det er spesielt viktig at ein får på plass eit tydelegare skilje mellom verneområdestyret og statsforvaltaren i dokumentforvaltninga. Det er viktig å få synleggjort at det er verneområdestyret som er avsendar når forvaltar sender ut forvaltningsvedtak og andre saker på vegne av styret. Det bør på plass eiga e-postadresse for verneområda. Dette vil gje tydelegare kommunikasjon mot publikum og mot andre aktørar i forvaltninga.

Styra ser positivt på forslaget om å gje arbeidsgjevar auka fleksibilitet i bruk av forvaltarressursar mellom dei ulike verneområdestyra. Vi har sjølv erfaring med kor viktig det er å kunne bruke forvaltarar frå andre område når eigne forvaltarar plutseleg blir sjuke eller har permisjon. Då er slik fleksibilitet avgjerande for å få kontinuitet i styrearbeidet. Men det er viktig at styret vert haldne orienterte om slike avgjersler. Det er viktig med ei styrka oppfølginga av forvaltarane frå arbeidsgjevar, dette vil vere med og bidra til å sikre kontinuitet og god opplæring ved skifte i forvaltarstillingane. Ei slikt tettare oppfølging vil vere viktig når forvaltarane skal kunne jobbe for andre verneområdestyrer også.

Styra ser viktigheita av at forvaltarane har gode faglege nettverk. Forslaget om innføring av "Forvalterskolen" vil sikre betre og meir systematisk- opplæring, og faste møtepunkt ved forvaltarsamlingar vil bidra til fagleg utvikling og meir einskapleg forvaltning gjennom erfaringsutvekslingar. I enkelte saker treng forvaltarane juridisk bistand i saksbehandlinga, det er viktig at slik bistand blir styrka, enten via fagmiljøet hjå Statsforvaltar eller i Miljødirektoratet.

Det er også positivt med ein tydeleggjering av rollene rundt fagleg oppfølging av forvaltarane da dette no er noko utydeleg.

Det er uansett viktig at den modellen som blir valt blir følgt opp med tildeling av tilstrekkeleg midlar til å gjennomføre tiltaka. Tildeling per forvaltarstilling bør aukast til minst 1,3 millionar og øyremerkast i Statsbudsjettet (Prop. 1S).

Vedlegg

- Vedtak - Nærøyfjorden verneområdestyre.pdf
- Vedtak - Stølsheimen verneområdestyre.pdf

Verneområdestyret for Oksøy-Ryvingen og Flekkefjord landskapsvernområder

Postadresse
Postboks 504
4804 ARENDAL

Besøksadresse
Fløyveien 14
Arendal

Kontakt
Sentralbord: +47 37 01 75 00
Direkte: +47 37 01 75 64
sfagpost@statsforvalteren.no
https://www.nasjonalparkstyre.no/oksoy-ryvingen

Miljødirektoratet
Postboks 5672 Torgarden
7485 TRONDHEIM

Saksbehandler Ronny Skansen **Vår ref.** 2024/11824-4 432.2 **Deres ref.** **Dato** 21.05.2026

Høringsuttalelse - utredningsoppdrag om organisering av verneområdeforvaltere - Verneområdestyret for Oksøy-Ryvingen og Flekkefjord landskapsvernområder

Verneområdestyret for Oksøy-Ryvingen og Flekkefjord landskapsvernområder (3 av 4 styremedlemmer) gir følgende uttalelse:

Verneområdestyre for VORF støtter alternativ 2 som innebærer å samle arbeidsgiveransvaret hos et fåtall Statsforvaltere. Etter vår vurdering gir dette alternativet de beste forutsetningene for å styrke forvaltningen av verneområdene, samtidig som sentrale kvaliteter i dagens modell videreføres.

Vi legger vekt på at Miljødirektoratet i sin utredning anbefaler alternativ 2 etter en samlet vurdering av måloppnåelse og virkninger. Dette gir et solid faglig grunnlag for å gå i denne retningen. Direktoratet peker særlig på at alternativet vil gi bedre forutsetninger for styrket ledelse og mer robuste fagmiljøer, samtidig som tilknytningen til Statsforvalteren ivaretas. Vi mener det er viktig å bygge videre på denne anbefalingen.

Dagens organisering er preget av en krevende rolle- og ansvarsdeling, der Statsforvalteren har arbeidsgiveransvar, mens verneområdestyrene disponerer forvalternes arbeidstid. Dette gir uklarheter i styringslinjene og begrenset kapasitet til daglig ledelse og faglig oppfølging. Ved å samle arbeidsgiveransvaret hos færre Statsforvaltere vil det bli mulig å etablere tydeligere ledelse og mer helhetlig oppfølging av forvalterne. Dette vil bidra til bedre arbeidsforhold for forvalterne og høyere kvalitet i forvaltningen.

Alternativet vil også styrke de faglige miljøene rundt forvalterne. I dag er det variasjon i tilgang til faglig støtte og graden av integrasjon i fagmiljøene. En organisering med færre arbeidsgivere vil gi større enheter med flere forvaltere samlet, noe som legger til rette for bedre samarbeid, mer systematisk erfaringsdeling og styrket kompetanse. Dette er viktig for å sikre en mer enhetlig og kunnskapsbasert forvaltningspraksis på tvers av verneområdene. Videre mener vi at alternativ 2 gir klart bedre forutsetninger for fleksibel bruk av ressurser. Dagens modell gir begrensede muligheter til å omfordele kapasitet mellom områder, noe som kan føre til skjev arbeidsbelastning og sårbarhet ved fravær og vakanser. Med færre og større arbeidsgivere vil det bli enklere å utnytte ressursene samlet sett, og å håndtere variasjoner i arbeidsmengde på en mer effektiv måte.

Samtidig er det avgjørende at viktige prinsipper i dagens modell videreføres. Vi merker oss at det er en forutsetning at forvalterne fortsatt skal være lokalisert nær verneområdene, og at verneområdestyrene skal beholde sin faglige instruksjonsmyndighet. Dette er viktige hensyn som sikrer lokal forankring, god kunnskap om områdene og legitimitet i forvaltningen. Alternativ 2 ivaretar disse hensynene, samtidig som det gir nødvendige forbedringer. Samlet sett vurderer vi at alternativ 2 gir en god balanse mellom kontinuitet og utvikling. Løsningen bygger videre på en modell som i hovedsak fungerer, men adresserer de viktigste utfordringene knyttet til ledelse, organisering og ressursbruk. Den fremstår som gjennomførbar, faglig godt begrunnet og egnet til å styrke forvaltningen av verneområdene i tråd med målsettingene i oppdraget.

På denne bakgrunn anbefaler vi at alternativ 2 legges til grunn for videre arbeid med organiseringen av verneområdeforvalterne.

Utfordringer med dagens organisering:
Dagens organisering av verneområdeforvalterne har flere utfordringer som tilsier behov for endring. Rolle- og ansvarsdelingen mellom Statsforvalteren som arbeidsgiver og verneområdestyrene som faglig styringsorgan er krevende, og gir utydelige styringslinjer og varierende oppfølging. Samtidig er det begrenset kapasitet til tett personaloppfølging, noe som gjør det vanskelig å sikre god ledelse, veiledning og kompetanseutvikling for forvalterne. Ordningen er også sårbar ved langtidsfravær og vakanser, fordi det er begrensede muligheter til å omdisponere ressurser på tvers. I tillegg er det utfordringer knyttet til fragmentering og ulik tilgang til faglig støtte, som kan gi ulik praksis mellom verneområder.

Et særlig viktig forbedringspunkt gjelder tydelighet overfor allmennheten. I dag benyttes Statsforvalterens e-post og systemer, noe som gjør det uklart hvem som er avsender og ansvarlig myndighet. Etter vår vurdering er det avgjørende at verneområdestyrene får egne e-postadresser og en tydeligere identitet utad. Dette vil styrke rolleforståelsen, tilliten til forvaltningen og tydeliggjøre at styrene er selvstendige forvaltningsorgan.

Med hilsen

Ronny Skansen
verneområdeforvalter

Dokumentet er elektronisk godkjent

Nasjonalparkstyret
for Raet nasjonalpark

Postadresse
Postboks 504
4804 ARENDAL

Besøksadresse
Fløyveien 14
Arendal

Kontakt
Sentralbord: +47 37 01 75 00
Direkte: +47 37 01 78 45
sfagpost@statsforvalteren.no
https://www.nasjonalparkstyre.no/raet

MILJØDIREKTORATET
Postboks 5672 Torgarden
7485 TRONDHEIM

Saksbehandler Jenny Marie Gulbrandsen **Vår ref.** 2026/5868-2 432.3 **Deres ref.** 2025/5713 **Dato** 13.05.2026

Raet nasjonalparkstyre - høringsuttalelse - organisering av verneområdeforvalterne

Raet nasjonalparkstyre har gått igjennom orienteringen fra Miljødirektoratet på styremøtet den 29.04.26.

Raet nasjonalparkstyre er først og fremst opptatt av at organisasjonsmodellen må være en modell som fungerer for verneområdeforvalterne. Vi er klar over at personalansvaret ligger hos SFAG for vår forvalter, og at de skal uttale seg som personalansvarlig, men det er samtidig viktig for oss å presisere at det er av avgjørende betydning for styrets fungering at forvalter mottar disse støttetjenestene.

Vi forventer derfor at verneområdeforvalter får gode nok rammevilkår til å utføre jobben sin i form av reisebudsjett, faglig støtte og nettverk, faste møtepunkter, god personaloppfølgning og en klar faglinje som fungerer.

Situasjonen slik den er per nå er at dette svikter på flere områder. Forvalterne i Agder har vært flyttet fra den ene personallederen til den andre de siste 3 årene, og svarer per nå til forurensningsavdelingen. Det er ikke noe faglig nettverk og støtte rundt forvalter, og den formelle faglinjen til Miljødirektoratet blir regelmessig avspist med at Miljødirektoratet ikke kan uttale seg fordi de er klageinstans. Tilbakemeldinger fra Miljødirektoratet tyder på at de anser sine klageavgjørelser som veiledning av forvalter, en prosess som kan ta flere år.

Styret i Raet nasjonalpark er videre opptatt av at organisasjonsmodellen skal holdes adskilt fra Miljødirektoratet. Det vil svekke den uavhengige vurderingen forvalter og styret skal gjøre dersom forvalter skal ligge med personalansvar direkte under Miljødirektoratet. Styret er opptatt av at den lokale tilknytningen skal beholdes.

Alternativ 4 anser vi ikke som et reelt alternativ med mindre det skal fullfinansieres gjennom styrkning av forvaltningsknutepunkt og samles med for eksempel besøkssenter, oppsyn og andre tjenester etter modell fra for eksempel Sverige og Danmark. Vi oppfatter derfor at det ikke er handlingsrom til en slik type uavhengig struktur, selv om dette kanskje ville være den beste løsningen.

Nasjonalpark Raet
Landskapsvernområde Søm

Raet nasjonalparkstyre går derfor inn for å anbefale alternativ 1 og 2, men med en klar forventning om at de universelle utfordringene som Miljødirektoratet selv legger frem i kap 6.7.

Her har styret følgende krav til videre forvaltningsmodell:

- ✓ Det må etableres en egen arkivdel for verneområdestyrer separat fra Statsforvalter
- ✓ Det må lages egen epost til styret og forvalter uten ___@statsforvalteren.no
- ✓ Modellen med Knutepunkt må styrkes slik at det blir bedre samarbeid mellom SNO, Besøkssenter og verneområdeforvaltningen.
- ✓ Forvaltningsleddet må styrkes, særlig i de områdene med mange saker og høyt besøk. Frem til nå er kun fjellområder prioritert med økt forvalterkapasitet. Kysten har et svært høyt besøkstrykk og stor utnyttelsesgrad av arealene.
- ✓ Faglig støtte fra Miljødirektoratet må utgjøre mer enn klageavgjørelser og enveiskommunikasjon i form av webinarer, opplæring av styrer og en forvaltersamling annenhvert år. Faktisk faglig støtte må etableres.
- ✓ Faglinjen må tydelig avgrenses slik at ikke forvalter opplever dette som uklart, og styrets juridiske uavhengighet skal tydelig fremgå av dette.
- ✓ SNO må få færre sentrale oppgaver og være mer tilgjengelig for verneområdeforvaltningen.
- ✓ Arbeidsgiver må sette av ressurser til å følge opp forvalter både personalmessig og til involvering i et relevant fagmiljø.

Basert på dette er vi usikre på om SFAG kan ivareta forvalter på en tilstrekkelig måte, og vurderer at alternativ 2 kan være en bedre organisering. Særlig dersom det settes av ressurser til egen personalleder som har spesifikt ansvar for å følge opp forvalterne.

Raet nasjonalpark samarbeider allerede tett med de andre marine nasjonalparkene langs kysten, både gjennom forvaltersamarbeid, samarbeid mellom verneområdestyrene, interkommunalt og interregionalt rundt Oslofjorden. Det pågår for eksempel en rekke oppfølgningsprosjekter og forskning i Oslofjorden- Skagerak som alle er engasjert i.

Til slutt vil nasjonalparkstyre stille spørsmålstegn ved de økonomiske vurderingene som er gjort i utredningen. Miljødirektoratet avgrenser på side 6 at de økonomiske konsekvensene ikke er vektlagt i vurderingen, men allikevel er det på oppsummeringen på side 50 vurdert at dagens alternativ =0 og at alternativ 3 og 4 er betydelig mer kostbart enn alternativene 1 og 2. Det er ikke fremlagt noe tallgrunnlag for dette, og vi har dermed ikke noe grunnlag for å vurdere dette. Særlig ettersom alternativ 2 er presentert som en modell der det skal settes av ressurser til økt ledelseskapasitet hos de utvalgte Statsforvalterembetene.
Vi stiller spørsmålstegn ved hvorfor det skal koste betydelig mer å betale ut lønn og støttesystemer for stillingene hos Miljødirektoratet enn samme støttetjenester hos Statsforvalteren.

Med hilsen

Jenny Marie Gulbrandsen
nasjonalparkforvalter

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:

Statsforvalteren i Agder	Postboks 504	4804	ARENDAL
Arendal kommune	Postboks 123	4891	GRIMSTAD
Grimstad kommune	Postboks 123	4891	GRIMSTAD
Tvedestrand kommune	Postboks 38	4901	TVEDESTRAND
Agder fylkeskommune	Postboks 788 Stoa	4809	ARENDAL

Utredningsoppdrag om organisering av verneområdeforvaltere

Status
Innsendt til Miljødirektoratet
Innsendt og bekreftet av instansen via: kristine.sorlie@statsforvalteren.no

Innsendt av
Nasjonalparkstyret for Reinheimen

Innsendt dato
18. mai 2026

På vegne av
Nasjonalparkstyret for Reinheimen

Målgruppe
Annet (Privat)

✓ Jeg bekrefter at denne uttalelsen er på vegne av hele oppgitte annet.

Utredningsoppdrag om organisering av verneområdeforvaltere

Miljødirektoratet fikk i mars 2025 et oppdrag fra Klima- og miljødepartementet om å gjennomgå verneområdeforvalternes organisasjonsmessig tilknytning og øvrige organisering, og vurdere om det bør gjøres endringer for å styrke forvaltningen av verneområdene. Miljødirektoratet har utredet 4 alternative løsninger, som sendes på høring til aktørene under forvaltningsmodellen.

Høringspartene er dermed følgende:

- Nasjonalpark- og verneområdestyrer
- Statsforalterembeter
- Statsforvalternes fellestjenester (STAF)

Relevante dokumenter ligger nederst på denne siden. Eventuelle uttalelser skal sendes til Miljødirektoratet via denne siden, ikke til Miljødirektoratets postmottak. Uttalelsene vil ligge på høringssiden og blir synlig for alle interesserte.

Vi ber om uttalelse til denne saken innen 22. mai 2026.

Kommentar
Nasjonalparkstyret for Reinheimen er tilfreds med vidareføring av hovudtrekka i dagens organisering, med Statsforvaltaren i Innlandet som arbeidsgjevar for sekretariatet. Nasjonalparkstyret meiner at både alternativ 1 og alternativ 2 med tilrådde forbetringspunkt vil fungere godt.

Fordelen med å ha fagleg tilknyting til Statsforvaltaren er at ein også vil kunne vidareføre ei god tilknyting til kommunane med areal i verneområda gjennom Statsforvaltaren sitt nettverk, i tillegg til eige nettverk med administrativt kontaktutval. Det er også viktig at kontakten mellom nasjonalparkforvaltere og alle statsforvalterembetene som tilhører de aktuelle verneområdene blir formalisert da dette mangler ved dagens organisering.

Alternativ 2 kan nok svekke tilknytinga til kommunane for dei sekretariata som blir flytta over til eit anna statsforvaltarembete enn det som geografisk er knytt til verneområda, og uttalane frå dei verneområdestyra der dette blir aktuelt bør derfor tilleggast vekt. Tiltaka som er foreslått som forbetringspunkt blir vurdert å bidra til måla om meir heilskapleg forvaltning. Merknader til dei enkelte punkta kjem fram i vedlagte saksprotokoll.

Vedlegg

Saksprotokoll Høyring - Utredning av organisering av verneområdeforvaltere - Nasjonalparkstyret for Reinhei…

Nasjonalparkstyret
Reisa nasjonalpark/
Ráisduottarháldi
landskapsvernområde

Saksframlegg

Arkivsaksnummer: 2024/11918-7 **Saksbehandler:** Rune Benonisen **Dato:** 22.05.2026

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Reisa nasjonalparkstyre	16/26	19.05.2026

Høring fra Reisa nasjonalparkstyre - omorganisering av forvaltere

Innstilling fra forvalter

Reisa nasjonalparkstyre og Verneområdestyret for Kvænangsbotn og Navitdalen landskapsvernområder og vil komme med følgende innspill og merknader:
Utredningen er omfangsrik og detaljert og diskuterer og svarer ut mange spørsmål i tilknytning til en omorganisering. Men det er slutninger og vurderinger som vi ikke nødvendigvis er enige i, og noen forhold som bør beskrives nærmere før det tas en endelig beslutning i saken.

Anbefalt løsning: Alternativ 2 (statsforvaltermodell) og 3 (Miljødirektoratet) er vurdert relativt likeverdige i utredningen. En kombinasjon av en modell hvor Miljødirektoratet har arbeidsgiveransvar og eventuell organisering i lokale «forvalterteam» framstår som det faglig sterkeste og mest framtidsrettede grepet framfor å gjøre «mer av det samme» som har fungert bare delvis bra. Forskjellen mellom verneområdeforvaltning hos Statsforvalterne og som sekretær for verneområdestyrer er betydelig, så vi stiller spørsmål med om de faglige synergiene i det hele tatt er til stede. En løsning med Miljødirektoratet og «team» (se beskrivelse under) gir grunnlag for en ryddigere forvaltningsordning med to hovedaktører i stedet for tre slik det er i dag. Det gir også bedre grunnlag for utvikling av en sterkere faglig ledelse og -utvikling på nasjonalt nivå i stedet for fragmentert på flere SF embeter.

Prosess: Bredden av innspill fra forvaltere har vært håndtert i hovedsak gjennom spørreundersøkelser. I tillegg har en liten arbeidsgruppe vært involvert, men bare ett møte. Utredningen bærer dessverre preg av dette og hvor viktige elementer ikke er besvart eller besvart grundig nok. Det gjelder for eksempel forholdet mellom styrenes autonomitet og ansvar for forvalterens arbeidstid, i motsetning til en sentral styring fra Statsforvalterne eller annen arbeidsgiver. Vi mener også at tema «ledelse» burde vært drøftet nøyere og presisert hvilke oppgaver som kan ligge til en felles ledelse innenfor SF-ordningen. Dette burde vært drøftet mer nøye og særlig forvalterne burde vært mer involvert i disse prosessene før det tas beslutning.

Kriterier for valg av ny organisering: Miljødirektoratet sin anbefaling av beste løsning baseres på skjønnsmessig vurdering av 8 kriterier og en vekting opp mot dagens ordning (oppsummert i utredningen s53). Det er størst forskjell på kriteriet *tydelig rolleavklaring mellom aktørene, tillit til forvaltningen* og *synergier mellom forvaltningsmyndigheter.* Vi anser særlig rollekonflikten hvor SF er klager på vedtak styrene gjør, som sterkt problematisk. På den ene siden at det kan bli høyere terskel for klager eller på den andre siden at arbeidsgiver i praksis klager på en ansatt sine vedtak. Vi tror heller ikke at SF sitt «omdømme» i lokalsamfunn er hverken bedre eller dårligere enn Miljødirektoratet – og at dette kriteriet i praksis bør vurderes likt. Vi oppfatter også at kriteriene som påvirker kvalitet for forvaltningen (faglig kvalitet) bør vektlegges mest.

Forenkling av den lokale forvaltningsordningen. Dagens forvaltningsmodell har tre aktører med sterke mandat i forvaltningen. En modell hvor Miljødirektoratet blir arbeidsgiver vil forenkle modellen ved at det kun er to hovedaktører igjen. Miljødirektoratet som fagmyndighet og som operativt forvaltningsledd (gjennom forvaltere) og verneområdestyrene som lokal forvaltningsmyndighet. Dette anser vi som en fordel og som en forenkling sett ut fra dagens ordning.

Forvalterrollen: Forvalterrollen er en hybrid mellom en statlig regelbasert styring og styring basert på politiske vedtak og prosesstenking. Utredningen beskriver utfordringene dette medfører. Men vi mener utredningen i for liten grad avklarer og tar tydelig stilling til om forvalterrollen fortsatt skal baseres på sterk styringsrett fra verneområdestyrene eller om arbeidsgiver skal ha en sterkere styringsrett. Det er mulig det ligger implisitt i de anbefalingene som gjøres, men det er ikke tydelig uttalt. Denne avklaringen mener vi er viktig som grunnlag for beslutningen som skal tas videre.

Praktisk organisering like viktig som organisatorisk tilknytning: Forvalternes organisatoriske tilknytning er viktig. Men tydelige rutiner, lik praksis mellom arbeidsgivere og praktisk organisering av arbeidsgiverrollen og innpassing av forvaltere i organisasjonene vurderer vi som minst like avgjørende for måloppnåelse for «bedre forvaltning av verneområdene».

Styringsrett må avklares: Det er uklarhet om hvordan økt arbeidsgiverstyring hos Statsforvalteren vil påvirke styrenes instruksjonsmyndighet over forvalterne. Kan forvaltere bli pålagt arbeid for andre styrer fra arbeidsgiveren? I så fall kan det komme i konflikt med styrenes ansvar for en forvalters arbeidstid og oppgaver.

Daglig ledelse: Behovet for styrket daglig ledelse er framhevet i utredningen, men det er uklart hvordan lederrollen konkret skal utformes og praktiseres på tvers av landet. Det er også lite beskrevet hva lederfunksjonen innebærer i praksis. Det gjør det vanskelig å ta stilling til saken. Vi er usikker på om hva felels ledelse skal bidra med, og ser andre alternativer slike som «tean» å være mer virkningsfulle på deler av ledelsesbehovet.

Nytt forslag til organisering lokalt – forvalterteam. Uavhengig av organisatorisk tilknytning: Vi foreslår at to eller flere forvalteren organiseres i lokale/regionale team som samarbeider om oppgaver for flere styrer. Organisering i team gir økt faglig og praktisk robusthet, særlig ved sykdom og variasjon i arbeidsbelastning, og kan ha betydning for behovet for utforming av formell fagledelse fra arbeidsgiver. Organisering av lokale team bør gjennomføres uavhengig av hvilken organisatorisk tilknytning forvalterne får.

--- slutt på innstilling ---

Saksprotokoll i Reisa nasjonalparkstyre - 19.05.2026

Behandling

Enstemmig vedtatt

Vedtak

Reisa nasjonalparkstyre og Verneområdestyret for Kvænangsbotn og Navitdalen landskapsvernområder og vil komme med følgende innspill og merknader:
Utredningen er omfangsrik og detaljert og diskuterer og svarer ut mange spørsmål i tilknytning til en omorganisering. Men det er slutninger og vurderinger som vi ikke nødvendigvis er enige i, og noen forhold som bør beskrives nærmere før det tas en endelig beslutning i saken.

Anbefalt løsning: Alternativ 2 (statsforvaltermodell) og 3 (Miljødirektoratet) er vurdert relativt likeverdige i utredningen. En kombinasjon av en modell hvor Miljødirektoratet har arbeidsgiveransvar og eventuell organisering i lokale «forvalterteam» framstår som det faglig sterkeste og mest framtidsrettede grepet framfor å gjøre «mer av det samme» som har fungert bare delvis bra. Forskjellen mellom verneområdeforvaltning hos Statsforvalterne og som sekretær for verneområdestyrer er betydelig, så vi stiller spørsmål med om de faglige synergiene i det hele tatt er til stede. En løsning med Miljødirektoratet og «team» (se beskrivelse under) gir grunnlag for en ryddigere forvaltningsordning med to hovedaktører i stedet for tre slik det er i dag. Det gir også bedre grunnlag for utvikling av en sterkere faglig ledelse og -utvikling på nasjonalt nivå i stedet for fragmentert på flere SF embeter.

Prosess: Bredden av innspill fra forvaltere har vært håndtert i hovedsak gjennom spørreundersøkelser. I tillegg har en liten arbeidsgruppe vært involvert, men bare ett møte. Utredningen bærer dessverre preg av dette og hvor viktige elementer ikke er besvart eller besvart grundig nok. Det gjelder for eksempel forholdet mellom styrenes autonomitet og ansvar for forvalterens arbeidstid, i motsetning til en sentral styring fra Statsforvalterne eller annen arbeidsgiver. Vi mener også at tema «ledelse» burde vært drøftet nøyere og presisert hvilke oppgaver som kan ligge til en felles ledelse innenfor SF-ordningen. Dette burde vært drøftet mer nøye og særlig forvalterne burde vært mer involvert i disse prosessene før det tas beslutning.

Kriterier for valg av ny organisering: Miljødirektoratet sin anbefaling av beste løsning baseres på skjønnsmessig vurdering av 8 kriterier og en vekting opp mot dagens ordning (oppsummert i utredningen s53). Det er størst forskjell på kriteriet *tydelig rolleavklaring mellom aktørene, tillit til forvaltningen* og *synergier mellom forvaltningsmyndigheter.* Vi anser særlig rollekonflikten hvor SF er klager på vedtak styrene gjør, som sterkt problematisk. På den ene siden at det kan bli høyere terskel for klager eller på den andre siden at arbeidsgiver i praksis klager på en ansatt sine vedtak. Vi tror heller ikke at SF sitt «omdømme» i lokalsamfunn er hverken bedre eller dårligere enn Miljødirektoratet – og at dette kriteriet i praksis bør vurderes likt. Vi oppfatter også at kriteriene som påvirker kvalitet for forvaltningen (faglig kvalitet) bør vektlegges mest.
Forenkling av den lokale forvaltningsordningen. Dagens forvaltningsmodell har tre aktører med sterke mandat i forvaltningen. En modell hvor Miljødirektoratet blir arbeidsgiver vil forenkle modellen ved at det kun er to hovedaktører igjen. Miljødirektoratet som fagmyndighet og som operativt forvaltningsledd (gjennom forvaltere) og verneområdestyrene som lokal forvaltningsmyndighet. Dette anser vi som en fordel og som en forenkling sett ut fra dagens ordning.

Forvalterrollen: Forvalterrollen er en hybrid mellom en statlig regelbasert styring og styring basert på politiske vedtak og prosesstenking. Utredningen beskriver utfordringene dette medfører. Men vi mener utredningen i for liten grad avklarer og tar tydelig stilling til om forvalterrollen fortsatt skal baseres på sterk styringsrett fra verneområdestyrene eller om arbeidsgiver skal ha en sterkere styringsrett. Det er mulig det ligger implisitt i de

anbefalingene som gjøres, men det er ikke tydelig uttalt. Denne avklaringen mener vi er viktig som grunnlag for beslutningen som skal tas videre.

Praktisk organisering like viktig som organisatorisk tilknytning: Forvalternes organisatoriske tilknytning er viktig. Men tydelige rutiner, lik praksis mellom arbeidsgivere og praktisk organisering av arbeidsgiverrollen og innpassing av forvaltere i organisasjonene vurderer vi som minst like avgjørende for måloppnåelse for «bedre forvaltning av verneområdene».

Styringsrett må avklares: Det er uklarhet om hvordan økt arbeidsgiverstyring hos Statsforvalteren vil påvirke styrenes instruksjonsmyndighet over forvalterne. Kan forvaltere bli pålagt arbeid for andre styrer fra arbeidsgiveren? I så fall kan det komme i konflikt med styrenes ansvar for en forvalters arbeidstid og oppgaver.

Daglig ledelse: Behovet for styrket daglig ledelse er framhevet i utredningen, men det er uklart hvordan lederrollen konkret skal utformes og praktiseres på tvers av landet. Det er også lite beskrevet hva lederfunksjonen innebærer i praksis. Det gjør det vanskelig å ta stilling til saken. Vi er usikker på om hva felels ledelse skal bidra med, og ser andre alternativer slike som «tean» å være mer virkningsfulle på deler av ledelsesbehovet.

Nytt forslag til organisering lokalt – forvalterteam. Uavhengig av organisatorisk tilknytning: Vi foreslår at to eller flere forvalteren organiseres i lokale/regionale team som samarbeider om oppgaver for flere styrer. Organisering i team gir økt faglig og praktisk robusthet, særlig ved sykdom og variasjon i arbeidsbelastning, og kan ha betydning for behovet for utforming av formell fagledelse fra arbeidsgiver. Organisering av lokale team bør gjennomføres uavhengig av hvilken organisatorisk tilknytning forvalterne får.

Dokumenter i saken

Høringsdokumenet fra Miljødirektoratet: Utredning om organisering av forvaltere ac 23.04.2026

Vurdering

Anbefalt løsning og vurdering av kriterier. I utredningen er det lite som skiller modellene (2) justert Statsforvaltermodell og en modell hvor det etableres avdeling under Miljødirektoratet (3). Alternativet med Miljødirektoratet er vurdert som best for faglige og organisatoriske kriterier. (*lik organisering, faglig nettverk, fleksibel fordeling av oppgaver, opplæring og veiledning av forvaltere*). Men svakere på kriteriene *tillit til forvaltningen* og *tydelige rolleavklaringer* og *gevinster på tvers av verneområdeforvaltningen*. Vi mener argumentere for at forvaltningens tillit ikke i særlig grad knyttes til hvilke organ som er arbeidsgiver. Vi tror omdømmet til de to organisasjonene er noenlunde lik. Vårt syn er at «omdømmet» eller oppfatningen av Statsforvalterne lokalt er likeverdig det omdømmet Miljødirektoratet har. Begge har fagmyndighet i konfliktsaker som mange kommuner og lokalsamfunn sliter med. Forhold mellom utvikling og nasjonale regelverk for beredskap og

sikkerhet og bevaring av natur og arter på «bekostning» av lokal utvikling og selvråderett skaper utfordringer.

Kriteriet om rolleavklaring er mer kompleks. Det handler om blant annet om aktørenes roller ovenfor hverandre. I dag er det tre likeverdige aktører under verneområdeforvaltningsparaplyen med hver sin del av helheten. Forvalterne jobber HOS og ikke FOR Statsforvalterne. Dette er vanskelig å skille for mange, men har kanskje ikke stor praktisk betydning så lenge aktørene selv vet hva som gjelder. Vi tror det samme vil gjelde for alle løsningene og handler like mye om praktisk organisering og rutiner som hvem som er arbeidsgiver. Det er et større problem at SF er gitt rolle som «overoppsyn» og kan klage på vedtak som gjøres av forvaltningsmyndighet. Her kan det fort bli rolleblandinger som påvirker hvordan slike saker håndteres og avstanden mellom klager og den som er ansvarlig for saken (forvalter) er ofte veldig kort. Hvis alternativ 2 blir endelig valgt som løsning, må det prioriteres at det etableres fysiske skiler mellom statsforvalterembetet og verneområdeforvaltningen i for eksempel utsending av e-poster, arkiv osv.
Ut fra dette så fremstår faktisk alternativ 3 med avdeling hos Miljødirektoratet bedre alternativet enn Statsforvalter. Begge alternativene synes derfor som mye godt likeverdige selv om den ene (avdeling i Miljødirektoratet) synes å være et bedre alternativ for å bygge opp en faglig sterkere og samordnet operativ verneområdeforvaltning i Norge som støtte for de lokale styrene. Ut fra denne modellen kan det bygges en mer helhetlig fagenhet for den operative delen av verneområdeforvaltningen. Og det vil knytte forvalterne med sin etter hvert store base av operative fagkunnskap tettere inn til fagmyndigheten og som vil gi positive synergier når fagområdet som besøksforvaltning og verneområdeforvaltning skal utvikles videre i årene som kommer. Den muligheten har en ikke med alternativet med SF hvor det faglige aspektet vil bli mer fragmentert og tilfeldig. Alternativet med Statsforvalterne synes bedre på samordning mellom andre myndigheter hos Statsforvalterne eks reindrift og landbruk. Samlet sett synes en kombinasjon mellom alternativ 2, avdeling hos Miljødirektoratet sammen med organisering av lokale forvalterteam å være den beste løsningen (se under om forvalterteam). Fra verneområdestyrenes ståsted er kriterier som berører styrens autoritet/autonomitet og forvalterens muligheter for faglig og praktisk støtte de viktigste.

Forvalterrollen er ikke tydelig nok. Ordningen med lokal forvaltning gjennom nasjonalpark- og verneområdestyrer er en form for styring som har elementer både fra kommunal forvaltningslogikk og en styringslogikk hvor staten er bestemmende myndighet og hvor skjønnsrommet er mindre. Dette gjør at en organisatorisk tilknytning vanskelig kan bli optimal og hvor det alltid vil være to ganske ulike hensyn som må balanseres (politisk skjønnsrom og fastsatt regelverk). Ordningen er og blir en slags hybrid hvor forvalterne i praksis må finne sin plass i midten mellom å være en saksbehandler for en politisk myndighet (liknende med en kommune) og å være “statens forlengede arm” men uten å være saksbehandler for Statsforvalteren. Organisatorisk tilknytning er med på å dra forvalteren i en retning mellom de to ytterpunktene. I utredningen er det lite konkrete avklaringer av hvordan forvalterrollen bør være og eventuelt i hvilken retning denne skal “dras” gjennom ny organisering. Som eksempel: På den ene siden er forvalter en statlig ansatt saksbehandler sterkt styrt og underlagt Statsforvalterne (liknende som sekretariatet for rovviltnemdene?). På den andre siden fullt og helt styrt av verneområdestyret, men med merkantil støtte fra et statlig organ. Dette bør drøftes og avklares mer inngående på prinsipielt grunnlag.

Mulighet til å forenkle forvaltningsmodellen. Gjennom dagens ordning er det tre aktører med ulikt ansvar innenfor modellen. Gjennom ny organisering har en mulighet til å forenkle modellen og redusere antallet aktører fra tre til to. Hvis Miljødirektoratet får arbeidsgiveransvar og det bygges en avdeling for operativ forvaltning, så vil SF sin funksjon være som «kontrollinstans for lovlighet». Selve den operative forvaltningen vil foregå i spennet mellom fagenheten («forvaltningsavdelingen») og lokal forvaltningsmyndighet. Dette

vil være en opprydding som vil kunne frigjøre ressurser og kapasitet innenfor verneområdeforvaltningen som sådan.

Forvalternes organisatoriske tilknytning skaper viktige rammer for hvordan forvalterne kan bidra til å oppnå målsettingene i lokal forvaltning, men vi oppfatter ikke dette isolert som det viktigste. Vi mener organisering og rutiner er vel så viktig og at detaljer rundt det må avklares mest mulig slik at det kan bli noenlunde likhet eller likeverdighet blant forvalterne. Noen viktige punkter er omtalt under.

- Styringsrett. I dag er det verneområdestyret som disponerer og styrer forvalters arbeidstid gjennom å ha "instruksjonsmyndighet ovenfor forvalterne". Dette er vektlagt som premiss også for denne utredningen. Men i den organisatoriske løsningen som Miljødirektoratet anbefaler (Statsforvalterne) legges det opp til en styrket styringsrett fra arbeidsgiver. Det er vanskelig å se at dette ikke skal innebære endringer av styrenes styringsrett ovenfor forvalter. Dette punktet bør tydeliggjøres mer.

- Daglig ledelse. Et annet premiss i utredningen er å styrke daglig ledelse. Det er brukt begreper som ensartede rammer for arbeid, klarere lederansvar og bedre støtte til forvalterne i det daglige herunder behov for klarere ansvar for daglige prioriteringer og oppgavefordeling. Vi har vansker med å se at de manglene som beskrives kan oppfylles uten at forvalterrollen tydeliggjøres slik som beskrevet i punktene over. Likeså at tenkte oppgaver for en leder må tydeliggjøres og presiseres slik at dette løses noenlunde likt mellom de ulike delene av landet. Skal lederen hos Statsforvalteren være en fagleder og ha ansvar og innspill for så vel faglige prioriteringer? Eller kun være en «personalleder» hvor medarbeidersamtaler, hensyn til arbeidstakers rettigheter og merkantile funksjoner være det viktigste? Eller en kombinasjon? Det viktigste er at det etableres en daglig ledelse som faktisk tar inn over seg behovene den lokale forvaltningen har for å kunne løse oppgaver i hht styrens beslutninger og økonomisk og tidsmessig effektivt.

- **Hvor likt skal det være i landet**? Utredningen bærer preg av å beskrive overordna rammer for en ny- organisering av forvaltere. Det pekes på behovet for å «gjøre ting likt» i landet. Men samtidig at Statsforvalterne skal få frihet til å organisere seg og benytte ressursene som gis til rådighet.

Forslag til organisering i "forvalterteam", uavhengig av organisatorisk tilknyttning. I dag er det noen styrer som samarbeider om å ha to eller flere forvaltere. Eller at to eller flere forvaltere jobber sammen om forvaltningsoppgaver for to-flere styrer. Forvalterne utgjør da det vi kan omtale som et "team" som deler på ansvar for styrene og arbeidsoppgaver knyttet til disse styrene. Erfaringer fra Reisa NP og verneområdestyret i Kvænangen er at denne måten å arbeid på skaper faglig og praktisk robusthet. Ved kortere sykdom og ferier vil disse dekke opp for hverandre og samarbeide om å prioritere oppgaver og samhandle rundt faglige vurderinger og fagutvikling. Forutsetningen for at dette skal virke er at forvalterne formelt sett har oppgaver for begge (alle) styrene de arbeider for og ikke bare samsnakker, men faktisk deler oppgaver og samhandler. Vi tror ikke det er en forutsetning at disse er samlokalisert, men det kan være en fordel for å sikre god flyt i samhandlingen. En slik modell kan baseres på frivillighet fra styrene som samarbeider og løses innenfor en geografisk region som synes hensiktsmessig. En slik modell vil også skape mer robusthet for eventuelle framtidige endringer i kommunestruktur og muliggjør også at flere verneområder innenfor den bestemte geografiske regionen kan innlemmes under forvaltningsstyret hvis det anses formålstjenlig og aktuelt. Modellen bør ses i sammenheng med behovet for ledelse, og kan erstatte en del av behovet for fagledelse. Og vi tror dette gir svar på en rekke av de andre utfordringene som knyttes til behov for styring/ledelse. Men tenkingen her må ikke forveksles

med modellen om at styrene skal ha arbeidsgiveransvar, men kun som en organisatorisk grep under ett av de andre alternativene.

Saksopplysninger

Miljødirektoratet har i en e-post fra 13.april sendt ut utredning om organisering av verneområdeforvaltere til høring. Frist for tilbakemelding er 22.05.2026.
Utredningen er omfattende og detaljert dokument på vel 55 sider. I dette saksframlegget søkes å trekke ut essensen av utredningen med vektlegging av verneområdestyret /nasjonalparkstyrets innspill og anbefalinger.
Bakgrunn for saken er at Miljødirektoratet fikk i oppdrag fra Klima- og Miljødepartementet å svare på hvordan forvalterne for verneområdestyrer / nasjonalparkstyre bør være organisert for å gi styrke forvaltningen av verneområdene. Det er fastslått at selve forvaltningsordningen med lokale styrer skal stå uendret, herunder disse styrene sin myndighetsutøvelse og instruksjonsmyndighet ovenfor forvalterne.
Utredningen og høringen er et resultat av en prosess med medvirkende fra ulike aktører som er berørt av saken.
I mandatet til utredningen er det trukket fram noen punkter som kan forstås som vurderingskriterier.

1. Bedre forholdene for veiledning og opplæring av forvaltere og styrke kompetanse
2. Gi en mer lik organisering av forvalterne og styrket daglig ledelse
3. Forvaltningsgevinster på tvers av alle verneområder som forvaltes av styrer og statsforvaltere
4. Hensyn til tillit til forvaltningsordningen
5. Styrke faglig nettverk og øke erfaringsdelingen mellom forvalterne
6. Gi mer fleksibilitet i fordeling av oppgaver
7. Bedre rolleavklaring mellom aktørene i organisasjonsmodellen

I utredningen har Miljødirektoratet særlig vektlagt hensynene pkt 1,2,3 og 4 nevnt over.
Det er beskrevet og utredet 4 alternative modeller som er vurdert opp mot dagens ordning som er 0-alternativet. Her følger et sammendrag av alternativene og vurderingen gjort av Miljødirektoratet i utredningen.

Alternativ 1 – Dagens ordning med forbedringer
Alternativet viderefører dagens organisering, men introduserer nye forbedringstiltak for bedre samordning, faglig oppfølging og rolleavklaring. Det legges vekt på mer systematisk veiledning, bedre nettverk og tydeligere administrative rammer, uten å endre arbeidsgiver eller styringslinjer. Endringene skjer innenfor eksisterende struktur.
Score 9 - gir moderate gevinster innen organisering, faglig nettverk og fleksibilitet, samtidig som forvaltningsgevinster på tvers styrkes klart, men med noe økt ressursbehov.

Alternativ 2 – Fåtall statsforvaltere
Dette alternativet innebærer at arbeidsgiveransvaret for verneområdeforvalterne samles hos et færre antall statsforvaltere. Nytt er større og mer robuste fagmiljøer, mer ensartet organisering og bedre fleksibilitet i ressursbruk. Statsforvalterrollen og styrenes mandat videreføres, men innen en mer konsentrert struktur.
Score 12: innebærer større strukturelle forbedringer, med tydelig styrking av fagmiljø, erfaringsdeling og fleksibilitet, samtidig som forvaltningsgevinster og tillit i hovedsak ivaretas.

Alternativ 3 – Verneområdeforvaltere i Miljødirektoratet
Alternativet innebærer et nytt grep ved at alle verneområdeforvaltere samles med Miljødirektoratet som arbeidsgiver. Dette gir ett nasjonalt fagmiljø med felles ledelse,

kompetanseutvikling og prioritering. Samtidig bryter løsningen med dagens kobling til statsforvalteren og reiser nye spørsmål om rolle- og klageforhold.
Score 10: gir de største faglige og organisatoriske gevinstene for forvalterne, men skårer negativt på rolleavklaring, tillit og forvaltningsgevinster på tvers, og har høyere ressursbehov.

Alternativ 4 – Egen organisasjon for verneområdeforvaltning
Her foreslås det å etablere en helt ny, selvstendig organisasjon for verneområdeforvalterne. Det nye er full institusjonell adskillelse fra både statsforvaltere og direktorat, med egen ledelse og arbeidsgiveransvar. Løsningen gir en tydelig profesjonell identitet, men forutsetter nye styrings- og samordningsmekanismer.
Score 11: gir svært tydelig rolleavklaring og sterke interne fagmiljøer, men innebærer også svakere samordning med statsforvalterne, reduserte forvaltningsgevinster på tvers og det høyeste ressursbehovet.

Miljødirektoratets anbefaling – alternativ 2 (fåtall statsforvaltere)
Kapittel 7.2 peker på alternativ 2 – fåtall statsforvaltere som den løsningen som samlet sett gir best balanse mellom gevinster og risiko. Alternativet gir tydelige forbedringer i organisering, fagmiljø og fleksibilitet sammenliknet med dagens ordning, samtidig som det viderefører statsforvalterrollen og styrenes posisjon som forvaltningsmyndighet. Dette gjør at endringene fremstår som gjennomførbare og legitime, med begrenset risiko for utilsiktede konsekvenser.
De positive effektene ved alternativ 2 er særlig knyttet til at forvalterne samles i større og mer robuste fagmiljøer, noe som styrker erfaringsdeling, veiledning og daglig ledelse. Samtidig gir modellen økt fleksibilitet i ressursbruk ved sykdom, vakanser og varierende arbeidsbelastning mellom områder. Forvaltningsmessige gevinster på tvers ivaretas i stor grad, og tilliten til forvaltningsordningen påvirkes ikke negativt.

Kapittel 7.2 trekker samtidig fram at alternativ 2 har begrensninger. Gevinstene er ikke like store som i de mest radikale alternativene når det gjelder full standardisering, faglig sentralisering og fleksibilitet. Det vil også fortsatt være variasjoner mellom de gjenværende statsforvalterne, og modellen krever aktiv styring for å sikre reell harmonisering av praksis.
Det som skiller alternativ 2 tydeligst fra de øvrige, er at det kombinerer reell strukturell forbedring uten å bryte med dagens institusjonelle rammer. I motsetning til alternativ 3 og 4 innebærer det ingen omlegging av klageordning eller etablering av nye styringslinjer, og det unngår dermed de tillits- og rolleutfordringene disse alternativene reiser. Samtidig gir det klart større forbedringer enn alternativ 1, som i hovedsak bygger på justeringer innenfor eksisterende struktur.
Samlet konkluderer kapittel 7.2 med at alternativ 2 gir den mest robuste og balanserte løsningen, der forbedringer i faglig kvalitet og organisering oppnås uten å svekke styring, rolleavklaring eller tillit.

Som del av utredingen legges til grunn behov for endringer av følgende punkter. Her er en tydelig og sammenfattet gjennomgang av endringspunktene i kapittel 5.1.2–5.1.10, der hvert punkt oppsummeres hver for seg og med vekt på hva som foreslås endret eller forbedret sammenliknet med dagens situasjon:

5.1.2 Styrking av faglige nettverk
Det foreslås tiltak for å gjøre det faglige samarbeidet mellom verneområdeforvaltere mer strukturert og forpliktende. Målet er å redusere sårbarheten i små miljøer og sikre bedre faglig støtte og kvalitet gjennom sterkere nettverk.

5.1.3 Bedre erfaringsdeling mellom forvaltere
Det legges opp til mer systematiske former for erfaringsdeling, blant annet gjennom faste møteplasser, felles arenaer og bedre bruk av digitale løsninger. Hensikten er å spre god praksis raskere og mer effektivt på tvers av verneområder.

5.1.4 Styrket veiledning og kompetanseutvikling

Endringspunktet innebærer bedre rammer for opplæring, veiledning og faglig utvikling av forvalterne. Det foreslås mer målrettet og koordinert kompetansebygging, framfor tilfeldige eller lokalt betingede løsninger.

5.1.5 Tydeligere knutepunktsfunksjoner
Det foreslås å klargjøre og eventuelt styrke rollen til knutepunkter i forvaltningen, slik at disse i større grad kan støtte forvaltere, styrer og samarbeidspartnere. Målet er mer effektiv støttefunksjon og bedre samordning regionalt og nasjonalt.

5.1.6 Økt fleksibilitet i ressursbruk
Dette endringspunktet tar sikte på å gjøre det enklere å omfordele oppgaver og ressurser ved sykdom, vakanser eller ulik arbeidsbelastning. Fleksibilitet foreslås styrket gjennom større fagmiljøer og bedre koordinering.

5.1.7 Mer lik organisering og tydeligere daglig ledelse
Det foreslås tiltak som kan redusere dagens store variasjon i organisering og ledelsespraksis. Målet er mer ensartede rammer for arbeid, klarere lederansvar og bedre støtte til forvalterne i det daglige.

5.1.8 Klarere rolle- og ansvarsfordeling
Endringspunktet handler om å gjøre roller og ansvar tydeligere mellom forvaltere, styrer, statsforvaltere og andre aktører. Dette skal bidra til mindre uklarhet internt i forvaltningen og større forståelse hos publikum.

5.1.9 Styrket tillit til forvaltningsordningen
Det foreslås endringer som kan bidra til økt legitimitet og tillit til verneområdeforvaltningen, blant annet gjennom tydeligere roller, bedre samordning og mer forutsigbare prosesser. Tillit ses som et sentralt overordnet mål.

5.1.10 Bedre utnyttelse av forvaltningsgevinster på tvers
Dette punktet legger vekt på å hente ut større gevinster ved bedre samordnet forvaltning på tvers av verneområder og styrer. Målet er mer helhetlig bruk av kompetanse, erfaringer og ressurser innenfor eksisterende styringsstruktur.

Hva som er vurdert i saksframlegget til styret
Saken skal i hovedsak vurdere hvilken organisering og organisatorisk tilknytning av nasjonalpark- og verneområdeforvalterne som gir størst samlet nytte og færrest ulemper for verneområdeforvaltningen samlet.

1. **Styrenes funksjon**
   I hvilken grad ulike organiseringsmodeller gir nasjonalpark- og verneområdestyrene best mulige vilkår for å utøve sin styrings- og beslutningsfunksjon som delegert forvaltningsmyndighet.

2. **Forvalternes faglige rolle**
   I hvilken grad organiseringen gir forvalterne gode forutsetninger for å:

   - utvikle og vedlikeholde nødvendig fagkompetanse
   - utøve rollen som uavhengig og kvalifisert faglig støtte for styrene
   - bidra til kunnskapsbasert og helhetlig forvaltning av verneverdiene

3. **Arbeidsgiverperspektivet**
   Hvordan de ulike alternativene ivaretar arbeidsgiveransvar, herunder ledelse, personalforvaltning, støttefunksjoner og administrative rammer.

Saken tar utgangspunkt i at hensynet til styrenes rolle som selvstendige forvaltningsorgan og forvalternes faglige funksjon skal vektlegges, og at arbeidsgiver- og organisasjonshensyn vurderes som et relevant perspektiv.

Oppsummert sammenlikning fra utredningen

Tabell 4 - Oppsummering av vurderte virkninger for alternativ 1-4[8]

Endringspunkt til vurdering	0-alternativet/ dagens org.	Alt.1 Dagens org. med endringer	Alt. 2 – Fåtall embeter	Alt 3 – Miljø-direktoratet	Alt. 4 – Egen org.
Gir mer lik organisering av forvalterne og styrker daglig ledelse	0	+	++	+++	+++
Styrker det faglig nettverket og bedre erfaringsdeling mellom forvaltere	0	+	++	+++	+++
Gir mer fleksibilitet i fordeling av oppgaver	0	+	++	+++	+++
Gir bedre forhold for opplæring og veiledning for forvalterne og styrker kompetanse	0	+	++	+++	++
Tydeligere rolleavklaring mellom aktørene i organisasjonsmodellen	0	++	++	0	+++
Tillit til verneområdeforvaltningen hos publikum	0	+	+	--	++
Økte forvaltningsgevinster på tvers av alle verneområder som forvaltes av styrer og statsforvaltere	0	+++	++	--	--
Ressursbehov sammenliknet med dagens ordning (kapasitet og budsjettmidler)	0	-	-	--	---

Alternativ sammenlikning av utredede organiseringsalternativer

Denne bygger på skjønnsmessig vekting av kriterier ut fra vår oppfatning av verneområdestyrenes perspektiv.

Skala: 1 = svakt ivaretatt / betydelige ulemper 3 = middels / balansert 5 = sterkt ivaretatt / klare fordeler

Perspektiv	1. Dagens modell Statsforvalter	2. avdeling (Miljødirektoratet)	3. Styremodell (ansettelse i styrene)
Styrenes reelle styrings- og beslutningsrolle	4	4	5
Tydelighet i faglig styringslinje til forvalter	3	3	5
Forvalters faglige uavhengighet i saksforberedelse	4	4	4
Forvalters rolle som styrets faglige støtte	4	4	5
Forutsetninger for fagkompetanseutvikling	3	5	2
Tilgang til fagmiljø og kollegial støtte	3	5	2
Enhetlighet og likebehandling nasjonalt	2	5	1
Lokal forankring og kontekstforståelse	4	4	5
Rettssikkerhet og klare ansvarsforhold	5	5	2
Arbeidsgiverrobusthet (HR, økonomi, støtte)	5	5	1
Administrativ effektivitet	4	4	2
Avhengighet av enkeltpersoner	2	3	4
Samlet evne til å understøtte dagens forvaltningsmodell	4	4	3
	47	55	41

Miljø-
direktoratet

Utredningsoppdrag om organisering av verneområdeforvaltere

Status
Innsendt til Miljødirektoratet
Automatisk bekreftet via manuell registrering.

Innsendt av
Rohkunborri nasjonalarkstyre

Innsendt dato
8. mai 2026

På vegne av
Rohkunborri nasjonalpark

Målgruppe
Forbund/forening (Privat)

✓ Jeg bekrefter at denne uttalelsen er på vegne av hele oppgitte forbund/forening.

Utredningsoppdrag om organisering av verneområdeforvaltere

Miljødirektoratet fikk i mars 2025 et oppdrag fra Klima- og miljødepartementet om å gjennomgå verneområdeforvalternes organisasjonsmessig tilknytning og øvrige organisering, og vurdere om det bør gjøres endringer for å styrke forvaltningen av verneområdene. Miljødirektoratet har utredet 4 alternative løsninger, som sendes på høring til aktørene under forvaltningsmodellen.

Høringspartene er dermed følgende:

- Nasjonalpark- og verneområdestyrer
- Statsforalterembeter
- Statsforvalternes fellestjenester (STAF)

Relevante dokumenter ligger nederst på denne siden. Eventuelle uttalelser skal sendes til Miljødirektoratet via denne siden, ikke til Miljødirektoratets postmottak. Uttalelsene vil ligge på høringssiden og blir synlig for alle interesserte.

Vi ber om uttalelse til denne saken innen 22. mai 2026.

Ikke angitt svar i kommentarfeltet

Vedlegg

Rohkunborri nasjonalpark - høringssvar - utredning av alternativer for organisering av verneområdeforvaltere....

Rondane-Dovre
nasjonalparkstyre

Saksframlegg

Arkivsaksnummer: 2024/13629-16 **Saksbehandler:** Trond Stensby **Dato:** 06.05.2026

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Rondane-Dovre nasjonalparkstyre	27/2026	15.05.2026

Sak - Høring - arbeidsgiveransvar - utredning av organisering av verneområdeforvaltere - Rondane-Dovre nasjonalparkstyre

Innstilling fra forvalter

A.
Rondane-Dovre nasjonalparkstyres vurdering er at en organisering av nasjonalparkforvalterne som foreslått i alternativ 2 (med forbedringer foreslått under alternativ 1) vil være en god løsning innenfor rammen av forvaltningsmodellen for nasjonalpark beskrevet Prop. 1S 2009-2010.

Nasjonalparkstyret slutter seg til forslaget når det gjelder:

- Økning av kapasitet og ressurser hos statsforvalterne
  - Økt tildeling per forvalterstilling (eksisterende stillinger fra før 2024)
  - Synliggjøre øremerking av midler per forvalterstilling i Prop. 1S
  - Tilføre midler til embeter (med mer enn 10 forvaltere) for å ansette dedikert seksjonsleder med personal- og fagansvar.
  - I embeter med færre forvaltere foreslår vi å tilføre midler til en forvalterkoordinator som skal bistå på tvers av forvaltere/styrer med faglig rådgiving og bistand i oppgaver.
  - Personalansvaret må da fremdeles ligge hos en leder hos statsforvalteren.
- Klarere skille mellom arbeidsgiver og styret i dokumentforvaltning
- Gi arbeidsgiver økt fleksibilitet i bruk av forvalterressurser mellom styrer.
- Innføring av "Forvalterskolen"
- Faste intervaller på forvaltersamlinger
- Endringer på forvaltningsknutepunkter
- Formalisere samarbeid mellom forvaltning og besøkssentre
- Legge til rette for SNOs tilgang til forvaltningsknutepunktene

B.
Rondane-Dovre nasjonalparkstyre vurderer følgende del av forslaget (den siste setningen i ramma nedenfor) ikke å være i tråd med forvaltningsmodellen, og at det derfor ikke bør bli gjeldende:

Vi mener at et sentralt forbedringspunkt i alternativ 1 må være at statsforvalternes rolle som faglig rådgiver for forvalterne må tydeliggjøres i sentrale styringsdokumenter for statsforvalteren, slik som i Hovedinstruks for statsforvalteren.
Det må samtidig tydeliggjøres hva statsforvalteren kan gi faglige råd til uten at dette innvirker på styrenes faglige instruksjonsmyndighet overfor forvalterne.
Vi mener statsforvalter kan gi faglig rådgiving til forvalternes innstillinger til styrene ved behov.

C.
Til punktet:

- *«Gi arbeidsgiver økt fleksibilitet i bruk av forvalterressurser mellom styrer.»*

Dette må forutsettes å være avklart med styreleder og den enkelte forvalter.

D.
Rondane-Dovre nasjonalparkstyre ser ingen fordeler med innføring av alternativ 3 eller alternativ 4, sammenlignet med dagens ordning eller med alternativ 2.

--- slutt på innstilling ---

Saksprotokoll i Rondane-Dovre nasjonalparkstyre - 15.05.2026

Behandling

Enstemmig vedtatt som innstillingen fra nasjonalparkforvalteren.

Vedtak

A.

Rondane-Dovre nasjonalparkstyres vurdering er at en organisering av nasjonalparkforvalterne som foreslått i alternativ 2 (med forbedringer foreslått under alternativ 1) vil være en god løsning innenfor rammen av forvaltningsmodellen for nasjonalpark beskrevet Prop. 1S 2009-2010.

Nasjonalparkstyret slutter seg til forslaget når det gjelder:

- Økning av kapasitet og ressurser hos statsforvalterne
  - Økt tildeling per forvalterstilling (eksisterende stillinger fra før 2024)
  - Synliggjøre øremerking av midler per forvalterstilling i Prop. 1S
  - Tilføre midler til embeter (med mer enn 10 forvaltere) for å ansette dedikert seksjonsleder med personal- og fagansvar.
  - I embeter med færre forvaltere foreslår vi å tilføre midler til en forvalterkoordinator som skal bistå på tvers av forvaltere/styrer med faglig rådgiving og bistand i oppgaver.
  - Personalansvaret må da fremdeles ligge hos en leder hos statsforvalteren.
- Klarere skille mellom arbeidsgiver og styret i dokumentforvaltning
- Gi arbeidsgiver økt fleksibilitet i bruk av forvalterressurser mellom styrer.

•Innføring av "Forvalterskolen"
•Faste intervaller på forvaltersamlinger
•Endringer på forvaltningsknutepunkter
•Formalisere samarbeid mellom forvaltning og besøkssentre
•Legge til rette for SNOs tilgang til forvaltningsknutepunktene

B.
Rondane-Dovre nasjonalparkstyre vurderer følgende del av forslaget (den siste setningen i ramma nedenfor) ikke å være i tråd med forvaltningsmodellen, og at det derfor ikke bør bli gjeldende:

Vi mener at et sentralt forbedringspunkt i alternativ 1 må være at statsforvalternes rolle som faglig rådgiver for forvalterne må tydeliggjøres i sentrale styringsdokumenter for statsforvalteren, slik som i Hovedinstruks for statsforvalteren. Det må samtidig tydeliggjøres hva statsforvalteren kan gi faglige råd til uten at dette innvirker på styrenes faglige instruksjonsmyndighet overfor forvalterne. Vi mener statsforvalter kan gi faglig rådgiving til forvalternes innstillinger til styrene ved behov.

C.
Til punktet:

•*«Gi arbeidsgiver økt fleksibilitet i bruk av forvalterressurser mellom styrer.»*

Dette må forutsettes å være avklart med styreleder og den enkelte forvalter.

D.
Rondane-Dovre nasjonalparkstyre ser ingen fordeler med innføring av alternativ 3 eller alternativ 4, sammenlignet med dagens ordning eller med alternativ 2.

Dokumenter i saken

Vedlegg:

1 Utredningsoppdrag om organisering av verneområdeforvaltere
2 Vedlegg 2. Oversikt over dagens forvaltningsknutepunkter

Saksopplysninger

Vi har mottatt **brev fra Miljødirektoratet,** datert 13.04.26:

«Høring av Miljødirektoratets forslag til ny organisering av arbeidsgiveransvar for forvalterne

Miljødirektoratet mottok 18.mars 2025 oppdrag fra Klima- og miljødepartementet (KLD) om å gjennomgå verneområdeforvalternes organisasjonsmessige tilknytning og øvrige organisering, og vurdere om det bør gjøres endringer for å styrke forvaltningen av verneområdene.

Miljødirektoratets frist for å oversende tilrådningen til KLD er 1. juli 2026.

I henhold til oppdraget skal forslaget til ny organisering av arbeidsgiveransvar for forvalterne sendes på høring hos alle styrene før direktoratet oversender sin tilråding til departementet. I tillegg vil vi sende forslaget på høring til alle statsforvalterembetene og Statsforvalterens fellestjenester (STAF). Vi ber om at statsforvalterne ivaretar eventuelle innspill til forslaget fra verneområdeforvalterne ansatt i embetene.

Høringspartene er dermed følgende:

- *Nasjonalpark- og verneområdestyrer*
- *Statsforvalterembeter*
- *Statsforvalternes fellestjenester (STAF)*

Vi ber om at det primært gis høringsinnspill på vår tilrådning og vurderingene som ligger til grunn for denne. Høringsinnspillene vil bli vedlagt direktoratets leveranse til departementet.

Frist for å gi høringsinnspill er 22. mai 2026.»

Utredningen fra Miljødirektoratet har følgende sammendrag:

Miljødirektoratet har på oppdrag fra Klima- og miljødepartementet (KLD) utredet hvordan verneområdeforvalterne kan organiseres for å styrke forvaltningen av verneområdene. Ny organisering skal utredes innenfor gitte rammer; utredningen er avgrenset til verneområdeforvalternes organisatoriske tilknytning. Verneområdestyrenes instruksjonsmyndighet overfor forvalterne skal videreføres, og forvalterne skal fortsatt være lokalisert nær verneområdene.

Bakgrunnen for oppdraget er kjente utfordringer ved dagens organisering, der statsforvalterne har arbeidsgiveransvar for forvalterne, mens verneområdestyrene har instruksjonsmyndighet for forvalternes tid og oppgaver. Utfordringene er knyttet til uklar rolle- og ansvarsfordeling mellom aktørene, begrenset kapasitet til daglig ledelse og faglig oppfølging, liten fleksibilitet i ressursbruk, varierende opplæring og kompetansestøtte, samt uklar rolleforståelse mot publikum. Samtidig trekkes det frem viktige styrker ved dagens ordning, særlig forvalternes tilknytning til statsforvalternes fagmiljøer.

Utredningen vurderer fire hovedalternativer:

1. Beholde dagens ordning i all hovedsak, men ser på bedringspunkter i denne
2. Samling av arbeidsgiveransvaret hos et fåtall statsforvaltere
3. Samling av arbeidsgiveransvaret hos Miljødirektoratet
4. Opprette en egen organisasjon.

Alle alternativene forutsetter gjennomføring av en rekke felles tiltak, blant annet tydeligere rolleavklaring – både internt og ut mot publikum, styrket opplæring, styrket daglig ledelse og mer lik organisering.

På bakgrunn av en samlet vurdering **anbefaler Miljødirektoratet alternativ 2 – å samle arbeidsgiveransvaret hos et fåtall statsforvaltere**. Sammenlignet med dagens organisering, mener Miljødirektoratet at dette alternativet vil gi bedre forutsetninger for styrket ledelse og samlede fagmiljøer, samtidig som man ivaretar tilknytningen til Statsforvalteren.

Det blir vist til vedlegg i saken:

- «Utredningsoppdrag om organisering av verneområdeforvaltere»
    - Vedlegg 2. Oversikt over dagens forvaltningsknutepunkter

Om alternativ 2 står det:

Organisering av alternativ 2:
- 3-5 embeter
- Samling av forvaltere slik at et embete har minimum ti forvaltere ansatt
- Fellestjenester ligger hos statsforvalterne som tidligere

Tiltak som forutsettes gjennomført:

- Tilføring av midler til én seksjonslederstilling med personalansvar for forvalterne som også skal ha ansvar for faglig oppfølging og tilrettelegging for forvalterne.

Tiltak som foreslås for alternativ 1 som også forutsettes innført for alternativ 2:

- Økt tildeling per forvalterstilling
- Synliggjøre øremerking av midler per forvalterstilling i Prop. 1S
- Klargjøring av roller knyttet til faglig oppfølging av forvalterne
- Klarere skille mellom arbeidsgiver og styret i dokumentforvaltning
- Gi arbeidsgiver økt fleksibilitet i bruk av forvalterressurser mellom styrer.
- Innføring av "Forvalterskolen"
- Forvaltersamlinger
- Gjennomgang av forvaltningsknutepunkter
- Formalisere samarbeidet med besøkssenter
- Legge til rette for SNOs tilgang til forvaltningsknutepunktene.

Tabell - Forslag til mulig fordeling av forvaltere på et fåtall statsforvaltere.

Statsforvalter-embete	Antall forvaltere per embete i dag	Forslag til fremtidig antall forvaltere per embete	Endringer i sammensetning
Troms og Finnmark	13	13	Uendret
Nordland	9	14	Dagens forvaltere + forvaltere fra Børgefjell (1), Blåfjella/Skjækerfjella og Lierne (2) og Skarvan/Roltdalen/Sylan (1) og Skardsfjella/Hyllingsdalen (1)
Trøndelag	10	0	Forvaltere fordeles på Innlandet og Nordland
Innlandet	14	19	Dagens forvaltere + forvaltere fra Trollheimen (2), Femundsmarka og Gutulia (1), Forollhogna (2).
Vestland[4]	9	13	Dagens forvaltere + forvaltere fra Geiranger-Herdalen (1), Setesdal Vesthei, Ryfylkeheiane og Frafjordheiane landskapsvernområde (3)
Møre og Romsdal	1	0	Dagens forvalter plasseres hos Vestland
Rogaland	1	0	Dagens forvalter plasseres hos Vestland
Vestfold og Telemark	3	0	Dagens forvaltere plasseres hos Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus
Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus[4]	5	10	Dagens forvaltere + forvaltere fra Raet (1) og Oksøy-Ryvingen-Flekkefjord (1), Færder (1), Jomfruland (1) og Brattefjell-Vindeggen (1)

Under alternativ 1 - Klargjøring av roller knyttet til faglig oppfølging av forvalterne står det bl.a.:

Vi opplever at det er særlig oppgaver knyttet til opplæring og faglig rådgiving det hersker usikkerhet omkring når det gjelder omfanget av ansvaret til statsforvalterne som arbeidsgiver. I hovedinstruksen til statsforvalterne i dag står det kun at statsforvalteren er personal- og økonomiansvarlig for verneområdeforvaltere. Det kan derfor virke som at noe av intensjonen bak den faglige delen av arbeidsgiveransvaret ikke har blitt tydeliggjort og fulgt opp i den praktiske gjennomføringen.

Dette omtales også i Riksrevisjonens rapport, der det anbefales en klargjøring av de ulike rollene i forvaltningsmodellen: *For å forbetre saksbehandlingspraksisen kan det vere behov for å klargjere instruksjonsmyndigheita og styringsretten nasjonal parkstyret har overfor nasjonalparkforvaltarane.*

Etter Riksrevisjonenes rapport ble styrenes vedtekter og verneområdeforvalternes stillingsinstrukser revidert i 2015. Endringene er imidlertid ikke detaljerte nok til å avklare grensegangen mellom styrets instruksjonsmyndighet og statsforvalterens ansvar som arbeidsgiver. Dette gjelder spesielt ansvaret knyttet til faglig oppfølging av forvalterstillingene. Vedtektene retter seg videre mot styrene og ikke statsforvalteren og stillingsinstruksen gjelder forvalters oppgaver. Disse er derfor mindre egnet som styringsverktøy for statsforvalteren.

Vi mener at et sentralt forbedringspunkt i alternativ 1 må være at statsforvalternes rolle som faglig rådgiver for forvalterne må tydeliggjøres i sentrale styringsdokumenter for statsforvalteren, slik som i Hovedinstruks for statsforvalteren.

Det må samtidig tydeliggjøres hva statsforvalteren kan gi faglige råd til uten at dette innvirker på styrenes faglige instruksjonsmyndighet overfor forvalterne.

Vi mener statsforvalter kan gi faglig rådgiving til forvalternes innstillinger til styrene ved behov.

Vi mener at myndigheten til å påklage et vedtak og det å gi faglig rådgivning til forvalter, er to adskilte oppgaver som ikke kommer i konflikt med hverandre. Vi ser det derfor ikke som uforenlig at statsforvalteren gir faglige råd til forvalter i forbindelse med innstilling i en sak, og at vedtaket senere påklages. Det kan være en fordel at det gis faglig veiledning også i enkeltsaker, noe som kan gi tettere kontakt med statsforvalteren som er forvaltningsmyndighet for andre verneområder. Det kan også styrke kvaliteten i behandlingen av enkeltsaker og redusere antallet klager fra statsforvalteren.
Forutsetningen er at forvalter utøver sin myndighet i samsvar med det styrene beslutter.

Vi har likevel forståelse for at dette kan oppleves som vanskelig i praksis. Vi vurderer at med tydeligere styringssignaler til statsforvalteren om deres rolle som arbeidsgiver, vil eventuelle utfordringer knyttet til dette kunne reduseres internt i forvaltningen.

Hjemmelsgrunnlag

Delegering

Miljøverndepartementet har i brev av 9. mars 2011 delegert forvaltningsmyndigheten for verneområdene til Rondane-Dovre nasjonalparkstyre i medhold av naturmangfoldloven § 62, jf. § 77.

I brev av 6. juni 2013 fra Miljøverndepartementet ble forvaltningsmyndigheten for Hemmeldalen naturreservat også delegert til Rondane-Dovre nasjonalparkstyre.

Vedtektene for Rondane-Dovre nasjonalparkstyre, 2024:

(…)

4. Nasjonalpark-/verneområdestyrets sekretariat

Nasjonalpark/verneområdestyret skal ha et sekretariat som består av en eller flere nasjonalpark-/verneområdeforvaltere.

Nasjonalpark-/verneområdeforvalter(e) ansettes av Statsforvalteren.

Ansettelsen skjer etter egen instruks for ansettelse av nasjonalpark /verneområdeforvalter utarbeidet av Klima- og miljødepartementet, og i dialog med styret.

Nasjonalpark-/verneområdeforvalteren er underlagt styret i forvaltningen av verneområdet.

Statsforvalteren har personal- og administrativt ansvar for nasjonalpark /verneområdeforvalteren. Ved permisjon, langtidsfravær, eller der forvalter varsler om fratredelse fra sin stilling, skal Statsforvalteren i dialog med styret komme til enighet om hvordan forvalters arbeidsoppgaver skal løses inntil forvalter er tilbake, eller ny forvalter er ansatt.

Nasjonalpark-/verneområdestyret disponerer forvalterens arbeidstid.

(…)

6.3 Delegere myndighet til forvalter

Nasjonalpark-/verneområdestyret kan gi forvalteren myndighet til å treffe vedtak og beslutninger i følgende sakstyper på vegne av styret:

1. Behandle søknader om ferdsel og om motorferdsel etter verneforskriftenes spesifiserte dispensasjonsbestemmelser.

2. Behandle søknader etter verneforskriftenes øvrige spesifiserte dispensasjonsbestemmelser og etter naturmangfoldloven § 48:

a) når vedtaket innebærer fornying av tidligere dispensasjon som er gitt av nasjonalpark-/verneområdestyret eller arbeidsutvalget dersom forutsetningene for tillatelsen er tilnærmet uendret,

b) når det foreligger en etablert forvaltningspraksis fra saker behandlet av nasjonalpark-/verneområdestyret eller arbeidsutvalget i tilsvarende saker og

c) når forvaltningsplan gir entydige føringer for utfallet av søknadsbehandlingen.

3. Treffe vedtak i samråd med styreleder når en sak haster fordi det er fare for skade eller annen negativ påvirkning på verneverdiene, for eksempel stans av ulovlig forhold, pålegg om retting eller direkte gjennomføring.

4. Behandle søknader om, eller på eget tiltak, endre frister som er fastsatt av nasjonalpark-/verneområdestyret.

5. Gi utsettelse av klagefrist etter forvaltningsloven § 29 fjerde ledd.

6. Treffe beslutning om utsatt iverksettelse etter forvaltningsloven § 42.

7. Beslutte oversendelse av saker til Miljødirektoratet med anbefaling om å ilegge overtredelsesgebyr. (…)

Beslutningen om å delegere myndighet til forvalter må gjøres skriftlig og det må fremgå hvilken delegert myndighet forvalter har. Beslutning om delegert myndighet skal publiseres på nasjonalpark-/verneområdestyrets nettsider.

Vurdering

Nasjonalparkforvalterens vurdering er at en organisering av nasjonalparkforvalterne som foreslått i alternativ 2 (med forbedringer foreslått under alternativ 1) vil være en god løsning innenfor rammen av forvaltningsmodellen for nasjonalpark beskrevet Prop. 1S 2009-2010. Nasjonalparkforvalteren slutter seg til forslaget når det gjelder:

- Økning av kapasitet og ressurser hos statsforvalterne
    - Økt tildeling per forvalterstilling (eksisterende stillinger fra før 2024)
    - Synliggjøre øremerking av midler per forvalterstilling i Prop. 1S
    - Tilføre midler til embeter (med mer enn 10 forvaltere) for å ansette dedikert seksjonsleder med personal- og fagansvar.
    - I embeter med færre forvaltere foreslår vi å tilføre midler til en forvalterkoordinator som skal bistå på tvers av forvaltere/styrer med faglig rådgiving og bistand i oppgaver.
    - Personalansvaret må da fremdeles ligge hos en leder hos statsforvalteren.
- Klarere skille mellom arbeidsgiver og styret i dokumentforvaltning
- Gi arbeidsgiver økt fleksibilitet i bruk av forvalterressurser mellom styrer.
- Innføring av "Forvalterskolen"
- Faste intervaller på forvaltersamlinger
- Endringer på forvaltningsknutepunkter
- Formalisere samarbeid mellom forvaltning og besøkssentre
- Legge til rette for SNOs tilgang til forvaltningsknutepunktene

Nasjonalparkforvalteren vurderer følgende del av forslaget (den siste setningen i ramma nedenfor) ikke å være i tråd med forvaltningsmodellen, og at den derfor ikke bør bli gjeldende:

> Vi mener at et sentralt forbedringspunkt i alternativ 1 må være at statsforvalternes rolle som faglig rådgiver for forvalterne må tydeliggjøres i sentrale styringsdokumenter for statsforvalteren, slik som i Hovedinstruks for statsforvalteren.
> Det må samtidig tydeliggjøres hva statsforvalteren kan gi faglige råd til uten at dette innvirker på styrenes faglige instruksjonsmyndighet overfor forvalterne.
> Vi mener statsforvalter kan gi faglig rådgiving til forvalternes innstillinger til styrene ved behov.

Nasjonalparkforvalteren ser ingen fordeler med innføring av alternativ 3 eller alternativ 4, sammenlignet med dagens ordning eller med alternativ 2.

Seiland/Sievju nasjonalparkstyre

Postadresse
Statsforvalteren i Troms og Finnmark
9815 Vadsø

Besøksadresse
Havneveien 24
9515 Alta

Kontakt
Sentralbord: +47 78 95 03 00
Direkte: +47 41 43 44 01
sftfpost@statsforvalteren.no
http://www.nasjonalparkstyre.no/seiland

MILJØDIREKTORATET
Postboks 5672 Torgarden
7485 TRONDHEIM

Saksbehandler Ingunn Ims Vistnes **Vår ref.** 2026/3960-3 432.3 **Deres ref.** 2025/5713 **Dato** 21.05.2026

Høringssvar fra Seiland/Sievju nasjonalparkstyre angående organisering av verneområdeforvaltere

Seiland/Sievju nasjonalparkstyre vedtok enstemmig følgende høringssvar i styremøte 18. mai 2026 (ST 12/2026).

Støtte til forslag 2. Seiland/Sievju nasjonalparkstyre støtter Miljødirektoratets forslag om å samle arbeidsgiveransvaret for forvalterne hos et fåtall statsforvaltere. Vi støtter forslaget om at Statsforvalteren i Troms og Finnmark fortsatt skal være arbeidsgiver for forvalterne i regionen. Med 13 forvaltere er dette en stor og robust faggruppe.

Forutsetning om styrket faglig oppfølging. Vår støtte forutsetter at en slik løsning gir en reell styrking av verneområdeforvaltningen i Troms og Finnmark, herunder bedre faglig oppfølging og øremerkede ressurser. Det er behov for sterkere faglig og administrativ støtte til forvalterne. Forvalterne har god kollegastøtte, men deltar i liten grad i statsforvalterens fagmiljø, blant annet på grunn av begrensede ressurser. En dedikert seksjonsleder for forvalterne vil ha tid til faglig støtte til forvalterne. Det er ikke avgjørende at denne funksjonen er lokalisert i Tromsø eller Vadsø, plassering sammen med en eller flere av forvalterne kan være hensiktsmessig.

Øremerking og styrking av ressurser. Vi støtter forslagene om økt bevilgning per forvalterstilling og tydelig øremerking av midler. I dag er det vanskelig å få oversikt over hvordan midlene som følger forvalterstillingene benyttes, ut over lønn og husleie. Det er nødvendig at nye midler faktisk brukes til å styrke forvalterne, inkludert finansiering av en lederstilling med personal- og fagansvar.

Styrets styringsrett over forvalterressurser. For nasjonalparkstyret er det avgjørende å beholde styring over hvordan forvalterens tid brukes. Vi er derfor imot forslaget om at statsforvalteren skal kunne bruke forvalterressurser mer fritt mellom ulike styrer. Dagens rollefordeling er tydelig og velfungerende. En mer fleksibel disponering uten involvering fra styret vil kunne skape uklare prioriteringer og en uforutsigbar arbeidssituasjon. Vi er positive til å bidra ved behov, men det må fortsatt være styret som vurderer om og i hvilken grad forvalteren kan bidra i andre områder.

Arbeidsmengde avhengig av lokale ressurser. Vi vil også påpeke at forvalterens arbeidsmengde ikke kan måles ved å telle antall enkeltsaker. Det er stor forskjell på hvor mye arbeidstid som kreves til hver sak; om saksbehaldingen kan gjøres ved å kopiere vedtak

fra tidligere saker, eller om saken krever styrebehandling og nytenkning. Mange av sakene på Seiland tilhører siste kategori. Arbeidshverdagen er også påvirket av tilgjengelig lokal støtte. Mangel på nasjonalparksenter innebærer at forvalter alene har ansvar for formidling og henvendelser fra besøkende. I tillegg er det få samarbeidspartnere og ressurser tilknyttet Seiland, noe som gjør at initiativ til tiltak må komme fra forvalter og styre. Dette er viktig arbeid for å sikre verneverdiene, men kommer ikke fram ved å telle antall dispensasjonssaker.

Klare skiller i kommunikasjon og dokumentbruk. Vi ber om at det prioriteres å etablere et tydelig skille mellom nasjonalparkstyrene og statsforvalteren i dokumentbruk og kommunikasjon. Styrevedtak må framstå som vedtak fra styret, ikke som utsendinger fra statsforvalteren. For å redusere forvirring bør forvalterne ikke ha e-post hos statsforvalteren.

Styrking av nasjonale fagnettverk. Vi etterlyser en sterkere satsing på nettverk og erfaringsutveksling mellom forvaltere på nasjonalt nivå. Dette vil gi mer enhetlig praksis. Vi anbefaler å gjeninnføre årlige nasjonale samlinger for verneområdeforvaltere, samt jevnlige Teams-møter for forvaltere i hele landet. De regionale samlingene og felles samlingene med styrene kan ikke erstatte dette. Skal vi forbedre forvaltning i verneområdene, trenger vi arenaer der forvalterne kan bygge sterke fagmiljø over tid.

Med hilsen

Ingunn Ims Vistnes
nasjonalparkforvalter

Etter våre rutiner er dette brevet godkjent og sendt uten underskrift

Verneområdestyret
Setesdal Vesthei,
Ryfylkeheiane og
Frafjordheiane

Saksframlegg

Arkivsaksnummer: 2026/5096 **Saksbehandlar:** Jørn Trygve Haug **Dato:** 20.05.2026

Utval	Utvalsak	Møtedato
Verneområdestyret for SVR		26.05.2026

Uttale til forslag om endring i organiseringen av verneområdeforvaltarane

Forvaltar si innstilling

Verneområdestyret for SVR syner til Miljødirektoratet si utgreiing og tilråding for organisering av verneområdeforvaltarane dagsett 13.4.2026.

Verneområdestyret tilrår ei vidareføring av dagens organisering, alternativ 1. Denne ordninga fungerer i hovudsak godt, og vil bli enda betre med dei føreslåtte forbetringspunkta.

I høve til forbetringspunkta, ref. kap. 5.1.1 i utgreiingsoppdraget, meiner verneområdestyret det er særs viktig at det vert ei auka tildeling pr. forvaltarstilling. Midlane må vera øyremerkt og det må sikrast at det bidreg til ei vesentleg styrking av forvaltarane sine driftsbudsjett slik at dei kan følgje opp tiltak og prosjekt på ein god måte. Auka tildeling vil og sikre betre kontakt med fagmiljøet hjå arbeidsgjevar. Når det gjeld forslaget om styrke dagleg leiing av forvaltarane, og meir fleksibel bruk av forvaltarane, legg verneområdestyret til grunn at dette ikkje endrar verneområdestyret sin styringsrett over forvaltarane. Til forslaget om meir fleksibel bruk av verneområdeforvaltarane meiner verneområdestyret at dette framleis må skje i samråd med styreleiar.

I høve til varsla gjennomgang av forvaltningsknutepunkta må ei eventuell endring skje i nært samråd med verneområdestyret.

Verneområdestyret meiner alternativ 2 vil gi ei meir fragmentert villreinforvaltning og svekke verneområdestyret sitt arbeid med å ta vare på verneverdiane.

For nærmare grunngjeving syner verneområdestyret til saksframstillinga.

--- slutt på innstilling ---

Saksopplysninger

Bakgrunn

Miljødirektoratet (Mdir) fekk i mars 2025 i oppdrag frå Klima- og miljødepartementet (KLD) å gjere ein gjennomgang av verneområdeforvaltarane si organisasjonsmessige tilknyting, og vurdere om det bør gjerast endringar for å styrke forvaltninga av verneområda.

Miljødirektoratet sin gjennomgang og tilråding ligg no føre, og der verneområdestyret og Statsforvaltarembeta er gjeven moglegheit til å kome med uttale. Uttalen kan lesast på Mdir sin heimeside. Der ligg også innspela som har kome inn til no:

https://www.miljodirektoratet.no/hoeringer/2026/april-2026/utredningsoppdrag-om-organisering-av-verneomradeforvaltere/

I høyringsbrevet er det lagt opp til at eventuelle innspel frå verneområdeforvaltarane må takast via arbeidsgjevar, dvs statsforvaltaren.

Bakgrunn for KLD si bestilling er utfordringar ved dagens organisering der statsforvaltarane har arbeidsgjevaransvaret for forvaltarane, mens verneområdestyra har instruksjonsmyndigheita for forvaltarane si tid og oppgåver. Det er særleg peika på uklar rolle- og ansvarsfordeling mellom aktørane, avgrensa kapasitet hjå statsforvaltarane til dagleg leiing og fagleg oppfølging av forvaltarane, liten fleksibilitet i ressursbruk og varierande opplæring og kompetansestøtte. Uklar rolleforståing mot publikum er også nemnd særskilt. Dette gjeld særleg dagens post og arkivsystem der det ikkje er eit tydeleg skilje på dei to forvaltningsorgana.

Samstundes vert det trekt fram klare styrkar ved dagens organisering, dette gjeld særleg forvaltarane sin tilknyting til fagmiljøet hjå Statsforvaltaren.

Utgreiinga tar føre seg fire hovudalternativ:

1. Behalde dagens ordning men sjå på moglege betringspunkt
2. Samle arbeidsgjevaransvaret hjå eit fåtal statsforvaltarar¨
3. Samle arbeidsgjevaransvaret hjå Miljødirektoratet
4. Opprette ein eigen organisasjon

Det vert presisert at alle alternativa føreset ein rekke tiltak, mellom anna tydlegare rolleavklaring internt og mot publikum, styrka opplæring og dagleg leiing. Vidare er det presisert at dagens forvaltningsmodell med verneområdestyre ligg fast.

Sentralt i oppdraget frå KLD er *endringspunkt* lista opp på side 8 i utgreiinga. Dette er endringar som Mdir særskild er beden om å vurdere med siktemål å styrke forvaltninga av verneområda. *Endringspunkta* er lagt til grunn i Mdir si utgreiing kap. 6 der verknadane av dei ulike alternativa er vurdert og er som følgjer:

- Meir heilskapleg forvaltning av verneområde
- Styrke det faglege nettverket mellom verneområdeforvaltarane
- Auke erfaringsdeling mellom forvaltarane
- Betre tilhøva for rettleiing av forvaltarane og styrke kompetansen
- Betre fungerande knutepunkt
- Meir fleksibilitet i fordeling av oppgåver i samband med fråvær og vakansar
- Meir lik organisering av forvaltarane og styrke den daglege leiinga av dei når det gjeld organisering av arbeid, fordeling av oppgåver mv.
- Betre rolleavklaring inkludert gjere rollene meir tydeleg for publikum
- Styrke samarbeidet med Statens Naturoppsyn
- Styrke samarbeidet med besøkssenter
- Styrke tilliten til forvaltningsordninga hjå publikum
- Auke forvaltningsgevinsten på tvers av alle verneområde som vert forvalta av verneområdestyre og statsforvalta1

Tilråding frå Mdir – alternativ 2

Mdir har tilråda alternativ 2, dvs. å samle arbeidsgjevaransvaret hjå eit fåtal statsforvaltarar. Hovudargumentet for ei slik organisering er å skape store nok einingar til at det forsvarar ein eigen leiarstilling for forvaltarane, og det vert nok tal forvaltarar til at dei saman utgjer eit

godt og robust fagmiljø i same embete. I ein slik modell er det føreslått at verneområdeforvaltarane i SVR vert liggjande under Statsforvalteren i Vestland, som då totalt vil auke frå ni til tretten forvaltarar. Det vert understreka at fordelinga av verneområdeforvaltarar ikkje er meint som endeleg konklusjon men meir for å illustrere korleis det kan løysast.

Ved val av alternativ 2 vert det føreset fleire tiltak som også vil vera gjeldande for alternativ 1 (behalde dagens organisering), dette er:

- Auka tildeling pr. forvaltarstilling og synleggjere øyremerking av midlar pr. forvaltarstilling i Prop. 1S (statsbudsjettet)
- Klargjering av rollar knytt til fagleg oppfølging av forvaltarane
- Klarare skilje mellom arbeidsgjevar og verneområdestyret i dokumentforvaltninga
- Gir arbeidsgjevar auka fleksibilitet i bruk av forvaltarressursar mellom fleire verneområdestyre
- Innføring av «forvaltarskolen» og faste forvaltarsamlingar
- Gjennomgang av forvaltningsknutepunkt
- Formalisere samarbeid med besøkssenter
- Legge til rette for SNO's tilgang til forvaltningsknutepunkt

I tabell 4 s. 50 i utgreiinga er det gjort ein samanstilling av fordelar/ulemper med dei ulike alternativa:

Endringspunkt til vurdering	**0-alternativet/ dagens org.**	**Alt.1 Dagens org. med endringer**	**Alt. 2 – Fåtall embeter**	**Alt 3 – Miljø-direktoratet**	**Alt. 4 – Egen org.**
Gir mer lik organisering av forvalterne og styrker daglig ledelse	0	+	++	+++	+++
Styrker det faglig nettverket og bedre erfaringsdeling mellom forvaltere	0	+	++	+++	+++
Gir mer fleksibilitet i fordeling av oppgaver	0	+	++	+++	+++
Gir bedre forhold for opplæring og veiledning for forvalterne og styrker kompetanse	0	+	++	+++	++
Tydeligere rolleavklaring mellom aktørene i organisasjonsmodellen	0	++	++	0	+++
Tillit til verneområdeforvaltningen hos publikum	0	+	+		++
Økte forvaltningsgevinster på tvers av alle verneområder som forvaltes av styrer og statsforvaltere	0	+++	++	--	--
Ressursbehov sammenliknet med dagens ordning (kapasitet og budsjettmidler)	0	-	-	--	---

Vurdering

Det er eit omfattande høyringsdokument med fleire ulike alternativ. Forvaltar har vald å konsentrere uttalen om følgjande tre hovudpunkt:

- Mdir si beskrivinga av dagens ordning og korleis den fungerer, sett i høve til verneområdestyret sin røynsle.
- Kva vil forslaget frå Mdir om ny organisering bety for verneområdestyret for SVR og forvaltning av verneområda dei har ansvaret for
- Verneområdestyret sin tilråding av ny organisering inkludert forbetringspunkt med dagens ordning.

Mdir. si beskrivinga av dagens organisering og korleis den fungerer, sett i høve til verneområdestyret si røynsle

Ei felles forståing av dagens ordning må ligge i botnen for eventuelle endringar. Dagens organisering er greia ut i utgreiingsoppdraget kap. 4 og der det i kap. 5.1.1 er gjeven ei problembeskriving av dagens organisering. Hovudinntrykket er at beskrivinga svartmålar dagens organisering meir enn det er grunnlag for, og ikkje fangar opp variasjonane i korleis organiseringa fungerer i dei ulike verneområdestyra.

I følgje utgreiinga nytter statsforvaltarane mykje tid på den personalmessige og administrative oppfølginga av forvaltarane. Det vert også peika på for lite tilstrekkeleg opplæring og rettleiing av forvaltarane.

Forvaltar kjenner seg ikkje att i ei slik beskriving for SVR. Tvert i mot har forvaltarane jamt over lagt beslag på svært lite personal- og administrative ressursar hjå dei respektive statsforvaltarane. Eit unntak er periodar med vakante stillingar der det går ein del ressursar til prosessar med rekruttering. For opplæring og rettleiing har det for SVR sin del aldri vore formidla at dette skulle vera mangelfullt. For nye forvaltarar vert i praksis mykje løyst med fadderordninga. Forvaltarane har også ein låg terskel for å ta kontakt på sakshandsamarnivå i saker der statsforvaltaren har spisskompetanse, ein kontakt som for øvrig går båe vegar.

Vidare er det i utgreiinga peika på utfordringar i samarbeidet mellom forvaltning og SNO. Gjennomgåande fungerer samarbeidet mellom SNO og verneområdeforvaltninga svært godt i SVR, men lir under at SNO sine ressursar i verneområda er sterkt redusert dei siste åra, frå tre heile stillingar til dagens eine. Konsekvensane er naturleg nok at SNO må konsentrere innsatsen på sine kjerneoppgåver og mindre kan serve verneområdeforvaltninga.

Kva vil forslaget om ny organisering bety for verneområdestyret for SVR og forvaltning av verneområda dei har ansvaret for

Mdir sitt forslag om organisering etter alternativ 2 inneber at dagens tre forvaltarar i SVR organisatorisk vert flytt frå høvesvis statsforvaltarane i Agder og Rogaland, til statsforvaltaren i Vestland. Mdir. signaliserer og ein gjennomgang av ordninga med forvaltningsknutepunkt, og med behov for å samle desse i større grad enn i dag.

Med monaleg lengre fysisk avstand til arbeidsgjevar og fagmiljøet der, vil tilknytinga til arbeidsgjevar truleg bli enda meir perifer og sporadisk enn det som er tilfelle i dag. Sjølv om mykje kan løysast digitalt vil det framleis vera behov for å møtast fysisk. Lang reiseavstand vil og ha ei kostnadsside der det vera mindre att til reiseverksemd direkte knytt til arbeidsoppgåvene i stillinga.

Ei anna side ved ei slik organisering er at ein splittar opp ei «forvaltningseining» for eit fjellområde som etter forvaltar sitt syn fungerer godt og har utvikla seg over tid med eit godt samarbeid mellom aktørane. Døme på dette er arbeidet med uttale til Lyse kraft sine utbyggingsplanar for Røldal – Suldal anlegga, og ikkje minst tiltaksplanen for villrein.

Statsforvaltaren i Agder har eit særskild koordineringsansvar for Setesdal Ryfylke villreinområde og villreinnemnda for setesdalsområdet. Ved å legge verneområdeforvaltarane, som har ansvaret for arealforvaltninga i ein betydeleg del av villreinområdet til Vestland, vil «fjellforvaltninga» bli meir fragmentert og uoversiktleg enn det som er tilfelle i dag. Særleg vert dette gjeldande på sikt når det kjem nye folk i forvaltarstillingane.

Uavhengig av val av organisering er det føresett at forvaltarane skal sitte desentralisert. Det varslast likevel behov for en gjennomgang og endring i forvaltningsknutepunkta. For SVR har det aldri vore noko forvaltningsknutepunkt etter den opphavelege tydinga av omgrepet. Bakgrunnen for dette var at kommunane som gjekk med i den nye forvaltningsordninga tidleg fekk aksept frå Miljøverndepartementet (no KLD) for å plassere forvaltarane på tre ulike stader (Sirdal, Suldal og Valle). Grunngjevinga var viktigheita av nærleik til brukarane og områda dei skulle forvalte, og ikkje minst dei store reiseavstandane kring verneområda. Når Mdir. no i sitt forslag varslar ein gjennomgang og endring av forvaltningsknutepunkta vil dette på sikt kunne føre til at to av kommunane mistar «sin» forvaltar og at ein viktig føresetnad for å gå med i forvaltningsmodellen fell vekk. Det må her leggast til at for forvaltarane, og for attraktiviteten til stillingane, kan ei samlokalisering av forvaltarane vere positivt mtp. fagmiljø og arbeidsmiljø.

Med forslaget, både alternativ 1 og 2, ønskjer Mdir. å styrke dagleg leiing av forvaltarane. I tillegg få ein større fleksibilitet i bruk av forvaltarane mellom ulike verneområdestyre. Slik forvaltar ser det inneber dette ei dreiing der statsforvaltarane får meir styring med forvaltarane, og at verneområdestyret mistar noko av rådigheita.

For både alternativ 1 og 2 er det føreslått å styrke finansieringa av forvaltarstillingane og synleggjere øyremerkinga av midlane pr. stilling. Det er svært gledeleg at Mdir er så tydleg på dette behovet. Det er avgjerande at ei slik styrking inneber ei auke i forvaltarane sine driftsbudsjett. Særleg for forvaltarane knytt til statsforvaltarane i Agder har det dei siste åra vore svært stramme driftsbudsjett, noko som har gått utover reiseverksemda og moglegheita til å følgje opp tiltak og prosjekt på ein god måte. I høve til øyremerking av midlar må det og innebera at ved vakante forvaltarstillingar skal lønnsmidlane nyttast i verneområdeforvaltninga, ikkje for fri bruk i embeta slik Statsforvalteren i Agder har praktisert det til no.

Verneområdestyret sin tilråding av ny organisering inkludert forbetringspunkt med dagens ordning

Forvaltar vil tilrå at ein held på dagens organisering (alternativ 1) med enkelte forbetringspunkt. Hovudargumentet for dette er å sikre at dei viktigaste aktørane innan bestand og arealforvaltning opererer under den same administrative paraplyen, og såleis sikrar best mogleg koordinering og samarbeid på tvers av forvaltningsorgan.

Forvaltar er elles samd i at det er fleire forbetringspunkt med dagens organisering. Pkt. 1 – 9 nedanfor er henta frå utgreiinga kap. 5.1.1. For pkt. 1, 2, 4 og 7 syner forvaltar til kommentar ovanfor.

1. Økning av kapasitet og ressurser hos statsforvalterne

    a. Økt tildeling per forvalterstilling (eksisterende stillinger fra før 2024)

    b. Synliggjøre øremerking av midler per forvalterstilling i Prop. 1S

    c. Tilføre midler til embeter (med mer enn 10 forvaltere) for å ansette dedikert seksjonsleder med personal- og fagansvar.I embeter med færre forvaltere foreslår vi å tilføre midler til en forvalterkoordinator som skal bistå på tvers av forvaltere/styrer med faglig rådgiving og bistand i oppgaver.Personalansvaret må da fremdeles ligge hos en leder hos statsforvalteren.

2. Klargjøring av roller internt blant aktørene knyttet til faglig oppfølging av forvalterne

3. Klarere skille mellom arbeidsgiver og styret i dokumentforvaltning
4. Gi arbeidsgiver økt fleksibilitet i bruk av forvalterressurser mellom styrer.
5. Innføring av "Forvalterskolen"
6. Faste intervaller på forvaltersamlinger
7. Endringer på forvaltningsknutepunkter
8. Formalisere samarbeid mellom forvaltning og besøkssentre
9. Legge til rette for SNOs tilgang til forvaltningsknutepunktene

Konklusjon

Forvaltar tilrår å vidareføre dagens organisering av verneområdeforvaltarane i SVR med enkelte forbetringspunkt.

Utredningsoppdrag om organisering av verneområdeforvaltere

Status
Innsendt til Miljødirektoratet
Innsendt og bekreftet av instansen via: ragnhild.tronnes@statsforvalteren.no

Innsendt av
Ragnhild Trønnes

Innsendt dato
19. mai 2026

På vegne av
Verneområdestyret Skardsfjella og Hyllingsdalen

Målgruppe
Annet (Privat)

Stilling
Nasjonalparkforvalter

✓ Jeg bekrefter at denne uttalelsen er på vegne av hele oppgitte annet.

Utredningsoppdrag om organisering av verneområdeforvaltere

Miljødirektoratet fikk i mars 2025 et oppdrag fra Klima- og miljødepartementet om å gjennomgå verneområdeforvalternes organisasjonsmessig tilknytning og øvrige organisering, og vurdere om det bør gjøres endringer for å styrke forvaltningen av verneområdene. Miljødirektoratet har utredet 4 alternative løsninger, som sendes på høring til aktørene under forvaltningsmodellen.

Høringspartene er dermed følgende:

- Nasjonalpark- og verneområdestyrer
- Statsforalterembeter
- Statsforvalternes fellestjenester (STAF)

Relevante dokumenter ligger nederst på denne siden. Eventuelle uttalelser skal sendes til Miljødirektoratet via denne siden, ikke til Miljødirektoratets postmottak. Uttalelsene vil ligge på høringssiden og blir synlig for alle interesserte.

Vi ber om uttalelse til denne saken innen 22. mai 2026.

Kommentar
Vedlagt følger høringsinnspill fra Verneområdestyret i Skardsfjella og Hyllingsdalen.

mvh

Ragnhild Trønnes, nasjonalparkforvalter

Vedlegg

Signert Møteprotokoll- Verneområdestyret Skardsfjella og Hyllingsdalen LVO- styremøte 11052026- til signeri…

Utredningsoppdrag om organisering av verneområdeforvaltere

Status
Innsendt til Miljødirektoratet
Innsendt og bekreftet av instansen via: lars.slettom@statsforvalteren.no

Innsendt av
Lars Slettom

Innsendt dato
12. mai 2026

På vegne av
Nasjonalparkstyret for Skarvan og Roltdalen og Sylan

Målgruppe
Annet (Privat)

Stilling
Nasjonalparkforvalter

✓ Jeg bekrefter at denne uttalelsen er på vegne av hele oppgitte annet.

Utredningsoppdrag om organisering av verneområdeforvaltere

Miljødirektoratet fikk i mars 2025 et oppdrag fra Klima- og miljødepartementet om å gjennomgå verneområdeforvalternes organisasjonsmessig tilknytning og øvrige organisering, og vurdere om det bør gjøres endringer for å styrke forvaltningen av verneområdene. Miljødirektoratet har utredet 4 alternative løsninger, som sendes på høring til aktørene under forvaltningsmodellen.

Høringspartene er dermed følgende:

- Nasjonalpark- og verneområdestyrer
- Statsforalterembeter
- Statsforvalternes fellestjenester (STAF)

Relevante dokumenter ligger nederst på denne siden. Eventuelle uttalelser skal sendes til Miljødirektoratet via denne siden, ikke til Miljødirektoratets postmottak. Uttalelsene vil ligge på høringssiden og blir synlig for alle interesserte.

Vi ber om uttalelse til denne saken innen 22. mai 2026.

Kommentar
Vedlagt følger høringsuttalelse fra Nasjonalparkstyret for Skarvan og Roltdalen og Sylan.

Vedlegg

Høringsuttalelse - Nasjonalparkstyret for Skarvan og Roltdalen og Sylan - ny organisering av arbeidsgiveransv…

Sølen
verneområdestyre

Særutskrift

Arkivsaksnummer	2024/13640-10	Saksbehandler:	Hilde Nystuen	Dato:	22.05.2026

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Sølen verneområdestyre	18/2026	22.05.2026

Høring - arbeidsgiveransvar - utredning av organisering av verneområdeforvaltere - Sølen verneområdestyre

Innstilling fra forvalter

Sølen verneområdestyre er i utgangspunktet tilfreds med videreføringen av hovedtrekkene i dagens organisering, der sekretariatet vårt vil fortsette med Statsforvalteren i Innlandet som arbeidsgiver. Styret mener at både alternativ 1 og alternativ 2 med anbefalte forbedringspunkter vil fungere godt. Fordelen med å ha faglig tilknytning til Statsforvalteren er at man med denne ordningen også vil få en tilknytning til verneområdekommunene gjennom Statsforvalterens nettverk, og ikke bare gjennom vårt eget nettverk med rådgivende utvalg (eventuelt administrativt kontaktutvalg for de som har det) og ulike nøkkelpersoner i kommunen. Alternativ 2 kan nok svekke tilknytningen til kommunene for de sekretariatene som blir flyttet over til et annet statsforvalterembete enn det som geografisk er knyttet til verneområdene, og uttalelsene fra de verneområdestyrene der dette blir aktuelt bør derfor tillegges vekt. Tiltakene som er foreslått som forbedringspunkter vurderes å bidra til målene om mer helhetlig forvaltning.

Merknader til de enkelte punktene:

- Finansiering / ressurser: Det er viktig at den desentraliserte modellen som er valgt blir fullfinansiert og synliggjort ved øremerking av midler per forvalterstilling i statsbudsjettet (Prop. 1 S). Styrking av statsforvalterembetene for oppfølging av forvalterne vil bidra til å sikre kontinuitet og god opplæring ved skifte i forvalterstillingene. I enkelte saker trenger forvalterne juridisk bistand i saksbehandlingen, det er viktig at slik bistand blir styrket, enten via fagmiljøet hos Statsforvalter eller i Miljødirektoratet.
- Det er positivt å tydeliggjøre rollen som faglig rådgiver i hovedinstruks for statsforvalteren, men direkte rådgivning til forvalternes innstillinger til styret kan lett komme i konflikt med Statsforvalterens rolle som mulig klageinstans på styrets vedtak. For å ha klare linjer bør ikke Statsforvalter delta i forvalternes arbeid med innstillinger til vedtak, men kan gi faglige råd dersom forvalter selv tar initiativ og ber om det. Det er viktig å unngå at lederen med fag- og personalansvar hos Statsforvalteren får en slags godkjennerrolle på forvalternes innstillinger. Selvstendige vurderinger i forvalternes arbeid med innstillinger til styret er viktig for å tydeliggjøre rollen til styret som eget organ. Der Statsforvalter mener at en sak ikke er tilfredsstillende utredet i forhold til verneforskriftene vil det alltid være mulig å få en ny vurdering gjennom klageordningen, og det vil være uheldig med innblanding i arbeidet med innstillingene.

- Klarere skille mellom Statsforvalteren som arbeidsgiver og styret i dokumentforvaltningen vil gi tydeligere kommunikasjon mot publikum og mot andre aktører i forvaltningen. Det er viktig å få synliggjort at det er verneområdestyret som er avsender når forvalter sender ut forvaltningsvedtak og andre saker på vegne av styret. Spørsmålet om arkivopplegg må få en funksjonell løsning som blir kvalitetssikret av de administrative aktørene.
- Innføring av "Forvalterskolen" vil sikre bedre og mer systematisk opplæring, og faste møtepunkter ved forvaltersamlinger vil bidra til faglig utvikling og mer enhetlig forvaltning gjennom erfaringsutveksling.
- Forslaget om å gi arbeidsgiver økt fleksibilitet i bruk av forvalterressurser mellom styrene vil være positivt med tanke på best mulig bruk av ressursene samlet sett. Det bør fortsatt være en føring om at det skal være dialog med både forvalter og styreleder i forkant av slik omdisponering av ressurser, selv om man går bort fra kravet om godkjenning fra styreleder. Dialog vil gi bedre forankring og økt forståelse når ressursene i sekretariatet blir omfordelt for kortere eller lengre perioder. Der sekretariatet er delt mellom to statsforvaltere er det viktig at begge har tilgang til økonomi- og saksbehandlersystemer i det embetet der disse er plassert.
- Gjennomgang av forvaltningsknutepunktene for bedre fungerende knutepunkter vil være nyttig. Så langt det er mulig må forvalterne lokaliseres sammen med andre forvaltere. Kontorfellesskap gir bedre rom for læring og avlastning, og gir bedre service til publikum når det er flere med tilgang til samme arkiv m.m. Samlokalisering med SNO, fjellstyre og andre med oppgaver innen utmarksforvaltning bidrar også til styrking av fagmiljøene.
- Det kan være nyttig å arbeide for mer formalisert samarbeid med besøkssentrene, men dette må sees i sammenheng med utredningen av ny besøkssenterstrategi. Mange av de store verneområdene mangler besøkssenter, og det er viktig å få et helhetlig nasjonalt system for besøkssentre for å få et likeverdig opplegg som omfatter alle de store verneområdene. Flere har pekt på at sentrene burde hatt en tydeligere rolle knyttet til informasjon og naturveiledning om verneverdiene, men dette fordrer at det blir tilført ressurser til informasjonsmedarbeidere med særlig ansvar for verneområdeforvaltningen og at alle verneområdene blir knyttet til velfungerende besøkssentre.
  Før man får på plass en besøkssenterstrategi som ser på besøkssentermodellen i et overordnet nasjonalt perspektiv er det vanskelig å etablere ordninger som gir et enhetlig system som omfatter alle verneområdestyrene.
- Med et reiseliv i vekst og økt vekt på verdiskaping er det viktig å ha et godt system for å ivareta verneverdiene hvis besøkstrykket øker. Tilstrekkelige ressurser til informasjonsarbeid i sekretariatene og for oppsyn og veiledning i felt er viktig i en aktiv besøksforvaltning. Når man inviterer flere inn, må også mottaksapparatet styrkes. Det er derfor svært bekymringsfullt at enkelte verneområder opplever manglende SNO-ressurser som et problem. Det ville styrket samarbeidet om det hadde vært lagt opp til felles kontaktpunkt med SNO gjennom kontorløsningene. Dette er særlig viktig ved skifte av personell, da det ellers kan ta tid før man får etablert gode rutiner for kunnskapsutveksling og god samhandling mellom forvaltning og oppsyn.

--- slutt på innstilling ---

Dokumenter i saken

- Høringsdokumentet på Miljødirektoratet sin nettside 10.05.2026 med høringsfrist 22.05.26.
  Utredningsoppdrag om organisering av verneområdeforvaltere - miljodirektoratet.no

- Brev av 06.02.2025 - Innspill - utredning av organisering av verneområdeforvaltere – Sølen verneområdestyre

- Gjeldende vedtekter for verneområdestyret

Saksopplysninger

Dagens forvaltningsmodell for nasjonalparker og andre store verneområder ble etablert i 2010. Det er i dag 49 nasjonalpark-/verneområdestyrer som har delegert forvaltningsansvar. Per 1.1.2026 er det totalt 69 verneområdeforvaltere fordelt på de 49 styrene. Hardangervidda er i dag den eneste nasjonalparken som ikke forvaltes av et nasjonalparkstyre.

Det ble lagt opp til etablering av lokale/regionale forvaltningsknutepunkter der forvalterne skulle samlokaliseres med andre fagpersoner knyttet til verneområdet. I 2014 gjorde Riksrevisjonen en undersøkelse av forvaltningen av nasjonalparkene. Undersøkelsen viste til at "Modellen har bidratt til at både erfaringsbasert, lokal kunnskap, og vitenskapelig og forskningsbasert kunnskap nå legges til grunn i forvaltningen". Evalueringen viser at modellen i hovedsak fungerer, men at den ikke har gitt tydelig bedre ivaretakelse av verneverdiene.

Statsforvalterembete	Antall
Agder	4
Innlandet	14
Møre og Romsdal	1
Nordland	9
Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus	5
Troms og Finnmark	13
Trøndelag	10
Vestfold og Telemark	3
Vestland	9
Rogaland	1
Sum	**69**

Tabellen viser kor mange forvaltarar det er pr. statsforvaltarembete i dag.

Det ble også pekt på noen behov for avklaringer, som rolleavklaringer mellom styrene og statsforvalter som arbeidsgiver for verneområdeforvalterne, samt klarere instruksjonsmyndighet for styrene overfor verneområdeforvalterne, svak ressursbruk, ujevn arbeidsbelastning og avgrensa samarbeid og erfaringsdeling mellom forvaltere. Statsforvalteren bruker òg mye tid på personaloppfølging. Vurderingene fra Riksrevisjonen er fulgt opp gjennom flere oppdrag fra Klima- og miljødepartementet (KLD) til Miljødirektoratet.

Miljødirektoratet fikk i mars 2025 oppdrag fra Klima- og miljødepartementet om å gjennomgå organiseringen av verneområdeforvalterne og øvrig organisering, og vurdere eventuelle endringer for å styrke forvaltningen av verneområdene.

Oppdraget er avgrenset til å gjelde organiseringen, og gjelder ikke selve forvaltningsmodellen: «*KLD presiserer i oppdragsteksten at det er en forutsetning at utredningen ivaretar verneområdestyrets faglige instruksjonsmyndighet overfor forvalterne, slik at det er vernestyret som avgjør overordnede spørsmål knyttet til forvaltning av det enkelte område, eksempelvis prioritering mellom større overordnede oppgaver m.v. De skriver også at det er en forutsetning for utredningen at nasjonalpark- og verneområdeforvalterne fortsatt skal sitte desentralisert nær verneområder. Det er et mål å ha sterke lokale knutepunkter med solide fagmiljøer, og direktoratet kan også foreslå relokalisering av forvalterstillinger for å bygge opp under dette, jf. Meld. St. 35 (2023–2024) kapittel 6.3.3*»

Punktvis oppsummering av oppdraget:

«Endringspunkter som vi er bedt om å vurdere i oppdragsteksten:
- fører til en mer helthetlig forvaltning mellom verneområder
- styrker det faglige nettverket mellom verneområdeforvaltere
- øker erfaringsdelingen mellom forvalterne
- bedrer forholdene for veiledning av forvalterne og styrker deres kompetanse
- gir bedre fungerende knutepunkter
- gir mer fleksibilitet i fordeling av oppgaver i.f.m sykdom, vakanser mv eller p.g.a ulike ressursbehov mellom områder
- gir mer lik organisering av forvalterne og styrker den daglige ledelsen av dem bl.a. når det gjelder organisering av arbeid, fordeling av oppgaver mv
- fører til bedre rolleavklaring herunder gjør rollene tydeligere for publikum
- styrker samarbeidet med Statens naturoppsyn
- styrker samarbeidet med besøkssentrene

Tilleggspunkter som vi har lagt til i utredningen:
- styrker tilliten til forvaltningsordningen hos publikum
- økte forvaltningsgevinster på tvers av alle verneområder som forvaltes av styrer og statsforvaltere»

Miljødirektoratet har utredet fire alternative løsninger, som er sendt på høring til aktørene i forvaltningsmodellen.

1. *Beholde dagens ordning, men se på forbedringspunkter i denne*
2. *Samle arbeidsgiveransvaret hos et fåtall statsforvaltere*
3. *Samle arbeidsgiveransvaret hos Miljødirektoratet*
4. *Opprette en egen organisasjon med egen ledelse, der fellestjenester håndteres av direktoratet*

Miljødirektoratet har anbefalt organisering etter alternativ 2, med følgende føringer:

- *3–5 embeter*
- *Samling av forvaltere slik at ett embete har minimum ti forvaltere ansatt*
- *Fellestjenester ligger hos statsforvalterne som tidligere*

Det er pekt på at «*Det er stor variasjon i arbeidsmengde knyttet til sekretariatsfunksjonen for verneområdestyrene. Årsakene til det er flere, blant annet på grunn av variasjon i antall verneområder et styre forvalter. Andre faktorer som kan virke inn er antallet saker de håndterer, omfanget av bruksinteresser i verneområdet, størrelsen på verneområdene, mv.*»
Innlandet har minimum ti forvaltere, og våre ansatte vil etter dette forslaget ikke få endret administrativ tilknytning. (Skisse til omplasseringer i forslaget er ikke endelig.)

Vedlegg 2 til utredningen viser dagens plassering av forvalterne. For vår del er det svært oversiktlig med kun et knutepunkt i Rendalen og vi er samlokalisert med SNO. I tillegg sitter vi i kontorfellesskap med kommuneadministrasjonen. Dette gir et godt faglig miljø og fellesskap.

Det er videre anbefalt ulike tiltak for å forbedre forvaltningen i tråd med målene for gjennomgangen:

1. *Økning av kapasitet og ressurser hos statsforvalterne*
   a. Økt tildeling per forvalterstilling (eksisterende stillinger fra før 2024)
   b. Synliggjøre øremerking av midler per forvalterstilling i Prop. 1 S
   c. Tilføre midler til embeter (med mer enn 10 forvaltere) for å ansette en dedikert seksjonsleder med personal- og fagansvar. I embeter med færre forvaltere foreslår vi å tilføre midler til en forvalterkoordinator som skal bistå på tvers av forvaltere/styrer med faglig rådgivning og bistand i oppgaver. Personalansvaret må da fortsatt ligge hos en leder hos statsforvalteren.
2. *Klargjøring av roller internt blant aktørene knyttet til faglig oppfølging av forvalterne*
3. *Klarere skille mellom arbeidsgiver og styret i dokumentforvaltningen*
4. *Gi arbeidsgiver økt fleksibilitet i bruk av forvalterressurser mellom styrer*
5. *Innføring av "Forvalterskolen"*
6. *Faste intervaller på forvaltersamlinger*
7. *Endringer i forvaltningsknutepunkter*
8. *Formalisere samarbeid mellom forvaltning og besøkssentre*
9. *Legge til rette for SNOs tilgang til forvaltningsknutepunktene*

Verneområdestyrene kunne komme med muntlige og skriftlige innspill til Klima- og miljødepartementet i forbindelse med utarbeidelsen av oppdraget vinteren 2025. Forvalter ga muntlig innspill i oppstartsmøte med KLD 21.01.2025, og styret sendte skriftlig innspill 06.02.2025, der vedlagte notat pekte på ulike utfordringer og kommentarer til disse.

Styret støttet en videreføring av ordningen med administrativ tilknytning til statsforvalterembetene, men med forbedringer. I utredningen er fordelene med slik tilknytning beskrevet slik:

«*Andelen verneområder som forvaltes av andre myndigheter enn verneområdestyrer utgjør et betydelig antall, og for de fleste av disse er det statsforvalterembetene som utgjør forvaltningsmyndigheten. En vurdering av forvaltningsgevinster på tvers av alle verneområder som forvaltes av styrer og statsforvaltere mener vi derfor er en viktig faktor i utredningens målsetning om å styrke forvaltningen av verneområder. Alternativ 1 og 2 innebærer begge at forvalterne fremdeles vil være lokalisert hos statsforvalterne og være tilknyttet fagmiljøene som er forvaltningsmyndighet for andre verneområder. Dette mener vi i seg selv har potensial til å gi betydelige forvaltningsgevinster som mer helhetlig forvaltning på tvers av alle verneområder. Det forutsetter at det legges til rette for erfaringsutveksling på tvers av forvaltere og øvrig fagmiljø hos statsforvalteren, og at tiltak for styrking av daglig ledelse innføres. Dette kan så bidra til styrket beslutningsgrunnlag på tvers av myndigheter*.»

Anbefalingen om å samle forvalterne i færre embeter (alternativ 2) er begrunnet slik:
«*Alternativ 2 og en samling av arbeidsgiveransvaret hos færre embeter styrker muligheten til å utvikle mer enhetlige kompetansetiltak i form av å kunne etablere felles rutiner og opplæring i færre embeter, som igjen vil gi færre ulikheter. Det samme gjelder muligheten for større grad av systematisk oppfølging og utvikling og etablering av fagfellesskap/nettverk. Gode nettverk mellom forvalterne i embetet er det som trekkes fram som særlig positivt blant forvalterne som gir gode tilbakemeldinger på dagens organisering, og vi mener det derfor er viktig å legge til rette*

for slike nettverk. Det mener vi forenkles ved å ha et større antall forvaltere samlet under ett embete og med en dedikert ledelse som kan legge til rette for dette.»

Fordeler og ulemper med alternativ 3 og 4 blir ikke nærmere diskutert i denne saken, da det synes å være lite aktuelt å velge ett av disse. Utredningen med beskrivelse av alternativene finner du her: Utredningsoppdrag om organisering av verneområdeforvaltere - miljodirektoratet.no.

Hjemmelsgrunnlag

Delegering

Verneområdestyyret har delegert forvaltningsmyndighet for Sølen landskapsvernområde, Steinfjellet natturresevat og Fuggdalen naturreservat og i medhold av styrevedtekter, sist revidert 19.01.2024.

Vurdering

Nasjonalpark-/verneområdestyret er en egen juridisk person. Styret kan i utgangspunktet «*inngå avtaler og påta seg forpliktelser innenfor de økonomiske rammene styret disponerer. Slik ordningen er organisert i dag er det imidlertid statsforvalteren som har budsjettmidlene. Det varierer hvorvidt styrene inngår avtaler selv eller om statsforvalteren inngår avtaler på vegne av styret. Styret søker om midler og vedtar hva tildelte midler skal brukes til, mens statsforvalteren er økonomisk ansvarlig for budsjettet og står som formelt ansvarlig for inngåtte avtaler. Det er per i dag ingen av verneområdestyrene som har egen bankkonto slik at de kan disponere budsjettet selv. Dette skyldes dels at alternativet ikke er kjent for alle styrene, og dels de forpliktelser og krav som følger av dette ansvaret.*

Styret har vedtaksmyndighet og disponerer forvalterens arbeidstid, men har ikke personalansvar for forvalteren. Stillingen ligger formelt hos statsforvalteren.»

Denne fordelingen mellom styret og Statsforvalteren er en pragmatisk tilnærming, som stort sett har fungert godt. Det er likevel rom for forbedringer. Miljødirektoratet anbefaler en videreføring av dagens ordning, med en del tilpasninger og forbedringspunkter. Saksbehandler ser ikke grunn til å kommentere alternativene 3 og 4 med endret administrativ tilknytning for forvalterne, da disse synes lite aktuelle. Alternativ 1 (uendret administrativ tilknytning) og alternativ 2 med arbeidsgiveransvar hos færre statsforvaltere har i stor grad like utfordringer, og anbefalingene om forbedringspunkter for disse to alternativene kommenteres punkt for punkt.

1. Økning av kapasitet og ressurser hos statsforvalterne

Økt tildeling per forvalterstilling og synliggjøring ved øremerking av midler per forvalterstilling i Prop. 1 S (statsbudsjettet) er viktig for å unngå at det blir en kamp om ressurser mellom verneområdeforvaltningen og den ordinære forvaltningen i regi av Statsforvalteren. Det er en del ekstra arbeid med flere medarbeidere på lokalkontor utenfor kontorstedet til Statsforvalteren, så det vil være riktig å styrke embetene slik at seksjonsleder kan være en faglig ressurs og et bindeledd mellom Statsforvalteren og verneområdeforvaltningen. Forvalterne trenger juridisk bistand i saksbehandlingen, og det er viktig at slik bistand blir styrket, enten via fagmiljøet hos Statsforvalteren eller i Miljødirektoratet.

Med alternativ 2 kan det bli mer ressurskrevende å organisere samlinger for forvalterne, med lengre reisevei for den enkelte (for eksempel fra Agder til Vestland). Uansett alternativ er det viktig at det blir tilført tilstrekkelige ressurser til gjennomføring av faglige samlinger/fysiske møtedager med faglig opplegg for forvalterne i embetene som har personalansvar.

2. Klargjøring av roller internt blant aktørene knyttet til faglig oppfølging av forvalterne
Ved innføring av lokal forvaltning ble arbeidsgiveransvaret lagt til statsforvalteren for å ivareta fellestjenester, men også for å sikre et fagmiljø for forvalterne. I hovedinstruksen til statsforvalterne i dag står det kun at statsforvalteren er personal- og økonomiansvarlig for verneområdeforvaltere, og det kan virke som at intensjonen bak den faglige delen av arbeidsgiveransvaret ikke har vært tydelig og fulgt opp i den praktiske gjennomføringen.

I anbefalingen står det at: «*Vi mener at et sentralt forbedringspunkt i alternativ 1 må være at statsforvalternes rolle som faglig rådgiver for forvalterne må tydeliggjøres i sentrale styringsdokumenter for statsforvalteren, slik som i hovedinstruks for statsforvalteren.*
Det må samtidig tydeliggjøres hva statsforvalteren kan gi faglige råd til uten at dette innvirker på styrenes faglige instruksjonsmyndighet overfor forvalterne. Vi mener statsforvalter kan gi faglig rådgivning til forvalternes innstillinger til styrene ved behov.»

Det er positivt å tydeliggjøre rollen som faglig rådgiver i hovedinstruks for statsforvalteren, men direkte rådgivning til forvalternes innstillinger til styret kan lett komme i konflikt med Statsforvalterens rolle som mulig klageinstans på styrets vedtak. Slik rådgivning til innstillinger til vedtak bør bare skje dersom forvalteren selv ber om det, og det må ikke bli slik at lederen med fag- og personalansvar hos Statsforvalteren får en slags godkjennerrolle på forvalterens innstillinger. Dette er viktig for å tydeliggjøre styrets rolle som eget organ.

3. Klarere skille mellom arbeidsgiver og styret i dokumentforvaltningen
Anbefaling: «*For å synliggjøre at forvalternes/styrenes virksomhet er separat og ikke en del av statsforvalteren, anbefaler vi at forvaltere har e-postadresser som skiller seg fra statsforvalteren, samt egne arkivbaser som muliggjør å skille ut journalføringene og publisere separate offentlige journaler, fortrinnsvis på eInnsyn*.»

Det er svært positivt om man kunne få e-postadresser som tydelig kommuniserer at forvalteren opptrer på vegne av nasjonalpark-/verneområdestyret, og ikke i regi av Statsforvalteren.

4. Økt fleksibilitet i fordeling av forvalterressurser mellom styrer
Sekretariatene er små enheter med 1–3 forvaltere, og systemet er derfor sårbart ved permisjon, langtidsfravær eller skifte av forvalter. Miljødirektoratet anbefaler økt fleksibilitet i bruk av forvalterressurser: «*Vi foreslår at statsforvalterne som arbeidsgiver får anledning til å avtale omfordeling av forvalteres tid direkte med forvalter og ikke trenger en avklaring av dette med styreleder. Det er arbeidsgiver som har samlet oversikt over sine ansatte og ser behov for omfordeling av ressurser. Vi mener dette bør begrenses til å gjelde bruk av forvalternes tid på tvers av styrer, ikke bruk av forvalters tid på øvrige oppgaver innenfor statsforvalterembetet.*»
Dette betyr at styret i enkelte tilfeller kan miste noe av sekretariatsressursen, men også kan få tilført ekstra hjelp fra andre styresekretariat ved behov. For forvaltningen samlet sett vil dette trolig være positivt, men det bør fortsatt være en føring om dialog med både forvalter og styreleder i forkant av slik omdisponering, selv om kravet om godkjenning fra styreleder tas bort.

Der sekretariatet er delt mellom to statsforvaltere er det viktig at begge har tilgang til økonomi- og saksbehandlersystemer i det embetet der disse er plassert.

5. Innføring av «Forvalterskolen»
Anbefaling: *«Vi foreslår innføring av "Forvalterskolen", en opplæringspakke som skal samle e-læring, webinarer, skriftlig veiledning, spørsmål- og svar, m.v. på en hensiktsmessig plattform som sikrer lik informasjon til alle nye forvaltere og som kan brukes av erfarne forvaltere ved*

behov i sitt daglige arbeid. Hovedansvaret for å innføre tiltaket kan ligge til Miljødirektoratet ettersom dette vil være et felles opplæringsprogram på tvers av embeter, eventuelt hos en statsforvalter i samarbeid med Miljødirektoratet. Det følger av arbeidsgiveransvaret å gi opplæring slik at de ansatte kan utføre arbeidet. Statsforvalteren må uansett være sterkt deltakende i et slikt program.»

Det er viktig og nødvendig at opplæringen settes i system for å sikre at alle får tilfredsstillende opplæring på alle områder.

6. Forvaltersamlinger
Anbefaling: *«Vi foreslår at forvaltersamlingene videreføres med fast intervall på hvert andre år. Miljødirektoratet skal ha ansvar for å gjennomføre forvaltersamlingene i samarbeid med statsforvalterne. Vi foreslår at annenhver samling gjennomføres som nasjonale og regionale samlinger. SNO sentralt deltar på de nasjonale samlingene, og SNO-lokalt med fagansvar for de store verneområdene deltar på de regionale samlingene.»*

Faste møtepunkter og samlinger er viktige for erfaringsutveksling og faglig utvikling for alle.

7. Formalisere samarbeidet med besøkssentre
Mange av de store verneområdene mangler besøkssenter, og bare et fåtall av forvalterne har kontorsted knyttet til et slikt senter. Flere har pekt på at sentrene burde hatt en tydeligere rolle knyttet til informasjon og naturveiledning om verneverdiene.

Etter oppdrag frå KLD leverte Miljødirektoratet 26. januar 2026 et forslag til ny besøkssenterstrategi for 2026-2036. I forslaget til ny besøkssenterstrategi foreslår direktoratet flere endringer for å oppnå målsettingene med senterordninga. Flere av målene er også relevante når det gjelder samarbeid mellom besøkssentrene og forvaltere og styrer.

I utredninga står bla. at *«Selv om ikke alle besøkssentre kan være tilknyttet et forvaltningsknutepunkt er det likevel et behov for en større grad av formalisering av samarbeidet mellom sentrene og verneområdeforvaltningen, uavhengig av samlokalisering eller ikke. Derfor er dette også løftet frem i forslaget til kriteriesettet for etablering og reautorisering av sentrene. Miljødirektoratet foreslår i strategien å få på plass samarbeidsavtaler som besøkssentrene og den lokale forvaltningen forplikter seg til å følge for autorisasjoner fra 2028 og fremover.»*

Det er viktig å arbeide videre for å bedre samarbeidet og se nærmere på besøkssentrenes rolle i informasjonsarbeidet.

8. Gjennomgang av forvaltningsknutepunktene for bedre fungerende knutepunkter
Anbefaling: *«Vi anbefaler at det gjøres en kartlegging av forvaltningsknutepunktene for å se om de kan samles i større grad slik at alle forvaltere får kontorplass ved et reelt knutepunkt, der det også er samlokalisering med SNO. Selv om kontorstedet skal være desentralisert, og i nærheten av verneområdene vil det til en viss grad være sammenheng mellom arbeidsgivertilhørighet og kontorsted. Derfor foreslår vi at en nærmere kartlegging av fremtidige knutepunkt og eventuelle forslag til relokaliseringer avventer til ny organisering av verneområdeforvalterne er bestemt.*

Vi foreslår at en nærmere kartlegging av de enkelte knutepunkter og vurdering av videre sammensetning på og lokalisering av disse gjøres i et tilleggsoppdrag.»

Verneområdeforvalter for Sølen LVO er ikke knyttet til forvaltningsknutepunkt sammen med andre forvaltere, men er likevel del av et relevant fagmiljø sammen med blant annet SNO og andre naturvitere. Det er en fordel om man kunne ha minst én forvalterkollega for å kunne gi

kollegastøtte og avlastning ved behov, men slik dialog vi har med de andre forvalterne og verneområdene i Innlandet, så er det også mye kollegastøtte og hjelp å finne dersom man er åpen og oppretter kontakt.

9. Legge til rette for at SNO får tilgang til forvaltningsknutepunktene
Anbefaling: *«Vi anbefaler derfor at muligheten for å samlokalisere kontorsted med SNO-ressurser bør være en del av vurderingen i fastsettelse av, og mulig relokalisering, av knutepunkter/kontorsteder for forvaltere, slik at det legges til rette for at knutepunktet også kan være et hensiktsmessig sted for SNO å jobbe fra når de ikke er i felt.»*

Det ville styrket samarbeidet om man hadde et felles kontaktpunkt med SNO i kontorløsningene. Dette er særlig viktig ved utskifting av personell, da det ellers kan ta tid før man får etablert gode rutiner for kunnskapsutveksling og samhandling mellom forvaltning og oppsyn.

Med økt turisme og vekt på verdiskaping er det nødvendig å ha et godt system for å ivareta verneverdiene også med økende besøkstrykk. Tilstrekkelige ressurser til oppsyn og veiledning er viktig i en aktiv besøksforvaltning. Når man inviterer flere inn, må også mottaksapparatet styrkes. Det er derfor svært bekymringsfullt at enkelte verneområder opplever manglende SNO-ressurser som et problem.

En del av anbefalingene gjelder først og fremst forbedringer innen administrativ organisering og faglige forbedringer, og her vil også uttalelsene fra statsforvalterne gi utfyllende synspunkter.

Behandling
Innstilling enstemmig vedtatt

Vedtak
Sølen verneområdestyre er i utgangspunktet tilfreds med videreføringen av hovedtrekkene i dagens organisering, der sekretariatet vårt vil fortsette med Statsforvalteren i Innlandet som arbeidsgiver. Styret mener at både alternativ 1 og alternativ 2 med anbefalte forbedringspunkter vil fungere godt. Fordelen med å ha faglig tilknytning til Statsforvalteren er at man med denne ordningen også vil få en tilknytning til verneområdekommunene gjennom Statsforvalterens nettverk, og ikke bare gjennom vårt eget nettverk med rådgivende utvalg (eventuelt administrativt kontaktutvalg for de som har det) og ulike nøkkelpersoner i kommunen. Alternativ 2 kan nok svekke tilknytningen til kommunene for de sekretariatene som blir flyttet over til et annet statsforvalterembete enn det som geografisk er knyttet til verneområdene, og uttalelsene fra de verneområdestyrene der dette blir aktuelt bør derfor tillegges vekt. Tiltakene som er foreslått som forbedringspunkter vurderes å bidra til målene om mer helhetlig forvaltning.

<u>Merknader til de enkelte punktene:</u>

- Finansiering / ressurser: Det er viktig at den desentraliserte modellen som er valgt blir fullfinansiert og synliggjort ved øremerking av midler per forvalterstilling i statsbudsjettet (Prop. 1 S). Styrking av statsforvalterembetene for oppfølging av forvalterne vil bidra til å sikre kontinuitet og god opplæring ved skifte i forvalterstillingene. I enkelte saker trenger forvalterne juridisk bistand i saksbehandlingen, det er viktig at slik bistand blir styrket, enten via fagmiljøet hos Statsforvalter eller i Miljødirektoratet.

- Det er positivt å tydeliggjøre rollen som faglig rådgiver i hovedinstruks for statsforvalteren, men direkte rådgivning til forvalternes innstillinger til styret kan lett komme i konflikt med Statsforvalterens rolle som mulig klageinstans på styrets vedtak. For å ha klare linjer bør ikke Statsforvalter delta i forvalternes arbeid med innstillinger til vedtak, men kan gi faglige råd dersom forvalter selv tar initiativ og ber om det. Det er viktig å unngå at lederen med fag- og personalansvar hos Statsforvalteren får en slags godkjennerrolle på forvalternes innstillinger. Selvstendige vurderinger i forvalternes arbeid med innstillinger til styret er viktig for å tydeliggjøre rollen til styret som eget organ. Der Statsforvalter mener at en sak ikke er tilfredsstillende utredet i forhold til verneforskriftene vil det alltid være mulig å få en ny vurdering gjennom klageordningen, og det vil være uheldig med innblanding i arbeidet med innstillingene.
- Klarere skille mellom Statsforvalteren som arbeidsgiver og styret i dokumentforvaltningen vil gi tydeligere kommunikasjon mot publikum og mot andre aktører i forvaltningen. Det er viktig å få synliggjort at det er verneområdestyret som er avsender når forvalter sender ut forvaltningsvedtak og andre saker på vegne av styret. Spørsmålet om arkivopplegg må få en funksjonell løsning som blir kvalitetssikret av de administrative aktørene.
- Innføring av "Forvalterskolen" vil sikre bedre og mer systematisk opplæring, og faste møtepunkter ved forvaltersamlinger vil bidra til faglig utvikling og mer enhetlig forvaltning gjennom erfaringsutveksling.
- Forslaget om å gi arbeidsgiver økt fleksibilitet i bruk av forvalterressurser mellom styrene vil være positivt med tanke på best mulig bruk av ressursene samlet sett. Det bør fortsatt være en føring om at det skal være dialog med både forvalter og styreleder i forkant av slik omdisponering av ressurser, selv om man går bort fra kravet om godkjenning fra styreleder. Dialog vil gi bedre forankring og økt forståelse når ressursene i sekretariatet blir omfordelt for kortere eller lengre perioder. Der sekretariatet er delt mellom to statsforvaltere er det viktig at begge har tilgang til økonomi- og saksbehandlersystemer i det embetet der disse er plassert.
- Gjennomgang av forvaltningsknutepunktene for bedre fungerende knutepunkter vil være nyttig. Så langt det er mulig må forvalterne lokaliseres sammen med andre forvaltere. Kontorfellesskap gir bedre rom for læring og avlastning, og gir bedre service til publikum når det er flere med tilgang til samme arkiv m.m. Samlokalisering med SNO, fjellstyre og andre med oppgaver innen utmarksforvaltning bidrar også til styrking av fagmiljøene.
- Det kan være nyttig å arbeide for mer formalisert samarbeid med besøkssentrene, men dette må sees i sammenheng med utredningen av ny besøkssenterstrategi. Mange av de store verneområdene mangler besøkssenter, og det er viktig å få et helhetlig nasjonalt system for besøkssentre for å få et likeverdig opplegg som omfatter alle de store verneområdene. Flere har pekt på at sentrene burde hatt en tydeligere rolle knyttet til informasjon og naturveiledning om verneverdiene, men dette fordrer at det blir tilført ressurser til informasjonsmedarbeidere med særlig ansvar for verneområdeforvaltningen og at alle verneområdene blir knyttet til velfungerende besøkssentre.
  Før man får på plass en besøkssenterstrategi som ser på besøkssentermodellen i et overordnet nasjonalt perspektiv er det vanskelig å etablere ordninger som gir et enhetlig system som omfatter alle verneområdestyrene.
- Med et reiseliv i vekst og økt vekt på verdiskaping er det viktig å ha et godt system for å ivareta verneverdiene hvis besøkstrykket øker. Tilstrekkelige ressurser til informasjonsarbeid i sekretariatene og for oppsyn og veiledning i felt er viktig i en aktiv besøksforvaltning. Når man inviterer flere inn, må også mottaksapparatet styrkes. Det er derfor svært bekymringsfullt at enkelte verneområder opplever manglende SNO-ressurser som et problem. Det ville styrket samarbeidet om det hadde vært lagt opp til

felles kontaktpunkt med SNO gjennom kontorløsningene. Dette er særlig viktig ved skifte av personell, da det ellers kan ta tid før man får etablert gode rutiner for kunnskapsutveksling og god samhandling mellom forvaltning og oppsyn.

Forvaltningsstyret for Trillemarka-Rollagsfjell naturreservat

Postadresse
Postboks 325
1502 MOSS

Besøksadresse
Vrågåvegen 10
3626 Rollag

Kontakt
Sentralbord: +47 69 24 70 00
Direkte: +47 32266816
sfospost@statsforvalteren.no
https://www.nasjonalparkstyre.no/trillemarka-rollagsfjell

Miljødirektoratet
Postboks 5672 Torgarden
7485 TRONDHEIM

Saksbehandler Hege Jaren **Vår ref.** 2024/47918-4 432.4 **Deres ref.** **Dato** 19.05.2026

Høringsuttalelse - organisering av verneområdeforvaltere - Forvaltningsstyret for Trillemarka-Rollagsfjell NR

Forvaltningsstyret for Trillemarka-Rollagsfjell NR behandlet Miljødirektoratet sin utredning om organisering av verneområdeforvaltere i møte 11.05.2026, og oversender med dette følgende høringsuttalelse:

Høringssvar – Utredning av alternativer for organisering av verneområdeforvaltere

Overordnet vurdering
Forvaltningsstyret for Trillemarka–Rollagsfjell naturreservat viser til høringsdokumentet om organisering av verneområdeforvaltere og takker for en grundig og faglig god utredning.

Forvaltningsstyret støtter Miljødirektoratets anbefaling om alternativ 2 – samling av arbeidsgiveransvaret hos et fåtall statsforvaltere. Vi mener dette alternativet samlet sett gir den beste balansen mellom styrket ledelse og faglig oppfølging av forvalterne.
Det vil gi bedre erfaringsdeling og mer fleksibel bruk av forvalterressurser, samt ivaretakelse av lokal forankring og styrenes faglige instruksjonsmyndighet.

Sammenheng med tidligere innspill
Forvaltningsstyrets støtte til alternativ 2 må ses i sammenheng med våre tidligere innspill i prosessen, oversendt Miljødirektoratet 4. februar 2025.

I disse innspillene pekte vi særlig på betydningen av lokal og regional tilstedeværelse, behovet for tydelig rolleavklaring mellom styre, forvalter og arbeidsgiver, verdien av fungerende faglige nettverk og samarbeid med Statens naturoppsyn (SNO).

Vi vurderer at disse hensynene i stor grad ivaretas i Miljødirektoratets anbefalte løsning, forutsatt at foreslåtte tiltak faktisk gjennomføres.

Forutsetninger
Forvaltningsstyret vil understreke at vår støtte til alternativ 2 forutsetter at ordningen blir prioritert, de foreslåtte tiltakene faktisk blir gjennomført og at Statsforvalteren i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus videreføres som et av arbeidsgiverembetene.

Utredningen viser tydelig at dagens ordning er underfinansiert når det gjelder lederkapasitet og administrativ oppfølging. Dersom arbeidsgiveransvaret samles hos færre statsforvaltere uten samtidig styrking av økonomiske og administrative rammer, vil gevinstene ved ny organisering etter vårt syn utebli. Alternativ 2 må derfor ikke forstås som et effektiviseringstiltak, men som et kvalitets- og styrkingstiltak for verneområdeforvaltningen.

Antall statsforvalterembeter
Miljødirektoratet i utredningen åpner for at arbeidsgiveransvaret kan samles hos om lag 3–5 statsforvalterembeter. Etter vår vurdering fremstår fem embeter som et hensiktsmessig nivå. En løsning med kun tre embeter kan føre til at hvert embete får et svært høyt antall forvaltere, noe som kan svekke nærhet, oversikt og kvalitet i oppfølgingen. Samtidig gir fem embeter tilstrekkelig størrelse til å bygge sterke fag- og ledelsesmiljøer, uten at belastningen blir uforholdsmessig stor for det enkelte embete.

Lokal forankring og samspill
Forvaltningsstyret legger stor vekt på at forvalterne fortsatt er lokalisert nær verneområdene, at samarbeidet mellom styre, forvalter og Statens naturoppsyn ikke svekkes, og at styrenes rolle som forvaltningsmyndighet opprettholdes.

Vi ser positivt på at disse forutsetningene ligger fast i utredningen, og vil presisere at dette er avgjørende for vår støtte til tilrådningen.

Avslutning
Forvaltningsstyret for Trillemarka–Rollagsfjell naturreservat støtter Miljødirektoratets anbefaling om alternativ 2, forutsatt at den følges opp med tilstrekkelige ressurser, tydelig styring og en sterk lokal forankring. Dersom disse forutsetningene ikke oppfylles, vil det være en reell risiko for at endringen ikke gir den styrkingen av verneområdeforvaltningen som er målet.

Forvaltningsstyret stiller seg positive til videre dialog og bidrar gjerne med erfaringer fra praktisk forvaltning i det videre arbeidet.

Vi påpeker for ordens skyld at Trillemarka-Rollagsfjell NR er uteglemt fra oversikt over dagens forvaltningsknutepunkt i vedlegg 2 i høringen.

Med hilsen

Hege Jaren
verneområdeforvalter

Dokumentet er elektronisk godkjent

Verneområdestyret
for Trollheimen

Saksframlegg

Arkivsaksnummer:	2026/39-17	Saksbehandler:	Oda Eithun Paulsen	Dato:	07.05.2026

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Arbeidsutvalg for verneområdestyret Trollheimen		

Høringsuttalelse - Miljødirektoratets forslag til ny organisering av arbeidsgiveransvar for forvalterne - Verneområdestyre i Trollheimen

Innstilling fra forvalter

Verneområdestyret i Trollheimen gir følgende høringsuttalelse til Miljødirektoratet sitt forslag til ny organisering av arbeidsgiveransvaret for verneområdeforvalterne:

1. Verneområdestyret støtter hovedretningen i alternativ 2 – samling av arbeidsgiveransvaret hos et fåtall statsforvaltere, fordi alternativet kan bidra til styrket daglig ledelse, mer robuste fagmiljø og bedre faglig oppfølging av verneområdeforvalterne.
2. Verneområdestyret støtte til alternativ 2 forutsetter at Statsforvalteren i Trøndelag opprettholdes som statsforvalterembete med arbeidsgiveransvar for verneområdeforvaltere i Trøndelag, og at Trøndelag ikke utelates slik det er foreslått i utredningen.
3. Verneområdestyret understreker at lokal og regional tilknytning er viktig for en god forvaltning av Trollheimen. Forvalterne må fortsatt være desentralisert og lokalisert nær verneområdene. Verneområdestyret mener at forvaltningsknutepunktene bør videreutvikles og styrkes som lokale fagmiljø. Lokal tilstedeværelse nær verneområdene er viktig for å sikre god dialog med kommuner, grunneiere, brukerinteresser og andre samarbeidspartnere. Knutepunktene bør bidra til faglig fellesskap, erfaringsdeling og god koordinering i forvaltningen
4. Verneområdestyret mener at organiseringen ikke bør låses til faste premisser om antall statsforvalterembeter eller et minimum antall forvaltere per embete. Det må åpnes for fleksible løsninger som tar hensyn til geografi, reiseavstander, arbeidsmengde, regional tilknytning og framtidige behov.
5. Verneområdestyret understreker at tilstrekkelige økonomiske rammer er en avgjørende forutsetning for å lykkes med ny organisering. Det må settes av ressurser til tydelig ledelse, faglig oppfølging, koordinering, kompetanseutvikling og erfaringsdeling.
6. Dersom Trøndelag ikke inngår i alternativ 2, vurderer verneområdestyret at alternativ 1 – videreføring av dagens ordning med forbedringstiltak er det beste alternativet. Dette forutsetter at foreslåtte forbedringstiltak blir gjennomført og finansiert.
7. Verneområdestyret legger til grunn at verneområdestyret fortsatt skal disponere forvalters arbeidstid. Dette er en forutsetning for å ivareta styrets rolle som forvaltningsmyndighet. Eventuell fleksibel bruk av forvalterressurser på tvers av områder må være tydelig regulert og avklart med styret.

8. Verneområdestyret forutsetter at ny organisering gir tydelig rolleavklaring mellom verneområdestyret, statsforvalteren og Miljødirektoratet, særlig når det gjelder dokumentforvaltning, arkiv, journalføring og kommunikasjon utad.
9. Verneområdestyret støtter etablering av «forvalterskole», nasjonale forvaltersamlinger og andre tiltak som kan bidra til kompetanseheving, felles rolleforståelse og erfaringsdeling på tvers av verneområdestyrer og forvaltere.

--- slutt på innstilling ---

Dokumenter i saken

Vedlegg

1 **Til uttalelse - Miljødirektoratets forslag til ny organisering av arbeidsgiveransvar for forvalterne - Trollheimen landskapsvernområde**
2 **Utredningsoppdrag om organisering av verneområdeforvaltere**
3 **Vedlegg 1. Oppdrag til Miljødirektoratet - utredning om verneområdeforvaltere**
4 **Vedlegg 2. Oversikt over dagens forvaltningsknutepunkter**
5 **vedlegg 3. Juridisk notat om virksomhetsoverdragelse**

Saksopplysninger

Miljødirektoratet har, på oppdrag fra Klima- og miljødepartementet, sendt på høring forslag til ny organisering av arbeidsgiveransvaret for verneområdeforvalterne. Høringsfristen er satt til 22. mai 2026.

Formålet med utredningen er å vurdere hvordan organiseringen av verneområdeforvalterne kan bidra til å styrke den samlede forvaltningen av verneområdene. Klima- og miljødepartementet har særlig pekt på behovet for mer robuste fagmiljø, bedre daglig ledelse og faglig oppfølging, mer enhetlig kompetanseutvikling og bedre fleksibilitet i bruken av forvalterressurser.

Verneområdeforvalterne er i dag ansatt hos statsforvalteren, mens verneområdestyrene er forvaltningsmyndighet og disponerer forvalterressursen. Denne organiseringen innebærer at arbeidsgiveransvaret ligger hos statsforvalteren, mens styret har det faglige ansvaret for forvaltningen av verneområdene. Det er over tid pekt på enkelte utfordringer ved denne modellen, blant annet knyttet til rolleavklaring, ulik oppfølging av forvaltere, variasjon i fagmiljø og begrenset fleksibilitet ved fravær, vakanser og ulik arbeidsbelastning.

Oppdraget fra Klima- og miljødepartementet er avgrenset til å gjelde verneområdeforvalternes organisasjonsmessige tilknytning og øvrige organisering. Utredningen innebærer ikke en vurdering av hele forvaltningsmodellen for nasjonalparker og store verneområder. Verneområdestyrenes rolle som forvaltningsmyndighet og faglige instruksjonsmyndighet overfor forvalterne skal videreføres. Det er også lagt til grunn at verneområdeforvalterne fortsatt skal være desentralisert og lokalisert nær verneområdene.

Miljødirektoratet har vurdert fire alternative modeller for framtidig organisering. Alternativ 1 innebærer å videreføre dagens ordning, men med forbedringstiltak. Alternativ 2 innebærer å samle arbeidsgiveransvaret hos et fåtall statsforvaltere. Alternativ 3 innebærer å samle arbeidsgiveransvaret hos Miljødirektoratet. Alternativ 4 innebærer å opprette en egen nasjonal organisasjon for verneområdeforvalterne.

Miljødirektoratet anbefaler alternativ 2, der arbeidsgiveransvaret samles hos et begrenset antall statsforvalterembeter. Begrunnelsen er at dette kan gi sterkere fagmiljø, bedre ledelse og mer systematisk oppfølging av forvalterne. I utredningen er det foreslått en modell der Statsforvalteren i Trøndelag ikke videreføres som embete med arbeidsgiveransvar for

verneområdeforvalterne. Forvaltere i Trøndelag vil etter denne modellen bli overført til andre statsforvalterembeter.

For verneområdestyre i Trollheimen er det viktig å vurdere hvordan en eventuell ny organisering vil påvirke lokal og regional forankring, samhandling med styret og kommunene, tilgjengelighet til forvalterressursen og tilknytningen til eksisterende fagmiljø. Trollheimen er et stort og sammensatt verneområde som berører flere kommuner og fylker, og forvaltningen er avhengig av god lokalkunnskap, nærhet til området og god dialog med lokale og regionale aktører.

Vurdering

Forvalter vurderer at det er behov for å styrke organiseringen rundt verneområdeforvalterne. Bedre faglig oppfølging, tydeligere ledelse, mer systematisk kompetanseutvikling og større fagmiljø kan bidra positivt til forvaltningen av store verneområder. Samtidig er det avgjørende at en ny organisering ikke svekker den lokale og regionale forankringen som er viktig for verneområdeforvaltningen i Trollheimen.

Alternativ 1, videreføring av dagens ordning med forbedringstiltak, innebærer at dagens modell beholdes, men at det gjennomføres tiltak for å styrke ledelse, rolleavklaring, kompetanseutvikling, fleksibilitet og administrative løsninger. For Trollheimen vil dette innebære en videreføring av en kjent organisering. Det gir nærhet til eksisterende strukturer og viderefører dagens regionale tilknytning. Samtidig vil effekten av dette alternativet avhenge av at forbedringstiltakene faktisk blir gjennomført og finansiert. Uten økte ressurser og tydelig oppfølging vil utfordringer ved dagens modell kunne videreføres.

Alternativ 2, samling av arbeidsgiveransvaret hos et fåtall statsforvaltere, vurderes i utgangspunktet som et godt alternativ. Modellen kan gi større og mer robuste fagmiljø, styrket daglig ledelse og bedre faglig oppfølging av forvalterne. Den kan også gi bedre fleksibilitet ved sykefravær, vakanser og varierende arbeidsbelastning. For Trollheimen kan dette være positivt, særlig dersom det bidrar til bedre erfaringsdeling og mer samlet kompetanseutvikling.

Forvalter vurderer likevel at støtte til alternativ 2 må ha en tydelig forutsetning: Statsforvalteren i Trøndelag må opprettholdes som statsforvalterembete med arbeidsgiveransvar for verneområdeforvaltere i Trøndelag. Trøndelag har et betydelig fagmiljø innen verneområdeforvaltning, og regional tilknytning er viktig med tanke på geografi, reiseavstander, samhandling med fagmiljøet hos statsforvalteren og kjennskap til regionale forhold. Dersom Trøndelag utelates slik det er foreslått i utredningen, vil det kunne gi større avstand mellom forvalterne og arbeidsgiver/fagmiljø, og svekke den regionale tilknytningen.

For Trollheimen er lokal tilstedeværelse særlig viktig. Forvaltningen bygger på kjennskap til verneområdene, brukerinteresser, lokalsamfunn, kommuner og øvrige samarbeidspartnere. Dersom arbeidsgiveransvaret flyttes til et annet embete, må det sikres at forvalter fortsatt er lokalisert nær verneområdet, og at styret fortsatt har god tilgang til forvalterressursen. Det må også være tydelig at verneområdestyret fortsatt disponerer forvalters arbeidstid.

Alternativ 3, samling av arbeidsgiveransvaret hos Miljødirektoratet, kan gi én arbeidsgiver og mer ensartet praksis på nasjonalt nivå. Samtidig vil dette gi større organisatorisk avstand mellom forvalter og arbeidsgiver. Det kan også skape uklarheter knyttet til roller, ettersom Miljødirektoratet er klageinstans i saker behandlet av verneområdestyrene. Forvalter vurderer at dette kan svekke tilliten til forvaltningsordningen og gi uheldige rolleblandinger. Alternativet vurderes derfor som mindre egnet.

Alternativ 4, etablering av en egen nasjonal organisasjon for verneområdeforvalterne, kan gi tydeligere rolleavklaring og en mer samlet organisering. Samtidig vil etablering av en ny organisasjon være ressurskrevende og innebære betydelige omstillingskostnader. Det kan også føre til større avstand til eksisterende fagmiljø hos statsforvalteren, som i dag er en viktig støtte for forvalterne. Forvalter vurderer at alternativet framstår som mindre realistisk og mindre kostnadseffektivt enn alternativ 1 og 2.

Samlet vurderer forvalter at alternativ 2 gir den beste balansen mellom behovet for styrket faglig oppfølging, robuste fagmiljø og fleksibilitet, samtidig som regional forankring kan ivaretas. Dette forutsetter imidlertid at Statsforvalteren i Trøndelag opprettholdes som statsforvalterembete med arbeidsgiveransvar for verneområdeforvaltere i Trøndelag. Dersom Trøndelag ikke inngår i modellen, vurderes alternativ 1 som det beste alternativet for Trollheimen, forutsatt at forbedringstiltakene blir gjennomført og at det følger nødvendige ressurser med.

Forvalter vurderer også at en ny organisering må gi tydeligere rolleavklaring mellom verneområdestyret, statsforvalteren og Miljødirektoratet. Dette gjelder særlig dokumentforvaltning, arkiv, journalføring og kommunikasjon utad. Det må være tydelig hvem som er avsender, hvem som har ansvar for saksbehandling, og hvordan styrets rolle som forvaltningsmyndighet skal ivaretas.

Kompetanseheving vurderes som viktig uavhengig av valg av modell. Etablering av «forvalterskole», jevnlig faglig oppfølging, webinarer og nasjonale forvaltersamlinger vil kunne styrke forvaltningen og bidra til felles rolleforståelse. Nasjonale forvaltersamlinger bør videreføres og styrkes som arena for kompetanseutvikling, erfaringsutveksling og etablering av et sterkt nasjonalt fagfellesskap.

Forvalter vil også understreke at økte økonomiske rammer er en forutsetning for at en ny organisering skal gi ønsket effekt. Dersom det ikke følger økte ressurser med omorganiseringen, er det fare for at man i praksis viderefører dagens utfordringer, uten at forvaltningen blir vesentlig styrket.

Samlet vurderer forvalter at alternativ 2 gir den beste balansen mellom behovet for styrket faglig oppfølging, robuste fagmiljø, tydeligere ledelse og fleksibilitet, samtidig som regional forankring kan ivaretas. Dette forutsetter imidlertid at Statsforvalteren i Trøndelag opprettholdes som statsforvalterembete med arbeidsgiveransvar for verneområdeforvaltere i Trøndelag. Dersom Trøndelag ikke inngår i modellen, vurderes alternativ 1 som det beste alternativet for Trollheimen, forutsatt at forbedringstiltakene blir gjennomført og at det følger nødvendige ressurser med.

På denne bakgrunn anbefaler forvalter at arbeidsutvalget støtter alternativ 2, men med tydelig forutsetning om at Trøndelag opprettholdes som ansvarlig statsforvalterembete. Dersom denne forutsetningen ikke ivaretas, anbefales alternativ 1 med forbedringstiltak.

Utredningsoppdrag om organisering av verneområdeforvaltere

Status
Innsendt til Miljødirektoratet
Automatisk bekreftet via manuell registrering.

Innsendt av
Varangerhalvøya nasjonalparkstyre

Innsendt dato
30. april 2026

På vegne av
Varangerhalvøya nasjonalparkstyre

Målgruppe
Forbund/forening (Privat)

✓ Jeg bekrefter at denne uttalelsen er på vegne av hele oppgitte forbund/forening.

Utredningsoppdrag om organisering av verneområdeforvaltere

Miljødirektoratet fikk i mars 2025 et oppdrag fra Klima- og miljødepartementet om å gjennomgå verneområdeforvalternes organisasjonsmessig tilknytning og øvrige organisering, og vurdere om det bør gjøres endringer for å styrke forvaltningen av verneområdene. Miljødirektoratet har utredet 4 alternative løsninger, som sendes på høring til aktørene under forvaltningsmodellen.

Høringspartene er dermed følgende:

- Nasjonalpark- og verneområdestyrer
- Statsforalterembeter
- Statsforvalternes fellestjenester (STAF)

Relevante dokumenter ligger nederst på denne siden. Eventuelle uttalelser skal sendes til Miljødirektoratet via denne siden, ikke til Miljødirektoratets postmottak. Uttalelsene vil ligge på høringssiden og blir synlig for alle interesserte.

Vi ber om uttalelse til denne saken innen 22. mai 2026.

Ikke angitt svar i kommentarfeltet

Vedlegg

Høringsuttalelse fra Varangerhalvøya nasjonalparkstyre - utredning av alternativer for organisering av verneo…

Vega
verneområdestyre

Postadresse
c/o Statsforvalteren i Nordland
Postboks 1405
8002 Bodø

Besøksadresse
Nes
8980 Vega

Kontakt
Sentralbord: +47 75 53 15 00
Direkte: +47 +4775547802
sfnopost@statsforvalteren.no
www.nasjonalparkstyre.no/vega

Miljødirektoratet
Postboks 5672 Sluppen
7485 TRONDHEIM

Saksbehandler Anja Hennie Halmøy Fredriksen **Vår ref.** 2026/4098 **Deres ref.** **Dato** 22.05.2026

Uttalelse - Miljødirektoratets forslag til ny organisering av arbeidsgiveransvar for forvalterne - Vega verneområdestyre

Vega verneområdestyre har i møte 21.05.2026 behandlet sak 15/2026 med følgende resultat: Vega verneområdestyre tar Miljødirektoratets Utredning av alternativer for organisering av verneområdeforvaltere til orientering og gir følgende høringsuttalelse:

1. Verneområdstyret støtter hovedretningen i alternativ 2, med de merknader som fremgår av saken.
2. Styret forutsetter at en ny organisering sikrer tydelig rolleavklaring, styrker styrets myndighet og ivaretar lokal tilstedeværelse.
3. Styret understreker behovet for bedre koordinering av forvalterne, tilstrekkelige økonomiske rammer og styrket samarbeid med sentrale aktører.

Vurdering av saken

Verneområdstyret har vurdert Miljødirektoratet sin utredning om organisering av verneområdeforvalterne, og mener at det er behov for endringer som kan styrke forvaltningen av verneområdene. Styret støtter i hovedsak utredningens anbefaling om alternativ 2 – samling av arbeidsgiveransvaret hos et færre antall Statsforvaltere, da dette vurderes å kunne gi bedre forutsetninger for styrket ledelse, større fagmiljø og mer fleksibel ressursutnyttelse. Samtidig er det flere forutsetninger som må være på plass for at en slik modell skal fungere etter hensikten:

<u>Tydelig rolleavklaring og styrking av styrets rolle</u>

Styret vil understreke at en ny organisering må gi et tydeligere skille mellom Statsforvalteren og verneområdestyrene. Dette gjelder særlig hvem som fremstår som avsender og postmottak i kommunikasjon utad, tydelig rolleforståelse overfor publikum og samarbeidspartnere. Styret mener videre at verneområdestyrets rolle som forvaltningsmyndighet og juridisk enhet må styrkes og sekretariatsfunksjonen må styrkes og tydeliggjøres.

Ansvar for prioritering av forvalterressursen
Styret legger til grunn at det fortsatt er verneområdstyret som disponerer forvalters arbeidstid dette er en forutsetning for å ivareta styrets rolle som forvaltningsmyndighet. Samtidig bør det åpnes for en viss fleksibilitet slik at ledig kapasitet kan benyttes på tvers av områder dette må være tydelig regulert i vedtektene. Eventuelle endringer i disponering av forvalters tid forutsetter etter styrets vurdering endringer i vedtektene.

Lokal forankring og tilstedeværelse
Styret vil understreke at lokal tilstedeværelse og nærhet til verneområdene er avgjørende for god forvaltning, forvalterne fortsatt må være lokalisert nær verneområdene samt lokal kunnskap og kontakt med brukere og lokalsamfunn må ivaretas.

Forvaltningsknutepunkt
Styret er positiv til at det blir en styrking og gjennomgang av forvaltningsknutepunktene. Viktige forhold er behov for sterkere fagmiljø lokalt og samlokalisering med relevante aktører som organisasjoner, kommunalt ansatte. Disse relevante aktørene har ofte tett kontakt med brukere og lokalsamfunn, og kan styrke kunnskapsgrunnlaget, gjennomføringskraften og legitimiteten i verneområdeforvaltningen. En forståelse av forvaltningsknutepunkt som inkluderer slike miljøer vil være i tråd med utredningens mål om sterkere lokale fagmiljø og mer robust forvaltning.

Ledelse, fagmiljø og økonomiske rammer
Styret er positiv til etablering av tydelig ledelse som seksjonsleder samt styrking av fagmiljøene. Samtidig understrekes det at tilstrekkelige økonomiske rammer er en forutsetning for å lykkes med ny organisering uten dette vil endringene i praksis ikke gi ønsket effekt.

Samarbeid med SNO og besøkssenter
Styret støtter behovet for styrket samarbeid med Statens naturoppsyn. Det bør legges til rette for mer systematisk samarbeid, for eksempel gjennom faste møter mellom forvaltning og SNO. Styret ser også behov for formalisering av samarbeidet med besøkssentre.

Organisering og styring av forvalterressursene
Styret merker seg at alternativ 2 kan gi Statsforvalteren større innflytelse på bruk av forvalterressurser på tvers av verneområder. Styret vil understreke at dette ikke må svekke styrets prioriteringsmyndighet og eventuelle endringer må avklares i styringsdokumenter.

Kompetanse og opplæring
Styret mener det er behov for styrket opplæring i forvaltningsmodellen for alle nivåer i forvaltningen dette gjelder også for Statsforvalteren og Miljødirektoratet. Økt kunnskap om rollen til verneområdestyrene er viktig for god samhandling.

Prosess og involvering
Styret registrerer at det har vært oppnevnt en ressursgruppe i arbeidet med utredningen, og stiller spørsmål ved hvor stor grad av involvering denne gruppen faktisk har hatt. Styret mener det er viktig med god involvering av berørte aktører i det videre arbeidet.

Konklusjon
Samlet sett vurderer styret at alternativ 2 kan gi et styrket og mer robust grunnlag for verneområdeforvaltningen. Det er viktig at modellen tydeliggjør roller og ansvar mellom Statsforvalter og verneområdestyrer. En vellykket organisering forutsetter videre at lokale forvaltningsknutepunkt forstås bredt og inkluderer relevante statlige og ikke-statlige fagmiljø, samt at ledelse, fagmiljø og økonomiske rammer styrkes i takt med nye oppgaver og forventninger.

Med hilsen

Anja Hennie Halmøy Fredriksen
rådgiver

Dette brevet er godkjent elektronisk og har derfor ikke underskrift.

Nasjonalparkstyret for Øvre Dividal nasjonal-park og Dividalen landskapsvernområde

Postadresse
Postboks 700
9815 VADSØ

Besøksadresse
Mellombygdveien
9321 Moen

Kontakt
Sentralbord: +47 78 95 03 00
Direkte: +47 95 22 36 70
sftfpost@statsforvalteren.no
https://www.nasjonalparkstyre.no

Miljødirektoratet
Postboks 5672 Sluppen
7485 TRONDHEIM

Saksbehandler Kai Ove Kristiansen **Vår ref.** 2026/3970-3 432.3 **Deres ref.**2025/5713 **Dato** 07.05.2026

Øvre Dividal nasjonalpark - høring - utredning av alternativer for organisering av verneområdeforvaltere

Viser til høring angående utredning av alternativer for organisering av verneområdeforvaltere (deres ref. 2025/5713). Nasjonalparkstyret for Øvre Dividal nasjonalpark og Dividalen landskapsvernområde har i styremøte 05.05.2026 (sak ST26/26) vedtatt følgende høringsuttalelse:

Nasjonalparkstyret i Øvre Dividal nasjonalpark og Dividalen landskapsvernområde støtter Miljødirektoratets anbefaling om å samle arbeidsgiveransvaret for verneområdeforvalterne hos et fåtall statsforvaltere. Etter nasjonalparkstyrets vurdering fremstår dette som det mest hensiktsmessige alternativet for å styrke ledelse, fagmiljø og samordning i verneområdeforvaltningen nasjonalt.

I Troms og Finnmark er det i dag 13 verneområdeforvaltere. Det relativt høye antallet innebærer at en slik omorganisering ikke bør medføre endringer i hvilken statsforvalter som har arbeidsgiveransvaret i regionen. Dette gir forutsigbarhet og legger til rette for en videreføring av den lokale og regionale forankringen som er viktig for en effektiv forvaltning.

Nasjonalparkstyret anbefaler at verneområdeforvalterne samles i en egen seksjon under miljøavdelingen, ledet av en seksjonsleder. Dette vil gi tydeligere ledelseslinjer, bedre koordinering av oppgaver og styrket faglig oppfølging. En slik organisering kan også øke kapasiteten til kompetanseutvikling, samhandling og kvalitetssikring på tvers av forvalterne.

Nasjonalparkstyret mener derfor at Miljødirektoratets anbefalte modell, kombinert med en tydelig intern organisering i en egen seksjon, vil gi de beste forutsetningene for en styrket og mer effektiv verneområdeforvaltning i Troms og Finnmark.

Med hilsen

Kai Ove Kristiansen
nasjonalparkforvalter

Dokumentet er elektronisk godkjent

Sak 24/2026 Organisering av verneområdeforvaltere – høring fra Miljødirektoratet

Klima og miljødepartmentet (KLD) har gitt Miljødirektoratet i oppdrag å utrede framtidig organisering av verneområdeforvalterne. Miljødirektoratets utredning er nå på høring med frist 22. mai 2026. Direktoratets frist for å oversende sin tilrådning til KLD er 1. juli 2026.

Saksdokumentene i lenke:
Utredningsoppdrag om organisering av verneområdeforvaltere - miljodirektoratet.no

Historikk
KLD arrangerte 21. januar 2025 et oppstartsmøte der de fleste verneområdestyrene var representert, for å orientere om departementets vurderinger av behovet for en utredning av organiseringen av verneområdeforvalterne og for å høre styrenes syn på en slik utredning. Styrene ble også gitt anledning til å gi sin tilbakemelding til departementet skriftlig i etterkant av møtet, før KLD ga utredningsoppgaven til Miljødirektoratet.

Vedtak - høringsuttalelse

Øvre Pasvik nasjonalparkstyre viser til sitt tidligere innspill til KLD datert 10.02. 2025 (vedlagt). Styret har først noen generelle betraktninger til høringen.

Verneområdestyrene fungerer i realiteten som arbeidsgiver i det daglige, mens statsforvalterne formelt har arbeidsgiveransvaret.

Instruksjons- og styringsrett ligger hos styrene: Forvalterne arbeider på vegne av verneområdestyrene og etter styrenes vedtak og føringer.

Statsforvalterens personalansvar er administrativt, ikke funksjonelt: Statsforvalterens rolle er begrenset til formelle personaloppgaver uten instruksjonsmyndighet i kjerneoppgavene.

Uansett valg av organisering er det behov for styrking av økonomien knyttet til både styrenes og statsforvalters verneområdeforvaltning. Videre behøves klargjøring av styrenes som arbeidsgiver for forvalterne og styrenes styringsrett i forhold til egne budsjettmidler til drift og tiltak. Verneområdestyrene som juridisk subjekter og som forvaltningsmyndighet må ha økonomisk ansvar for budsjettmidler til drift av styret og tiltak i verneområdene. Styrene må være den som vedtar hva midlene skal brukes til som for eksempel å gjøre arbeidsavtaler med ulike leverandører. Når styrene vedtar bruk av midler og bestiller tiltak og gjør anskaffelser, må styrene også ha kompetanse til inngå avtaler med leverandører som utfører vedtakene.

Alternativ 3 - samling av arbeidsgiveransvaret hos Miljødirektoratet, vil best styrke styrenes reelle arbeidsgiverrolle ved at statsforvalteren trekkes ut av den daglige styringslinjen, slik at forvalterne kan arbeide mer entydig under styrets logo og adresse, og direkte på oppdrag fra styrene. En nasjonal arbeidsgiver hos Miljødirektoratet vil gi like rammer, færre administrative tidstyver og dermed bedre grunnlag for prioritering av styrets vedtak og et tettere operativt og faglig samarbeid mellom styrene, forvalter og SNO. For både verneområdestyrene og forvalterne vil en landsdekkende organisering også gi klare fordeler gjennom fagfellesskap, lik praksis og kompetanseutvikling sammen med alle landets styrer og forvaltere, fremfor å være spredt i mindre miljøer hos 3–5 statsforvalterembeter.

Øvre Pasvik nasjonalparkstyre mener at organisering direkte under Miljødirektoratet vil være viktig for den videre utviklingen av den lokale verneområdeforvaltningen. Styret nærmer seg en ny fase der nødvendig infrastruktur i hovedsak er etablert, og hvor hovedtyngden av arbeidet framover vil ligge på skjøtsel, tilsyn, vedlikehold og lokal nettverksbygging.

Framtidens forvalter vil ha behov for helhetlige oversikter, fagkompetanse og kontinuerlig oppfølging av smått og stort i verneområdene, som ikke kan ivaretas gjennom tjenestekjøp eller av Statens naturoppsyn alene. En slik utvikling vil kreve fleksibilitet i budsjettrammer og bevilgningsformål i de årlige tildelingene over statsbudsjettet. Etter styrets vurdering ivaretas dette behovet best gjennom en organisering direkte under Miljødirektoratet, som gir en kort tjenestevei til bevilgende departement. Eksempler på behov som er utenfor både dagens dagens postformål og styrenes handlingsrom, er engasjement av korttidshjelp/sesongarbeidere og innkjøp av verktøy i form av små motoriserte kjøretøy (ATV/UTV alternativt snøskuter).

Nasjonalparkstyret vil knytte noen merknader til direktoratets anbefaling, - alternativ 2. samling av arbeidsgiveransvaret hos et fåtall statsforvaltere;
Å få på plass en dedikert seksjonsleder for verneområdeforvalterne er en forutsetning for å styrke forvaltningen av verneområdene. En seksjonsleder må bidra til en mer tydelig kontaktflate mellom statsforvalteren og styrene. Seksjonsleder bør delta i minst ett årlig styremøte for å sikre dialog, rolleforståelse og forankring.

Seksjonslederen bør formalisere samarbeidet med styret gjennom en skriftlig avtale som blant annet klargjør at styreleder deltar i medarbeidersamtaler og kobles inn på arbeidsgiversiden i lønnsforhandlinger, samt avklarer støtte til økonomiforvaltning og annen administrativ støtte fra statsforvalteren til styrene. Avtalen må regulere støtte knyttet til styrenes drifts- og reisebudsjett, anskaffelser, post- og journalsystemer, samt forvalters kontor- og utstyrsbehov, og tydeliggjøre forventninger til faglig samarbeid mellom forvalter, forvalterkolleger og kolleger hos statsforvalter.

Seksjonslederen bør også kunne ivareta kortvarige forvalteroppgaver ved sykdom eller inhabilitet, for å sikre kontinuitet og saksbehandling.

Stillingen kan samtidig fungere som en naturlig og attraktiv karrierevei for erfarne forvaltere.

Ålfotbreen
verneområdestyre

Møteprotokoll

Utval: **Ålfotbreen verneområdestyre**
Møtestad: Teams
Dato: 30.04.2026
Tidspunkt: 14:00 - 15:00

Følgjande faste medlemmer møtte:

Namn	Funksjon	Representerer
Jacob Andre Telvik Nødseth	Leiar	Kinn kommune
Henny Margrete Hansen	Medlem	Bremanger kommune
Katrine Anita Heggelund	Nestleiar	Gloppen kommune

Følgjande medlemmer hadde meldt forfall:

Namn	Funksjon	Representerer
Åsmund Berthelsen	Medlem	Vestland fylkeskommune

Følgjande varamedlemmer møtte:

Namn	Møtte for	Representerer

Merknader:

Andre frammøtte:

Namn
Alf Erik Røyrvik

Underskrift:

Vi stadfestar med underskriftene våre at det som er ført på dei sidene vi har signert i møteboka, er i samsvar med det som vart vedteke på møtet.

Saksliste

Utvalgs-saksnr	Innhold	Lukket	Arkiv-saksnr
ST 9/26	Godkjenning av innkalling og sakliste		
ST 10/26	Val av styremedlem som skal signere protokoll		
ST 11/26	Naustdal-Gjengedal verneområdestyre og Ålfotbreen verneområdestyre - høyring - utredningsoppdrag om organisering av verneområdeforvaltarar		2024/18206
ST 12/26	Naustdal-Gjengedal og Ålfotbreen - planlegge felles studietur i 2026		2026/7867

ST 9/26 Godkjenning av innkalling og sakliste

Saksprotokoll i Ålfotbreen verneområdestyre - 30.04.2026

Handsaming i møte

Vedtak

Innkalling og sakliste vart godkjent.

ST 10/26 Val av styremedlem som skal signere protokoll

Saksprotokoll i Ålfotbreen verneområdestyre - 30.04.2026

Handsaming i møte

Vedtak

Henny Hansen vart valt til å signere protokoll saman med styreleiar.

ST 11/26 Naustdal-Gjengedal verneområdestyre og Ålfotbreen verneområdestyre - høyring - utredningsoppdrag om organisering av verneområdeforvaltarar

Innstilling frå forvaltar

Forvaltar har ikkje innstilling i saka.

Saksprotokoll i Naustdal-Gjengedal verneområdestyre - 30.04.2026

Handsaming i møte

Vedtak

Styra har gjennomført felles styremøte mellom Ålfotbreen verneområdestyre og Naustdal-Gjengedal verneområdestyre.

Begge styra er godt nøgd med korleis dagens ordning fungerer. Styra ser det vidare som viktig å halde på kvalitetane ved dagens ordning, med tydeleg lokal/regional forankring. Samstundes er det viktig å styrke samarbeidet mellom områdeforvaltarane og mellom områdeforvaltarane og miljøforvaltninga elles (både funksjonar hos Statsforvaltaren og Miljødirektoratet/SNO).

Styra ser følgjeleg alternativ 1 eller 2 som det mest høvelege.

Saksprotokoll i Ålfotbreen verneområdestyre - 30.04.2026

Handsaming i møte

Vedtak

Styra har gjennomført felles styremøte mellom Ålfotbreen verneområdestyre og Naustdal-Gjengedal verneområdestyre.

Begge styra er godt nøgd med korleis dagens ordning fungerer. Styra ser det vidare som viktig å halde på kvalitetane ved dagens ordning, med tydeleg lokal/regional forankring. Samstundes er det viktig å styrke samarbeidet mellom områdeforvaltarane og mellom områdeforvaltarane og miljøforvaltninga elles (både funksjonar hos Statsforvaltaren og Miljødirektoratet/SNO).

Styra ser følgjeleg alternativ 1 eller 2 som det mest høvelege.

ST 12/26 Naustdal-Gjengedal og Ålfotbreen - planlegge felles studietur i 2026

Innstilling frå forvaltar

Styra konkretiserer detaljar for studietur for begge styra i 2026.

Saksprotokoll i Naustdal-Gjengedal verneområdestyre - 30.04.2026

Handsaming i møte

Vedtak

Styra gav styreleiarane og verneområdeforvaltar i oppdrag å planlegge felles studietur for begge styra i 2026.

Føringar:
- Det vert lagt opp til ein tur over 3 dagar (2 overnattingar).
- Turen vert primært i veke 39, alternativt i veke 34.

Forvaltar sjekkar med styremedlemmene som ikkje var med på møte i dag, kva veke som passar best for dei.

Saksprotokoll i Ålfotbreen verneområdestyre - 30.04.2026

Handsaming i møte

Vedtak

Styra gav styreleiarane og verneområdeforvaltar i oppdrag å planlegge felles studietur for begge styra i 2026.
Føringar:
- Det vert lagt opp til ein tur over 3 dagar (2 overnattingar).
- Turen vert primært i veke 39, alternativt i veke 34.

Forvaltar sjekkar med styremedlemmene som ikkje var med på møte i dag, kva veke som passar best for dei.

Nasjonalparkstyret
Ånderdalen
nasjonalpark

Besøksadresse
Tranøy Øverbotn
9304 Vangsvik

Postadresse
Statens Hus
9815 Vadsø

Kontakt
Sentralbord +47 77 64 20 00
Direkte 77642220+47 48 15 22 90
fmtribi@statsforvalteren.no

Miljødirektoratet
Postboks 5672 Sluppen
7485 TRONDHEIM

Saksbehandler Ingve Birkeland **Vår ref.** 2026/3971 - 432.3 **Dato** 21.05.2026

Ånderdalen nasjonalparkstyre- høringssvar - utredning av alternativer for organisering av verneområdeforvaltere

Deres referanse: 2025/5713

Ånderdalen nasjonalparkstyre vedtok sin høringsuttalelse på styremøte 21.5. 26.

Ånderdalen nasjonalparkstyre støtter Miljødirektoratets anbefaling om å gå videre med alternativ 2 - **Å samle arbeidsgiveransvaret hos et fåtall statsforvaltere som modell for videre organisering av verneområdeforvalterne**.

Ånderdalen nasjonalparkstyre mener det er avgjørende at eksisterende og økte midler tildelt forvalterstillingene i embetene, er øremerket nettopp forvalterne. Ånderdalen nasjonalparkstyre ønsker å beholde styringsrett over forvalters arbeidstid og at Statsforvalteren ikke gis økt fleksibilitet i bruk av forvalterressurser mellom styrene.

Nasjonalparkstyret er likevel positiv til at forvalteren kan bidra til å løse kapasitetsproblemer hos andre styrer ved sykefravær eller vakanser, men dette må avklares med nasjonalparkstyret og slike avtale skal kun inngås såfremt det ikke går utover arbeidet forvalteren er satt til å gjøre for sitt respektive styre.

Nasjonalparkforvalteren for Ånderdalen nasjonalpark jobber tett sammen med nasjonalparkforvalterne for Øvre Dividal og Rohkunborri nasjonalparker. Dette er et samarbeid som nasjonalparkstyret er fornuftig og formålstjenlig, da dette styrker forvaltningen og er innenfor samme region, Midt-Troms.

Ånderdalen nasjonalparkstyre er orientert om at Miljødirektoratet i sin tilrådning til vern av Andfjorden marine verneområde, foreslår at forvaltningsmyndigheten enten skal ligge i et utvidet Ånderdalen nasjonalparkstyre, eller i et eget interkommunalt forvaltningsstyre.

Ånderdalen nasjonalparkstyrer ønsker å poengtere viktigheten av å bygge opp robuste forvaltningsknutepunkt. Nasjonalparkstyret ønsker derfor at de ekstra personellressursene som kommer i forbindelse med opprettelsen av

Andfjorden marine verneområde (en ekstra forvalterstilling og eventuelt en egen stilling i Statens naturoppsyn) samlokaliseres ved det etablerte forvaltningsknutepunktet i Øverbotn.

Med vennlig hilsen

Line Miriam Haugan
Styreleder
Ånderdalen nasjonalparkstyre

Kopi til:
Statsforvalteren i Troms og Finnmark Postboks 700 9815 VADSØ

Folgefonna
nasjonalparkstyre

Saksframlegg

Arkivsaksnr: 2024/18202-4
Sakshandsamar: Astrid Bakke Haavik
Dato: 04.05.2026

Utval	Utvalssak	Møtedato
Folgefonna nasjonalparkstyre	16/26	18.05.2026

Framlegg høyringssvar - Folgefonna nasjonalparkstyre - utredning av organisering av verneområdeforvaltarar

Saksprotokoll i Folgefonna nasjonalparkstyre - 18.05.2026

Handsaming i møte

Innstillinga er samrøystes vedteke.

Vedtak

Folgefonna nasjonalparkstyre sluttar seg i hovudsak til ei vidareføring av dagens organisering av verneområdeforvaltninga, kombinert med dei forbetringstiltaka som er foreslått i utgreiinga. Styret meiner at både alternativ 1 og alternativ 2 kan fungere godt, så lenge lokal forankring, tilstrekkelege ressursar, tydeleg rolleavklaring og styrkt kompetanse blir sikra.

Styret legg særleg vekt på:

- fullfinansiering og øyremerking av midlar til forvaltarstillingar
- tydeleg rolleavklaring mellom styre, forvaltar og statsforvaltar
- styrking av juridisk og fagleg støtte til forvaltarane
- systematisk opplæring og gode faglege møteplassar
- velfungerande forvaltningsknutepunkt med tett samarbeid med SNO og besøkssenter

---

Saksopplysningar

Bakgrunn for saka

Nasjonalpark	Folgefonna Nasjonalpark
Landskapsvernområde	Hattebergsdalen
	Ænesdalen
	Bondhusdalen
	Buer
Naturreservat	Langebudalen

Klima- og miljødepartementet (KLD) gav i mars 2025 Miljødirektoratet i oppdrag å gjennomføre ei utgreiing av organiseringa av verneområdeforvaltninga i Noreg. Bakgrunnen for oppdraget er behov for å styrkje forvaltninga av verneområda, sikre meir heilskapleg praksis og leggje betre til rette for fagleg utvikling, samordning og effektiv ressursbruk.

Oppdraget byggjer vidare på erfaringar sidan innføringa av lokal forvaltning i 2010, Riksrevisjonen si undersøking frå 2014 og seinare oppfølging frå departementet. Utgreiinga er avgrensa til organisatoriske forhold. Det er ein klar føresetnad at sjølve forvaltningsmodellen ligg fast, mellom anna at:

- verneområdestyra framleis skal ha fagleg instruksjonsmyndigheit overfor forvaltarane
- forvaltarstillingane skal vere desentraliserte og lokaliserte nær verneområda
- målet er sterke, lokale og regionale forvaltningsknutepunkt med solide fagmiljø

Miljødirektoratet har vurdert fire alternative organiseringsmodellar:

1. Vidareføring av dagens ordning, med forbetringspunkt
2. Samling av arbeidsgjevaransvaret hos eit avgrensa tal statsforvaltarar
3. Samling av arbeidsgjevaransvaret hos Miljødirektoratet
4. Etablering av eigen organisasjon med eiga leiing

Direktoratet tilrår alternativ 2, kombinert med ei rekkje tiltak for å styrkje forvaltninga innanfor både alternativ 1 og 2. Utgreiinga er på høyring, og verneområdestyra er inviterte til å kome med uttale med frist 22. mai. Forvaltarane sine innspel skal ivaretakast og sendast inn av statsforvaltaren. For ein nærare skildring viser eg til høyringsdokumentet: Utredningsoppdrag om organisering av verneområdeforvaltere - miljodirektoratet.no.

Dagens organisering og situasjonen for Folgefonna nasjonalpark
Folgefonna nasjonalparkstyre har forvaltningsansvar for Folgefonna nasjonalpark og tilhøyrande verneområde etter vedtektene. Nasjonalparkforvaltar er administrativt tilsett hos statsforvaltaren i Vestland, medan styret har vedtaksmynde og disponerer forvaltaren si arbeidstid. I tillegg bidreg Statsforvaltaren med fellestenester som arkivfunksjon, økonomistyring og personaloppfølging.

Denne fordelinga av ansvar mellom styret og statsforvaltaren har i hovudsak har fungert godt, men ho medfører også gråsoner når det gjeld roller, dokumentforvaltning og fagleg oppfølging. Samstundes er sekretariata til styrene små og sårbare ved sjukefråvær, permisjonar eller vakanser, noko som gjer fleksibilitet og samarbeid på tvers viktig.

Vurdering

Miljødirektoratet foreslår ei styrking av ordninga som det viktigaste tiltaket, uavhengig av kva modell som blir valgt, oppsummert under:

1. Auke av kapasitet og ressursar hos statsforvaltarane for å støtte forvaltarane
    a. Auka tildeling per forvaltarstilling (eksisterande stillinger fra før 2024)
    b. Synliggjere øyremerking av midlar per forvaltarstilling i Prop. 1S
    c. Tilføre midlar til embete (med mer enn 10 forvaltarar) for å tilsetje ein dedikert seksjonsleiar med personal- og fagansvar. I embete med færre forvaltarar føreslår vi vi å tilføre midlar til ein forvaltarkoordinator som skal bistå på tvers

av forvaltarar/styrer med fagleg rådgiving og bistand i oppgåver.
Personalansvaret må då framleis ligge hos ein leiar hos statsforvaltaren.

2. Klargjering av roller internt blant aktørane knytt til fagleg oppfølging av forvaltarane
3. Klarere skilje mellom arbeidsgjevar og styret i dokumentforvaltninga
4. Auka fleksibilitet i fordeling av forvaltarressursar mellom styre
5. Innføring av "Forvalterskolen" for opplæring og kompetanseheving hjå forvaltarane
6. Forvaltarsamlingar, både nasjonale og regionale
7. Formalisere samarbeidet med besøkssenter – det er også i gang arbeid med å revidere besøkssenterstrategi no
8. Gjennomgang av forvaltningsknutepunkta for betre fungerande knutepunkt
9. Legge til rette for at SNO får tilgang til forvaltningsknutepunkta

Overordna vurdering av organisasjonsmodellane

Ei viktig styrke ved dagens ordning, og ved både alternativ 1 og 2, er den faglege og administrative tilknytinga til statsforvaltaren. Dette gir forvaltarane tilgang til etablerte fagmiljø, juridisk kompetanse og nettverk mot kommunar og andre statlege aktørar. Tilknytinga bidreg også til betre samordning mellom verneområde som blir forvalta av styre, og dei som ligg direkte under statsforvaltaren.

Styret vil samstundes peike på at alternativ 2 kan innebere ei svekking av den lokale eller regionale tilknytinga dersom forvaltarstillingar blir flytta til statsforvaltarembete utan geografisk nærleik til verneområda. Slike endringar må vurderast nøye, og uttaler frå berørte verneområdestyre bør tilleggjast stor vekt. Lokalkunnskap, nærleik og kjennskap til brukarinteresser er sentrale føresetnader for god forvaltning.

Alternativ 3 og 4, med endra statleg organisering utanfor statsforvaltarembeta, blir vurderte som lite aktuelle og vert ikkje nærare kommenterte.

Finansiering og ressursgrunnlag
Styret legg stor vekt på at den desentraliserte forvaltningsmodellen må vere fullfinansiert for å fungere etter intensjonen. Det er avgjerande at midlar til verneområdeforvaltning blir synleggjorde og øyremerkte per forvaltarstilling i statsbudsjettet (Prop. 1 S). Dette er viktig for å unngå konkurranse om ressursar mellom verneområdeforvaltning og andre oppgåver hos statsforvaltaren.

Vidare støttar styret forslaget om å styrkje statsforvaltarembeta med klare leiings- og koordineringsfunksjonar for forvaltarane, til dømes gjennom seksjonsleiarar eller forvaltar-koordinatorar. Ei slik styrking vil kunne bidra til betre fagleg oppfølging, meir systematisk kompetanseutvikling og større kontinuitet ved utskifting av personell.

Behovet for juridisk bistand i saksbehandlinga blir også understreka. Forvaltningssakene er ofte komplekse, og tilgang til juridisk kompetanse er viktig for kvalitet, rettstryggleik og effektiv saksbehandling.

Rolleavklaring mellom styre, forvaltar og statsforvaltar

Ei tydeleg rolleavklaring mellom verneområdestyret som sjølvstendig forvaltningsorgan, forvaltaren som sekretariat og statsforvaltaren som arbeidsgjevar og eventuell klageinstans, er avgjerande for legitimitet og tillit til forvaltningsordninga.

Styret er positive til at statsforvaltaren si rolle som fagleg rådgjevar blir tydeleggjort i sentrale styringsdokument, som Hovedinstruks for statsforvaltaren. Samstundes meiner styret at direkte involvering frå statsforvaltaren i forvaltarane sine innstillingar til vedtak kan kome i konflikt med rolla som klageinstans. Slik fagleg rådgjeving bør difor berre skje når forvaltaren sjølv tek initiativ til det, og ho må ikkje utvikle seg til ei uformell godkjenningsordning.

Det er viktig at forvaltarane har rom for sjølvstendige faglege vurderingar på vegner av styret, slik at styret sin rolle og ansvar blir tydeleg halden fram. Eventuelle usemjer om saksutgreiing eller tolking av verneforskrifter bør handterast gjennom eksisterande klageordningar.

Dokumentforvaltning og synleggjering av styret
Styret støttar forslaga om eit klarare skilje mellom arbeidsgjevar og styre i dokumentforvaltninga. Tydleg avsendarrolle er viktig for openheit, ryddig kommunikasjon og tillit frå publikum og samarbeidspartnarar. Eigne e-postadresser og arkivløysingar for verneområdestyra vil bidra til å synleggjere at forvaltarane opptrer på vegner av styret, ikkje statsforvaltaren. Arkiv- og dokumentløysingar må vere funksjonelle, kvalitetssikra og tilpassa krava til offentleg journalføring.

Fleksibilitet i bruk av forvaltarressursar
Små sekretariat gjer verneområdeforvaltninga sårbar. Styret er difor positivt til auka fleksibilitet i bruk av forvaltarressursar på tvers av styre, særleg ved sjukefråvær, permisjonar eller vakansar. Samstundes meiner styret at slik omdisponering må vere basert på dialog med både forvaltaren og styreleiar, sjølv om arbeidsgjevar får større formell styringsrett.

Kompetanseheving, forvalterskule og faglege møteplassar
Styret støttar innføring av «Forvalterskulen» som eit systematisk opplæringsløp for nye og erfarne forvaltarar. Lik og strukturert opplæring vil bidra til meir einsretta praksis, høgare fagleg kvalitet og styrkt rettstryggleik i forvaltninga. Vidare blir faste forvaltersamlingar vurderte som svært viktige for erfaringsutveksling, nettverksbygging og fagleg utvikling. Styret støttar forslag om faste intervall og samarbeid mellom Miljødirektoratet, statsforvaltaren og SNO i gjennomføringa.

Forvaltningsknutepunkt, SNO og besøkssenter
Styret støttar ein gjennomgang av forvaltningsknutepunkta med sikte på å styrkje fagmiljøa. Samlokalisering av forvaltarar med andre forvaltarar, SNO, fjellstyre og andre relevante aktørar gir betre læringsmiljø, effektivare samarbeid og betre service til publikum. Tilgang til integrerte kontorløysingar for SNO blir vurdert som særleg viktig, både for dagleg samhandling og for å sikre kontinuitet ved utskifting av personell. Styret deler uroa for manglande SNO-ressursar i enkelte område, særleg i lys av auka besøk og større forventningar til besøksforvaltning og verdiskaping.

Samarbeid med besøkssenter bør utviklast vidare, og må sjåast i samanheng med ny nasjonal besøkssenterstrategi. Ei styrkt rolle for besøkssenter i informasjons- og rettleiingsarbeidet føreset at det blir tilført nødvendige ressursar til dette.

Innstilling frå forvaltar

Folgefonna nasjonalparkstyre sluttar seg i hovudsak til ei vidareføring av dagens organisering av verneområdeforvaltninga, kombinert med dei forbetringstiltaka som er foreslått i utgreiinga. Styret meiner at både alternativ 1 og alternativ 2 kan fungere godt, så lenge lokal forankring, tilstrekkelege ressursar, tydeleg rolleavklaring og styrkt kompetanse blir sikra.

Styret legg særleg vekt på:

- fullfinansiering og øyremerking av midlar til forvaltarstillingar
- tydeleg rolleavklaring mellom styre, forvaltar og statsforvaltar
- styrking av juridisk og fagleg støtte til forvaltarane
- systematisk opplæring og gode faglege møteplassar
- velfungerande forvaltningsknutepunkt med tett samarbeid med SNO og besøkssenter

Vestnorsk fjordlandskap

Geirangerfjorden

Dei sameinte nasjonane sin organisasjon for utdanning, vitskap og kultur

Vestnorsk fjordlandskap

Miljødirektoratet

Høyring – «Utredningsoppdrag om organisering av verneområdeforvaltere», høyringsnummer 2025/5713

Innspel frå Verdsarvkoordinator Geirangerfjorden verdsarvområde – del av verdsarven Vestnorsk fjordlandskap

Verdsarvkoordinator si rolle

Verdsarvkoordinator har ei nøkkelrolle i forvaltninga av norske verdsarvområde. Rolla inneber ikkje formell myndigheit, men ein delegert fagleg funksjon og statleg mandat med ansvar for å sikre ivaretaking av verdsarvverdiane (OUV). Koordinatoren skal bidra med kunnskapsbaserte vurderingar i plansaker, samordne aktørar på ulike nivå og sikre at utvikling skjer i tråd med nasjonale mål og UNESCO sine krav til forvaltning av verdsarv.

Verdsarvkoordinator funksjonen er organisatorisk plassert i Stiftinga Geirangerfjorden verdsarv, ein organisasjon som arbeider tett med forvaltninga og andre relevante aktørar i verdsarvområdet for å ta vare på UNESCO verdsarvområdet Vestnorsk fjordlandskap - Geirangerfjorden sin framifrå Universelle verdi (OUV).

Vi ønsker med dette å gi innspel til høyringa om framtidig organisering av verneområdeforvaltarane knytt til Vestnorsk fjordlandskap. Sjølv om Verdsarvkoordinator eller stiftinga ikkje står på den formelle høyringslista, vart vi gjort merksame på saka gjennom samarbeidspartnarar innan forvaltninga av verdsarvområdet. Som aktør med ansvar for forvaltningsknutepunktet, kunnskapsutvikling, formidling og samarbeid knytt til verdsarven, meiner vi saka har stor betydning for den framtidige forvaltninga av området, og ønskjer derfor å kome med våre synspunkt.

Lokal og regional forankring og fysisk nærvær må vere eit grunnprinsipp

Vi vil vektlegge at lokal forankring er avgjerande for ei god og tillitsbasert verneområdeforvaltning. Dette har også vore eit sentralt premiss i dagens forvaltningsmodell, der målet har vore å sikre nær kontakt med lokalsamfunn, lokale beslutningstakarar og lokal kunnskap om natur, kultur og bruk av områda.

Samtidig er det viktig at god lokal forvaltning ikkje kan sjåast isolert frå dei regionale fagmiljøa og samarbeidsstrukturane som er bygde opp rundt verdsarvområdet. I Geiranger utgjer verdsarvsenteret eit viktig, fagleg knutepunkt for samarbeid, kunnskapsdeling og samordning mellom forvaltning, formidling, forsking, reiseliv og lokalsamfunn. Dette er ei rolle Miljødirektoratet over tid også har lagt stor vekt på gjennom utviklinga av autoriserte besøkssenter og verdsarvsenter.

Over tid har vi sett ei gradvis svekking av delar av denne lokale og regionale forankringa gjennom at enkelte statlege fagmiljø, mellom anna Statens naturoppsyn (SNO), har fått større geografiske ansvarsområde og større avstand til dei lokale miljøa. Dette kan over tid utfordre både lokal kunnskap, tilgjengelegheit og relasjonsbygging, og samtidig svekke samarbeid som er bygde opp regionalt. I ei tid der verdsarven Vestnorsk fjordlandskap er under stadig utviklingspress, treng vi at dei statlege funksjonane er å lite på, at desse ikkje vert bygd ned, men i staden styrka og gjort tilgjengelege for fagmiljøet i forvaltningsknutepunktet.

Forvaltninga av verdsarvområdet krev inngåande stadleg forståing av både naturverdiar, kulturlandskap, lokalsamfunn, reiseliv, landbruk og beredskap. Det er derfor avgjerande at verneområdeforvaltarane framleis er fysisk til stades nær verneområda og inngår i sterke lokale og regionale fagmiljø. I verdsarvområdet er denne nærleiken særleg viktig fordi forvaltninga byggjer på eit komplekst samspel mellom vern, bruk og utvikling. For oss er det også heilt avgjerande at Miljødirektoratet snarast styrkar overvakinga og kunnskapsutviklinga av verdsarvverdiane i Vestnorsk fjordlandskap og ikkje bidreg til å svekkje desse.

Vi er uroa for at ei eventuell ny organisering kan føre til svekka regional tilknyting, sjølv om den lokale plasseringa av forvaltaren blir vidareført. For vår del handlar dette ikkje berre om den enkelte stillinga, men om risikoen for å miste viktige regionale samarbeidsflater og faglege nettverk knytte til statsforvaltaren, fylkeskommunen, verdsarvrådet og andre

regionale rådgivarmiljø i Møre og Romsdal. Dette er relasjonar og samarbeidsstrukturar som er bygde opp over tid, og som **har stor verdi for heilskapleg forvaltning** av verdsarvområdet.

Vi meiner derfor det er svært viktig å byggje vidare på noverande lokale og regionale samarbeid og ikkje iverksette forvaltningsgrep som kan føre til sentralisering av kompetanse eller svekka lokal eller regional tilgjengelegheit. Det er positivt at utgreiinga legg til grunn at forvaltarane framleis skal vere desentraliserte og lokaliserte nær verneområda, og vi vil understreke at også den regionale tilknytinga og dei etablerte samarbeidsstrukturane må styrkjast og vidareførast.

Verdsarvforvaltninga må involverast tydelegare i slike saker

Verdsarvområda har særlege internasjonale forpliktingar knytt til bevaring og forvaltning gjennom UNESCO-konvensjonen. Forvaltninga av desse områda krev derfor tett samarbeid mellom fleire aktørar og fagmiljø. Vi meiner det er naturleg og nødvendig at aktørar knytt til UNESCO-verdsarven og verdsarvsentra blir involverte som høyringsinstansar i organisatoriske prosessar som påverkar forvaltninga av områda. Vi minner også Miljødirektoratet at Vestnorsk fjordlandskap har under siste periodiske rapportering peika på svakheiter ved mellom anna manglande overvaking av verdsarv verdiane og ber Miljødirektoratet bidra til at verdsarvområdet får slike høgt prioriterte ressursar tilbake.

At vi vart gjorde merksame på høyringa gjennom uformelle faglege nettverk og samarbeid, illustrerer både styrken og sårbarheita i dagens system. Når saker av stor betydning ikkje nødvendigvis når alle relevante fagmiljø direkte, viser det behovet for tydelegare involvering av aktørar som arbeider tett på verneområda og verdsarven i det daglege.

Vi meiner derfor at verdsarvkoordinatorane, verdsarvstiftingane og verdsarvrådet bør vere naturlege høyringsinstansar i organisatoriske saker som har relevans for ivaretaking og forvaltning av verdsarvområda.

Avslutning

Denne saka har direkte betydning for verdsarvforvaltninga, arbeidet i verdsarvrådet og det etablerte samarbeidet mellom verneområdeforvaltning, verdsarvkoordinatorar, verdsarvstiftingar og regionale fagmiljø. Forvaltninga av verdsarvområdet er i stor grad avhengig av dei nettverka og samarbeidsrelasjonane som over tid er bygt opp mot

statsforvaltaren og fylkeskommunane i regionane. Dei fungerer som viktige regionale støttespelarar og rådgivarar.

Vi ønsker ei styrking av noverande organisering av verneområdeforvaltninga og overvakinga av verdsarv verdiane. Det er avgjerande at den regionale forankringa vert oppretthalde og vi ser det slik at ei framtidig organisering må byggje vidare på dei etablerte samarbeidsstrukturane og sikre at forvaltninga framleis har nærleik til områda, menneska og verdiane som skal forvaltast.

Vi takkar for høvet til å kome med innspel i saka.

Med venleg helsing
Katrin Blomvik Bakken
Verdsarvkoordinator Geirangerfjordområdet
Stiftinga Geirangerfjorden Verdsarv / Vestnorsk fjordlandskap

Verneområdestyre	Antall kontorsteder per nasjonalpark-/verneområdestyre	Kontorsted	Kontorlokaler	Andre aktører ved knutepunktet	Samlokalisering med SNO	Samlokalisering med autorisert besøkssenter
Anarjohka nasjonalparkstyre	1	Kautokeino	Bredbuktnesveien 50 B		Nei	Nei
Blåfjella/Skjækerfjella og Lierne nasjonalparkstyre	1	Lierne	Forvaltningsknutepunktet Naturporten	Lierne nasjonalparksenter	Ja	Ja
Breheimen nasjonalparkstyre	2	Skjåk	Skjåk Utmarkssenter	SNO, Skjåk almenning, DNT	Ja	Nei
Breheimen nasjonalparkstyre	2	Gaupne	Rådhuset	Forvaltere for Jostedalsbreen NP og Jotunheimen NP, SNO, Luster kommune	Ja	Nei
Børgefjell nasjonalparkstyre	1	Røyrvik	Forvaltningsknutepunkt Røyrvik, Næringshuset		Nei	Nei
Dovrefjell-Sunndalsfjella nasjonalparkstyre	1	Hjerkinn	Norsk villreinsenter	Forvaltere for Rondane-Dovre nasjonalparkstyre, Norsk villreinsenter, SNO	Ja	Ja
Femundsmarka og Gutulia nasjonalparkstyre	1	Røros	Forvaltningsknutepunkt Røros, Veksthuset	Forvaltere i Femundsmarka og Gutulia nasjonalpark	Ja	Nei
Folgefonna nasjonalparkstyre	1	Rosendal	Folgefonnsenteret	Besøkssenter for Folgefonna nasjonalpark	Ja	Ja
Forollhogna nasjonalpark	1	Røros	Forvaltningsknutepunkt Røros, Veksthuset	Forvaltere i Forollhogna	Nei	Nei
Fulufjellet nasjonalparkstyre	1	Trysil (Innbygda)	Trysil kommuneskogers lokaler	Trysil kommuneskoger, Glommen Mjøsen Skog og Trysil fellesforening for jakt og fiske	Ja	Nei
Færder nasjonalparkstyre	1	Tjøme	Besøkssenter Færder nasjonalpark	Besøkssenter Færder nasjonalpark	Nei	Ja
Geiranger-Herdalen verneområdestyre	1	Geiranger			Nei	Nei
Hallingskarvet nasjonalparkstyre	1	Geilo	Geilo informasjonssenter	Visit Geilo, SNO	Ja	Nei
Jomfruland nasjonalparkstyre	1	Kragerø	Kragerø Kommune	Besøkssenter Jomfruland nasjonalpark	Nei	Nei
Jostedalsbreen nasjonalparkstyre	1	Gaupne	Rådhuset	Forvaltere for Breheimen NP og Jotunheimen NP, SNO, Luster kommune	Ja	Nei
Jotunheimen nasjonalparkstyre	2	Gaupne	Rådhuset	Forvaltere for Breheimen NP og Jostedalsbreen NP, SNO, Luster kommune	Ja	Nei
Jotunheimen nasjonalparkstyre	2	Lom	Norsk fjellsenter	Forvalter for Reinheimen, Norges nasjonalparkkommuner, Norsk fjellsenter, SNO og Lom fjellstyre	Ja	Ja
Langsua nasjonalparkstyre	1	Gausdal	Knutepunkt Langsua, Kommunehuset i Gausdal	Gausdal fjellstyre og Randfjordsmuseet	Nei	Nei
Lofotodden nasjonalparkstyre	1	Reine	Besøkssenter for Lofotodden nasjonalpark	Besøkssenter for Lofotodden nasjonalpark	Ja	Ja
Lomsdal-Visten nasjonalparkstyre	1	Grane	Trofors stasjon		Nei	Nei
Lyngsalpan verneområdestyre	1	Lyngseidet	TK-bygget" på Eidebakken	SNO	Ja	Nei
Midtre Nordland nasjonalparkstyre	1	Saltdal	Nordland Nasjonalparksenter	5 forvaltere, SNO, Nordland Nasjonalparksenter og Statskog Fjelltjenesten	Ja	Ja
Møysalen nasjonalparkstyre	1	Sortland	Kulturfabrikken	Museum Nord - Sortland museum	Nei	Nei
Naustdal-Gjengedal verneområdestyre	1	Gloppen	Sandane Senter		Nei	Nei
Nordkvaløy - Rebbenesøy verneområdestyre	1	Lyngseidet	TK-bygget" på Eidebakken	SNO	Ja	Nei
Nærøyfjorden verneområdestyre	1	Aurland	Onstadvegen 25	Aurland fjellstyre, Aurland kommune	Ja	Nei
Raet nasjonalparkstyre	1	Arendal	Statsforvalteren i Agder	Statsforvalteren i Agder	Nei	Nei
Reinheimen nasjonalparkstyre	2	Lom	Norsk fjellsenter	Forvalter for Reinheimen, Norges nasjonalparkkommuner, Norsk	Nei	Ja
Reinheimen nasjonalparkstyre	2	Åndalsnes	Norsk tindesenter	SNO, Norsk Tindesenter	Ja	Ja
Reisa nasjonalparkstyre	1	Storslett	Haltibygget	Nord-Troms museum, Reisa villakssenter	Nei	Ja
Rohkunborri nasjonalparkstyre	1	Setermoen	Veksthuset på Setermoen	SNO	Ja	Nei
Rondane-Dovre nasjonalparkstyre	1	Hjerkinn	Norsk villreinsenter	Forvaltere for Dovrefjell-Sunndalsfjella nasjonalparkstyre, Norsk villreinsenter, SNO	Ja	Ja
Seiland nasjonalparkstyre	1	Alta	Havneveien 24		Ja	Nei
Setesdal Vesthei Ryfylkeheiane og Frafjordheiane verneområdestyre	3	Valle	Setesdalsmuseet Rysstad		Nei	Nei
Setesdal Vesthei Ryfylkeheiane og Frafjordheiane verneområdestyre	3	Suldal	Sandsvegen 122	SNO	Ja	Nei
Setesdal Vesthei Ryfylkeheiane og Frafjordheiane verneområdestyre	3	Sirdal	Rådhuset	Sirdal kommune	Nei	Nei
Skardsfjella og Hyllingsdalen verneområdestyre	1	Tydal	Forvaltningsknutepunkt Tydal, 705 Senteret		Nei	Nei
Skarvan og Roltdalen nasjonalparkstyre	1	Tydal	Forvaltningsknutepunkt Tydal, 705 Senteret		Nei	Nei
Stabbursdalen nasjonalparkstyre	1	Porsanger	Stabbursnes Naturhus og Museum	Stabbursnes Naturhus og Museum	Ja	Nei
Sylan	1	Tydal	Forvaltningsknutepunkt Tydal, 705 Senteret		Nei	Nei
Sølen verneområdestyre	1	Rendalen (Bergset)	Kommunehuset i Rendalen	Rendalen kommune	Ja	Nei
Trollheimen verneområdestyre	1	Rindal	Forvaltningsknutepunkt Trollheimen, Rindalsvegen 2A		Ja	Nei
Varangerhalvøya nasjonalparkstyre	1	Vadsø	knutepunkt Vadsø, Vadsø havn	SNO, COAT (UiT)	Ja	Nei
Vega verneområdestyre	1	Vega	Vega verdensarvsenter	Vega verdensarvsenter	Ja	Ja
Verneområdestyret for Brattefjell-Vindeggen landskapsvernområde	1	Skinnarbu	Hardangervidda Nasjonalparksenter	Hardangervidda Nasjonalparksenter	Nei	Nei
Verneområdestyret for Kvænangsbotn og Navitdalen	1	Storslett	Haltibygget	Nord-Troms museum, Reisa villakssenter	Nei	Ja
Verneområdestyret For Oksøy-Ryvingen og Flekkefjord Landskapsvernområder	1	Mandal	Ytre sandgate 7 i Mandal		Nei	Nei
Verneområdestyret for Stølsheimen	1	Aurland	Onstadvegen 25	Aurland fjellstyre, Aurland kommune	Ja	Nei
Ytre Hvaler nasjonalparkstyre	1	Skjærhalden	Hvaler rådhus	Hvaler kommune	Nei	Nei
Øvre Dividal nasjonalparkstyre	1	Målselv (Moen)	Mellombygdveien 93	Statskog	Nei	Nei
Øvre Pasvik nasjonalparkstyre/ Báhcaveaji Álbmotmeahcci	1	Sør-Varanger (Svanvik)	Besøkssenter Øvre Pasvik nasjonalpark	Besøkssenter Øvre Pasvik nasjonalpark, NIBIO	Nei	Ja
Ålfotbreen verneområdestyre	1	Gloppen	Sandane Senter		Nei	Nei
Ånderdalen nasjonalparkstyre	1	Senja	Sážžá Senja naturhus & museum	Midt Troms museum, Visit Senja Region	Nei	Nei
Forvaltningsstyret for Trillemarka-Rollagsfjell natyrreservat	1	Rollag	Rollag kommune		Nei	Nei

Færder
nasjonalparkstyre

Postadresse
Postboks 2076
3103 TØNSBERG

Besøksadresse
Grev Wedels gate 1
3111 Tønsberg

Kontakt
Sentralbord: +47 33 37 10 00
Direkte: +47 33371177
sfvtpost@statsforvalteren.no
https://nasjonalparkstyre.no/ferder

Statsforvalteren i Vestfold og Telemark
Postboks 2076
3103 TØNSBERG

Saksbehandlar Anne Sjømæling **Vår ref.** 2026/12823-2 432.3 **Dykkar ref.** **Dato** 30.10.2026

Tilbakemelding - Færder nasjonalpark - grense Jensesund og Østre Bolæren - grensemerking og forskriftsendring

Færder nasjonalparkstyre viser til brev fra Statsforvalteren i Vestfold og Telemark, datert 14.10.26 ang. «høring om del av vernegrensen for Færder nasjonalpark i Jensesun og på Østre Bolæren».

Nasjonalparkstyret behandlet saken om eventuelle grensejusteringer i sak 2024/5405 og konkluderte med følgende vedtak:
Ad. Forslag til grensejustering Østre Bolæren – Pkt. 201-205 og 222-225
Færder nasjonalparkstyre anbefaler ikke grensejustering på veien på Østre Bolæren, ref. kartpunktene 201-205 og 222-225. Styret vurderer at veien fortsatt bør ligge inne i nasjonalparken grunnet nye opplysninger om naturverdiene rundt veien. Styret har ingen kommentar til forslagene om endring på Vestre Bolæren. Saken oversendes til Statsforvalteren for videre saksgang.

Det ble pekt på i saken at det nå var endringer i kunnskapsgrunnlaget som viste til at det var store naturverdier også innenfor en kantsone på 2 meter som Miljødirektoratet foreslår, og at nasjonalparkstyret derfor mente at veien fortsatt burde ligge innenfor grensene til Færder nasjonalpark. Blant annet gjelder det en større forekomst av bendelløk (NT – nær truet) som ligger tett inntil veikanten.

Nasjonalparkstyret hadde ingen kommentarer til foreslått grenseendring i Jensesund.

Saksframlegget ligger vedlagt. Protokoll 28.11.24: ***ST 32/2024 Uttalelse grensejustering Færder nasjonalpark: Saksprotokoll i Færder nasjonalparkstyre - 28.11.2024***
Behandling
Styret behandlet saken. Instilling ble enstemmig vedtatt og saken oversendes Statsforvalteren i Vestfold og Telemark.

Med hilsen

Anne Sjømæling
nasjonalparkforvalter

Dokumentet er elektronisk godkjent

Saksframlegg sak 2024/5405 vedlagt

Færder nasjonalpark

Saksfremlegg

Arkivsaksnr: 2024/5405-0

Saksbehandler: Anne Sjømæling

Dato: 21.11.2024

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Færder nasjonalparkstyre	32/2024	28.11.2024

Uttalelse grensejustering Færder nasjonalpark

Forslag til vedtak

Ad. Forslag til grensejustering Østre Bolæren – Pkt. 201-205 og 222-225
Færder nasjonalparkstyre anbefaler ikke grensejustering på veien på Østre Bolæren, ref. kartpunktene 201-205 og 222-225. Styret vurderer at veien fortsatt bør ligge inne i nasjonalparken grunnet nye opplysninger om naturverdiene rundt veien. Styret har ingen kommentar til forslagene om endring på Vestre Bolæren. Saken oversendes til Statsforvalteren for videre saksgang.

Bakgrunn

Under grensemerkingen av Færder nasjonalpark ble det gjort noen forslag til endringer fra vedtatt vernegrense. Basert på grensemerkingen sendte Fylkesmannen i 2019 inn forslag til Miljødirektoratet om å endre vernegrensen. I samme brev ble det sendt inn forslag til nytt vernekart. Saken har ligget lenge hos Miljødirektoratet, og i februar i år (2024) har fikk Statsforvalteren (tidl fylkesmannen) et brev tilbake om dette. Brevet ligger som vedlegg i saken.

Statsforvalteren skriver i en epost til Færder nasjonalparkstyre:

I brevet skriver Miljødirektoratet at de aksepterer de fleste av endringene som ble foreslått i 2019. Miljødirektoratet aksepterer imidlertid ikke de foreslåtte endringene på to steder. Dette gjelder:

- *Den foreslåtte endringen ved Vestre Bolæren mellom grensepunktene 10 og v6. Miljødirektoratet mener at grensen her bør gå som den gjør i dag.*

- *Den foreslåtte endringen på Østre Bolæren knyttet til veien fra Kommandantboligen og nordover, dvs. omtrent grensepunktene 201-205 og 222-225. Her signaliserer direktoratet at de kunne ha akseptert at veien ble tatt ut av nasjonalparken, men bare med en bredde på omtrent 2 meter på hver side av veien.*

Miljødirektoratet ber oss om å lage et nytt forslag til vernekart, og gjennomføre en høring før vi sender nytt forslag tilbake til dem.

Før vi går videre med saken hadde det vært nyttig å få et innspill fra nasjonalpark-forvaltningen om dette. Tenker særlig på løsningen langs veien på Østre Bolæren. Bør grensen her gå slik den er i dag (vei ligger inne i nasjonalparken) eller bør vi gjøre et nytt forsøk på å skjære veien ut av nasjonalparken?

Vedlagt er også kart som viser hvilke endringer som ble foreslått i 2019. Foreslått vernegrense er markert med grønt og eksisterende vernegrense vises med lilla linje.

Grunnlag

På Miljødirektoratets sider beskrives *Forvaltningsmyndighetens ansvar.* Forvaltningsmyndighet for et verneområde er alltid delegert til en av disse fire aktørene:

- statsforvalteren
- nasjonalpark- eller verneområdestyre
- kommunen
- sysselmesteren på Svalbard

På listen over forvaltningsmyndighetens primære ansvarsoppgaver finnes også punktet
* Grensemerking.

Følgende kan leses:
Forvaltningsmyndigheten skal sørge for å gjennomføre grensemerking. Det vil si en merking og innmåling av grensepunkter i terrenget. Grensemerking skal normalt bestilles hos jordskifteretten. Arbeidet skal utføres i tråd med veileder:

- *Opprettelse av verneområder etter naturmangfoldloven (M-481) Kap. 5.5 om Merking av vernegrenser.*

***Når et nasjonalpark-, verneområdestyre eller en kommune er forvaltningsmyndighet**, må **grensemerking alltid skje i samråd og dialog med aktuell statsforvalter**. Da avtales det hvem som tar hovedansvar for å følge opp de nødvendige oppgavene i arbeidsprosessen, som er å:*

- *bestille grensemerking*
- *ha dialog og samhandling med dem som utfører grensemerking*
- *kontrollere at stedfesta data fra grensemerking er i tråd med vedtatt grense*

Grensepunkter som er innmålt i terrenget (teiggrensepunkt) definerer den digitale avgrensning til verneområdet. Statsforvalter skal levere resultatet fra merkingen til Naturbase.

Under «spesielle oppgaver for statsforvalteren» står det at statsforvalteren har følgende spesielle oppgaver knyttet til verneområder (utdrag):

- ***Gjennomføre prosesser som gjelder forskriftsendringer og grenseendringer for gjeldende verneområder og sende tilrådning til Miljødirektoratet.***

Grensejusteringen som Miljødirektoratet viser til på Vestre Bolæren mellom pkt. 10 og 6, er grensen i sjø mot skjærene på utsiden. Miljødirektoratet skriver følgende i sitt brev (utdrag):

Grensejusteringen var ønsket fra kommunen ut fra friluftsinteressene. Småholmene nærmest grensen er ikke lenger er en del av sjøfuglreservat. Småholmene ble i verneprosessen for nasjonalparken trukket ut slik at det kun er Jenseskjær lenger nordøst som ble tatt med videre. Begrunnelsen for dette skyldes at holmene ikke lenger var i bruk av sjøfugl, og heller ikke ble vurdert viktige for sjøfugl i et lengre perspektiv. Ved grensegangen ble derfor ikke sjøfuglinteressene eller andre vernetinteresser vurdert å være til hinder for grensejusteringen.

Det ble videre vektlagt at grensejusteringen ga mulighet for en tydeligere vernegrense ved at grensebolter kunne settes på land. I verneplanen tilrådde Statsforvalteren at de to holmene sør for Jenseskjær med omkringliggende sjøareal tas ut av nasjonalparken av hensyn til friluftsinteresser.
Direktoratet støttet ikke denne grenseendringen, og holmene med omkringliggende sjøareal ble liggende inne i nasjonalparken. Statsforvalter ønsker nå å flytte grensen fra sjøarealet vest for

holmene slik at grensa går i sjøkanten på vestsiden av den ene holmen med begrunnelse at det blir en tydeligere vernegrense når boltene kan settes ned på land. Miljødirektoratet vil peke på at det skal være vektige grunner for å endre på vernegrensen. Å ta ut vernet areal av nasjonalparken for å få bedre tilgjengelighet for merking er etter vår vurdering ikke en vektig grunn for å endre vernegrensen. Vi støtter etter dette ikke forslaget til grenseendring for pkt. 11-v6.

Grønn linje = forslag vernegrense

Lilla linje = gjeldende vernegrense

Figur 1- Vestre Bolæren 11-v6

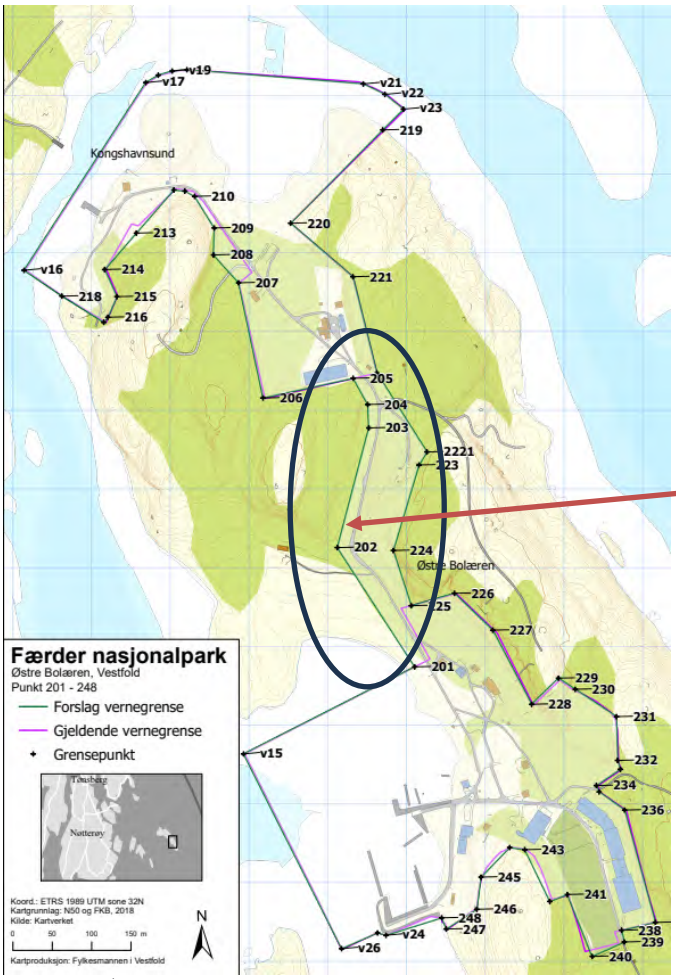

Sjelden stor bestand av truet bendelløk (NT) Ref: Kristina Bjureke, naturhistorisk musem

Figur 2 Østre Bolæren – Pkt. 201-205 og 222-225

Området med sirkel viser området som ble foreslått tatt ut av nasjonalparken (grønn linje). Det ble foreslått fra Statsforvalteren at et inngrepsbelte på opptil 70 meters bredde ble holdt utenfor nasjonalparken. **Det er dette forslag til endring som Miljødirektoratet ikke godtar.**

Miljødirektoratet skriver følgende i sitt brev (utdrag):
Veiforbindelsen mellom de regulerte områdene i nord og syd ble innlemmet i ved etableringen av nasjonalparken. Vestfold fylkeskommune ba som grunneier ved grensegangen om at veier og arealer med infrastruktur mellom de regulerte områdene ble holdt utenom nasjonalparken. Forespørselen ble forelagt Miljødirektoratet, som i brev av 2. april 2014 (ref: 2014/3754) gav sin tilslutning til at veigrunnen med en kantsone på ca. 2 meter på hver side av veien ble holdt utenom nasjonalparken.

Ved grensegangen ble det klarlagt at ***et belte med veier og infrastruktur mellom de to reguleringsområdene er preget av inngrep, uten påviselige verneverdier****. Statsforvalteren fant det derfor som hensiktsmessig at dette inngrepsbeltet på opptil 70 meters bredde ble holdt utenfor nasjonalparken. Dette gir muligheter for motorisert ferdsel mellom reguleringsområdene, og sikrer adkomst og vedlikehold av infrastruktur uten dispensasjonsbehandling. Statsforvalteren er klar over at dette omfatter arealer utover hva direktoratet åpnet for i sitt brev, men grundig vurdering av arealverdier og hensiktsmessighet var avgjørende for Statsforvalterens konklusjon. Statsforvalteren har pekt på at en endring som foreslått vil være positivt som følge av at motorisert ferdsel i forbindelse med adkomst og vedlikehold av infrastruktur sikres uten at det må omsøkes.* ***Vi (Miljødirektoratet) vil peke på at det er mulig å gi flerårige tillatelser til slik motorferdsel, og vurderer at argumentet om å slippe søknadsbehandling ikke er en vektig grunn for å ta ut areal av nasjonalparken. Vi vil understreke at vi ikke ønsker en mer omfattende grensejustering enn det som er nødvendig for å holde vegen utenfor nasjonalparken. Vi opprettholder derfor vårt standpunkt jf. brev 2. april 2014 om at en kantsone på ca. 2 meter på hver side av veien holdes utenfor nasjonalparken. Vi vil derfor ikke gå inn for at ytterligere areal tas ut av nasjonalparken.***

Endringer i kunnskapsgrunnlaget

Det vises til i brevet at det i grensegangen ble klarlagt et belte med veier og infrastruktur mellom de to reguleringsområdene som var preget av inngrep, uten påviselige verneverdier.

Siden 2019 er det blitt gjennomført flere kartlegginger og befaringer knyttet til artsmangfold på Østre Bolæren.

I en befaring med Naturhistorisk Museum og Norsk genressurssenter, juni 2021, ble det oppdaget en større bestand av bendelløk tett på veikanten. Bendelløk er definert som **nær truet** (NT) på rødlisten til Artsdatabanken.

Kristina Bjureke, naturhistorisk museum, (botaniker og universitetslektor)
Bendelløk, ØB

Foto: A. Sjømæling

Figur 3

Miljødirektoratet fikk gjennomført en NIN kartlegging i Færder nasjonalpark i 2022-2024.Natur i Norge (NIN) er samfunnets felles verktøykasse for å beskrive natur på en sammenlignbar

måte. Et felles begrepsapparat for naturvariasjon på alle skalaer som kan tilpasses mange formål (kilde: Artsdatabanken).

NIN kartlegging av område vest for veien (rødt skravert) er vurdert til den truede naturtypen semi-naturlig-eng (VU/sårbar), og veien vest-øst, syd for veien (blått omriss) beskriver den rødlistede naturtypen kalkfattig boreal lynghei (VU/sårbar).

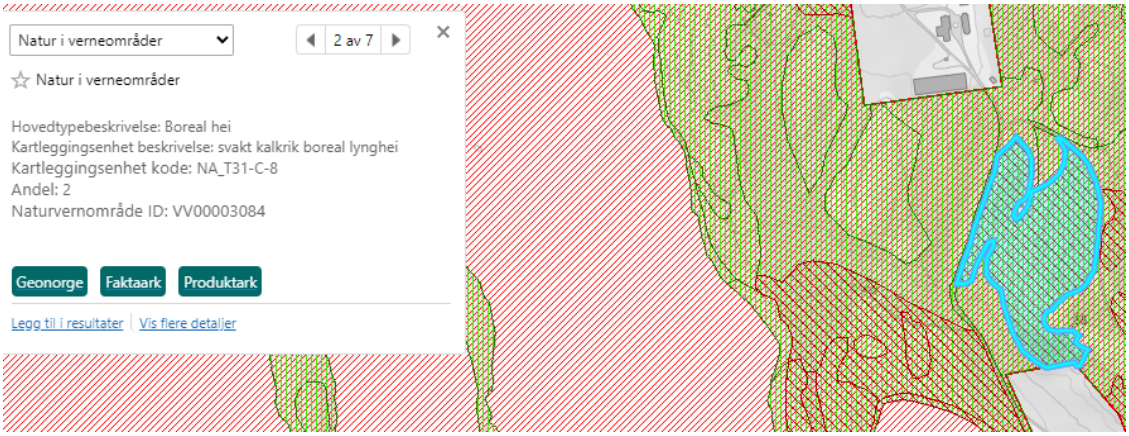

Figur 4 - Området med blå kant er Boreal hei (VU) / svakt kalkrik boreal lynghei. Området med rød skrivering er semi-naturlig-eng (VU)

Det er forvalters vurdering at det stadig tilføres ny kunnskap om artsmangfoldet på Østre Bolæren, som bekrefter at det er mye verdifull natur på Østre Bolæren.

Miljødirektoratet skriver videre i sitt brev at Statsforvalteren har pekt på at en endring som foreslått vil være positivt som følge av at motorisert ferdsel i forbindelse med adkomst og vedlikehold av infrastruktur sikres uten at det må omsøkes.

Forvalter vil peke på at Færder nasjonalparkstyre har mulighet å gi flerårige tillatelser til slik motorferdsel, og er enig i at argumentet om å slippe søknadsbehandling ikke er en vektig grunn for å ta ut areal av nasjonalparken.

Dersom veien tas ut av nasjonalparken, vil det være Færder kommune sitt ansvar å ivareta viktige og sjeldne naturtyper og arter ved fremtidig vedlikehold/bruk av veien.

Likevel vurderes det en økt risiko for at verdifulle arter ved uhell kan forsvinne eller ødelegges ved vedlikehold av veien, dersom arealet tas ut av nasjonalparken.

Det er forvalters vurdering at arbeidet med å gi flerårig dispensasjon til kjøring ikke medfører større arbeidsbelastning. Aktuelle aktører i dag vil være Færder kommune, samt Tønsberg forsvarsforening.

Konklusjon

På grunn av ny informasjon om naturverdiene tett på veien, anbefaler Færder nasjonalparkstyre at veien fortsetter å ligge i Færder nasjonalpark, og at det ikke gjøres grensejustering knyttet til veien, ref. punkt 201-205 og 222-225 på kart. Færder nasjonalparkstyre har ingen kommentarer til endringene på Vestre Bolæren.
Vedtaket oversendes til Statsforvalteren for videre saksgang.

Fra: Svendsen, Fred Marius
Sendt: torsdag 22. februar 2024 13:39
Til: Sjømæling, Anne
Emne: Endring av vernegrensen for Færder nasjonalpark
Vedlegg: Kart med sammenlikning av grenser - Færder nasjonalpark.pdf; Brev fra Miljødirektoratet om grensemerking og forskriftsendring - Færder nasjonalpark.pdf

Hei,

Under grensemerkingen av Færder nasjonalpark ble det gjort noen endringer fra vernegrensen som er vedtatt. Basert på grensemerkingen sendte Fylkesmannen i 2019 inn forslag til Miljødirektoratet om å endre vernegrensen. I samme brev ble det sendt inn forslag til nytt vernekart. Saken har ligget lenge hos Miljødirektoratet, og i februar i år har vi fått tilbake et brev om dette (vedlagt).

I brevet skriver Miljødirektoratet at de aksepterer de fleste av endringene som ble foreslått i 2019. Miljødirektoratet aksepterer imidlertid ikke de foreslåtte endringene på to steder. Dette gjelder:

- Den foreslåtte endringen ved Vestre Bolæren mellom grensepunktene 10 og v6. Miljødirektoratet mener at grensen her bør gå som den gjør i dag.
- Den foreslåtte endringen på Østre Bolæren knyttet til veien fra Kommandantboligen og nordover, dvs. omtrent grensepunktene 201-205 og 222-225. Her signaliserer direktoratet at de kunne ha akseptert at veien ble tatt ut av nasjonalparken, men bare med en bredde på omtrent 2 meter på hver side av veien.

Miljødirektoratet ber oss om å lage et nytt forslag til vernekart, og gjennomføre en høring før vi sender nytt forslag tilbake til dem.

Før vi går videre med saken hadde det vært nyttig å få et innspill fra nasjonalpark-forvaltningen om dette. Tenker særlig på løsningen langs veien på Østre Bolæren. Bør grensen her gå slik den er i dag (vei ligger inne i nasjonalparken) eller bør vi gjøre et nytt forsøk på å skjære veien ut av nasjonalparken?

Vedlagt er også kart som viser hvilke endringer som ble foreslått i 2019. Foreslått vernegrense er markert med grønt og eksisterende vernegrense vises med lilla linje.

Det er bare å gi beskjed om noe er uklart eller om dere ønsker mer informasjon!

Med vennlig hilsen
Fred Marius Svendsen
seniorrådgiver

Statsforvalteren i Vestfold og Telemark

Telefon: 33 37 11 63
E-post: fred.marius.svendsen@statsforvalteren.no
Web: www.statsforvalteren.no/vt

Miljø-
direktoratet

STATSFORVALTEREN I VESTFOLD OG TELEMARK
Postboks 2076
3103 TØNSBERG

Trondheim, 08.02.20244

Deres ref.:	Vår ref. (bes oppgitt ved svar):	Saksbehandler:
	2014/12327	Marte Eliasson

Grensejustering Færder nasjonalpark, Færder kommune, Vestfold og Telemark

Det vises til Statsforvalterens brev 21. februar 2019 vedrørende endring av vernegrensen etter grensemerking av Færder nasjonalpark i Færder kommune, Vestfold. Det vises videre til tidligere korrespondanse, herunder våre brev av 24. februar 2014 og 2. april 2014. Vi beklager lang saksbehandlingstid.

Bakgrunn for saken

Færder nasjonalpark ble opprettet ved kgl.res. 23 august 2013. Grensemerking av nasjonalparken ble gjennomført av Vestfold jordskifterett, og rettsbok ble forkynt 31. mai 2016.

I jordskiftekartet fra grensemerkingen er det noen forskjeller i vernegrensen sammenliknet med gjeldende vernekart. I brev av 21. februar 2019 er disse forskjellene beskrevet og begrunnet. De er i tillegg vist i kartvedlegg.

Statsforvalteren i Vestfold og Telemark tilrår at vernegrensen endres i samsvar med jordskiftekartets grenser på tolv områder. (Lilla strek er eksisterende vernegrense. Grønn strek er forslag til ny vernegrense).

Delområde Vestre Bolæren

Pkt. 3-9 på kart

Postadresse: Postboks 5672, Torgarden, 7485 Trondheim | **Telefon:** 73 58 05 00
E-post: post@miljodir.no | **Internett:** www.miljødirektoratet.no | **Organisasjonsnummer:** 999 601 391
Besøksadresser: Brattørkaia 15, 7010 Trondheim | Grensesvingen 7, 0661 Oslo
Besøksadresser Statens naturoppsyns lokalkontorer: Se www.naturoppsyn.no

382

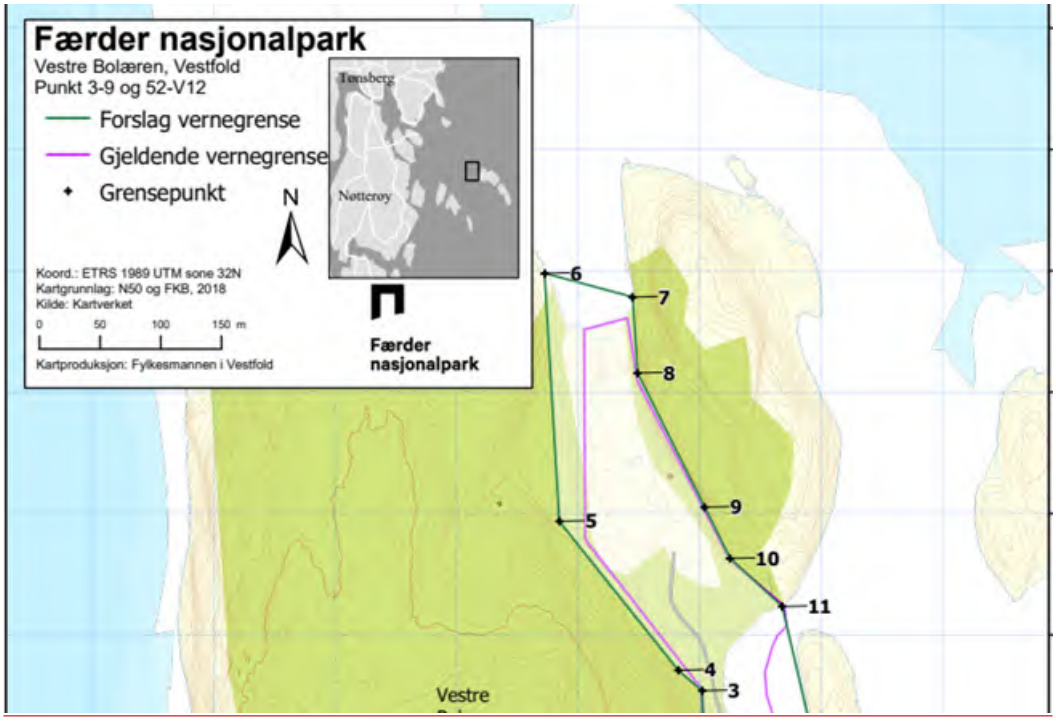

Kalvenga på Vestre Bolæren ble holdt utenfor da nasjonalparken ble etablert. Det har senere vist seg at litt av Kalvenga og stranden i nord likevel ble liggende inne i nasjonalparken. Avgrensningen vurderes å være lite hensiktsmessig og statsforvalteren tilrår derfor i tråd med kommunes ønske en grenseforskyvning på opptil 30 meter. Statsforvalteren kan ikke se at dette berører verneverdiene i noen vesentlig grad, men bidrar til en hensiktsmessig arrondering av et kommunalt friområde.

Kalvenga er nevnt i verneplanen, der flere høringsparter ønsker at området tas ut. Statsforvalteren tilrådde at Kalveenga ble tatt ut av nasjonalparken. I det endelige vernevedtaket er bare deler av Kalvenga og stranda grenset ut av nasjonalparken. Statsforvalter ønsker nå at grensene justeres for å få en mer hensiktsmessig arrondering av det kommunale friluftsområdet, slik at hele Kalvenga tas ut av nasjonalparken. Vi støtter Statsforvalterens vurdering.

Pkt. 11-v6 på kart

Grensejusteringen var ønsket fra kommunen ut fra friluftsinteressene. Småholmene nærmest grensen er ikke lenger er en del av sjøfuglreservat. Småholmene ble i verneprosessen for nasjonalparken trukket ut slik at det kun er Jenseskjær lenger nordøst som ble tatt med videre. Begrunnelsen for dette skyldes at holmene ikke lenger var i bruk av sjøfugl, og heller ikke ble vurdert viktige for sjøfugl i et lengre perspektiv. Ved grensegangen ble derfor ikke sjøfuglinteressene eller andre vernetinteresser vurdert å være til hinder for grensejusteringen. Det ble videre vektlagt at grensejusteringen ga mulighet for en tydeligere vernegrense ved at grensebolter kunne settes på land.

I verneplanen tilrådde Statsforvalteren at de to holmene sør for Jenseskjær med omkringliggende sjøareal tas ut av nasjonalparken av hensyn til friluftsinteresser. Direktoratet støttet ikke denne grenseendringen, og holmene med omkringliggende sjøareal ble liggende inne i nasjonalparken. Statsforvalter ønsker nå å flytte grensen fra sjøarealet vest for holmene slik at grensa går i sjøkanten på vestsiden av den ene holmen med begrunnelse at det blir en tydeligere vernegrense når boltene kan settes ned på land.

Miljødirektoratet vil peke på at det skal være vektige grunner for å endre på vernegrensen. Å ta ut vernet areal av nasjonalparken for å få bedre tilgjengelighet for merking er etter vår vurdering ikke en vektig grunn for å endre vernegrensen. Vi støtter etter dette ikke forslaget til grenseendring for pkt. 11-v6.

Pkt. 52- v12 på kart

Her ble det gjennomført en mindre grensejustering som følge av at grensepunktene 53 og 55 ble plassert på mer hensiktsmessige steder. Grensejusteringen har ingen konsekvenser for verneverdiene. Miljødirektoratet er enige i justeringene, og støtter forslaget fra Statsforvalteren.

Delområde Østre Bolæren

Pkt. 201-205 og 222-225 på kart

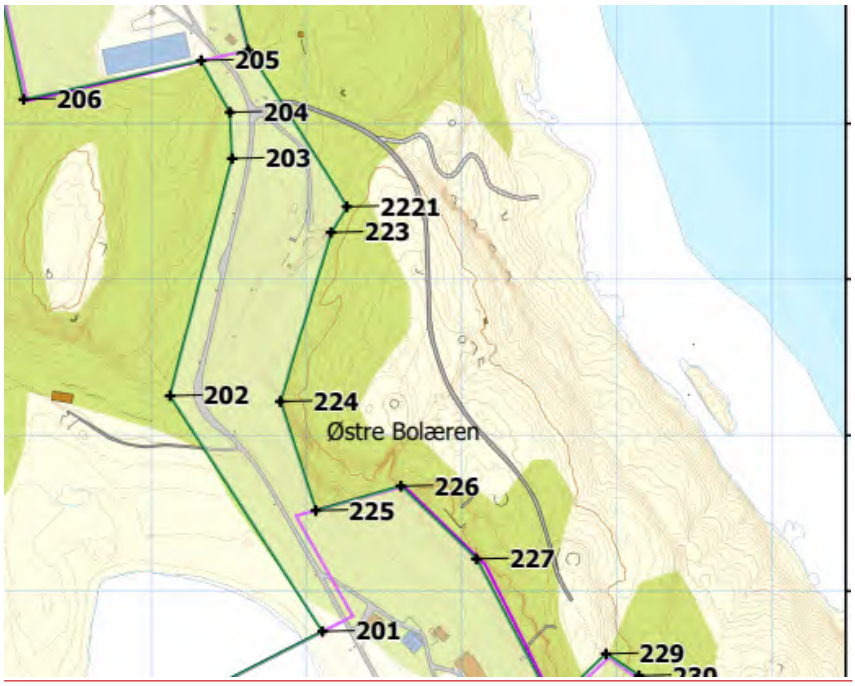

Veiforbindelsen mellom de regulerte områdene i nord og syd ble innlemmet i ved etableringen av nasjonalparken. Vestfold fylkeskommune ba som grunneier ved grensegangen om at veier og arealer med infrastruktur mellom de regulerte områdene ble holdt utenom nasjonalparken. Forespørselen ble

forelagt Miljødirektoratet, som i brev av 2. april 2014 (ref: 2014/3754) gav sin tilslutning til at veigrunnen med en kantsone på ca. 2 meter på hver side av veien ble holdt utenom nasjonalparken.

Ved grensegangen ble det klarlagt at et belte med veier og infrastruktur mellom de to reguleringsområdene er preget av inngrep, uten påviselige verneverdier. Statsforvalteren fant det derfor som hensiktsmessig at dette inngrepsbeltet på opptil 70 meters bredde ble holdt utenfor nasjonalparken. Dette gir muligheter for motorisert ferdsel mellom reguleringsområdene, og sikrer adkomst og vedlikehold av infrastruktur uten dispensasjonsbehandling. Statsforvalteren er klar over at dette omfatter arealer utover hva direktoratet åpnet for i sitt brev, men grundig vurdering av arealverdier og hensiktsmessighet var avgjørende for Statsforvalterens konklusjon.

Statsforvalteren har pekt på at en endring som foreslått vil være positivt som følge av at motorisert ferdsel i forbindelse med adkomst og vedlikehold av infrastruktur sikres uten at det må omsøkes. Vi vil peke på at det er mulig å gi flerårige tillatelser til slik motorferdsel, og vurderer at argumentet om å slippe søknadsbehandling ikke er en vektig grunn for å ta ut areal av nasjonalparken. Vi vil understreke at vi ikke ønsker en mer omfattende grensejustering enn det som er nødvendig for å holde vegen utenfor nasjonalparken. Vi opprettholder derfor vårt standpunkt jf. brev 2. april 2014 om at en kantsone på ca. 2 meter på hver side av veien holdes utenfor nasjonalparken. Vi vil derfor ikke gå inn for at ytterligere areal tas ut av nasjonalparken.

Pkt. 207- 214 på kart

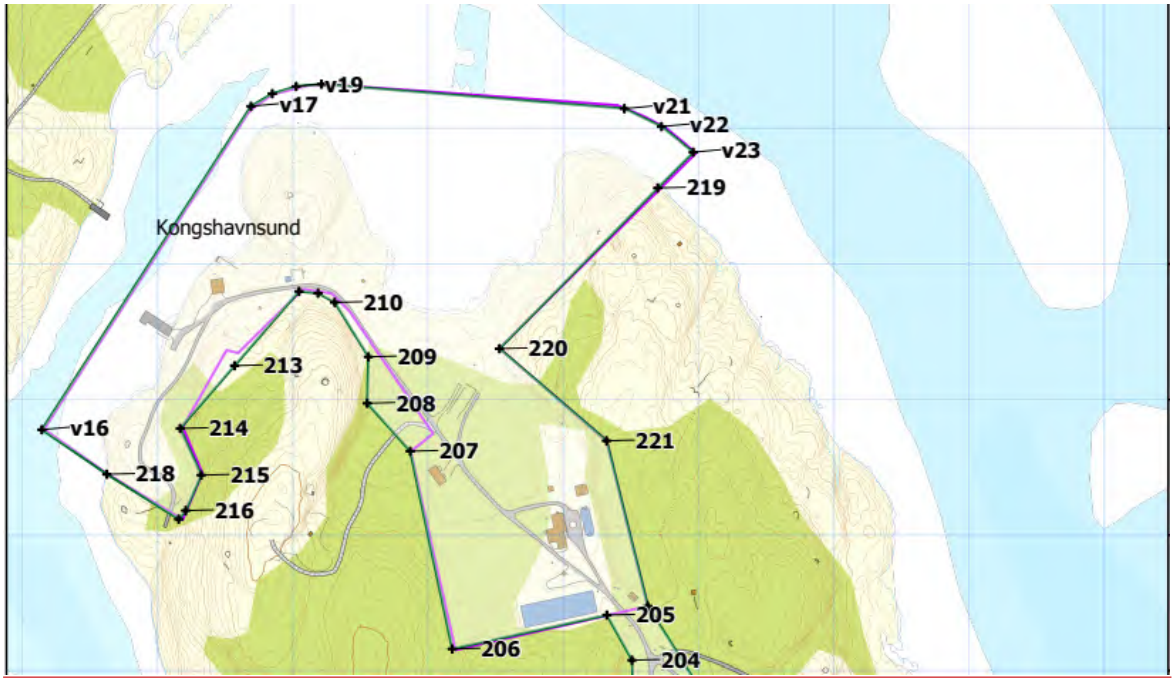

Også mellom disse punktene har fylkeskommunen bedt om grensejustering slik at veigrunn og transformator med infrastruktur i bakken blir liggende utenfor nasjonalparken. Direktoratet har i sitt brev av 2.april 2014 uttalt at det ikke er ønskelig å justere grensen mer enn nødvendig for å holde selve veien utenfor nasjonalparken. Ved grensegangen ble det imidlertid klarlagt at kabler lå utenfor veibanen, slik at det også her var hensiktsmessig å holde et bredere belte utenfor verneområdet enn selve veigrunnen. Statsforvalteren så derfor grunnlaget for å imøtekomme fylkeskommunens henstilling, og ba om at vernegrensen ble trukket inn til fjellfoten og derfra i rett linje til pkt. 207. Fra pkt. 212 til pkt. 214 ble det også foretatt en mindre justering av arronderingsmessige hensyn. Ingen av endringene vurderes å påvirke verneverdiene i noen vesentlig grad.

Vi går på bakgrunn av det ovennevnte inn for grenseendring, og mener dette er en mindre justering av grensen som er uten betydning for verneverdiene.

Pkt. 238 – v24
Her er det gjort mindre endringer som følge av hensiktsmessig nedsetting av grensebolter og rettstrekk mellom disse.

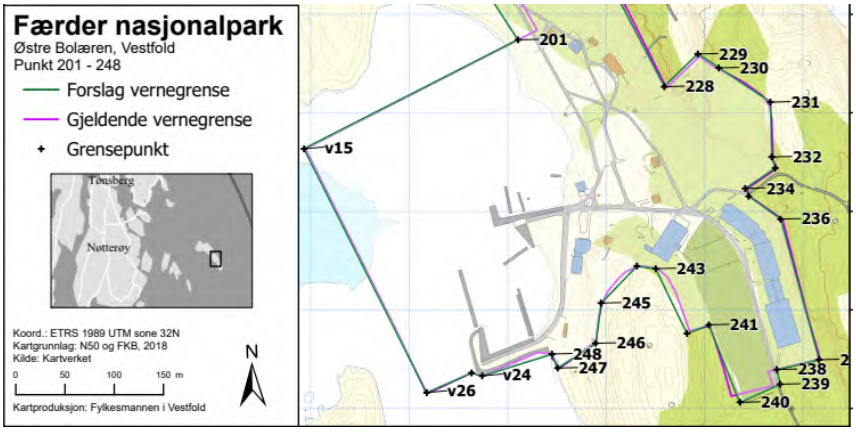

Vi ser at dette er hensiktsmessige endringer, og går inn for en grenseendring som foreslått.

Delområde Nordre Årøy

Pkt. 100-107 på kart

38Z

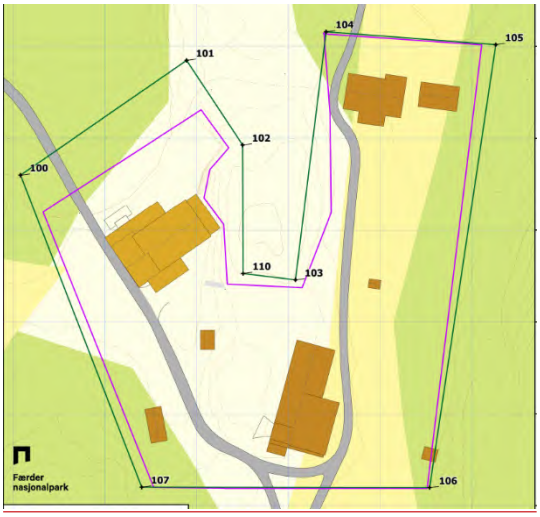

Etter anmodning fra grunneier og befaring med Miljødirektoratet, er grensen mot gårdstun og hage endret, slik at mer av opparbeidet grunn er holdt utenom nasjonalparken. Miljødirektoratet har sluttet seg til disse endringene i befaring.

Delområde Sandø

Pkt. 507 -510 på kart

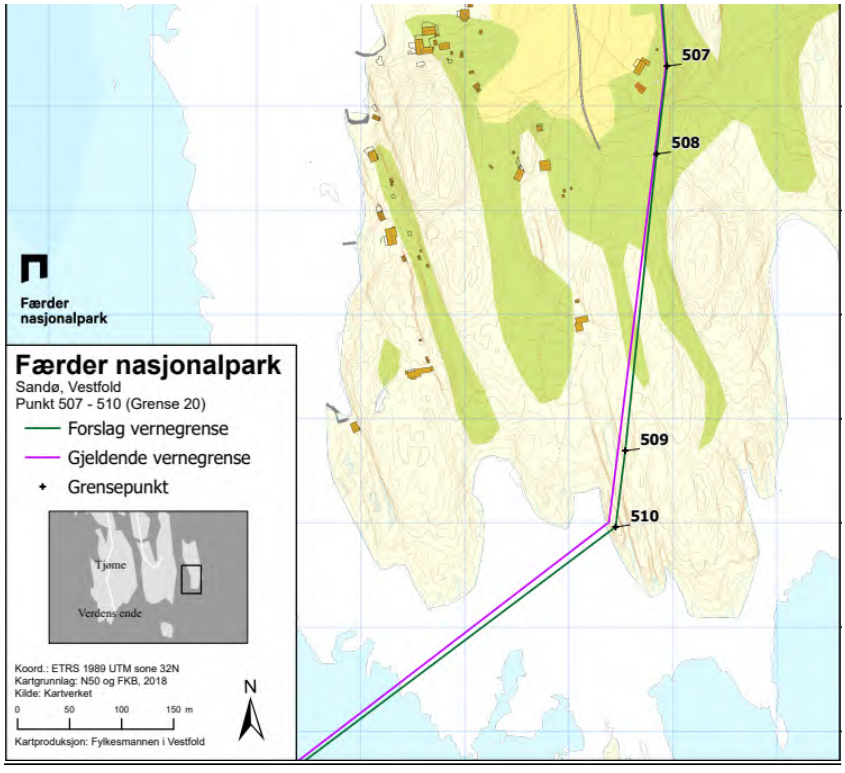

Her er grensen forskjøvet 10 meter østover ved pkt. 510 for å oppnå en bedre og mer stabil plassering av grensebolten i fjell. Endringen har ingen betydning for verneverdiene.

Vi støtter forslaget da dette er en mindre justering av grensa, som er uten betydning for verneverdiene.

Delområde Verdens Ende

Pkt. 601-603 og pkt. 603-615

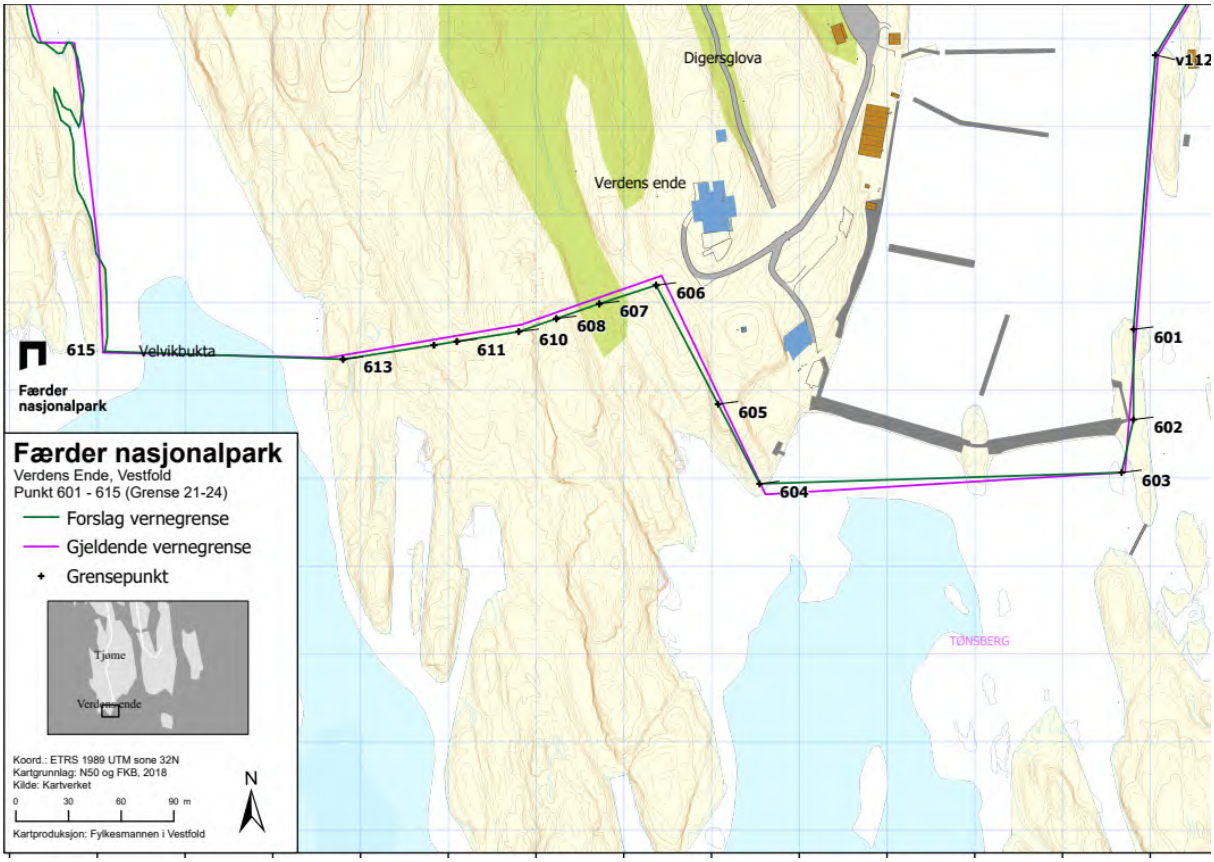

Pkt. 602 er skjøvet noe østover slik at moloen i sin helhet blir liggende utenfor verneområdet.

Pkt. 604 er trukket noe inn for å oppnå en bedre plassering av grensebolten opp fra strandlinjen. Knekkpunkt ved pkt. 606 er flyttet slik at det samsvarer med grensepunkt for eiendomsgrenser. Punktene er videre satt slik at de samsvarer med eiendomsgrense for gnr./bnr. 242/28 og 242/27. Pkt. 615 er flyttet for å oppnå en bedre plassering av grensebolten. Endringene er hensiktsmessig og påvirker ikke verneverdiene.

Miljødirektoratet støtter de nevnte justeringene da dette er en mindre justeringer av grensa, som er uten betydning for verneverdiene.

Pkt. 615- 616 og pkt. 616-622

Her er grensen endret slik at den nå følger strandlinje ved middels høy vannstand, og slik at den samsvarer med eiendomsgrenser. Dette er hensiktsmessig og påvirker ikke verneverdiene.

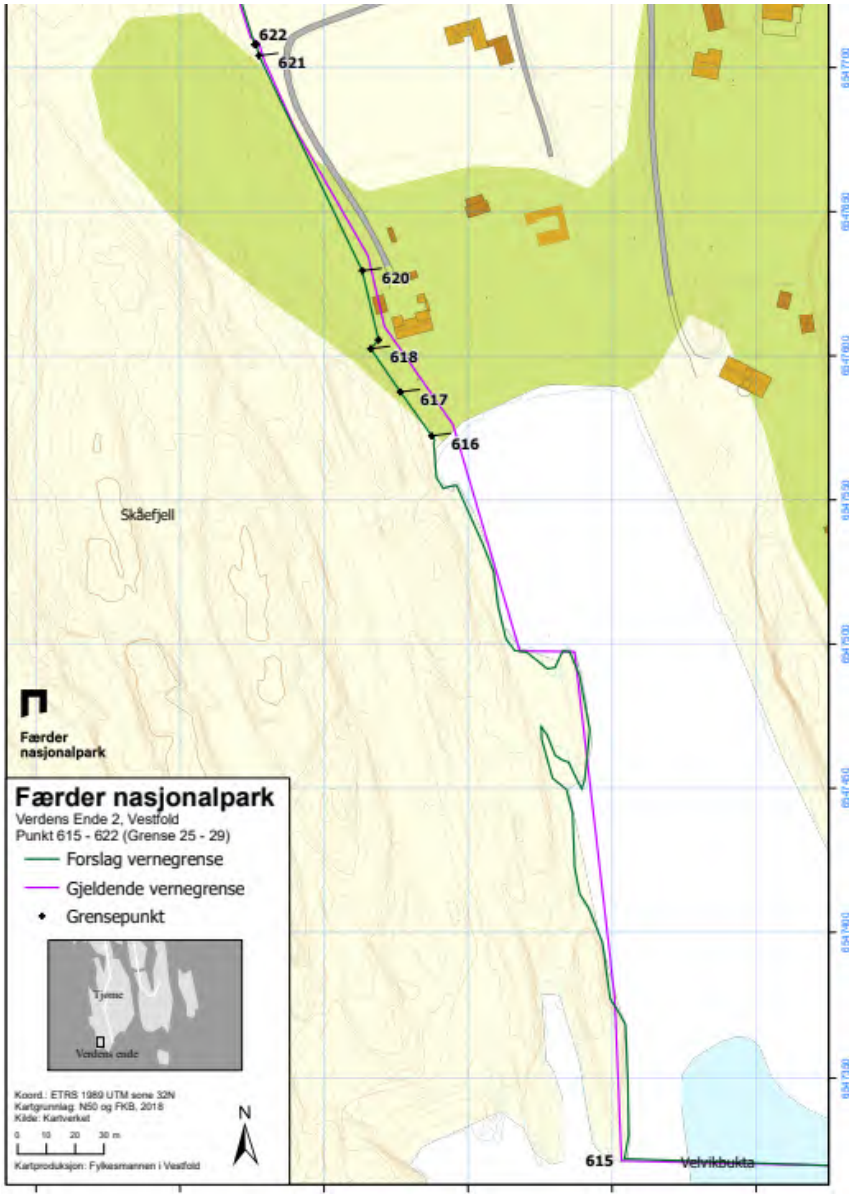

Vi støtter grenseendringene da dette er en mindre justering av grensa, som er uten betydning for verneverdiene.

Delområde Moutmarka

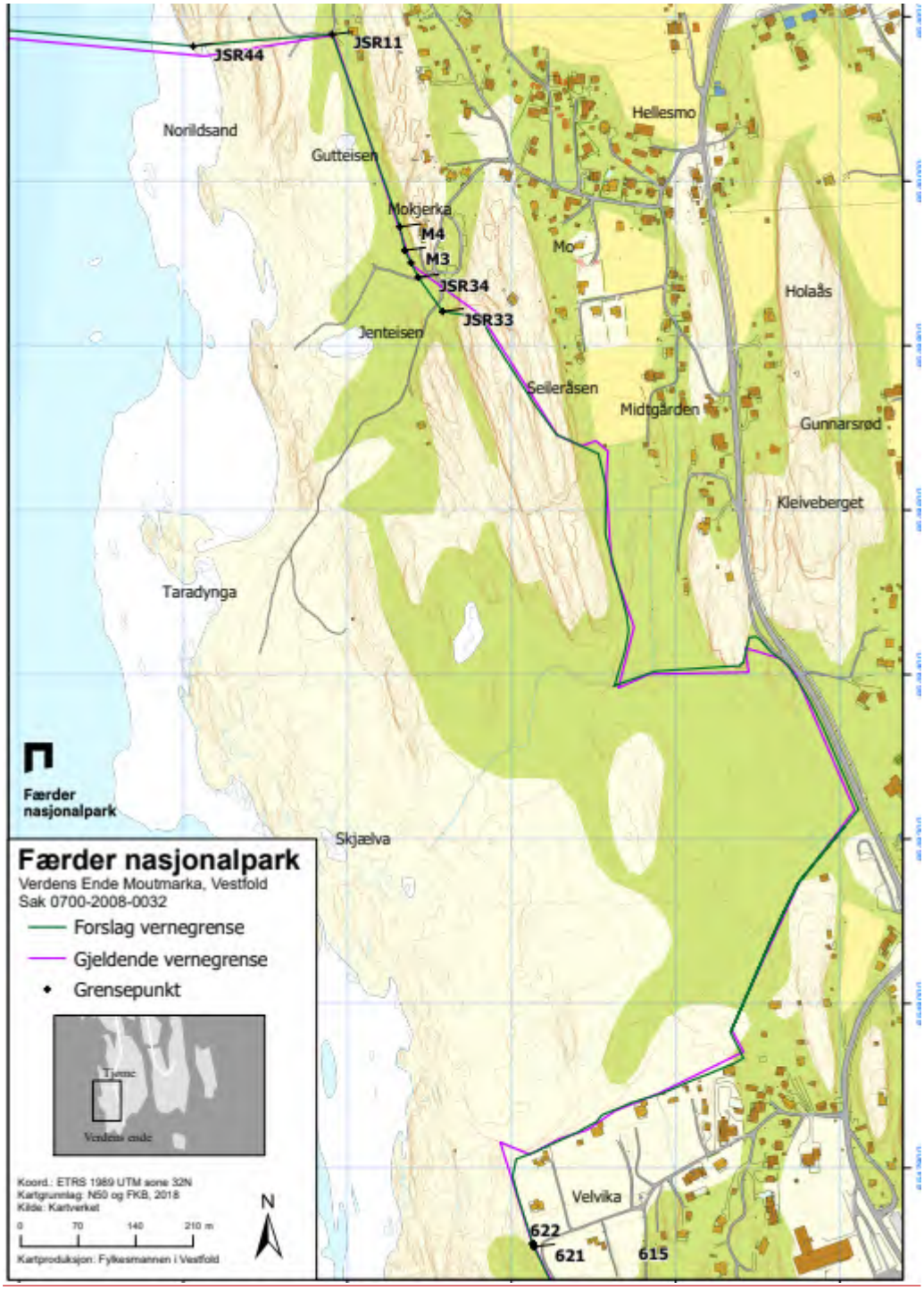

Tidligere Moutmarka naturreservat ble innlemmet i Færder nasjonalpark i 2013, og gjeldende vernegrenser for naturreservatet ble lagt til grunn. Det ble imidlertid foretatt grensegang av naturreservatet i 2008, ref. Vestfold jordskifterett sak 0700-2008-0032, men vernegrensen ble ikke endret i etterkant. Dette tas derfor opp nå for å få en helhetlig justering av vernegrensene i Færder nasjonalpark. Til grunn legges grensegangen fra 2008, men for en mindre del av grensen er det foretatt en grenseendring i 2016 etter anmodning fra Statsforvalteren. Denne endringen legges derfor til grunn.

Miljø-
direktoratet

Miljødirektoratet støtter grenseendring da dette er en mindre justering av grensa, som er uten betydning for verneverdiene.

Oppsummering
Vi samtykker etter dette til at følgende forslag til grensejustering i Færder nasjonalpark kan sendes på høring:

- delområde Vestre Bolæren pkt. 3- 9, og pkt. 52- v12
- delområde Østre Bolæren pkt. 207-214
- delområde Nordre Årøy pkt. 100-107
- delområde Sandø pkt. 507-510
- Verdens Ende pkt. 601-603, pkt. 603-615, pkt. 615-616 og pkt.616-622.
- Moutmarka

Vi ber om at Statsforvalteren etter gjennomført høring sender sin tilrådning til Miljødirektoratet, sammen med nytt vernekart for nasjonalparken. Vi ber i tillegg om at Statsforvalteren legger til informasjon om totalt areal som er foreslått tatt ut av nasjonalparken i høringsdokumentet.

Hilsen
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Terje Qvam	Marte Eliasson
seksjonsleder	seniorrådgiver

Kopi til:

Færder nasjonalparkstyre	Statsforvalteren i Vestfold og Telemark, Pb. 2076	3103	TØNSBERG
FÆRDER KOMMUNE	Postboks 250	3163	NØTTERØY

382

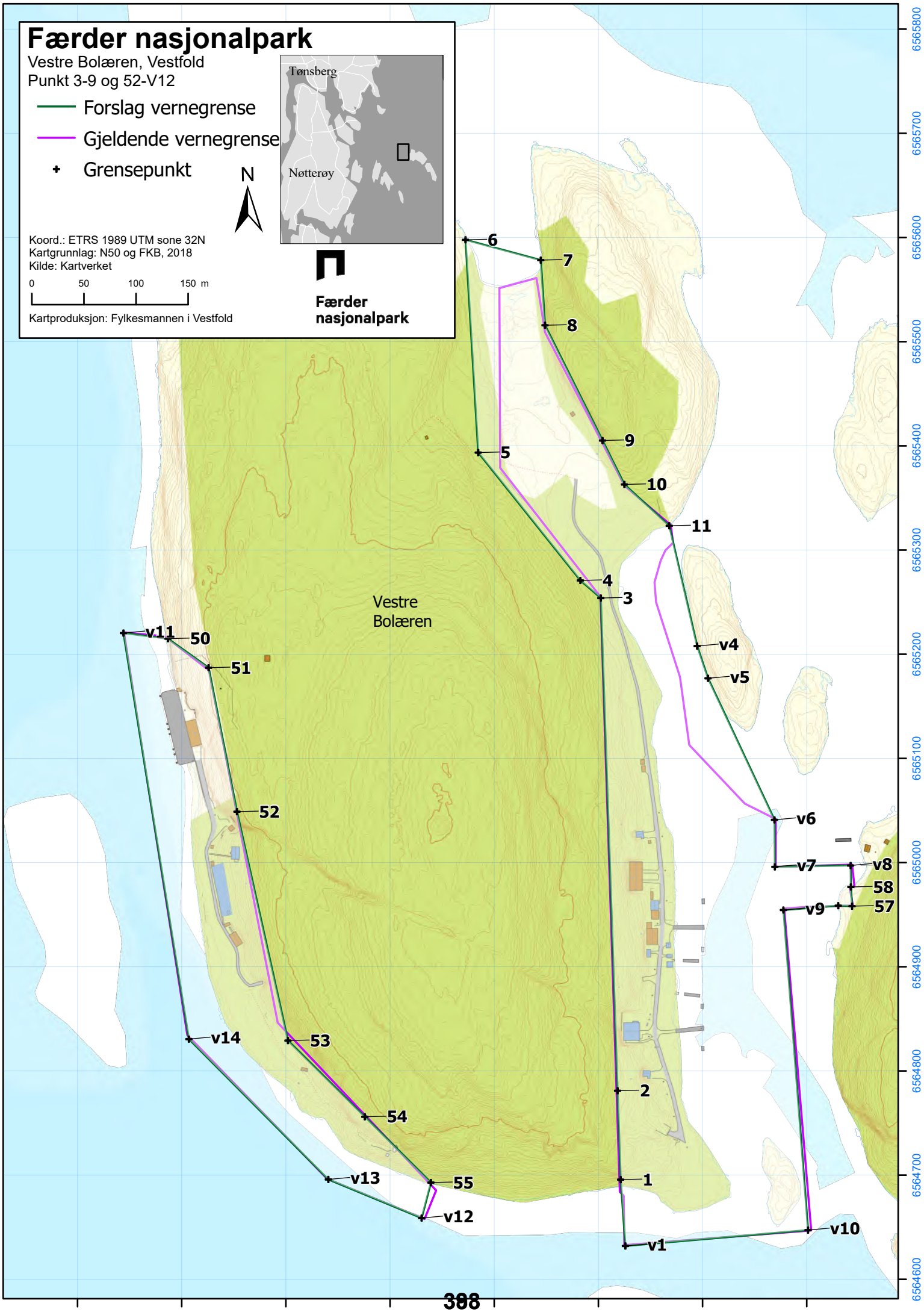
Færder nasjonalpark
Vestre Bolæren, Vestfold
Punkt 3-9 og 52-V12
Forslag vernegrense
Gjeldende vernegrense
Grensepunkt
Tønsberg
Nøtterøy
N
Koord.: ETRS 1989 UTM sone 32N
Kartgrunnlag: N50 og FKB, 2018
Kilde: Kartverket
0 50 100 150 m
Kartproduksjon: Fylkesmannen i Vestfold
Færder nasjonalpark
Vestre Bolæren
6
7
8
9
10
11
5
4
3
v4
v5
v6
v7
v8
58
v9
57
v10
v1
1
2
v11
50
51
52
v14
53
54
v13
55
v12
6565800
6565700
6565600
6565500
6565400
6565300
6565200
6565100
6565000
6564900
6564800
6564700
6564600
587100
587200
587300
587400
587500
587600
587700
587800

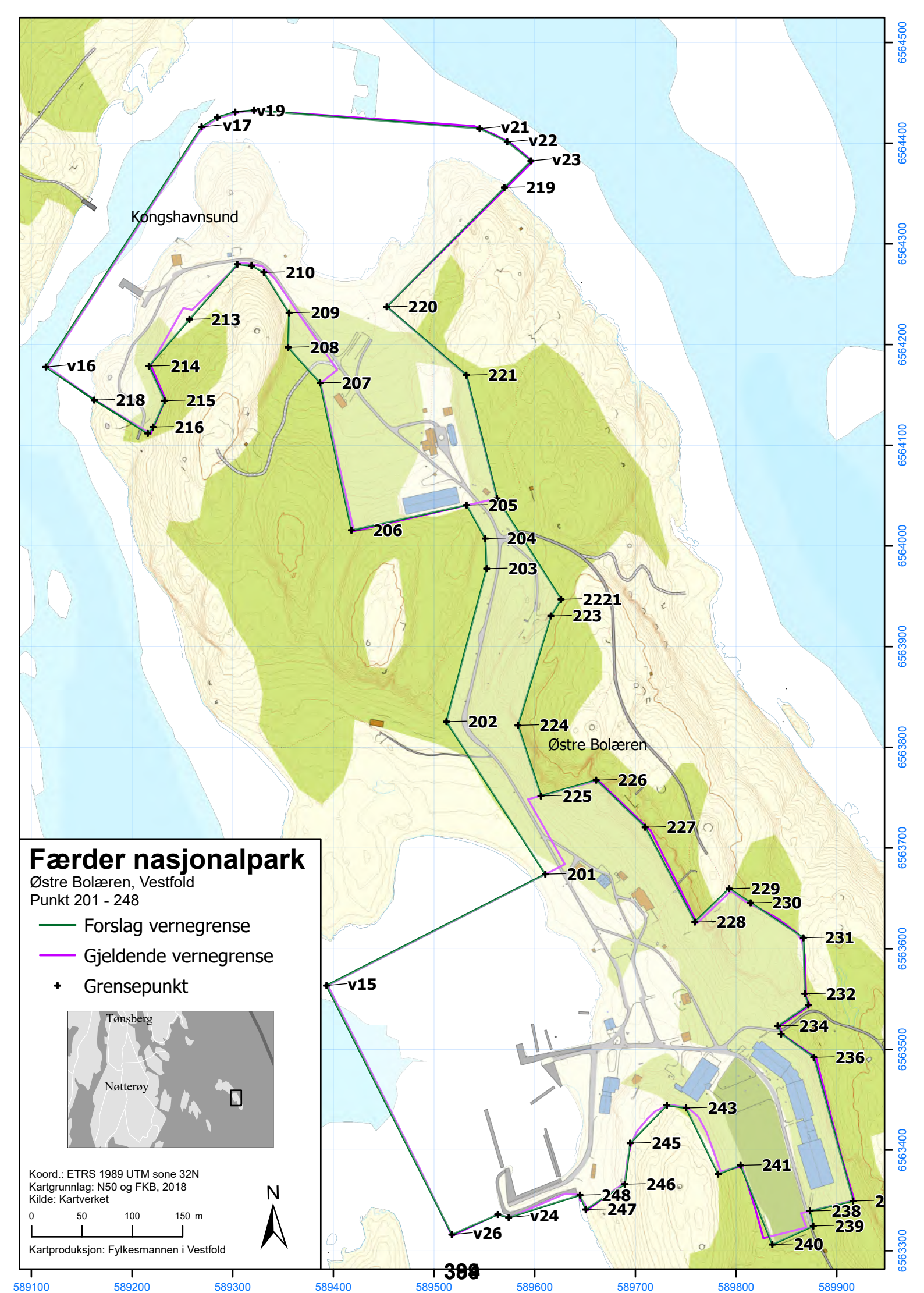
Kongshavnsund
Østre Bolæren
v15
v16
v17
v19
v21
v22
v23
v24
v26
201
202
203
204
205
206
207
208
209
210
213
214
215
216
218
219
220
221
223
224
225
226
227
228
229
230
231
232
234
236
238
239
240
241
243
245
246
247
248
2221
Færder nasjonalpark
Østre Bolæren, Vestfold
Punkt 201 - 248
Forslag vernegrense
Gjeldende vernegrense
Grensepunkt
Tønsberg
Nøtterøy
Koord.: ETRS 1989 UTM sone 32N
Kartgrunnlag: N50 og FKB, 2018
Kilde: Kartverket
0 50 100 150 m
Kartproduksjon: Fylkesmannen i Vestfold
N
6564500
6564400
6564300
6564200
6564100
6564000
6563900
6563800
6563700
6563600
6563500
6563400
6563300
589100
589200
589300
589400
589500
589600
589700
589800
589900

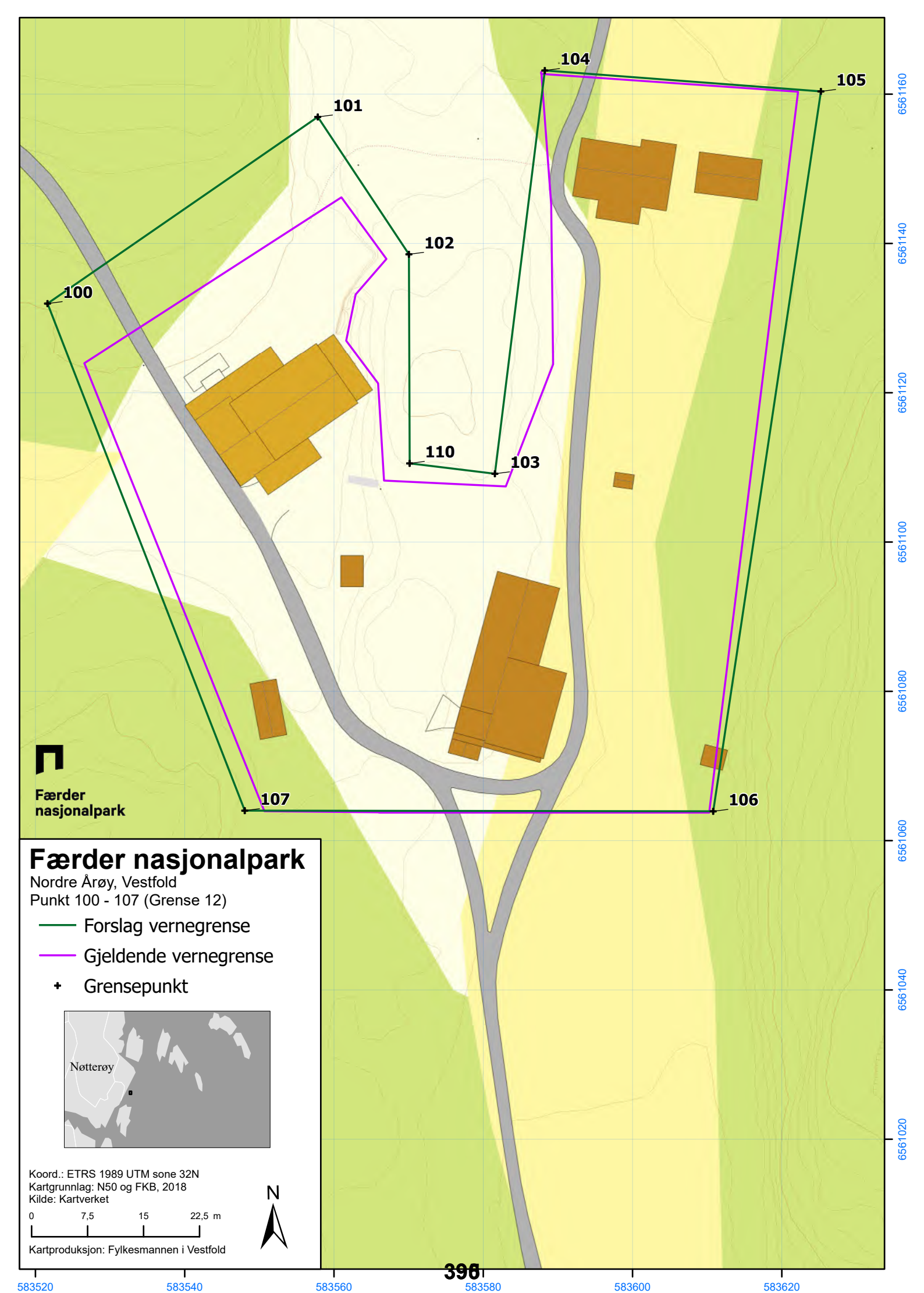

Færder nasjonalpark

Nordre Årøy, Vestfold

Punkt 100 - 107 (Grense 12)

Forslag vernegrense

Gjeldende vernegrense

Grensepunkt

Koord.: ETRS 1989 UTM sone 32N
Kartgrunnlag: N50 og FKB, 2018
Kilde: Kartverket

0 7,5 15 22,5 m

Kartproduksjon: Fylkesmannen i Vestfold

N

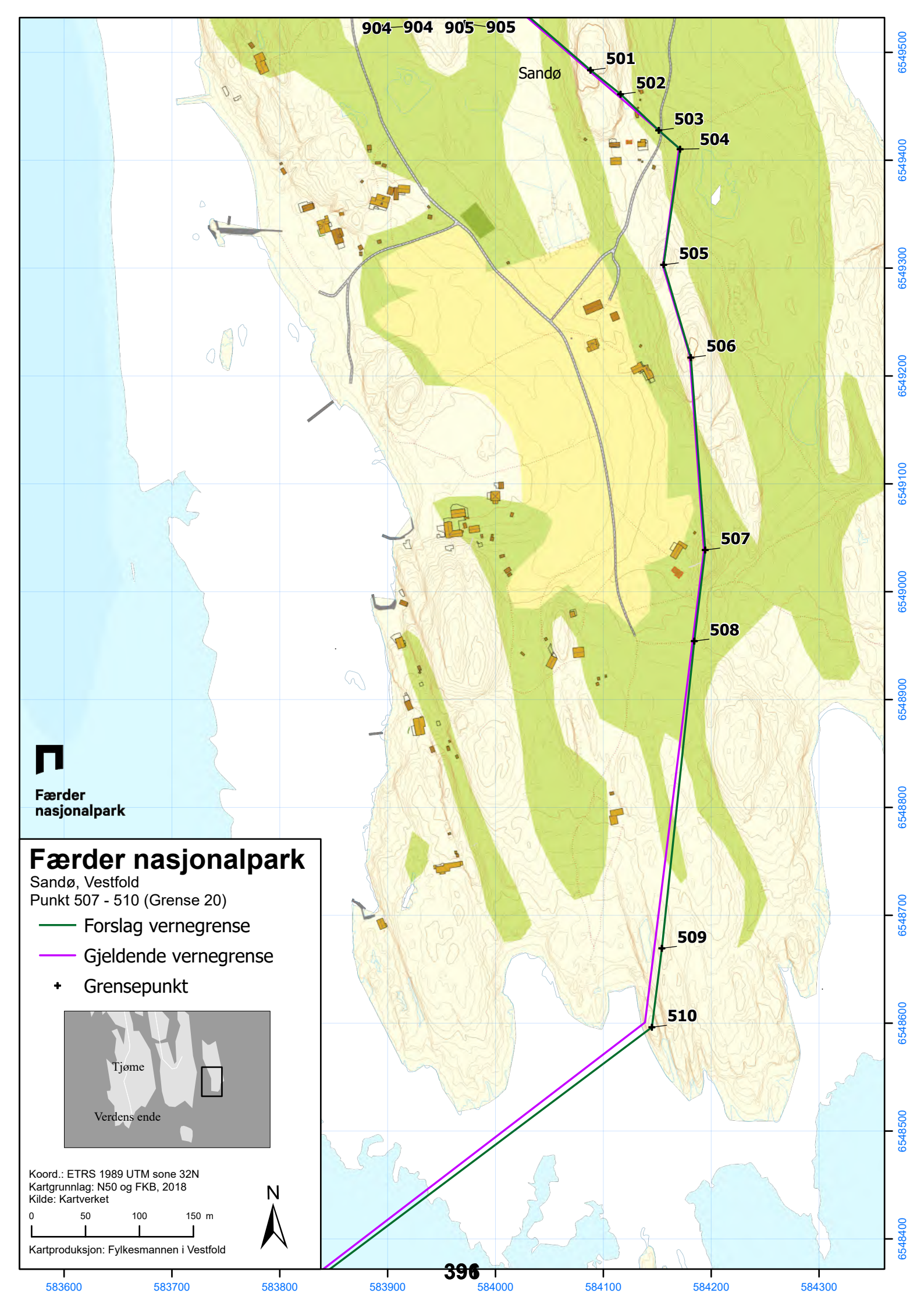
904
904
905
905
Sandø
501
502
503
504
505
506
507
508
509
510
Færder nasjonalpark
Færder nasjonalpark
Sandø, Vestfold
Punkt 507 - 510 (Grense 20)
Forslag vernegrense
Gjeldende vernegrense
Grensepunkt
Tjøme
Verdens ende
Koord.: ETRS 1989 UTM sone 32N
Kartgrunnlag: N50 og FKB, 2018
Kilde: Kartverket
0
50
100
150 m
Kartproduksjon: Fylkesmannen i Vestfold
N
6549500
6549400
6549300
6549200
6549100
6549000
6548900
6548800
6548700
6548600
6548500
6548400
583600
583700
583800
583900
584000
584100
584200
584300

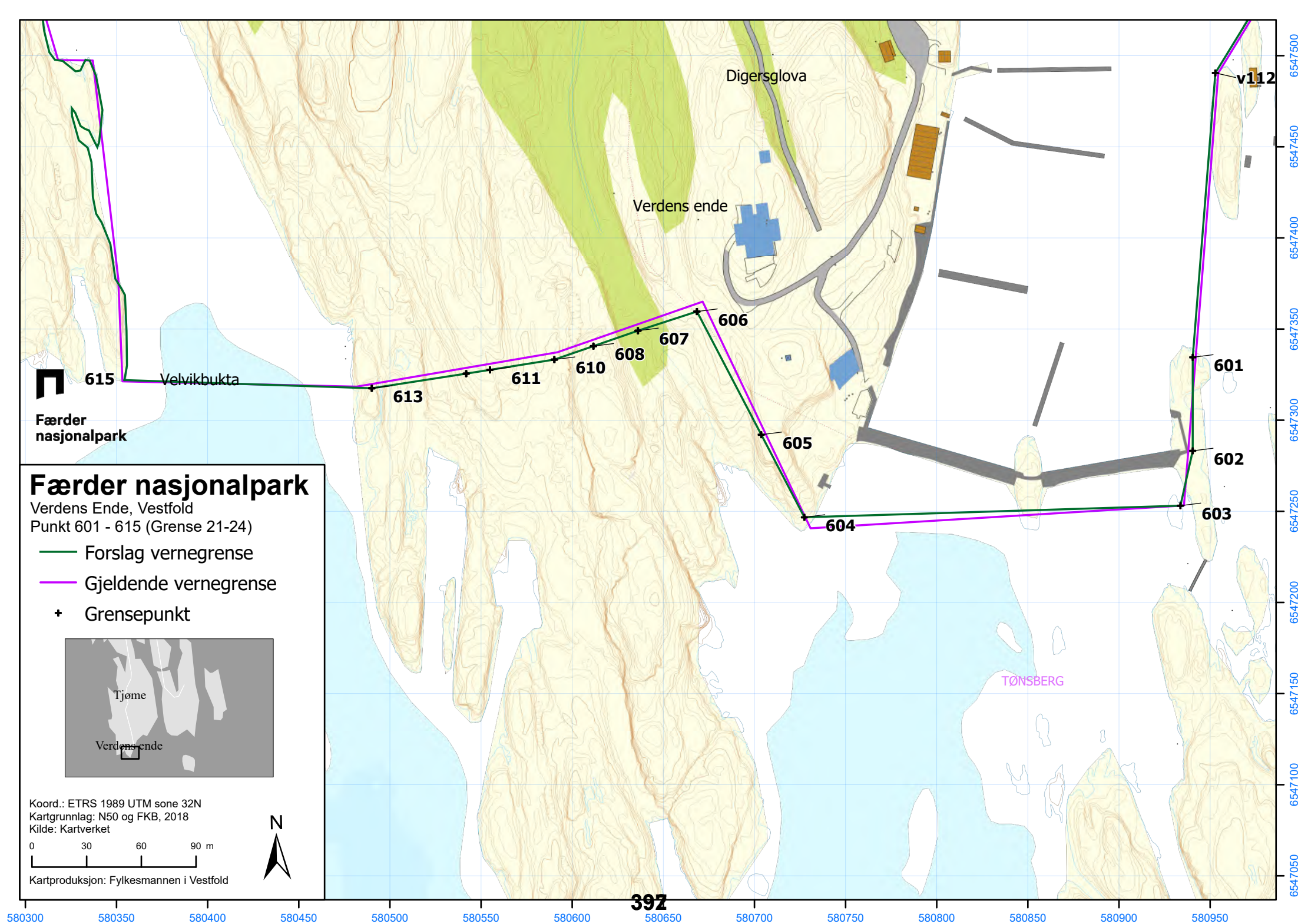
Digersglova
Verdens ende
v112
606
607
608
610
611
613
615
Velvikbukta
601
602
603
604
605
Færder nasjonalpark
TØNSBERG
Færder nasjonalpark
Verdens Ende, Vestfold
Punkt 601 - 615 (Grense 21-24)
Forslag vernegrense
Gjeldende vernegrense
Grensepunkt
Tjøme
Verdens ende
Koord.: ETRS 1989 UTM sone 32N
Kartgrunnlag: N50 og FKB, 2018
Kilde: Kartverket
0 30 60 90 m
N
Kartproduksjon: Fylkesmannen i Vestfold
397
580300 580350 580400 580450 580500 580550 580600 580650 580700 580750 580800 580850 580900 580950
6547500 6547450 6547400 6547350 6547300 6547250 6547200 6547150 6547100 6547050

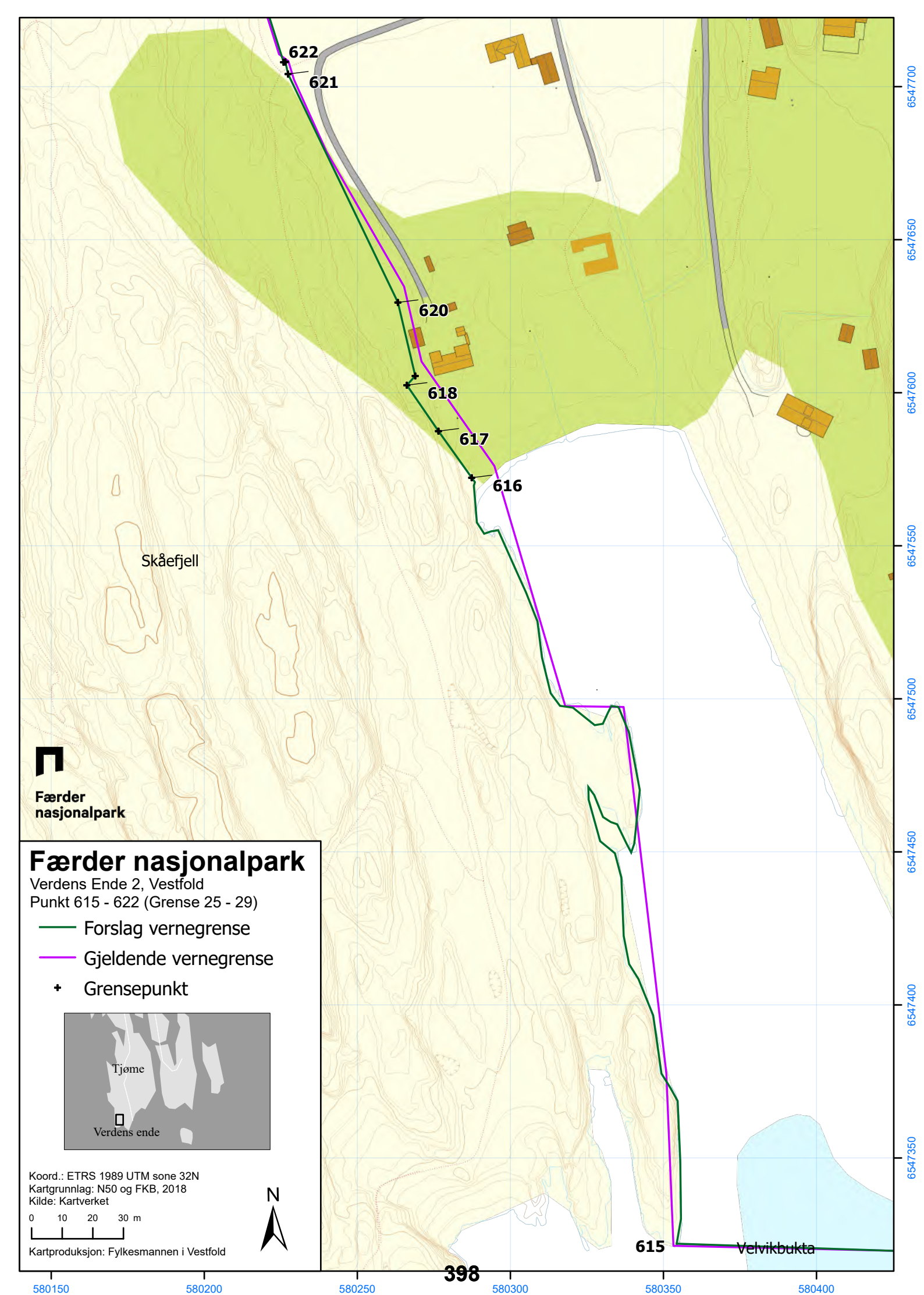
622
621
620
618
617
616
615
Skåefjell
Velvikbukta
Færder nasjonalpark
Færder nasjonalpark
Verdens Ende 2, Vestfold
Punkt 615 - 622 (Grense 25 - 29)
Forslag vernegrense
Gjeldende vernegrense
Grensepunkt
Tjøme
Verdens ende
Koord.: ETRS 1989 UTM sone 32N
Kartgrunnlag: N50 og FKB, 2018
Kilde: Kartverket
0 10 20 30 m
Kartproduksjon: Fylkesmannen i Vestfold
N
6547700
6547650
6547600
6547550
6547500
6547450
6547400
6547350
580150
580200
580250
580300
580350
580400

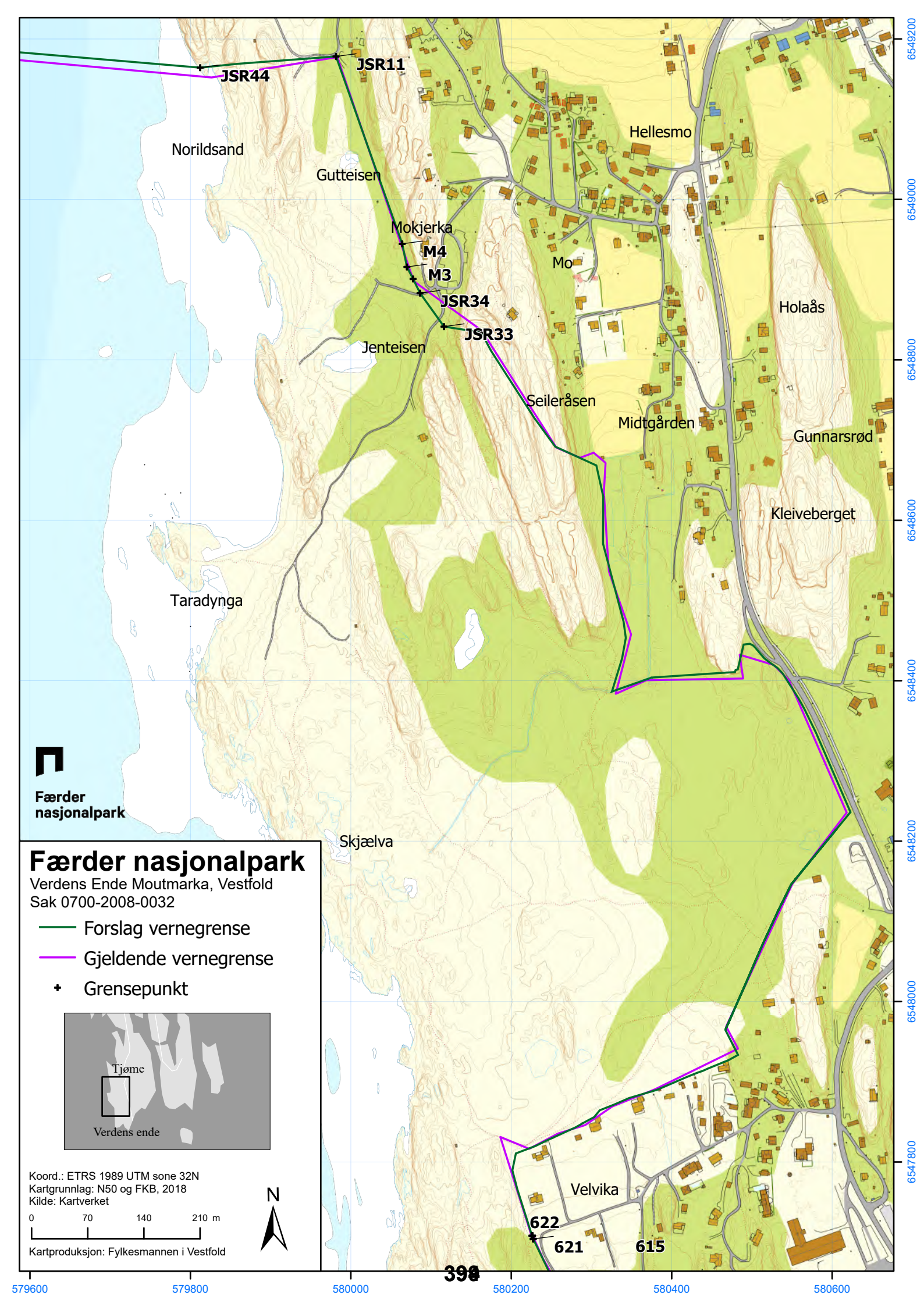

Færder nasjonalpark

Verdens Ende Moutmarka, Vestfold
Sak 0700-2008-0032

- Forslag vernegrense
- Gjeldende vernegrense
- Grensepunkt

Koord.: ETRS 1989 UTM sone 32N
Kartgrunnlag: N50 og FKB, 2018
Kilde: Kartverket

Kartproduksjon: Fylkesmannen i Vestfold

Færder
nasjonalparkstyre

Postadresse
Postboks 2076
3103 TØNSBERG

Besøksadresse
Grev Wedels gate 1
3111 Tønsberg

Kontakt
Sentralbord: +47 33 37 10 00
Direkte: +47 33371177
sfvtpost@statsforvalteren.no
https://nasjonalparkstyre.no/ferder

Klima- og miljødepartementet
Postboks 8013 Dep
0030 OSLO

Saksbehandlar Anne Sjømæling **Vår ref.** 2026/11694-3 432.3 **Dykkar ref.** **Dato** 14.10.2026

Færder nasjonalpark - høringsinnspill - regjeringens forslag til ny Oslofjordplan 2026-2030

Færder nasjonalparkstyre viser til Klima- og miljødepartementets høring av regjeringens forslag til ny Oslofjordplan. Færder nasjonalparkstyre er forvaltningsmyndighet for Færder nasjonalpark. Nasjonalparken omfatter et samlet areal på ca. 340km2, hvorav ca 95% er marin natur. Verneområdet rommer viktige og representative naturtyper og økosystemer, blant annet tareskog, ålegrasenger, bløtbunn og skjellsand, herunder gyte- og oppvekstområder for fisk og skalldyr. Dette er viktige områder som har betydning for økosystemet og økosystemtjenester både i og utenfor nasjonalparken.

Færder nasjonalparkstyre er positivt til kunnskapsbaserte og målrettede tiltak som kan dokumenteres å bedre miljøtilstanden i Oslofjorden.

Styret vil samtidig understreke at nye oppgaver, restriksjoner og kontrolltiltak må følges av nødvendig statlig finansiering og kapasitet til informasjon, skilting, oppsyn og håndheving.

1. Innledning og overordnet vurdering Oslofjordplanen og de marine nasjonalparkene

Færder nasjonalparkstyre er positivt til kunnskapsbaserte og målrettede tiltak som kan dokumenteres å bedre miljøtilstanden i Oslofjorden. Tiltakene må bygge på et tilstrekkelig lokalt og regionalt kunnskapsgrunnlag, være forholdsmessige og vurderes opp mot konsekvensene for lokalsamfunn, næringsliv, fiskeri og friluftsliv.

De marine nasjonalparkene Jomfruland, Færder og Ytre Hvaler omfatter samlet over 800 kvadratkilometer med viktige marine økosystemer, naturverdier og friluftsområder. Det er derfor en vesentlig svakhet ved Oslofjordplanen at nasjonalparkene og nasjonalparkstyrene har fått en så begrenset plass, særlig fordi Færder og Ytre Hvaler også omfattes av nullfiskeområder i Oslofjorden.

Nasjonalparkstyret mener derfor at nasjonalparkforvalter og nasjonalparkstyrene må involveres aktivt i planlegging, prioritering og gjennomføring av tiltak som berører verneområdene, og være representert i aktuelle nettverk knyttet til oppfølging av Oslofjordplanen.

Nye oppgaver, restriksjoner, samordningsbehov og kontrolltiltak må følges opp av nødvendig statlig finansiering og kapasitet til informasjon, skilting, oppsyn og håndheving.

2. Kommentarer til utvalgte innsatsområder

Innsatsområde 1: Redusere utslipp fra kommunalt avløp og annet avløp

Færder nasjonalparkstyre støtter tiltak som kan bidra til en bedre vannkvalitet.

God vannkvalitet er en forutsetning for vellykket restaurerering og robuste økosystemer som vil være mer motstandsdyktige mot klimaendringer.

Innsatsområde 2: Redusere avrenningen fra jordbruket

Færder nasjonalpark grenser til en viktig jordbrukskommune med betydelig grønnsaksproduksjon. Nasjonalparkstyre er kjent med at det allerede er gjennomført flere tiltak, blant annet regionale miljøkrav fra 01.01.26, og ny gjødselsforskrift inntrer 01.01.27, samt at flere aktører har gjennomført tiltak.

Færder nasjonalparkstyre mener dette er viktige tiltak og støtter videre arbeid med tiltak i jordbruket.

Innsatsområde 3: Stanse nedbygging

Planforslaget viser til kartlegging av fysiske inngrep i gruntvannsområder, som viser at 70% av viktige oppvekstområder for fugl og fisk er forringet siden 1950-tallet.

Færder nasjonalparkstyre mener at man bør:

- Utrede virkemidler for bedre beskyttelse av grunnvannsområder.
  Tiltaket bør tillegges prioritet da det kan bidra til å sikre viktige habitat. Tiltaket bør ses i sammenheng med styrket innsats for sjøfugl, hvor man retter fokus på funksjonsområder for sårbare arter.

Virkemidler for bedre beskyttelse av grunntvannsområder må være målrettede og bygge på kartlegging av områdenes faktiske naturverdi, funksjon og tilstand. Nye restriksjoner må utformes slik at de ikke blir mer omfattende enn nødvendig, og kommunene, grunneiere, næringsaktører og berørte brukergrupper må involveres før tiltak vedtas.

Innsatsområde 4: Restaurering av naturverdier

Det er pekt på innledningsvis at de marine nasjonalparkene bør tillegges større vekt i den nye Oslofjordplanen.

Færder nasjonalparkstyre peker på:

- De marine nasjonalparkene er sikrede arealer med representative økosystemer og planen bør tydeliggjøre hvilken rolle nasjonalparkene kan ha i restaureringsarbeidet

- Restaureringstiltak må baseres på dokumentert behov, forventet miljøeffekt og hensynet til verneverdiene (ved tiltak i verneområder).

- To av de tre nasjonalparkene omfattes av nullfiske-reguleringer i Oslofjorden.

- Restaureringstiltak må ikke påføre nasjonalparkstyrene nye oppgaver uten at det stilles tilstrekkelige midler og faglige ressurser til disposisjon.

- Tiltakene må ikke redusere verneverdiene.

Innsatsområde 5: Redusere tilførsler av miljøgifter, forsøpling og plastforurensning

Færder nasjonalparkstyre ser at det er et stort behov for tiltak innenfor innsatsområde 5.

Færder nasjonalparkstyre støtter:

- Videre drøfting om å øke vektgrensen for fritidsbåter.

- Etablering av obligatorisk fritidsbåtregister, forutsatt at ordningen har et klart formål, er enkel og rimelig for båteierne, og ikke utvikles til en unødvendig avgifts- eller rapporteringsordning.

- Økt innsats for rydding av tapte fiskeredskaper, men mener arbeidet må organiseres som et tverrsektorielt samarbeid mellom Fiskeridirektoratet, Miljødirektoratet, Statens Naturoppsyn og de marine nasjonalparkene.

Ordninger for innlevering av utrangerte fritidsbåter og tapte fiskeredskaper må være praktisk tilgjengelige og gi reelle insentiver. Dagens arbeid med opprydding bør samordnes bedre, slik at tiltak i verneområdene gjennomføres med tydelig ansvarsdeling, god koordinering og nødvendig involvering av nasjonalparkforvaltningen.

Innsatsområde 6: Ivareta sårbare arter og verdifulle naturtyper

Færder nasjonalparkstyre støtter tiltak og kunnskapsinnhenting som bidrar til bedre beskyttelse av sårbare arter og verdifulle naturtyper. Styret peker særlig på behovet for tiltak som styrker sjøfuglforvaltningen og reduserer presset på viktige funksjonsområder.

Færder nasjonalparkstyre mener:

- Styret støtter utredning av egen kvote for brisling i Oslofjorden og vektbegrensning for trålredskaper.

- Styret etterlyser statusoppdatering og fremdrift i arbeidet med å utvide perioden med ferdselsforbud i sjøfuglreservatene.

- Styret støtter videreføring og økt innsats på bekjempelse av mink i Oslofjordområdet, koordinert gjennom Statens naturoppsyn.

Videre foreslår Færder nasjonalparkstyre at helhetlig plan for Oslofjorden bør vurdere følgende tiltak for økt beskyttelse av sjøfugl:

- Utrede utvidelse av sone med ferdselsforbud rundt sjøfuglreservatene fra 50 til 75 eller 100 meter, eller fysiske tiltak som sikrer avstand for båter og padlere. Konsekvensene for friluftsliv, ferdsel, nærings-virksomhet og håndheving må utredes før eventuell endring av soner. Det må også dokumenteres at utvidelsen vil ha en vesentlig positiv effekt for sjøfuglene.

- Utrede muligheten for en mer adaptiv forvaltning av sjøfuglområder med ferdselsrestriksjoner. Det må avklares hvem som har myndighet til å innføre midlertidige ferdselsforbud, hvordan berørte interesser skal involveres, og hvordan publikum raskt og tydelig skal informeres.

Innsatsområde 7: Fremme et aktivt friluftsliv

Færder nasjonalparkstyre mener at:

- Nasjonalparkstyrene bør være representert i relevante kystsonenettverk og samarbeidsfora. Nasjonalparkstyrene forvalter viktige naturområder med store verneverdier, både på land og i sjø.

- Planen må bygge på en god balanse mellom bruk og vern. Det pekes på at naturvennlig og enkelt friluftsliv og naturopplevelser er en del av formålet til nasjonalparkene.

- Det må være tydelig ansvarsfordeling mellom departementene, direktoratetene, kommunenen, Statens naturoppsyn og nasjonalparkstyrene

Innsatsområde 8: Organisering av arbeidet

Færder nasjonalparkstyre mener:

- Nasjonalparkstyrene bør bli en del av gruppen med sentrale ansvarlige myndigheter som foreslås opprettet.
  Nasjonalparkstyrene er forvaltningsmyndighet for viktige naturområder med store naturverdier i havet og på land, samtidig som områdene er attraktive friluftsområder.

- Styret støtter etablering av et forpliktende samarbeidsformat knyttet til miljøkriminalitet i Oslofjorden. Nasjonalparkene bør være representert i dette forumet.

- Nasjonalparkstyrenes deltakelse i nye nettverk og samarbeidsorganer må ikke svekke styrenes selvstendige myndighet etter verneforskriftene. Det må være tydelig ansvarsdeling mellom departementene, direktoratene, kommunene, Statens naturoppsyn og nasjonalparkstyrene.

- Eventuelle nye oppgaver innen overvåking, restaurering, informasjon, skilting, koordinering og kontroll må fullfinansieres av staten.
- Nasjonalparkstyrene må ikke pålegges nye forventninger uten at det følger tilstrekkelige økomiske og administrative ressurser med oppgavene.

3. Oppsummert fra Færder nasjonalparkstyre

- Oslofjordplanen bør tydeliggjøre rollen til de marine nasjonalparkene i restaurering, overvåking og kunnskapsutvikling.
- Nasjonalparkstyrene og nasjonalparkforvalterne bør involveres i relevante nettverk, samarbeidsfora og prioriteringsprosesser.
- Tiltak i gruntvannsområder, sjøfuglreservater og andre sårbare områder bør bygge på oppdatert kunnskap, lokal medvirkning og vurdering av konsekvenser.
- Arbeid med tapte fiskeredskaper, miljøgifter, forsøpling og fritidsbåter bør samordnes bedre på tvers av sektorer.
- Nye oppgaver til nasjonalparkforvaltningen må følges av tilstrekkelige statlige økonomiske og administrative ressurser.

Kunnskapsinnhenting:
- Nasjonalparkstyret forslår at det etableres en tilstandsovervåkning av sårbare naturtyper i de marine nasjonalparkene som del av «tilstandsovervåkningen» av Oslofjorden med fokus på naturrestaurering. Områdene er gjennom verneforskriftene beskyttet mot videre skade og forstyrrelser, samtidig som de rommer representative habitater, økosystem og artsmangfold.

Færder nasjonalparkstyre støtter ambisjonen om en mer målrettet og forpliktende oppfølging av Oslofjorden. Styret ber samtidig om at de marine nasjonalparkene gis en tydeligere plass i planen, og at tiltak som berører verneområdene gjennomføres med tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag, lokal involvering og statlig finansiering.

Med hilsen

Anne Sjømæling
nasjonalparkforvalter

Dokumentet er elektronisk godkjent

Fra: Bjorn Age Jenssen[baaj@npkl.no]
Sendt: 08.09.2026 13:12:04
Til: []
Tittel: Nasjonalparkkommunene samler seg om kompensasjon for vern – nettmøte 16. september

---

Til verneområdestyrene
att. styremedlemmene

Som oppfølging av årsmøtet i Norges nasjonalparkkommuner inviterer vi til nettmøte om **kompensasjon til kommuner med arealer båndlagt av vern**, **onsdag 16. september kl. 10:30–12:00**. Se lenke lenger ned.

Målet med møtet er å samle nasjonalparkkommuner, verneområdestyrer og andre berørte aktører om et **felles fremstøt for en statlig kompensasjonsordning for kommuner med nasjonalparker og andre verneområder**.

Bakgrunnen er blant annet flere henvendelser til Klima- og miljødepartementet og andre departementer om statens ansvar og kommunenes kostnader og begrensninger knyttet til store vernearealer. Brevene og bakgrunnen for initiativet kan leses her. Saken har også fått økende oppmerksomhet i media. Les mer om debatten her

PROGRAM

10:30–10:40
Åpning ved Ellen Schjølberg, styreleder i Norges nasjonalparkkommuner, varaordfører i Grane kommune og styreleder i Børgefjell nasjonalparkstyre

10:40–10:50
Innlegg fra Bengt Fasteraune, stortingsrepresentant og styreleder i Dovrefjell nasjonalparkstyre

10:50–11:00
Innlegg fra Arnt Einar Bardal, ordfører i Snåsa kommune og styreleder i Blåfjella-Skjækerfjella-Lierne nasjonalparkstyre

11:00–11:10
Innlegg fra Christian Elgaaen, varaordfører i Røros kommune og styreleder i nasjonalparkstyret for Femundsmarka og Gutulia

11:10–12:00
Ordet fritt – innspill og diskusjon om veien videre

Møtet blir tatt opp og transkribert. Opptak og/eller transkripsjon kan senere bli gjort tilgjengelig.

Microsoft Teams: Delta i nettmøtet 16. september kl. 10:30

Del gjerne invitasjonen med folkevalgte, nasjonalparkstyrer og andre som bør delta i diskusjonen.

Velkommen til nettmøtet!

Med vennlig hilsen
Ellen Schjølberg
styreleder

Norges nasjonalparkkommuner
Telefon: 61 21 12 00
Mobil: 415 96 490
E-post: post@npkl.no
www.nasjonalparkkommuner.no

KYSTVERKET

HAVFORSKNINGSINSTITUTTET
Postboks 1870 Nordnes
5817 BERGEN

Deres ref	Vår ref	Arkiv nr	Saksbehandler	Dato
Carla Freitas Brandt	2026/2636-4		Sverre Brakstad	16.09.2026

Tillatelse etter havne- og farvannsloven § 14 – Utplassering av hydrofoner i Skagerrak – Nisedetektorer – Arendal, Færder og Hvaler kommune – Agder, Vestfold og Østfold fylke

Kystverket viser til søknad datert 17. juni 2026 fra Havforskningsinstituttet om utplassering av hydrofoner og nisedetektorer i Skagerrak. I brev fra oss datert 3. juli 2026 fikk dere melding om at tiltaket krever tillatelse etter havne- og farvannsloven § 14.

Sakens bakgrunn

Tiltaket gjelder utplassering av seks hydrofoner/nisedetektorer ved seks målestasjoner. Formålet med tiltaket er å overvåke niser og andre sjøpattedyr i Raet nasjonalpark og i de nyetablerte nullfiskeområdene i Oslofjorden. Tre stasjoner planlegges etablert i sjøområdene til Arendal kommune fra september 2026, og tre stasjoner i Færder og Hvaler kommuner fra februar 2027.

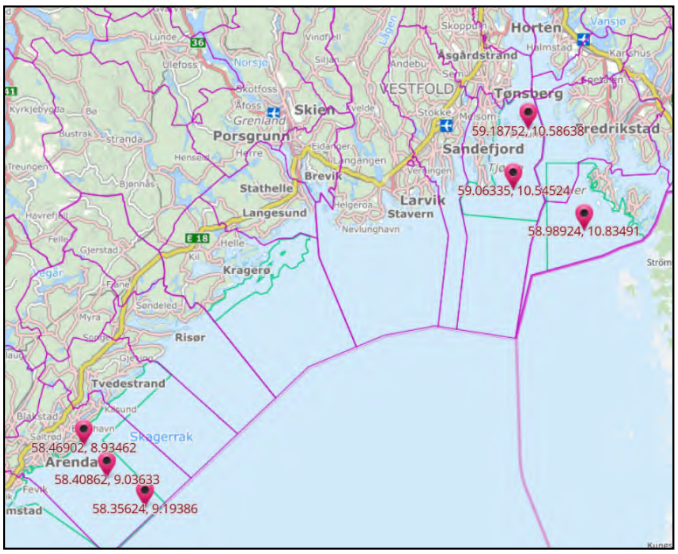

Kartutsnitt 1: Omsøkte lokasjoner

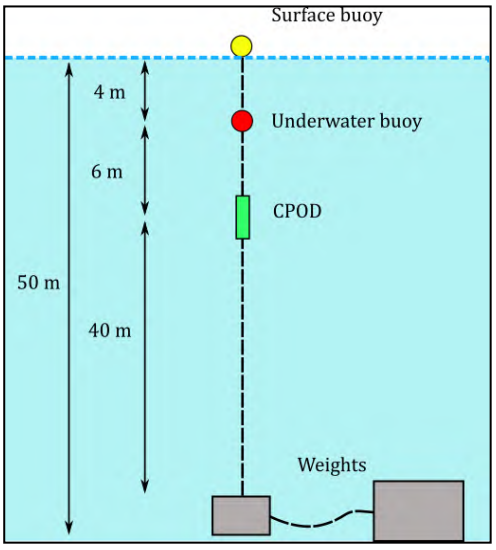

Figur. riggutforming iht. søknad

Tiltaket inngår i Havforskningsinstituttets langsiktige arbeid med å bedre kunnskapen om sjøpattedyrenes habitatbruk langs kysten. Utstyret skal plasseres som vist i kartutsnitt. Det er ikke opplyst om avslutningstidspunkt.

De omsøkte lokasjonene ligger nært farledsareal tilhørende hoved- og biled, og kan påvirke sikkerheten og ferdselen ved at installasjonen kan utgjøre et hinder i trafikkerte sjøområder.

Sentral postadresse: Kystverket
Postboks 1502
6025 ÅLESUND

Telefon: 07847
E-post: post@kystverket.no
Internett: https://www.kystverket.no

Org.nr.: 874783242
Bankgiro: 7694 05 06766

To av de totalt seks hydrofonlokasjonene ligger i Færder nasjonalpark, én hydrofon ligger i Ytre Hvaler nasjonalpark, og tre hydrofoner ligger i Raet nasjonalpark.

Parter og andre berørte har fått anledning til å uttale seg om saken, jf. forvaltningsloven § 16.

Forsvarsbygg har påpekt at innsamling av undervannsdata kan berøre informasjon av sikkerhetsmessig betydning, og må sikres slik at ikke sensitive opplysninger kommer på avveie. Databehandling, lagring og tilgangsstyring skal gjennomføres på en måte som ivaretar nasjonale sikkerhetsinteresser.

Norsk maritimt museum har uttalt at det er ikke registrert kulturminner under vann på de seks posisjonene, og at tiltaket vil kun medføre et begrenset inngrep i sjøbunnen. De har ingen merknad til søknaden.

Statsforvalteren i Vestfold og Telemark har ingen merknader til tiltaket, men minner om tillatelse fra Færder nasjonalpark.

Statsforvalteren i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus opplyser at de behandler saken.

Tiltakshaver/søker er selv ansvarlig for å innhente eventuell nødvendig tillatelse etter verneforskriftene før tiltaket gjennomføres. Berørte nasjonalparkmyndigheter får kopi av denne tillatelsen.

Aktuelt regelverk

Tiltaket vurderes etter havne- og farvannsloven § 14. Etter denne bestemmelsen kan tiltak som kan påvirke sikkerheten, ferdselen eller forsvars- og beredskapsinteresser i farvannet, ikke etableres uten tillatelse.

Etter havne- og farvannsloven § 14 tredje ledd bokstav i og Samferdselsdepartementets delegering er Kystverket tillatelsesmyndighet i saken.

Vurdering

Tiltaket, herunder aktiviteten med lydmålinger og de tilhørende innretningene, kan påvirke sikkerheten og ferdselen, samt forsvars- og beredskapsinteresser i farvannet. Tiltaket er derfor søknadspliktig etter havne- og farvannsloven § 14.

Kystverket har vurdert de ferdsels- og sikkerhetsmessige konsekvensene av tiltaket. Det skal benyttes ankerfestede måleinstrumenter ved hver av de seks lokasjonene i sjøområdene i Arendal, Færder og Hvaler kommuner.

Lokasjoner uten overflatebøye

Ved de to dypeste lokasjonene (Raet nasjonalpark) skal hydrofonene plasseres om lag fem meter over sjøbunnen, uten overflatebøye. Dette gjelder lokasjonene i Arendal kommune, på om lag 200–400 meters dybde, som anvist i kartutsnittet under.

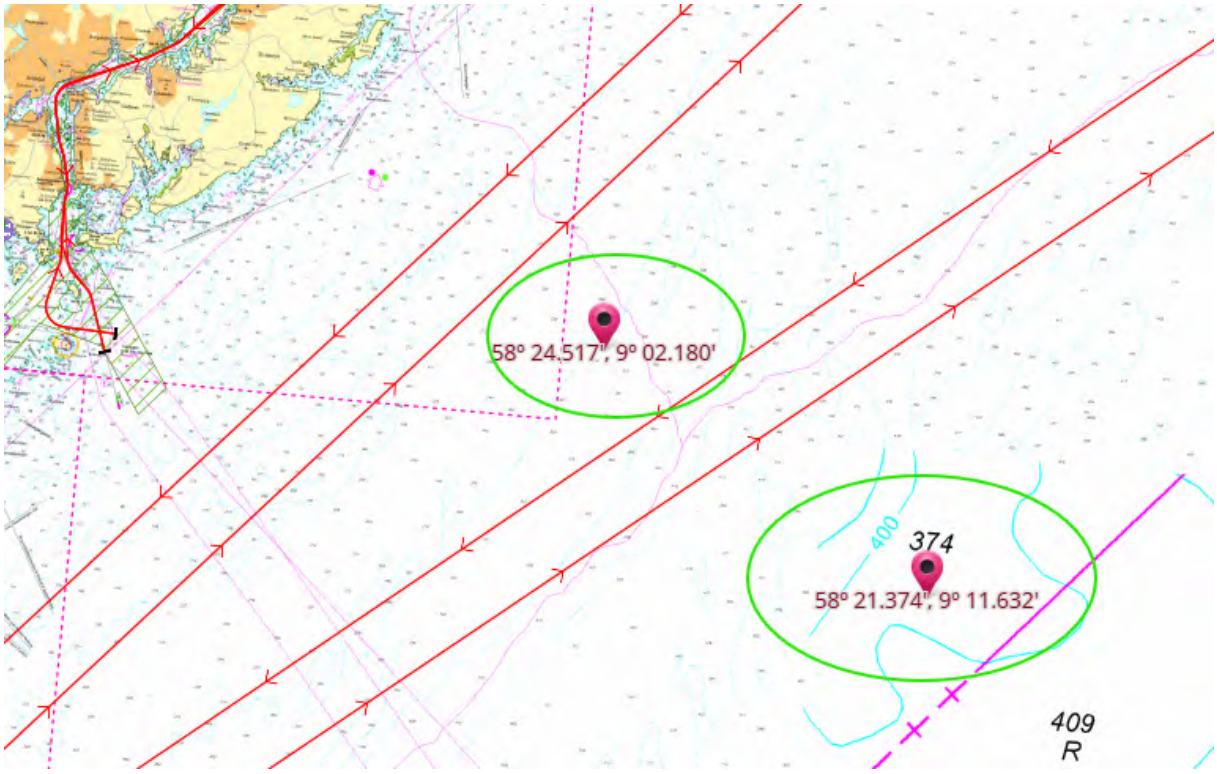

Kartutsnitt 2: Hydrofonlokasjoner uten overflatebøye i Raet nasjonalpark (navngitt #2 Punkt Ra stasjon 2 (200 m dyp) og #3 Punkt Ra stasjon 3 (400 m dyp) iht. søknad)

Tiltaket berører ikke navigasjonsinnretninger eller Kystverkets undervannskabler i de omsøkte områdene. Hydrofonene vil være plassert under vannflaten og vurderes ikke å påvirke sikker ferdsel forutsatt at undervannsbøyene også ligger tilstrekkelig dypt under vannoverflaten og passerende trafikk.

Lokasjoner med overflatebøyer

Ved de øvrige lokasjonene, som ligger i grunnere områder, skal det benyttes overflatebøye. Disse vil være synlige for sjøfarende.

Overflatebøyene må derfor merkes forsvarlig og på en måte som gjør dem godt synlige for de sjøfarende, både i dagslys og mørke. Merkingen skal være i tråd med IALAs maritime bøyesystem. Bøyene skal ha gul farge og gul lyskarakter, Fl(4) Y, slik at de tydelig fremstår som spesialmerker og ikke kan forveksles med eksisterende hvite navigasjonslys eller andre navigasjonsinnretninger i området.

Søker/tiltakshaver må sørge for at merkingen fungerer etter hensikten gjennom hele perioden utstyret står ute, og at feil eller mangler ved bøyer, lys eller fortøyning rettes uten ugrunnet opphold.

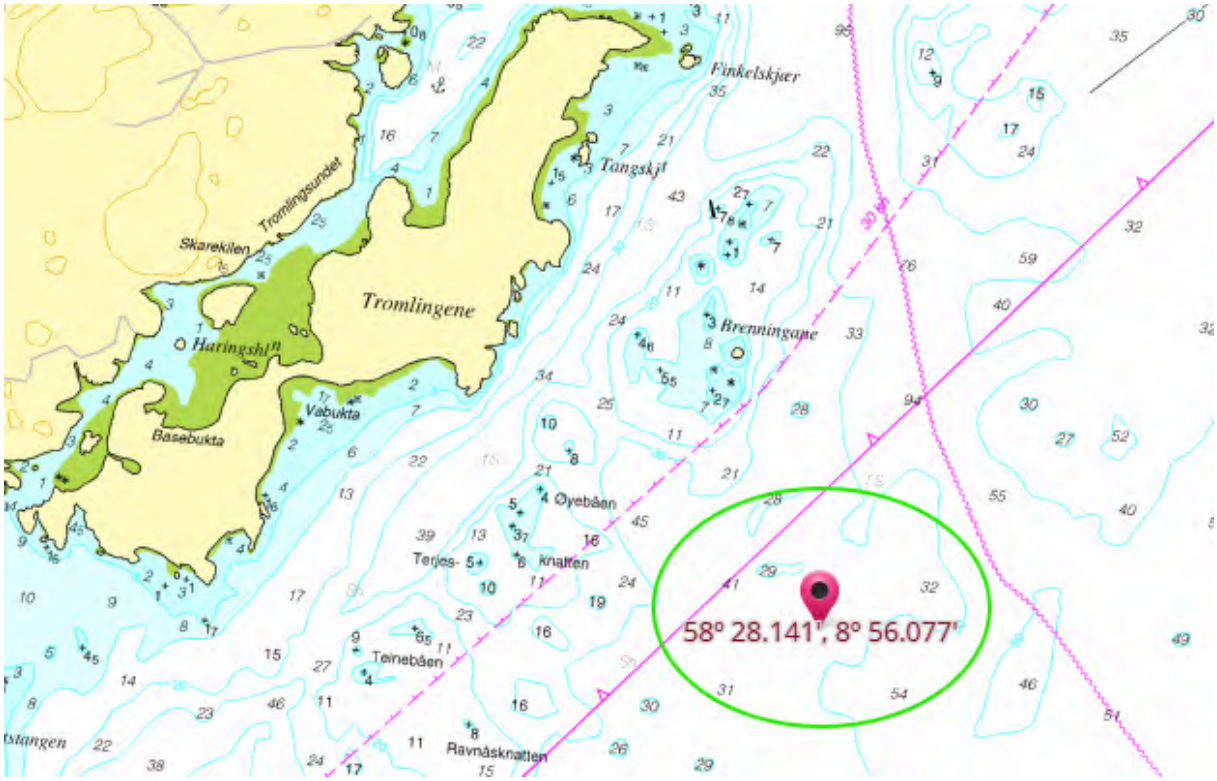

Kartutsnitt 3: Hydrofon/overflatebøye lokasjon utenfor Tromlingene/Arendal kommune (navngitt #1 Punkt Ra stasjon 1 (50 m dyp) iht. søknad).

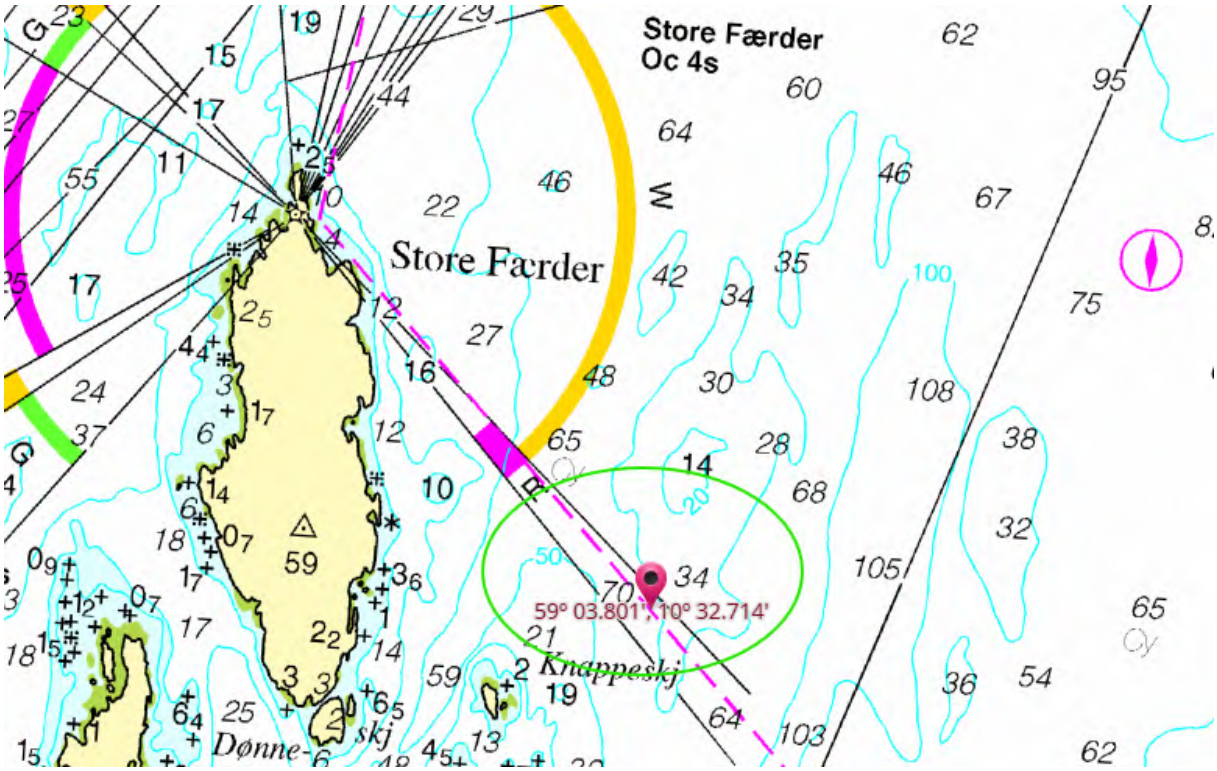

Kartutsnitt 4: Hydrofon/overflatebøye lokasjon ved fyrlykt «Store Færder» i Færder kommune (navngitt #5 Punkt Oslofjord stasjon 2 iht. søknad).

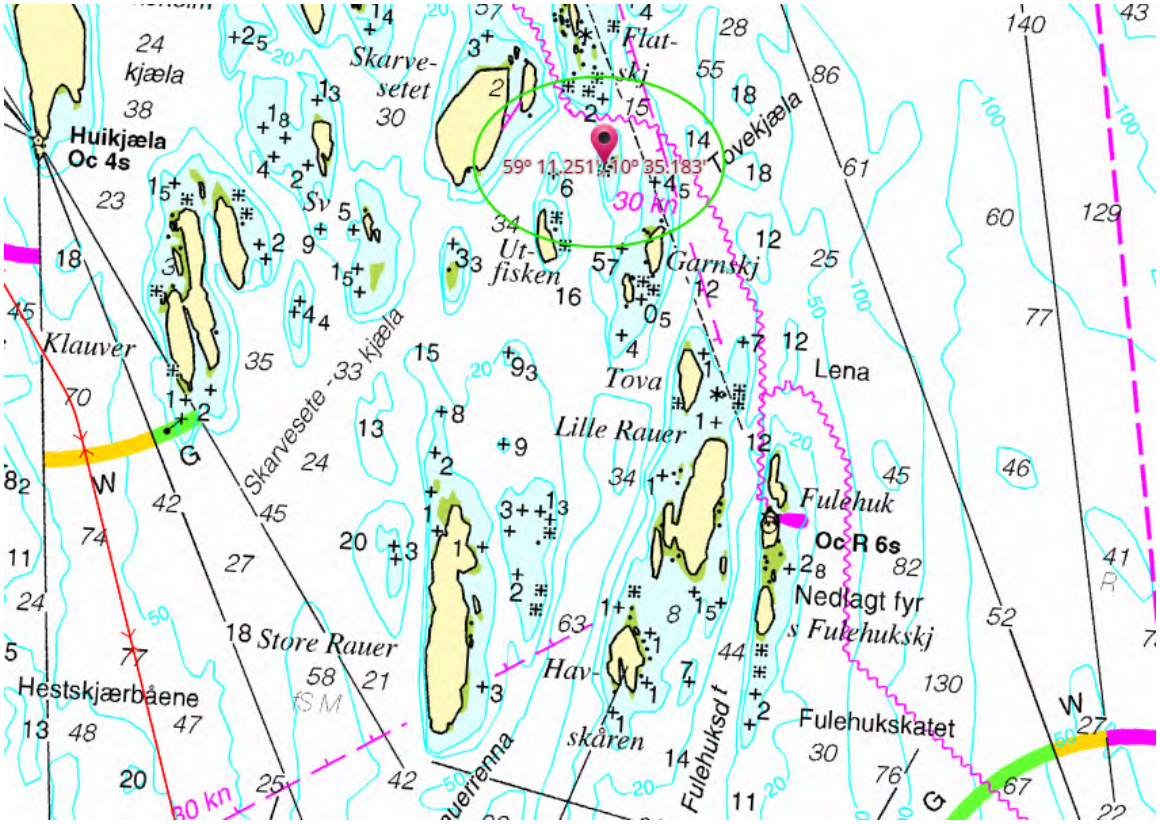

Kartutsnitt 5: Hydrofon/overflatebøye lokasjon ved Tovekjæla i Færder kommune (navngitt #4 Punkt Oslofjord stasjon 1 iht. søknad).

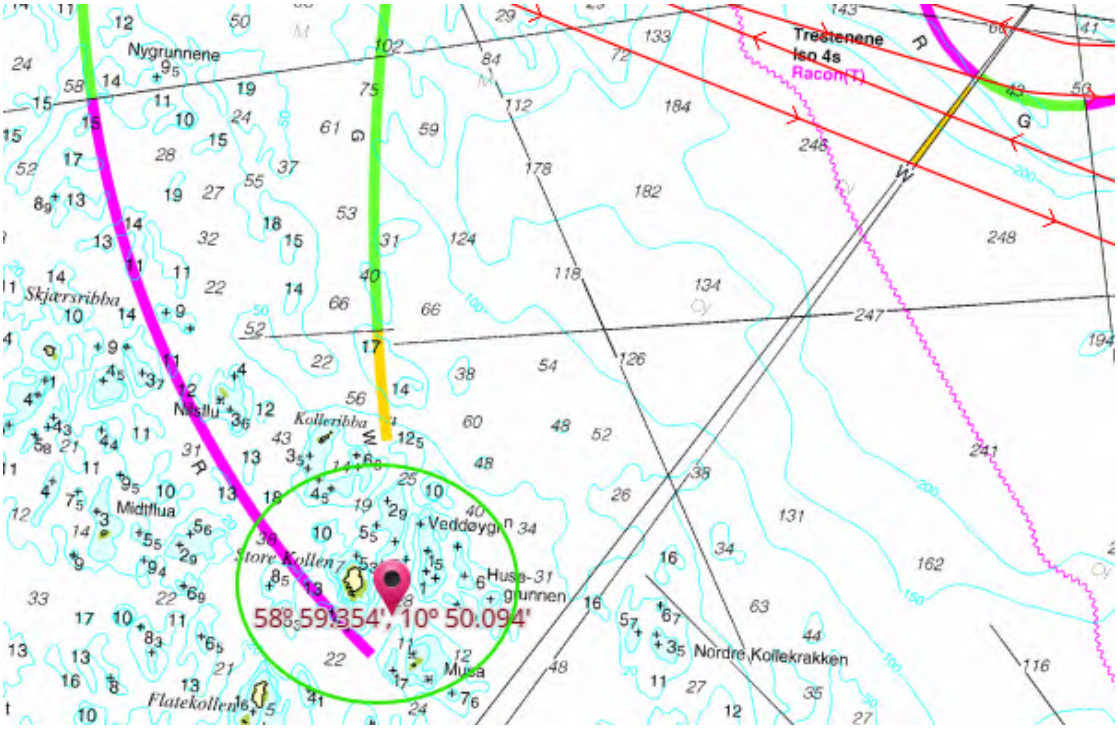

Kartutsnitt 6: Hydrofon/overflatebøye lokasjon ved Torbjørnskjær i Hvaler kommune (navngitt #6 Punkt Oslofjord stasjon 3 iht. søknad)

Utsetting og opptak av utstyret og eventuelt vedlikeholdsarbeid vil bli utført fra arbeidsfartøy. Av hensyn til sjøtrafikken skal tiltakshaver i god tid før utsetting og opptak sende melding til

Kartverket med opplysninger om tidspunkt, sted, posisjoner, varighet, hvor dypt undervannsbøyer ligger under overflaten, samt overflatebøyenes utforming og lyskonfigurasjon. Dette for at kunngjøring i Etterretninger for sjøfarende kan vurderes.

Forsvars- og beredskapsinteresser
Tiltaket omfatter akustisk undervannsovervåkning. Det skal benyttes én FPOD og én SoundTrap ved hver av de seks lokasjonene. Kystverket har i dialog med Forsvaret identifisert at tiltak av denne typen berører forsvars- og beredskapsinteresser. På denne bakgrunn er saken forelagt Forsvarsbygg for vurdering.

Forsvarsbygg har vurdert at tiltaket kan gjennomføres under nærmere forutsetninger. Disse omfatter blant annet at forutsetningene angitt i søknadens vedlegg etterleves gjennom hele prosjektperioden, at endelige posisjoner for sensorene registreres i BarentsWatch og meldes gjennom Etterretninger for sjøfarende, samt at den spesifiserte sensortypen benyttes. Forsvarsbygg har videre stilt krav til håndtering av lyddata. Tilgang til rådata skal begrenses til personell med tjenstlig behov og forvaltes i henhold til rutiner utarbeidet i samarbeid mellom Havforskningsinstituttet og Forsvarets forskningsinstitutt (FFI). De samme rutinene skal legges til grunn ved gjennomgang og rensing av innsamlede hydrofondata før eventuell videre distribusjon og bruk. Forsvarsbygg har i tillegg bedt om at Forsvarets operative hovedkvarter varsles to uker før oppstart av tiltaket.

Kystverket legger Forsvarsbyggs vurdering til grunn ved behandlingen av tiltaket. Havforskningsinstituttet har bekreftet 16. september 2026 at tiltaket gjennomføres i samsvar med disse forutsetningene.

Miljø og naturmangfold
Kystverket legger til grunn at natur- og miljøhensyn som følger av verneområdene ivaretas gjennom behandlingen etter de aktuelle verneforskriftene. Tiltakshaver er selv ansvarlig for å avklare og innhente eventuell nødvendig tillatelse etter verneforskriftene for Raet nasjonalpark, Færder nasjonalpark og Ytre Hvaler nasjonalpark før tiltaket gjennomføres.

Om vilkår
Kystverket vurderer at hensynene som gjør seg gjeldende i saken kan ivaretas gjennom vilkår. Vilkårene er satt for å sikre at tiltaket gjennomføres i samsvar med søknaden, at nødvendige meldinger og posisjonsopplysninger gjøres tilgjengelige, at Forsvarsmyndighetenes krav til håndtering av data følges, og at utstyr og eventuelle etterlatenskaper fjernes når tiltaket er avsluttet. Samlet skal vilkårene bidra til å redusere ulemper for sjøtrafikk, ivareta forsvars- og beredskapsinteresser og annen bruk av farvannet.

For å unngå at tillatelser av denne typen utvikler seg til en varig eksklusiv bruksrett til sjøarealer, er det etablert praksis at tillatelsen gis tidsbegrenset. Dette sikrer at havne- og farvannslovens formål ivaretas, og at bruken av sjøarealet kan vurderes på nytt ved senere fornyelser. På denne bakgrunn vurderes det som hensiktsmessig at tillatelsen gis tidsbegrenset for en periode på tre år, frem til 30. september 2029.

Samlet vurdering
Etter en samlet vurdering har Kystverket kommet til at tiltaket kan tillates. Kystverket har lagt avgjørende vekt på at hydrofon-instrumentene er midlertidig, og at utstyret, forutsatt forsvarlig forankring og oppfølging, ikke vil påvirke sjøtrafikken i nevneverdig grad. Når det gjelder forsvars- og beredskapsinteressene, bygger Kystverket på Forsvarsbyggs vurdering og tiltakshavers

bekreftelse om at de angitte kravene kan etterleves. På denne bakgrunn vurderer Kystverket at tiltaket kan tillates etter havne- og farvannsloven § 14, på de vilkårene som fremgår av vedtaket.

Vedtak

Med hjemmel i havne- og farvannsloven § 14 gis Havforskningsinstituttet tillatelse til utplassering av bunnmonterte forskningsrigger (hydrofoner og nisedetektorer) i de omsøkte områdene i Skagerrak. Tillatelsen gjelder i perioden september 2026 til 30. september 2029.

Tillatelsen gis på følgende vilkår jf. havne- og farvannsloven § 16:

1. Tiltaket skal utføres som beskrevet i søknaden, utfyllende opplysninger og gitt i koordinatene nedenfor.

Lokasjon (Iht. søknad)	Omsøkt posisjon (WGS84)	Merknad
#1 Punkt Ra stasjon 1 (50 m dyp)	58.46902, 8.93462	Godkjennes med gul overflatebøye, konfigurert med gul lyskarakter Fl(4) Y
#2 Punkt Ra stasjon 2 (200 m dyp)	58.40862, 9.03633	Godkjennes med undervannsbøye
#3 Punkt Ra stasjon 3 (400 m dyp)	58.35624, 9.19386	Godkjennes med undervannsbøye
#4 Punkt Oslofjord stasjon 1 (Færder nasjonalpark)	59.18752, 10.58638	Godkjennes med gul overflatebøye, konfigurert med gul lyskarakter Fl(4) Y
#5 Punkt Oslofjord stasjon 2 (Færder nasjonalpark)	59.06335, 10.54524	Godkjennes med gul overflatebøye, konfigurert med gul lyskarakter Fl(4) Y
#6 Punkt Oslofjord stasjon 3 (Ytre Hvaler nasjonalpark)	58.98924, 10.83491	Godkjennes med gul overflatebøye, konfigurert med gul lyskarakter Fl(4) Y

Dersom utforming, plassering eller merking endres, skal Kystverket varsles før endringen gjennomføres.

2. Utstyret må ha tilstrekkelig solid utførelse og fortøyes/forankres på en slik måte at måleinstrumentene ikke hindrer eller skader annen sjøveis trafikk, og slik at avdrift unngås. Det må sørges for at de til enhver tid er forsvarlig vedlikeholdt, slik at de ikke utgjør en fare eller hinder for sjøtrafikken i området.

3. Overflatebøyene skal være forsvarlig merket og utformet i samsvar med IALAs maritime bøyesystem. Bøyene skal ha gul farge og gul lanterne med lyskarakter Fl(4) Y.

4. Ved gjennomføring av tiltaket plikter tiltakshaver å etterleve krav til håndtering, bearbeiding, lagring og frigivelse av generert lyddata som er fastsatt av forsvarsmyndighetene.

5. Tiltakshaver skal sende inn melding til Kartverket før gjennomføring av tiltaket, herunder informasjonstekst, posisjon, oppstartstidspunkt og forventet ferdigstillelse til efs@kartverket.no. Tiltakshaver skal sende melding til Efs i god tid før utsetting av utstyret. Meldingen skal angi bøyenes posisjoner og lyskarakter.

Før oppstart: Tiltaket kan ikke påbegynnes før nødvendig informasjon er sendt Kartverket for vurdering av EFS-melding, og eventuell kunngjøring er publisert.

6. Oppstart av prosjektet ved utsetting av utstyr varsles til Forsvarets operative hovedkvarter (FOH) senest to uker før oppstart, og ved avslutning.

7. Tiltaket skal være registrert og oppdatert i BarentsWatch, herunder med gjeldende posisjoner og estimert dato for avslutning av tiltaket.

8. Utsetting av utstyret skal gjennomføres på en skånsom måte og slik at påvirkningen på sjøbunnen og naturmiljøet begrenses mest mulig.

9. Dersom instrumentene eller tilhørende fortøyninger viser seg å være til hinder for sikker ferdsel, navigasjon, fiskeriaktivitet eller annen bruk av farvannet, kan Kystverket kreve at tiltakshaver flytter, endrer eller fjerner innretningen. Tiltakshaver dekker kostnadene ved slik flytting, endring eller fjerning.

10. Tiltakshaver skal sørge for fullstendig opprydding etter etableringen av tiltaket. Etterlatenskaper fra arbeidene skal fjernes fra sjø så snart arbeidene er avsluttet.

Rett til å klage

Dette er et enkeltvedtak som søkeren og andre med rettslig klageinteresse kan klage på innen 3 – tre – uker etter at dette brevet er kommet frem. Se vedlagte orientering om klageadgang.

Vi presiserer at vedtaket er basert på reglene i havne- og farvannsloven, forskrift om farvannsskilt og navigasjonsinnretninger og ikke annet lov- og regelverk. For eksempel kan tiltaket være søknadspliktig etter plan- og bygningsloven, og det må tiltakshaver selv undersøke med kommunen.

Havne- og farvannsloven regulerer ikke nabo- eller eiendomsforhold. Slike forhold er derfor ikke vurdert i forbindelse med dette vedtaket. Søkeren må selv innhente nødvendig samtykke fra grunneiere og andre rettighetshavere. Kystverket har ikke ansvar for å følge opp dette. Privatrettslige tvister mellom partene avgjøres enten gjennom avtale eller av domstolene.

Med hilsen

Marie Gisetstad Andersen
fungerende avdelingsleder

Sverre Brakstad
rådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent

Eksterne kopimottakere:

RAET NASJONALPARKSTYRE	Postboks 504	4804	ARENDAL
YTRE HVALER NASJONALPARKSTYRE			
FÆRDER NASJONALPARK			
STATSFORVALTEREN I VESTFOLD OG TELEMARK	Postboks 2076	3103	TØNSBERG
STATSFORVALTEREN I AGDER	Postboks 504	4804	ARENDAL
STATSFORVALTEREN I ØSTFOLD, BUSKERUD,	Postboks	1502	MOSS

OSLO OG AKERSHUS	325		
ARENDAL HAVN KF	Postboks 123	4891	GRIMSTAD
BORG HAVN IKS	Øraveien 27	1630	GAMLE FREDRIKSTAD
HVALER KOMMUNE	Storveien 32	1680	SKJÆRHALDEN
FÆRDER KOMMUNE	Postboks 250	3163	NØTTERØY
ARENDAL KOMMUNE	Postboks 123	4891	GRIMSTAD

Vedlegg:
1 soeknad2026-06-1709-48.pdf
2 Kartutsnitt_Hydrofoner i Skagerrak_Raet, Færder og Ytre Hvaler nasjonalpark

Orientering om klageadgang

Se informasjon om orientering om klagerett og krav til klagen, herunder frist for å klage.

Klageorgan

Enkeltvedtak fattet av Kystverket kan påklages til Nærings- og fiskeridepartementet, jf. forvaltningsloven § 28. Klagen skal sendes til Kystverket per e-post til post@kystverket.no eller per post til Kystverket, Postboks 1502, 6025 ÅLESUND.

Klagefrist

Klagefristen er 3 uker fra den dag dette brevet kom frem, jf. forvaltningsloven § 29. Det er tilstrekkelig at klagen er postlagt innen fristens utløp. Dersom klagen kommer for sent, kan Kystverket se bort fra klagen. Det kan søkes om å få forlenget fristen, men da må man oppgi årsaken til dette, jf. forvaltningsloven §§ 29 og 31.

Klagens innhold

Klagen må inneholde følgende, jf. forvaltningsloven § 32:

- hvilket vedtak det klages over
- den eller de endringer som ønskes
- eventuelle andre opplysninger som kan ha betydning for vurderingen av klagen

I tillegg bør man nevne de grunner klagen støtter seg til. Klagen må undertegnes.

Utsetting av gjennomføring av vedtaket

Selv om det er klageadgang på et vedtak, kan vedtaket vanligvis gjennomføres straks. Førsteinstansen, klageinstansen eller annet overordnet organ, kan beslutte at vedtak likevel ikke skal iverksettes før klagefristen er ute eller klagen er avgjort, jf. forvaltningsloven § 42. Man kan søke om å få utsatt gjennomføringen av et vedtak til klagefristen er ute eller til klagen er avgjort (søke om oppsettende virkning av klagen), jf. forvaltningsloven § 42. Begrunnet søknad sendes til den etaten som er førsteinstans for vedtaket. En avgjørelse om oppsettende virkning kan ikke påklages.

Rett til å se saksdokumentene og til å kreve veiledning

Med visse begrensninger har en part rett til å se dokumentene i saken, jf. forvaltningsloven §§ 18 og 19. Parten må i tilfelle ta kontakt med Kystverket. Man vil da få nærmere veiledning om adgangen til å klage, om fremgangsmåten og reglene om saksbehandlingen.

Kostnader ved klagesaken

En part kan kreve dekning for vesentlige kostnader i forbindelse med klagesaken, jf. forvaltningsloven § 36. Forutsetningen er da vanligvis at det organet som traff det opprinnelige vedtaket har gjort en feil slik at vedtaket blir endret. Det kan også søkes om å få dekket utgifter til nødvendig advokathjelp etter reglene om fritt rettsråd. Vanligvis gjelder visse inntekts- og formuesgrenser. Klageinstansen eller partens advokat kan gi nærmere opplysninger om dette.

Klage til Sivilombudet

Hvis man mener å ha vært utsatt for urett fra den offentlige forvaltnings side, kan man klage til Stortingets ombud for forvaltningen (Sivilombudet). Sivilombudet kan ikke selv endre vedtaket, men kan gi sin vurdering av hvordan den offentlige forvaltning har behandlet saken, og om det er gjort eventuelle feil eller forsømmelser.

KYSTVERKET

Søknad om tillatelse til tiltak etter havne- og farvannsloven

Søknad fra Carla Freitas Brandt

17. juni 2026

Søknad fra Carla Freitas Brandt

Tiltakshaver

Navn: Carla Freitas Brandt
E-post: carla.freitas.brandt@hi.no
Telefon: +47 466 67 099
Adresse: Lillevei 41
Postnummer: 4870
Poststed: FEVIK

Søknaden gjelder

Navn på tiltaket: Hydrofoner i Skagerrak
Stedsnavn: Raet, Færder og Ytre Hvaler nasjonalparker
Søknaden gjelder: Annet tiltak

Eiendom 1: Arednal
Eiendom 2: Færder
Eiendom 3: Hvaler

Redegjør for hvordan tiltaket kan påvirke sjøtransport og annen ferdsel i farvannet

Tiltak kan påvirke forsvars- og beredskapsinteresser i farvannet

Redegjør for om/hvordan tiltaket vil påvirke natur- og miljø

Tiltaket vil ikke påvirke natur- og miljø.

Dersom aktuelt, beskriv hvordan tiltaket kan påvirke eksisterende navigasjonsinnretninger og skilting, og om det er behov for å endre på eksisterende.

Tiltaket vil ikke påvirke eksisterende navigasjonsinnretninger og skilting.

Kommunal arealplan

Er tiltaket i samsvar med kommunal arealplan eller reguleringsplan for området?

Ja

Annet tiltak

Informasjon om tiltaket/aktiviteten

Havforskningsinstituttet ønsker å sette ut seks bredbåndshydrofoner (type SoundTrap ST600HF
https://oceaninstruments.co.nz/) og seks nise deteketorer (type FPOD, https://www.chelonia.co.uk/f-pod/) i seks stasjoner i Skagerrak (en SoundTrap og en FPOD per stasjon). Hydrofonene er del av overvåkning av niser og andre sjøpattedyr i Raet nasjonalpark og i de nye etablerte nullfiskeområdene i Oslofjord. Tiltaket er en del av institutets langsiktige strategi for å bedre kunnskap og forståelse om sjøpattedyrenes habitatbruk langs kysten. Hydrofonene vil bli plassert som indikert på kartet. Hydrofonene hentes etter 6-12 måneder, for å laste ned data og bytte batteri. Hydrofonene vil forankres ved bruk av hanker og undervannsblåse, slik at hydrofonene havner i vannsøylen, uten blåse i overflaten. Hydrofonene hentes ved bruk av en akustisk utløser plassert i samme tau.
Hydrofonene sampler med 384Hz og tar opp lyd i frekvensområdet 20 Hz - 150 kHz.

Anleggsperiode/tidsperiode

Tre stasjoner i Raet Nasjonalpark, på 50, 200 og 400 m dyp, fra 1. september 2026.
Tre stasjoner i Ytre Oslofjord, fra Februar 2027.

Krever tiltaket midlertidig stengning av farled?: Nei

Annet

Annet du tenker vi bør vite om?: Utfyllende informasjon er inkludert som vedlegg.

Andre vedlegg: 1 fil(er) vedlagt

- Utfyllende informasjon.PDF

Kartmarkeringer

#1 Punkt

Ra stasjon 1 (50 m dyp)
Bredde-/ Lengdegrad: 58.469024236, 8.934624974

#2 Punkt

Ra stasjon 2 (200 m dyp)
Bredde-/ Lengdegrad: 58.408623998, 9.036331915

#3 Punkt

Ra stasjon 3 (400 m dyp)
Bredde-/ Lengdegrad: 58.356239018, 9.19385957

#4 Punkt

Oslofjord stasjon 1
Bredde-/ Lengdegrad: 59.187522796, 10.586376597

#5 Punkt
Oslofjord stasjon 2
Bredde-/ Lengdegrad: 59.063346287, 10.545237884

#6 Punkt
Oslofjord stasjon 3
Bredde-/ Lengdegrad: 58.989407859, 10.825119063

Tre stasjoner i Ytre Oslofjord

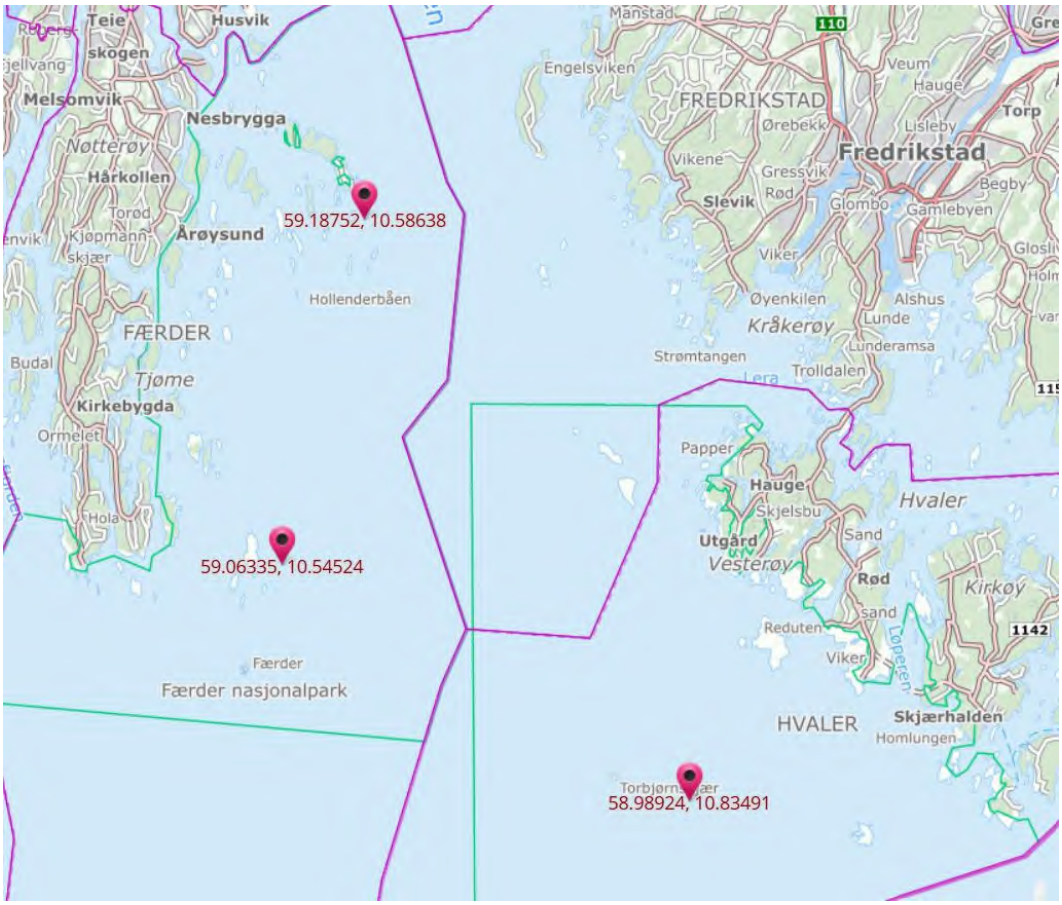

Tre stasjoner i Raet nasjonalpark

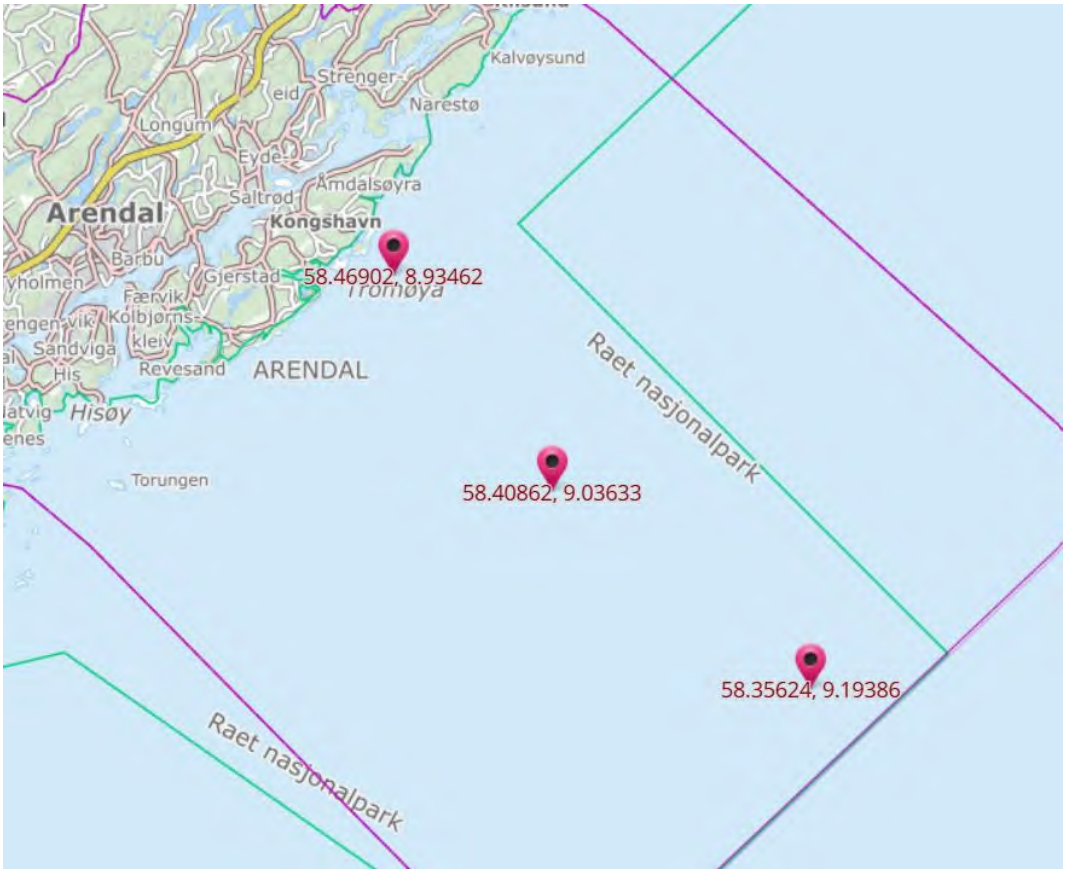

Miljø-
direktoratet

Statsforvalteren i Vestfold og Telemark
Postboks 2076
3103 TØNSBERG

Trondheim, 20.10.2026

Deres ref.:	Vår ref. (bes oppgitt ved svar):	Saksbehandler:
	2026/8463	Kari Bjørneraas

Informasjon om minkbekjempelse 2027

I 2027 vil SNO sine tjenestekjøpsavtaler med eksterne aktører om uttak av mink opphøre. SNO vil prioritere egne ressurser til minkbekjempelse i store verneområder, og de fleste andre verneområder der mink bekjempes i dag. Forvaltningsmyndigheten for verneområdet kan vurdere å inngå avtaler med eksterne der SNO ikke har kapasitet til å dekke behovet for bekjempelse.

Bakgrunn

Statens naturoppsyn (SNO) har i mange år bekjempet mink i samsvar med Handlingsplan mot amerikansk mink, og i dialog med forvaltningsmyndigheten for verneområder. Arbeidet er utført både ved bruk av egne ansatte og gjennom kjøp av tjenester fra eksterne aktører. Fra og med 2027 avvikler SNO ordningen med tjenestekjøp. SNO ansetter nå flere nye medarbeidere som skal dekke opp for bortfall av tjenestekjøp. SNO vil fra neste år derfor følge opp med hund og feller inne i alle store verneområder der tjenestekjøp bortfaller. Antallet og den geografiske fordelingen av alle tjenestekjøp har imidlertid såpass omfattende og geografisk spredning, at SNO ikke vil kunne dekke bortfallet fullt ut, for eksempel i randsonen/utenfor alle store verneområder.

Prioriterte områder for minkbekjempelse

Majoriteten av eksisterende prosjekter som er i tråd med handlingsplan mot mink vil bli videreført av SNO, og følgende generelle prioriteringer legges til grunn for minkbekjempelse i 2027:

1. Verneområder for sjøfugl på øyer/holmer minst 2 km fra land, eller hvor særlig sterk strøm minsker sjansen for ny innvandring av mink.
2. Verneområder der minkbekjempelse har pågått over tid og hvor oppfølging er viktig for å opprettholde oppnådde resultater, selv om de ligger nærmere enn 2 km fra land.
3. Mindre verneområder som er viktige for sjøfugl (sjøfuglreservater) der holmer og skjær kan holdes minkfrie i hekkesesongen med begrenset ressursbruk, etter innmelding i Naturoppdrag og avklaring.

Verneområder på fastlandet vil ikke bli prioritert, med unntak av enkelte områder som fungerer som buffersoner mot prioriterte verneområder. Nye større prosjekter vil ikke bli igangsatt i 2027.

Bestilling av SNO-ressurs 2027

Forvaltningsmyndigheten for verneområder må melde inn behov for bistand fra SNO til minkuttak gjennom ordinære prosesser:

1. Prioritering av områder skal avklares i planleggingsmøter så langt som mulig.
2. Forvaltningsmyndigheten for verneområdet må legge inn oppdrag i Naturoppdrag for alle verneområder der det er ønske om at SNO skal ta ut mink. Dette gjelder både store og små verneområder.

3. SNO sier ja eller nei til oppdrag som er meldt inn i Naturoppdrag senest ved nyttår, men fortrinnsvis tidligere.
4. Finansiering for oppdrag som SNO sier ja til i Naturoppdrag, avklares internt i Miljødirektoratet og trenger ikke meldes inn av forvaltningsmyndigheten.

Lokalt engasjement

I de få områdene som faller utenfor det SNO kan prioritere kommende år, kan forvaltnings-myndigheten selv organisere minkbekjempelse. Dette kan for eksempel gjelde enkelte store og ressurskrevende prosjekter som går utover verneområdegrensene, som deler av Smøla og randsonen til Oksøy-Ryvingen. Her vil videreføring av minkbekjempelse på dagens nivå forutsette at forvaltningsmyndigheten organiserer og finansierer fellerøkting utenfor verneområdene, noe som vil komme i tillegg til SNOs innsats inne i verneområdene. Forvaltningsmyndigheten må ved slikt ev. behov inngå nødvendige avtaler om uttak av mink, sørge for finansiering og ta ansvar for nødvendig utstyr og tillatelser. Alternativet kan være å redusere bekjempelsen, for eksempel til verneområdene, og ikke hele øyregionen. I noen områder kan det være aktuelt at SNO bidrar med bekjempelse av mink med hund, mens forvaltningsmyndigheten har ansvaret for feller.

Dersom forvaltningsmyndigheten inngår avtale med lokale aktører, må ansvar for utstyr som allerede er utplassert i felt avklares konkret mellom SNO og forvaltningsmyndigheten. Dette må gjøres på en slik måte at det er helt klart hvem som har ansvar for hvilke feller i hvilke delområder, jf. også vedlegg 2 om krav til merking av feller.

Økonomi

Forvaltningsmyndigheten for verneområdet melder inn behov for midler til minkbekjempelse som skal gjennomføres av andre enn SNO via skjema for midler til tiltak i verneområder (kap. 1420 post 31) i Elektronisk søknadssenter. Dette gjelder både minktiltak inne i verneområdet og i randsonen til verneområdet for å forhindre innvandring.

Det er ikke nødvendig for forvaltningsmyndigheten å be om midler til SNO sin innsats. SNO vil via interne kanaler ta økonomisk ansvar for prosjekter som SNO sier ja til i Naturoppdrag.

Juridiske rammer

I verneområdene gjelder verneforskriften side om side med viltregelverket, og uttak av mink må være tillatt etter begge regelverk. I de fleste verneområder er dyrelivet vernet, og uttak er som utgangspunkt forbudt. Forvaltningsmyndigheten har hjemmel til å iverksette skjøtselstiltak etter naturmangfoldloven § 47. I de tilfellene forvaltningsmyndigheten vurderer uttak av mink som et skjøtselstiltak kreves ikke dispensasjon etter verneforskriften. Som skjøtsel regnes tiltak som er nødvendige for å ivareta den naturtilstanden som er formålet med vernet. I tilfeller der uttak av mink ikke er et skjøtselstiltak krever uttaket dispensasjon fra verneforskriften.

Dersom forvaltningsmyndigheten for verneområder beslutter uttak av mink som et skjøtselstiltak, kan forvaltningsmyndigheten inngå avtale om at andre utfører tiltaket i tråd med naturmangfoldloven § 47 første ledd.

Etter viltregelverket er det krav om tillatelse dersom andre enn SNO skal ta ut mink. Statsforvalteren kan gi tillatelse til uttak etter viltforskriften § 3-6 andre ledd. Vedlegg 2 beskriver juridiske rammer for skadefelling av mink, samt framgangsmåte. Mink kan også tas ut etter ordinære regler for jakt, felling og fangst. Inne i noen verneområder kan verneforskriftene ha strengere regler om jakt, eventuelt jaktforbud.

Miljø-
direktoratet

Uttak i regi av SNO skjer etter beslutning fra Miljødirektoratet om uttak av mink med hjemmel i naturmangfoldloven § 18 tredje ledd jf. første ledd bokstav a.

Videre dialog

Overgangen til en ny organisering av minkbekjempelsen vil kreve god dialog mellom SNO og forvaltningsmyndigheten for verneområdene.

Vedlegg 1 gir regionvise vurderinger av minkbekjempelse i 2027. Vi oppfordrer forvaltningsmyndigheten for verneområdene til å ta kontakt med SNO sin regionalt fagansvarlige for fremmede arter fauna for å drøfte forslaget sammen. Temaet vil deretter inngå i de ordinære planleggingsmøtene.

Det er også mulig med egne møter om minkarbeidet, der også SNO sentralt og eventuelt relevante fagseksjoner i Miljødirektoratet kan delta ved behov.

Vi forventer at det vil være behov for praktiske tilpasninger både i 2027 og 2028, blant annet knyttet til utstyr, arbeidsdeling og hvordan bekjempelsen gjennomføres i det enkelte området.

Hilsen
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Kari Bjørneraas
seksjonsleder

Terje Qvam
seksjonsleder

Vedlegg

1 Vedlegg 1 - regionvise vurderinger av minkbekjempelse i 2027

2 Vedlegg 2 – juridisk vurdering om minkuttak av andre enn SNO

Miljø-
direktoratet

Vedlegg 1

Regionvise vurderinger av minkbekjempelse i 2027

I Østfold, Oslo og Akershus har det ikke vært tjenestekjøp, og SNO vil fortsette uttak med hund og feller i tilknytning til Ytre Hvaler nasjonalpark og andre utvalgte verneområder med viktige hekkelokaliteter etter avklaring og innmelding i Naturoppdrag.

I Agder, Vestfold og Telemark tar SNO ansvar for minkbekjempelse med hund og feller inne i de store verneområdene Færder, Raet, Jomfruland, Oksøy-Ryvingen. For Raet, Jomfruland og Oksøy-Ryvingen vil SNO sin innsats avgrenses til verneområdet og ikke randsonen. Her foreslår vi at forvaltningsmyndigheten for verneområdet vurderer minkbekjempelse etter avtale med eksterne i randsonene. SNO kan også følge opp utvalgte verneområder med viktige hekkelokaliteter på holmer/skjær etter avklaring og innmelding i Naturoppdrag.

I Rogaland får SNO en ny ansatt 1. november med kompetanse på hund og feller. SNO vil derfor fortsette å bekjempe mink i regionen i tråd med punkt 1-3 over.

I Vestland vil SNO fortsette uttak med hund og feller som i 2026. Det har blitt ansatt en ny person i Florø, og SNO tar over fellerøktingen som har vært gjennomført på tjenestekjøp.

I Møre og Romsdal får SNO en ny ansatt i Kristiansund. Dette vil dekke opp for bortfall av enkelte tjenestekjøp, men vil ikke dekke opp for det omfattende tjenestekjøpet på Smøla. Dersom prosjektet på Smøla skal videreføres i samme omfang, må forvaltningen inngå avtaler med eksterne om røkting av minkfeller, og ansvaret for fellene må fordeles mellom SNO og forvaltningsmyndigheten.

I Trøndelag vil SNO følge opp som tidligere, men nylig igangsatte prosjekter som har vært basert på tjenestekjøp, kan bli avgrenset til verneområdet og ikke randsonen.

I Nordland vil SNO følge opp verneområder der minkbekjempelse har pågått over tid. I noen områder vil SNO sin innsats avgrenses til verneområdet og ikke randsonen. Store prosjekter, som på Vega, er avhengig av tjenestekjøp på fellerøkting fra verneområdeforvaltningen med en klar fordeling av ansvar mellom SNO og forvaltningsmyndigheten.

I Troms og Finnmark vil SNO følge opp som tidligere år.

Regionalt fagansvarlig for fremmede arter fauna i SNO:

- Østfold, Oslo og Akershus: **Haakon B. Haaverstad**
- Innlandet og Trøndelag sør: **Tord Bretten**
- Vestfold, Telemark og Buskerud: **Jørn Lindseth**
- Rogaland og Agder: **Jon Erling Skåtan**
- Vestland: **Anders Voss Thingnes**
- Møre og Romsdal: **Olav Inge Edvardsen**
- Trøndelag nord: **Odd Magne Kvålshagen**
- Nordland: **Thomas Johansen**
- Troms: **Jon Ove Scheie**
- Finnmark: **Pär Nilsen**

Miljø-
direktoratet

Vedlegg 2

Juridisk vurdering om minkuttak gjennomført av andre enn SNO

I eller rundt verneområder der andre enn SNO gjennomfører minkbekjempelsen, kan Statsforvalteren gi tillatelse til uttak etter viltforskriften § 3-6 andre ledd. Under er en beskrivelse av de juridiske rammene og en mulig framgangsmåte for dette.

1. Forvaltningsmyndigheten for verneområdet kan søke Statsforvalteren om tillatelse til uttak (skadefelling) av mink etter viltforskriften § 3-6 andre ledd.
2. Ved en slik tillatelse gjelder bestemmelsene i forskrift om utøvelse av jakt, felling og fangst, men statsforvalteren kan tillate andre metoder for uttak, jf. viltforskriften § 3-13 første og andre ledd. Eksempelvis hvis frekvens for røkting av feller skal avvike fra ordinære regler, må dette stå i tillatelsen.
3. Den som gjennomfører uttaket skal på forhånd varsle grunneier, jf. viltforskriften § 3-14 første ledd. Krever uttaket faste monteringer, skal det innhentes tillatelse fra grunneier, jf. viltforskriften § 3-14 andre ledd. Feller regnes ikke som fastmontert innretning. Forvaltningsmyndigheten for verneområdet må tydeliggjøre hvem som skal ha ansvar for varsling eller innhenting av tillatelse.
4. Feller skal merkes med brukerens jegernummer, og med telefonnummeret til statsforvalter, jf. viltforskriften § 3-13 fjerde ledd.
5. Statsforvalteren kan med hjemmel i viltforskriften § 3-13 andre ledd vurdere å tillate bruk av metoder som luftfartøy, motorkjøretøy eller motorfartøy (herunder både drone og motorbåt), lys og særskilte siktemidler (for eksempel termisk) som ellers er forbudt etter viltressursloven §§ 26 og 29. Vurderingen og eventuelt tillatelsen til bruk i minkuttaket, må framgå av tillatelsen.
    - Før metodene tas i bruk skal den som bruker virkemidlene varsle grunneieren, politiet og kommunen, jf. viltforskriften § 3-14 fjerde ledd.
    - Den som bruker virkemidlene skal rapportere bruken til Statsforvalteren, jf. viltforskriften § 3-13 sjette ledd.
6. Forvaltningsmyndigheten for verneområdet må avklare ansvar for innkjøp, vedlikehold og bruk av feller og annet nødvendig utstyr.
7. Det må framgå av Statsforvalterens tillatelse om andre enn forvaltningsmyndigheten kan gjennomføre uttaket. Det må videre foreligge en avtale mellom forvaltningsmyndigheten og den som skal gjennomføre uttaket. Vedkommende må være registret i Jegerregisteret, jf. viltforskriften § 3-13 fjerde ledd.

Dersom hund skal benyttes, må generelle og kommunale båndtvangsregler følges dersom det ikke foreligger dispensasjon, jf. hundeloven § 6 og eventuelt kommunale forskrifter.

Forvaltningsmyndigheten for verneområdet må vurdere om uttak av mink i verneområdet er et skjøtselstiltak eller krever dispensasjon fra verneforskriften.

Færder
nasjonalparkstyre

Postadresse
Postboks 2076
3103 TØNSBERG

Besøksadresse
Grev Wedels gate 1
3111 Tønsberg

Kontakt
Sentralbord: +47 33 37 10 00
Direkte: +47 33371177
sfvtpost@statsforvalteren.no
https://nasjonalparkstyre.no/ferder

Færder kommune
Postboks 250
3163 NØTTERØY

Saksbehandlar Anne Sjømæling **Vår ref.** 2026/13147-2 432.3 **Dykkar ref.** **Dato** 28.10.2026

Færder nasjonalpark - Tilbakemelding - Mellom Bolæren - arbeid på Grevestua

Vi viser til brev mottatt fra Færder kommune 21.10.26.

Saken gjelder arbeider på Grevestua, fredet bygning i Færder nasjonalpark. Færder kommune har innhentet faglig råd fra firmaet Timber AS vedrørende råteskadene på Grevestuen.
Timber AS har vurdert skadeomfanget og anbefaler en mindre omfattende metode enn først antatt. Nasjonalparkforvaltningen vurdere derfor at tiltaket faller inn under § 3, pkt. 1.2:
Bestemmelsene i 1.1 (forbud) er ikke til hinder for: Pkt. 1.2 a) Vedlikehold av bygninger, anlegg og innretninger som ikke fører til bruksendring. Vedlikehold skal skje i samsvar med lokal byggeskikk og tilpasses landskapet. Vedlikehold omfatter ikke ombygging eller utvidelse.
Nasjonalparkforvaltningen ber om å bli informert når tiltaket er gjennomført.

Med hilsen

Anne Sjømæling
nasjonalparkforvalter

Dokumentet er elektronisk godkjent

Fra: Jarle Vassbotn[jarle.vassbotn@faerder.kommune.no]
Sendt: 21.10.2026 12:15:24
Til: Postmottak SFVT[sfvtpost@statsforvalteren.no]
Tittel: Grevestua Mellom Bolæren

Færder kommune skal gjøre denne jobben på Grevestua Mellom Bolæren.
Beskrivelsen på hva som skal gjøres ligger vedlagt.

Med vennlig hilsen

Jarle Vassbotn
Eiendomsforvalter
Bygg og Eiendom

Tlf: 33 39 00 00
Mobil: 98 40 99 92
www.færder.kommune.no

FÆRDER KOMMUNE

Timber AS
Undrumveien 35B
3157 Barkåker

Grevestua Barkåker 30.08.2024

Timber AS ble spurt om å bistå med faglige råd vedrørerende råteskader i laft på Grevestua på Mellom-Bolærne.

Det ble gjennomført en befaring mandag 12.august 2024 hvor det ble gjort en visuell vurdering av omfanget.

Råteskadene omfatter i hovedsak 2stk laftestokker mot grunnmur på endegavl mot syd, hhv. grima og første omfar.
Det er mulig at også stokk nr.3 er berørt, dette må kontrolleres underveis i prosessen med utskifting.

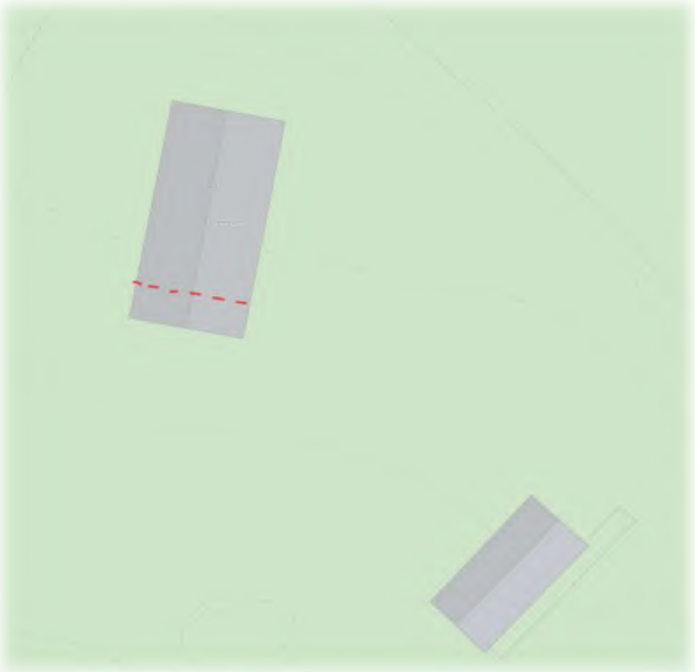

Uten at det er tydelig tegn til svikt i gulvet, kan man allikevel anta at gulvbjelke mot laft også er råteskadet. Dette vil komme til syne når laftestokker fjernes og man får innsyn inn under gulvet.

Når man skal skifte laftestokker i et bygg som dette er en vanlig metode å jekke opp bygget, for så å bytte ut stokkene med komplette forbindelser/knuter.
I dette tilfellet vil det bety å ta ut vinduene, samt demontere panel og listverk innvendig.
Metoden synes vel omfattende til formålet, og anbefalingen blir derfor å velge en enklere løsning.

Et annet alternativ vil være å holde bygget oppe med jekker før man demonterer større deler av grunnmur. På denne måten kan man lafte opp "feil" vei, for så å bygge opp grunnmur igjen.
Metoden synes, også her, vel omfattende og inngår ikke i anbefalingen i dette tilfellet.

* Her anbefales det heller å skjære bort "hodet" på "noven" (skravert med rødt på skisse under) for lettere å kunne skifte ut en og en stokk uten oppjekking. Når nye stokker er montert kan det limes inn tilsvarende "hoder" for å bevare utseendet.

Laftemedode: Kamnov

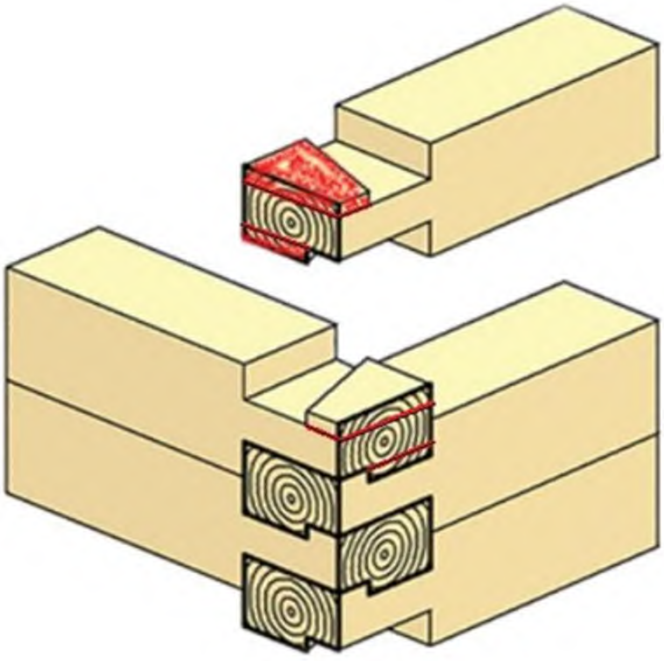

NB! Det anbefales allikevel å montere jekker på veggen for å holde konstruksjonen så stabil som mulig under arbeidet.
Det benyttes kraftige vinkler som skrus direkte i overliggende laft.
På underside er det vanlig å bruke sylinderjekker/husjekker som støttes opp sideveis slik at det ikke er fare for at de velter underveis.

Prinsippskisse jekkeredskap vinkel.

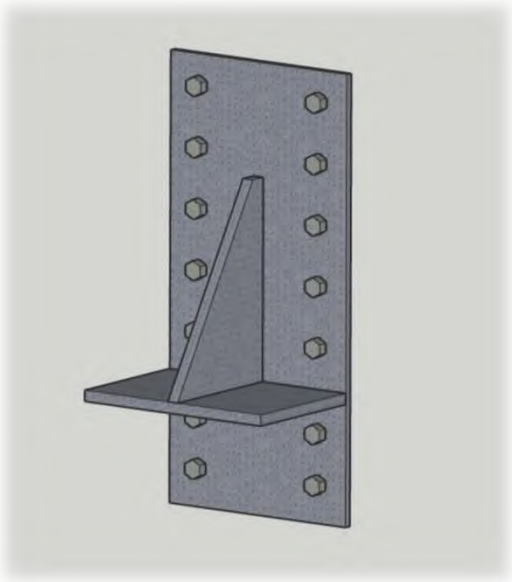

For å unngå videre skader i konstruksjonen vil det være en fordel å få gjennomluftet undersiden av bjelkelaget.
Dette kan gjøres ved å etablere lufteluker i grunnmur der det er hensiktsmessig.
Enkelte steiner kan fjernes, for så å erstattes med gitter i støpejern e.l.

Det ble også observert stedvis "uheldig" fuging imellom grunnmur og grima (bunnstokk).
Det er forsøkt tettet med betong/murpuss imellom stein og treverk, hvor dette stedvis resulterer i forlenget tørketid etter regn.
Det anbefales at dette fjernes i forbindelse med videre arbeid på bygget.

Med vennlig hilsen
Thomas Elvebø Edland

Færder
nasjonalparkstyre

Postadresse
Postboks 2076
3103 TØNSBERG

Besøksadresse
Grev Wedels gate 1
3111 Tønsberg

Kontakt
Sentralbord: +47 33 37 10 00
Direkte: +47 33371177
sfvtpost@statsforvalteren.no
https://nasjonalparkstyre.no/ferder

Erik Tunstad

Saksbehandlar Anne Sjømæling **Vår ref.** 2026/13090-2 432.3 **Dykkar ref.** **Dato** 30.10.2026

Tilbakemelding - Henvendelse - Færder nasjonalpark - Moutmarka - sauer og båndtvang

Viser til din henvendelse av 20.10.26.
Vi har full forståelse for at det føles ugreit å få en flokk sauer inn i egen hage.
Du stiller en rekke spørsmål i din henvendelse.
Før Færder nasjonalpark ble opprettet gjaldt en lokal forskrift for Moutmarka som krevet båndtvang hele året. Ved opprettelsen av Færder nasjonalpark ble denne redusert til utvidet båndtang fra hundeloven til å gjelde til 15.10. Forvaltningsplanen til Færder nasjonalpark sier følgende: «*I de gamle sjøfuglreservatene var det båndtvang for hund hele året, og dette er videreført (sone B). I resten av nasjonalparken er båndtvangen 1. april til 15. oktober. Dette er det tidsrommet hvor det er påregnelig med beitedyr på øyene. Bestemmelsen innebærer at det gjelder andre regler for båndtvang i nasjonalparken enn i hundeloven m/forskrifter.»*
Det er dyreholder som er ansvarlig for tilsyn og holde dyrene innenfor definerte områder.
Nasjonalparkforvaltningen har et ønske om at det beites i arealene i Moutmarka, men beiteavtalen er en avtale mellom dyreholder og grunneier (Oslofjordens Friluftsråd).

Nasjonalparkforvaltningen er imdlertid kjent med at det blant annet har vært utfordringer med at turgåere lar grindene stå åpne om høsten.
Nasjonalparkforvaltningen er i dialog med grunneier og dyreholder om problematikken, og har bedt om et møte.

Med hilsen

Anne Sjømæling
nasjonalparkforvalter

Dokumentet er elektronisk godkjent

Norges
nasjonalparkkommuner

Besøksadresse
Brubakken 2
2686 Lom

Postadresse
Postboks 5
2688 Lom

Kontakt
Sentral +47 61 21 12 00
Direkte +47 974 22 461
post@npkl.no
Organisasjonsnummer 914 889 375

Til
nasjonalpark- og verneområdestyrene
jfr. vedlagte adressatliste

Dato 13. oktober 2026

Invitasjon til medlemskap i Norges nasjonalparkkommuner

Årsmøtet i Norges nasjonalparkkommuner vedtok den 3. juni 2026 at vedtektenes pkt. 4 Medlemmer, endres til:

Som medlemmer i Foreningen kan være;

- kommuner som av Staten har fått tildelt statusen «Nasjonalpark-kommune»
- Verneområdestyrer, opprettet av Miljødirektoratet
- Besøkssentre, autorisert av Miljødirektoratet

I den forbindelse inviteres verneområdestyrer, opprettet av Miljødirektoratet, til medlemskap i Norges nasjonalparkkommuner.

Foreningen Norges nasjonalparkkommuner ble stiftet 23. januar 2015 av 20 kommuner med status som nasjonalparkkommune. I dag har foreningen 41 medlemmer.

Formålet er å stimulere og bidra til lokal verdiskaping og næringsutvikling med grunnlag i merkevaren Norges nasjonalparker.
Nasjonalparkene gir mulighet for økonomisk, kulturell, sosial og miljømessig (bred) verdiskapning. Verdiskapingsformer som skal virke sammen og forsterke hverandre, på tvers av sektorer. Foreningen skal samle og koordinere ressursene og innsatsen slik at medlemmene som aktører under merkevaren «Norges nasjonalparker» kan bidra til at merkevarens intensjoner og muligheter blir oppfylt. Sammen med besøkssentre og verneområdestyrer er nasjonalparkkommunene de tre aktørene under merkevaren.

For merkevaren gjelder de tre fokusområdene besøksforvaltning, verdiskaping og vern. Disse skal virke sammen og forsterke hverandre.

For strategiperioden 2025-2029 har årsmøtet vedtatt 5 hovedsatsingsområder:

1. Bedre rammebetingelsene for organisasjonen
2. Påvirke myndigheter og beslutningstakere i favør av foreningens medlemmer
3. Være en arena for erfaringsdeling og kompetanseheving
4. Bli mer synlige utad
5. Bygge nettverk og allianser

Norges nasjonalparkkommuner ønsker flere medlemmer for å bli en tydeligere og mer kraftfull røst, spesielt politisk. Flere medlemmer vil gjøre foreningen sterkere og mer kompetent. Bedre økonomi vil styrke grunnlaget for utvikling og økonomisk støtte fra staten.

Fordeler med medlemskap. Foreningen:

- har god kjennskap til og kunnskap om merkevaren Norges nasjonalparker
- kan yte bistand i arbeid relatert til merkevaren
- har egen nettbasert verktøykasse
- har strategidokument og handlingsplan for perioden 2025-2029
- gjennomfører egne prosjekter og prosjekter sammen med andre
- samarbeider og har god dialog med øvrige aktører under merkevaren, nærings-/reiselivsaktører, fagmiljøer, utdanningsinstitusjoner, direktorater og myndigheter
- tilbyr kompetanseoverføring gjennom deltakelse på årskonferansen, kursvirksomhet, nettmøter og samarbeid med øvrige medlemmer
- bidrar til økt fokus på kompensasjon for vern og at verneområdestyrene tilføres tilstrekkelig ressurser
- skal bidra til økte inntekter for sine medlemmer gjennom sitt arbeid for lokal bred verdiskaping og næringsutvikling under merkevaren

Jfr. vedtektenes pkt. 4 Medlemmer, skal det i forbindelse med opptak av nytt medlem betales et kapitalinnskudd som tilsvarer det innskuddet medlemmene betalte i forbindelse med stiftelsen. Kapitalinnskuddet er indeksregulert og utgjør pr. dato kr. 29 000.

Jfr. vedtektenes pkt. 7 Kontingent, skal det betales en årlig kontingent som fastsettes av årsmøtet, og som i 2026 er kr. 35 000. I 2027 er den kr. 36 000. Summen gjelder uavhengig av når på året medlemskapet tegnes.

Til orientering arbeides det med forslag til endring av navn på foreningen som styret vil foreslå for årsmøtet.

Norges
nasjonalparkkommuner

Meld tilbake om medlemskap i Norges nasjonalparkkommuner er av interesse eller ei.

Søknad sendes elektronisk til post@npkl.no

Rett adresse er:

Norges nasjonalparkkommuner
att: styret
Postboks 7
2350 Nes på Hedmarken

Med vennlig hilsen

Ellen Schjølberg
styreleder

Vedlegg:
- Norges nasjonalparkkommuner - Vedtekter
- Norges nasjonalparkkommuner - Protokoll Årsmøtet 2026
- Norges nasjonalparkkommuner - Strategidokument 2025-2029
- Norges nasjonalparkkommuner - Medlemmer pr. 1. januar 2026

Fra: Bjorn Age Jenssen[baaj@npkl.no]
Sendt: 13.10.2026 15:30:07
Til: []
Tittel: Invitasjon til medlemskap i Norges nasjonalparkkommuner for autoriserte verneområdestyrer

---

Til
nasjonalpark- og verneområdestyrene
jfr. vedlagte adressatliste

Finn vedlagt:

- Invitasjon til medlemskap i Norges nasjonalparkkommuner for autorisert verneområdestyre
- Adressatliste verneområdestyrer
- Vedtekter for Norges nasjonalparkkommuner gjeldende fra 3. juni 2026
- Protokoll årsmøtet i Norges nasjonalparkkommuner 3. juni 2026-signert
- Foreningen Norges nasjonalparkkommuner - Strategi 2025-2029
- NPKL-Adresseliste medlemmer pr. 1. januar 2026

Norges nasjonalparkkommuner ber om at invitasjonen styrebehandles og at vedtaket formidles uten opphold.

Med vennlig hilsen
Bjørn Åge Jenssen
daglig leder

Norges nasjonalparkkommuner
Telefon: 61 21 12 00
Mobil: 974 22 461
E-post: baaj@npkl.no
www.nasjonalparkkommuner.no

Adressatliste

Invitasjon til medlemskap i Norges nasjonalparkkommuner (NPKL)

Til nasjonalpark- og verneområdestyrene – 49 adressater

Nr.	Adressat
1	Ålfotbreen verneområdestyre
2	Anárjoga álbmotmeahccestivra / Anárjohka nasjonalparkstyre
3	Ånderdalen nasjonalparkstyre
4	Blåfjella-Skjækerfjella-Lierne nasjonalparkstyre / Låarte-Skæhkeren-Lijre nasjonalpaarhkeståvroe
5	Verneområdestyret for Brattefjell-Vindeggen landskapsvernområde
6	Breheimen nasjonalparkstyre
7	Byrkije nasjonalpaarhkeståvroe / Børgefjell nasjonalparkstyre
8	Dovrefjell nasjonalparkstyre
9	Nasjonalparkstyret for Femundsmarka og Gutulia
10	Folgefonna nasjonalparkstyre
11	Nasjonalparkstyret for Forollhogna
12	Nasjonalparkstyret for Fulufjellet
13	Færder nasjonalparkstyre
14	Verneområdestyret for Geiranger-Herdalen landskapsvernområde
15	Hallingskarvet nasjonalparkstyre
16	Jomfruland nasjonalparkstyre
17	Jostedalsbreen nasjonalparkstyre
18	Nasjonalparkstyret for Jotunheimen og Utladalen
19	Verneområdestyret for Kvænangsbotn og Navitdalen landskapsvernområder
20	Langsua nasjonalparkstyre
21	Lofotodden nasjonalparkstyre
22	Njaarken vaarjelimmiedajveraerie / Lomsdal-Visten nasjonalparkstyre
23	Verneområdestyret for Lopphavet marine verneområde
24	Verneområdestyret for Lyngsalpan landskapsvernområde / Ittugáissáid suodjemeahccestivra
25	Midtre Nordland nasjonalparkstyre
26	Møysalen nasjonalparkstyre
27	Naustdal-Gjengedal verneområdestyre
28	Verneområdestyret for Nordkvaløya-Rebbenesøya
29	Nærøyfjorden verneområdestyre
30	Verneområdestyret for Oksøy-Ryvingen og Flekkefjord landskapsvernområder
31	Raet nasjonalparkstyre
32	Nasjonalparkstyret for Reinheimen
33	Nasjonalparkstyret for Reisa nasjonalpark og Ráisduottarháldi landskapsvernområde
34	Rohkunborri nasjonalparkstyre
35	Rondane-Dovre nasjonalparkstyre
36	Seiland/Sievju nasjonalparkstyre
37	Verneområdestyret for Setesdal Vesthei, Ryfylkeheiane og Frafjordheiane landskapsvernområde
38	Verneområdestyret for Skardsfjella og Hyllingsdalen
39	Nasjonalparkstyret for Skarvan og Roltdalen og Sylan
40	Stabbursdalen nasjonalparkstyre / Rávttošvuomi álbmotmeahccestivra / Rautusvuoman kanalistarhaan johtokunta
41	Stølsheimen verneområdestyre
42	Sølen verneområdestyre
43	Forvaltningsstyret for Trillemarka-Rollagsfjell naturreservat
44	Verneområdestyret for Trollheimen
45	Varangerhalvøya nasjonalparkstyre / Várnjárgga álbmotmeahccestivra / Varenkinniemen kansalistarhaan styyri
46	Vega verneområdestyre
47	Ytre Hvaler nasjonalparkstyre
48	Nasjonalparkstyret for Øvre Dividal nasjonalpark og Dividalen landskapsvernområde
49	Øvre Pasvik nasjonalparkstyre – Báhčaveaji álbmotmeahccestivra

FORENINGENS VEDTEKTER

Foreningens vedtekter lyder slik med virkning fra 3. juni 2026:

***

VEDTEKTER

for

NORGES NASJONALPARKKOMMUNER

(Organisasjonsnummer 914 889 375)

1. Foreningen

Foreningens navn er «Norges Nasjonalparkkommuner»

Foreningen er selveiende og en frittstående juridisk person med upersonlig og begrenset ansvar for gjeld.

2. Formål

Foreningens formål er å stimulere og bidra til lokal verdiskaping og næringsutvikling med grunnlag i merkevaren Norges nasjonalparker.

Nasjonalparkene gir mulighet for økonomisk, kulturell, sosial og miljømessig verdiskapning. Foreningen skal samle og koordinere ressursene og innsatsen slik at medlemmene som aktører under merkevaren Norges nasjonalparker kan bidra til at merkevarens intensjoner og muligheter blir oppfylt.

Foreningen skal ikke delta i forvaltningen av nasjonalparkene.

3. Foreningens forretningskommune og sekretariat

Foreningens forretningskommune, og dermed sted for sekretariatet, fastsettes av styret. I sin vurdering av plassering skal styret legge vekt på bl.a. relevant kompetansemiljø.

Årsmøter og styremøter kan avholdes i den kommune styret finner mest formålstjenlig.

4. Medlemmer

Som medlemmer i Foreningen kan være;

- kommuner som av Staten har fått tildelt statusen «Nasjonalparkkommune»,
- verneområdestyrer, opprettet av Miljødirektoratet,
- besøkssentre, autorisert av Miljødirektoratet

Innmelding skjer ved skriftlig søknad til Foreningen. Styret avgjør spørsmålet om opptak av nye medlemmer og foreløpige økonomiske betingelser for disse. Søkeren skal få melding om utfallet av søknaden så snart som mulig, men manglende tilbakemelding medfører ikke automatisk godkjenning.

Ved opptak av nytt medlem må det betales et kapitalinnskudd som tilsvarer det innskudd eksisterende medlemmer har innbetalt.

5. Utmelding fra Foreningen

Medlemmer kan melde seg ut av Foreningen. Utmelding må skje skriftlig til Foreningen, og meldingen med vedlegg må være kommet fram innen 1.1 med virkning fra 1.1 ett år etter. Vedlagt utmeldingen skal følge protokoll fra kommunestyremøte hvor utmelding er vedtatt.

Ved opphørt medlemskap bortfaller plikten til å betale uforfalt kontingent. Medlemmer som melder seg ut har ikke krav på tilbakebetaling av kapitalinnskudd, innbetalte kontingenter eller på del av formuen til Foreningen.

6. Utestenging av medlemmer

Et medlem kan utestenges dersom

a) medlemmet ikke lenger oppfyller vedtektenes pkt. 4;

b) medlemmet vesentlig misligholder sine forpliktelser overfor Foreningen som fastsatt i vedtektene, jfr. bl.a. pkt. 7 (om kontingent) og 8 (om medlemmenes plikter); eller

c) når andre tungtveiende grunner tilsier det.

Vedtak om utestenging fattes av styret. Medlem som er utestengt kan kreve at styret legger vedtaket fram for årsmøtet. Kravet må være satt fram innen en måned etter at medlemmet mottok skriftlig melding om utestengingen og om fristen for å kreve vedtaket lagt fram for årsmøtet. Kravet har oppsettende virkning.

Ved opphørt medlemskap bortfaller plikten til å betale uforfalt kontingent. Medlemmer som utestenges har ikke krav på tilbakebetaling av kapitalinnskudd, innbetalte kontingenter eller på del av formuen til Foreningen.

7. Kontingent

Kontingenten fastsettes av årsmøtet.

Kontingenten skal bestå av et grunnbeløp som alle medlemskommunene skal betale.

Medlemmer som skylder kontingent for mer enn ett år, har ikke stemmerett eller andre rettigheter, og kan av styret strykes som medlem av Foreningen. Strykes et medlem, kan det ikke tas opp igjen før skyldig kontingent er betalt.

8. . Medlemmenes plikter

Hvert medlem skal:

a) betale kontingent;

b) ha ressurs og bære kostnadene med ansvar for å oppfylle kommunens oppgaver som følge av statusen nasjonalparkkommune og nasjonalparklandsby;

c) lojalt og aktivt støtte opp om Foreningens virksomhet;

d) følge opp gjeldende planer, vedtak og henvendelser fra Foreningen;

e) implementere Foreningens visjon og strategi i sin virksomhet;

f) aktivt markedsføre seg som nasjonalparkkommune og nasjonalparklandsby i tråd med merkevaren Norges nasjonalparker;

g) delta på møter og samlinger organisert av Foreningen.

h) utpeke en blant de ansatte til å være administrativ kontakt til foreningen og holde denne vedlike;

i) Implementere kriteriene for nasjonalparkkommuner for å være aktør under merkevaren Norges nasjonalparker

j) Ta i bruk merkevaren og designmanualen med retningslinjer i kommunens visuelle profil og i profilering av kommunen

9. Årsmøte

Årsmøtet er Foreningens høyeste myndighet.

Årsmøtet avholdes hvert år innen utgangen av juni.

Årsmøtet skal tilrettelegges slik at medlemmene kan delta enten fysisk eller digitalt, alt etter hva som passer det enkelte medlem.

Årsmøtet gjennomføres fysisk hvert annet år, og digitalt årene imellom. Fysiske årsmøter gjennomføres i en medlemskommune som etter søknad har blitt tildelt oppgaven av styret. Er det ingen søkere til det fysiske årsmøtet bestemmer styret hvor årsmøtet skal gjennomføres. Styret kan eventuelt vedta å gjennomføre årsmøtet digitalt om det er grunnlag for det, eksempelvis lavt antall påmeldte, økonomisk belastning for medlemmer og forening o.l. Beslutningen fattes senest etter at fristen for påmelding er utløpt.

Årsmøtet innkalles av styret med minst to måneds varsel, direkte til medlemmene. Forslag som skal behandles på årsmøtet skal være sendt til styret senest en måned før årsmøtet. Fullstendig saksliste må være tilgjengelig for medlemmene senest to uker før årsmøtet.

Årsmøtet er åpent for alle. Årsmøtet kan stenge dørene om det foreligger lovmessig grunn, jfr. vedtektenes pkt. 15. Utover medlemmenes representanter har bare representanter fra Klima- og miljødepartementet, Miljødirektoratet, nasjonalparksentrene og administrative kontaktpersoner fra medlemmene talerett.

Årsmøtet er vedtaksført med det antall stemmeberettigede medlemmer som møter. Ingen har mer enn én stemme, og stemmegivning kan ikke skje ved fullmakt til annet medlem. Ved likt antall stemmer avgjør møteleders stemme.

Årsmøtet kan bare behandle forslag om vedtektsendring som er oppført på sakslisten senest to uker før årsmøtet. Andre saker kan behandles og avgjøres når halvparten av Foreningens medlemmer krever det.

10. Årsmøtets oppgaver

Årsmøtet åpnes av styrets leder som får opptatt fortegnelse over fremmøtte. Årsmøtet skal behandle følgende saker:

a) Godkjenning av fremmøtte og fullmakter

b) Valg av møteleder

c) Valg av en person til å undertegne protokoll sammen med møteleder

d) Godkjennelse av årsberetning og revidert regnskap

e) Behandle styrets strategier og handlingsplaner

f) Behandle innkomne forslag til saker

g) Fastsette kontingent

h) Vedta budsjett

i) Valg av styre, styreleder, vararepresentanter, valgnemnd og leder for valgnemnd

j) Valg av revisor

11. Møte og stemmegivning på årsmøtet

Hvert medlem har møte-, tale- og stemmerett. Hvert medlem har én stemme. Hvert medlem utpeker to representanter med møte- og talerett til årsmøtet, den ene representanten skal være blant kommunens folkevalgte og den andre skal være valgt blant representanter for næringslivet i kommunen.

Den folkevalgte eller dennes stedfortreder avgir stemme på vegne av medlemmet. Dersom medlemmet bare møter med én representant, har denne stemmeretten.

Med mindre annet framgår av vedtektene skal et vedtak for å være gyldig være truffet med alminnelig flertall av de avgitte stemmene. Blanke stemmer anses som ikke avgitt.

Valg foregår skriftlig hvis det foreligger mer enn ett forslag. Bare foreslåtte kandidater kan føres opp på stemmeseddelen. Skal flere velges ved samme avstemming, må stemmesedlene inneholde det antall forskjellige kandidater som det skal velges ved vedkommende avstemming.

Stemmesedler som er blanke, eller som inneholder ikke foreslåtte kandidater, eller annet antall kandidater enn det som skal velges, teller ikke, og stemmene anses som ikke avgitt.

Når et valg foregår enkeltvis og en kandidat ikke oppnår mer enn halvparten av de oppgitte stemmene, foretas bundet omvalg mellom de to kandidatene som har oppnådd flest stemmer. Er det ved omvalg stemmelikhet, avgjøres valget ved loddtrekning.

Når det ved valg skal velges flere ved en avstemming, må alle for å anses valgt ha mer enn halvparten av de avgitte stemmene. Dette gjelder ikke ved valg av vararepresentanter. Hvis ikke tilstrekkelig mange kandidater har oppnådd dette i første omgang, anses de valgt som har fått mer enn halvparten av stemmene. Det foretas så bundet omvalg mellom de øvrige kandidatene, og etter denne avstemmingen anses de valgt som har fått flest stemmer. Er det ved omvalg stemmelikhet, avgjøres valget ved loddtrekning.

12. Ekstraordinært årsmøte

Ekstraordinære årsmøter holdes når styret bestemmer det, eller minst en tredjedel av de stemmeberettigede medlemmene krever det.

Det innkalles på samme måte som for ordinære årsmøter, med minst en måneds varsel.

Ekstraordinært årsmøte kan bare behandle og ta avgjørelse i de sakene som er kunngjort i innkallingen.

13. Styret

Foreningen ledes og forvaltes av et styre. Styret er høyeste myndighet mellom årsmøtene.

Styrets størrelse og tjenestetid avgjøres til enhver tid av velgende årsmøte. Tjenestetiden for hvert styremedlem er normalt to år, men det kan tas gjenvalg.

Styret skal bl.a.:

a) Iverksette årsmøtets bestemmelser.

b) Utføre de oppgaver vedtektene pålegger

c) Fastsette antall avdrag på kontingenten og dens forfallstidspunkt.

d) Få utarbeidet strategi- og handlingsplaner som skal forelegges årsmøtet til godkjenning.

e) Oppnevne etter behov komiteer/utvalg/personer for spesielle oppgaver og utarbeide instruks for disse.

f) Administrere og føre nødvendig kontroll med Foreningens økonomi i henhold til de til enhver tid gjeldende instrukser og bestemmelser.

g) Utarbeide utkast til budsjett.

h) Representere Foreningen utad.

i) Føre regnskap i form av et hovedregnskap, men med prosjektregnskaper der dette er naturlig. Regnskap avlegges etter regnskapsloven etter standard for ideelle organisasjoner.

Styret skal holde møte når lederen forlanger det eller en tredjedel av styremedlemmene forlanger det.

Styremøtet ledes av styrets leder. Ved fravær utpeker leder sin stedfortreder. Styret er vedtaksført når et flertall av styrets medlemmer er til stede. Vedtak fattes med flertall av de avgitte stemmene. Ved stemmelikhet avgjør møteleders stemme.

Styremedlemmer mottar honorar for sine verv. Godtgjørelse etter de til enhver tid veiledende satsene i Statens personalhåndbok Kap. 5.11.2 Satser for utvalgsgodtgjøring.

14. Vedtektsendring

Endringer i disse vedtekter kan bare foretas på ordinært eller ekstraordinært årsmøte etter å ha vært på sakslisten, og det kreves 2/3 flertall av de avgitte stemmene.

15. Forholdet til kommuneloven, offentlighetsloven og forvaltningsloven

Ved valg og tilsettinger, herunder inhabilitet, gjelder kommunelovens bestemmelser analogisk så langt de passer.

Foreningens virksomhet skal være underlagt reglene i lov om offentlighet i forvaltningen (offentlighetsloven) og lov om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven).

16. Diverse

Foreningen kan kommunisere elektronisk til medlemmene og alle medlemmene kan kommunisere tilsvarende med Foreningen.

Foreningen kommuniserer med postmottak hos medlemmet, om ikke medlemmet har utpekt minst én representant som er bemyndiget til å motta elektronisk kommunikasjon fra Foreningen.

17. Oppløsning

Oppløsning av Foreningen kan bare behandles på ordinært årsmøte. Blir oppløsning vedtatt med minst 2/3 flertall, innkalles ekstraordinært årsmøte 3 måneder senere.

Ved oppløsning skal nettoformuen tilfalle en forening, stiftelse eller ideell organisasjon som arbeider for fremme av nasjonalparkene i Norge.

Sammenslutning med andre foreninger, eller deling av Foreningen anses ikke som oppløsning. Vedtak om sammenslutning eller deling, og nødvendige vedtektsendringer i tilknytning til dette treffes i samsvar med bestemmelsene om vedtektsendring, jfr. pkt. 14.

***

Norges
nasjonalparkkommuner

Besøksadresse
Brubakken 2
2686 Lom

Postadresse
Postboks 5
2688 Lom

Kontakt
Sentral +47 61 21 12 00
Direkte +47 974 22 461
post@npkl.no
Organisasjonsnummer 914 889 375

Dato: 3. juni 2026

Protokoll årsmøte 3. juni 2026

Følgende møtte med stemmerett:

Medlem	Etternavn	Fornavn	Stemmerett/Fullmakt
Beiarn kommune	Sørensen	Thomas	Fullmakt
Eidfjord kommune	Bygstad Celik	Lisbeth	Fullmakt
Engerdal kommune	Skramstad	Tor Erik	Stemmerett
Fjord kommune	Jemtegård Moen	Terese	Stemmerett
Folldal kommune	Tørhaug	Eva	Fullmakt
Færder kommune	Fossum	Richard	Fullmakt
Gausdal kommune	Musdalslien	Anette	Stemmerett
Gildeskål kommune	Nordgård	Silje	Fullmakt
Grane kommune	Fagerli	Raymond	Stemmerett
Hattfjelldal kommune	Ringsø	Aud	Fullmakt
Hvaler kommune	Vauger	Mona	Stemmerett
Hol kommune	Simensen Ilsøy	Sigrid	Stemmerett
Lesja kommune	Græsli Mosenden	Solveig	Stemmerett [1]
Lierne kommune	Inderdal	Tor Erling	Stemmerett
Luster kommune	Sandvik	Geir Arve	Fullmakt
Midtre Gauldal kommune	Seeberg Nygård	Ola Halvor	Fullmakt
Målselv kommune	Luneng	Bengt Magne	Stemmerett
Nordreisa kommune	Benonisen	Rune	Stemmerett
Rana kommune	Præsteng	Mari	Fullmakt
Rauma kommune	Siem	Ida	Stemmerett
Røyrvik kommune	Tømmermo Reitan	Kennet	Stemmerett
Saltdal kommune	Jensen	Runar	Stemmerett
Sel Kommune	Asp	Cecilie	Stemmerett [1]
Senja kommune	Haugan	Line Miriam	Stemmerett
Snåsa kommune	Bardal	Arnt Einar	Stemmerett
Stryn kommune	Fjellkårstad	Stine	Stemmerett
Sunndal kommune	Solli	Maja	Stemmerett
Tinn kommune	Bystrøm	Bent Frode	Stemmerett
Tolga kommune	Sagbakken	Knut	Fullmakt
Ullensvang kommune	Sandø Jessen	Ricke Celine	Stemmerett [1]
Vardø kommune	Labahå	Tor-Erik	Stemmerett
Vinje kommune	Svalastog Garnes	Nils Johan	Stemmerett
Øystre Slidre kommune	Budal	Bjarne	Stemmerett
Årdal kommune	Todal Laberg	Torunn	Stemmerett [1]

[1]) Eneste deltaker fra medlemmet og har derfor automatisk stemmerett jfr. vedtektenes § 11-Møte og stemmegivning på årsmøtet

Electronically signed / Sähköisesti allekirjoitettu / Elektroniskt signerats / Elektronisk signert / Elektronisk underskrevet
https://sign.visma.net/nb/document-check/58ed9d83-0579-43ab-a197-0e8abb5ee68d

visma sign
www.vismasign.com

Følgende møtte med møte- og talerett, men uten stemmerett:

Medlem	Etternavn	Fornavn	Verv
Engerdal kommune	Faldmo	Mia	næringslivsrepresentant
Færder kommune	Helland Bjertnæs	Åsmund	næringslivsrepresentant
Gausdal kommune	Ramsvik	Line	næringslivsrepresentant
~~Midtre Gauldal kommune~~	~~Aasen~~	~~Knut Arne~~	~~enhetsleder samfunns-utvikling og kultur~~
Nordreisa kommune Rauma kommune	Viken Leren	Silje Heidi	næringslivsrepresentant næringslivsrepresentant
Sunndal kommune	Rødset	Sigrun	næringslivsrepresentant
Vinje kommune	Hommo	Gro	næringslivsrepresentant
Vinje kommune	Wraa	Per	landbruksrådgjevar skog

Følgende observatører/gjester møtte:

Organisasjon	Etternavn	Fornavn	Verv/stilling
fortellfortell AS	Horsdal	Rita	Tellekorps
fortellfortell AS	Per-Magne	Nygård	Tellekorps

Electronically signed / Sähköisesti allekirjoitettu / Elektroniskt signerats / Elektronisk signert / Elektronisk underskrevet
https://sign.visma.net/nb/document-check/58ed9d83-0579-43ab-a197-0e8abb5ee68d 446
visma sign
www.vismasign.com

SAKER

Årsmøtet ble åpnet av Ellen Schjølberg, som tok opp fortegnelse over frammøtte og fullmakter.

a) GODKJENNING AV FRAMMØTTE OG FULLMAKTER

Fortegnelse over frammøtte og fullmakter ble enstemmig godkjent. Det møtte 34 medlemmer hvor av 10 med fullmakt.

b) VALG AV MØTELEDER

Årsmøtet valgte styreleder Ellen Schjølberg som møteleder.

c) VALG AV EN PERSON TIL Å UNDERTEGNE PROTOKOLL SAMMEN MED MØTELEDER

Tor Erling Inderdal, Lierne kommune, ble valgt til å undertegne protokoll sammen med møteleder.

d) GODKJENNING AV ÅRSBERETNING OG REVIDERT REGNSKAP

Årsberetning og revidert regnskap for 2025 ble enstemmig godkjent.

e) BEHANDLE STYRETS STRATEGIER OG HANDLINGSPLANER

Årsmøtet vedtok enstemmig videreføring av strategi for perioden 2025-2029.
Tiltaksplanen for perioden juli 2026 – juni 2027 ble tatt til orientering. Årsmøtet uttrykte ønske om at kompensasjon for båndlegging og lokal forvaltning av verneområder skal inngå som tiltak.

Electronically signed / Sähköisesti allekirjoitettu / Elektroniskt signerats / Elektronisk signert / Elektronisk underskrevet
https://sign.visma.net/nb/document-check/58ed9d83-0579-43ab-a197-0e8abb5ee68d 447
visma sign
www.vismasign.com

f) BEHANDLE INNKOMNE FORSLAG TIL SAKER

Det kom ingen forslag fra medlemmene.

Styret foreslo vedtektsendringer hvor årsmøtet gjorde følgende enstemmige vedtak:

§ 4 Medlemmer, endres til:

Som medlemmer i Foreningen kan være;

- kommuner som av Staten har fått tildelt statusen «Nasjonalpark-kommune».
- Verneområdestyrer, opprettet av Miljødirektoratet
- Besøkssentre, autorisert av Miljødirektoratet

§ 8 Medlemmenes plikter. Følgende bokstav skal legges til:

h) Utpeke en blant de ansatte til å være administrativ kontakt til foreningen og holde denne vedlike;

Med dette forskyves påfølgende bokstaver til i) og j)

§ 9 Årsmøte. Følgende skal legges til:

Årsmøtet gjennomføres fysisk hvert annet år, og digitalt årene imellom. Fysiske årsmøter gjennomføres i en medlemskommune som etter søknad har blitt tildelt oppgaven av styret.

Er det ingen søkere til det fysiske årsmøtet bestemmer styret hvor årsmøtet skal gjennomføres. Styret kan eventuelt vedta å gjennomføre årsmøtet digitalt om det er grunnlag for det, eksempelvis lavt antall påmeldte, økonomisk belastning for medlemmer og forening o.l. Beslutningen fattes senest etter at fristen for påmelding er utløpt.

g) FASTSETTE KONTINGENT

Årsmøtet vedtok enstemmig at kontingent for 2027 skal være kr. 36 000 jfr. Budsjett 2027.

Electronically signed / Sähköisesti allekirjoitettu / Elektroniskt signerats / Elektronisk signert / Elektronisk underskrevet
https://sign.visma.net/nb/document-check/58ed9d83-0579-43ab-a197-0e8abb5ee68d 448
visma sign
www.vismasign.com

h) VEDTA BUDSJETT

Årsmøtet godkjente enstemmig budsjettet for 2027.
Styret gis fullmakt til å justere budsjettet som følge av endrede forutsetninger. Samtidig bes styret utøve god budsjettkontroll med tanke på årsresultatet for 2026.

i) VALG AV STYRE, STYRELEDER, VARAREPRESENTANTER, VALGNEMND OG LEDER OG VALGNEMND

Årsmøtet vedtok enstemmig innstillingen fra valgnemnda med ett unntak, som er at Kennet Tømmermo Reitan velges som medlem i valgnemnda i stedet for Tor Erling Inderdal, slik det er gjengitt nedenfor.

Styremedlemmer

- Knut Sagbakken, gjenvelges for 2 år
- Richard Fossum, gjenvelges for 2 år

Styreleder

- Ellen Schjølberg, gjenvelges for 1 år

Varamedlemmer, i rekkefølge

- 1. vara: Mari Præsteng, gjenvelges for 1 år
- 2. vara: Jørn Langeland, velges for 1 år

Valgnemnd

- Hilde Anita Nyvoll, velges for 3 år
- Kennet Tømmermo Reitan, velges for 1 år

Leder Valgnemnd

- Tor Erik Skramstad, velges for 2 år

Electronically signed / Sähköisesti allekirjoitettu / Elektroniskt signerats / Elektronisk signert / Elektronisk underskrevet
https://sign.visma.net/nb/document-check/58ed9d83-0579-43ab-a197-0e8abb5ee68d 449
visma sign
www.vismasign.com

j) VALG AV REVISOR

Årsmøtet valgte enstemmig Gudbrandsdal Revisjon AS (org.nr. 979 122 616) som revisor.

Protokollent er elektronisk godkjent

Med vennlig hilsen

Ellen Schjølberg
styreleder

Tor Erling Inderdal
ordfører Lierne kommune

Electronically signed / Sähköisesti allekirjoitettu / Elektroniskt signerats / Elektronisk signert / Elektronisk underskrevet
https://sign.visma.net/nb/document-check/58ed9d83-0579-43ab-a197-0e8abb5ee68d 450
visma sign
www.vismasign.com

Ellen Kristine Schjølberg
Company - Yritys - Företag - Selskap - Virksomhed: Norges nasjonalparkkommuner
fd6bbe41-fae7-42f3-b5df-e15a87691e9a - 2026-06-05 09:36:19 UTC +03:00
BankID - cd468d6d-4250-4150-9167-75490694ebe6 - NO
Authority to sign - Asemavaltuutus - Ställningsfullmakt - Autoritet til å signere - Myndighed til at underskrive

Tor Erling Inderdal
Company - Yritys - Företag - Selskap - Virksomhed: Lierne kommune/ Norges nasjonalparkkommuner
4956c59c-7b41-436f-b146-e1d4e00d77d1 - 2026-06-05 10:32:34 UTC +03:00
BankID - 637c0e39-e088-492c-a220-338657925161 - NO
Authority to sign - Asemavaltuutus - Ställningsfullmakt - Autoritet til å signere - Myndighed til at underskrive

Norges
nasjonalparkkommuner

STRATEGI FOR FORENINGEN NORGES NASJONALPARKKOMMUNER

Norges nasjonalparkkommuner (NPKL) er en forening som samler aktørene under merkevaren Norges nasjonalparker med et felles engasjement for å ivareta naturverdiene i nasjonalparker og andre verneområder, og samtidig bidra til bærekraftig samfunnsutvikling, lokal verdiskaping og gode besøksopplevelser.

Gjennom samarbeid og kunnskapsdeling bidrar NPKL til bred (økonomisk, sosial, kulturell og miljømessig) verdiskaping basert på naturverdiene, samtidig som disse sårbare og verdifulle naturområdene ivaretas. NPKL synliggjør hvordan nasjonalparkene og områdene utenfor kan være en ressurs for bærekraftig utvikling og lokal stolthet.

Situasjonsbildet

For å sikre en solid strategisk retning har NPKL gjennomført en SWOT-analyse som kartlegger organisasjonens styrker, svakheter, muligheter og trusler. Analysen gir en realistisk vurdering av dagens situasjon og legger grunnlaget for de strategiske valgene fremover. Ved å forstå hvilke faktorer som bidrar til suksess, samt hvilke utfordringer som kan hemme utvikling, kan NPKL tilpasse sin strategi for å styrke sin posisjon og gjennomslagskraft. Kort oppsummert er hovedfunnene:

Styrker: NPKL jobber helhetlig for bred verdiskaping, har sterk lokal kunnskap og samarbeid, og er en viktig aktør på klima- og miljøfeltet. Nettverket har internasjonale faglige kontakter og faglig tyngde.

Svakheter: Det er behov for tydeligere forankring av organisasjonens oppdrag og økt synlighet. Organisasjonens arbeid er sektorovergripende, noe som kan gi risiko for å falle mellom flere stoler. Økonomiske rammer er lave og usikre.

Muligheter: NPKL kan styrke sin posisjon som en aktør for bærekraftig samfunnsutvikling og lokalsamfunn, skape mer samarbeid nasjonalt og internasjonalt, og bidra til utvikling av lokalsamfunn gjennom natur- og kulturbasert reiseliv.

Trusler: Brist på kapasitet og ressurser i organisasjonen og i medlemsmassen, og manglende forankring mot stat og kommune, svekker organisasjonens gjennomslagskraft og eksistensgrunnlag.

Foreningens visjon

Vår visjon er at medlemmene skal være foregangsaktører innen bærekraftig samfunnsutvikling, der naturverdier og lokal verdiskaping går hånd i hånd. Vi ser for oss levende lokalsamfunn der befolkningen har sterke bånd til naturen, næringslivet blomstrer på bærekraftige premisser, og nasjonalparkene oppleves som en ressurs og ikke en begrensning.

NPKL skal være en tydelig og innflytelsesrik aktør som lyttes til i saker om hvordan verneområder kan bidra til lokal og nasjonal utvikling. Våre møteplasser skal bidra til styrket samhold, kompetanseheving og erfaringsutveksling mellom våre medlemmer. Våre arenaer skal være ettertraktede, med godt faglig innhold.

Strategiske hovedsatsninger

De strategiske hovedsatsningene skal være retningsgivende for valgene organisasjonen tar i strategiperioden. Disse hovedsatsningene er ett skritt på veien til målet om at NPKL skal bidra til – sammen med medlemmene – å ta vare på og utvikle lokalsamfunn, på bakgrunn av våre sårbare og verdifulle naturområder.

1. **Bedre rammebetingelsene for organisasjonen**
   Gjennom myndighetskontakt skal NPKL arbeide for å bedre sine egne rammebetingelser, som er en forutsetning for å kunne levere tjenester og resultater av høy kvalitet til våre medlemmer.

2. **Påvirke myndigheter og beslutningstakere i favør av medlemmene**
   NPKL skal jobbe målrettet for å forbedre rammebetingelsene for medlemmene gjennom profesjonell dialog med myndigheter og beslutningstakere.

3. **Være en arena for erfaringsdeling og kompetanseheving**
   NPKL skal bidra til økt kunnskap og kompetanse blant medlemmene om bred verdiskaping basert på lokale natur- og kulturressurser.

4. **Bli mer synlige utad**
   Det skal være enkelt for medlemmer, beslutningstakere, offentligheten og samarbeidspartnere å forstå hva NPKL er, vår rolle og vårt arbeid.

5. **Utnytte nettverk og bygge allianser**. Organisasjonen skal ha dialog og erfaringsutveksling med nasjonale og internasjonale samarbeidsaktører for å sikre kompetanseoverføring til medlemmene og myndighetene.

Norges nasjonalparkkommuner

Adresseliste Norges nasjonalparkkommuner

Ajour pr. 1. januar 2024

Ea	Komm.nr.	Org.nr.	Navn	Adresse	Postnr.	Poststed	Telefon	E-postadresse
1	5416	864 993 982	Bardu kommune	Postboks 401	9365	Bardu	77 18 52 00	postmottak@bardu.kommune.no
2	1839	961 147 867	Beiarn kommune	Kommunehuset	8110	Moldjord	75 56 90 00	post@beiarn.kommune.no
3	3431	939 849 831	Dovre kommune	Kongsv.4	2662	Dovre	61 24 21 00	postmottak@dovre.kommune.no
4	4619	944 227 121	Eidfjord kommune	Simadalsvegen 1	5783	Eidfjord	53 67 35 00	postmottak@eidfjord.kommune.no
5	3425	964 948 976	Engerdal kommune	Engerdalsveien 1794	2440	Engerdal	62 45 96 00	postmottak@engerdal.kommune.no
6	1578	921 891 687	Fjord kommune	Olavsgata 10	6210	Valldal	418 67 800	post@fjord.kommune.no
7	3429	939 885 684	Folldal kommune	Gruvvegen 7	2580	Folldal	62 49 10 00	postmottak@folldal.kommune.no
8	3811	817 263 992	Færder kommune	Postboks 250	3163	Nøtterøy	33 39 00 00	postmottak@faerder.kommune.no
9	3441	961 381 274	Gausdal kommune	Vestringsvegen 8	2651	Østre Gausdal	61 22 44 00	postmottak@gausdal.kommune.no
10	1838	845 901 422	Gildeskål kommune	Inndyrveien 72	8140	Inndyr	75 76 06 00	postmottak@gildeskal.kommune.no
11	1825	940 643 112	Grane kommune	Industriveien 2	8680	Trofors	75 18 22 00	post@grane.kommune.no
12	1826	944 71 6904	Hattfjelldal kommune	O.T.Olsensvei 3 A	8690	Hattfjelldal	75 18 48 00	post@hattfjelldal.kommune.no
13	3044	944 889 116	Hol kommune	Ålmannvegen 8	3576	Hol	32 09 21 00	postmottak@hol.kommune.no
14	3011	964 947 082	Hvaler kommune	Storveien 32	1680	Skjærhalden	69 37 50 00	postmottak@hvaler.kommune.no
15	3432	964 949 204	Lesja kommune	Postboks 53	2665	Lesja	61 24 41 00	postmottak@lesja.kommune.no
16	5042	972 417 963	Lierne kommune	Heggvollveien 6	7882	Nordli	74 34 34 00	postmottak@lierne.kommune.no
17	3434	963 063 237	Lom kommune	Sognefjellsvegen 6	2686	Lom	61 21 73 00	post@lom.kommune.no
18	4644	964 968 241	Luster kommune	Rådhuset	6868	Gaupne	57 68 55 00	postmottak@luster.kommune.no
19	5027	970 187 715	Midtre Gauldal kommune	Rørosveien 11	7290	Støren	72 40 30 00	postmottak@midtre-gauldal.kommune.no
20	5418	972 418 005	Målselv kommune	Kommunehuset	9321	Moen	77 83 77 00	postmottak@malselv.kommune.no
21	5428	943 350 833	Nordreisa kommune	Postboks 174	9156	Storslett	77 77 07 00	postmottak@nordreisa.kommune.no
22	3052	964 950 946	Nore og Uvdal kommune	Sentrum 16	3630	Rødberg	31 02 40 00	post@nore-og-uvdal.kommune.no
23	1833	872 418 032	Rana kommune	Postboks 173	8601	Mo iRana	75 14 50 00	postmottak@rana.kommune.no
24	1539	864 980 902	Rauma kommune	Vollan 8A	6300	Åndalsnes	71 16 66 00	post@rauma.kommune.no
25	5043	964 982 120	Røyrvik kommune	Røyrvikveien 5	7898	Limingen	74 33 63 00	postmottak@royrvik.kommune.no
26	1840	972 417 734	Saltdal kommune	Kirkegata 23	8250	Rognan	75 68 20 00	postmottak@saltdal.kommune.no
27	3437	939 617 671	Sel kommune	Botten Hansens gt 9	2670	Otta	61 70 07 00	postmottak@sel.kommune.no
28	5421	921 369 417	Senja kommune	Rådhusveien 8	9300	Finnsnes	77 87 10 00	post@senja.kommune.no
29	3433	961 381 096	Skjåk kommune	Moavegen 30	2690	Skjåk	61 21 70 00	post@skjaak.kommune.no
30	5041	964 982 031	Snåsa kommune	Sentrum	7760	Snåsa	74 13 82 00	postmottak@snasa.kommune.no
31	4651	963 989 202	Stryn kommune	Tonningsgata 4	6783	Stryn	57 87 47 00	postmottak@stryn.kommune.no
32	1563	964 981 604	Sunndal kommune	Postboks 94	6601	Sunndalsøra	71 69 90 00	post@sunndal.kommune.no
33	3818	864 963 552	Tinn kommune	Postboks 14	3661	Rjukan	35 08 26 00	postmottak@tinn.kommune.no
34	3426	940 192 404	Tolga kommune	Kommunehuset	2540	Tolga	62 49 65 00	postmottak@tolga.kommune.no
35	4618	920 500 633	Ullensvang kommune	Opheimsgata 31	5750	Odda	53 65 40 00	postmottak@ullensvang.kommune.no
36	5405	964 993 602	Vadsø kommune	Postboks 614	9811	Vadsø	78 94 23 00	postmottak@vadso.kommune.no
37	5404	972 418 048	Vardø kommune	Postboks 292	9950	Vardø	78 94 33 00	postmottak@vardo.kommune.no
38	1816	940 651 034	Vevelstad kommune	Rådhuset	8976	Vevelstad	75 03 80 00	post@vevelstad.kommune.no
39	3825	964 964 610	Vinje kommune	Vinjevegen 192	3890	Vinje	35 06 23 00	postmottak@vinje.kommune.no
40	3453	961 382 068	Øystre Slidre kommune	Bygdinvegen 1989	2940	Heggenes	61 35 25 00	post@oystre-slidre.kommune.no
41	1424	954 679 721	Årdal kommune	Statsråd Evensens veg 4	6885	Årdalstangen	57 66 50 00	postmottak@ardal.kommune.no

Norges
nasjonalparkkommuner

Hvorfor bør et verneområdestyre være medlem i foreningen Norges nasjonalparkkommuner?

Verneområdestyrer, kommuner og besøkssentre løser ulike deler av den samme oppgaven: å ta vare på naturverdiene, legge til rette for gode besøk og bidra til bærekraftig lokal utvikling. Gjennom foreningen kan aktørene dele kunnskap, utvikle løsninger sammen, og få mer ut av ressursene enn når alle arbeider hver for seg.

1. **Tettere samarbeid med kommunene rundt verneområdene**
   Verneområdestyrene og kommunene har ulike roller, men arbeider med mange av de samme områdene. Medlemskapet gir en fast arena for dialog om besøksforvaltning, tilrettelegging, informasjon, lokal utvikling og ivaretakelse av verneverdiene.

2. **Bedre løsninger uten at alle må gjøre den samme jobben**
   Mange verneområdestyrer møter de samme utfordringene. Gjennom foreningen kan styrene dele erfaringer, utvikle verktøy sammen og bygge videre på tiltak som allerede er prøvd ut. Det sparer tid og ressurser og kan gi bedre kvalitet i arbeidet.

3. **Et nettverk som kan brukes i det praktiske arbeidet**
   Medlemskapet gir direkte kontakt med andre verneområdestyrer, nasjonalpark-kommuner, nasjonalparklandsbyer og autoriserte besøkssentre. Nettverket kan brukes til å stille spørsmål, finne samarbeidspartnere og hente råd fra andre som arbeider med tilsvarende oppgaver.

4. **Tilgang til kommunenes kunnskap og perspektiver**
   Kommunene kjenner lokalsamfunnene, næringslivet og de lokale utviklings-prosessene. Gjennom foreningen får verneområdestyret bedre tilgang til denne kunnskapen og kan lettere se forvaltningen i sammenheng med kommunal planlegging, reisemålsledelse og samfunnsutvikling.

Færder nasjonalpark Foto: Elin Mathisen

Norges nasjonalparkkommuner

5. **Støtte i arbeidet med besøksforvaltning**
   God besøksforvaltning krever samarbeid mellom forvaltning, kommuner, besøkssentre, reiseliv, grunneiere, frivillighet og lokalsamfunn. Gjennom foreningen får verneområdestyret tilgang til erfaringer, eksempler, møteplasser og verktøy som kan styrke dette arbeidet. Verneområdestyret skal utarbeide en besøksstrategi for verneområdet. Kommunen er en viktig partner i arbeidet med å nå målene i strategien, blant annet gjennom tilrettelegging og kanalisering av ferdsel.

6. **Mer samordnet informasjon til de besøkende**
   Samarbeid med kommuner og besøkssentre kan bidra til at de besøkende får tydeligere og mer helhetlig informasjon før, under og etter besøket. Det kan støtte trygg ferdsel, øke forståelsen for vernet og bidra til å redusere belastningen på naturen.

7. **Bedre kobling mellom vern og lokal utvikling**
   Verneområdestyrets oppgave er å ivareta verneverdiene. Samtidig påvirker forvaltningen lokalsamfunn, næringsliv og besøkende. Gjennom medlemskapet får styret tilgang til eksempler på hvordan vernet natur kan ivaretas samtidig som det legges til rette for lokal verdiskaping innenfor rammene av vernet.

8. **En sterkere felles stemme i nasjonale saker**
   Mange utfordringer kan ikke løses av det enkelte verneområdestyret alene. Gjennom foreningen kan styrene bidra med kunnskap og erfaringer når det utvikles felles innspill om besøksforvaltning, tilrettelegging, finansiering og andre nasjonale rammevilkår.

9. **Mulighet til å påvirke felles verktøy og tiltak**
   Som medlem kan verneområdestyret delta i nettverksmøter, prosjekter og andre samarbeidsarenaer. Det gir mulighet til å løfte egne behov og bidra til at foreningens verktøy og tiltak blir relevante for forvaltningens praktiske arbeid.

10. **Arenaer for læring og kompetanseutvikling**
    Foreningen samler erfaringer fra ulike deler av landet og gjør dem tilgjengelige gjennom møter, konferanser, prosjekter, artikler og i den digitale verktøykassa. Dette gir styret og forvalterne tilgang til kunnskap som kan tas inn i eget arbeid.

11. **Mer helhetlig bruk av merkevaren Norges nasjonalparker**
    Verneområdestyrene er en del av merkevaren Norges nasjonalparker. Medlemskapet styrker samarbeidet om hvordan merkevaren brukes og utvikles, og kan bidra til tydeligere og mer samordnet kommunikasjon på tvers av forvaltning, kommuner og besøkssentre.

12. En samarbeidsarena som respekterer styrets rolle
    Medlemskapet endrer ikke verneområdestyrets myndighet, ansvar eller rolle etter naturmangfoldloven. Det gir en arena der styret kan bidra med sitt forvaltningsperspektiv og samarbeide med andre aktører innenfor sitt mandat og de økonomiske rammene styret disponerer.

Et medlemskap som gir mest verdi når det brukes
Verdien ligger i nettverket, kunnskapen og samarbeidet. Verneområdestyrer som deltar aktivt, deler erfaringer og bruker møteplassene og ressursene, vil også få mest igjen for medlemskapet.

Erfaringsdeling i digital verktøy-kasse

Nyhetsbrev

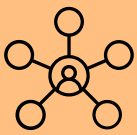
Nettverk

Kunnskaps deling

Felles stemme gir kraft

Digitale og fysiske nettverksmøter

Fra: Rune Bergstrøm[rune.bergst@outlook.com]
Sendt: 11.10.2026 20:28:36
Til: Dobbedal, Eirik Johansen; Gulbrandsen, Jenny Marie; Olsen, Monika; Sjømæling, Anne[Eirik.Dobbedal@statsforvalteren.no; jenny.gulbrandsen@statsforvalteren.no; monika.olsen@statsforvalteren.no; anne.sjomaling@statsforvalteren.no]
Tittel: Vs: Ærfugl og mellomskarv- rapporter til orientering

Hei

Her er resultatene fra årets flytellinger av mellomskarv og ærfugl. Tellingene ble gjennomført for hele området i løpet av tre dager, (24 -26 april). Det er en oppgang i ærfuglbestanden, mellomskarven har en sterkt økende trend men viste en liten nedgang fra fjoråret. Som dere ser av rapporten ligger mange av skarvens hekkeområdene i nasjonalparkene eller i etablerte sjøfuglreservater. Nytt av året er at toppskarven også er på vei inn som en vanlig hekkeart. Den hekker mer skjult og er derfor ikke egnet for flytellinger. Gjennom arbeidet jeg gjør for statsforvalterne i Telemark/Vestfold og Østfold fant vi i år flere nye hekkeplasser.

Hvis NINA får midler til videre oppfølging i Skagerrak kommer jeg trolig med en ny søknad for neste år.

Rune Bergstrøm
Miljørespons
Tlf. +47 47 46 21 53

SKARVTELLINGER I SKAGERRAK

Hekkebestand av mellomskarv 2026

Storskarv, underarten mellomskarv
Phalacrocorax carbo sinensis

Kartlegging av hekkebestand basert på flyfotografering

Oppdragsgiver: Norsk institutt for naturforskning (NINA)
Utført av: Miljørespons v/ Rune Bergstrøm

Dato: 25.09.2026

Figur 1 Hekkende mellomskarv Nilsskjæra, Vestfold 2026

Innhold

1. Sammendrag 4
2. Innledning 4
3. Om arten mellomskarv 5
   3.1 Utbredelse og bestandsutvikling i Europa
   3.2 Situasjonen i Skandinavia
   3.3 Forvaltningsutfordringer
4. Metode 7
5. Resultater 2026 8
6. Toppskarv 9
7. Diskusjon 9
8. Konklusjon 10
9. Figurer og tabeller 11

Figur 2 Mellomskarv i hekkedrakt

1. Sammendrag

Denne rapporten presenterer resultatene fra flybaserte registreringer av hekkende mellomskarv (*Phalacrocorax carbo sinensis*) langs den norske Skagerrakkysten i 2026.

Det ble registrert 4 372 hekkende par fordelt på 21 hekkelokaliteter. Bestanden viser en svak nedgang sammenlignet med 2025, men utviklingen vurderes å ligge innenfor normal årlig variasjon. Samlet sett viser tidsserien fra 2010 til 2026 en betydelig økning i hekkebestanden, kombinert med fortsatt geografisk ekspansjon.

I tillegg ble det dokumentert fortsatt spredning til ferskvannslokaliteter og videre etablering av toppskarv som hekkefugl i regionen.

2. Innledning

Bestandene av sjøfugl er i betydelig endring både globalt, nasjonalt og regionalt. I Skagerrak har flere tradisjonelle sjøfuglarter vist en markert tilbakegang siden år 2000, mens enkelte arter har etablert seg og økt betydelig i antall. Blant disse finner vi grågås, hvitkinngås og storskarv i form av underarten mellomskarv. I senere år har også toppskarv etablert seg som hekkefugl i området.

Årlige flytellinger av ærfugl har blitt gjennomført i Skagerrak siden 1988. Etter hvert som mellomskarven etablerte seg på nye hekkeplasser innenfor de samme geografiske områdene, ble registrering av hekkekolonier integrert i disse tellingene. Siden 2010 har det blitt gjennomført systematiske flytellinger av mellomskarv langs hele Skagerrakkysten. Dette gir et godt grunnlag for å beskrive både geografisk ekspansjon og bestandsutvikling.

Ved Øra naturreservat i Fredrikstad har det siden 1997 blitt gjennomført årlige bakketellinger. Her hekker mellomskarven hovedsakelig i store trær og ofte i flere høydenivåer i samme tre. Flyfotografering er derfor mindre egnet som metode på denne lokaliteten. Midler til tellingene er i hovedsak finansiert fra NINA (Norsk Institutt for naturforskning) sitt Seapopprogram, samt et tilskudd fra fylkeskommunene i Østfold og Aust-Agder

Figur 3. Trehekkende mellomskarv på Øra, Fredrikstad

3. Om arten mellomskarv

3.1 Utbredelse og bestandsutvikling

Storskarv (*Phalacrocorax carbo*) har en vid utbredelse som strekker seg fra Nord-Amerika til Europa, Asia, Afrika og Australia. Arten deles vanligvis inn i seks underarter, hvorav to forekommer i Norge.

Den marine nominatformen (*P. c. carbo*) hekker langs norskekysten fra Trøndelag og nordover. Denne bestanden har hatt tilbakegang over flere tiår og er vurdert som nær truet.

Mellomskarv (*P. c. sinensis*) etablerte seg som hekkefugl i Norge i 1997 ved Øra i Fredrikstad. Siden den gang har bestanden økt betydelig og spredt seg langs store deler av Skagerrakkysten. I Europa hekker underarten hovedsakelig ved innsjøer og andre ferskvannsområder, men langs Skagerrakkysten har den utviklet en tydelig marin utbredelse.

På 1800-tallet og i første halvdel av 1900-tallet ble mellomskarven utsatt for omfattende forfølgelse i store deler av Europa. Arten ble ansett som en konkurrent til fiskeriene, og bestandene ble ytterligere redusert som følge av miljøgifter som DDT og PCB.

På begynnelsen av 1960-tallet var bare om lag 3 500-4 300 hekkende par igjen i de viktigste europeiske kjerneområdene. Situasjonen endret seg vesentlig fra 1970-tallet som følge av fredning, økt vern, redusert bruk av miljøgifter og forbedret næringstilgang. Bestanden økte fra omkring 5 000 hekkende par i 1970 til rundt 100 000 par ved slutten av 1990-tallet.

I dag er den europeiske bestanden fortsatt stor og i flere områder økende. Foreløpige vurderinger fra EU anslår bestanden til mellom 287 000 og 323 000 hekkende par.

3.2 Situasjonen i Skandinavia

Sverige har i dag den største bestanden av mellomskarv i Skandinavia. I 2023 ble bestanden estimert til om lag 74 800 hekkende par, en økning på 83 prosent sammenlignet med 2012 (da antok man at bestandsstørrelsen var stabilisert)

Danmark har tradisjonelt vært et av artens viktigste kjerneområder i Europa. Etter reguleringstiltak har bestanden avtatt fra omkring 40 000 til rundt 30 000 hekkende par, hvor den nå synes å være relativt stabil.

Finland hadde omkring 25 800 hekkende par i 2020, og bestanden vurderes som stabil eller svakt avtakende.

Norge skiller seg ut ved at mellomskarven etablerte seg betydelig senere enn i våre naboland. Etter første etablering i 1997 har bestanden økt raskt. I 2026 er bestanden langs den norske Skagerrakkysten registrert til over 4 300 hekkende par.

Bestanden er fortsatt i en ekspansjonsfase, og etableringen av hekkekolonier i ferskvann tyder på at videre spredning kan forventes i årene som kommer.

3.3 Forvaltningsmessige utfordringer

Mellomskarven representerer en annen forvaltningsutfordring enn nominatformen *carbo*. Mens mellomskarven er i sterk vekst og ekspansjon, har den nordatlantiske nominatformen hatt en negativ utvikling.

Forvaltning av storskarv i Norge bør derfor i størst mulig grad baseres på separate vurderinger av de to underartene. Dette gjelder blant annet vurderinger knyttet til:

- bestandsutvikling
- geografisk utbredelse
- habitatvalg
- trekkforhold
- påvirkning på fiskebestander
- effekter av jakt og reguleringstiltak

Storskarven og underarten mellomskarv er beskyttet gjennom EUs fugledirektiv (Gjelder ikke i Norge). Det innebærer at arten der ikke kan jaktes fritt. Direktivet åpner imidlertid for unntak når storskarv forårsaker alvorlig skade på blant annet fiskebestander og fiskerier, eller når det er nødvendig av hensyn til flora og fauna. Slike unntak kan blant annet omfatte **felling, forstyrrelse, ødeleggelse av reir og påsmøring av olje på egg**(hindre klekking).

Det er derfor betydelig forskjell mellom landene. EU har hittil ikke hatt en felles bestandsregulering av storskarv, men spørsmålet om en mer koordinert europeisk forvaltning er blitt stadig mer aktuelt. Europaparlamentet har flere ganger etterlyst en europeisk forvaltningsplan, og i 2025–2026 har flere medlemsland presset på for en mer samordnet politikk.

Sverige har en relativt aktiv skadebasert forvaltning. Det gjennomføres **skyddsjakt (felling)** etter beslutninger fra länsstyrelsene, særlig der storskarv påvirker sårbare fiskebestander. Sverige har også foreslått å utvide skyddsjakt og innføre **oljing av skarveegg** som et virkemiddel for å begrense bestanden lokalt og regionalt.

Danmark har også benyttet mulighetene til å regulere storskarv, blant annet gjennom **regulering av fugler og kolonier** der det foreligger skadeproblemer. Danmark har samtidig vært sentral i den europeiske diskusjonen om en forvaltning som ivaretar virkningen av mellomskarv på fiskebestander.

4. Metode

• Hekkekolonier fotograferes fra et høyvinget småfly (Cessna) i ca. 500 fots høyde.
• Observatør sitter i baksetet, og alle kjente kolonier er inkludert i flyruten. Nye hekkeplasser oppdages nesten årlig.
• Bildene tas med zoomlinse (100–500 mm) og bearbeides slik at reirene trer tydeligere frem.
• Tellingene utføres i slutten april, når de fleste reir er bebodde.

Fordeler: Effektiv dekning av store områder, mulighet til å følge bestandsendringer over tid. Piloter og observatør har lang erfaring med ulike typer takseringer av sjøfugl, vilt mm. fra fly/helikopter. God kjennskap til det geografiske området vi teller i er også svært nyttig.

Utfordringer: Vanskelig å oppdage nye kolonier inne på øyene. Dette skyldes stor variasjon i reirplassering og mye tilstedeværelse av ikke-hekkende skarv på mange øyer. Det at tellingene kombineres med ærfugltellinger gjør også at fokus fra teller(e) blir rettet mot denne arten og hvor den vanligvis oppholder seg.

Eggleggingstidspunktet hos mellomskarven varierer en del. Det kan derfor være reir som etableres etter at flyfotograferingene gjøres i slutten av april. Bakketellinger av fotograferte kolonier senere i sesongen viser at det kan være en liten økning basert på fugl som er etablert senere.

Tillatelse til lavtflyvning er gitt fra nasjonalparkforvalterne/statsforvalterne (Hvaler, Færder, Jomfruland og Raet).

5. Resultater 2026

• Nye lokaliteter: Fra 2010 til 2026 har 16 nye hekkeplasser blitt etablert (totalt 21). Fem av disse har bestått av små kolonier (5–40 par) som senere har forsvunnet, trolig pga. flytting til større nærliggende kolonier En ny lokalitet med 3 par ble påvist i 2026 i Mandal.
• Ferskvann: Første hekkefunn i ferskvann ble registrert i Nedre Toke, Drangedal, i 2024. I 2025 ble minst 8 reir registrert, i 2026 var det 12 bebodde reir.
• Bestand: Totalt ble 4372 hekkende par registrert i 2026, en liten nedgang fra året før (4616 par). Dette ligger innfor den normale årsvariasjonen vi har sett i undersøkelsesperioden. Mesteparten av nedgangen skyldes en nedgang i koloniene på Øra ved Fredrikstad. Bestanden her sank fra ca. 1025 par i 2019 til 611 par i 2024, så opp igjen til 840 par i 2025 og ned til 685 par i 2026. Nedgangen henger sammen med at hekketrær dør og faller ned pga. overgjødsling. Vi ser nå at enkelte koloniene flytter til andre øyer innenfor Øra naturreservat. Totalt sett over flere år er det en klar økning i den totale hekkebestanden. Økningen knyttes til at de store og mellomstore koloniene fortsatt øker i antall hekkende par. Bestanden utenfor Øra er nå nesten seks ganger større enn innenfor (igurer og verdier bak i rapporten).

Tabell 1. Hovedresultater 2026

Parameter	Resultat 2026	Endring fra 2025
Hekkende par mellomskarv	4 372	-244
Antall kjente hekkelokaliteter	21	+1
Nye hekkelokaliteter i 2026	1	-
Hekkende par ved Øra	685	-155
Hekkende par utenfor Øra	3 687	-89
Hekkende par i Nedre Toke, ferskvannslokalitet	12	+4

6. Toppskarv

Toppskarven etablerer seg stadig som en mer vanlig hekkefugl langs Skagerrakkysten. I 2026 ble det påvist en rekke nye hekkelokaliteter.

Det første dokumenterte hekkefunnet i på Skagerrakkysten ble gjort på Stråholmstein i Kragerø i Telemark i 2015. Kolonien her har vokst betydelig de siste årene, fra 108 reir i 2025 til 140 reir i 2026. Samme år ble det oppdaget en ny, liten koloni på tre par i Rauholmane naturreservat, nær Stråholmen.

På Heia i Østfold ble det registrert fire reir i 2025. I 2026 hadde kolonien vokst til 42 reir. Det ble samme år også funnet små kolonier på mellom tre og sju par på henholdsvis Torbjørnskjær, Søndre Søster og Haslau.

I den nordlige delen av Vestfold ble det funnet 112 reir på Knappen/Langøy og ett reir på Lille Rauholmen, som er en ny hekkelokalitet (T. Axelsen, pers. medd.).

Ved Lindesnes er det kjent en koloni på Anskjæret. Her ble det observert 60 voksne individer i 2026 (Artsobservasjoner).

Toppskarven er langt vanskeligere å kartlegge enn mellomskarven. Den plasserer reirene skjult under steiner, i sprekker og på andre lite synlige steder. Arten har dessuten en betydelig lengre hekkesesong. På Torbjørnskjær fant vi reir med unger så sent som 26. august 2026. Både bestanden og utbredelsen er derfor trolig større enn de tilgjengelige dataene viser.

På den svenske vestkysten, særlig i Bohuslän, har bestanden vokst raskt siden første hekking i 2004. En tilsvarende utvikling kan trolig forventes langs den norske Skagerrakkysten. På svenskekysten er det registrert mer enn 1 500 hekkende par (nesten alle på Bohulänkysten). Ettersom arten etablerte seg der først, er det sannsynlig at spredningen til norske områder har skjedd fra Sverige. Nesten alle hekkefunn er i nasjonalparker eller andre verneområder.

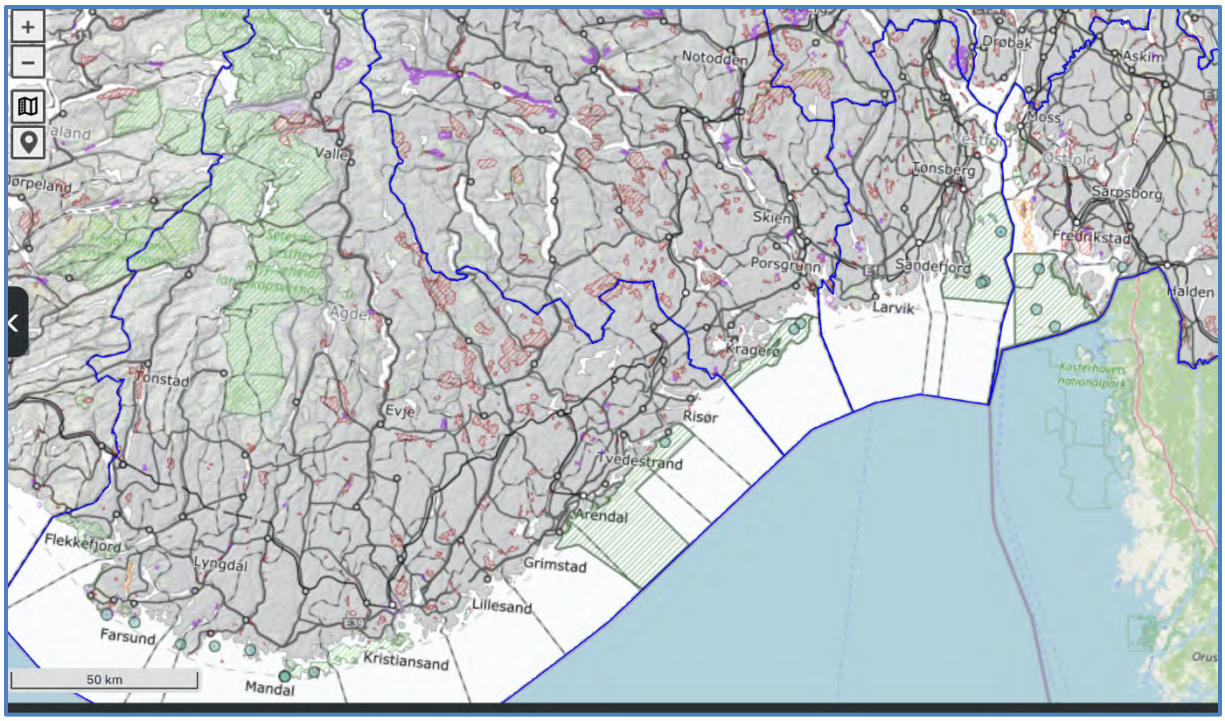

Figur 4 Topskarvhekkinger i 2026, artskart i Artsdatabanken

Bestanden fra Vestlandet og nordover ble i 2014 anslått til 28 000 par. I deler av dette området har arten imidlertid gått kraftig tilbake lokalt.

6. Diskusjon

Tellingene dokumenterer hekkebestanden av mellomskarv (*Phalacrocorax carbo sinensis*) i de undersøkte delene av Skagerrak. Resultatene må ses i sammenheng med den betydelige bestandsøkningen som har funnet sted i deler av Europa og Skandinavia gjennom de siste tiårene.

Mellomskarven har etablert seg som en tallrik og vidt utbredt hekkefugl langs kysten og i ferskvannsområder i Nord-Europa. Bestandsøkningen har ført til at arten i dag forekommer i langt større antall enn tidligere, også i områder hvor den tidligere var fåtallig eller manglet som hekkefugl.

Utviklingen i Skagerrak er derfor av interesse både som dokumentasjon av den regionale bestandsutviklingen og som grunnlag for å vurdere eventuelle forvaltningsmessige utfordringer.

Mellomskarven er en naturlig del av kystøkosystemet og spiller en rolle som fiskepredator. Arten er tilpasningsdyktig og kan utnytte ulike typer fiskerike områder, både i sjøen, i brakkvann og i ferskvann.

En økende skarvbestand innebærer derfor også et økende uttak av fisk. Størrelsen på dette uttaket og hvilke konsekvenser det har, vil imidlertid variere betydelig mellom lokaliteter og over tid. Det avhenger blant annet av skarvenes antall, hvilke fiskearter de utnytter, fiskens størrelse og tilgjengelighet og hvor lenge fuglene oppholder seg i området.

Det er derfor viktig å være varsom med å trekke direkte slutninger fra økende skarvbestand til redusert fiskebestand. Fiskebestander påvirkes av en rekke faktorer, blant annet fiskeri, rekruttering, temperatur, næringstilgang, predasjon og andre miljøforhold. En eventuell effekt av skarv må vurderes i denne bredere økologiske sammenhengen.

7. Konklusjon

Mellomskarven fortsetter å øke langs den norske Skagerrakkysten og utgjør nå en hekkebestand på over 4 300 par. Arten ekspanderer både geografisk og økologisk, blant annet gjennom etableringer i ferskvann og på nye hekkelokaliteter. I Sverige antok man at bestanden var stabilisert (44 000 par) eller i nedgang i 2013. Ny taksering i 2023 gav hele 75 000 par. Det er derfor å forvente at den vil øke fortsatt i Norge som kun har hatt den som hekkefugl i en langt kortere tidsperiode.

Øra naturreservat er fortsatt en viktig hekkelokalitet, men kolonienes betydning relativt til den samlede bestanden er redusert. Hoveddelen av hekkebestanden finnes nå utenfor Øra.

Toppskarven viser samtidig en tydelig ekspansjon langs hele Skagerrakkysten. Nye kolonier etableres årlig, og bestanden øker raskt på flere lokaliteter

Produksjonen av unger er god i skarvekoloniene. Tilgangen på ulike fiskeslag av riktig størrelse må være god. Stor tilgang på mindre fisk knyttes opp mot mangel på større torsk og sei som predatorer på disse i sjøen.

Utviklingen for begge arter understreker behovet for fortsatt overvåking av hekkebestander, kolonistruktur og geografisk spredning. Langsiktige dataserier vil være avgjørende for å forstå bestandsutviklingen og for å sikre et godt kunnskapsgrunnlag for framtidig forvaltning.

8. Figurer og tabeller

Figur 1. Utvikling i antall hekkende par mellomskarv (2010–2026)

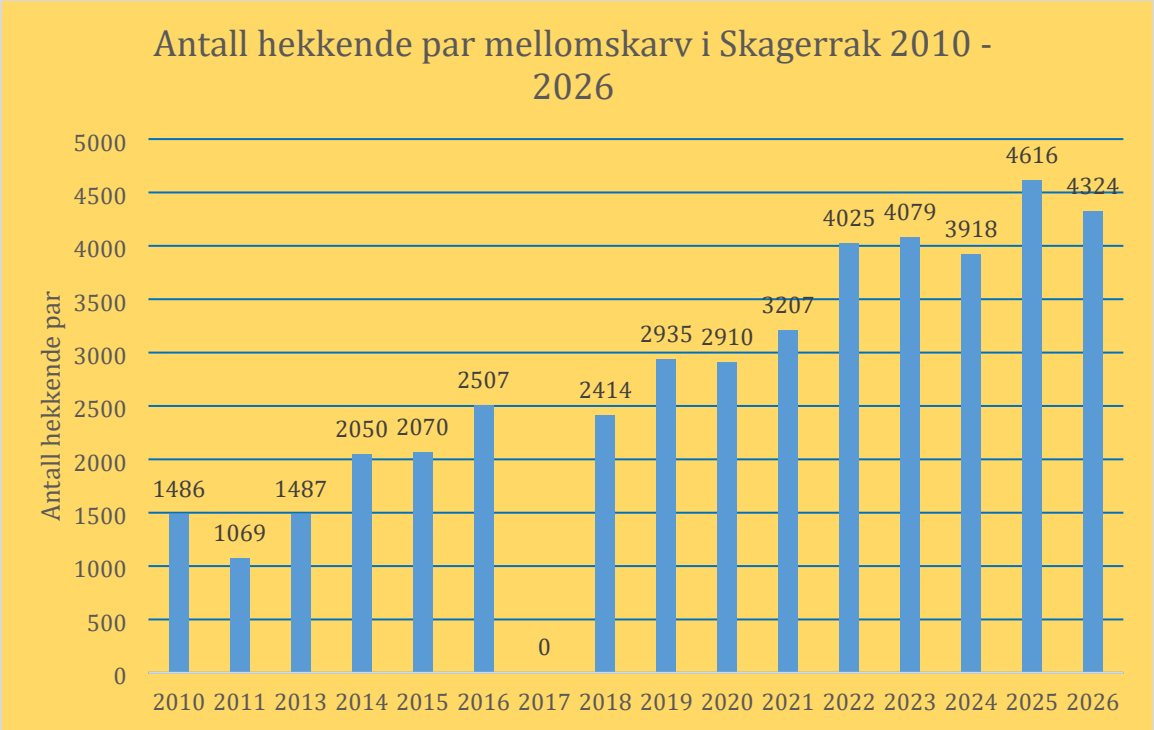

Figur 2. Hekkebestand av mellomskarv utenfor Øra området

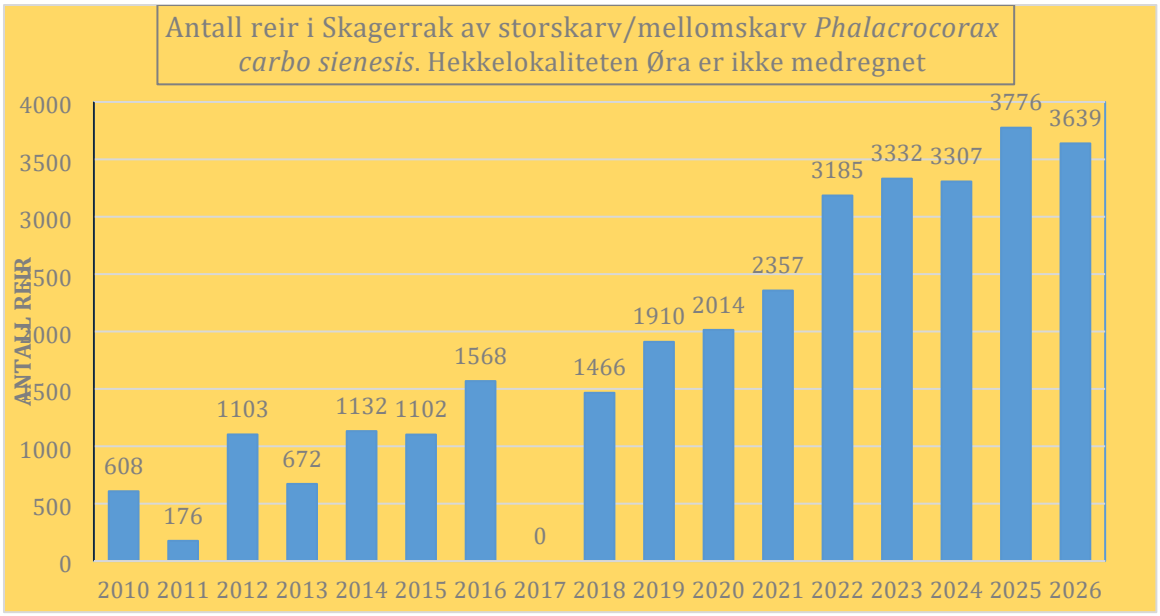

Figur 3. Utvikling av hekkebestanden av mellomskarv på Øra siden 1997

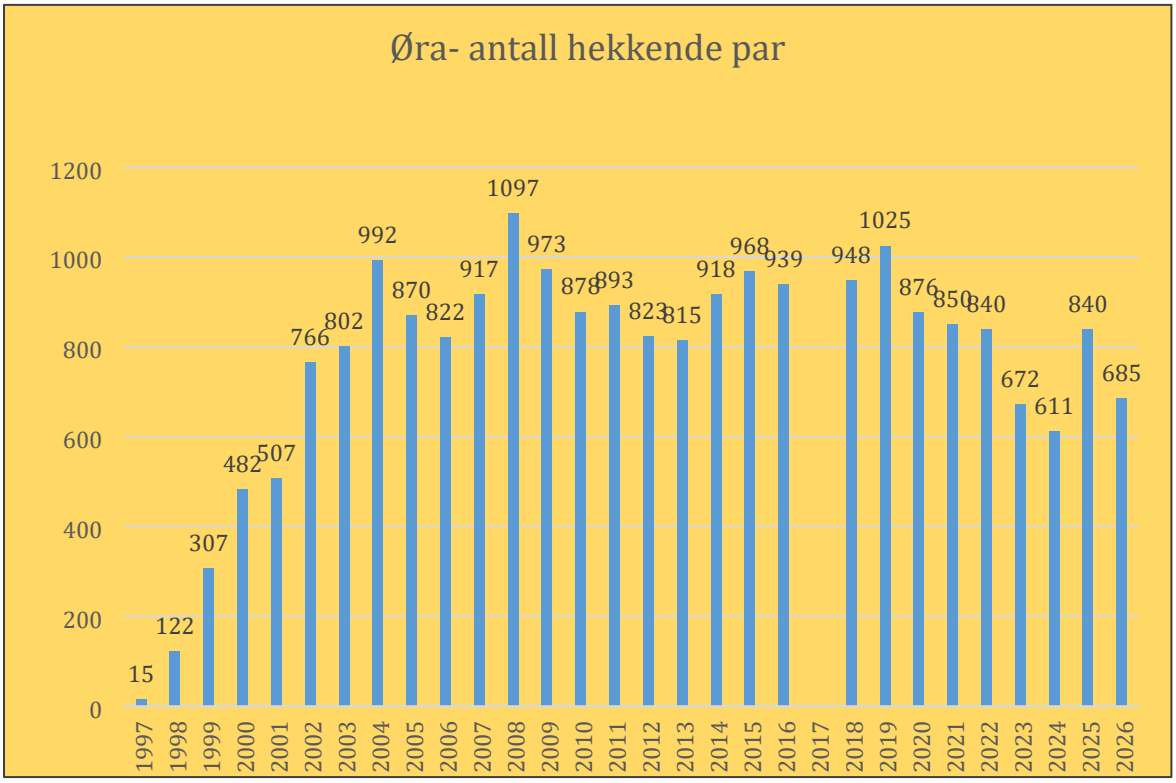

Figur 4. Fordeling av kolonistørrelser i 2010-2025

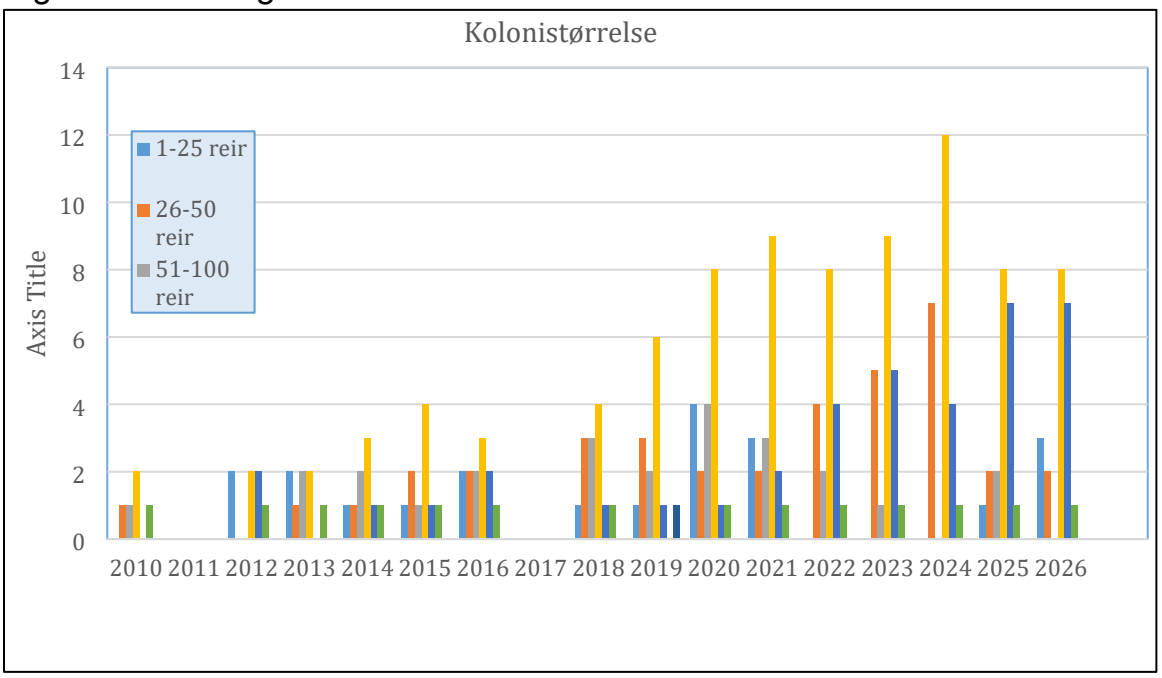

Figur 5. Geografisk fordeling av hekkelokaliteter

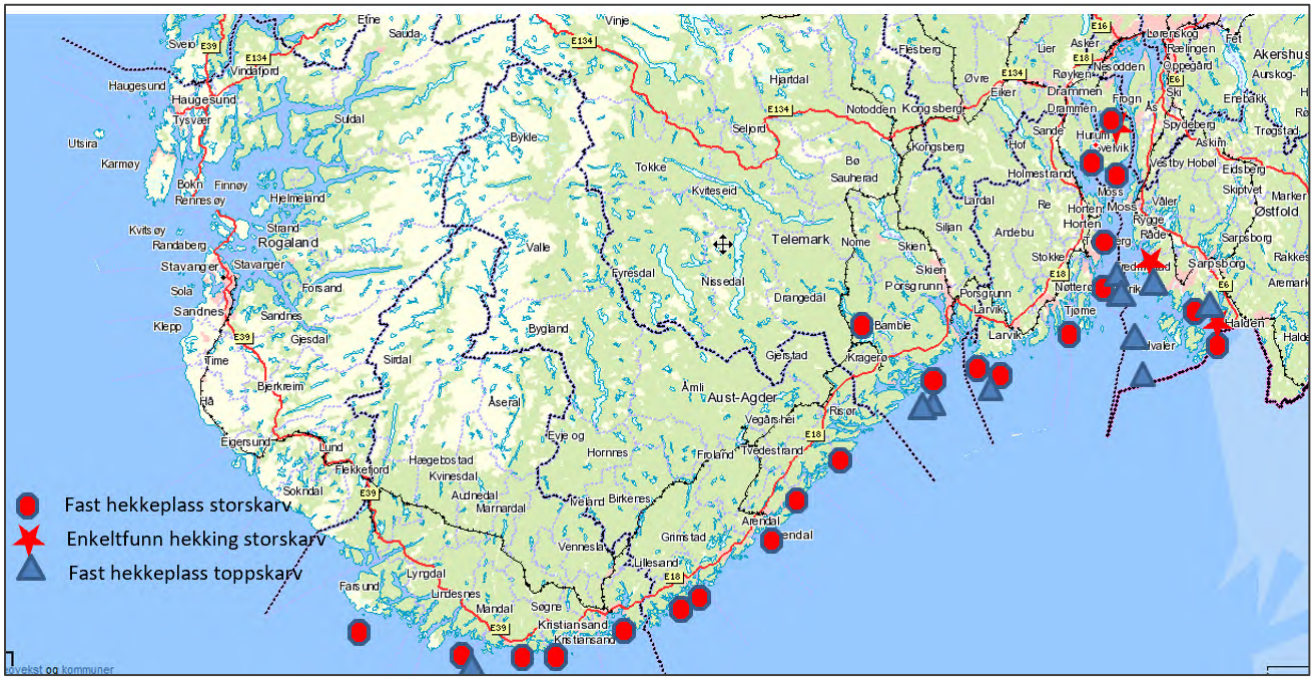

Tabell 2 Telleresultater hele undersøkelsesperioden

Lokalitet:	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Øra Fredrikstad, Østfold	878	893	823	815	918	968	939		948	1025	876	850	840	672	611	840	685
Østre Rødskjær, Hvaler, Østfold						6	13		84	81	136	134	188	210	186	161	185
Rødskjær Kråkstad/Kurefjorden Fredrikstad											8				41	0	3
Nordre Sundbyholmen, Røyken Buskerud										1	2	3	28	30	46	43	50
Vealøs, Hurum, Buskerud										42	68	89	168	146	127	137	152
Saltskjær, Hurum, Buskerud			23	17	22	36	35		25	47	46	39	77	34	32	67	50
Rødskjær. Horten Vestfold	79		289	149	338	302	421		342	312	262	267	290	231	192	235	303
Torgerskjæra, Sandefjord, Vestfold			30	39	81	87	62		0	0	0	0	0	0	0	0	0
Fjærskjær, Færder, Vestfold									35	183	201	391	357	327	356	367	303
Bølene (Svenner(, Larvik , Vestfold									35	77	62	143	229	297	165	257	225
Oddane, Storskarven, Larvik, Vestfold	28		104	90	176	154	283		214	216	210	239	245	212	139	178	152
Oddane, Nilsskjæra. Larvik, Vestfold (2 naboøyer)						0	32		58	173	194	143	347	402	293	302	308
Ansholmen, Rørholtfjorden nedre Toke Ferskvannslok!																8	12
Stråholmsteinen, Kragerø, Telemark							17		36	0	1	0	0	0	0	0	0
Lille Danmark nat.res												19	60	189	201	342	348
Askerøystangholmen, Lyngør,													151	156	142	158	183
Flatskjæra, Arendal										71	153	107	97	102	136	151	164
Torungen, Skurvene, Arendal, Aust- Agder	51		147	82	78	110	190		194	131	26	55	154	181	174	215	277
Torungen, Fladskjær, Arendal, Aust- Agder										36	72	102	42	44	118	16	12
Rivingen, Homborsund, Aust-Agder	238		258	133	195	171	223		190	224	151	185	238	270	263	309	319
Rivingen Høye vassfloss, Homborsund													39	31	38	0	0
Rivingen, Skåla N58 370 Ø 8,749																59	
Svartskjær, Aust Agder 58 15 80N 08 33 00E												55		26	38	41	
Indre Grønningen, Kristiansand, Aust- Agder											60	43	0	0	0	0	0
Stangskjær, Kristiansand. Vest- Agder											5	10	44	55	124	141	141
Nordreskjær res. Kneblingen, V- Agder N57.984 Ø07.632																	3
Agneskjæret, Lindesnes, Vest Agder			**	20	28	37	53		78	75	129	107	128	131	138	253	181
Rauna, Farsund, Vest - Agder	212	176	252	142	214	199	239		175	241	248	226	303	313	358	336	271
SUM (uten Øra)	**608**	**176**	**1103**	**672**	**1132**	**1102**	**1568**		**1466**	**1910**	**2034**	**2357**	**3185**	**3387**	**3307**	**3776**	**3642**
SUM TOTALT	**1486**	**1069**	**1926**	**1487**	**2050**	**2070**	**2507**	**0**	**2414**	**2935**	**2910**	**3207**	**4025**	**4059**	**3918**	**4616**	**4327**

Ærfugl tellinger i Skagerrak, 2026

Flytellinger utført på oppdrag av NINA

Miljørespons v/ Rune Bergstrøm

Innledning

Sjøfuglbestandene er i endring både globalt, nasjonalt og lokalt. I Skagerrak har mange arter hatt en drastisk nedgang siden år 2000, samtidig som enkelte nye arter har etablert seg og økt raskt i antall hekkende par. Grågås, hvitkinngås, storskarv (underarten mellomskarv) og toppskarv er eksempler på nye arter som har blitt vanlige hekkefugler langs hele kysten.

Flytellinger av ærfugl har blitt gjennomført årlig siden 1988. Tellingene ble opprinnelig startet av miljøverndepartementet, som en følge av en oppblomstring av en giftig gullalge (tidligere *Chrysochromulina polyepis*, nå overført til *Prymnesium*-slekten). Denne oppblomstringen førte til stor dødelighet hos mange marine arter og endret økosystemet i Skagerrak i flere år.

Siden den gang har tellingene hatt betydning i flere sammenhenger, blant annet:

- Diskusjoner om jakt og bestandsforvaltning
- Vurderinger av konsekvenser etter skipsulykker med oljesøl (f.eks. *Full City*, Langesund 2009 og *Godafoss*, Hvaler 2011)
- Generell bestandsovervåkning og kartlegging av endringer i hekkeområder, særlig knyttet opp mot fokuset på miljøtilstanden i Oslofjorden og arealpresset i strandsonen.

Ærfuglen har vist stor evne til å tilpasse seg endret næringstilgang og predasjonstrykk. På de 37 årene tellingene har pågått har det skjedd betydelige endringer i artens hekkeplasser: fra å være knyttet til ytre skjærgård hekker den nå også langt inne i fjordene. Da tellingene startet var det nesten ingen ærfugl å se innenfor Drøbak, mens indre Oslofjord i dag har noen av de tetteste hekkebestandene.

I årene etter algeoppblomstringen ble det også gjennomført flytellinger utenom hekketiden. To viktige myteområder for ærfugl ble da identifisert: Heia–Torbjørnskjær i ytre Hvaler og området nord for Stråholmen i Kragerø.

Litt om arten ærfugl

Utbredelse

Ærfuglen har en sirkumpolar, holarktisk utbredelse og hekker nord i Amerika, Europa og i arktisk del av Asia. Arten er sterkt knyttet til saltvann, men kan også hekke ved ferskvann nær kysten. I senere år har den spredt seg sørover i Europa og finnes nå hekkende så langt sør som Frankrike.

I Norge hekker den langs hele kysten og på Svalbard.

Copyright: Rune Borgsrøm Miljøfokus

Bestanden har gått tilbake i flere regioner og arten regnes nå som **sårbar (VU)** på både den Norske og den internasjonale rødlista. I Sverige er nedgangen særlig markant i Østersjøområdet, der arten vurderes som **sterkt truet**.

Trekk og populasjoner

Ærfugl er en trekkfugl, særlig i områder som fryser til om vinteren, blant annet i Østersjøen og langs den norske Skagerrakkysten. Disse bestandene trekker til danske og tyske farvann for overvintring.

Parbinding skjer i vinterområdene. Hunnene vender trofast tilbake til sine hekkeplasser år etter år, mens nye hanner kan følge hunnene. Det betyr at en hann klekket i finsk skjærgård kan følge en hunn til Oslofjorden. Bestanden i Skagerrak, Østersjøen og Danmark utgjør dermed en egen populasjon, med bl.a. morfologiske forskjeller fra ærfugl på Vestlandet og lenger nord (bl.a. vingelengde og nebbform).

Det er også fugl fra andre deler av utbredelsesområdet som trekker til Skagerrakkysten. Da lastebåten Full City drev på grunn ved Såstein i Bamble i august 2009, ble det beregnet at 1500 – 2000 ærfugl trolig ble drept som følge av det store oljeutslippet. Til tross for dette var det liten eller ingen effekt å se på hekkebestanden i området de påfølgende årene. Likeledes er det uklart om jakten som er tillatt beskatter lokale populasjoner, fugl fra andre områder eller begge. Varmere klima (mindre is vinterstid) føre til at dette bildet endres ved at en mindre andel av ærfuglene trekker bort fra Skagerrakkysten og Østersjøen.

Hekkeøkologi

- Egglegging fra tidlig i april til sent juni (omlagte reir). Variere fra år til år, tendens til stadig tidligere.
- Antall egg: 4–6
- Rugetid: 25–28 dager, rugingen starter etter 3–4 egg er lagt (ca. ett egg per dag)
- Atferd: Hunnen spiser lite eller ingenting under rugetiden og kan miste opptil 45 % av kroppsvekten.

Hunnen må derfor være i god kondisjon ved start av hekkingen. Dårlig næringstilgang (spesielt blåskjell) eller mye forstyrrelser kan føre til at hunner dropper å gå til hekking. Økt ferdsel med båter på sjøen og kajakk/padlebrett i grunne næringsrike områder har forsterket dette problemet i Skagerrak. Når en ærfugl skremmes, kan det ta opptil flere timer før den vender tilbake og gjenopptar fødesøket. Før hekketiden og etter at den forlater reiret med ungene trenger den maksimalt med tid til fødeopptak. Gjentatte forstyrrelser vil derfor kunne føre til at den ikke går til hekking, eller at den skremmes vekk fra ungene slik at disse lett blir tatt av predatorer.

Ærfugl er også utsatt for massedød enkelte år, ofte som følge av matmangel, innvollsparasitter, sykdom eller en kombinasjon av disse.

Copyright: Rune Bergstrøm Miljøressurs

Bestandsstatus i Skagerrak, Norge og Norden

På den norske delen av Skagerrakkysten økte ærfuglbestanden raskt fra de første tellingene i 1972, og særlig fra starten av den standardiserte tellingen i 1988. Bestanden økte fram mot omkring år 2000 og holdt seg deretter på et relativt høyt og stabilt nivå fram til rundt 2007. Fra 2007 til 2017 var det en tydelig nedgang. Etter 2017 har bestanden igjen økt, og økningen har vært mer tydelig de siste tre årene.

Antallet voksne hanner i hele telleområdet nådde et maksimum på 30 145 individer i 1997. Det er imidlertid viktig å skille mellom år med fullstendig dekning av den norske Skagerrakkysten og år der enkelte fylker mangler. Hele Skagerrakkysten ble telt i de første ti årene av tidsserien. Senere er fullstendige tellinger gjennomført i 2010 og 2026, med henholdsvis 19 456 og 21 333 voksne hanner.

I de øvrige årene er alle fylker, med unntak av tidligere Aust-Agder og Vestfold, telt. Begrensningen skyldtes i hovedsak manglende økonomi til å leie fly til å dekke hele området. Tallene fra disse årene er derfor ikke direkte sammenlignbare med år med full dekning, men de gir et godt bilde av utviklingen i området som helhet.

I den delen av Skagerrakkysten som er telt årlig, var bestanden høyest i 2004, med 21 358 voksne hanner. Deretter fulgte en markert nedgang, og i 2019 ble det registrert bare 7 489 hanner. Siden 2019 har antallet økt relativt jevnt, til 14 641 hanner i 2026. Dette viser en betydelig gjenoppbygging av bestanden etter bunnåret i 2019, selv om nivået fortsatt ligger klart under nivået på begynnelsen av 2000-tallet.

Endret geografisk fordeling

Det har samtidig skjedd en tydelig endring i hvor ærfuglene hekker langs Skagerrakkysten. Gjennom perioden har en større del av bestanden flyttet seg fra den ytre skjærgården og inn i fjordområdene. Utviklingen er særlig tydelig i Indre Oslofjord, hvor det ved starten av flytellingene i 1988 var relativt få hekkende ærfugler. I dag utgjør områdene rundt Oslo, Akershus og Buskerud en betydelig del av bestanden i telleområdet.

Samtidig har det vært en klar negativ utvikling langs deler av Sørlandskysten, særlig i Telemark og tidligere Vest-Agder. Nedgangen blir mer markert jo lenger sør og vest i dette området man kommer. Østfoldkysten skiller seg ut med en stor og gjennom perioden relativt stabil bestand.

Den geografiske forskyvningen er et viktig trekk ved bestandsutviklingen. En samlet antall for hele Skagerrakkysten kan skjule betydelige regionale forskjeller. Utviklingen viser at ærfuglen ikke bare har endret seg i antall, men også i hvor langs kysten den konsentrerer hekkebestanden.

Copyright: Rune Bergsrud Miljøresponse

Utviklingen i Norden

Nedgangen i deler av den norske Skagerrakkysten inngår i en bredere bestandsnedgang i flere nordiske land. I Sverige anslås hekkebestanden i dag til omkring 53 000 par, mot et anslag på rundt 150 000 par i 2012. I Danmark ble bestanden på slutten av 1990-tallet anslått til omkring 25 000 par, mens den i 2020 var redusert til om lag 17 000 par. I Finland ble bestanden på midten av 1990-tallet anslått til omkring 180 000 par, mens den i 2015 var redusert til om lag 110 000 par (Ottosson et.al.,2025).

Også i Norge har bestanden gått tilbake. På 1990-tallet ble den norske hekkebestanden anslått til mellom 100 000 og 150 000 par, mens nyere anslag ligger på omkring 87 000 par.

Tallene fra de nordiske landene er basert på ulike tellemetoder, årstall og bestandsestimater og må derfor sammenlignes med en viss forsiktighet. De viser likevel en gjennomgående utvikling med betydelig bestandsnedgang i flere av de viktigste områdene for ærfugl i Norden.

Hekkebestand i telleområdet

Tellingen i 2026 omfattet 21 333 voksne hanner på den norske Skagerrakkysten. Antallet hanner kan ikke uten videre omregnes direkte til antall hekkende par, fordi ikke alle observerte hanner nødvendigvis inngår i et hekkende par. Dersom en likevel bruker ulike antakelser for andelen hanner som inngår i hekkingen, kan man illustrere størrelsesordenen på hekkebestanden.

Dersom 70 % av de registrerte hannene inngår i par med hunner som går til hekking, tilsvarer 21 333 hanner omkring 15 000 hekkende par. Dersom andelen er 50 %, tilsvarer det omkring 10 700 hekkende par.

Beregningene må betraktes som illustrasjoner og ikke som et direkte estimat av hekkebestanden. Det reelle antallet hekkende par påvirkes blant annet av tidspunktet for tellingene, hvor stor andel av bestanden som befinner seg i telleområdet, kjønnsfordelingen og hvor stor andel av hunnene som faktisk inngår i hekkende par. Hunnenes kondisjon ved starten av hekketiden er avgjørende for om de vil gå til hekking. Separate tellinger på land av sjøfugler og observerte ungekull tyder på at 2026 var et år hvor mange av hunnene gikk til hekking.

Samlet viser tellingene en betydelig nedgang i ærfuglbestanden på den norske Skagerrakkysten fra begynnelsen av 2000-tallet til slutten av 2010-tallet, etterfulgt av en økning de siste årene. Samtidig har det skjedd en markert geografisk forskyvning av hekkebestanden, med økt betydning av fjordområdene i Oslofjordregionen og en svakere bestand langs deler av Sørlandskysten. Utviklingen bør derfor vurderes både ut fra samlet bestandsstørrelse og endringene i den geografiske fordelingen.

Copyright Rune Bergan/Miljøfrøn Miljøfrøspons

FIGUR 1 TYPISK SPREDNING AV HANNER PÅ SJØEN OG LAND

Copyright: Rune Berg

Metode for flytellinger av ærfugl langs Skagerrak

Kystlinjen langs Skagerrak telles fra fly i slutten av april og begynnelsen av mai. Tellingene følger et fast mønster, der hele kystlinjen og nesten alle øyer blir kontrollert. Det flys lavt og litt skrått utenfor strandsonen slik at observatørene har god oversikt inn mot land, hvor fuglene enten ligger på sjøen eller sitter i fjæresonen. Tellingene inkludere hele Agder fylke, selv om området vest for Lindesnes ikke regnes til Skagerrak.

Det er kun de voksne hannene som telles, da disse har en kontrastrik svart-hvit fjærdrakt som gjør dem lette å oppdage. Hunnene er langt vanskeligere å se, spesielt når de sitter på land. Rugende hunner på reir er umulige å oppdage fra fly.

Den samme flyruten brukes hvert år. Kysten er delt inn i 76 geografisk avgrensede soner, der alle ærfugl hanner telles direkte eller fotograferes (ved større ansamlinger av fugl) for opptelling i etterkant.

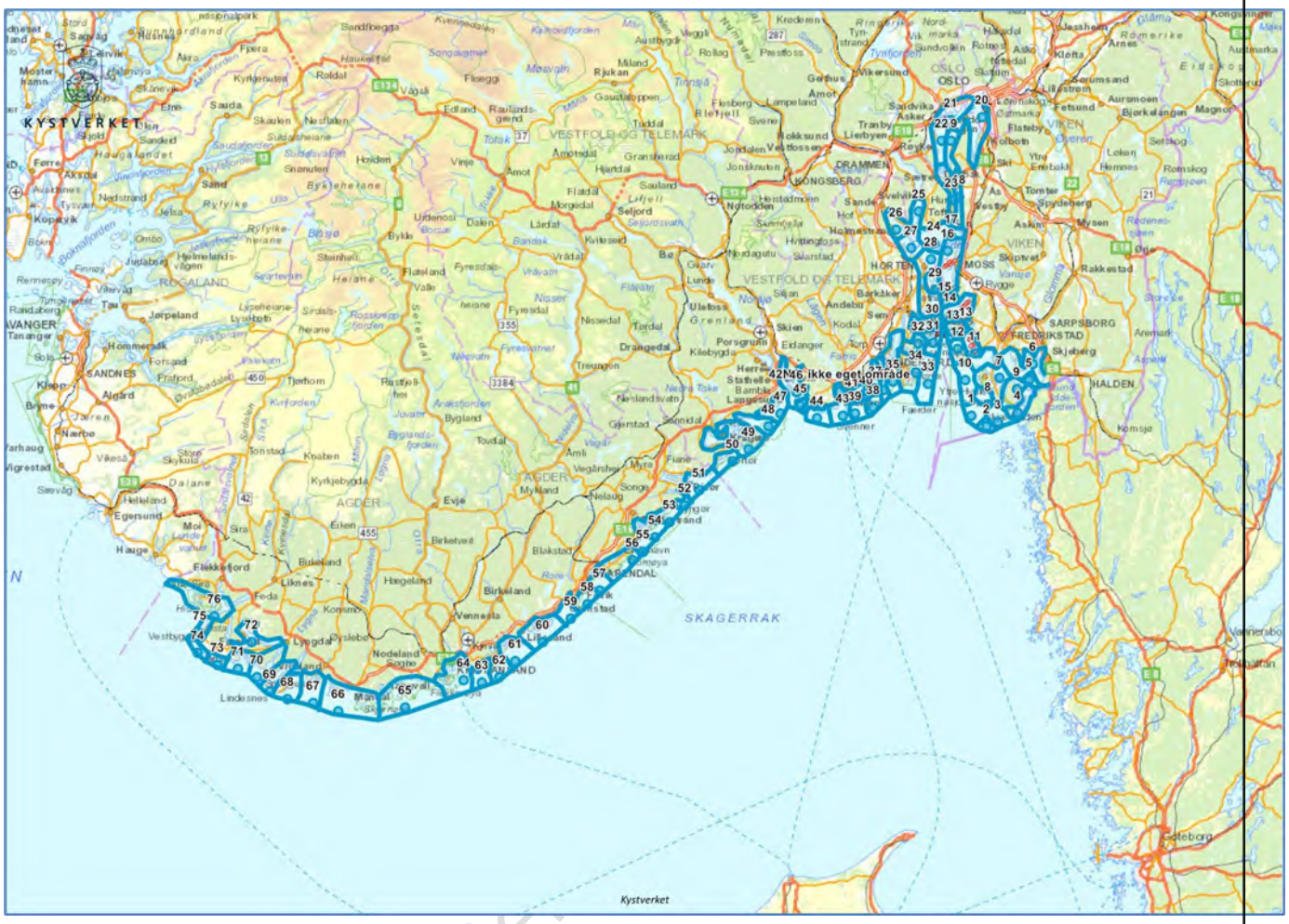

FIGUR 2 KYSTEN ER DELT INN 76 SONER SOM DET TELLES INNENFOR

Fly og utstyr

- Det benyttes et høyvinget småfly (Cessna), som gir fri utsikt ned mot sjøen.
- Flyhøyden er ca. 500 fot.
- Observatørene sitter i baksetet og noterer fortløpende observasjoner eller fotograferer med GPS-lokaliserte bildefiler.
- Bildene tas med zoomlinse (100–500 mm) og bearbeides senere for å gjøre hannene tydeligere mot bakgrunnen.

Flyvningen utføres av to piloter som kan avløse hverandre, ettersom dette er krevende flyvning med lav høyde og lav hastighet. Pilotene har lang erfaring med denne typen oppdrag og varsler observatørene om fugl som er synlig eller som vil komme under flyet.

Vær- og lysforhold

Rådende lys- og vindforhold har stor betydning for kvaliteten på tellingene.

- **Klart vær og medlys** er avgjørende for å kunne finne alle hannene.

Copyright: Rune Be

- **Blå himmel** gir god kontrast mot havflaten, slik at fuglene trer tydelig frem.
- **Sterk vind** med hvite bølgetopper gjør det vanskelig å oppdage alle fuglene.

Det flys derfor kun på dager med best mulige forhold. Dersom været endrer seg underveis, avbrytes tellingene. Hver økt varer maksimalt tre-fire timer, for å sikre god konsentrasjon hos både observatører og piloter.

Registrering av hunner

Antallet hunner som registreres varierer mye på grunn av de nevnte forholdene. Innenfor hver rute anslås forholdet mellom antall observerte hanner og hunner. Dette tallet er usikkert, men kan gi en grov indikasjon på hvor mange hunner som går til hekking (en høyere andel hunner kan tyde på at flere av dem ikke går til hekking).

Forstyrrelser og tillatelser

Lavtflygning forstyrrer ærfuglene og andre sjøfugler i liten grad. Ærfuglen letter nesten aldri, noen dykker, men de fleste fortsetter med oppvarting av hunner etc. Flyet er bare over området i noen få sekunder og drar raskt videre.

Tillatelser til å fly lavt i nasjonalparkene er gitt av nasjonalparkforvalterne/statsforvalterne i de aktuelle områdene. Sjøfuglreservatene overflys ikke, da all telling foregår skrått fra sjøsiden med en avstand til land på ca. 70 - 100meter

---

Organisering og finansiering

Tellingene ble de første årene gjennomført i alle fylker. Finansieringen har opp gjennom tiden kommet fra ulike forvaltningsnivåer og institusjoner, blant annet Miljøverndepartementet, Statsforvalterne, Miljødirektoratet og NINA. Flere av disse har bidratt i perioder, men manglende finansiering har ført til at Aust- Agder og Vestfold ikke inngår i de årlige tellingene. Etter hvert har ærfugl tellingene blitt en fast del av overvåkingen av sjøfugl i regionen, og inngår som en del av Seapop programmet i regi av NINA. I 2026 har også to fylkeskommuner bidratt med et mindre beløp

Copyright: Rune Bergström Miljøresponsen

Resultater fra flytellingene 2026

1. Resultatene fra 2026

I 2026 ble det registrert **14 641 ærfuglhanner i det årlige telleområdet**, som omfatter den norske Skagerrakkysten med unntak av Vestfold og tidligere Aust-Agder. Dette er en økning fra 2024, da det ble registrert om lag 13 000 hanner, og særlig fra 2023, da antallet var i underkant av 10 000.

Økningen fra tidligere år var særlig tydelig i indre Oslofjord, Buskerud og Østfold. I Telemark var det en mindre økning, mens antallet i Vest-Agder var stabilt.

I tillegg ble det i 2026 gjennomført telling også i Vestfold og tidligere Aust – Agder fylker. Det er første gang siden 2010. Samlet ble det registrert **21 333 hanner** på hele den norske Skagerakkysten.

Flytellingene i 2026 ble gjennomført på et tidspunkt som samsvarte godt med ærfuglens hekkesyklus. Hannene var fordelt over skjærgården og oppholdt seg i nærheten av hekkeplassene. I 2024 ble tellingene gjennomført senere enn planlagt på grunn av tekniske problemer med flyet. Flere hanner hadde da forlatt hekkeområdene og samlet seg i ytre Oslofjord. Dette kan ha bidratt til det lave antallet som ble registrert i indre Oslofjord dette året.

2. Den langsiktige bestandsutviklingen

Ærfuglbestanden langs Skagerrakkysten økte betydelig etter algeoppblomstringen i 1988. Overvåkingen av sjøbunnen viste at store områder ble blottlagt og deretter raskt kolonisert av blåskjell. De store forekomstene av blåskjell ga ærfuglen et godt næringsgrunnlag over flere år og var trolig en viktig årsak til bestandsveksten fram mot årtusenskiftet (Gjøsæter, J. et al. (2000).

I den årlige tidsserien, som ikke omfatter Vestfold og tidligere Aust-Agder, ble det høyeste antallet registrert i 2004, med **21 358 hanner**. I perioden 1991–2010 lå gjennomsnittet på rundt 15 000 hanner. Fra midten av 2000-tallet gikk bestanden tilbake og stabiliserte seg etter hvert på rundt 10 000 hanner.

De siste årene har det igjen vært en økning. Etter de lave tallene i 2023 har bestanden tatt seg opp, og i 2026 ble det registrert 14 641 hanner i det årlige telleområdet. Dette er likevel lavere enn toppnivået som ble registrert i 2004.

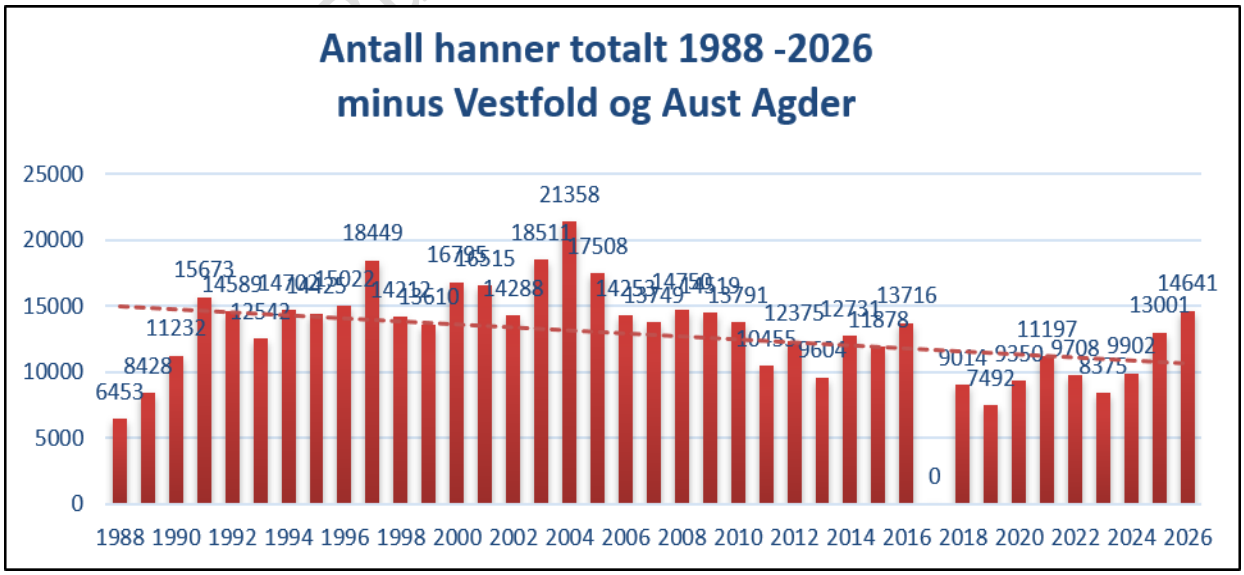

Figur 3. Antall ærfuglhanner registrert ved de årlige flytellingene. Vestfold og tidligere Aust-Agder er ikke inkludert, ettersom disse områdene ikke er telt årlig siden 1977

3. Resultater fra totaltellingene

I 2026 ble det gjennomført en totaltelling langs hele den norske Skagerrakkysten. Tilsvarende totaltellinger ble gjennomført i de ti første årene av undersøkelsen, fra 1988 til 1997, samt i 2010.

Det høyeste antallet under disse totaltellingene ble registrert i 1997, med om lag **30 000 hanner**. Ved totaltellingen i 2026 ble det registrert **21 333 hanner**, det er en økning fra forrige totaltelling i 2010 hvor det ble påvist **19450 hanner.** Disse tallene samsvarer godt med resultatene fra de årlige tellingene.

Til sammenligning var det høyeste registrerte antallet i det årlige telleområdet 21 358 hanner, i 2004. Dette tallet kan ikke sammenlignes direkte med resultatene fra totaltellingene, ettersom det årlige telleområdet ikke omfatter Vestfold og tidligere Aust-Agder.

Sammenlignet med gjennomsnittet for totaltellingene i perioden 1988–1997 var resultatene fra 2010 og 2026 lavere. Utviklingen har imidlertid variert mellom regionene. I Oslofjordområdet, særlig i de indre delene, har bestanden økt, mens det har vært en avtakende tendens i Vestfold og videre sørvestover gjennom Telemark og Agder.

Den samlede utviklingen langs Skagerrakkysten må derfor ses i sammenheng med disse regionale forskjellene. En nedgang i enkelte områder kan forekomme samtidig med vekst i andre.

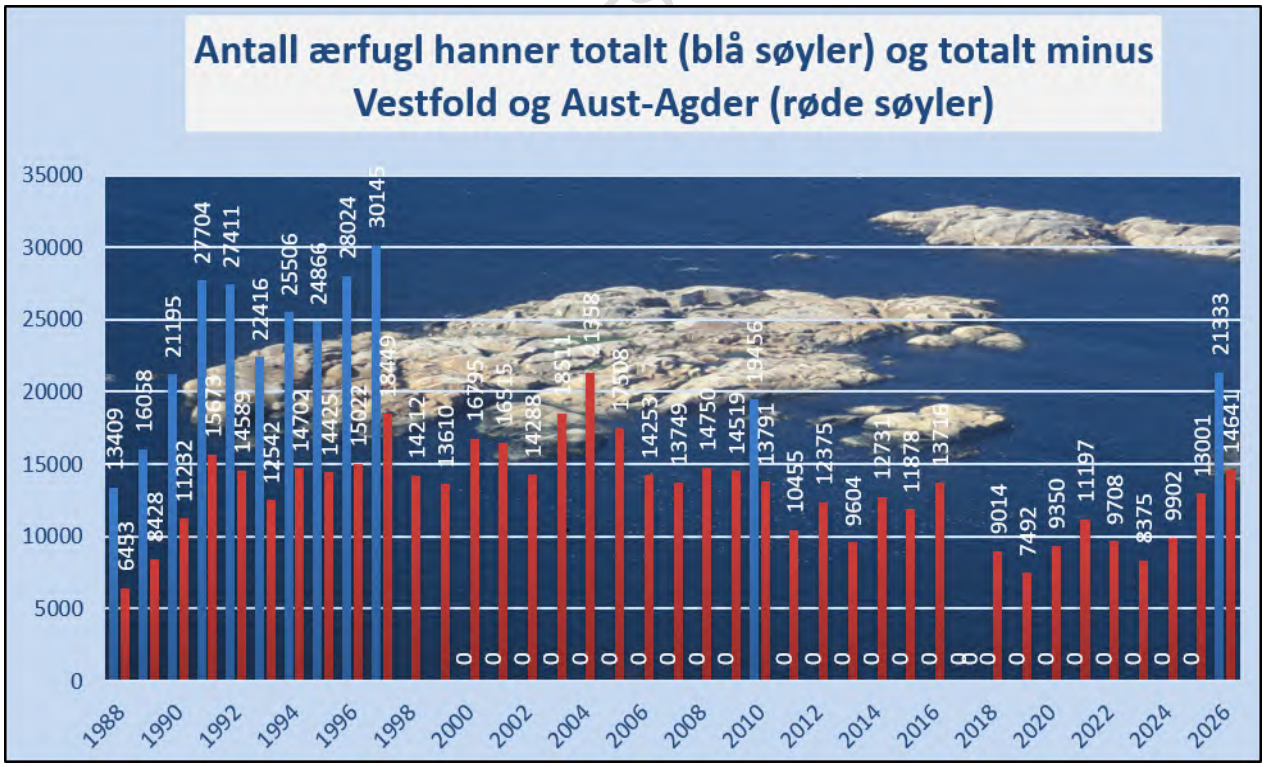

Figur 4. Resultater fra totaltellingene langs hele den norske Skagerrakkysten (1988-1997, 2010 og 2026) sammenlignet med de årlige tellingene, som ikke omfatter Vestfold og tidligere Aust-Agder.

4. Regionale forskjeller og mulige forklaringer

Resultatene fra 2025 og 2026 tyder på at oppgangen i ærfuglbestanden har fortsatt, men at utviklingen varierer mellom regionene. Et sentralt trekk er at bestanden ser ut til å øke i de indre delene av fjordsystemet, samtidig som utviklingen er svakere i de ytre kystområdene.

Fylkene med størst økning ligger lengst inne i Skagerrak. Telemark, tidligere Aust-Agder og særlig Vest-Agder har ikke hatt den samme positive utviklingen. Dette kan tyde på en forskyvning i bestanden fra ytre kystområder mot indre fjordområder.

Endringer i næringstilgangen og predasjonspress kan være mulige forklaringer på utviklingen. I 2025 og 2026 ble det rapportert om store forekomster av blåskjell flere steder langs kysten, noe som kan ha gitt gode næringsforhold for ærfuglen. Under andre sjøfuglregistreringer ble det også observert at hannene oppholdt seg lenger enn vanlig inne i fjordene. Mye av beitingen fra ærfuglflokker er knyttet til bryggeanlegg og småbåthavner. Her er det påvist mye blåskjell de siste årene.

Det ble dessuten registrert forskjeller i tidspunktet for hekkingen. I 2025 gikk hunnene tidligere til hekking enn normalt, mens hekkingen i 2026 foregikk noe senere og var mer i samsvar med et normalår. Begge årene ble det observert noe flere og til dels større ungekull.

Samtidig tyder observasjonene på at predasjon fortsatt er en betydelig utfordring. Under omfattende sjøfuglundersøkelser i Østfold i 2026 ble det registrert mange omlagte kull. Dette kan tyde på at mange tidlige hekkeforsøk mislyktes, og at egg eller unger gikk tapt. Omlagte kull er imidlertid ikke i seg selv et sikkert mål på predasjon, ettersom hekkingen også kan mislykkes av andre årsaker.

Samlet viser resultatene at ærfuglbestanden har tatt seg opp igjen i det årlige telleområdet, men at utviklingen ikke er lik langs hele Skagerrakkysten. For å forstå årsakene til endringene er det viktig å følge bestandsutviklingen regionalt og se tellingene i sammenheng med kunnskap om næringstilgang, hekkesuksess og predasjon.

Telling av hanner og forholdet til hekkebestanden

Telling av hanner gir ikke en direkte indikasjon på hvor mange hunner som faktisk går til hekking. Hos de fleste andearter, inkludert ærfugl, er det et overskudd av hanner i bestanden. I tillegg er hunnenes kondisjon etter vinteren avgjørende for om de i det hele tatt starter hekking. Enkelte år med stor næringsmangel kan føre til høy dødelighet i bestanden, og blant de hunnene som overlever vil mange ikke gå til hekking den sesongen.

Tidligere beregninger basert på observasjoner fra Skottland og Norge på 1980–2000-tallet la til grunn at omtrent 70 % av hannene dannet par som gikk til hekking. Nyere data fra Østersjøen viser imidlertid en kraftig reduksjon i andelen hunner i bestanden, (Lehikoinen et al. 2008)

For den norske Skagerrakkysten finnes det foreløpig ikke gode tall som viser dette forholdet. Hekketakseringer basert på reirtellinger kan likevel tyde på at 70 % er for høyt som anslag i

Copyright: Rune Bergstrøm Miljøregnskap

deler av telleområdet, mens 33 % kan være noe lavt. Det reelle tallet ligger trolig et sted mellom disse verdiene. Undetegnede har i år gjennomført en regelmessig opptelling av sjøfugl ved Oslo Havn- Sjursøya gjennom året. Det er en bra bestand av ærfugl i dette området. Ved oppstart av årets hekkesesong var det overraskende et lite overtall av hunner i bestanden her. Dette kan skyldes at bestanden fortsatt er i vekst i området (bestanden har vokst raskt i indre Oslofjord). Ved reirtellinger i Oslo og Akershus ble det i 2026 funnet 1150 reir (M. Bergan pers medd). Flytellingene påviste 1647 hanner i samme området. Tallene samsvarer derfor godt og viser at i dette området er det ikke en stor overvekt av hanner. Alle reir vil heller ikke bli funnet (predaterte, godt skjult mm). Hannene var også i området lenge etter at rugingen var godt i gang, dette tyder på at næringstilgangen er god.

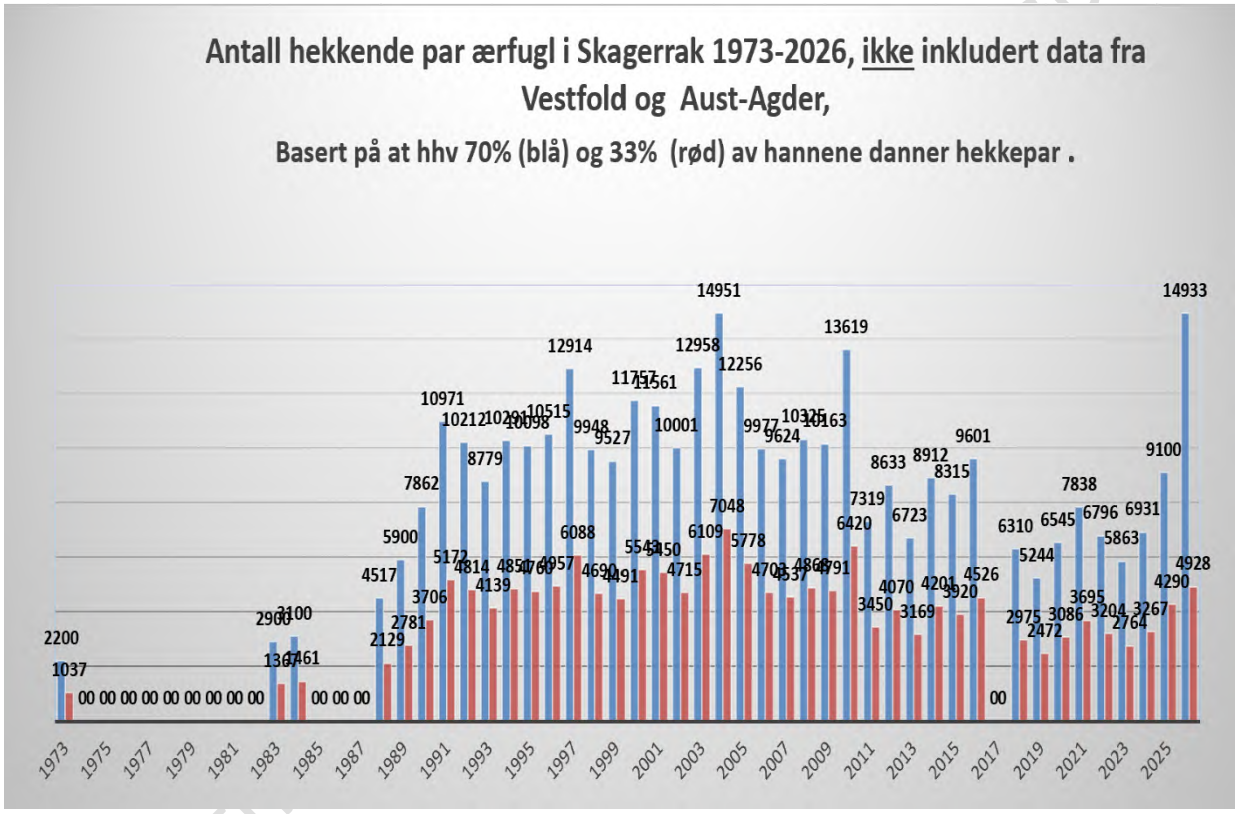

FIGUR 3 ANTALL HEKKENDE PAR ÆRFUGL, BEREGNET UT FRA ANTALL HANNER (70 ELLER 33 % DANNER HEKKEPAR. DATA FRA 1973 OG 1983 ER FRA FLYTELLINGER UTFØRT FOR MILJØVERNDEPARTEMENTET

Referanser:

- Gjøsæter, J. et al. (2000). A long-term perspective on the Chrysochromulina bloom on the Norwegian Skagerrak coast 1988: A catastrophe or an innocent incident? Marine Ecology Progress Series, 207, 201–218.
- Lehikoinen, A., Christensen, T. K., Öst, M., Kilpi, M., Saurola, P. & Vattulainen, A. (2008). Large-scale change in the sex ratio of a declining eider Somateria mollissima population. Wildlife Biology, 14(3), 288–301.

- Ottosson, U., Wirdheim, A., Elmberg, J., Green, M., Gustafsson, R., Haas, F., Liljebäck, N., Lindström, Å., Nilsson, L., Ottvall, R., Svensson, M., Svensson, S. & Tjernberg, M. (2025). Fåglarna i Sverige: antal och förekomst. 2. uppl. Mörbylånga: Avium förlag, BirdLife Sverige

Copyright:Rune Bergstr

Fylkesoversikt (2017 mangler data, pga flyproblemer)

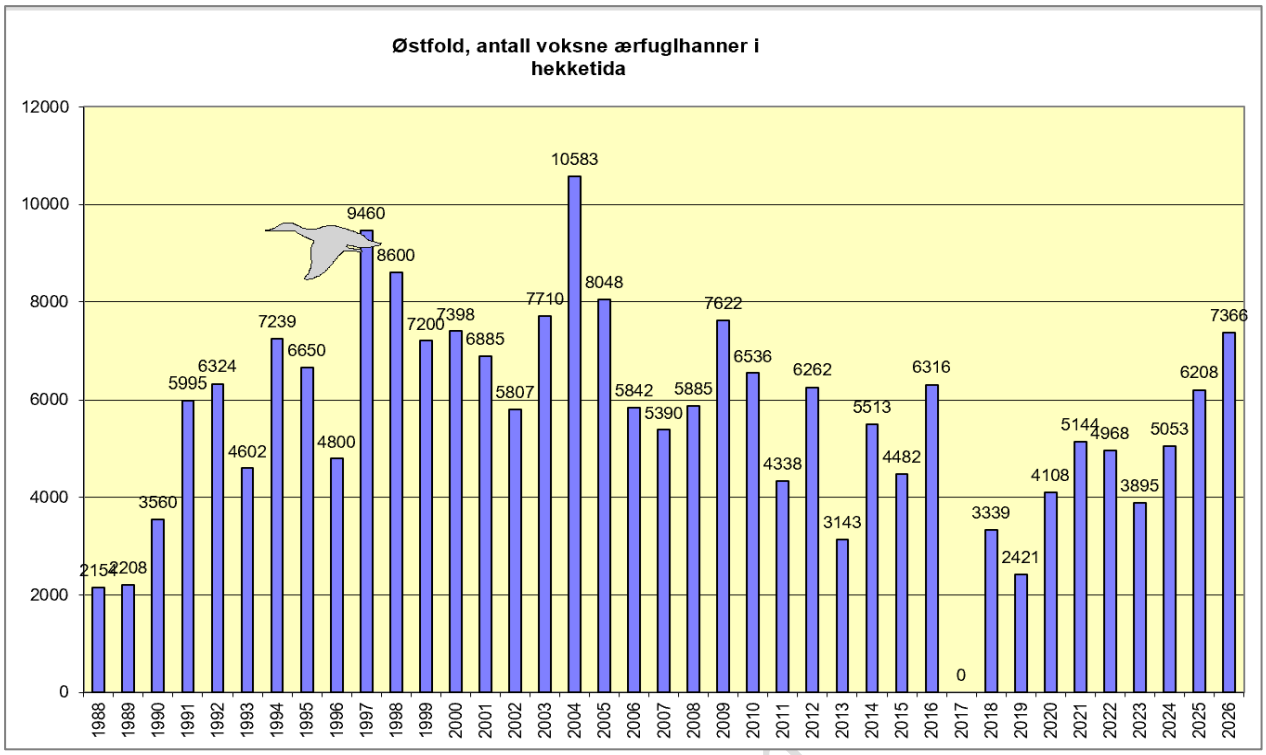
Østfold, antall voksne ærfuglhanner i hekketida
12000
10000
8000
6000
4000
2000
0
2154
2208
3560
5995
6324
4602
7239
6650
4800
9460
8600
7200
7398
6885
5807
7710
10583
8048
5842
5390
5885
7622
6536
4338
6262
3143
5513
4482
6316
0
3339
2421
4108
5144
4968
3895
5053
6208
7366
1988 1989 1990 1991 1992 1993 1994 1995 1996 1997 1998 1999 2000 2001 2002 2003 2004 2005 2006 2007 2008 2009 2010 2011 2012 2013 2014 2015 2016 2017 2018 2019 2020 2021 2022 2023 2024 2025 2026

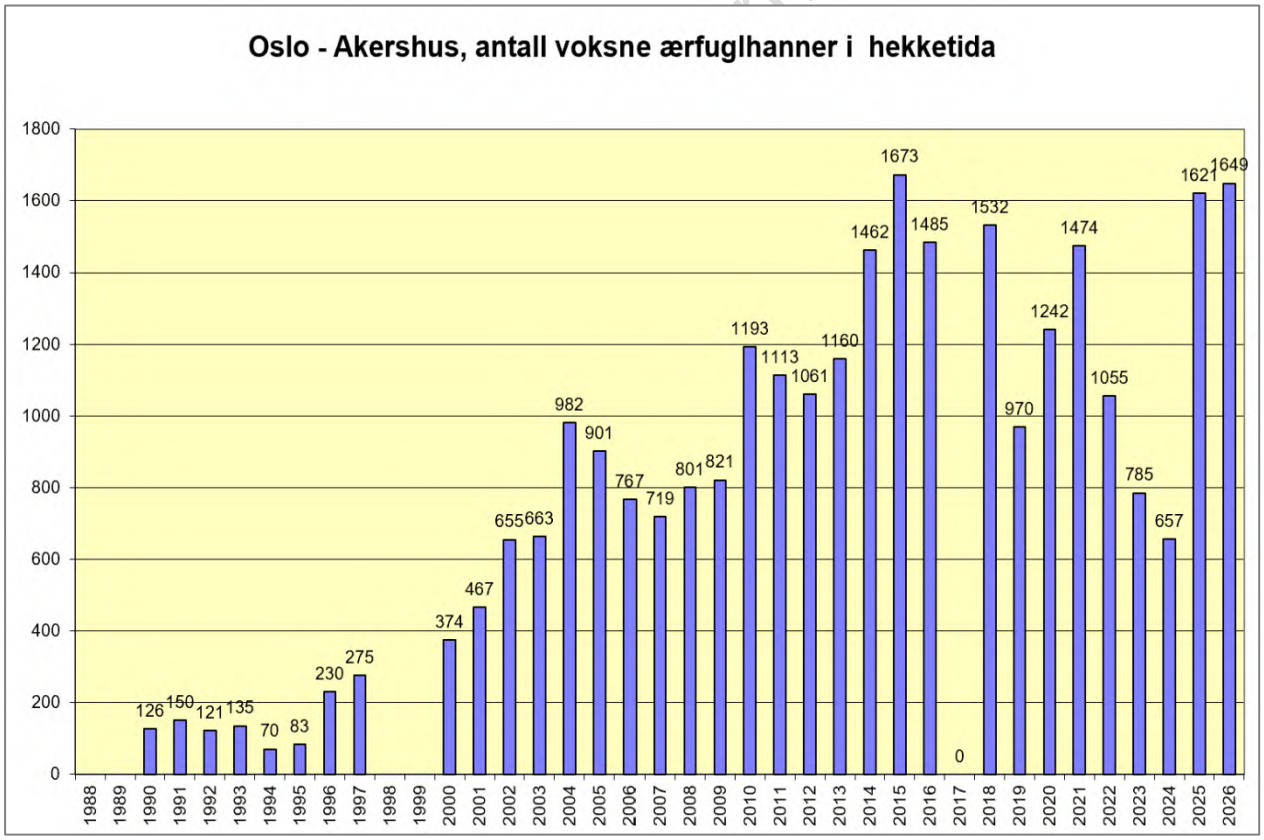
Oslo - Akershus, antall voksne ærfuglhanner i hekketida
1800
1600
1400
1200
1000
800
600
400
200
0
126
150
121
135
70
83
230
275
374
467
655
663
982
901
767
719
801
821
1193
1113
1061
1160
1462
1673
1485
0
1532
970
1242
1474
1055
785
657
1621
1649
1988 1989 1990 1991 1992 1993 1994 1995 1996 1997 1998 1999 2000 2001 2002 2003 2004 2005 2006 2007 2008 2009 2010 2011 2012 2013 2014 2015 2016 2017 2018 2019 2020 2021 2022 2023 2024 2025 2026

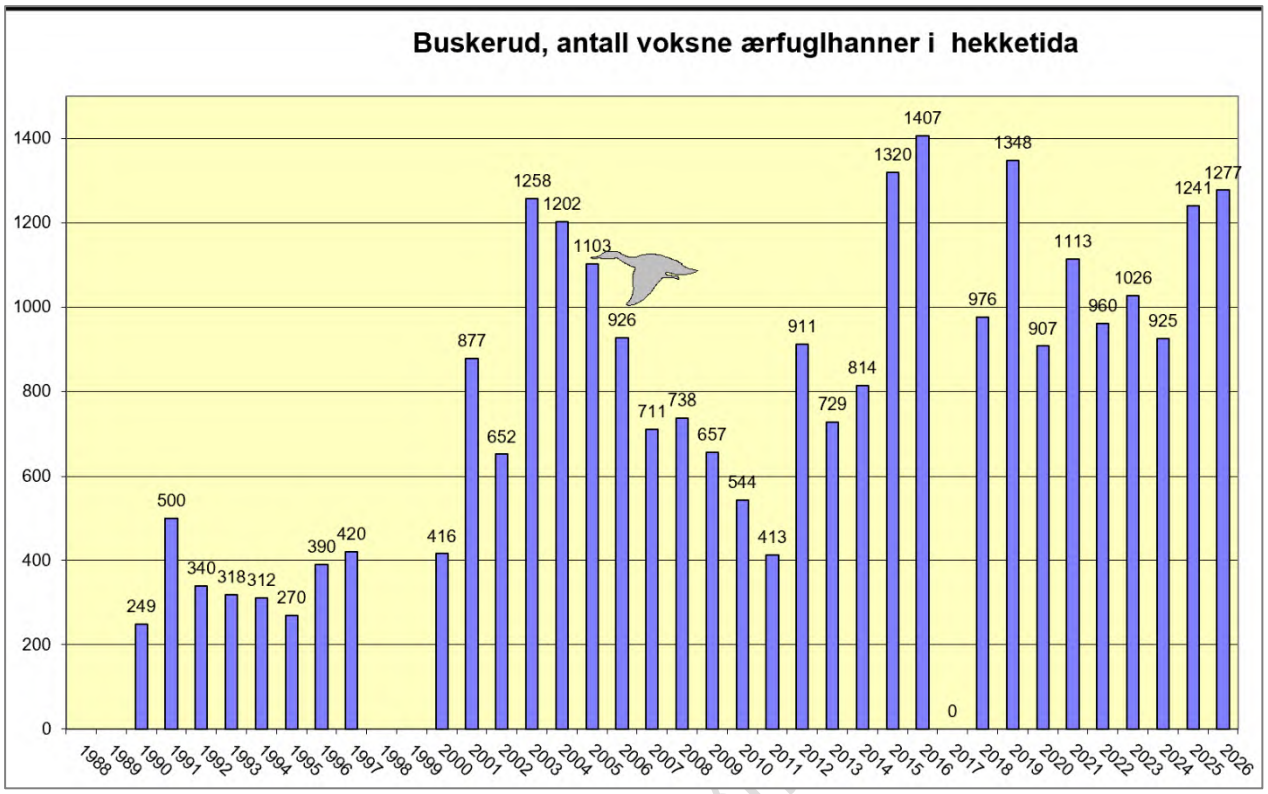
Buskerud, antall voksne ærfuglhanner i hekketida
1400
1200
1000
800
600
400
200
0
249
500
340
318
312
270
390
420
416
877
652
1258
1202
1103
926
711
738
657
544
413
911
729
814
1320
1407
0
976
1348
907
1113
960
1026
925
1241
1277
1988 1989 1990 1991 1992 1993 1994 1995 1996 1997 1998 1999 2000 2001 2002 2003 2004 2005 2006 2007 2008 2009 2010 2011 2012 2013 2014 2015 2016 2017 2018 2019 2020 2021 2022 2023 2024 2025 2026

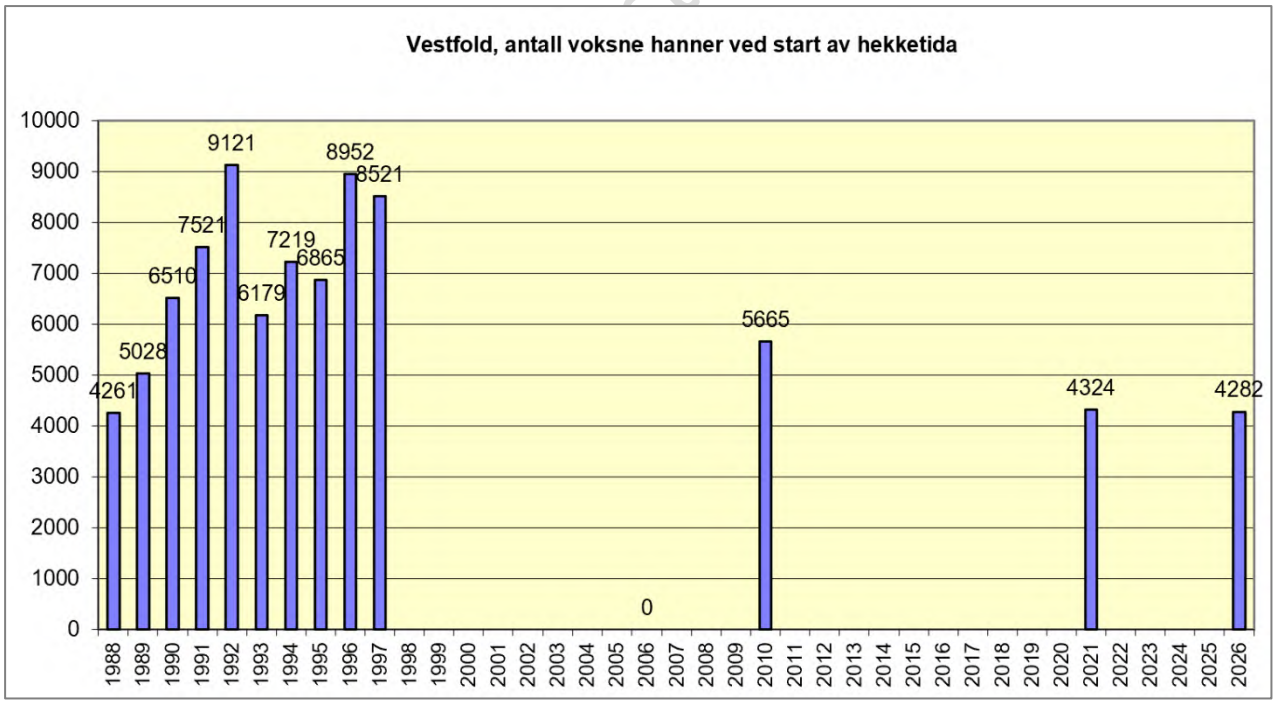
Vestfold, antall voksne hanner ved start av hekketida
10000
9000
8000
7000
6000
5000
4000
3000
2000
1000
0
4261
5028
6510
7521
9121
6179
7219
6865
8952
8521
0
5665
4324
4282
1988 1989 1990 1991 1992 1993 1994 1995 1996 1997 1998 1999 2000 2001 2002 2003 2004 2005 2006 2007 2008 2009 2010 2011 2012 2013 2014 2015 2016 2017 2018 2019 2020 2021 2022 2023 2024 2025 2026

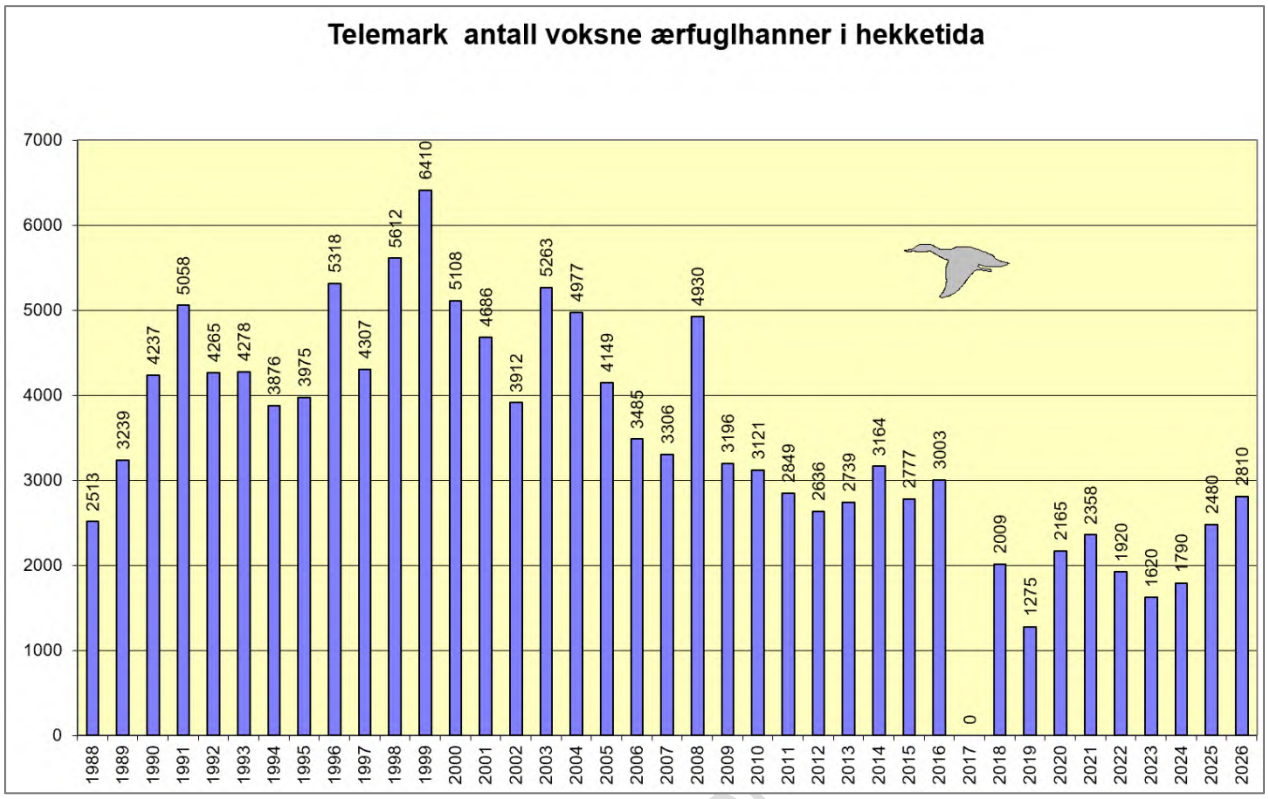
Telemark antall voksne ærfuglhanner i hekketida
7000
6000
5000
4000
3000
2000
1000
0
2513
3239
4237
5058
4265
4278
3876
3975
5318
4307
5612
6410
5108
4686
3912
5263
4977
4149
3485
3306
4930
3196
3121
2849
2636
2739
3164
2777
3003
0
2009
1275
2165
2358
1920
1620
1790
2480
2810
1988
1989
1990
1991
1992
1993
1994
1995
1996
1997
1998
1999
2000
2001
2002
2003
2004
2005
2006
2007
2008
2009
2010
2011
2012
2013
2014
2015
2016
2017
2018
2019
2020
2021
2022
2023
2024
2025
2026

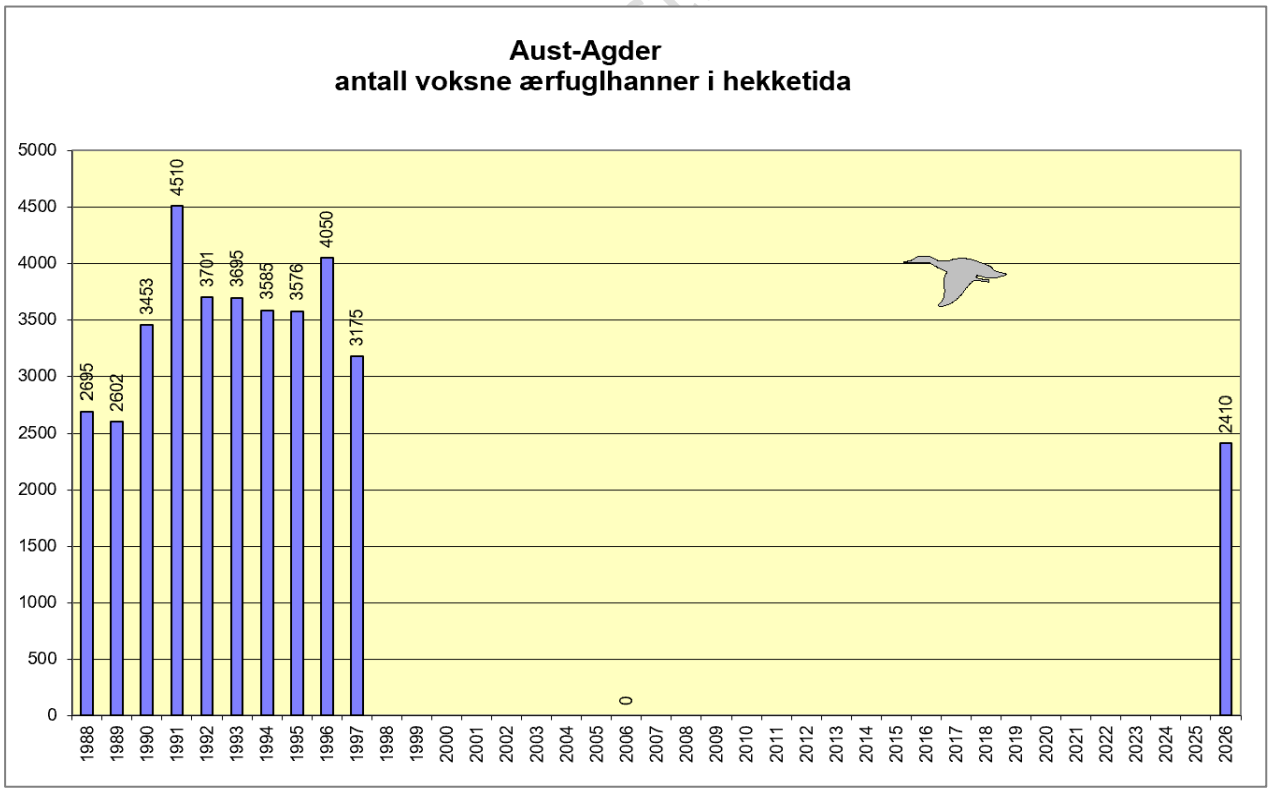
Aust-Agder
antall voksne ærfuglhanner i hekketida
5000
4500
4000
3500
3000
2500
2000
1500
1000
500
0
2695
2602
3453
4510
3701
3695
3585
3576
4050
3175
0
2410
1988
1989
1990
1991
1992
1993
1994
1995
1996
1997
1998
1999
2000
2001
2002
2003
2004
2005
2006
2007
2008
2009
2010
2011
2012
2013
2014
2015
2016
2017
2018
2019
2020
2021
2022
2023
2024
2025
2026

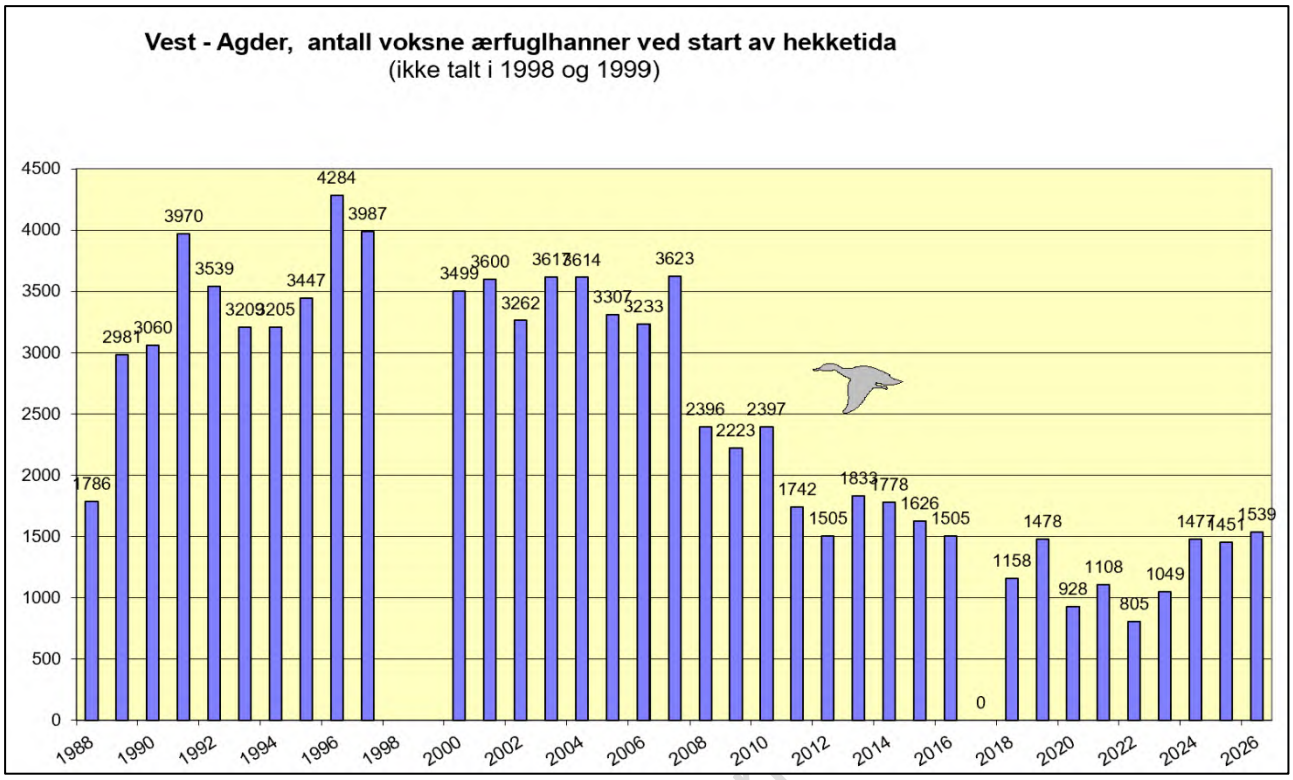

FIGUR: NYKLEKTE ÆRFUGLUNGER, ØSTFOLD 2026

Ærfugltellinger på den norske Skagerrakkysten i 2026, teller og flyver som før, hhv Rune Bergstrøm -teller, ny medteller Odd G Klykken.. Fly LN -ULF Cessna 182

Fylke	Lokalitet	Hanner	*Hunner	Andre arter
ØSTFOLD	1. Torbjørskjær	55	36	25 steinkobbe
	2. Heia	230	150	
	3. Tisler	340	221	
	4. Herføl - Sandøy	1530	995	
	5. Singleøy	615	400	
	6. Fastland - Fredrikstad	549	357	80 hvitkinngjess Thorsø
	7. Hvaler	200	130	
	8. Akerøya	500	325	
	9. Kirkøy	795	517	
	10. Søstrene	172	112	
	11. Onsøy - Hankø	840	546	
	12. Missingene	150	98	
	13. Rauer	425	276	
	14. Sletter	375	244	
	15. Eldøya	220	143	
	16. Rygge - Jeløya	270	176	
OSLO - AKERSHUS	17. Bevøya	100	65	
	18. Fastlandet Ø - Drøbak	220	143	
	19. Drøbak - Dyna	124	81	
	20. Steilene, indre havn	380	247	
	20b Bunnefjorden	190	124	
	21. Fornebu - Slemmestad	445	289	
	22. Slemmestad- sør	290	189	
BUSKERUD	23. Øyene, Hurum	865	562	
	24. Hurum - sør. Land	180	117	
	25. Svelvik	232	151	
VESTFOLD	26. Sandebukta	215	140	
	27. Langøya	270	176	
	28. Fastland - Horten	150	98	
	29. Bastøya	150	98	
	30. Tønsberg -øst	150	98	
	31. Bolærne	288	187	
	32. Nøtterøy	215	140	
	33. Færder	160	104	
	34. Tjøme	90	59	
	35. Tønsbergfjorden	215	140	
	36. Tønsberg Tønne	50	33	
	37. Sandefjordsfjorden	104	68	
	38. Rauer	100	65	
	39. Svenner	210	137	
	40. Fastland v/Svenner	45	29	
	41. Viksfjord	175	114	
	42. Larviksfjorden	740	481	
	43. Stavern	400	260	
	44. Brunlanes- øst	250	163	
	45. Brunlanes- Mølen	650	423	Litt mye vind, urolig i flyet
TELEMARK	46. Langesund	610	397	
	47. Såstein	210	137	
	48. Stråholmen	350	228	
	49. Jomfruland	460	299	
	50. Portør	835	543	
AUST- AGDER	51. Risør	363	236	
	52. Åkvåg	80	52	
	53. Lyngør	355	231	
	54. Tvedestrand	307	200	
	55. Øyna	41	27	
	56. Tromøya	80	52	
	57. Torungen	187	122	
	58. Fevik	165	107	
	59. Grimstad	282	183	
	60. Homborsund	127	83	
	61. Brekkestø	338	220	
	62. Høvåg	85	55	
VEST-AGDER	63. Kvåsefjorden	255	166	
	64. Flekkerøy	330	215	
	65. Utvar	226	147	
	66. Mandal	104	68	
	67. Utvåre	62	40	
	68. Lindesnes	136	88	
	69. Grønnsfjorden	122	79	
	70. Rosfjorden	45	29	
	71. Eikvåg	16	10	
	72. Farsund	51	33	
	73. Vanse	32	21	
	74. Lista	55	36	
	75. Lista - vest	40	26	
	76. Hidra	65	42	

Totalt:		Hanner	Hunner	Telledatoer	Vær				
ØSTFOLD		7366	4788	25.apr	pent, lettskya, gode lysforhold lite vind	NV	12oC	0-2m/s	08:10
OSLO-AKERSHUS		1649	1072	25.apr	pent, lettskya, gode lysforhold lite vind	NV	120C	1-4 m/s	10:30-12:15
BUSKERUD		1277	830	25.apr	pent, lettskya, gode lysforhold lite vind	NV	14oC	1-4 m/s	15:15- 13.50
VESTFOLD		4282	3008	26.apr	pent, skyfritt, må ha medlys	NV	9oC	0-2 m/s	08:30:00- 10:45
TELEMARK		2810	1602	26.apr	pent, skyfritt, må ha medlys	NV	12grader	3-6 m/s	01.12.2030 10:45
AUST-AGDER		2410	1567	27.apr	Pent, lettskya, noe refleksjon, ok	NV	10 grader+	1-3m/s	08:15-11:00
VEST- AGDER		1539	1000	27.apr	Pent, sol, litt mye vind	NV	14 grader	3_5 m/s	11:00-13:30
SUM		21333	13866						
SUM BEGGE KJØNN		35199							

Merknad: Mølen 610 fugl er delt med 50/50 Telemark Vestfold, Er tidligere tatt med i Telemark

Merknad , Hunner er beregnet på at 65 % er hunner

Copyright: Rune Bergstrøm Miljørespons

TELLERESULTATER 2026 FORDELT PÅ TELLERUTENE OG HISTORISKE FYLKER

Copyright::Rune Bergstrøm Miljørespons

ST 33/2026 Delegerte saker

Færder
nasjonalparkstyre

Postadresse
Postboks 2076
3103 TØNSBERG

Besøksadresse
Grev Wedels gate 1
3111 Tønsberg

Kontakt
Sentralbord: +47 33 37 10 00
Direkte: +47 33371177
sfvtpost@statsforvalteren.no
https://nasjonalparkstyre.no/ferder

OSLOFJORDENS KOMPETANSESENTER AS
Tenvikveien 373
3140 NØTTERØY

Saksbehandlar Anne Sjømæling **Vår ref.** 2026/5646-5 432.3 **Dykkar ref.** **Dato** 11.09.2026

Delegert vedtak

Delegasjonssak	

Færder nasjonalpark - tillatelse - søknad dispensasjon fra verneforskrift - lokalisere og fjerne spøkelsesteiner - Færder Fiskemottak AS

Vedtak

Færder Fiskemottak AS gis tillatelse til å rydde spøkelsesteiner, tapt fiskeredskap, eventuelt annen forsøpling i Færder nasjonalpark. Tillatelsen gis med hjemmel i verneforskriften for Færder nasjonalpark § 4 – Generelle dispensasjonsbestemmelser (NML § 48). Tillatelsen gis fra dato til 31.12.28. Tillatelsen gis på følgende vilkår:

- I perioden 15.4-15.7 er det ikke tillatt å være nærmere enn 50 m fra sjøfuglområder (sone B)
- Det skal benyttes ROV til oppsporing, opphenting og eventuelt innfesting av løfteutstyr dersom utstyr sitter fast. Det kan benyttes en løfteinnretning for hevingen. Søk med dregg er ikke tillatt.
    - Funn av spøkelsesteiner, fiskeredskap og annen forsøpling rundt funnstedet skal dokumenteres, ved bilde og registrering
    - Funn skal registreres i Fritidsfiskeappen
    - Dokumentasjon på ryddet område fremlegges ved forespørsel (sporingsdata)
    - Rapport på gjennomført rydding og opphentet utstyr, fremlegges for nasjonalparkstyret per 1. november.
- Søker skal ha kompetanse på bruk av drone eller gjennomgå opplæring i bruk av drone som metode
- Søker må delta på informasjonsmøter/samlinger (for de som rydder innenfor NP)
- Havforskningsinstituttets stereo/videorigger satt ut i forbindelse med følgeforskning, må ikke flyttes eller fjernes. Posisjonene er vist i figur B.
- Tiltakshaver plikter også å hensynta eventuell annen, ny informasjon fra forvaltningen, eller eventuelle installasjoner fra andre forskings- eller overvåkingsmiljøer
- Tillatelsen må fremvises på forespørsel

Dokumenter i saken

Søknad fra Oslofjordens Kompetansesenter av 01.05.26
Div. telefonsamtaler
Kart over HI sine lyttestasjoner i Færder nasjonalpark, figur B

Nasjonalpark Færder

Søknaden

Utdrag fra søknaden:

Tidspunkt og tidsrom for tiltaket

Planlagt aktivitetsperiode: 15.05.2026 15.12.2026.

2. Utfyllende beskrivelse av tiltaket

Færder Fiskemottak AS fikk i april 2026 tilsagn fra Miljødirektoratet til prosjektet «Få bort spøkelsesteiner i Oslofjorden», i forbindelse med utlysningen «Tilskudd til vannmiljøtiltak, restaureringstiltak Oslofjorden, kalking og anadrom laksefisk».

Formålet med tiltaket er å lokalisere og fjerne tapte fiskeredskaper (spøkelsesteiner). Vi ønsker også å kunne ta opp spøkelsesredskaper innenfor nasjonalparkens verneområder, for å redusere uønsket spøkelsesfiske i nullfiskeområdene. Tiltaket vil gjennomføres på en skånsom og kontrollert måte, med bruk av egnet søkeutstyr og undervannsdrone, og i dialog med relevante myndigheter og lokale aktører.

***Formålet med prosjektet**: er å benytte «sokneutstyr» og undervannsdrone for å lokalisere og hente opp tapt fiskeutstyr i Oslofjorden, i samarbeid med lokale fiskere. Det innsamlede utstyret vil deretter bli restaurert der det er mulig, og øvrig materiale vil bli forsvarlig sortert og håndtert som avfall.*

Metode

Prosjektet har som hovedmål å redusere skade på marint dyreliv og sårbare naturtyper ved å fjerne spøkelsesredskaper og annet marint avfall på en mest mulig skånsom og kontrollert måte. Metodikken er derfor nøye utformet for å kombinere effektiv opprydding med minimal påvirkning på økosystemet i nasjonalparken.

Arbeidet innledes med en systematisk kartlegging av aktuelle områder. Dette gjøres ved hjelp av kartplotter, ekkolodd og undervannsdrone, supplert med lokal erfaringskunnskap fra yrkesfiskere med inngående kjennskap til området. Denne kombinasjonen sikrer høy treffsikkerhet og begrenser unødvendig aktivitet på havbunnen.

Selve opptaket av spøkelsesredskaper gjennomføres med to ulike, komplementære metoder, tilpasset dybdeforhold og naturverdier:

På dyp over 20 meter benyttes en soknemetode basert på den velprøvde svenske Bohuslänmetoden. Denne metoden er utviklet nettopp for å være selektiv og skånsom, og reduserer risikoen for skade på bunnhabitater betydelig sammenlignet med mer inngripende teknikker.

Fig. 1 Bøye under som er vist på ekkoloddet (A), bilde av sokneutstyret som blir benyttet til dypt vann om bord på fiskebåten VT-12-F-SOLVAAG (B).

Fiskebåtoperasjoner:

I praksis gjennomføres opptaket ved bruk av sokne-metoden ved at et fiskefartøy manøvrerer rolig i sirkel rundt den lokaliserte posisjonen, samtidig som sokneredskapen fires kontrollert ned til aktuell dybde. Dette gjør det mulig for krokene å hekte seg på tauet som går fra overflatebøyen og ned til spøkelsesteinen. Når tauet deretter snurpes inn, trekkes sokneredskapen gradvis sammen rundt

bøyetauet, og krokene fester seg etter hvert til tauet som spøkelsesteinen er tilknyttet. Redskapet hentes deretter skånsomt opp, på tilsvarende måte som ved ordinært teinefiske. Når metoden utføres korrekt og med tilpasset utstyr, er den både effektiv og kostnadseffektiv for fjerning av spøkelsesredskaper. Samtidig er metoden særlig miljøskånsom, ettersom sokneredskapen ikke skjærer ned i havbunnen og dermed ikke forstyrrer bunnsubstrat eller andre sårbare marine habitater. Denne kombinasjonen av høy effektivitet og lav miljøpåvirkning gjør metoden godt egnet for systematisk opprydding av spøkelsesredskaper.

Figur 2. Ulike typer spøkelsesredskaper hentet opp i tidligere prosjekt for Vestfolds fylkeskommune. Bildet viser fiskebåten VT-12-F-SOLVAAG (A) og fiskebåten Ø-12-H-LEPPEFISK BORGEN 2 (B) (2025)

På grunnere vann (under 20 meter) benyttes undervannsdrone utstyrt med gripeklo eller krok. Dette er et bevisst valg for å unngå fysisk kontakt med sårbare naturtyper som tang- og tareskog, som er særlig utsatt i grunne områder. Droneteknologien gir høy presisjon og gjør det mulig å hente opp redskaper uten å forstyrre omkringliggende habitat.
Denne differensierte tilnærmingen er valgt nettopp for å sikre at tiltaket gjennomføres på naturens premisser. Ved å bruke disse to metodene der de best er egnet, reduseres risikoen for skade på bunnsubstrat, vegetasjon og tilhørende dyreliv samtidig som man er effektiv.
Videre er prosjektet organisert slik at kvalitet og etterprøvbarhet ivaretas i alle ledd. Det legges stor vekt på tett dialog med involverte fiskere, som både bidrar med lokal kunnskap og deltar aktivt i gjennomføringen. I forkant av arbeidet vil alle deltakere gjennomgå opplæring i metodikken, inkludert soknekurs, med særlig fokus på skånsom utførelse og hensyn til verneverdier i nasjonalparken.

Færder Fiskemottak AS vil være prosjektansvarlig og sikre at arbeidet gjennomføres i tråd med fastsatte retningslinjer. Det vil også bli ført grundig dokumentasjon av både funn, omfang og effekter av tiltaket.
Samlet sett vurderer vi dette tiltaket som et målrettet og nødvendig tiltak for å redusere den pågående belastningen spøkelsesredskaper utgjør for dyrelivet i nasjonalparken. Ved å fjerne disse redskapene forebygges unødig lidelse og død hos fisk og skalldyr, samtidig som man bidrar til å bevare økosystemets naturlige balanse.
Tiltaket er dermed ikke bare et inngrep, men et restaurerende og forebyggende naturtiltak, gjennomført med høy grad av varsomhet og respekt for nasjonalparkens verneformål.

1.1Kartlegging og gjennomføring
Sjøkrepsen AS er et fiskeriselskap med base i Færder kommune, og har ansvar for kartleggingsarbeidet i prosjektet. Med tilgang på fartøy med avansert elektronikk og betydelig operativ kapasitet, legger selskapet til rette for en presis og kunnskapsbasert tilnærming til identifisering av spøkelsesredskaper.
Før opptak igangsettes gjennomføres det egne kartleggingstokt i aktuelle områder. Disse baseres på en kombinasjon av lokal kjentmannskunnskap, høyoppløselig ekkolodd og moderne kartplotter. I tillegg benyttes undervannsdrone ved behov for å verifisere funn. Denne flertrinnsmetoden sikrer høy treffsikkerhet og bidrar til å begrense unødvendig aktivitet på havbunnen.
Når spøkelsesredskaper er lokalisert, planlegges og gjennomføres målrettede opptak. Selskapet benytter egne fartøy, og samarbeider tett med lokale yrkesfiskere som står for hoveddelen av selve opptaksarbeidet. Dette sikrer effektiv gjennomføring, samtidig som arbeidet forankres i lokal kompetanse og erfaring.
Prosjektet har også etablert dialog med Havforskningsinstituttet, og det legges opp til et samarbeid med dem i forbindelse med deres kartleggingsarbeid for spøkelsesredskaper. Dette samarbeidet åpner for at både våre deltakende fiskere og andre relevante fagmiljøer kan benytte deres fag-kunnskapsgrunnlag for å enda mer gå målrettet til verks med oppryddingen. Samspillet mellom forskningsbasert kunnskap og praktisk erfaring vil styrke både kvaliteten og effekten av tiltaket. Samlet sett sikrer denne metodiske tilnærmingen at tiltaket gjennomføres på en effektiv, målrettet og samtidig skånsom måte, i tråd med hensynet til naturverdiene i området.

2. Vurdering om tiltaket kan foregå utenfor nasjonalparken
Utbredelsen av spøkelsessteiner i Oslofjorden, samt i Færder Nasjonalpark, er omfattende. Sjøkrepsen AS vil, sammen med fiskernes kunnskap, kartlegge hvor spøkelsessteiner er mest sannsynlig å finne og hvor deres største utbredelse er.
Målet og essensen av prosjektet er å redusere forurensning fra spøkelsesredskaper, og samtidig forbedre tilstanden til marine habitater og samtidig redusere kjemisk, mikroplastforurensning, og redusere ytterligere spøkelsesfiske. Tiltaket kan gjennomføres utenfor nasjonalparken. Vi ønsker imidlertid også å bidra til å redusere problematikken knyttet til spøkelsesfisket innenfor nasjonalparkens verneområder. På denne bakgrunn søker vi om tillatelse til å gjennomføre oppryddingstiltak også innenfor nasjonalparkens grenser.

3. Beskrivelse av hvilken påvirkning du tror tiltaket har for naturmiljøet
Tiltaket vurderes å ha en klar positiv effekt på naturmiljøet. Gjennom gjennomføring av tiltaket vil mengden forurensning og forekomsten av spøkelsesredskap i Færder nasjonalpark reduseres. Fjerning av tapte fiskeredskaper bidrar til å begrense utslipp av mikroplast, metaller og andre kjemiske forbindelser, samt redusere omfanget av utilsiktet spøkelsesfiske, som pågår kontinuerlig så lenge redskapene forblir i de marine habitatene.

4. Beskrivelse av tiltak man tenker å gjøre for å hindre påvirkning på naturmiljøet
Prosjektet vil benytte selektive og skånsomme metoder for å minimere påvirkningen på det marine miljøet. Det vil blant annet bli anvendt en enkel og målrettet soknemetode, som beskrevet ovenfor, noe som reduserer risikoen for skade på bunnhabitatene. I tillegg vil det benyttes undervannsdrone for opptak av redskap som ligger særlig vanskelig til, samt i grunne områder med forekomst av tang- og tareskog, hvor det er avgjørende å unngå fysisk påvirkning.

Søknaden er vurdert i samsvar med

Færder nasjonalparkstyre er vernemyndighet for Færder nasjonalpark. Nasjonalparkforvalter har fullmakt til å gi tillatelser i samsvar med verneforskriften i saker av mindre prinsipiell betydninger og i henhold til vedtektene for Færder nasjonaparkstyre. Denne myndighet er delegert fra nasjonalparkstyret. Søknaden er vurdert i henhold verneforskriften for Færder nasjonalpark, § 4 – Generelle dispensasjonsbestemmelser (NML § 48.

Verneforskrift og verneformål

Færder nasjonalpark ble opprettet 31.8.2013. Formålet (§ 1) med opprettelsen av Færder nasjonalpark er å bevare et større naturområde med representative økosystemer ved kysten i ytre Oslofjord med særlig vekt på landskap, naturtyper, arter og geologiske forekomster på land og i sjø og som er uten tyngre naturinngrep.

Formålet med nasjonalparken er videre å ta vare på:

- *Representative økosystemer med variasjonsbredden i naturmangfold, herunder arter, bestander, naturtyper, geologi og økologiske prosesser*
- *Det opprinnelige skjærgårdslandskapet og det marine miljøet, herunder kulturminnene på land og i sjø*
- *Et undersjøisk landskap med variert bunntopografi og med stor variasjon i marine naturtyper herunder ålegraseng, større tareskog, bløtbunnsområder i strandsonen og skjellsandområder*
- *Viktige naturtyper som kystfuruskog, rik sumpskog og edelløvskog, strandenger og strandsumper på østre del av Sandø og Mellom Bolæren*
- *En lite påvirket kystskog på Vestree Bolæren, som viser en stor grad av variasjon i utforming og artssammensetning*
- *Leveområder for flere truede arter herunder kammarimjelle, kjempestarr og flatøsters*

Etter § 3 pkt. 1.1 er området «vernet mot inngrep av enhver art, herunder som vegbygging, riving av bygninger, oppføring og ombygging av varige eller midlertidige bygninger, konstruksjoner, anlegg eller innretninger…..» opplistingen av tiltak er ikke uttømmende.

I henhold til verneforskriftens § 3, pkt. 2 er all vegetasjon vernet: «Vegetasjonen på land og i sjø, herunder døde busker, trær og ilanddrevet tang og tare er vernet mot skade og ødeleggelse…»

I henhold til verneforskriften § 3, pkt. 3 er dyrelivet vernet; « Dyrelivet, herunder hi, reir, hekke-, yngle- og gyteplasser, er vernet mot skade og unødig forstyrrelse.»

Verneforskriften har ingen unntaksbestemmelse for tiltakene som er omsøkt. Forvaltningsmyndigheten kan med hjemmel i naturmangfoldloven § 48 gjøre unntak fra forskriften dersom tiltaket ikke er i strid med verneformålet og ikke vil påvirke verneverdiene nevneverdig.

Det følger av naturmangfoldloven § 7 at prinsippene i lovens §§ 8-12 skal legges til grunn ved behandling av søknader om dispensasjon fra verneforskrifter. Prinsippene gjelder kunnskapsgrunnlaget §8, føre-var-prinsippet §9, økosystemtilnærming og samlet belastning §10, hvem som skal bære kostnadene ved miljøforringelse §11 og miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder §12.

Forvaltningsplan

Forvaltningsplanen for Færder nasjonalpark omhandler ikke spesifikt rydding av tapt fiskeredskap eller spøkelsesteiner. Det er ingen forvaltningsmål eller bevaringsmål knyttet til slike tiltak. Imidlertid kan det vurderes om rydde tiltak kan falle inn under «Oppfølgende tiltak» i kap. 3.3 Fiske: *(siste punkt): Fjerne innretninger som er i strid med nasjonalparkens formål og som kan skade yngle, oppvekst og oppholdsområder for marine organismner, fugl og pattedyr, eks. tekniske innretninger, ulovlige flytebrygger, moringer, bøyehavner.*

Vurdering

Kommersielt og fritidsfiske har vær tillatt over lang tid, med hjemmel i Havressursloven, forvaltet av Fiskeridirektoratet. Fiske har de senere årene hovedsaklig vært bunntråling etter reke, mens fritidsfiske er mer variert, men med svært intensivt fiske etter hummer, i tillatt fiskeperiode 1.10-31.11. Fritidsfiske med garn opphørte i 2019, men var fram til det også en mye benyttet fiskemetode.

Det er kjent kunnskap (Havforskningsinstuttet) at det tapes mye redskap, både fiskerielatert utstyr og friditidsfiske, slik som teiner.
01.01.26 ble det innført tre null-fiskeområder i Oslofjorden, hvorav ett hovedsakelig i YItre Hvaler nasjonalpark og ett hovedsakelig i Færder nasjonalpark. Som kjent er store deler av sjøbunnen sterkt påvirket av fiskeriaktivitet, særlig bunntråling.

Hele sjøbunnen i nasjonaparkene er ikke kartlagt, men det er godt dokumentert at deler av sjøbunnen er uten bunnlevende arter, pga. sterk påvirkning. Fremover er det svært viktig å utføre eventuelle aktiviteter på en mest mulig skånsom måte. Aktiviteter som kan påvirke eller skade organsmer som lever i bløtbunnsområder eller som står opp som sjøfjær, sjøanemone må søkes unngått. Disse artene er viktige komponenter i i marine økosystemer. Det er allment kjent at ålegrassenger er viktig oppvekstområde for yngel, men også disse artene bidrar både til biolgisk mangfold, næringsomsetning og leveområder for andre arter. Det er også kjente forekomster med kaldvannskoraller i de marine nasjonalparkområdene.
I sterkt påvirkede områder blir det like viktig med skånsomme metoder, av hensyn til fri utvikling og gjenoppretting av naturmangfoldet.

Tilskudd til vannmiljøtiltak, restaureringstiltak i Oslofjorden, kalking og anadrome laksefisk
En rekke aktører fikk tilskudd til rydding av tapt fiskeredskap og teiner. Det må være et mål at det mest mulig koordineres, og at rydding blir utført på en skånsom og effektiv måte. Det er også viktig for nasjonalparkforvaltningene at funn dokumenteres.
Gjennom sitt årelange arbeid med kartlegging og opprydning, har Havforskningsinstituttet og Green Bay fått mye kompetanse på området, og peker på hvor viktig det er med kartlegging og bruk av skånsomme metoder.

Fiskeridirektoratet har hatt en rekke egne ryddeaksjoner. Direktoratet har stilt strenge krav til aktører for rydding, både bærekraft og metode. De har ikke tillatt dregging langs havbunnen.
Green-Bay viser til i sin oppsummering etter å ha tatt opp mer enn 13000 teiner, at det er svært få teiner hvor tau og blåse ligger opp mot overflaten. Green-Bay har også utviklet et slepekamera med 360 grader, de har benyttet en avansert AUV og maskingjenkjenning, samt ROV til å kartlegge og dokumentere tapt utstyr. Green-Bay har holdt på i mange år med rydding, og utviklet både metode og teknologi. De har hele tiden hatt samarbeid med Havforskningsinstituttet, og registrert funn, blant annet redskap, hvordan den ble funnet, og evt. levende eller døde individer.

Green-bays kartleggingstokter, samt rydding dokumenterer at det er svært få teiner som har stående tau og blåse. Nasjonalparkstyret ønsker at det skal benyttes ROV for sporing og opphenting av utstyr, også for å dokumentere funn.

Fig. 1 Hvor mange av funnet redskap har blåse? (kilde: Green-Bay)

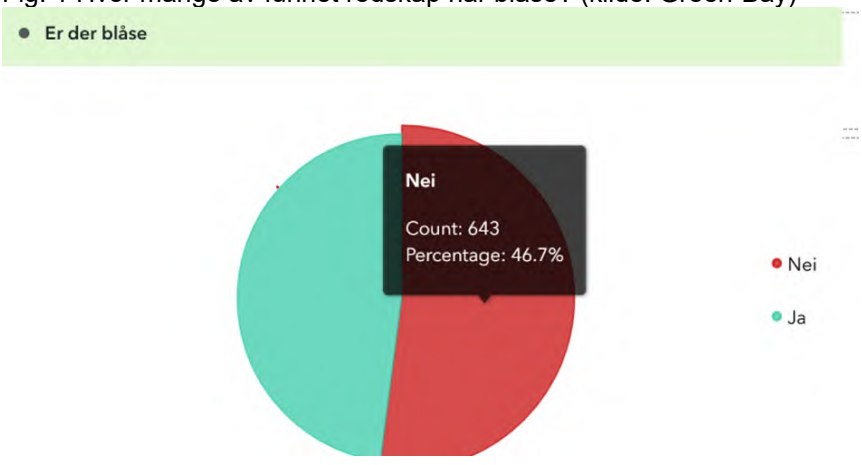

Figur 2 Teiner hvor blåsenes flyteegenskap er inntakt (kilde: Green-Bay)

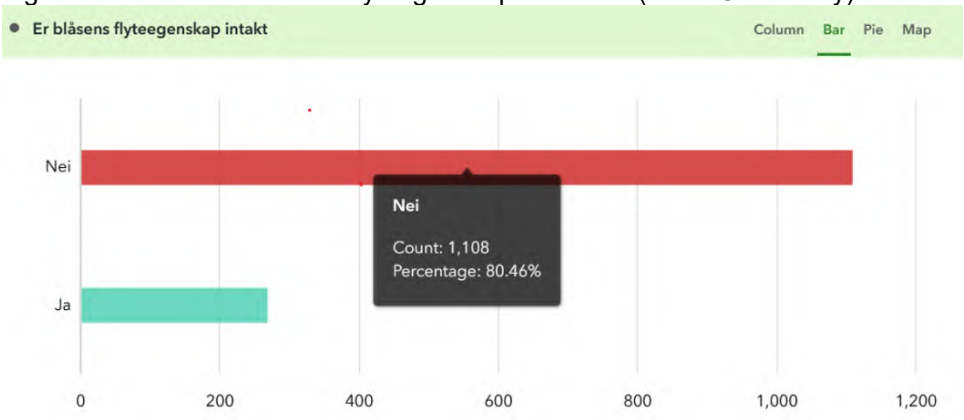

Miljødirektoratet har utgitt en veileder for marin restaurering. Norsk handlingsplan for naturmangfold (Stortingsmelding 35) definerer naturrestaurering som *tiltak som forbedrer tilstanden i økosystemer som er blitt forringet eller ødelagt.* Tiltakene må ha en viss vesentlighet og være egnet til å gi varig virkning.
Naturrestaurering er dermed alle tiltak som bidrar til å forbedre den økologiske tilstanden i vannforekomster i Oslofjorden, eller den økologiske kvaliteten til forekomster av naturtyper, og som har en viss vesentlighet og varig virkning.

Forslag til ny Oslofjordplan omhandler også restaureringstiltak. Følgende er utdrag fra utkast til plan (på høring): *Arbeidet for Oslofjorden omfatter både såkalte passive og aktive restaureringstiltak. Passiv restaurering går ut på å redusere eller fjerne negative påvirkninger og la økosystemet bygge seg opp og styrkes gjennom naturlige prosesser. Restaureringstiltak kan også være mer aktive, som å reetablere eller styrke sårbare naturtyper i områder der den naturlige rekrutteringen og rekoloniseringen av arter er svekket. Eksempler for marine økosystemer er utplanting av ålegras og sukkertare, og fjerning av fremmede arter som stillehavsøsters.*
Tapt fiskeutstyr som allerede er havnet i miljøet utgjør en mer akutt trussel mot dyreliv i Oslofjorden, ved at det driver såkalt spøkelsesfiske – altså at utstyret, som tapte teiner, ruser og garn fortsetter å fange fisk uten at de høstes. Fiskeridirektoratet gjennomfører tokt for å samle inn tapte fiskeredskaper, og opprydning gjennomføres også av andre aktører, blant annet som følge av tilskuddsordningen for restaureringstiltak i Oslofjorden og fjordens nedbørsfelt.

Tiltakshaver har gitt en omfattende søknad og god beskrivelse av egen metode og tiltak. I søknaden viser tiltakshaver forståelse for sårbare verneverdier i Færder nasjonalpark. Færder nasjonalparkstyre har vurdert at det fortsatt mangles nøyaktig kunnskap om hvilke områder som er særlig sårbare, og derfor må en føre-var-holdning komme til anvendelse. Nasjonalparkstyre har i møte av 03.09.26, ST 29/26 vedtatt retningslinjer for aktuelle ryddeaktører i Færder nasjonalpark. Nasjonalparkstyret tillater ikke bruk av dregging for å finne og hente opp tapt utstyr, det skal benyttes ROV.

Det er kjent at det finnes en rekke stående og bunnlevende organismer som er sårbare for enhver påvirkning på sjøbunn. Det kan også være en vurdering om det alltid skal fjernes tapt utstyr, eller om det bør ligge fordi det ligger på en slik måte at påvirkningen ved å fjerne vil utgjøre stor skade på for eksempel sårbare bunnlevende arter, tangsamfunn eller bidra til større mudderoppvirvling, som vil kunne føre til partikkelspredning. Dette vil man kunne vurdere ved bruk av ROV. Bruk av ROV vil også kunne påvise ytterligere reiskap i nærliggende områder, og også vise annen form for søppel, utan av sjøbunn blir påvirket. I tillegg til fjerning av tapte teiner og annen fiskeredskap, er det også et ønske fra nasjonalparkstyre at annen søppel fjernes, som for eksempel bildekk.
Det er nasjonalparkstyrets vurdering at ROV er helt nødvendig få å både få til en skånsom operasjon, og også for å gi god dokumentasjon på innsamlet avfall og ikke minst også gi informasjon om at

området er ryddet. Det er også nasjonalparkstyrets vurdering at dregging ikkje skal benyttes som metode for søking eller opphenting av utstyr.

Det er fleire aktører som ønsker å rydde i samme område, dvs. Færder nasjonalpark. Det er også fleire aktører som driver med kartlegging. Green-Bay og Havforskningsinstuttet fikk midler fra Miljødirektoratet i 2026, og blant annet innebar deres søknad omfattende kartlegging, men hvor data skal tilgjengeliggjøres for alle aktører. Siden det foreløpøig ikke finnes en god kartløsning hvor dette kan vises, oversendes dataene sannsynligvis som en GPX fil. Green-Bay kartlegger i disse dager i Færder nasjonalpark.
Færder nasjonalparkstyre var også opptatt av at ryddede områder ble dokumentert, slik at man etter en tid kan få et godt bilde av hvor aktører har operert.
Tiltakshaver viser også til at man også benytter lokal kjentmannskunnskap, høyoppløselige ekkolodd og moderne kartplotter i arbeidet med kartlegging.
Det er nasjonalparkstyrets vurdering av man over tid kan få mye gode data om sjøbunn og omfang av tapt reiskap.
Siden det er fleire aktører som ønsker å rydde i same område, har nasjonalparkstyret gjort en grovinndeling av nasjonalparken, og i tabell A (s 10) vises oversikt over områder, samt hvilken aktør som er tildelt de ulike områdene. Det oppfordres til kontakt aktørene imellom, og samarbeid om områder. Det vises også til samarbeid i søknaden fra Oslofjordens kompetansesenter.

Green-Bay utførte et kartleggingstok for Færder nasjonalparkstyre i 2025. Dataene ble plottet inn i en egen utarbeidet kartløsning, og viser kartlagt redskap samt ryddet redskap. Kartet gir en indikasjon på områder hvor redskap er tapt Spøkelsesfiske i Færder Nasjonalpark

Søker vil samarbeide med en rekke lokale fiskere for praktisk gjennomføring av rydding. Det er svært viktig at alle aktørene forholder seg til gitte vilkår og er godt kjent med disse. Tillatelsen skal kunne vises fram ved forespørsel.

Nasjonalparkstyret er svært positive til at tapt reiskap fjernes, både fordi de utgjøre en trussel mot sårbare bestander ved spøkelsesfiske, og fordi de utgjør en trussel i form av forsøpling.

Naturmangfoldloven §§ 8-12

§ 8 Kunnskapsgrunnlaget. I medhold av naturmangfoldloven § 8 skal offentlige beslutninger være kunnskapsbasert. Deler av sjøbunnen i Færder nasjonalpark har vært utsatt for stor påvirkning i forbindelse med fiske. Fra 01.01.26 er det forbudt med alt fiske, både kommersielt og fritidsfiske. Fra tidligere kartlegginger er det kjent at både tråling, og dregging som metode for rydding, setter spor på sjøbunnnen som er ødeleggende for bunnlevende og sårbare arter. Bruk av ROV med kamera vil gi mer utfyllende dokumentasjon på ryddetiltak og evt. påvirkning, og også gi god oversikt over eventuell nærliggende redskap.
§ 9 Føre-var-prinsippet. Det foreligger ingen heldekkende kartlegging av naturverdiene på sjøbunnen. Fra tidligere kartlegginger vet man at nasjonalparken er sterkt påvirket i enkelte områder, men man har også enkelte kartlegginger som viser bunnlevende arter som muddersjøroser, sjøfjær, bløtbunnskoraller mm. Disse artene er sårbare for forstyrrelse. Det kan være god grunn til å utøve en føre-var holdning ved å kun tillate en «best practice» metode, som ikke påvirker sjøbunn.
§ 10 Økosystemtilnærming og samlet belastning. Det kreves at forvaltningen skal vurdere alle tiltak opp mot samlet belastning som økosystemet er eller vil bli utsatt for. Tiltak som rydding vurderes som gode restaureringstiltak og positivt for det marine økosystemet i forhold til forsøpling, men også for å hindre spøkelsesfiske og bestandspåvirkning. En positiv påvirkning er imidlertid avhengig av en mest mulig skånsom metode, og det stilles derfor krav til bruk av metode for rydding.
§ 11 Kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver. En metode som påfører sjøbunn spor og skader bunnlevende arter kan påføre verneverdiene nærmest uopprettelig skade. Her må føre-var prinsippet komme til anvendelse, da det ikke vil være mulig for tiltakshaver å gjenopprette en eventuell miljøforringelse.

§ 12 Miljøforsvarlige teknikker og metode. Det er kjent at metoden ved å benytte ROV for opphenting av utstyr er den mest skånsomme metode. Et kamera vil vise aktøren hvor utstyr ligger, og vil kunne følge hele operasjonen med å heve redskap. I tillegg vil kamera kunne gi oversikt over om det er mer redskap i nærliggende område, eller om nærliggende område er ryddet. Det er naturlig at det kan benyttes en form for løfteanretning for å heve tungt utstyr.
Vilkåret for å kunne gi dispensasjon etter § 4 – generelle dispenasjonsbestemmelser i verneforskriftren (§ 48 i naturmangfoldloven) er at tiltaket ikke er i strid med verneformålet eller påvirker verneverdiene nevneverdig. Det gir ikke krav på dispensasjon selv om vilkårene er oppfylt. Bestemmelsen er en kan-bestemmelse, som innebærer at det skal foretas en konkret vurdering av om det skal gis en dispensasjon dersom vilkårene er oppfylt.
I avveiningen av om dispensasjon skal gis må det foretas en skjønnsmessig vurdering. Blant annet vil omfanget, miljøvirkningen og nødvendigheten av det tiltaket som det søkes dispensasjon for, ha betydning. Samlet sett vurderer vi at graden av forstyrrelser, da sett i forhold til den faktiske kunnskapsinnhentingen, er akseptabel, jf. nml. §§ 10 og 12.

Konklusjon
Færder nasjonalparkstyre er positiv til tiltak som fjerner tapte teiner og fiskeredskap, da de er forvaltningens vurdering at dette bidrar til en positiv utvikling av naturverdiene. Ved bruk av anerkjent og skånsom metode som ROV, vurderes ikke ryddetiltak å stride mot verneformålet eller påvirke verneverdiene nevneverdig, og aktører kan gis tillatels til rydding. Metoder som påvirker sjøbunn kan imidlertid gjøre ytterligere skade på verneverdiene i sjø. Valg av metode vil være avgjørende for om tiltaket påvirker verneverdiene nevneverdig, og det settes derfor vilkår for gjennomføring. Bruk av soknedregg tillates ikke innenfor Færder nasjonalpark.
Nasjonalparkstyret velger å gi en treårig tillatelse, slik at det er mulig å fortsette rydding utover 2026, dersom aktøren tilføres nye midler.

Presedens
Det er viktig at vilkår som stilles er klare og forståelig, for å unngå eventuelle forventninger hos nye aktører.
Tillatelser kan skape presedens, sjølv om det påpekes at hver sak vurderes individuelt basert på informasjon i søknadene.

Klage
Vedtaket kan klages inn for Miljødirektoratet av partene i saken eller andre som har rettslig klageinteresse med ein frist på 3 uker jf. forvaltningsloven § 28. En eventuell klage skal rettes til Miljøvdirektoratet, men sendes til Færder nasjonalparkstyre.

Med hilsen

Anne Sjømæling
nasjonalparkforvalter

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:

Statsforvalteren i Vestfold og Telemark	Postboks 2076	3103	TØNSBERG
Vestfold fylkeskommune	Postboks 1213 Trudvang	3105	TØNSBERG
Færder kommune	Postboks 250	3163	NØTTERØY
Forum for Natur og Friluftsliv i Vestfold	Stadionveien 5	3214	SANDEFJORD

Nr	Sonebeskrivelse	Aktør
FN1	Jarlsø, Ormøy, Fjæreskjær, Tørrfest, Steinkloss, Langskjæra, Teinebåen	Færder Fiskemottak
FN2	Bolærne øyene (unntak lyttebøyer), Langholmene, Skarvesete, Ramsholmen, Rauer, Garnholmen, Klauer, omkringliggende skjær	Elv og Hav
FN3	Espelund, Masseløy, Haneflu, Ekornholmen, Hvaløy, Gåsøy, Trollholmen	Arild Karlsen
FN4	S/Nordre Årøy, Kjølholmen, Lindholmen, Skjellerøy, Hui, Hestskjær, Roppestadholmen, Bukkholmen, Skrøslingen, Reiaren	Skjærgårdstjenesten
FN5	Burø, Burøyskjæra, Leistein, Leisteinskjæra, Mostein	Færder Fiskemottak
FN6	Froungen, Ildverket, Bustein m/omkringliggende skjær, drillane	Skjærgårdstjenesten
FN7	Sandø, Store Færder, Tristein, Hoftøya, Langøya, Krabbeskjær, Torskjæra, Nuvle, Drillane	Green-Bay
FN8	Kløvningen, Gloskjær, Laksskjær, Uteholmen, m/båer	Arild Karlsen
FN9	Jonskjær, Oskjær, Søndre kråka, Velvikskjær	Elv og Hav

FIGUR A, soneinndeling for rydding

Aktører oppfordres til samarbeid

FIGUR B, Posisjoner /kart over lyttestasjoner som skal unngås

STATION	STATION_DESCRIPT	DEPLOY_DATE_TIME	DEPLOY_L	DEPLOY_LO	MOORING_TYPE	RECEIVE
OF001	Bolærne Klauver	2026-05-18T12:38:30Z	59,183039	10,550302	bottom-mooring	VR2W
OF002	Tjøme Leistein	2026-05-18T13:56:47Z	59,131341	10,526325	bottom-mooring	VR2W
OF003	Tjøme Mefjordbåen	2026-05-18T15:01:26Z	59,126307	10,580607	bottom-mooring	VR2W
OF004	Store Færder	2026-05-18T17:39:37Z	59,067589	10,546758	bottom-mooring	VR2W
OF005	Hvasser Kløvningen	2026-05-18T18:07:32Z	59,056055	10,452232	bottom-mooring	VR2W
OF006	Torbjørnskjær	2026-05-19T11:29:20Z	59,011914	10,777791	bottom-mooring	VR2W
OF007	Søster Fjellknausene	2026-05-19T14:47:28Z	59,061423	10,754658	bottom-mooring	VR2W
OF008	Søster Høka	2026-05-19T15:41:42Z	59,096003	10,697956	bottom-mooring	VR2W
OF009	Søster Søsternesa	2026-05-20T08:19:27Z	59,091261	10,788664	bottom-mooring	VR2W
OF010	Papper	2026-05-20T09:04:28Z	59,118764	10,802761	bottom-mooring	VR2W

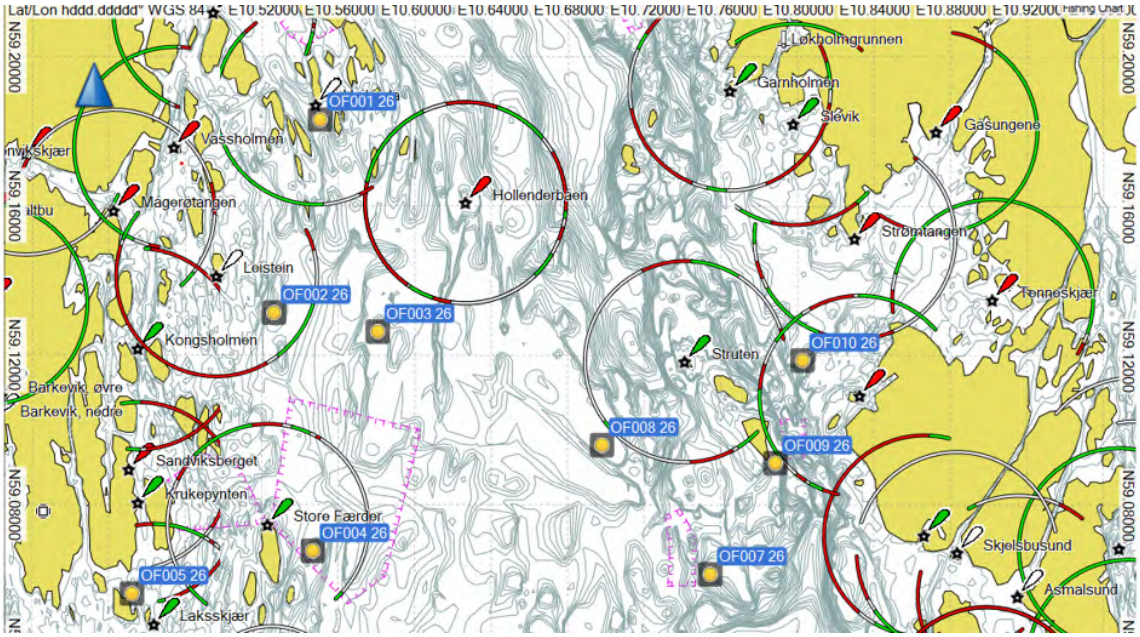

Færder
nasjonalparkstyre

Postadresse
Postboks 2076
3103 TØNSBERG

Besøksadresse
Grev Wedels gate 1
3111 Tønsberg

Kontakt
Sentralbord: +47 33 37 10 00
Direkte: +47 33371177
sfvtpost@statsforvalteren.no
https://nasjonalparkstyre.no/ferder

Thiki Green-bay

Saksbehandlar Anne Sjømæling **Vår ref.** 2026/10103-2 432.3 **Dykkar ref.** **Dato** 11.09.2026

Delegert vedtak

Delegasjonssak	

Tillatelse - Færder nasjonalpark - rydde tapt fiskeredskap - Havforskningsinstituttet - Thiki Green-bay

Vedtak

Thiki Green-bay gis tillatelse til å rydde spøkelsesteiner, tapt fiskeredskap, eventuelt annen forsøpling i Færder nasjonalpark. Tillatelsen gis med hjemmel i verneforskriften for Færder nasjonalpark § 4 – Generelle dispensasjonsbestemmelser (NML § 48). Tillatelsen gis fra dato til 31.12.28. Tillatelsen gis på følgende vilkår:

- I perioden 15.4-15.7 er det ikke tillatt å være nærmere enn 50 m fra sjøfuglområder (sone B)
- Det skal benyttes ROV til oppsporing, opphenting og eventuelt innfesting av løfteutstyr dersom utstyr sitter fast. Det kan benyttes en løfteinnretning for hevingen. Søk med dregg er ikke tillatt.
    - Funn av spøkelsesteiner, fiskeredskap og annen forsøpling rundt funnstedet skal dokumenteres, ved bilde og registrering
    - Funn skal registreres i Fritidsfiskeappen
    - Dokumentasjon på ryddet område fremlegges ved forespørsel (sporingsdata)
    - Rapport på gjennomført rydding og opphentet utstyr, fremlegges for nasjonalparkstyret per 1. november.
- Søker skal ha kompetanse på bruk av drone eller gjennomgå opplæring i bruk av drone som metode
- Søker må delta på informasjonsmøter/samlinger (for de som rydder innenfor NP)
- Havforskningsinstituttets stereo/videorigger satt ut i forbindelse med følgeforskning, må ikke flyttes eller fjernes. Posisjonene er vist i figur B.
- Tiltakshaver plikter også å hensynta eventuell annen, ny informasjon fra forvaltningen, eller eventuelle installasjoner fra andre forskings- eller overvåkingsmiljøer
- Tillatelsen må fremvises på forespørsel

Dokumenter i saken

Søknad av 19.08.26
Div. telefonsamtaler

Søknaden

Utdrag fra søknaden:

Søknad om rydding av tapte fiskeredskaper i Færder Nasjonalpark
Havforskningsinstituttet og Thiki Green-bay ønsker med dette å søke tillatelse til rydding av tapte fiskeredskaper i Færder Nasjonalpark

Formål
Havforskningsinstituttet og Thiki Green-bay har fått innvilget søknaden «Stopp spøkelsesfiske i Oslofjorden» av Miljødirektoratet. Prosjektet har varighet fra 1. august 2026 – 31. juli 2028. En av arbeidspakkene omfatter rydding av tapte fiskeredskaper med ROV i og rundt de tre nullfiskeområdene i Oslofjorden, inkludert Færder nasjonalpark. Ryddingen vil etterfølge kartlegging med AUV og slepekamera, der tapte fiskeredskaper er blitt identifisert (søknad om dette levert 10. august, godkjent 18. august).

Fremgangsmåte og utstyr
Ryddingen gjennomføres med ROV av typen portable ROV'er, det vil si mindre ROV'er som ikke berører bunnen. I hovedsak benyttes modellen Deep Trekker (Figur 1) som har en vekt på ca 9 kg. ROV'en er utstyrt med kamera og gripeklo for å gripe tak i redskapen. Det benyttes også modifisert klo med skjæreblad, slik at redskap kan kuttes løs dersom det står fast. En fordel med rydding med ROV er at man får visuell oversikt over eventuelle andre tapte redskap i området enn det redskapet man leter etter. Man også får oversikt over hvor det ikke ligger tapte redskaper, slik at man kan klarere områder der man ikke har funnet noe.

Vi har lang erfaring med å ta opp tapte fiskeredskaper med ROV, og har tatt opp over 12.000 redskap siden 2019 (se kart: spøkelsesfiske.hi.no). Arbeidet er også dokumentert i flere rapporter:
«Tiltak mot spøkelsesfiske i Raet nasjonalpark»: https://www.hi.no/hi/nettrapporter/rapport-frahavforskningen-2021-1

«Tiltak mot spøkelsesfiske i marine nasjonalparker»: https://www.hi.no/hi/nettrapporter/rapportfra-havforskningen-2023-26

Figur 1: ROV av typen Deep Trekker.

Bærekraft
Vesentlig kartleggings- og oppryddingsarbeid i prosjektet vil utføres med lavutslippsfartøyet «Tyra», som er bygget om til batterihybrid drift med støtte fra Enova. Ombyggingen innebærer at prosjektet i perioder kan operere hele arbeidsdager med nullutslippsfartøy. Rydding med ROV foregår også ofte fra mindre båter, for eksempel av typen Arronet. Disse har påmontert elektrisk motor som gjør at hovedmotoren kan slås av mens ROV'en er i vannet og dermed begrenses drivstoffbruken.

Risiko for bunnhabitat
Ved opprydning av redskap brukes ROV som ikke berører bunnen. I hvert enkelt tilfelle vurderes nytteverdien av å fjerne redskapen opp mot eventuelt sårbar undervannsvegetasjon. Vi har god erfaring med å kutte løs redskap i sårbare områder, for eksempel områder med korall, svamper, sjøfjær og ålegress.

Område for forsøksfiske
Det søkes om tillatelse til kartlegging i hele Færder Nasjonalpark

Periode
Det søkes om tillatelse til kartlegging i perioden 10. august 2026 – 31. juli 2028.

Søknaden er vurdert i samsvar med

Færder nasjonalparkstyre er vernemyndighet for Færder nasjonalpark. Nasjonalparkforvalter har fullmakt til å gi tillatelser i samsvar med verneforskriften i saker av mindre prinsipiell betydninger og i henhold til vedtektene for Færder nasjonaparkstyre. Denne myndighet er delegert fra nasjonalparkstyret. Søknaden er vurdert i henhold verneforskriften for Færder nasjonalpark, § 4 – Generelle dispensasjonsbestemmelser (NML § 48).

Verneforskrift og verneformål

Færder nasjonalpark ble opprettet 31.8.2013. Formålet (§ 1) med opprettelsen av Færder nasjonalpark er å bevare et større naturområde med representative økosystemer ved kysten i ytre Oslofjord med særlig vekt på landskap, naturtyper, arter og geologiske forekomster på land og i sjø og som er uten tyngre naturinngrep.

Formålet med nasjonalparken er videre å ta vare på:
- *Representative økosystemer med variasjonsbredden i naturmangfold, herunder arter, bestander, naturtyper, geologi og økologiske prosesser*
- *Det opprinnelige skjærgårdslandskapet og det marine miljøet, herunder kulturminnene på land og i sjø*
- *Et undersjøisk landskap med variert bunntopografi og med stor variasjon i marine naturtyper herunder ålegraseng, større tareskog, bløtbunnsområder i strandsonen og skjellsandområder*
- *Viktige naturtyper som kystfuruskog, rik sumpskog og edelløvskog, strandenger og strandsumper på østre del av Sandø og Mellom Bolæren*
- *En lite påvirket kystskog på Vestree Bolæren, som viser en stor grad av variasjon i utforming og artssammensetning*
- *Leveområder for flere truede arter herunder kammarimjelle, kjempestarr og flatøsters*

Etter § 3 pkt. 1.1 er området «vernet mot inngrep av enhver art, herunder som vegbygging, riving av bygninger, oppføring og ombygging av varige eller midlertidige bygninger, konstruksjoner, anlegg eller innretninger…..» opplistingen av tiltak er ikke uttømmende.

I henhold til verneforskriftens § 3, pkt. 2 er all vegetasjon vernet: «Vegetasjonen på land og i sjø, herunder døde busker, trær og ilanddrevet tang og tare er vernet mot skade og ødeleggelse…»

I henhold til verneforskriften § 3, pkt. 3 er dyrelivet vernet; « Dyrelivet, herunder hi, reir, hekke-, yngle- og gyteplasser, er vernet mot skade og unødig forstyrrelse.»

Verneforskriften har ingen unntaksbestemmelse for tiltakene som er omsøkt.
Forvaltningsmyndigheten kan med hjemmel i naturmangfoldloven § 48 gjøre unntak fra forskriften dersom tiltaket ikke er i strid med verneformålet og ikke vil påvirke verneverdiene nevneverdig.

Det følger av naturmangfoldloven § 7 at prinsippene i lovens §§ 8-12 skal legges til grunn ved behandling av søknader om dispensasjon fra verneforskrifter. Prinsippene gjelder kunnskapsgrunnlaget §8, føre-var-prinsippet §9, økosystemtilnærming og samlet belastning §10, hvem som skal bære kostnadene ved miljøforringelse §11 og miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder §12.

Forvaltningsplan
Forvaltningsplanen for Færder nasjonalpark omhandler ikke spesifikt rydding av tapt fiskeredskap eller spøkelsesteiner. Det er ingen forvaltningsmål eller bevaringsmål knyttet til slike tiltak. Imidlertid kan det vurderes om rydde tiltak kan falle inn under «Oppfølgende tiltak» i kap. 3.3 Fiske: *(siste punkt): Fjerne innretninger som er i strid med nasjonalparkens formål og som kan skade yngle, oppvekst og oppholdsområder for marine organismner, fugl og pattedyr, eks. tekniske innretninger, ulovlige flytebrygger, moringer, bøyehavner.*

Vurdering
Kommersielt og fritidsfiske har vær tillatt over lang tid, med hjemmel i Havressursloven, forvaltet av Fiskeridirektoratet. Fiske har de senere årene hovedsaklig vært bunntråling etter reke, mens fritidsfiske er mer variert, men med svært intensivt fiske etter hummer, i tillatt fiskeperiode 1.10-31.11. Fritidsfiske med garn opphørte i 2019, men var fram til det også en mye benyttet fiskemetode.
Det er kjent kunnskap (Havforskningsinstuttet) at det tapes mye redskap, både fiskerielatert utstyr og friditidsfiske, slik som teiner.
01.01.26 ble det innført tre null-fiskeområder i Oslofjorden, hvorav ett hovedsakelig i YItre Hvaler nasjonalpark og ett hovedsakelig i Færder nasjonalpark. Som kjent er store deler av sjøbunnen sterkt påvirket av fiskeriaktivitet, særlig bunntråling.

Hele sjøbunnen i nasjonaparkene er ikke kartlagt, men det er godt dokumentert at deler av sjøbunnen er uten bunnlevende arter, pga. sterk påvirkning. Fremover er det svært viktig å utføre eventuelle aktiviteter på en mest mulig skånsom måte. Aktiviteter som kan påvirke eller skade organsmer som lever i bløtbunnsområder eller som står opp som sjøfjær, sjøanemone må søkes unngått. Disse artene er viktige komponenter i i marine økosystemer. Det er allment kjent at ålegrassenger er viktig oppvekstområde for yngel, men også disse artene bidrar både til biolgisk mangfold, næringsomsetning og leveområder for andre arter. Det er også kjente forekomster med kaldvannskoraller i de marine nasjonalparkområdene.
I sterkt påvirkede områder blir det like viktig med skånsomme metoder, av hensyn til fri utvikling og gjenoppretting av naturmangfoldet.

Tilskudd til vannmiljøtiltak, restaureringstiltak i Oslofjorden, kalking og anadrome laksefisk
En rekke aktører fikk tilskudd til rydding av tapt fiskeredskap og teiner. Det må være et mål at det mest mulig koordineres, og at rydding blir utført på en skånsom og effektiv måte. Det er også viktig for nasjonalparkforvaltningene at funn dokumenteres.
Gjennom sitt årelange arbeid med kartlegging og opprydning, har Havforskningsinstituttet og Green Bay fått mye kompetanse på området, og peker på hvor viktig det er med kartlegging og bruk av skånsomme metoder.

Fiskeridirektoratet har hatt en rekke egne ryddeaksjoner. Direktoratet har stilt strenge krav til aktører for rydding, både bærekraft og metode. De har ikke tillatt dregging langs havbunnen.
Green-Bay viser til i sin oppsummering etter å ha tatt opp mer enn 13000 teiner, at det er svært få teiner hvor tau og blåse ligger opp mot overflaten. Green-Bay har også utviklet et slepekamera med 360 grader, de har benyttet en avansert AUV og maskingjenkjenning, samt ROV til å kartlegge og dokumentere tapt utstyr. Green-Bay har holdt på i mange år med rydding, og utviklet både metode og teknologi. De har hele tiden hatt samarbeid med Havforskningsinstituttet, og registrert funn, blant annet redskap, hvordan den ble funnet, og evt. levende eller døde individer.

Miljødirektoratet har utgitt en veileder for marin restaurering. Norsk handlingsplan for naturmangfold (Stortingsmelding 35) definerer naturrestaurering som *tiltak som forbedrer tilstanden i økosystemer som er blitt forringet eller ødelagt.* Tiltakene må ha en viss vesentlighet og være egnet til å gi varig virkning.
Naturrestaurering er dermed alle tiltak som bidrar til å forbedre den økologiske tilstanden i vannforekomster i Oslofjorden, eller den økologiske kvaliteten til forekomster av naturtyper, og som har en viss vesentlighet og varig virkning.

Forslag til ny Oslofjordplan omhandler også restaureringstiltak. Følgende er utdrag fra utkast til plan (på høring): *Arbeidet for Oslofjorden omfatter både såkalte passive og aktive restaureringstiltak. Passiv restaurering går ut på å redusere eller fjerne negative påvirkninger og la økosystemet bygge seg opp og styrkes gjennom naturlige prosesser. Restaureringstiltak kan også være mer aktive, som å reetablere eller styrke sårbare naturtyper i områder der den naturlige rekrutteringen og rekoloniseringen av arter er svekket. Eksempler for marine økosystemer er utplanting av ålegras og sukkertare, og fjerning av fremmede arter som stillehavsøsters.*
Tapt fiskeutstyr som allerede er havnet i miljøet utgjør en mer akutt trussel mot dyreliv i Oslofjorden, ved at det driver såkalt spøkelsesfiske – altså at utstyret, som tapte teiner, ruser og garn fortsetter å fange fisk uten at de høstes. Fiskeridirektoratet gjennomfører tokt for å samle inn tapte fiskeredskaper, og opprydning gjennomføres også av andre aktører, blant annet som følge av tilskuddsordningen for restaureringstiltak i Oslofjorden og fjordens nedbørsfelt.

Tiltakshaver viser til sin erfaring med opprydning av spøkelsesteiner og tapt fiskeredskap. De har utviklet en metode for for skånsom opphenting, og skriver følgende i sin søknad:
«ROV'en er utstyrt med kamera og gripeklo for å gripe tak i redskapen. Det benyttes også modifisert klo med skjæreblad, slik at redskap kan kuttes løs dersom det står fast. En fordel med rydding med ROV er at man får visuell oversikt over eventuelle andre tapte redskap i området enn det redskapet man leter etter. Man også får oversikt over hvor det ikke ligger tapte redskaper, slik at man kan klarere områder der man ikke har funnet noe.»

Det vises også til en rekke rapporter som søker har utgitt etter tidligere prosjekter. Det har også tidliger vært samarbeidsprosjekt med Færder nasjonalpark. Det er forvaltningens vurdering at tiltakshaver har god forståelse for sårbare naturverdier og deres metode er skånsom for naturverdiene.
Færder nasjonalparkstyre har vurdert at det fortsatt mangles nøyaktig kunnskap om hvilke områder som er særlig sårbare, og derfor må en føre-var-holdning komme til anvendelse. Nasjonalparkstyre har i møte av 03.09.26, ST 29/26 vedtatt retningslinjer for aktuelle ryddeaktører i Færder nasjonalpark.

Det er kjent at det finnes en rekke stående og bunnlevende organismer som er sårbare for enhver påvirkning på sjøbunn. Det kan også være en vurdering om det alltid skal fjernes tapt utstyr, eller om det bør ligge fordi det ligger på en slik måte at påvirkningen ved å fjerne vil utgjøre stor skade på for eksempel sårbare bunnlevende arter, tangsamfunn eller bidra til større mudderoppvirvling, som vil kunne føre til partikkelspredning. Dette vil man kunne vurdere ved bruk av ROV. Bruk av ROV vil også kunne påvise ytterligere reiskap i nærliggende områder, og også vise annen form for søppel, utan av sjøbunn blir påvirket. I tillegg til fjerning av tapte teiner og annen fiskeredskap, er det også et ønske fra nasjonalparkstyre at annen søppel fjernes, som for eksempel bildekk.

Det er nasjonalparkstyrets vurdering at ROV er helt nødvendig få å både få til en skånsom operasjon, og også for å gi god dokumentasjon på innsamlet avfall og ikke minst også gi informasjon om at området er ryddet. Det er også nasjonalparkstyrets vurdering at dregging ikke skal benyttes som metode for søking eller opphenting av utstyr.

Det er fleire aktører som ønsker å rydde i samme område, dvs. Færder nasjonalpark. Det er også fleire aktører som driver med kartlegging. Søkeren, Green-Bay/HI har fått midler frå Miljødirektoratet i 2026 til kartlegging, og disse data skal skal tilgjengeliggjøres for alle aktører.
Færder nasjonalparkstyre var også opptatt av at ryddede områder ble dokumentert, slik at man etter en tid kan få et godt bilde av hvor aktører har operert.
Det er nasjonalparkstyrets vurdering av man over tid kan få mye gode data om sjøbunn og omfang av tapt reiskap.
Siden det er fleire aktører som ønsker å rydde i same område, har nasjonalparkstyret gjort en grovinndeling av nasjonalparken, og i tabell A (s 8) vises oversikt over områder, samt hvilken aktør som er tildelt de ulike områdene. Det oppfordres til kontakt aktørene imellom, og samarbeid om områder.

Green-Bay utførte et kartleggingstok for Færder nasjonalparkstyre i 2025. Dataene ble plottet inn i en egen utarbeidet kartløsning, og viser kartlagt redskap samt ryddet redskap. Kartet gir en indikasjon på områder hvor redskap er tapt Spøkelsesfiske i Færder Nasjonalpark

Nasjonalparkstyret er svært positive til at tapt reiskap fjernes, både fordi de utgjøre en trussel mot sårbare bestander ved spøkelsesfiske, og fordi de utgjør en trussel i form av forsøpling.

Naturmangfoldloven §§ 8-12

§ 8 Kunnskapsgrunnlaget. I medhold av naturmangfoldloven § 8 skal offentlige beslutninger være kunnskapsbasert. Deler av sjøbunnen i Færder nasjonalpark har vært utsatt for stor påvirkning i forbindelse med fiske. Fra 01.01.26 er det forbudt med alt fiske, både kommersielt og fritidsfiske. Fra tidligere kartlegginger er det kjent at både tråling, og dregging som metode for rydding, setter spor på sjøbunnnen som er ødeleggende for bunnlevende og sårbare arter. Bruk av ROV med kamera vil gi mer utfyllende dokumentasjon på ryddetiltak og evt. påvirkning, og også gi god oversikt over eventuell nærliggende redskap.
§ 9 Føre-var-prinsippet. Det foreligger ingen heldekkende kartlegging av naturverdiene på sjøbunnen. Fra tidligere kartlegginger vet man at nasjonalparken er sterkt påvirket i enkelte områder, men man har også enkelte kartlegginger som viser bunnlevende arter som muddersjøroser, sjøfjær, bløtbunnskoraller mm. Disse artene er sårbare for forstyrrelse. Det kan være god grunn til å utøve en føre-var holdning ved å kun tillate en «best practice» metode, som ikke påvirker sjøbunn.
§ 10 Økosystemtilnærming og samlet belastning. Det kreves at forvaltningen skal vurdere alle tiltak opp mot samlet belastning som økosystemet er eller vil bli utsatt for. Tiltak som rydding vurderes som gode restaureringstiltak og positivt for det marine økosystemet i forhold til forsøpling, men også for å hindre spøkelsesfiske og bestandspåvirkning. En positiv påvirkning er imidlertid avhengig av en mest mulig skånsom metode, og det stilles derfor krav til bruk av metode for rydding.
§ 11 Kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver. En metode som påfører sjøbunn spor og skader bunnlevende arter kan påføre verneverdiene nærmest uopprettelig skade. Her må føre-var prinsippet komme til anvendelse, da det ikke vil være mulig for tiltakshaver å gjenopprette en eventuell miljøforringelse.
§ 12 Miljøforsvarlige teknikker og metode. Det er kjent at metoden ved å benytte ROV for opphenting av utstyr er den mest skånsomme metode. Et kamera vil vise aktøren hvor utstyr ligger, og vil kunne følge hele operasjonen med å heve redskap. I tillegg vil kamera kunne gi oversikt over om det er mer redskap i nærliggende område, eller om nærliggend. Søkeren viser også til at de hovedsakelig benytter et lavutslippsfartøy til kartlegging og rydding, og ellers utstyr med elektrisk motor.

Vilkåret for å kunne gi dispensasjon etter § 4 – generelle dispenasjonsbestemmelser i verneforskriftren (§ 48 i naturmangfoldloven) er at tiltaket ikke er i strid med verneformålet eller

påvirker verneverdiene nevneverdig. Det gir ikke krav på dispensasjon selv om vilkårene er oppfylt. Bestemmelsen er en kan-bestemmelse, som innebærer at det skal foretas en konkret vurdering av om det skal gis en dispensasjon dersom vilkårene er oppfylt.
I avveiningen av om dispensasjon skal gis må det foretas en skjønnsmessig vurdering. Blant annet vil omfanget, miljøvirkningen og nødvendigheten av det tiltaket som det søkes dispensasjon for, ha betydning. Samlet sett vurderer vi at graden av forstyrrelser, da sett i forhold til den faktiske kunnskapsinnhentingen, er akseptabel, jf. nml. §§ 10 og 12.

Konklusjon
Færder nasjonalparkstyre er positiv til tiltak som fjerner tapte teiner og fiskeredskap, da de er forvaltningens vurdering at dette bidrar til en positiv utvikling av naturverdiene. Ved bruk av anerkjent og skånsom metode som ROV, vurderes ikke ryddetiltak å stride mot verneformålet eller påvirke verneverdiene nevneverdig, og aktører kan gis tillatels til rydding. Metoder som påvirker sjøbunn kan imidlertid gjøre ytterligere skade på verneverdiene i sjø. Valg av metode vil være avgjørende for om tiltaket påvirker verneverdiene nevneverdig, og det settes derfor vilkår for gjennomføring. Bruk av soknedregg tillates ikke innenfor Færder nasjonalpark.
Nasjonalparkstyret velger å gi en treårig tillatelse, slik at det er mulig å fortsette rydding utover 2026, dersom aktøren tilføres nye midler.

Presedens
Det er viktig at vilkår som stilles er klare og forståelig, for å unngå eventuelle forventninger hos nye aktører.
Tillatelser kan skape presedens, sjølv om det påpekes at hver sak vurderes individuelt basert på informasjon i søknadene.

Klage

Vedtaket kan klages inn for Miljødirektoratet av partene i saken eller andre som har rettslig klageinteresse med ein frist på 3 uker jf. forvaltningsloven § 28. En eventuell klage skal rettes til Miljøvdirektoratet, men sendes til Færder nasjonalparkstyre.

Med hilsen

Anne Sjømæling
nasjonalparkforvalter

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:

Statsforvalteren i Vestfold og Telemark	Postboks 2076	3103	TØNSBERG
Vestfold fylkeskommune	Postboks 1213 Trudvang	3105	TØNSBERG
Færder kommune	Postboks 250	3163	NØTTERØY
Forum for Natur og Friluftsliv i Vestfold	Stadionveien 5	3214	SANDEFJORD
HI Susanna Thorbjørnsen			

Nr	Sonebeskrivelse	Aktør
FN1	Jarlsø, Ormøy, Fjæreskjær, Tørrfest, Steinkloss, Langskjæra, Teinebåen	Færder Fiskemottak
FN2	Bolærne øyene (unntak lyttebøyer), Langholmene, Skarvesete, Ramsholmen, Rauer, Garnholmen, Klauer, omkringliggende skjær	Elv og Hav
FN3	Espelund, Masseløy, Haneflu, Ekornholmen, Hvaløy, Gåsøy, Trollholmen	Arild Karlsen
FN4	S/Nordre Årøy, Kjølholmen, Lindholmen, Skjellerøy, Hui, Hestskjær, Roppestadholmen, Bukkholmen, Skrøslingen, Reiaren	Skjærgårdstjenesten
FN5	Burø, Burøyskjæra, Leistein, Leisteinskjæra, Mostein	Færder Fiskemottak
FN6	Froungen, Ildverket, Bustein m/omkringliggende skjær, drillane	Skjærgårdstjenesten
FN7	Sandø, Store Færder, Tristein, Hoftøya, Langøya, Krabbeskjær, Torskjæra, Nuvle, Drillane	Green-Bay
FN8	Kløvningen, Gloskjær, Laksskjær, Uleholmen, m/båer	Arild Karlsen
FN9	Jonskjær, Oskjær, Søndre kråka, Velvikskjær	Elv og Hav

FIGUR A, soneinndeling for rydding

Aktører oppfordres til samarbeid

FIGUR B, Posisjoner /kart over lyttestasjoner som skal unngås

STATION	STATION_DESCRIPT	DEPLOY_DATE_TIME	DEPLOY_L	DEPLOY_L	MOORING_TYPE	RECEIVE
OF001	Bolærne Klauver	2026-05-18T12:38:30Z	59,183039	10,550302	bottom-mooring	VR2W
OF002	Tjøme Leistein	2026-05-18T13:56:47Z	59,131341	10,526325	bottom-mooring	VR2W
OF003	Tjøme Mefjordbåen	2026-05-18T15:01:26Z	59,126307	10,580607	bottom-mooring	VR2W
OF004	Store Færder	2026-05-18T17:39:37Z	59,067589	10,546758	bottom-mooring	VR2W
OF005	Hvasser Kløvningen	2026-05-18T18:07:32Z	59,056055	10,452232	bottom-mooring	VR2W
OF006	Torbjørnskjær	2026-05-19T11:29:20Z	59,011914	10,777791	bottom-mooring	VR2W
OF007	Søster Fjellknausene	2026-05-19T14:47:28Z	59,061423	10,754658	bottom-mooring	VR2W
OF008	Søster Høka	2026-05-19T15:41:42Z	59,096003	10,697956	bottom-mooring	VR2W
OF009	Søster Søsternesa	2026-05-20T08:19:27Z	59,091261	10,788664	bottom-mooring	VR2W
OF010	Papper	2026-05-20T09:04:28Z	59,118764	10,802761	bottom-mooring	VR2W

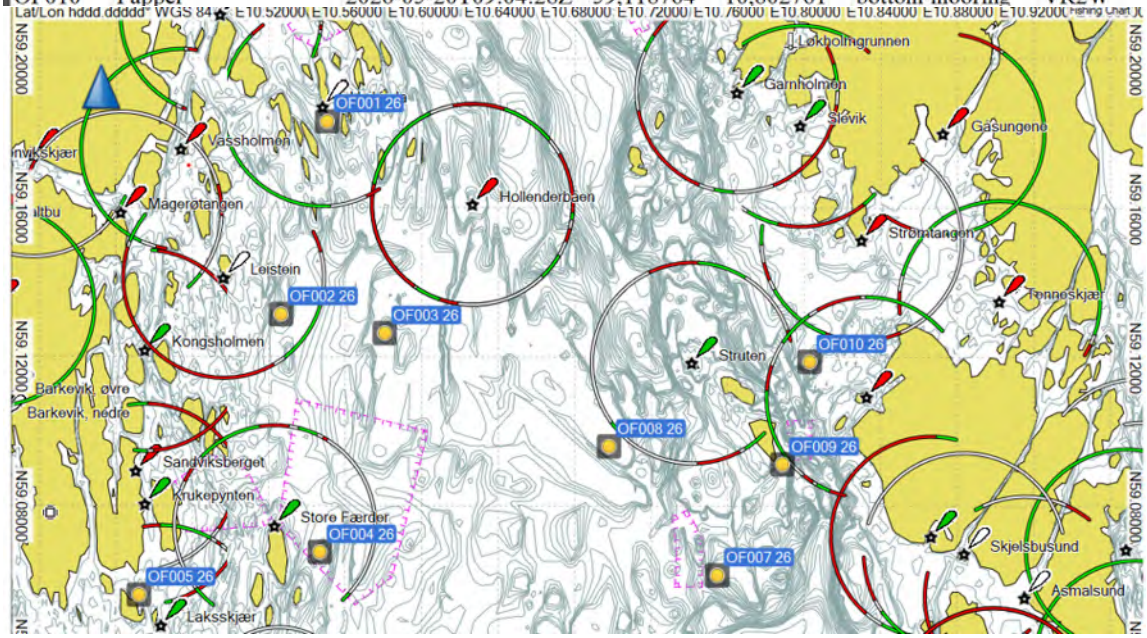

Færder
nasjonalparkstyre

Postadresse
Postboks 2076
3103 TØNSBERG

Besøksadresse
Grev Wedels gate 1
3111 Tønsberg

Kontakt
Sentralbord: +47 33 37 10 00
Direkte: +47 33371177
sfvtpost@statsforvalteren.no
https://nasjonalparkstyre.no/ferder

MILJØSTIFTELSEN ELV OG HAV
Postboks 814 Hassingen
1609 FREDRIKSTAD

Saksbehandlar Anne Sjømæling **Vår ref.** 2026/6118-4 432.3 **Dykkar ref.** **Dato** 11.09.2026

Delegert vedtak

Delegasjonssak	

Færder nasjonalpark -tillatelse - opprydding av spøkelsesredskap - Miljøstiftelsen Elv og Hav

Vedtak

Miljøstiftelsen Elv og Hav gis tillatelse til å rydde spøkelsesteiner, tapt fiskeredskap, eventuelt annen forsøpling i Færder nasjonalpark. Tillatelsen gis med hjemmel i verneforskriften for Færder nasjonalpark § 4 – Generelle dispensasjonsbestemmelser (NML § 48). Tillatelsen gis fra dato til 31.12.28. Tillatelsen gis på følgende vilkår:

- I perioden 15.4-15.7 er det ikke tillatt å være nærmere enn 50 m fra sjøfuglområder (sone B)
- Det skal benyttes ROV til oppsporing, opphenting og eventuelt innfesting av løfteutstyr dersom utstyr sitter fast. Det kan benyttes en løfteinnretning for hevingen. Søk med dregg er ikke tillatt.
    - Funn av spøkelsesteiner, fiskeredskap og annen forsøpling rundt funnstedet skal dokumenteres, ved bilde og registrering
    - Funn skal registreres i Fritidsfiskeappen
    - Dokumentasjon på ryddet område fremlegges ved forespørsel (sporingsdata)
    - Rapport på gjennomført rydding og opphentet utstyr, fremlegges for nasjonalparkstyret per 1. november.
- Søker skal ha kompetanse på bruk av drone eller gjennomgå opplæring i bruk av drone som metode
- Søker må delta på informasjonsmøter/samlinger (for de som rydder innenfor NP)
- Havforskningsinstituttets stereo/videorigger satt ut i forbindelse med følgeforskning, må ikke flyttes eller fjernes. Posisjonene er vist i figur B.
- Tiltakshaver plikter også å hensynta eventuell annen, ny informasjon fra forvaltningen, eller eventuelle installasjoner fra andre forskings- eller overvåkingsmiljøer
- Tillatelsen må fremvises på forespørsel

Dokumenter i saken

Søknad av 13.05.26
Div tlf samtaler
Nettside

Søknaden

Frå søknaden:
Miljøstiftelsen Elv og Hav har mottatt tilskudd fra Miljødirektoratet til opprydding av

Nasjonalpark Færder

spøkelsesredskap i Oslofjorden.
Vi planlegger å gjennomføre arbeidet på en skånsom og effektiv måte ved bruk av ROV, og vi har lang erfaring med denne typen operasjoner samt god lokalkunnskap i Oslofjorden.
Det er tildelt midler til ryddearbeid i:
• Hvaler nasjonalpark
• Færder nasjonalpark
• Indre Oslofjord
Vi ønsker med dette en bekreftelse på at vi kan starte arbeidet vårt i Færder nasjonalpark.

Fra nettsidene:
«Vi dykker ned under overflaten for å hente opp spøkelsesteiner, kartlegge uvelkomne stillehavsøsters og verdifullt ålegress, og vise store og små hvordan det står til på havbunnen.»

Om prosjektet
Undervannsoperasjoner er en fellesbetegnelse for alle Elv og Havs prosjekter under vann.
Med undervannsdroner, annet spesialutstyr og våre dyktige ROV-operatører, utfører Miljøstiftelsen Elv og Hav ulike rydde- og kartleggingsoppdrag på havbunnen. Vi kan jo ikke si oss fornøyde med å kun rydde søppel på land, når vi vet at mesteparten av den marine forsøplingen befinner seg under overflaten – utilgjengelig for de aller fleste.
Dykker vi ned, kan vi også få et innblikk i hvordan det står til med det biologiske mangfoldet i havet, og legge en plan for hvordan vi kan ta bedre vare på det. Vi bidrar derfor med kartlegginger av både uønskede og verdifulle marine arter, som stillehavsøsters (nei takk!) og ålegress (det vil vi ha!).

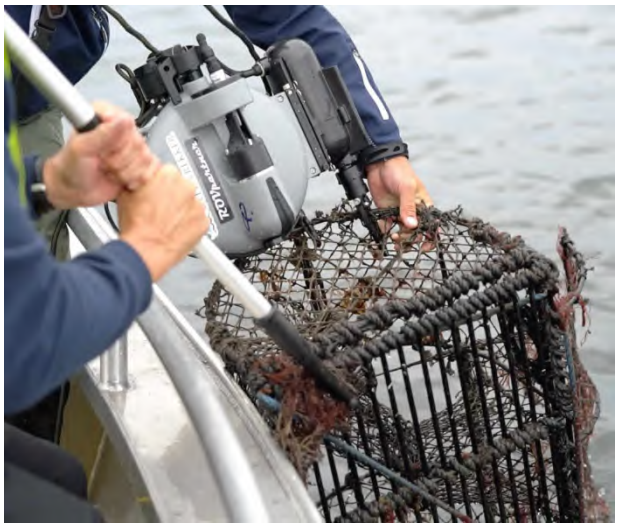

Vi rydder under vann
WWF estimerer at over 90 prosent av plasten som ender i havet synker til bunns. Tapte fiskeredskaper som garn, teiner og ruser utgjør en stor del av dette. Bare i Norge er det estimert at det forsvinner minst 17 000 hummerteiner hver sesong. I tillegg kommer andre type fiskeredskaper.
Fisker og skalldyr som finner veien inn i de forlatte teinene kommer seg ikke ut igjen. Til slutt vil de dø og fungere som åte for neste dyr som blir lokket inn og fanget. Denne syklusen fortsetter i år etter år og kalles spøkelsesfiske. Også fugler og andre dyr som dykker etter mat kan sette seg fast i teiner og garn under vann.
Spøkelsesfiske er et stort miljø- og dyrevernproblem. Derfor dykker Miljøstiftelsen Elv og Hav ned under havoverflaten for å lete etter tapte fiskeredskaper og fjerne dem fra naturen, ved hjelp av undervannsdroner og annet utstyr vi har ombord i båten vår.

Gjennom ulike oppdrag har vi tilbragt over hundre dager på jakt etter spøkelsesteiner – og vært med på å fjerne flere tusen av dem fra havbunnen i hjemområdet vårt Fredrikstad og Ytre Hvaler nasjonalpark, og på besøk i Færder Nasjonalpark, Raet nasjonalpark, Jomfruland nasjonalpark, Ålesund, Drøbak og Oslo.

Hver eneste spøkelsesteine vi tar opp er en seier for naturen og for dyrene. Men per dags dato forsvinner det fiskeredskap i så stort omfang at vi ikke vil klare å fjerne alt fra naturen. Derfor informerer vi også om gode teinevettregler, som kan forhindre at de havner på avveie.

Kunnskapsdeling
Hvordan ser det ut på havbunnen rett utenfor brygga? Er det noe liv der – eller kanskje søppel? Barn og unge følger alltid spent med når undervannsdronen slippes ut i vannet og styres ned mot bunnen. På skjermen får de et unikt innblikk i hvordan det ser ut under overflaten. Finner vi søppel, plukker vi det opp ved hjelp av den sterke gripekloa på dronen, og henter det opp på land. Det blir mange spennende og engasjerende samtaler om livet i havet og marin forsøpling når vi har undervannsdrone med oss på familiearrangementer eller tar med oss skoleklasser ut.

Vi tilbyr også opplæring i bruk av undervannsdrone, og har blant annet undervist studenter ved Høyskolen i Østfold.

Søknaden er vurdert i samsvar med

Færder nasjonalparkstyre er vernemyndighet for Færder nasjonalpark. Nasjonalparkforvalter har fullmakt til å gi tillatelser i samsvar med verneforskriften i saker av mindre prinsipiell betydninger og i henhold til vedtektene for Færder nasjonaparkstyre. Denne myndighet er delegert fra nasjonalparkstyret. Søknaden er vurdert i henhold verneforskriften for Færder nasjonalpark, § 4 – Generelle dispensasjonsbestemmelser (NML § 48).

Verneforskrift og verneformål

Færder nasjonalpark ble opprettet 31.8.2013. Formålet (§ 1) med opprettelsen av Færder nasjonalpark er å bevare et større naturområde med representative økosystemer ved kysten i ytre Oslofjord med særlig vekt på landskap, naturtyper, arter og geologiske forekomster på land og i sjø og som er uten tyngre naturinngrep.

Formålet med nasjonalparken er videre å ta vare på:

- *Representative økosystemer med variasjonsbredden i naturmangfold, herunder arter, bestander, naturtyper, geologi og økologiske prosesser*
- *Det opprinnelige skjærgårdslandskapet og det marine miljøet, herunder kulturminnene på land og i sjø*
- *Et undersjøisk landskap med variert bunntopografi og med stor variasjon i marine naturtyper herunder ålegraseng, større tareskog, bløtbunnsområder i strandsonen og skjellsandområder*
- *Viktige naturtyper som kystfuruskog, rik sumpskog og edelløvskog, strandenger og strandsumper på østre del av Sandø og Mellom Bolæren*
- *En lite påvirket kystskog på Vestree Bolæren, som viser en stor grad av variasjon i utforming og artssammensetning*
- *Leveområder for flere truede arter herunder kammarimjelle, kjempestarr og flatøsters*

Etter § 3 pkt. 1.1 er området «vernet mot inngrep av enhver art, herunder som vegbygging, riving av bygninger, oppføring og ombygging av varige eller midlertidige bygninger, konstruksjoner, anlegg eller innretninger…..» opplistingen av tiltak er ikke uttømmende.

I henhold til verneforskriftens § 3, pkt. 2 er all vegetasjon vernet: «Vegetasjonen på land og i sjø, herunder døde busker, trær og ilanddrevet tang og tare er vernet mot skade og ødeleggelse…»

I henhold til verneforskriften § 3, pkt. 3 er dyrelivet vernet; « Dyrelivet, herunder hi, reir, hekke-, yngle- og gyteplasser, er vernet mot skade og unødig forstyrrelse.»

Verneforskriften har ingen unntaksbestemmelse for tiltakene som er omsøkt.
Forvaltningsmyndigheten kan med hjemmel i naturmangfoldloven § 48 gjøre unntak fra forskriften dersom tiltaket ikke er i strid med verneformålet og ikke vil påvirke verneverdiene nevneverdig.

Det følger av naturmangfoldloven § 7 at prinsippene i lovens §§ 8-12 skal legges til grunn ved behandling av søknader om dispensasjon fra verneforskrifter. Prinsippene gjelder kunnskapsgrunnlaget §8, føre-var-prinsippet §9, økosystemtilnærming og samlet belastning §10, hvem som skal bære kostnadene ved miljøforringelse §11 og miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder §12.

Forvaltningsplan
Forvaltningsplanen for Færder nasjonalpark omhandler ikke spesifikt rydding av tapt fiskeredskap eller spøkelsesteiner. Det er ingen forvaltningsmål eller bevaringsmål knyttet til slike tiltak. Imidlertid kan det vurderes om rydde tiltak kan falle inn under «Oppfølgende tiltak» i kap. 3.3 Fiske: *(siste punkt): Fjerne innretninger som er i strid med nasjonalparkens formål og som kan skade yngle, oppvekst og oppholdsområder for marine organismner, fugl og pattedyr, eks. tekniske innretninger, ulovlige flytebrygger, moringer, bøyehavner.*

Vurdering
Kommersielt og fritidsfiske har vær tillatt over lang tid, med hjemmel i Havressursloven, forvaltet av Fiskeridirektoratet. Fiske har de senere årene hovedsaklig vært bunntråling etter reke, mens fritidsfiske er mer variert, men med svært intensivt fiske etter hummer, i tillatt fiskeperiode 1.10-31.11. Fritidsfiske med garn opphørte i 2019, men var fram til det også en mye benyttet fiskemetode.
Det er kjent kunnskap (Havforskningsinstuttet) at det tapes mye redskap, både fiskerielatert utstyr og friditidsfiske, slik som teiner.
01.01.26 ble det innført tre null-fiskeområder i Oslofjorden, hvorav ett hovedsakelig i YItre Hvaler nasjonalpark og ett hovedsakelig i Færder nasjonalpark. Som kjent er store deler av sjøbunnen sterkt påvirket av fiskeriaktivitet, særlig bunntråling.

Hele sjøbunnen i nasjonaparkene er ikke kartlagt, men det er godt dokumentert at deler av sjøbunnen er uten bunnlevende arter, pga. sterk påvirkning. Fremover er det svært viktig å utføre eventuelle aktiviteter på en mest mulig skånsom måte. Aktiviteter som kan påvirke eller skade organsmer som lever i bløtbunnsområder eller som står opp som sjøfjær, sjøanemone må søkes unngått. Disse artene er viktige komponenter i i marine økosystemer. Det er allment kjent at ålegrassenger er viktig oppvekstområde for yngel, men også disse artene bidrar både til biolgisk mangfold, næringsomsetning og leveområder for andre arter. Det er også kjente forekomster med kaldvannskoraller i de marine nasjonalparkområdene.
I sterkt påvirkede områder blir det like viktig med skånsomme metoder, av hensyn til fri utvikling og gjenoppretting av naturmangfoldet.

Tilskudd til vannmiljøtiltak, restaureringstiltak i Oslofjorden, kalking og anadrome laksefisk
En rekke aktører fikk tilskudd til rydding av tapt fiskeredskap og teiner. Det må være et mål at det mest mulig koordineres, og at rydding blir utført på en skånsom og effektiv måte. Det er også viktig for nasjonalparkforvaltningene at funn dokumenteres.
Gjennom sitt årelange arbeid med kartlegging og opprydning, har Havforskningsinstituttet og Green Bay fått mye kompetanse på området, og peker på hvor viktig det er med kartlegging og bruk av skånsomme metoder.

Fiskeridirektoratet har hatt en rekke egne ryddeaksjoner. Direktoratet har stilt strenge krav til aktører for rydding, både bærekraft og metode. De har ikke tillatt dregging langs havbunnen.
Green-Bay viser til i sin oppsummering etter å ha tatt opp mer enn 13000 teiner, at det er svært få teiner hvor tau og blåse ligger opp mot overflaten. Green-Bay har også utviklet et slepekamera med 360 grader, de har benyttet en avansert AUV og maskingjenkjenning, samt ROV til å kartlegge og dokumentere tapt utstyr. Green-Bay har holdt på i mange år med rydding, og utviklet både metode og teknologi. De har hele tiden hatt samarbeid med Havforskningsinstituttet, og registrert funn, blant annet redskap, hvordan den ble funnet, og evt. levende eller døde individer.

Fig. 1 Hvor mange av funnet redskap har blåse? (kilde: Green-Bay)

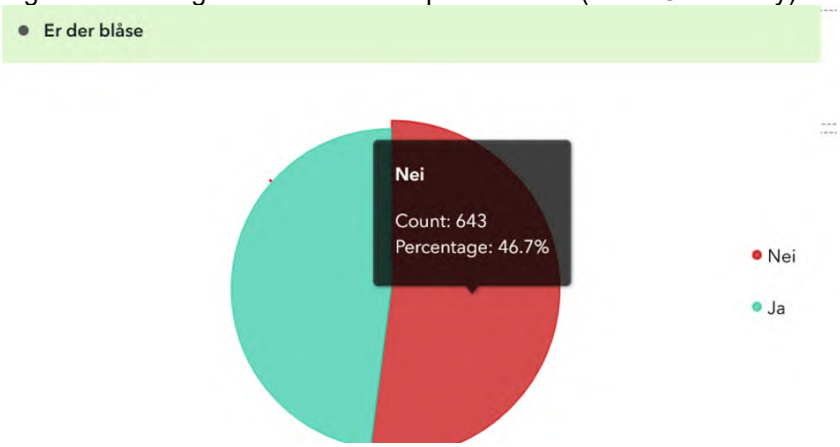

Figur 2 Teiner hvor blåsenes flyteegenskap er inntakt (kilde: Green-Bay)

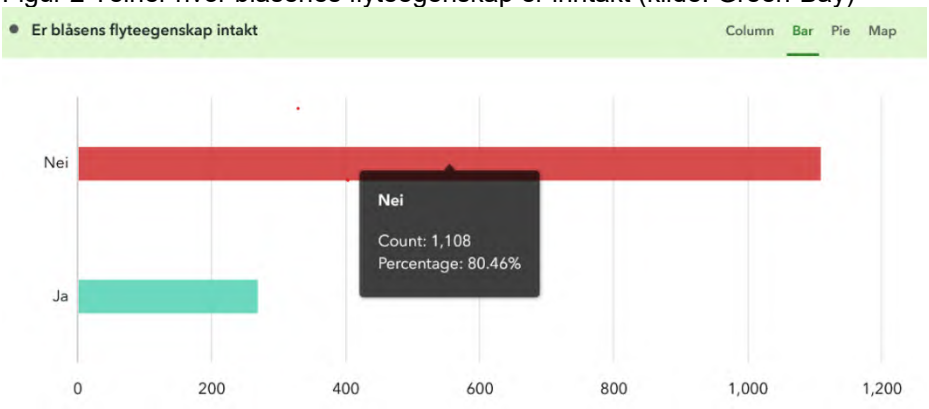

Miljødirektoratet har utgitt en veileder for marin restaurering. Norsk handlingsplan for naturmangfold (Stortingsmelding 35) definerer naturrestaurering som *tiltak som forbedrer tilstanden i økosystemer som er blitt forringet eller ødelagt.* Tiltakene må ha en viss vesentlighet og være egnet til å gi varig virkning.
Naturrestaurering er dermed alle tiltak som bidrar til å forbedre den økologiske tilstanden i vannforekomster i Oslofjorden, eller den økologiske kvaliteten til forekomster av naturtyper, og som har en viss vesentlighet og varig virkning.

Forslag til ny Oslofjordplan omhandler også restaureringstiltak. Følgende er utdrag fra utkast til plan (på høring): *Arbeidet for Oslofjorden omfatter både såkalte passive og aktive restaureringstiltak. Passiv restaurering går ut på å redusere eller fjerne negative påvirkninger og la økosystemet bygge seg opp og styrkes gjennom naturlige prosesser. Restaureringstiltak kan også være mer aktive, som å reetablere eller styrke sårbare naturtyper i områder der den naturlige rekrutteringen og*

rekoloniseringen av arter er svekket. Eksempler for marine økosystemer er utplanting av ålegras og sukkertare, og fjerning av fremmede arter som stillehavsøsters.
Tapt fiskeutstyr som allerede er havnet i miljøet utgjør en mer akutt trussel mot dyreliv i Oslofjorden, ved at det driver såkalt spøkelsesfiske – altså at utstyret, som tapte teiner, ruser og garn fortsetter å fange fisk uten at de høstes. Fiskeridirektoratet gjennomfører tokt for å samle inn tapte fiskeredskaper, og opprydning gjennomføres også av andre aktører, blant annet som følge av tilskuddsordningen for restaureringstiltak i Oslofjorden og fjordens nedbørsfelt.

Tiltakshaver har en god beskrivelse på sine nettsider i tillegg til søknaden. Tiltakshaver har lang erfaring i arbeidet med opphenting av spøkelsesteiner og tapt fiskeredskap. Det framkommer av søknaden og nettsidene at tiltakshaver har stor forståelse for sårbare verneverdier i en nasjonalpark, og kva som er skånsom metode. Tiltakshaver benytter ROV til sporing og opphenting.

Tiltakshaver skriver at de også kan tilby opplæring i bruk av undervannsdrone, og at de blant annet har undervist studenter ved Høyskolen i Østfold. Elv og Hav har også hatt tett samarbeid og opplæring med Havforskningsinstituttet og Green-Bay. Miljøstiftelsen Elv og Hav jobber med flere ulike rydde-prosjekter, og ble etablert i 2019. Organisasjonen jobber blant annet med marin forsøpling med ulike prosjekter, oljerydding, rydding av pellet og parafinvoks. Organisasjonen er tilstede hele året.

Færder nasjonalparkstyre har vurdert at det fortsatt mangles nøyaktig kunnskap om hvilke områder som er særlig sårbare, og derfor må en føre-var-holdning komme til anvendelse. Nasjonalparkstyre har i møte av 03.09.26, ST 29/26 vedtatt retningslinjer for aktuelle ryddeaktører i Færder nasjonalpark.

Det er kjent at det finnes en rekke stående og bunnlevende organismer som er sårbare for enhver påvirkning på sjøbunn. Det kan også være en vurdering om det alltid skal fjernes tapt utstyr, eller om det bør ligge fordi det ligger på en slik måte at påvirkningen ved å fjerne vil utgjøre stor skade på for eksempel sårbare bunnlevende arter, tangsamfunn eller bidra til større mudderoppvirvling, som vil kunne føre til partikkelspredning. Dette vil man kunne vurdere ved bruk av ROV. Bruk av ROV vil også kunne påvise ytterligere reiskap i nærliggende områder, og også vise annen form for søppel, utan av sjøbunn blir påvirket. I tillegg til fjerning av tapte teiner og annen fiskeredskap, er det også et ønske fra nasjonalparkstyre at annen søppel fjernes, som for eksempel bildekk.

Det er nasjonalparkstyrets vurdering at ROV er helt nødvendig få å både få til en skånsom operasjon, og også for å gi god dokumentasjon på innsamlet avfall og ikke minst også gi informasjon om at området er ryddet. Det er også nasjonalparkstyrets vurdering at dregging ikkje skal benyttes som metode for søking eller opphenting av utstyr.

Det er fleire aktører som ønsker å rydde i samme område, dvs. Færder nasjonalpark. Det er også fleire aktører som driver med kartlegging. Green-Bay og Havforskningsinstuttet fikk midler fra Miljødirektoratet i 2026, og blant annet innebar deres søknad omfattende kartlegging, men hvor data skal tilgjengeliggjøres for alle aktører. Siden det foreløpøig ikke finnes en god kartløsning hvor dette kan vises, oversendes dataene sannsynligvis som en GPX fil. Green-Bay kartlegger i disse dager i Færder nasjonalpark.
Færder nasjonalparkstyre var også opptatt av at ryddede områder ble dokumentert, slik at man etter en tid kan få et godt bilde av hvor aktører har operert.
Tiltakshaver viser til lang erfaring med med rydding og bruk av ROV.
Det er nasjonalparkstyrets vurdering av man over tid kan få mye gode data om sjøbunn og omfang av tapt reiskap.
Siden det er fleire aktører som ønsker å rydde i same område, har nasjonalparkstyret gjort en grovinndeling av nasjonalparken, og i tabell A (s 8) vises oversikt over områder, samt hvilken aktør som er tildelt de ulike områdene. Det oppfordres til kontakt aktørene imellom. Elv og Hav skriver på sine nettsider: *I Elv og Hav har vi et glødende engasjement og en klar visjon: Vi skal motivere og tilrettelegge for alle som ønsker å bidra til å rydde plast og annet som ikke hører hjemme i elver og hav, og være en ledende aktør i arbeidet for en renere kyst og et hav fullt av liv.*

Green-Bay utførte et kartleggingstok for Færder nasjonalparkstyre i 2025. Dataene ble plottet inn i en egen utarbeidet kartløsning, og viser kartlagt redskap samt ryddet redskap. Kartet gir en indikasjon på områder hvord redskap er tapt Spøkelsesfiske i Færder Nasjonalpark.

Nasjonalparkstyret er svært positive til at tapt reiskap fjernes, både fordi de utgjøre en trussel mot sårbare bestander ved spøkelsesfiske, og fordi de utgjør en trussel i form av forsøpling.

Naturmangfoldloven §§ 8-12

§ 8 Kunnskapsgrunnlaget. I medhold av naturmangfoldloven § 8 skal offentlige beslutninger være kunnskapsbasert. Deler av sjøbunnen i Færder nasjonalpark har vært utsatt for stor påvirkning i forbindelse med fiske. Fra 01.01.26 er det forbudt med alt fiske, både kommersielt og fritidsfiske. Fra tidligere kartlegginger er det kjent at både tråling, og dregging som metode for rydding, setter spor på sjøbunnnen som er ødeleggende for bunnlevende og sårbare arter. Bruk av ROV med kamera vil gi mer utfyllende dokumentasjon på ryddetiltak og evt. påvirkning, og også gi god oversikt over eventuell nærliggende redskap. Tiltakshaver har lang erfaring i bruk av drone, og gir også opplæring. Kunnskapsgrunnlaget vurderes å være godt.
§ 9 Føre-var-prinsippet. Det foreligger ingen heldekkende kartlegging av naturverdiene på sjøbunnen. Fra tidligere kartlegginger vet man at nasjonalparken er sterkt påvirket i enkelte områder, men man har også enkelte kartlegginger som viser bunnlevende arter som muddersjøroser, sjøfjær, bløtbunnskoraller mm. Disse artene er sårbare for forstyrrelse. Det kan være god grunn til å utøve en føre-var holdning ved å kun tillate en «best practice» metode, som ikke påvirker sjøbunn.
§ 10 Økosystemtilnærming og samlet belastning. Det kreves at forvaltningen skal vurdere alle tiltak opp mot samlet belastning som økosystemet er eller vil bli utsatt for. Tiltak som rydding vurderes som gode restaureringstiltak og positivt for det marine økosystemet i forhold til forsøpling, men også for å hindre spøkelsesfiske og bestandspåvirkning. En positiv påvirkning er imidlertid avhengig av en mest mulig skånsom metode, og det stilles derfor krav til bruk av metode for rydding.
§ 11 Kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver. En metode som påfører sjøbunn spor og skader bunnlevende arter kan påføre verneverdiene nærmest uopprettelig skade. Her må føre-var prinsippet komme til anvendelse, da det ikke vil være mulig for tiltakshaver å gjenopprette en eventuell miljøforringelse.
§ 12 Miljøforsvarlige teknikker og metode. Det er kjent at metoden ved å benytte ROV for opphenting av utstyr er den mest skånsomme metode. Et kamera vil vise aktøren hvor utstyr ligger, og vil kunne følge hele operasjonen med å heve redskap. I tillegg vil kamera kunne gi oversikt over om det er mer redskap i nærliggende område, eller om nærliggende område er ryddet. Det er naturlig at det kan benyttes en form for løfteanretning for å heve tungt utstyr.

Vilkåret for å kunne gi dispensasjon etter § 4 – generelle dispenasjonsbestemmelser i verneforskriftren (§ 48 i naturmangfoldloven) er at tiltaket ikke er i strid med verneformålet eller påvirker verneverdiene nevneverdig. Det gir ikke krav på dispensasjon selv om vilkårene er oppfylt. Bestemmelsen er en kan-bestemmelse, som innebærer at det skal foretas en konkret vurdering av om det skal gis en dispensasjon dersom vilkårene er oppfylt.
I avveiningen av om dispensasjon skal gis må det foretas en skjønnsmessig vurdering. Blant annet vil omfanget, miljøvirkningen og nødvendigheten av det tiltaket som det søkes dispensasjon for, ha betydning. Samlet sett vurderer vi at graden av forstyrrelser, da sett i forhold til den faktiske kunnskapsinnhentingen, er akseptabel, jf. nml. §§ 10 og 12.

Konklusjon

Færder nasjonalparkstyre er positiv til tiltak som fjerner tapte teiner og fiskeredskap, da de er forvaltningens vurdering at dette bidrar til en positiv utvikling av naturverdiene. Ved bruk av anerkjent og skånsom metode som ROV, vurderes ikke ryddetiltak å stride mot verneformålet eller påvirke verneverdiene nevneverdig, og aktører kan gis tillatels til rydding. Metoder som påvirker sjøbunn kan imidlertid gjøre ytterligere skade på verneverdiene i sjø. Valg av metode vil være avgjørende for om tiltaket påvirker verneverdiene nevneverdig, og det settes derfor vilkår for gjennomføring. Bruk av soknedregg tillates ikke innenfor Færder nasjonalpark.

Nasjonalparkstyret velger å gi en treårig tillatelse, slik at det er mulig å fortsette rydding utover 2026, dersom aktøren tilføres nye midler.

Presedens

Det er viktig at vilkår som stilles er klare og forståelig, for å unngå eventuelle forventninger hos nye aktører.
Tillatelser kan skape presedens, sjølv om det påpekes at hver sak vurderes individuelt basert på informasjon i søknadene.

Klage

Vedtaket kan klages inn for Miljødirektoratet av partene i saken eller andre som har rettslig klageinteresse med ein frist på 3 uker jf. forvaltningsloven § 28. En eventuell klage skal rettes til Miljøvdirektoratet, men sendes til Færder nasjonalparkstyre.

Med hilsen

Anne Sjømæling
nasjonalparkforvalter

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:

Statsforvalteren i Vestfold og Telemark	Postboks 2076	3103	TØNSBERG
Vestfold fylkeskommune	Postboks 1213 Trudvang	3105	TØNSBERG
Færder kommune	Postboks 250	3163	NØTTERØY
Forum for Natur og Friluftsliv i Vestfold	Stadionveien 5	3214	SANDEFJORD

Nr	Sonebeskrivelse	Aktør
FN1	Jarlsø, Ormøy, Fjæreskjær, Tørrfest, Steinkloss, Langskjæra, Teinebåen	Færder Fiskemottak
FN2	Bolærne øyene (unntak lyttebøyer), Langholmene, Skarvesete, Ramsholmen, Rauer, Garnholmen, Klauer, omkringliggende skjær	Elv og Hav
FN3	Espelund, Masseløy, Haneflu, Ekornholmen, Hvaløy, Gåsøy, Trollholmen	Arild Karlsen
FN4	S/Nordre Årøy, Kjølholmen, Lindholmen, Skjellerøy, Hui, Hestskjær, Roppestadholmen, Bukkholmen, Skrøslingen, Reiaren	Skjærgårdstjenesten
FN5	Burø, Burøyskjæra, Leistein, Leisteinskjæra, Mostein	Færder Fiskemottak
FN6	Froungen, Ildverket, Bustein m/omkringliggende skjær, drillane	Skjærgårdstjenesten
FN7	Sandø, Store Færder, Tristein, Hoftøya, Langøya, Krabbeskjær, Torskjæra, Nuvle, Drillane	Green-Bay
FN8	Kløvningen, Gloskjær, Laksskjær, Uleholmen, m/båer	Arild Karlsen
FN9	Jonskjær, Oskjær, Søndre kråka, Velvikskjær	Elv og Hav

FIGUR A, soneinndeling for rydding

Aktører oppfordres til samarbeid

FIGUR B, Posisjoner /kart over lyttestasjoner som skal unngås

STATION	STATION_DESCRIPT	DEPLOY_DATE_TIME	DEPLOY_LA	DEPLOY_LO	MOORING_TYPE	RECEIVE
OF001	Bolærne Klauver	2026-05-18T12:38:30Z	59,183039	10,550302	bottom-mooring	VR2W
OF002	Tjøme Leistein	2026-05-18T13:56:47Z	59,131341	10,526325	bottom-mooring	VR2W
OF003	Tjøme Mefjordbåen	2026-05-18T15:01:26Z	59,126307	10,580607	bottom-mooring	VR2W
OF004	Store Færder	2026-05-18T17:39:37Z	59,067589	10,546758	bottom-mooring	VR2W
OF005	Hvasser Kløvningen	2026-05-18T18:07:32Z	59,056055	10,452232	bottom-mooring	VR2W
OF006	Torbjørnskjær	2026-05-19T11:29:20Z	59,011914	10,777791	bottom-mooring	VR2W
OF007	Søster Fjellknausene	2026-05-19T14:47:28Z	59,061423	10,754658	bottom-mooring	VR2W
OF008	Søster Høka	2026-05-19T15:41:42Z	59,096003	10,697956	bottom-mooring	VR2W
OF009	Søster Søsternesa	2026-05-20T08:19:27Z	59,091261	10,788664	bottom-mooring	VR2W
OF010	Papper	2026-05-20T09:04:28Z	59,118764	10,802761	bottom-mooring	VR2W

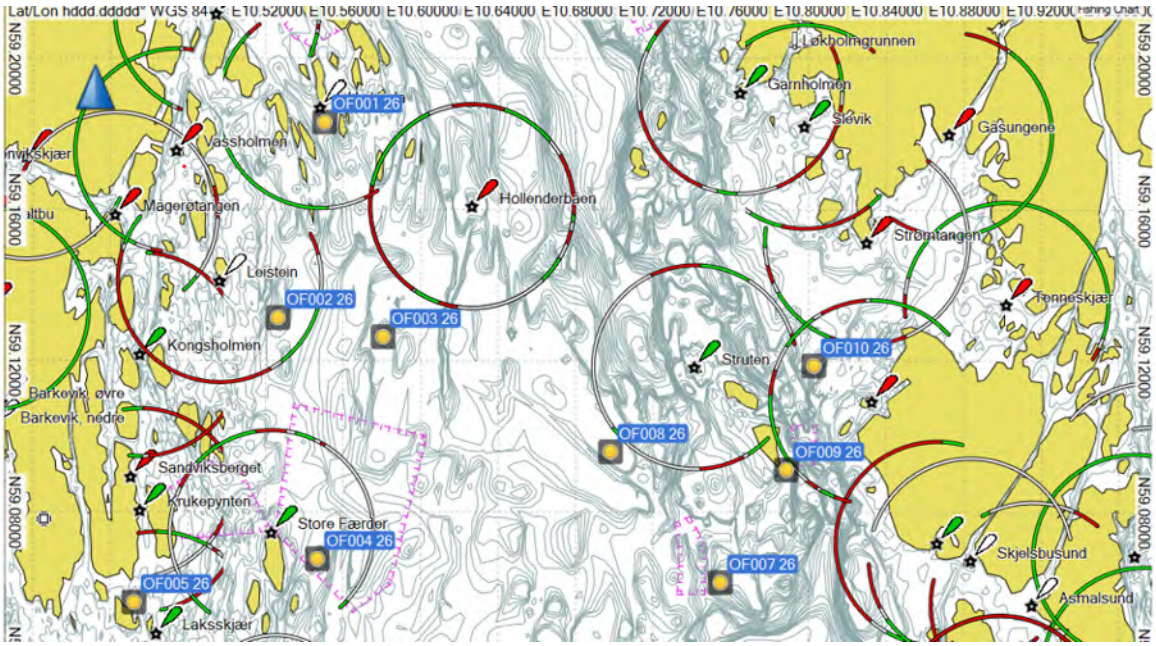

Færder
nasjonalparkstyre

Postadresse
Postboks 2076
3103 TØNSBERG

Besøksadresse
Grev Wedels gate 1
3111 Tønsberg

Kontakt
Sentralbord: +47 33 37 10 00
Direkte: +47 33371177
sfvtpost@statsforvalteren.no
https://nasjonalparkstyre.no/ferder

Skjærgårdstjenesten Thomas Ross Raftemo

Saksbehandlar Anne Sjømæling **Vår ref.** 2026/11175-2 **Dykkar ref.** **Dato** 11.09.2026

Delegert vedtak

Delegasjonssak	

Tillatelse - Søknad Færder nasjonalpark rydde spøkelsesteiner og tapt fiskeredskap Skjærgårdstjenesten

Vedtak

Skjærgårdstjenesten Færder gis tillatelse til å rydde spøkelsesteiner, tapt fiskeredskap, eventuelt annen forsøpling i Færder nasjonalpark. Tillatelsen gis med hjemmel i verneforskriften for Færder nasjonalpark § 4 – Generelle dispensasjonsbestemmelser (NML § 48). Tillatelsen gis fra dato til 31.12.28. Tillatelsen gis på følgende vilkår:

- I perioden 15.4-15.7 er det ikke tillatt å være nærmere enn 50 m fra sjøfuglområder (sone B)
- Det skal benyttes ROV til oppsporing, opphenting og eventuelt innfesting av løfteutstyr dersom utstyr sitter fast. Det kan benyttes en løfteinnretning for hevingen. Søk med dregg er ikke tillatt.
    - Funn av spøkelsesteiner, fiskeredskap og annen forsøpling rundt funnstedet skal dokumenteres, ved bilde og registrering
    - Funn skal registreres i Fritidsfiskeappen
    - Dokumentasjon på ryddet område fremlegges ved forespørsel (sporingsdata)
    - Rapport på gjennomført rydding og opphentet utstyr, fremlegges for nasjonalparkstyret per 1. november.
- Søker skal ha kompetanse på bruk av drone eller gjennomgå opplæring i bruk av drone som metode
- Søker må delta på informasjonsmøter/samlinger (for de som rydder innenfor NP)
- Havforskningsinstituttets stereo/videorigger satt ut i forbindelse med følgeforskning, må ikke flyttes eller fjernes. Posisjonene er vist i figur B.
- Tiltakshaver plikter også å hensynta eventuell annen, ny informasjon fra forvaltningen, eller eventuelle installasjoner fra andre forskings- eller overvåkingsmiljøer
- Tillatelsen må fremvises på forespørsel

Dokumenter i saken

Diverse telefoner, befaringer
Søknad av 11.09.26

Søknaden

Utdrag:
Beskrivelse av metode:

Nasjonalpark Færder

Vi rydder tapte fiskeredskaper og annet avfall på sjøbunnen ved hjelp av ROV. Vi benytter en mindre arbeidsbåt med GPS-styrt posisjonsmotor som arbeidsplattform. Områder som ryddes velges på bakgrunn av lokalkunnskap, tilgjengelige data fra slepekameratokt og innrapporterte tap i fritidsfiskeappen.

Rydding ved hjelp av ROV sikrer skånsom fjerning av avfall fra sjøbunnen, med minimal påvirkning på naturverdier. Kameraoverføring fra ROV sikrer dette. Metoden er anerkjent, og har vært benyttet i flere år.

Alle funn registreres i Rent Hav, som er Miljødirektoratets rapporteringsverktøy for marint avfall. De funn som knytter seg til data fra slepekameratokt registreres i kartløsningen til Statsforvalteren. Fremover vil vi også registrere funn i Fiskeridirektoratets fritidsfiskeapp.

Søknaden er vurdert i samsvar med

Færder nasjonalparkstyre er vernemyndighet for Færder nasjonalpark. Nasjonalparkforvalter har fullmakt til å gi tillatelser i samsvar med verneforskriften i saker av mindre prinsipiell betydninger og i henhold til vedtektene for Færder nasjonaparkstyre. Denne myndighet er delegert fra nasjonalparkstyret. Søknaden er vurdert i henhold verneforskriften for Færder nasjonalpark, § 4 – Generelle dispensasjonsbestemmelser (NML § 48).

Verneforskrift og verneformål

Færder nasjonalpark ble opprettet 31.8.2013. Formålet (§ 1) med opprettelsen av Færder nasjonalpark er å bevare et større naturområde med representative økosystemer ved kysten i ytre Oslofjord med særlig vekt på landskap, naturtyper, arter og geologiske forekomster på land og i sjø og som er uten tyngre naturinngrep.

Formålet med nasjonalparken er videre å ta vare på:

- *Representative økosystemer med variasjonsbredden i naturmangfold, herunder arter, bestander, naturtyper, geologi og økologiske prosesser*
- *Det opprinnelige skjærgårdslandskapet og det marine miljøet, herunder kulturminnene på land og i sjø*
- *Et undersjøisk landskap med variert bunntopografi og med stor variasjon i marine naturtyper herunder ålegraseng, større tareskog, bløtbunnsområder i strandsonen og skjellsandområder*
- *Viktige naturtyper som kystfuruskog, rik sumpskog og edelløvskog, strandenger og strandsumper på østre del av Sandø og Mellom Bolæren*
- *En lite påvirket kystskog på Vestree Bolæren, som viser en stor grad av variasjon i utforming og artssammensetning*
- *Leveområder for flere truede arter herunder kammarimjelle, kjempestarr og flatøsters*

Etter § 3 pkt. 1.1 er området «vernet mot inngrep av enhver art, herunder som vegbygging, riving av bygninger, oppføring og ombygging av varige eller midlertidige bygninger, konstruksjoner, anlegg eller innretninger…..» opplistingen av tiltak er ikke uttømmende.

I henhold til verneforskriftens § 3, pkt. 2 er all vegetasjon vernet: «Vegetasjonen på land og i sjø, herunder døde busker, trær og ilanddrevet tang og tare er vernet mot skade og ødeleggelse…»

I henhold til verneforskriften § 3, pkt. 3 er dyrelivet vernet; « Dyrelivet, herunder hi, reir, hekke-, yngle- og gyteplasser, er vernet mot skade og unødig forstyrrelse.»

Verneforskriften har ingen unntaksbestemmelse for tiltakene som er omsøkt. Forvaltningsmyndigheten kan med hjemmel i naturmangfoldloven § 48 gjøre unntak fra forskriften dersom tiltaket ikke er i strid med verneformålet og ikke vil påvirke verneverdiene nevneverdig.

Det følger av naturmangfoldloven § 7 at prinsippene i lovens §§ 8-12 skal legges til grunn ved behandling av søknader om dispensasjon fra verneforskrifter. Prinsippene gjelder kunnskapsgrunnlaget §8, føre-var-prinsippet §9, økosystemtilnærming og samlet belastning §10, hvem som skal bære kostnadene ved miljøforringelse §11 og miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder §12.

Forvaltningsplan

Forvaltningsplanen for Færder nasjonalpark omhandler ikke spesifikt rydding av tapt fiskeredskap eller spøkelsesteiner. Det er ingen forvaltningsmål eller bevaringsmål knyttet til slike tiltak. Imidlertid kan det vurderes om rydde tiltak kan falle inn under «Oppfølgende tiltak» i kap. 3.3 Fiske: *(siste punkt): Fjerne innretninger som er i strid med nasjonalparkens formål og som kan skade yngle, oppvekst og oppholdsområder for marine organismner, fugl og pattedyr, eks. tekniske innretninger, ulovlige flytebrygger, moringer, bøyehavner.*

Vurdering

Kommersielt og fritidsfiske har vær tillatt over lang tid, med hjemmel i Havressursloven, forvaltet av Fiskeridirektoratet. Fiske har de senere årene hovedsaklig vært bunntråling etter reke, mens fritidsfiske er mer variert, men med svært intensivt fiske etter hummer, i tillatt fiskeperiode 1.10-31.11. Fritidsfiske med garn opphørte i 2019, men var fram til det også en mye benyttet fiskemetode.
Det er kjent kunnskap (Havforskningsinstuttet) at det tapes mye redskap, både fiskerielatert utstyr og friditidsfiske, slik som teiner.
01.01.26 ble det innført tre null-fiskeområder i Oslofjorden, hvorav ett hovedsakelig i YItre Hvaler nasjonalpark og ett hovedsakelig i Færder nasjonalpark. Som kjent er store deler av sjøbunnen sterkt påvirket av fiskeriaktivitet, særlig bunntråling.

Hele sjøbunnen i nasjonaparkene er ikke kartlagt, men det er godt dokumentert at deler av sjøbunnen er uten bunnlevende arter, pga. sterk påvirkning. Fremover er det svært viktig å utføre eventuelle aktiviteter på en mest mulig skånsom måte. Aktiviteter som kan påvirke eller skade organsmer som lever i bløtbunnsområder eller som står opp som sjøfjær, sjøanemone må søkes unngått. Disse artene er viktige komponenter i i marine økosystemer. Det er allment kjent at ålegrassenger er viktig oppvekstområde for yngel, men også disse artene bidrar både til biolgisk mangfold, næringsomsetning og leveområder for andre arter. Det er også kjente forekomster med kaldvannskoraller i de marine nasjonalparkområdene.
I sterkt påvirkede områder blir det like viktig med skånsomme metoder, av hensyn til fri utvikling og gjenoppretting av naturmangfoldet.

Tilskudd til vannmiljøtiltak, restaureringstiltak i Oslofjorden, kalking og anadrome laksefisk
En rekke aktører fikk tilskudd til rydding av tapt fiskeredskap og teiner. Det må være et mål at det mest mulig koordineres, og at rydding blir utført på en skånsom og effektiv måte. Det er også viktig for nasjonalparkforvaltningene at funn dokumenteres.
Skjærgårdstejenesten har ryddet i samarbeid med nasjonalparkforvaltningen siden 2025. De har fått opplæring og samarbeider med Thiki Green-bay. Skjærgårdstjenesten fikk tilskuddsmidler fra Miljødirektoratet i 2026.

Fiskeridirektoratet har hatt en rekke egne ryddeaksjoner. Direktoratet har stilt strenge krav til aktører for rydding, både bærekraft og metode. De har ikke tillatt dregging langs havbunnen.

Miljødirektoratet har utgitt en veileder for marin restaurering. Norsk handlingsplan for naturmangfold (Stortingsmelding 35) definerer naturrestaurering som *tiltak som forbedrer tilstanden i økosystemer som er blitt forringet eller ødelagt.* Tiltakene må ha en viss vesentlighet og være egnet til å gi varig virkning.

Naturrestaurering er dermed alle tiltak som bidrar til å forbedre den økologiske tilstanden i vannforekomster i Oslofjorden, eller den økologiske kvaliteten til forekomster av naturtyper, og som har en viss vesentlighet og varig virkning.

Forslag til ny Oslofjordplan omhandler også restaureringstiltak. Følgende er utdrag fra utkast til plan (på høring): *Arbeidet for Oslofjorden omfatter både såkalte passive og aktive restaureringstiltak. Passiv restaurering går ut på å redusere eller fjerne negative påvirkninger og la økosystemet bygge seg opp og styrkes gjennom naturlige prosesser. Restaureringstiltak kan også være mer aktive, som å reetablere eller styrke sårbare naturtyper i områder der den naturlige rekrutteringen og rekoloniseringen av arter er svekket. Eksempler for marine økosystemer er utplanting av ålegras og sukkertare, og fjerning av fremmede arter som stillehavsøsters.*
Tapt fiskeutstyr som allerede er havnet i miljøet utgjør en mer akutt trussel mot dyreliv i Oslofjorden, ved at det driver såkalt spøkelsesfiske – altså at utstyret, som tapte teiner, ruser og garn fortsetter å fange fisk uten at de høstes. Fiskeridirektoratet gjennomfører tokt for å samle inn tapte fiskeredskaper, og opprydning gjennomføres også av andre aktører, blant annet som følge av tilskuddsordningen for restaureringstiltak i Oslofjorden og fjordens nedbørsfelt.

Tiltakshaver viser til beskrivelse av metode og til samarbeid med Thiki Green-bay. Skjærgårdstjenesten benytter ROV til sporing og opphenting i dag. De rydder også etter data fra Green-bays kartleggingstokt i nasjonalparken 2025.Kartleggingstoktet var et oppdrag for Færder nasjonalparkstyre. Disse dataene ble plottet inn i en egen kartløsning, og viser kartlagtog ryddet reskaps. Kartet gir en indikasjon på områder hvor redskap er tapt Spøkelsesfiske i Færder Nasjonalpark.

Færder nasjonalparkstyre har vurdert at det fortsatt mangles nøyaktig kunnskap om hvilke områder som er særlig sårbare, og derfor må en føre-var-holdning komme til anvendelse. Nasjonalparkstyre har i møte av 03.09.26, ST 29/26 vedtatt retningslinjer for aktuelle ryddeaktører i Færder nasjonalpark.

Det er kjent at det finnes en rekke stående og bunnlevende organismer som er sårbare for enhver påvirkning på sjøbunn. Det kan også være en vurdering om det alltid skal fjernes tapt utstyr, eller om det bør ligge fordi det ligger på en slik måte at påvirkningen ved å fjerne vil utgjøre stor skade på for eksempel sårbare bunnlevende arter, tangsamfunn eller bidra til større mudderoppvirvling, som vil kunne føre til partikkelspredning. Dette vil man kunne vurdere ved bruk av ROV. Bruk av ROV vil også kunne påvise ytterligere reiskap i nærliggende områder, og også vise annen form for søppel, utan av sjøbunn blir påvirket. I tillegg til fjerning av tapte teiner og annen fiskeredskap, er det også et ønske fra nasjonalparkstyre at annen søppel fjernes, som for eksempel bildekk.

Det er nasjonalparkstyrets vurdering at ROV er helt nødvendig få å både få til en skånsom operasjon, og også for å gi god dokumentasjon på innsamlet avfall og ikke minst også gi informasjon om at området er ryddet. Det er også nasjonalparkstyrets vurdering at dregging ikke skal benyttes som metode for søking eller opphenting av utstyr.

Det er fleire aktører som ønsker å rydde i samme område, dvs. Færder nasjonalpark. Det er også fleire aktører som driver med kartlegging. Søkeren, Green-Bay/HI har fått midler frå Miljødirektoratet i 2026 til kartlegging, og disse data skal skal tilgjengeliggjøres for alle aktører.
Færder nasjonalparkstyre var også opptatt av at ryddede områder ble dokumentert, slik at man etter en tid kan få et godt bilde av hvor aktører har operert.
Det er nasjonalparkstyrets vurdering av man over tid kan få mye gode data om sjøbunn og omfang av tapt reiskap.
Siden det er fleire aktører som ønsker å rydde i same område, har nasjonalparkstyret gjort en grovinndeling av nasjonalparken, og i tabell A (s) vises oversikt over områder, samt hvilken aktør som er tildelt de ulike områdene. Det oppfordres til kontakt aktørene imellom, og samarbeid om områder.

Nasjonalparkstyret er svært positive til at tapt reiskap fjernes, både fordi de utgjøre en trussel mot sårbare bestander ved spøkelsesfiske, og fordi de utgjør en trussel i form av forsøpling.

Naturmangfoldloven §§ 8-12

§ 8 Kunnskapsgrunnlaget. I medhold av naturmangfoldloven § 8 skal offentlige beslutninger være kunnskapsbasert. Deler av sjøbunnen i Færder nasjonalpark har vært utsatt for stor påvirkning i forbindelse med fiske. Fra 01.01.26 er det forbudt med alt fiske, både kommersielt og fritidsfiske. Fra tidligere kartlegginger er det kjent at både tråling, og dregging som metode for rydding, setter spor på sjøbunnnen som er ødeleggende for bunnlevende og sårbare arter. Bruk av ROV med kamera vil gi mer utfyllende dokumentasjon på ryddetiltak og evt. påvirkning, og også gi god oversikt over eventuell nærliggende redskap.
§ 9 Føre-var-prinsippet. Det foreligger ingen heldekkende kartlegging av naturverdiene på sjøbunnen. Fra tidligere kartlegginger vet man at nasjonalparken er sterkt påvirket i enkelte områder, men man har også enkelte kartlegginger som viser bunnlevende arter som muddersjøroser, sjøfjær, bløtbunnskoraller mm. Disse artene er sårbare for forstyrrelse. Det kan være god grunn til å utøve en føre-var holdning ved å kun tillate en «best practice» metode, som ikke påvirker sjøbunn.
§ 10 Økosystemtilnærming og samlet belastning. Det kreves at forvaltningen skal vurdere alle tiltak opp mot samlet belastning som økosystemet er eller vil bli utsatt for. Tiltak som rydding vurderes som gode restaureringstiltak og positivt for det marine økosystemet i forhold til forsøpling, men også for å hindre spøkelsesfiske og bestandspåvirkning. En positiv påvirkning er imidlertid avhengig av en mest mulig skånsom metode, og det stilles derfor krav til bruk av metode for rydding.
§ 11 Kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver. En metode som påfører sjøbunn spor og skader bunnlevende arter kan påføre verneverdiene nærmest uopprettelig skade. Her må føre-var prinsippet komme til anvendelse, da det ikke vil være mulig for tiltakshaver å gjenopprette en eventuell miljøforringelse.
§ 12 Miljøforsvarlige teknikker og metode. Det er kjent at metoden ved å benytte ROV for opphenting av utstyr er den mest skånsomme metode. Et kamera vil vise aktøren hvor utstyr ligger, og vil kunne følge hele operasjonen med å heve redskap. I tillegg vil kamera kunne gi oversikt over om det er mer redskap i nærliggende område, eller om nærliggend. Søkeren viser også til at de hovedsakelig benytter et lavutslippsfartøy til kartlegging og rydding, og ellers utstyr med elektrisk motor.

Vilkåret for å kunne gi dispensasjon etter § 4 – generelle dispenasjonsbestemmelser i verneforskriftren (§ 48 i naturmangfoldloven) er at tiltaket ikke er i strid med verneformålet eller påvirker verneverdiene nevneverdig. Det gir ikke krav på dispensasjon selv om vilkårene er oppfylt.

Bestemmelsen er en kan-bestemmelse, som innebærer at det skal foretas en konkret vurdering av om det skal gis en dispensasjon dersom vilkårene er oppfylt.
I avveiningen av om dispensasjon skal gis må det foretas en skjønnsmessig vurdering. Blant annet vil omfanget, miljøvirkningen og nødvendigheten av det tiltaket som det søkes dispensasjon for, ha betydning. Samlet sett vurderer vi at graden av forstyrrelser, da sett i forhold til den faktiske kunnskapsinnhentingen, er akseptabel, jf. nml. §§ 10 og 12.

Konklusjon

Færder nasjonalparkstyre er positiv til tiltak som fjerner tapte teiner og fiskeredskap, da de er forvaltningens vurdering at dette bidrar til en positiv utvikling av naturverdiene. Ved bruk av anerkjent og skånsom metode som ROV, vurderes ikke ryddetiltak å stride mot verneformålet eller påvirke verneverdiene nevneverdig, og aktører kan gis tillatels til rydding. Metoder som påvirker sjøbunn kan imidlertid gjøre ytterligere skade på verneverdiene i sjø. Valg av metode vil være avgjørende for om tiltaket påvirker verneverdiene nevneverdig, og det settes derfor vilkår for gjennomføring. Bruk av soknedregg tillates ikke innenfor Færder nasjonalpark.
Nasjonalparkstyret velger å gi en treårig tillatelse, slik at det er mulig å fortsette rydding utover 2026, dersom aktøren tilføres nye midler.

Presedens

Det er viktig at vilkår som stilles er klare og forståelig, for å unngå eventuelle forventninger hos nye aktører.
Tillatelser kan skape presedens, sjølv om det påpekes at hver sak vurderes individuelt basert på informasjon i søknadene.

Klage

Vedtaket kan klages inn for Miljødirektoratet av partene i saken eller andre som har rettslig klageinteresse med ein frist på 3 uker jf. forvaltningsloven § 28. En eventuell klage skal rettes til Miljøvdirektoratet, men sendes til Færder nasjonalparkstyre.

Med hilsen

Anne Sjømæling
nasjonalparkforvalter

Dokumentet er elektronisk godkjent

Nr	Sonebeskrivelse	Aktør
FN1	Jarlsø, Ormøy, Fjæreskjær, Tørrfest, Steinkloss, Langskjæra, Teinebåen	Færder Fiskemottak
FN2	Bolærne øyene (unntak lyttebøyer), Langholmene, Skarvesete, Ramsholmen, Rauer, Garnholmen, Klauer, omkringliggende skjær	Elv og Hav
FN3	Espelund, Masseløy, Haneflu, Ekornholmen, Hvaløy, Gåsøy, Trollholmen	Arild Karlsen
FN4	S/Nordre Årøy, Kjølholmen, Lindholmen, Skjellerøy, Hui, Hestskjær, Roppestadholmen, Bukkholmen, Skrøslingen, Reiaren	Skjærgårdstjenesten
FN5	Burø, Burøyskjæra, Leistein, Leisteinskjæra, Mostein	Færder Fiskemottak
FN6	Froungen, Ildverket, Bustein m/omkringliggende skjær, drillane	Skjærgårdstjenesten
FN7	Sandø, Store Færder, Tristein, Hoftøya, Langøya, Krabbeskjær, Torskjæra, Nuvle, Drillane	Green-Bay
FN8	Kløvningen, Gloskjær, Laksskjær, Uleholmen, m/båer	Arild Karlsen
FN9	Jonskjær, Oskjær, Søndre kråka, Velvikskjær	Elv og Hav

FIGUR A, soneinndeling for rydding

Aktører oppfordres til samarbeid

FIGUR B, Posisjoner /kart over lyttestasjoner som skal unngås

STATION	STATION_DESCRIPT	DEPLOY_DATE_TIME	DEPLOY_L	DEPLOY_LO	MOORING_TYPE	RECEIVE
OF001	Bolærne Klauver	2026-05-18T12:38:30Z	59,183039	10,550302	bottom-mooring	VR2W
OF002	Tjøme Leistein	2026-05-18T13:56:47Z	59,131341	10,526325	bottom-mooring	VR2W
OF003	Tjøme Mefjordbåen	2026-05-18T15:01:26Z	59,126307	10,580607	bottom-mooring	VR2W
OF004	Store Færder	2026-05-18T17:39:37Z	59,067589	10,546758	bottom-mooring	VR2W
OF005	Hvasser Kløvningen	2026-05-18T18:07:32Z	59,056055	10,452232	bottom-mooring	VR2W
OF006	Torbjørnskjær	2026-05-19T11:29:20Z	59,011914	10,777791	bottom-mooring	VR2W
OF007	Søster Fjellknausene	2026-05-19T14:47:28Z	59,061423	10,754658	bottom-mooring	VR2W
OF008	Søster Høka	2026-05-19T15:41:42Z	59,096003	10,697956	bottom-mooring	VR2W
OF009	Søster Søsternesa	2026-05-20T08:19:27Z	59,091261	10,788664	bottom-mooring	VR2W
OF010	Papper	2026-05-20T09:04:28Z	59,118764	10,802761	bottom-mooring	VR2W

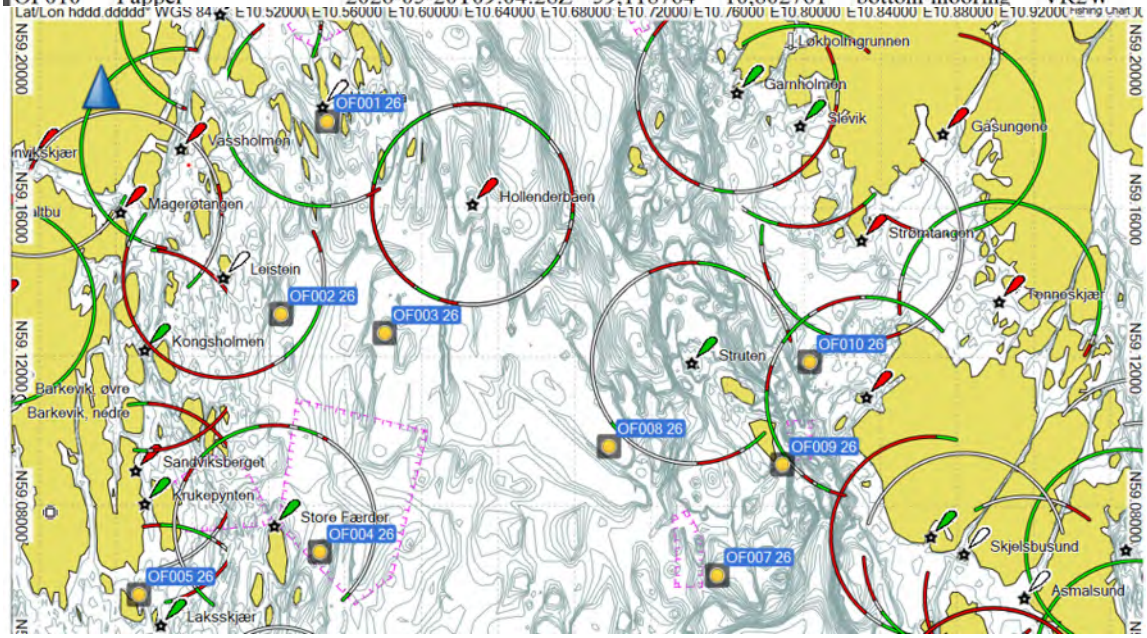

Færder
nasjonalparkstyre

Postadresse
Postboks 2076
3103 TØNSBERG

Besøksadresse
Grev Wedels gate 1
3111 Tønsberg

Kontakt
Sentralbord: +47 33 37 10 00
Direkte: +47 33371177
sfvtpost@statsforvalteren.no
https://nasjonalparkstyre.no/ferder

Arild Karlsen

Saksbehandlar Anne Sjømæling **Vår ref.** 2026/8505-6 432.3 **Dykkar ref.** **Dato** 11.09.2026

Delegert vedtak

Delegasjonssak	

Færder nasjonalpark - Tillatelse - opprydding av spøkelsesredskap - Arild Karlsen

Vedtak

Arild Karlsen gis tillatelse til å rydde spøkelsesteiner, tapt fiskeredskap, eventuelt annen forsøpling i Færder nasjonalpark. Tillatelsen gis med hjemmel i verneforskriften for Færder nasjonalpark § 4 – Generelle dispensasjonsbestemmelser (NML § 48). Tillatelsen gis fra dato til 31.12.28. Tillatelsen gis på følgende vilkår:

- I perioden 15.4-15.7 er det ikke tillatt å være nærmere enn 50 m fra sjøfuglområder (sone B)
- Det skal benyttes ROV til oppsporing, opphenting og eventuelt innfesting av løfteutstyr dersom utstyr sitter fast. Det kan benyttes en løfteinnretning for hevingen. Søk med dregg er ikke tillatt.
    - Funn av spøkelsesteiner, fiskeredskap og annen forsøpling rundt funnstedet skal dokumenteres, ved bilde og registrering
    - Funn skal registreres i Fritidsfiskeappen
    - Dokumentasjon på ryddet område fremlegges ved forespørsel (sporingsdata)
    - Rapport på gjennomført rydding og opphentet utstyr, fremlegges for nasjonalparkstyret per 1. november.
- Søker skal ha kompetanse på bruk av drone eller gjennomgå opplæring i bruk av drone som metode
- Søker må delta på informasjonsmøter/samlinger (for de som rydder innenfor NP)
- Havforskningsinstituttets stereo/videorigger satt ut i forbindelse med følgeforskning, må ikke flyttes eller fjernes. Posisjonene er vist i figur B.
- Tiltakshaver plikter også å hensynta eventuell annen, ny informasjon fra forvaltningen, eller eventuelle installasjoner fra andre forskings- eller overvåkingsmiljøer
- Tillatelsen må fremvises på forespørsel

Dokumenter i saken

Søknad frå 30.06.26
Div. tlf. samtaler

Søknaden

Utdrag fra søknaden:
Jeg har vært yrkesfisker de siste 10 år, men måtte slutte grunnet nullfiskeområdene som ble innført 1.jan 2026.

Nasjonalpark Færder

Jeg fikk idag innvilget midler fra KLD via M.dir til å bedrive havbunnsrydding.
Jeg har anskaffet meg en Kloster Patrol 32 fot arbeidsbåt til dette.
Båten er utrustet med hi tech multistråle ekkolodd, høy oppløselig Sidescan Sonarer, intergrert kartplottersystem som logger all dybde.
Ekkolodd og sonarsystemet er meget bra til å finne objekter på bunn.
For å drive skånsom rydding har jeg Blue eye x3 undervannsdrone.
Fartøyet har 500 kg kraftblokk.
Fartøyet er hurtiggående, har alt utstyr som radar, vhf, ais, og selvsagt alt av pålagt redningsutstyr.
Fartøyet har også godkjent radiosertifikat for lasteskip(dette er ett krav for å kunne drive næring).
Fartøyet oppfyller alle Sjøfartsdirektoratets krav for næringsfartøy mellom 8-15 meter.
Jeg har brygge på Myrasundet i Færder kommune, og er oppvokst i nordre dele av færder skjærgården, denne kjenner jeg enormt godt.»

Tilleggsinformasjon:
«Jeg syntes det er både viktig og riktig at vi fiskere som har høstet av fjorden også kan få muligheten til å bidra til å forbedre den.

Vi besitter mye kunnskap om fjorden, fiskeri vær og vindforhold. Lokal kunnskap er ett meget viktig stikkord i mye av arbeidet når det gjelder spøkelsesfiskeutstyr.

Det er samtidig viktig at det arbeidet vi nå går igang med må gjennomføres på skånsomme og riktige metoder, slik at alt vi gjør bidrar i positiv retning.»

Informasjon om Blue eye x 3 undervannsdrone: Systemet sender informasjon til skylagring. Mulighet for å se alle dykk, samt kartfesting av søkepunkter, mm. Informasjon kan lett deles med forvaltningen.

Fig. 1 Bilder fra Blue eye undervannsdrone

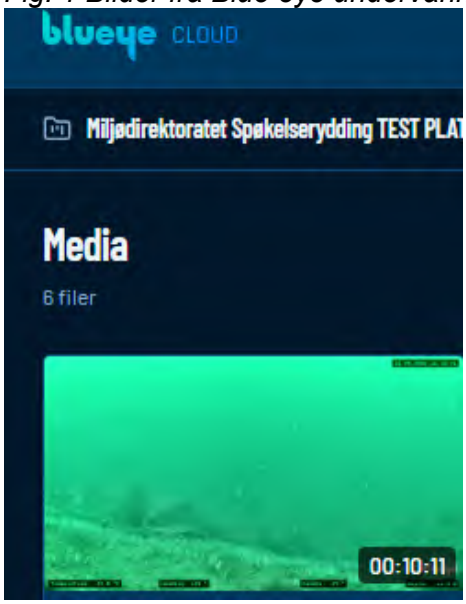

Søknaden er vurdert i samsvar med

Færder nasjonalparkstyre er vernemyndighet for Færder nasjonalpark. Nasjonalparkforvalter har fullmakt til å gi tillatelser i samsvar med verneforskriften i saker av mindre prinsipiell betydninger og i henhold til vedtektene for Færder nasjonaparkstyre. Denne myndighet er delegert fra nasjonalparkstyret. Søknaden er vurdert i henhold verneforskriften for Færder nasjonalpark, § 4 – Generelle dispensasjonsbestemmelser (NML § 48).

Verneforskrift og verneformål

Færder nasjonalpark ble opprettet 31.8.2013. Formålet (§ 1) med opprettelsen av Færder nasjonalpark er å bevare et større naturområde med representative økosystemer ved kysten i ytre Oslofjord med særlig vekt på landskap, naturtyper, arter og geologiske forekomster på land og i sjø og som er uten tyngre naturinngrep.

Formålet med nasjonalparken er videre å ta vare på:

- *Representative økosystemer med variasjonsbredden i naturmangfold, herunder arter, bestander, naturtyper, geologi og økologiske prosesser*
- *Det opprinnelige skjærgårdslandskapet og det marine miljøet, herunder kulturminnene på land og i sjø*
- *Et undersjøisk landskap med variert bunntopografi og med stor variasjon i marine naturtyper herunder ålegraseng, større tareskog, bløtbunnsområder i strandsonen og skjellsandområder*
- *Viktige naturtyper som kystfuruskog, rik sumpskog og edelløvskog, strandenger og strandsumper på østre del av Sandø og Mellom Bolæren*
- *En lite påvirket kystskog på Vestree Bolæren, som viser en stor grad av variasjon i utforming og artssammensetning*
- *Leveområder for flere truede arter herunder kammarimjelle, kjempestarr og flatøsters*

Etter § 3 pkt. 1.1 er området «vernet mot inngrep av enhver art, herunder som vegbygging, riving av bygninger, oppføring og ombygging av varige eller midlertidige bygninger, konstruksjoner, anlegg eller innretninger…..» opplistingen av tiltak er ikke uttømmende.

I henhold til verneforskriftens § 3, pkt. 2 er all vegetasjon vernet: «Vegetasjonen på land og i sjø, herunder døde busker, trær og ilanddrevet tang og tare er vernet mot skade og ødeleggelse…»

I henhold til verneforskriften § 3, pkt. 3 er dyrelivet vernet; « Dyrelivet, herunder hi, reir, hekke-, yngle- og gyteplasser, er vernet mot skade og unødig forstyrrelse.»

Verneforskriften har ingen unntaksbestemmelse for tiltakene som er omsøkt. Forvaltningsmyndigheten kan med hjemmel i naturmangfoldloven § 48 gjøre unntak fra forskriften dersom tiltaket ikke er i strid med verneformålet og ikke vil påvirke verneverdiene nevneverdig.

Det følger av naturmangfoldloven § 7 at prinsippene i lovens §§ 8-12 skal legges til grunn ved behandling av søknader om dispensasjon fra verneforskrifter. Prinsippene gjelder kunnskapsgrunnlaget §8, føre-var-prinsippet §9, økosystemtilnærming og samlet belastning §10, hvem som skal bære kostnadene ved miljøforringelse §11 og miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder §12.

Forvaltningsplan

Forvaltningsplanen for Færder nasjonalpark omhandler ikke spesifikt rydding av tapt fiskeredskap eller spøkelsesteiner. Det er ingen forvaltningsmål eller bevaringsmål knyttet til slike tiltak. Imidlertid kan det vurderes om rydde tiltak kan falle inn under «Oppfølgende tiltak» i kap. 3.3 Fiske: *(siste punkt): Fjerne innretninger som er i strid med nasjonalparkens formål og som kan skade yngle, oppvekst og oppholdsområder for marine organismner, fugl og pattedyr, eks. tekniske innretninger, ulovlige flytebrygger, moringer, bøyehavner.*

Vurdering

Kommersielt og fritidsfiske har vær tillatt over lang tid, med hjemmel i Havressursloven, forvaltet av Fiskeridirektoratet. Fiske har de senere årene hovedsaklig vært bunntråling etter reke, mens fritidsfiske er mer variert, men med svært intensivt fiske etter hummer, i tillatt fiskeperiode 1.10-31.11. Fritidsfiske med garn opphørte i 2019, men var fram til det også en mye benyttet fiskemetode.
Det er kjent kunnskap (Havforskningsinstuttet) at det tapes mye redskap, både fiskerielatert utstyr og friditidsfiske, slik som teiner.
01.01.26 ble det innført tre null-fiskeområder i Oslofjorden, hvorav ett hovedsakelig i YItre Hvaler nasjonalpark og ett hovedsakelig i Færder nasjonalpark. Som kjent er store deler av sjøbunnen sterkt påvirket av fiskeriaktivitet, særlig bunntråling.

Hele sjøbunnen i nasjonaparkene er ikke kartlagt, men det er godt dokumentert at deler av sjøbunnen er uten bunnlevende arter, pga. sterk påvirkning. Fremover er det svært viktig å utføre eventuelle aktiviteter på en mest mulig skånsom måte. Aktiviteter som kan påvirke eller skade organsmer som lever i bløtbunnsområder eller som står opp som sjøfjær, sjøanemone må søkes unngått. Disse artene er viktige komponenter i i marine økosystemer. Det er allment kjent at ålegrassenger er viktig oppvekstområde for yngel, men også disse artene bidrar både til biolgisk mangfold, næringsomsetning og leveområder for andre arter. Det er også kjente forekomster med kaldvannskoraller i de marine nasjonalparkområdene.
I sterkt påvirkede områder blir det like viktig med skånsomme metoder, av hensyn til fri utvikling og gjenoppretting av naturmangfoldet.

Tilskudd til vannmiljøtiltak, restaureringstiltak i Oslofjorden, kalking og anadrome laksefisk
En rekke aktører fikk tilskudd til rydding av tapt fiskeredskap og teiner. Det må være et mål at det mest mulig koordineres, og at rydding blir utført på en skånsom og effektiv måte. Det er også viktig for nasjonalparkforvaltningene at funn dokumenteres.
Gjennom sitt årelange arbeid med kartlegging og opprydning, har Havforskningsinstituttet og Green Bay fått mye kompetanse på området, og peker på hvor viktig det er med kartlegging og bruk av skånsomme metoder.

Fiskeridirektoratet har hatt en rekke egne ryddeaksjoner. Direktoratet har stilt strenge krav til aktører for rydding, både bærekraft og metode. De har ikke tillatt dregging langs havbunnen.
Green-Bay viser til i sin oppsummering etter å ha tatt opp mer enn 13000 teiner, at det er svært få teiner hvor tau og blåse ligger opp mot overflaten. Green-Bay har også utviklet et slepekamera med 360 grader, de har benyttet en avansert AUV og maskingjenkjenning, samt ROV til å kartlegge og dokumentere tapt utstyr. Green-Bay har holdt på i mange år med rydding, og utviklet både metode og teknologi. De har hele tiden hatt samarbeid med Havforskningsinstituttet, og registrert funn, blant annet redskap, hvordan den ble funnet, og evt. levende eller døde individer.

Fig. 1 Hvor mange av funnet redskap har blåse? (kilde: Green-Bay)

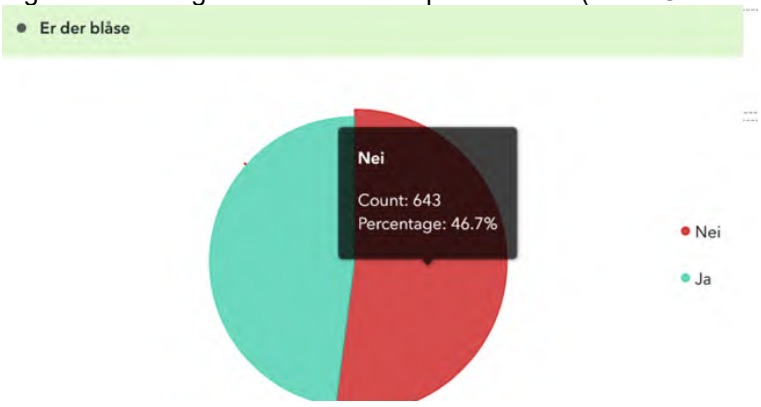

Figur 2 Teiner hvor blåsenes flyteegenskap er inntakt (kilde: Green-Bay)

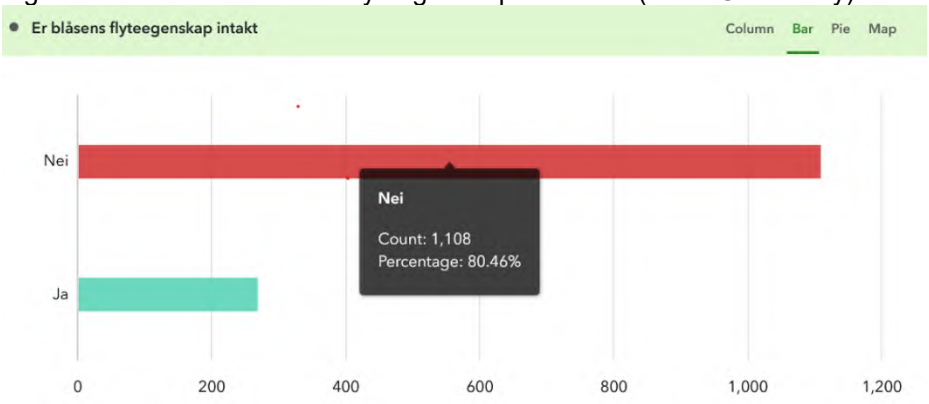

Miljødirektoratet har utgitt en veileder for marin restaurering. Norsk handlingsplan for naturmangfold (Stortingsmelding 35) definerer naturrestaurering som *tiltak som forbedrer tilstanden i økosystemer som er blitt forringet eller ødelagt.* Tiltakene må ha en viss vesentlighet og være egnet til å gi varig virkning.
Naturrestaurering er dermed alle tiltak som bidrar til å forbedre den økologiske tilstanden i vannforekomster i Oslofjorden, eller den økologiske kvaliteten til forekomster av naturtyper, og som har en viss vesentlighet og varig virkning.

Forslag til ny Oslofjordplan omhandler også restaureringstiltak. Følgende er utdrag fra utkast til plan (på høring): *Arbeidet for Oslofjorden omfatter både såkalte passive og aktive restaureringstiltak. Passiv restaurering går ut på å redusere eller fjerne negative påvirkninger og la økosystemet bygge seg opp og styrkes gjennom naturlige prosesser. Restaureringstiltak kan også være mer aktive, som å reetablere eller styrke sårbare naturtyper i områder der den naturlige rekrutteringen og rekoloniseringen av arter er svekket. Eksempler for marine økosystemer er utplanting av ålegras og sukkertare, og fjerning av fremmede arter som stillehavsøsters.*
Tapt fiskeutstyr som allerede er havnet i miljøet utgjør en mer akutt trussel mot dyreliv i Oslofjorden, ved at det driver såkalt spøkelsesfiske – altså at utstyret, som tapte teiner, ruser og garn fortsetter å fange fisk uten at de høstes. Fiskeridirektoratet gjennomfører tokt for å samle inn tapte fiskeredskaper, og opprydning gjennomføres også av andre aktører, blant annet som følge av tilskuddsordningen for restaureringstiltak i Oslofjorden og fjordens nedbørsfelt.

Tiltakshaver viser god forståelse for bruk av skånsomme metoder, og at det er viktig å ivareta verneverdiene i nasjonalparken. Tiltakshaver viser til at han har gått til innkjøp av en avansert undervannsdrone. Tiltakshaver har hatt dialog med Miljøstiftelsen Elv og Hav

Færder nasjonalparkstyre har vurdert at det fortsatt mangles nøyaktig kunnskap om hvilke områder som er særlig sårbare, og derfor må en føre-var-holdning komme til anvendelse. Nasjonalparkstyre har i møte av 03.09.26, ST 29/26 vedtatt retningslinjer for aktuelle ryddeaktører i Færder nasjonalpark.

Det er kjent at det finnes en rekke stående og bunnlevende organismer som er sårbare for enhver påvirkning på sjøbunn. Det kan også være en vurdering om det alltid skal fjernes tapt utstyr, eller om det bør ligge fordi det ligger på en slik måte at påvirkningen ved å fjerne vil utgjøre stor skade på for eksempel sårbare bunnlevende arter, tangsamfunn eller bidra til større mudderoppvirvling, som vil kunne føre til partikkelspredning. Dette vil man kunne vurdere ved bruk av ROV. Bruk av ROV vil også kunne påvise ytterligere reiskap i nærliggende områder, og også vise annen form for søppel, utan av sjøbunn blir påvirket. I tillegg til fjerning av tapte teiner og annen fiskeredskap, er det også et ønske fra nasjonalparkstyre at annen søppel fjernes, som for eksempel bildekk.

Det er nasjonalparkstyrets vurdering at ROV er helt nødvendig få å både få til en skånsom operasjon, og også for å gi god dokumentasjon på innsamlet avfall og ikke minst også gi informasjon om at området er ryddet. Det er også nasjonalparkstyrets vurdering at dregging ikkje skal benyttes som metode for søking eller opphenting av utstyr.

Det er fleire aktører som ønsker å rydde i samme område, dvs. Færder nasjonalpark. Det er også fleire aktører som driver med kartlegging. Green-Bay og Havforskningsinstuttet fikk midler fra Miljødirektoratet i 2026, og blant annet innebar deres søknad omfattende kartlegging, men hvor data skal tilgjengeliggjøres for alle aktører. Siden det foreløpøig ikke finnes en god kartløsning hvor dette kan vises, oversendes dataene sannsynligvis som en GPX fil. Green-Bay kartlegger i disse dager i Færder nasjonalpark.
Færder nasjonalparkstyre var også opptatt av at ryddede områder ble dokumentert, slik at man etter en tid kan få et godt bilde av hvor aktører har operert.
Tiltakshaver viser til utstyr som kan gi mye informasjon i tillegg til rydding.
Det er nasjonalparkstyrets vurdering av man over tid kan få mye gode data om sjøbunn og omfang av tapt reiskap.
Siden det er fleire aktører som ønsker å rydde i same område, har nasjonalparkstyret gjort en grovinndeling av nasjonalparken, og i tabell A (s 7) vises oversikt over områder, samt hvilken aktør som er tildelt de ulike områdene. Det oppfordres til kontakt aktørene imellom. Elv og Hav skriver på sine nettsider: *I Elv og Hav har vi et glødende engasjement og en klar visjon: Vi skal motivere og tilrettelegge for alle som ønsker å bidra til å rydde plast og annet som ikke hører hjemme i elver og hav, og være en ledende aktør i arbeidet for en renere kyst og et hav fullt av liv.*

Green-Bay utførte et kartleggingstok for Færder nasjonalparkstyre i 2025. Dataene ble plottet inn i en egen utarbeidet kartløsning, og viser kartlagt redskap samt ryddet redskap. Kartet gir en indikasjon på områder hvord redskap er tapt Spøkelsesfiske i Færder Nasjonalpark.

Nasjonalparkstyret er svært positive til at tapt reiskap fjernes, både fordi de utgjøre en trussel mot sårbare bestander ved spøkelsesfiske, og fordi de utgjør en trussel i form av forsøpling.

Naturmangfoldloven §§ 8-12

§ 8 Kunnskapsgrunnlaget. I medhold av naturmangfoldloven § 8 skal offentlige beslutninger være kunnskapsbasert. Deler av sjøbunnen i Færder nasjonalpark har vært utsatt for stor påvirkning i forbindelse med fiske. Fra 01.01.26 er det forbudt med alt fiske, både kommersielt og fritidsfiske. Fra tidligere kartlegginger er det kjent at både tråling, og dregging som metode for rydding, setter spor på sjøbunnnen som er ødeleggende for bunnlevende og sårbare arter. Bruk av ROV med kamera vil gi mer utfyllende dokumentasjon på ryddetiltak og evt. påvirkning, og også gi god oversikt over eventuell nærliggende redskap.
§ 9 Føre-var-prinsippet. Det foreligger ingen heldekkende kartlegging av naturverdiene på sjøbunnen. Fra tidligere kartlegginger vet man at nasjonalparken er sterkt påvirket i enkelte områder, men man har også enkelte kartlegginger som viser bunnlevende arter som muddersjøroser, sjøfjær, bløtbunnskoraller mm. Disse artene er sårbare for forstyrrelse. Det kan være god grunn til å utøve en føre-var holdning ved å kun tillate en «best practice» metode, som ikke påvirker sjøbunn.
§ 10 Økosystemtilnærming og samlet belastning. Det kreves at forvaltningen skal vurdere alle tiltak opp mot samlet belastning som økosystemet er eller vil bli utsatt for. Tiltak som rydding vurderes som gode restaureringstiltak og positivt for det marine økosystemet i forhold til forsøpling, men også for å hindre spøkelsesfiske og bestandspåvirkning. En positiv påvirkning er imidlertid avhengig av en mest mulig skånsom metode, og det stilles derfor krav til bruk av metode for rydding.
§ 11 Kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver. En metode som påfører sjøbunn spor og skader bunnlevende arter kan påføre verneverdiene nærmest uopprettelig skade. Her må føre-var prinsippet komme til anvendelse, da det ikke vil være mulig for tiltakshaver å gjenopprette en eventuell miljøforringelse.
§ 12 Miljøforsvarlige teknikker og metode. Det er kjent at metoden ved å benytte ROV for opphenting av utstyr er den mest skånsomme metode. Et kamera vil vise aktøren hvor utstyr ligger, og vil kunne

følge hele operasjonen med å heve redskap. I tillegg vil kamera kunne gi oversikt over om det er mer redskap i nærliggende område, eller om nærliggende område er ryddet. Det er naturlig at det kan benyttes en form for løfteanretning for å heve tungt utstyr.
Vilkåret for å kunne gi dispensasjon etter § 4 – generelle dispenasjonsbestemmelser i verneforskriftren (§ 48 i naturmangfoldloven) er at tiltaket ikke er i strid med verneformålet eller påvirker verneverdiene nevneverdig. Det gir ikke krav på dispensasjon selv om vilkårene er oppfylt. Bestemmelsen er en kan-bestemmelse, som innebærer at det skal foretas en konkret vurdering av om det skal gis en dispensasjon dersom vilkårene er oppfylt.
I avveiningen av om dispensasjon skal gis må det foretas en skjønnsmessig vurdering. Blant annet vil omfanget, miljøvirkningen og nødvendigheten av det tiltaket som det søkes dispensasjon for, ha betydning. Samlet sett vurderer vi at graden av forstyrrelser, da sett i forhold til den faktiske kunnskapsinnhentingen, er akseptabel, jf. nml. §§ 10 og 12.

Konklusjon
Færder nasjonalparkstyre er positiv til tiltak som fjerner tapte teiner og fiskeredskap, da de er forvaltningens vurdering at dette bidrar til en positiv utvikling av naturverdiene. Ved bruk av anerkjent og skånsom metode som ROV, vurderes ikke ryddetiltak å stride mot verneformålet eller påvirke verneverdiene nevneverdig, og aktører kan gis tillatels til rydding. Metoder som påvirker sjøbunn kan imidlertid gjøre ytterligere skade på verneverdiene i sjø. Valg av metode vil være avgjørende for om tiltaket påvirker verneverdiene nevneverdig, og det settes derfor vilkår for gjennomføring. Bruk av soknedregg tillates ikke innenfor Færder nasjonalpark.
Nasjonalparkstyret velger å gi en treårig tillatelse, slik at det er mulig å fortsette rydding utover 2026, dersom aktøren tilføres nye midler.

Presedens
Det er viktig at vilkår som stilles er klare og forståelig, for å unngå eventuelle forventninger hos nye aktører.
Tillatelser kan skape presedens, sjølv om det påpekes at hver sak vurderes individuelt basert på informasjon i søknadene.

Klage
Vedtaket kan klages inn for Miljødirektoratet av partene i saken eller andre som har rettslig klageinteresse med ein frist på 3 uker jf. forvaltningsloven § 28. En eventuell klage skal rettes til Miljøvdirektoratet, men sendes til Færder nasjonalparkstyre.

Med hilsen

Anne Sjømæling
nasjonalparkforvalter

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:

Statsforvalteren i Vestfold og Telemark	Postboks 2076	3103	TØNSBERG
Vestfold fylkeskommune	Postboks 1213 Trudvang	3105	TØNSBERG
Færder kommune	Postboks 250	3163	NØTTERØY
Forum for Natur og Friluftsliv i Vestfold	Stadionveien 5	3214	SANDEFJORD

Nr	Sonebeskrivelse	Aktør
FN1	Jarlsø, Ormøy, Fjæreskjær, Tørrfest, Steinkloss, Langskjæra, Teinebåen	Færder Fiskemottak
FN2	Bolærne øyene (unntak lyttebøyer), Langholmene, Skarvesete, Ramsholmen, Rauer, Garnholmen, Klauer, omkringliggende skjær	Elv og Hav
FN3	Espelund, Masseløy, Haneflu, Ekornholmen, Hvaløy, Gåsøy, Trollholmen	Arild Karlsen
FN4	S/Nordre Årøy, Kjølholmen, Lindholmen, Skjellerøy, Hui, Hestskjær, Roppestadholmen, Bukkholmen, Skrøslingen, Reiaren	Skjærgårdstjenesten
FN5	Burø, Burøyskjæra, Leistein, Leisteinskjæra, Mostein	Færder Fiskemottak
FN6	Froungen, Ildverket, Bustein m/omkringliggende skjær, drillane	Skjærgårdstjenesten
FN7	Sandø, Store Færder, Tristein, Hoftøya, Langøya, Krabbeskjær, Torskjæra, Nuvle, Drillane	Green-Bay
FN8	Kløvningen, Gloskjær, Laksskjær, Uleholmen, m/båer	Arild Karlsen
FN9	Jonskjær, Oskjær, Søndre kråka, Velvikskjær	Elv og Hav

FIGUR A, soneinndeling for rydding

Aktører oppfordres til samarbeid

FIGUR B, Posisjoner /kart over lyttestasjoner som skal unngås

STATION	STATION_DESCRIPT	DEPLOY_DATE_TIME	DEPLOY_L	DEPLOY_LO	MOORING_TYPE	RECEIVE
OF001	Bolærne Klauver	2026-05-18T12:38:30Z	59,183039	10,550302	bottom-mooring	VR2W
OF002	Tjøme Leistein	2026-05-18T13:56:47Z	59,131341	10,526325	bottom-mooring	VR2W
OF003	Tjøme Mefjordbåen	2026-05-18T15:01:26Z	59,126307	10,580607	bottom-mooring	VR2W
OF004	Store Færder	2026-05-18T17:39:37Z	59,067589	10,546758	bottom-mooring	VR2W
OF005	Hvasser Kløvningen	2026-05-18T18:07:32Z	59,056055	10,452232	bottom-mooring	VR2W
OF006	Torbjørnskjær	2026-05-19T11:29:20Z	59,011914	10,777791	bottom-mooring	VR2W
OF007	Søster Fjellknausene	2026-05-19T14:47:28Z	59,061423	10,754658	bottom-mooring	VR2W
OF008	Søster Høka	2026-05-19T15:41:42Z	59,096003	10,697956	bottom-mooring	VR2W
OF009	Søster Søsternesa	2026-05-20T08:19:27Z	59,091261	10,788664	bottom-mooring	VR2W
OF010	Papper	2026-05-20T09:04:28Z	59,118764	10,802761	bottom-mooring	VR2W

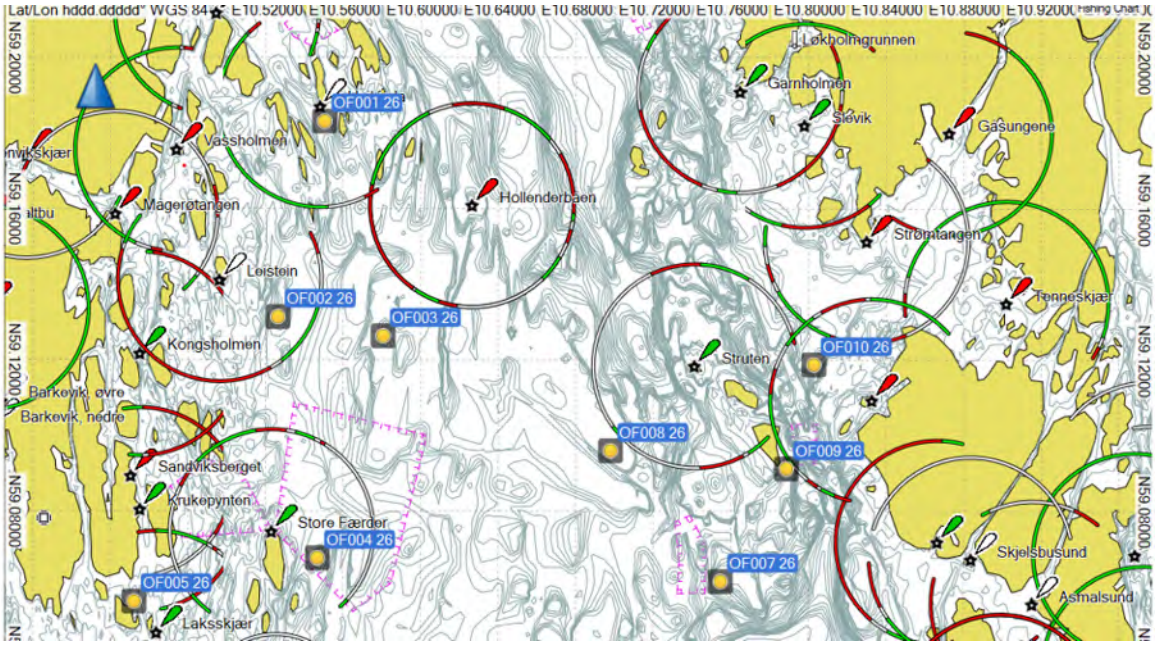

Færder
nasjonalparkstyre

Postadresse
Postboks 2076
3103 TØNSBERG

Besøksadresse
Grev Wedels gate 1
3111 Tønsberg

Kontakt
Sentralbord: +47 33 37 10 00
Direkte: +47 33371177
sfvtpost@statsforvalteren.no
https://nasjonalparkstyre.no/ferder

REPSTAD ANLEGG AS
Postboks 9020 Sørlandsparken
4696 KRISTIANSAND S

Saksbehandlar Anne Sjømæling **Vår ref.** 2026/6893-5 432.3 **Dykkar ref.** **Dato** 14.09.2026

Delegert vedtak

Delegasjonssak	

Færder nasjonalpark - Tillatelse - Færder fyr - sunket lekter - pålegg - heving og opprydding

Vedtak

Repstad Anlegg AS, v/Christian Skodde, gis tillatelse til å heve 912 gravelekter fra posisjon i Færder nasjonalpark, som beskrevet i søknad. Tillatelsen inkluderer merking med bøye under aksjonen. Tillatelsen gis i henhold til verneforskriften for Færder nasjonalpark, § 4 – Generelle dispensasjonsbestemmelser (NML § 48). Tillatelsen er gyldig til 31.10.26.
Tillatelsen gis på følgende vilkår:

- Det forutsettes at hevingen gjennomføres som beskrevet, med beredskap som føre-var-prinsipp
- Lekteren må heves rett opp, lekter skal ikke dras langs sjøbunnen
- Mudring, graving eller sprengning er ikke tillatt
- Lekter må heves rolig og kontrollert for å hindre unødig oppvirvling av sedimenter
- Færder nasjonalparkstyre skal orienteres når aksjon skal gjennomføres (dato)
- Færder nasjonalparkstyre ber om tilbakemelding når aksjon er gjennomført

Dokumenter i saken

Søknad frå Repstad Anlegg AS av 8.9.26
Div. telefoner

Søknaden

SØKNAD OG FORHÅNDSVARSEL

Heving og transport av 912 Gravelekter i Færder nasjonalpark
Dato: 28. august 2026
Fra: Repstad Anlegg AS, på vegne av Breakwaters AS
Posisjon: 59.039186° N / 10.561422° Ø
Planlagt oppstart: Etter 16. september 2026

1. Søknadens formål
På vegne av eier Breakwaters AS søker Repstad Anlegg AS om nødvendige tillatelser og dispensasjoner, og varsler samtidig om planlagt heving av den sunkne 912 Gravelekter ved posisjon 59.039186° N / 10.561422° Ø i Færder nasjonalpark.
Brevet er utformet som en felles henvendelse til berørte myndigheter. Vi ber hver mottaker behandle saken innenfor sitt myndighetsområde og opplyse dersom tiltaket krever ytterligere søknader, samtykker, varsler, dokumentasjon eller samordning utover det som fremgår her.

2. Bakgrunn og dokumentert tilstand
Repstad Anlegg AS gjennomførte ROV- og multibeaminspeksjon av lekteren 22. april 2026. Den reviderte inspeksjonsrapporten er datert 5. mai 2026 og følger som vedlegg 1.
• Lekteren ligger på et flatt, mudderpreget område på ca. 110 meters vanndyp.
• Den ligger i naturlig orientering med støttebeina vendt oppover.
• Det ble ikke observert strukturelle skader eller deformasjoner.
• Lekteren er ca. 16 × 8 meter og har en anslått løftevekt på 60–70 tonn.
• ROV-inspeksjonen dokumenterte tilgjengelig løfteøye og øvrige relevante konstruksjonsdetaljer.

3. Planlagt gjennomføring
Forberedende ROV-operasjon: *Før selve hevingen monteres løfteanordningen på lekteren ved bruk av ROV. Arbeidet utføres uten bemannet dykking.*
Klargjøring: *Når løfteanordningen er montert, legges tilkoblingen klar og markeres med bøye. Bøyen og eventuell merking etableres slik at de ikke skaper fare eller unødig hinder for sjøtrafikken.*
Valg av løftedag: *Etter 16. september 2026 velges en dag med egnede og stabile vær-, bølge- og strømforhold. Endelig dato fastsettes først når forsvarlig gjennomføring kan bekreftes.*
Heving: *Flytekranen Taklift benytter den ferdig monterte løfteanordningen og løfter lekteren kontrollert opp fra sjøbunnen og ut av vannet.*
Omlasting: *Lekteren plasseres på en ny, egnet transportlekter og sikres for sjøtransport.*
Transport: *Transportlekteren slepes til Kristiansand, hvor 912 Gravelekter skal inspiseres nærmere og repareres.*

4. Løftefartøy og kapasitet
Taklift er konstruert som en A-frame sheerleg-flytekran. Oppgitt kapasitet er:
• 400 tonn ved 45 meters høyde og 14 meters radius.
• Med jib-utstyr: 200 tonn ved 76 meters høyde.
Den anslåtte løftevekten på 60–70 tonn ligger godt innenfor fartøyets oppgitte kapasitet. Endelig løftearrangement, løftepunkter, rigging, stabilitet, arbeidsradius, lasttilfeller og operasjonelle begrensninger dokumenteres i detaljert løfteplan og risikovurdering før operasjonen.

5. Miljøforhold og forurensningsberedskap
Lekteren skal være tom for diesel, hydraulikkolje, kjemikalier og annet miljøfarlig avfall. Dette ble kontrollert før slepet som gikk forut for forliset. På dette grunnlaget er det ikke identifisert fare for forurensning fra lekteren under den planlagte hevingen.
Selv om det ikke er forventet utslipp, vil operasjonen gjennomføres etter føre-var-prinsippet. Følgende beredskap etableres:

• Oljelenser tilgjengelig og lagt ut rundt arbeids-/mottaksområdet der dette er operativt hensiktsmessig.
• Absorbenter, oppsamlingsutstyr og annet nødvendig oljevernutstyr tilgjengelig på arbeidsfartøyene.
• Visuell overvåking av sjøoverflaten under heving, omlasting og sikring.
• Beredskap for umiddelbar stans, begrensning og varsling dersom det mot formodning observeres utslipp.

ROV- og multibeamundersøkelsen viser mudderpreget bunn. Det kan derfor oppstå lokal og kortvarig oppvirvling av sediment når lekteren frigjøres fra bunnen. Denne oppvirvlingen vil kun være på 110 meters vanndyp, og vil medføre minimal risiko for turbiditet. Løftet vil bli utført rolig og kontrollert for å begrense denne påvirkningen. Det planlegges ikke mudring, graving, sprengning eller permanent inngrep i sjøbunnen.

6. Naturmiljø og Færder nasjonalpark
Tiltaket har som formål å fjerne et sunket fartøy fra nasjonalparken og tilbakeføre området til en tilstand uten den fremmede konstruksjonen. Operasjonen er midlertidig og avsluttes når lekteren, løfteutstyret, bøyer og øvrig midlertidig utstyr er fjernet.
Endelig tidspunkt velges med hensyn til vær, sikkerhet og eventuelle miljøfaglige føringer fra nasjonalparkforvaltningen og Statsforvalteren. Vi ber om tilbakemelding dersom det gjelder særlige restriksjoner knyttet til naturtyper, fugleliv, gyteområder, sjøbunn eller andre verneverdier på lokaliteten eller i den aktuelle perioden.

7. Sjøtrafikk, merking og varsling
Operasjonen vil bli planlagt slik at påvirkningen på alminnelig ferdsel blir minst mulig. Arbeidsområdet, løfteoperasjonen, bøyeleggingen og slepet koordineres med Kystverket og eventuelt annen lokal farvannsmyndighet. Pålagte krav til merking, vakthold, AIS, navigasjonsvarsel og kommunikasjon med sjøtrafikksentral eller kystradio vil bli fulgt.

8. HMS og operasjonell dokumentasjon
Repstad Anlegg AS er ansvarlig utførende og vil før mobilisering ferdigstille nødvendig operasjonell dokumentasjon, herunder:
• Detaljert løfteplan med verifisert vekt, løftepunkter, rigging og kapasitet
• Risikovurdering/SJA og beredskapsplan
• Plan for merking, kommunikasjon, slep og sikring på transportlekter
• Dokumentasjon for sertifisert kran, løfteredskap og kvalifisert personell
Operasjonen gjennomføres med ROV og uten planlagt bemannet dykking. Dersom gjennomføringsmetoden endres og arbeidsdykking blir nødvendig, vil dette bli utført av registrert dykkevirksomhet i samsvar med gjeldende krav.

9. Anmodning om behandling og tilbakemelding
Vi ber om:
• Bekreftelse på mottak av søknaden/varselet.
• Opplysning om tiltaket krever tillatelse, dispensasjon, samtykke eller annen formell , utover dette varselet/søknaden?
• Tillatelse til å montere midlertidig bøye festet til løfteanording i forkant av operasjonen.
• Eventuelle vilkår som må innarbeides i løfte- og beredskapsplanen.
• Opplysning om andre myndigheter, rettighetshavere eller faginstanser som må varsles eller godkjenne tiltaket.

• Tilbakemelding om ytterligere dokumentasjon som ønskes før endelig vedtak eller oppstart. Arbeidet vil ikke bli iverksatt før nødvendige myndighetsavklaringer og tillatelser foreligger. På grunn av planlagt gjennomføring etter 16. september 2026 ber vi om tilbakemelding så snart som praktisk mulig.

10. Vedlegg
• Vedlegg 1: Repstad Inspeksjonsrapport – 912 Gravelekter, revidert, datert 5. mai 2026.

Søknaden er vurdert i samsvar med

Færder nasjonalparkstyre er vernemyndighet for Færder nasjonalpark. Nasjonalparkforvalter har fullmakt til å gi tillatelser i samsvar med verneforskriften i saker av mindre prinsipiell betydninger og i henhold til vedtektene for Færder nasjonaparkstyre. Denne myndighet er delegert fra nasjonalparkstyret
Søknaden er vurdert etter verneforskriften for Færder nasjonalpark, § 3, pkt. 1.1: Området er vernet mot inngrep av enhvert art, …. mudring og dumping, påfylling av sand eller skjellsand på sjøbunn eller strender, sprengning og boring….opplisting av tiltak er ikke uttømmende.

Det finnes ingen dispenserte unntaksbestemmelser for denne type tiltak, og søknaden behandles etter verneforskriften for Færder nasjonalpark § 4 – Generelle dispensasjonsbestemmelser (NML § 48).

Verneforskrift og verneformål

Formålet med opprettelsen av Færder nasjonalpark er å bevare et større naturområde med representative økosystemer ved kysten i ytre Oslofjord med særlig vekt på landskap, naturtyper, arter og geologiske forekomster på land og i sjø og som er uten tyngre naturinngrep (utdrag).
Videre er formålet å ta vare på(utdrag)
- representative økosystemer med variasjonsbredden i naturmangfold, herunder arter, bestander, naturtyper, geologi og økologiske prosesser
- det opprinnelige skjærgårdslandskapet og det marine miljøet, herunder kulturminner på land og i sjø

Verneforskriften § 3, I nasjonalparken skal ingen varig påvirkning av naturmiljø eller kulturminner finne sted, med mindre slik påvirkning er en forutsetning for å ivareta verneformålet.
§ 3, pkt 1.1: området er vernet mot inngrep av enhver art……., mudring og dumping, påfylling av sand eller skjellsand på sjøbunn eller strender, sprengning og boring….opplisting av tiltak er ikke uttømmende.
Det finnes ingen dispenserte unntaksbestemmelser for denne type tiltak, og søknaden behandles etter verneforskriften for Færder nasjonalpark § 4 – Generelle dispensasjonsbestemmelser (NML § 48).

I henhold til naturmangfoldloven § 7 skal prinsippene i §§ 8-12 legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet. Vurderingen skal fremgå av beslutningen. Prinsippene gjelder kunnskapsgrunnlaget, føre-var-prinsippet, økosystem tilnærming og samlet belastning, hvem som skal bære kostnadene ved miljøforringelse, samt miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder.

Vurdering

Verneforskriftens § 3: I nasjonalparker skal ingen varig påvirkning av naturmiljø eller kulturminner finne sted, med mindre slik påvirkning er en forutsetning for å ivareta verneformålet.
§ 3, pkt. 1.1 beskriver at området er vernet mot inngrep av enhver art. Bestemmelsene i § 3, pkt. 1.2 angir hva man likevel kan gjøre innenfor verneforskriften. Tiltaket faller ikke inn under noen av kulepunktene i § 3, pkt. 1.2. § 3, pkt. 1.3 dispenserte unntaksbestemmelser som forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til etter søknad. Tiltak faller ikke inn under disse bestemmelsene.
Det gis ingen unntaksbestemmelser for omsøkt tiltak, søknaden må behandles som dispensasjonssøknad etter § 4, Generelle dispensasjonsbestemmelser:
Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra forskriften dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig, jf. Naturmangfoldloven § 48.

Hovedrammen for denne dispensasjonsbestemmelsen er at aktiviteten ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig og heller ikke stride mot vernevedtakets formål. Begge vilkår må være oppfylt.

Dispensasjon § 4 skal vurderes strengt. Miljødirektoratets rundskriv om forvaltning av verneforskrifter (M106-2014): «*Dispensasjonsbestemmelsen er i utgangspunktet ment for uforutsette tilfeller eller spesielle/særlige tilfeller som ikke ble vurdert ved opprettelsen av verneområdet, i første rekke bagatellmessige inngrep eller forbigående forstyrrelser.»* (s.11). Jf. videre avklaringer i rundskrivet skal den generelle dispensasjonsbestemmelsen ikke benyttes til å utvide rammen som er etablert gjennom verneforskriften. Det følger av dette at dispensasjonsbestemmelsen kun skal nyttes i særlige tilfeller og som en sikkerhetsventil for tiltak som ikke kunne forutses på vernetidspunktet.

Tiltaket omfatter heving av en lekter av størrelse 16x8 meter. Etter ROV undersøkelser uført av Repstad Anlegg AS, beskrives at lekteren ligger på flatt, mudderpreget området på ca. 110 m vanndyp. Lekteren ligger innenfor grensen til Færder nasjonalpark.

Bløtbunn består av avsetninger av sand, slam og leire og finnes overalt på dypere vann hvor det er lite strøm og vannbevegelser. Over tid bygges bunnsedimentene opp av partikler som sedimenterer gjennom vannsøylen. I bunnsedimentene er det noe organisk materiale som i hovedsak er rester etter dødt planteplankton, rester av alger og sjøgras fra grunne områder og planterester fra land. Alt dette materialet utgjør viktig næringstilbud til organismene på bløtbunn på dypere områder, hvor det ikke er tilstrekkelig lys for planteproduksjon.

Mudderbunn er viktig leveområde for et stort mangfold av bunndyrsamfunn. I bløtbunnsområder finnes arter nedgravd i sedimentene, for eksempel børstemark, på bunnoverflaten finnes arter som nesledyr, snegl, krepsdyr og i vannet liket over bunnen finnes reker, små krepsdyr og fisker. Svært mange av artene ernærer seg på det organiske materialet i bunnsedimentet. Her kan også finnes stående arter som bløtbunnskoraller, piperensere, sjøfjær. Bunnområdene i store deler av nasjonalparken er ikke kartlagt i detaljer, med bløtbunnsområder er generelt viktige både i strandsonen og dypere bløtbunnsområder.

Et av forvaltningsmålene i forvaltningsplanen for Færder nasjonalpark er: *Det biologiske mangfoldet i dype bløtbunnsområder skal opprettholdes eller øke.*

Den sunkne lekteren, som har en størrelse på 16x8 meter utgjør et fremmedelement i nasjonalparken, med en potensiell negativ påvirkning på verneverdiene.

Tiltakshaver skriver at det ikke ble observert strukturelle skader eller deformasjoner på lekteren, og at lekteren skal være tom for diesel, hydraulikkolje, kjemikalier og annet miljøfarlig avfall. Tiltakshaver har ikke identifisert fare for forurensning fra lekteren ved en hevingsaksjon. Tiltakshaver beskriver at de likevel vil gjennomføre aksjonen etter føre-var-prinsippet og etablerer beredskap med lenser, oppsamlingsutstyr og visuell overvåking av sjøoverflaten. Beredskap for umiddelbar stans, begrensning og varsling dersom det mot formodning observeres utslipp.

Tiltakshaver skriver at oppvirvling vil være lokal og kortvarig, og at det vil være minimal risiko for turbiditet. Løftet vil bli utført rolig og kontrollert for å begrense denne påvirkningen.

En hevingsaksjon på mudderbunn vil føre til en forstyrrelse i form av lokal oppvirvling av sediment og mulig forstyrrelse på eventuelle bunnlevende organismer. Oppvirvlede sedimimenter kan legges seg over bunndyr og filtrerende organismer, og dermed redusere deres overlevelse.

Det er forvaltningens vurdering at en dispensasjon kan vurderes. Tiltaket vurderes ikke å stride mot formålet, og påvirker ikke verneverdiene nevneverdig.

Det påpekes at selv om tiltaket ikke vurderes å være i strid med verneformålet, eller ha nevneverdig betydning for verneverdiene, utløser ikke dette en rett til dispensasjon. Oppfyllelse av vilkårene er premisset for at forvaltningsmyndigheten kan vurdere dispensasjon.
Forvaltningen skal også vurdere samlet belastning på verneverdiene, og tiltaket opp mot alle tiltak som kan påvirke verneverdiene.

Påvirkningen vurderes å være kortvarig. Heving av lekteren er positivt med hensyn til verneverdiene på lang sikt. Liggende på sjøbunn vil lekteren utgjøre et fremmedelement og potensiell forsøpling. Lekteren vil kunne ha påvirkning på bunnsamfunnet og økosystemene på lang sikt.

Tiltakshaver skriver at «tiltaket har som formål å fjerne et sunket fartøy fra nasjonalparken og tilbakeføre området til en tilstand uten den fremmede konstruksjonen.»

Av hensyn til verneverdiene, potensiell forsøpling og potensiell påvirkning på bunnlevende organismer, vurderer forvaltningen at det er ønskelig å fjerne lekteren. Tiltaket vurderes å være et unntak som ikke kunne forutsees på vernetidspunktet.

Lekterens posisjon ligger innenfor Færder nasjonalpark (figur A).

Figur A – lekterens posisjon

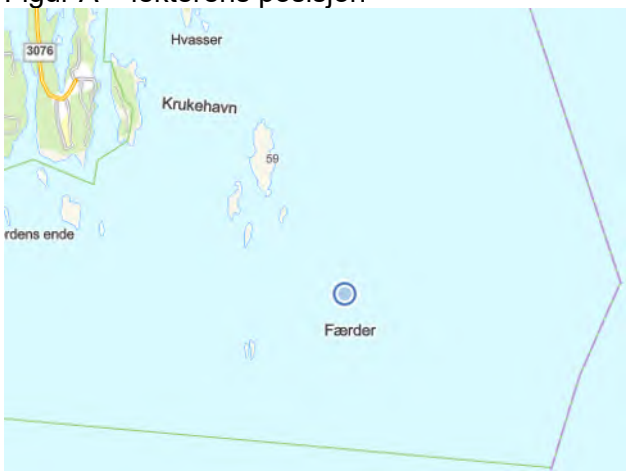

Lekterens posisjon er ikke i umiddelbar nærhet til sjøfuglområder. Området rundt Store Færder og nærliggende øyer og skjær, er et viktig område for sjøfugl. Posisjonen er ca. 2,5 km fra øyene. Perioden med ferdselsforbud, 14.-4-15.7 er den mest sårbare perioden for sjøfugl, og hevingsaksjonen vil foregå høsten 2026. Aksjonen vurderes å være kortvarig og vurderes ikke å være en stor belastning for sjøfugl i perioden.

Aksjonen er planlagt gjennomført etter 16. september 2026, men tiltakshaver skriver at man er avhengig av en dag med egnede og stabile vær-, bølge- og strømforhold. Det vurderes at en tillatelse bør gis for en gitt periode, slik at aksjonen gjennomføres under best mulig forhold.

Naturmangfoldloven §§ 8-12
§ 8 – Kunnskapsgrunnlaget. Kunnskapsgrunnlaget vurderes som godt nok. Tiltakshaver har gitt en grundig og omfattende beskrivelse av hevingsaksjonen. Tiltakshaver har også gjennomført grundige undersøkelser av sjøbunn og lekterens beliggenhet. Selv om tiltakshaver mener det ikke er fare for forurensning, vil aksjonen gjennomføres med høy beredskap, i henhold til føre-var-prinsippet.
§ 9 – Føre-var-prinsippet. Kunnskapsgrunnlaget vurderes som godt nok. Det kan også vurderes om føre-var-prinsippet kommer til anvendelse ved at lekteren tillatels hevet. Det er usikkerhet om hvilken påvirkning og potensiell skade lekteren vil kunne påføre verneverdiene ved å bli liggende på sjøbunnen i nasjonalparken.
§ 10 – Økosystemtilnærming og samlet belastning. En påvirkning av et økosystem skal vurderes ut fra den samlede belastning som økosystemet er eller vil bli utsatt for. Økosystemet vil bli utsatt for enn viss belastning ved heving av lekteren. Det vil forekomme oppvirvling av sedimenter ved aksjonen. Ifølge tiltakshaver vil denne oppvirvlingen være lokal og kortvarig. Det vurderes at belastningen er akseptabel. Økosystemet vil bli utsatt for en mer langvarig belastning ved at lekteren blir værende på sjøbunn, med potensielt større påvirkning på økosystemene i bunnsedimentene.
§ 11 – Kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver. Ifølge søknaden til tiltakshaver er det ikke identifisert fare for forurensning fra lekteren under den planlagte hevingen. Tiltakshaver beskriver selv føre-var-prinsippet og etablerer beredskap. Tiltakshaver er ansvarlig for eventuelle kostnader knyttet til miljøforringelse.

§ 12 – Miljøforsvarlige teknikker og metoder. Vurderingen er at det skal tas utgangspunkt i slike driftsmetoder og slik teknikk at det unngås skade eller begrensning av skade. Det vurderes at § 12 er ivaretta ved gjennomføring av beskrevet metode, og ved bruk av føre-var-prinsippet ved beredskap som beskrevet.

Klage

Vedtaket kan klages inn for Miljødirektoratet av partene i saken eller andre som har rettslig klageinteresse med ein frist på 3 uker jf. forvaltningsloven § 28. En eventuell klage skal rettes til Miljøvdirektoratet, men sendes til Færder nasjonalparkstyre.

Med hilsen

Anne Sjømæling
nasjonalparkforvalter

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:

Statsforvalteren i Vestfold og Telemark	Postboks 2076	3103	TØNSBERG
Vestfold fylkeskommune	Postboks 1213 Trudvang	3105	TØNSBERG
Færder kommune			
Forum for Natur og Friluftsliv i Vestfold	Stadionveien 5	3214	SANDEFJORD

Færder
nasjonalparkstyre

Postadresse
Postboks 2076
3103 TØNSBERG

Besøksadresse
Grev Wedels gate 1
3111 Tønsberg

Kontakt
Sentralbord: +47 33 37 10 00
Direkte: +47 33371177
sfvtpost@statsforvalteren.no
https://nasjonalparkstyre.no/ferder

Norconsult Norge AS

Saksbehandlar Anne Sjømæling **Vår ref.** 2026/9640-4 432.3 **Dykkar ref.** **Dato** 14.09.2026

Delegert vedtak

Delegasjonssak	

Vedtak - Færder nasjonalpark - Færder fyr - 35/1 - riving av DGPS stasjon

Vedtak

Norconsult Norge AS, v/Klungre, på vegne av Kystverket, gis tillatelse til riving av DGPS stasjonen på Tristein. Riving omfatter gittermast m/antenner, barduner, gjerde rundt instrumentbod, jordingsledninger og ca 130 m trekkerør som vist på figur A. Instrumentbod skal ikke rives. Tillatelsen er gyldig til 31.12.26. Tillatelsen gis i henhold til verneforskriften for Færder nasjonalpark, § 4 – Generelle dispensasjonsbestemmelser (NML § 48).
Tillatelsen gis på følgende vilkår:

- Instrumentbod skal ikke rives eller skades
- Det skal ikke benyttes motorisert kjøretøy til rivningsarbeidet
- Alt avfall skal fraktes til land og deponeres på etablert deponi
- Håndrevne maskiner skal være av en slik type at støy reduseres til minimum
- Det må utvises aktsomhet mot sjøfugl i området
- Trekkrør må fjernes med varsomhet, slik at minst mulig vegetasjon påvirkes
- Svaberg og fjell skal ikke skades
- Det er ikke tillatt å sprenge eller bore i fjell
- Det skal ikke tilføres masse som kan inneholde planterester eller frø, fremmedarter eller kjemisk forurenset
- Nasjonalparkstyre skal informeres når arbeid igangsettes og er utført
- Tillatelsen skal fremvises ved forespørsel

Dokumenter i saken

Søknad frå Norconsult Norge AS av 10.08.26
Vedtak frå Vestfold fylkeskommune av 05.08.26
Div. telefoner

Søknaden

Utdrag fra søknaden:

Søknad om dispensasjon - riving av DGPS-stasjon nær Færder fyr
Eg viser til kort telefonsamtale torsdag 6.august 2026. Norconsult Norge er engasjert av Kystverket som ansvarleg søkjar knytt til å rive eksisterande DGPS-stasjon nær Færder fyr. Kystverket ynskjer å fase ut alle DGPS-stasjonane i Norge (sjå vedlegg 5). Ein av desse ligg nær Færder fyr. Kva som konkret skal rivast er vist i vedlegga (V1-V4);
• Gittermast med antenner
• Barduner tilhøyrande gittermast
• Gjerde rundt instrumentboda. Instrumentboda skal ikkje rivast.
• Jordingsledningar som ligg synleg på fjellet
• Ca 130 m trekkerør med strøm og antenneledning, som er lagt synlig på fjell fra instrumentbod til maskinrommet på Færder

Korleis skal installasjonane fjernast?
Engasjert foretak i tiltaksklasse 2 skal utarbeide sikker jobb analyse (SJA) for kvar enkelt installasjon av omsyn til personell og minst mogleg skade på nærliggande bygningar og natur. Rivingsobjekta vil bli delt i høvelege storleikar slik at det er mogleg å fjerne dette manuelt og utan bruk av køyretøy. Det er føresett berre bruk av handdrivne maskiner. Rivingsobjekta vil bli transportert med båt frå kai til aktuelt deponi på fastlandet. Arbeidet vil bli utført på ein mest mogleg skånsam måte slik at natur- og kulturverdiane vert ivaretatt.
Det er gjort søk i artsdatabanken i rivingsområdet og det er ikkje funne raudlista plantar eller insekter (sjå vedlegg 6)

Når er det planlagt at tiltaket skal utførast?
Så snart som råd etter at det er gitt løyve.

Kystverket ynskjer å rive dei tekniske DGPS-installasjonane som ikkje lenger er i bruk (instrumenteringen er allereie skrudd av) og meiner fare for kollaps (tryggleik og skade på bygningar) og store vedlikehaldkostnader (økonomi) må vektast meir enn det kulturmiljøet desse installasjonane representerer.

Vi viser til uttale frå kulturminnefaglig seniorrådgiver Siv Senneset i Kystverket (sjå vedlegg 7).: ***«Kystverket vurderer at å fjerne antenneanlegget ikke vil forandre det unike fyranlegget sin karakter eller motvirke formålet med fredningen. Kystverket vurderer at å fjerne det nye antenneanlegget vil styrke det 43 meter høye støpejernstårnet som samlende element. Tårnet er landets nest høyeste og tredje eldste og fjerning av bardunert gittermast vil bidra til en bedre opplevelse av bygningsmiljøets historiske identitet.***
Fjerningen vurderes som en tilbakeføring til et tidligere utrykk og mer autentisk karakter for området rundt den freda fyrstasjonen.»

Det vart 30.06.2026 sendt søknad om dispensasjon etter kulturminneloven §19 tredje ledd til Vestfold fylkeskommune jfr. forvaltningsplanen for Færder fyrstasjon. Vi mottok positivt vedtak 05.08.2026 (sjå vedlegg 8)

Vi har hatt dialog med Færder kommune ang. evt. søknadsplikt. Kommunen konkluderte (25.06.2026) først med at rivinga var søknadspliktig (vedlegg 9), men ei fersk forskriftsendring pr. 1.07.2026 medfører at vi ikkje treng å sende søknad til kommunen (vedlegg 10). Færder kommune vil likevel få ei orientering når alle løyver er på plass.

Vi ber om eit snarleg svar på dispensasjonssøknaden.
Med venleg helsing

Søknaden er vurdert i samsvar med

Færder nasjonalparkstyre er vernemyndighet for Færder nasjonalpark. Nasjonalparkforvalter har fullmakt til å gi tillatelser i samsvar med verneforskriften i saker av mindre prinsipiell betydninger og i henhold til vedtektene for Færder nasjonaparkstyre. Denne myndighet er delegert fra nasjonalparkstyret.

Søknaden er vurdert etter verneforskriften for Færder nasjonalpark, § 3, pkt. 1.1: Området er vernet mot inngrep av enhvert art, …. Riving av bygninger, oppføring og ombygging av varige eller midlertidige bygninger…sprenging og boring…opplisting av tiltak er ikke uttømmende. Søknaden faller ikke inn under dispenserte unntaksbestemmelser i § 3, pkt. 1.2 og søknaden behandles etter verneforskriftens § 4 – Generelle dispensasjonsbestemmelser (NML § 48).

Verneforskrift og verneformål

Formålet med opprettelsen av Færder nasjonalpark er å bevare et større naturområde med representative økosystemer ved kysten i ytre Oslofjord med særlig vekt på landskap, naturtyper, arter og geologiske forekomster på land og i sjø og som er uten tyngre naturinngrep (utdrag).
Videre er formålet å ta vare på(utdrag)
- representative økosystemer med variasjonsbredden i naturmangfold, herunder arter, bestander, naturtyper, geologi og økologiske prosesser
- det opprinnelige skjærgårdslandskapet og det marine miljøet, herunder kulturminner på land og i sjø

Verneforskriften § 3, I nasjonalparken skal ingen varig påvirkning av naturmiljø eller kulturminner finne sted, med mindre slik påvirkning er en forutsetning for å ivareta verneformålet.

§ 3, pkt 1.1: *: Området er vernet mot inngrep av enhvert art, …. Riving av bygninger, oppføring og ombygging av varige eller midlertidige bygninger… sprengning og boring… opplisting av tiltak er ikke uttømmende.*

Det vises også til § 3, pkt. 3.1: Dyrelivet, herunder hi, reir, hekke-, yngle, og gyteplasser, er vernet mot skade og unødig forstyrrelse, og til § 3, pkt. 2.1: Vegetasjon på land og i sjø, herunder døde busker, trær og ilanddrevet tang og tare er vernet mot skade og ødeleggelse. Planting og såing er kke tillatt. Nye plantearter må ikke innføres.

§ 4 skal være en unntaksregel og skal fungere som sikkerhetsventil for tiltak som ikke kunne forutsees eller spesielle/særskilte tilfeller som ikke ble vurdert på vernetidspunktet. Den generelle dispensasjonsbestemmelsen i Naturmangfoldloven § 48 kan ikke anvendes for å utvide rammen som er satt i vernevedtaket.

§ 4: Generelle dispensasjonsbestemmelser: *Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra forskriften der det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlig samfunnsinteresser*

gjør det nødvendig, jf. Naturmangfoldloven § 48.
Avgjørende for om dispensasjon kan gis er at tiltaket ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig.

Det påpekes at selv om tiltaket vurderes å ikke være i strid med verneformålet, eller ha nevneverdig betydning for verneverdiene, utløser ikke dette en rett til dispensasjon.

Det pekes på Miljødirektoratets veileder «Rundskriv om forvaltning av verneforskrifter, M106-2014»: *Det følger av forarbeidene til naturmangfoldloven at den generelle dispensasjonsbestemmelsen i § 48 ikke kan anvendes for å utvide den rammen som er trukket opp i vernevedtaket. Bestemmelsen skal være en sikkerhetsventil for tiltak som ikke kunne forutses eller spesielle/særskilte tilfeller som ikke ble vurdert på vernetidspunktet.*

I henhold til naturmangfoldloven § 7 skal prinsippene i §§ 8-12 legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet. Vurderingen skal fremgå av beslutningen. Prinsippene gjelder kunnskapsgrunnlaget, føre-var-prinsippet, økosystem tilnærming og samlet belastning, hvem som skal bære kostnadene ved miljøforringelse, samt miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder.

Vurdering

Tiltaket skal vurderes etter verneforskriften, der det i § 3, pkt. 1.1 fremgår at området er vernet mot denne type inngrep: *1.1: Området er vernet mot inngrep av enhvert art, …. Riving av bygninger, oppføring og ombygging av varige eller midlertidige bygninger… sprengning og boring… opplisting av tiltak er ikke uttømmende.*
Tiltaket faller ikke inn under unntaksbestemmelsene i § 3 pkt. 1.2. Tiltaket må derfor vurderes etter de generelle dispensasjonsbestemmelsene i § 4 – (Naturmangfoldlovens § 48), som åpner for at forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra forskriften dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig.

I formålet for Færder nasjonalpark inngår også å ivareta naturverdier, men også i tillegg kulturminner og geologi.

Kystverket, v/Norconsult Norge AS ønsker å rive en såkalt DGPS stasjon, dvs. en gittermast med antenner, barduner tilhørende gittermasten, gjerde rundt en instrumentbod, synlige jordingsledninger og ca. 130 m trekktør med strøm og antenneledning, som er lagt synlig på fjell fra instrumentbod til maskinrommet på Færder.
Instrumentboden skal ikke rives.

Plassering av gittermasten er vist på figur A, samt trekkerør som ønskes fjernet. Figur A viser også utskipningskai.

Figur A

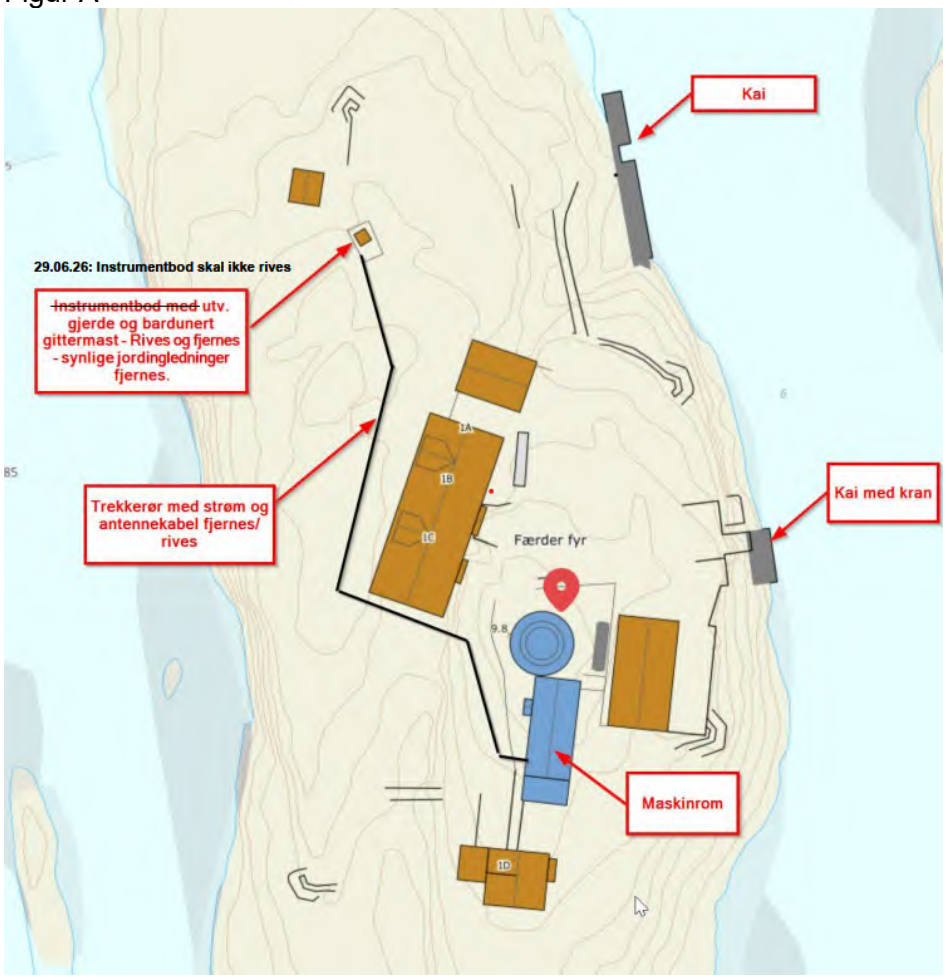

Tiltakshaver vil få utarbeidet en sikker jobb analyse (SJA) for hver enkelt installasjon av hensyn til personell og minst mulig skade på nærliggende bygninger og natur. De skriver videre at rivingsobjektene vil bli delt i passende størrelser slik at det vil bli mulig å fjerne dette manuelt og utan bruk av kjøretøy. Det forutsettes kun bruk av hånddrevne maskiner. Rivingsobjektene vil bli transportert ut med båt frå kai, og til aktuelt deponi på fastlandet. Videre beskrives at arbeidet vil bli utført på en mest mulig skånsom måte slik at natur- og kulturverdiene blir ivaretatt.

Tiltakshaver har gjort søk i artsdatabanken og innhentet kulturminnefaglig uttalelse frå Kystverket, og innhentet dispensasjonsvedtak frå Vestfold fylkeskommune som kulturminnemyndighet, samt en uttalelse frå Færder kommune.

Verneforskriften for Færder nasjonalpark gjelder parallelt og samtidig med aktuelle særlover. Et eventuelt tiltak må oppfylle kravene både etter verneforskriften/naturmangfoldloven og etter det regelverket tiltaket ellers reguleres etter. Forskrifter gitt med hjemmel i naturvern- eller naturmangfoldloven vil normalt gå foran andre lover eller forskrifter viss det er motstrid.

Kulturminnefaglig hos Kystverket konkluderer med at *antenneanlegget ikke er en vesentlig del av det kulturhistoriske bygningsmiljøet og området rundt, som er grunnlaget for fredningen. Antenneanlegget ble etablert som et viktig sikkerhetstiltak for navigering til sjøs, men er ikke lenger relevant.*

Kystverket vurderer at å fjerne antenneanlegget ikke vil forandre det unike fyranlegget sin karakter eller motvirke formålet med fredningen. Kystverket vurderer at å fjerne det nye antenneanlegget vil styrke det 43 meter høye støpejernstårnet som samlende element. Tårnet er landets nest høyeste og tredje eldste og fjerning av bardunert gittermast vil bidra til en bedre opplevelse av bygningsmiljøets historiske identitet. Fjerningen vurderes som en tilbakeføring til et tidligere utrykk og mer autentisk karakter for området rundt den freda fyrstasjonen.

Vestfold fylkeskommune skriver i sitt vedtak:
Vedtak om dispensasjon
Vestfold fylkeskommune er regional kulturminnemyndighet, og har anledning til å gjøre unntak fra vedtak om fredning og fredningsbestemmelser i medhold av forskrift av 15.02.2019 om faglig ansvarsfordeling mv etter kulturminneloven.

Det gis med dette dispensasjon til tiltak 1, 2 og 3, jf. kml § 19 tredje ledd.
Dispensasjonen gis på følgende vilkår:
1. Vestfold fylkeskommune blir varslet når arbeidene starter og dersom det oppstår forhold som ikke dekkes av dispensasjonen.
2. Alle involverte skal gjøres kjent med dispensasjonens innhold og dispensasjonen skal være tilgjengelig på stedet
3. Privatrettslige forhold må være avklart og påvirkes ikke av vårt vedtak
4. Alle endringer dokumenteres og sluttrapport sendes fylkeskommunen
5. Tiltaket kan ikke igangsettes før andre myndigheter har gitt tillatelse (se eget avsnitt).
Hensynet til naturmangfold skal være vurdert av Færder nasjonalparkstyre, og ivaretatt av søker, før tiltaket igangsettes.
Dispensasjonen er gyldig i tre år etter at den er mottatt/gitt. Dersom tiltaket ikke er gjennomført i løpet av tre år, må det søkes om ny dispensasjon for tiltaket.

I henhold til at byggesaksforskrift § 4-3 første ledd bokstav c. nå er oppdatert, er riving unntatt fra byggesaksbehandling hos kommunen (trådte i kraft 01.07.26).

Nasjonalparkforvaltningen skal vurdere søknaden etter verneforskriften for Færder nasjonalpark. Verneverdiene omfatter både naturverdier, kulturminner og geologi.

Nasjonalparkforvaltningen merker seg uttalelsen fra kulturminnefaglig person i Kystverket, at det å fjerne DGPS stasjonen med tilhørende utstyr ikke vil forandre det unike fyranleggets karakter, men at det snarere vil styrket støpejernstårnet som samlende element. I tillegg skal heller ikke instrumentboden rives, siden den vurderes å være eldre enn de øvrige DGPS installasjonene. Verneforskriftens formål vurderes således å være ivaretatt med hensyn til kulturminner.

Det er ikke registrert rødlistede karplanter, mose eller insekter i artsdatabanken på omsøkt område. Tristein (alle øyene) er viktige områder for sjøfugl, og både gråmåke (VU), teist (NT) og ærfugl (VU) er registrert i området, og fleire rundt den nordre delen av Tristein, der tiltaket

ønskes gjennomført. Disse artene er utsatt for forstyrrelse, og særlig utsatt i perioden 15.4-15.7 – perioden med hekking og ferdselsforbud. Det er imidlert også kjent kunnskap at sjøfugl er sårbare på høsten, både i myteperioden (juli-oktober) men også i vinterperioden med næringssøk som er viktig for å være rustet til en lang hekkesesong. Metode for gjennomføring og redskapsbruk vil derfor være avgjørende for eventuell påvirkning på verneverdiene. Det er også registrert sårbare arter på de to andre øyene i Tristein-gruppen.

Arter som mose og livskraftige kartplanter (LC) har en verdi sjølv om de ikke er rødlistede og skal ikke utsettes for unødig slitasje eller påvirkning. Det vises til § 3, pkt. 2.1*: Vegetasjon på land og i sjø, herunder døde busker, trær og ilanddrevet tang og tare er vernet mot skade og ødeleggelse. Planting og såing er ikke tillatt.*

Glattslipte svaberg inngår også i verneformålet til Færder nasjonalpark. En eventuell ødeleggelse/synlig slitasje på svabergene er en irreversibel påvirkning av verneverdiene. Svabergene har blitt til gjennom millioner av år.

Det er forvaltningens vurdering at dispensasjon kan vurderes. Formålet strider ikke mot verneformålet og påvirker ikke verneverdiene nevneverdig. Denne vurderingen forutsetter en eventuell tillatelse med vilkår, hvor metode og tidspunkt for gjennomføring vil være avgjørende.

Det vises til § 3, pkt. 3.1 hvor alt dyrelivet er vernet mot unødig forstyrrelse. Valg av metode for riving og bruk av motorisert utstyr vil være avgjørende for en skånsom utførelse.

Det påpekes at selv om tiltaket vurderes å ikke være i strid med verneformålet, eller ha nevneverdig betydning for verneverdiene, utløser ikke dette en rett til dispensasjon.

Naturmangfoldloven §§ 8-12
§ 8 – Kunnskapsgrunnlaget. Tiltakshaver har gjort en grundig redegjørelse for metode og innhentet kulturfaglige uttalelser. TIltakshaver er også kjent med artsdatabanken og har innhentet informasjon derfra. Kunnskapsgrunnlaget vurderes som godt nok.

§ 9 – Føre-var-prinsippet. Prinsippet vurderes å være ivaretatt ved vilkår knyttet til gjennomføring av tiltaket. Bruk av metode vil også være avgjørende.

§ 10 – Økosystemtjenester og samlet belastning. En påvirkning av et økosystem skal vurderes ut fra den samlede belastning som økosystemet er eller vil bli utsatt for. Tristein ligger langt fra land og er en liten øy. Påvirkningen fra besøkende er foreløpig akseptabelt, og Kystverkets bruk av stedet er også av mindre omfang. Det er få eller ingen tiltak i området, og belastningen ved å gjennomføre omsøkte tiltak på gitte vilkår, vurderes å være akseptabel.

§ 11 – Kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver. Det vurderes at dersom tiltaket gjennomføres som omsøkt, med minimalt med utstyr vil eventuell miljøforringelse unngås. Det påhviler tiltakshaver et ansvar for å redusere en mulig påvirkning på verneverdiene. Skulle det imidleritd oppstå akutt forurensning, eller miljøforringelse i større eller mindre grad, vil tiltakshaver være ansvarlig for kostnadene knyttet til oppretting.

§ 12 – Miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder. For å unngå eller begrense skader på naturmangfoldet skal det tas utgangspunkt i slike driftsmetoder og slik teknikk og lokalisering som, ut fra en samlet vurdering av tidligere, nåværende og fremtidig bruk av mangfoldet og økonomiske forhold, gir de beste samfunnsmessige resultater. Tiltakshaver har beskrevet en skånsom metode for riving, uten bruk av motorisert kjøretøy, men med hensyn til omgivelsene. Det vurderes at beskrivelsen er god nok.

Klage

Vedtaket kan klages inn for Miljødirektoratet av partene i saken eller andre som har rettslig klageinteresse med ein frist på 3 uker jf. forvaltningsloven § 28. En eventuell klage skal rettes til Miljøvdirektoratet, men sendes til Færder nasjonalparkstyre.

Med hilsen

Anne Sjømæling
nasjonalparkforvalter

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:

Statsforvalteren i Vestfold og Telemark	Postboks 2076	3103	TØNSBERG
Vestfold fylkeskommune	Postboks 1213 Trudvang	3105	TØNSBERG
Færder kommune	Postboks 250	3163	NØTTERØY
Forum for Natur og Friluftsliv i Vestfold	Stadionveien 5	3214	SANDEFJORD

Færder
nasjonalparkstyre

Postadresse
Postboks 2076
3103 TØNSBERG

Besøksadresse
Grev Wedels gate 1
3111 Tønsberg

Kontakt
Sentralbord: +47 33 37 10 00
Direkte: +47 33371177
sfvtpost@statsforvalteren.no
https://nasjonalparkstyre.no/ferder

Vestfold fylkeskommune v/Freddy Samson Fagerheim
Postboks 1213 Trudvang
3105 TØNSBERG

Saksbehandlar Anne Sjømæling **Vår ref.** 2026/8843-5 432.3 **Dykkar ref.** **Dato** 15.09.2026

Delegert vedtak

Delegasjonssak	

Avslag - Færder nasjonalpark - foto og video med drone - luft- og undervannsdrone - Vestfold fylkeskommune

Vedtak

Dispensasjonsøknaden fra Vestfold fylkeskommune, v/Freddy S Fagerheim avslås. Søknaden gjelder filming med drone i hele Færder nasjonalpark.

Forvaltningsmyndigheten har sett en økning i antall dispensasjonssøknader om droneflyvning, og forventer en fortsatt økning.
Selv om opptakene kan ha stor formidlingsverdi og spre kunnskap naturverdiene i nasjonalparken, vurderes det at forvaltningsmyndigheten ikke kan finne tilstrekkelig grunn til at formålet er nødvendig og må gjennomføres ved bruk av drone innenfor Færder nasjonalpark.

I vurderingen av om søknaden er i strid med verneformålet eller kan påvirke verneverdiene, er det lagt vekt på føre-var-prinsippet og på samlet belastning og grad av påvirkning.

Forvaltningsmyndigheten finner ikke tilstrekkelig grunn til å tillate dispensasjon etter verneforskriften § 4. Forvaltningsmyndigheten vurderer at en eventuell påvirkning på verneverdiene er tilstede. Avslaget er hjemlet i verneforskriftens § 4 *Generelle dispensasjonsbestemmelser.*

Bruk av undervannsdrone for å dokumentere marine naturverdier er tillatt.

Dokumenter i saken

Søknad av 08.07.26
Etterspørring av tilleggingsinformasjon, formål og begrunnelse 04.08.26
Mottatt tilleggsinformasjon 17.08.26

Søknaden

Utdrag frå søknaden:
I forbindelse med et større fotoprosjekt i Vestfold fylkeskommune ønsker vi

Nasjonalpark Færder

også å hente inn bilder fra Færder Nasjonalpark både over og under vann ved hjelp av ordinær luftdrone og undervannsdrone.
Fotoprosjektet går ut på å dokumentere med foto og video fra natur/industri/severdigheter osv. i Vestfold. Bildemateriale er bestilt av vår planavdeling som trenger mye bilder til utarbeidelse av diverse forvaltningsplaner osv. Samtidig er dette en god mulighet til å samle inn bilder og video til bruk i kommunikasjonsarbeid.

Hvor og når: *Området vi ønsker er hele Nasjonalparken i tiden juli, august og september. Værforhold og aktivitet i parken må styre vår aktiviteten.*

Formål: *Foto og video*

Alternativer: *Andre løsninger er fra feks. båt, men det vil ikke gi de oversiktsbildene vi trenger.*

Miljøhensyn: *Hvordan du vil begrense forstyrrelser på natur, dyreliv eller andre friluftsinteresser.*
Jeg har lang erfaring som dronepilot og jobber alltid etter strenge vurderinger for hvor og hvordan jeg skal operer mine droner. Natur og dyreliv herunder. Jeg vil unngå unødig forstyrrelse av dyrelivet, og ikke påvirke naturen på noen måte. Friluftslivet er dominerende i nasjonalparken på denne tiden av året og det skal også hensyntas.

Vestfold fylkeskommune er en profesjonell aktør med et aktivt dronemiljø og jeg som pilot i fylkeskommunen har selvsagt alle lisenser som er nødvendig.
Undervannsdronen er en mindre farkost som trekker med seg en sikkerhetsline. Den er også veldig stillegående.

Sikkerhet/sertifikater og operasjonelle data: *Jeg er godkjent droneoperatør i Luftfartstilsynet og registret pilot for Vestfold fylkeskommune.*
Droner som er aktuelle å bruke:
DJI Mavic CINE
DJI Mini 5 Pro
Undervannsdronen er av denne typen:
https://www.chasing.com/en/chasing-m2s-overview.html

Tilleggsinformasjon:
Det har vært ferieavvikling og derfor sen respons.
Vestfold fylkeskommune reviderer flere regionale arealplaner, og har i den forbindelse blant annet behov for bilder fra Færder nasjonalpark for å illustrere natur- og landskapsverdier, reiseliv og besøksforvaltning, arealendringer, næringsliv og lignende. Bildene vil kunne bli brukt som illustrasjoner i de regionale planene som regional kystsoneplan, regional plan for bærekraftig arealpolitikk (regional arealplan) og regional mobilitetsplan, eller som illustrasjoner i annet arbeid som omhandler kystområdene i Vestfold. Bildene til Visit Vestfold er fine, men ofte mer stemningsbilder med folk i fokus, og gir ikke i samme grad oversikt over landskap eller sammenhenger i naturen som vi har behov for å illustrere.
Været er avgjørende for alle droneoppdrag, og det er årsaken til at vi søkte i et så stort tidsrom.

Nå er vi godt inne i august og september kommer veldig fort, så dersom vi får tillatelse ønsker vi også å ha muligheten til å fly i denne måneden.

Søknaden er vurdert i samsvar med

Færder nasjonalparkstyre er forvaltningsmyndighet for Færder nasjonalpark.
Nasjonalparkforvalter har fullmakt til å gi tillatelser i samsvar med verneforskriften i saker av mindre prinsipiell betydning og i henhold til vedtektene . Denne myndigheten er delegert fra Nasjonalparkstyret.
Søknaden er vurdert i samsvar med § 3 punkt 7.2 . *Unødvendig støy er forbudt. Bruk av motordrevne modellfly og lignende er forbudt. (Miljødirektoratet har definert at drone faller inn under denne bestemmelsen).*
Det gis ingen unntaksbestemmelser og søknaden behandles etter § 4 – Generelle dispensasjonsbestemmelser.

Verneforskrift og verneformål

Formålet med opprettelsen av Færder nasjonalpark er å bevare et større naturområde med representative økosystemer ved kysten i ytre Oslofjord med særlig vekt på landskap, naturtyper, arter og geologiske forekomster på land og i sjø og som er uten tyngre naturinngrep (utdrag).

Videre er formålet å ta vare på(utdrag)
- representative økosystemer med variasjonsbredden i naturmangfold, herunder arter, bestander, naturtyper, geologi og økologiske prosesser
- det opprinnelige skjærgårdslandskapet og det marine miljøet, herunder kulturminner på land og i sjø

Verneforskriften § 3, I nasjonalparken skal ingen varig påvirkning av naturmiljø eller kulturminner finne sted, med mindre slik påvirkning er en forutsetning for å ivareta verneformålet.

§ 3, pkt 1.1: *: Området er vernet mot inngrep…. Listen er ikke uttømmende.*

Vern av dyrelivet er beskrevet i § 3, punkt 3: 3.1-3.3.
§ 3, punkt 3.1 Dyrelivet, herunder hi, reir, hekke-, yngle- og gyteplasser, er vernet mot skade og unødig forstyrrelse.

§ 3, punkt 5.2 – forbud mot ferdsel: I sone B er det i tiden fra og med 15. april til og med 15. juli forbud mot all ferdsel på land og på sjø nærmere enn 50 meter fra land. Dette omfatter også surfebrett, seilbrett, kiting, paraglider og lignende, samt dykking.

Allmenheten skal gis anledning til uforstyrret opplevelse av naturen gjennom utøvelse av naturvennlig og enkelt friluftsliv, med liten grad av teknisk tilrettelegging.

Verneforskriftens § 3 punkt 7.2 angir forbud mot droneflyging: *Unødvendig støy er forbudt. Bruk av motordrevet modellfly og lignende er forbudt….*
Verneforskriften angir ingen unntaksbestemmelser.

Bruk av undervannsdrone er ikke omtalt i verneforskriften for Færder nasjonalpark, og dermed ikke omfattet av forbud, med unntak i perioden 15.4-15.7 hvor all type aktivitet er forbudt nærmere enn 50 m fra sone B (sjøfuglområder).

Det må derfor vurderes om § 4 Generelle dispensasjonsbestemmelser kan komme til anvendelse i forhold til søknad om droneflyging.

§ 4: Generelle dispensasjonsbestemmelser: *Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra forskriften der det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlig samfunnsinteresser gjør det nødvendig, jf. Naturmangfoldloven § 48.*

Det påpekes at selv om tiltaket vurderes å ikke være i strid med verneformålet, eller ha nevneverdig betydning for verneverdiene, utløser ikke dette en rett til dispensasjon.

I henhold til naturmangfoldloven § 7 skal prinsippene i §§ 8-12 legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet. Vurderingen skal fremgå av beslutningen. Prinsippene gjelder kunnskapsgrunnlaget, føre-var-prinsippet, økosystem tilnærming og samlet belastning, hvem som skal bære kostnadene ved miljøforringelse, samt miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder.

Vurdering

Tiltaket skal vurderes etter verneforskriften for Færder nasjonalpark, § 3, pkt. 7.2 som angir at droneflyging er forbudt.

Det finnes ingen unntaksbestemmelser, og søknaden må derfor behandles etter § 4 – Generelle dispensasjonsbestemmelser (NML § 48), som åpner for at orvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak frå forskriften dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig, jf. Naturmangfoldloven § 48.

§ 4 skal være en unntaksregel og skal fungere som sikkerhetsventil for tiltak som ikke kunne forutsees eller spesielle/særskilte tilfeller som ikke ble vurdert på vernetidspunktet.

Det pekes på Miljødirektoratets veileder «Rundskriv om forvaltning av verneforskrifter, M106-2014»: *Det følger av forarbeidene til naturmangfoldloven at den generelle dispensasjonsbestemmelsen i § 48 ikke kan anvendes for å utvide den rammen som er trukket opp i vernevedtaket. Bestemmelsen skal være en sikkerhetsventil for tiltak som ikke kunne forutses eller spesielle/særskilte tilfeller som ikke ble vurdert på vernetidspunktet.*

Det påpekes at selv om tiltaket vurderes å ikke være i strid med verneformålet, eller ha nevneverdig betydning for verneverdiene, utløser ikke dette en rett til dispensasjon.

Formålet med opprettelsen av Færder nasjonalpark er *«å bevare et større naturområde med representative økosystemer ved kysten i ytre Oslofjord med særlig vekt på landskap, naturtyper, arter og geologiske forekomster på land og i sjø og som er uten tyngre naturinngrep (utdrag).*

Videre: *I sone B er formålet å ta vare på livsmiljøet for plante- og dyrelivet, spesielt med hensyn til sjøfuglene og deres hekkeplasser. På Lille Rauer er det i tillegg særlig viktig å bevare den truede arten gul hornvalmue og deres livsmiljø.»*

Vern av dyrelivet er beskrevet i § 3, punkt 3: 3.1-3.3.
§ 3, punkt 3.1 Dyrelivet, herunder hi, reir, hekke-, yngle- og gyteplasser, er vernet mot skade og unødig forstyrrelse.

§ 3, punkt 5.2 – forbud mot ferdsel: *I sone B er det i tiden fra og med 15. april til og med 15. juli forbud mot all ferdsel på land og på sjø nærmere enn 50 meter fra land. Dette omfatter også surfebrett, seilbrett, kiting, paraglider og lignende, samt dykking.*

Allmenheten skal gis anledning til uforstyrret opplevelse av naturen gjennom utøvelse av naturvennlig og enkelt friluftsliv, med liten grad av teknisk tilrettelegging.

Tiltakshaver skriver i sin søknad de ønsker å fly i hele nasjonalparken, og at formålet er foto og video og samt benytte undervannsdrone. Det oppgis ingen spesifikk grunn til fotografering, annet enn at «*Fotoprosjektet går ut på å dokumentere med foto og video fra natur/industri/severdigheter osv. i Vestfold. Bildemateriale er bestilt av vår planavdeling som trenger mye bilder til utarbeidelse av diverse forvaltningsplaner osv. Samtidig er dette en god mulighet til å samle inn bilder og video til bruk i kommunikasjonsarbeid.»*

Forvaltningen etterspurte nærmere begrunnelse og tiltakshaver skriver at «*Vestfold fylkeskommune reviderer flere regionale arealplaner, og har i den forbindelse blant annet behov for bilder fra Færder nasjonalpark for å illustrere natur- og landskapsverdier, reiseliv og besøksforvaltning, arealendringer, næringsliv og lignende. Bildene vil kunne bli brukt som illustrasjoner i de regionale planene som regional kystsoneplan, regional plan for bærekraftig arealpolitikk (regional arealplan) og regional mobilitetsplan, eller som illustrasjoner i annet arbeid som omhandler kystområdene i Vestfold. Bildene til Visit Vestfold er fine, men ofte mer stemningsbilder med folk i fokus, og gir ikke i samme grad oversikt over landskap eller sammenhenger i naturen som vi har behov for å illustrere.»*

I sin søknad skriver også tiltakshaver at fotografering kan gjøres fra båt «*men det vil ikke gi de oversiktsbildene vi trenger.»*

Miljødirektoratet veileder «rundskriv om forvaltning av verneforskrifter, M106-2016,» sier følgende: *Kravet om at tiltaket ikke skal påvirke nevneverdig innebærer at dispensasjonsadgangen er snever. Det kan bare dispenseres i de tilfeller tiltaket vil ha ubetydelig eller begrenset virkning for verneverdiene. Dette kan være ved midlertidig eller forbigående forstyrrelser, eller enkeltstående aktiviteter eller tiltak. Bestemmelsen gir også klar anvisning på at hensynet til verneverdiene skal være overordnet for eksempel næringsinteresser. Ved usikkerhet om virkningene tiltaket eller aktiviteten kan ha for verneverdiene, bør føre-var-hensyn tillegges stor vekt i vurderingen.* (Miljødir M106).

***Blant annet vil omfanget, miljøvirkningen og nødvendigheten av de tiltak som det søkes** dispensasjon for, ha betydning. Også de hensyn som positivt taler for det omsøkte tiltak, og om det vil stride mot verneverdiene om tilsvarende dispensasjonssøknader blir innvilget i fremtiden, inngår i vurderingen (Miljødir M106).*

Forvaltningen kan ikke se at tiltaket er strengt nødvendig innenfor Færder nasjonalpark. Tiltakshaver begrunner søknaden blant annet med behov for bilder til planavdelingen for utarbeidelse av nye forvaltningsplaner osv. Forvaltningsplan for Færder nasjonalpark utarbeides av vernemyndigheten. Videre begrunner tiltakshaver søknaden med at fra det er behov for bilder fra «*Færder nasjonalpark for å illustrere natur- og landskapsverdier, reiseliv og besøksforvaltning, arealendringer, næringsliv og lignende.»*

Verneformålet og verneforskriften for Færder nasjonalpark tillater ikke store arealendringer, og endringer over lang tid kan sees i «Norge i bilder» som er luftfotografering med jevne mellomrom. Det er forvaltningens vurdering at det er mulighet for gode naturbilder utenfor Færder nasjonalpark.

Nasjonalparkstyrets intensjon er at alle søknader skal vurderes individuelt og ut fra søknaden. Det søkes å alltid å vurdere søknader ut fra kunnskap, samtidig som nasjonalparkstyret vil påpeke at forskning kan tilføre ny kunnskap, og som kan føre til endring av forvaltningspraksis.

Forvaltningsmyndigheten har sett en økning i antall søknader om bruk av drone, og som kommer i tillegg til annen type aktivitet. Forvaltningsmyndigheten legger til grunn at en søknad fra Vestfold fylkeskommune, ytterligere kan øke den samlede belastningen, jf Naturmangfoldlovens § 10. Dialog med øvrige nasjonalparkforvaltere i Oslofjord-regionen viser tilsvarende trend og vurderinger.

Verneverdiene som kan påvirkes i forhold til søknaden om flyvning med drone og landing/letting med drone er først og fremst forstyrrelse av sjøfugl, men kan også være forstyrrelse av friluftslivet. Omsøkte tiltaket vil i mindre grad forstyrre friluftslivet, da det i perioden september er færre besøkende i nasjonalparken, enn i sommersesongen. Det vurderes likevel at droneflyging kan utgjøre en trussel mot verneverdiene, ved forstyrrelse og potensiell støy, selv om dagens drone er langt mer stillegående enn tidligere.
Tiltakshaver søker om å filme utenfor forbudet mot ilandstigning, som er i perioden 15.4 til 15.7, det som omtales som hekkeperioden. Ny kunnskap viser til, at fugler også er sårbare for forstyrrelse utenfor hekketiden, og særlig i myteperioden (juli-oktober), men også i høst/vinterperioden hvor de er på næringssøk. Færder nasjonalpark har i flere år hatt hekkende par med havørn, og det er observert at atferd til enkelte sjøfugl påvirkes når havørn flyr over området. Bruk av drone som kretser høyt på himmelen imiterer i stor grad rovfugladferd og kan trolig være forstyrrende for sjøfugl, og gi en stresseffekt.

Selv om dispensasjonsvilkårene kan være oppfylt for å vurdere dispensasjon, gir ikke dette rett på dispensasjon. I de tilfelle hvor dispensasjon kan vurderes, har Færder nasjonalparkstyre vedtatt (sak 14/24) at følgende punkter skal vektlegges i vurderingen om en dispensasjon skal innvilges: I hvilket tidsrom skal tiltaket gjennomføres, formål, og geografisk avgrensning (om tiltaket kan gjøres utenfor nasjonalparken).
Det er tidligere pekt på at dispensasjonsadgangen ikke skal anvendes for å utvide rammen i verneforskriften.

Forvaltningsmyndigheten vurderer hver dispensasjonssøknad basert på en konkret vurdering av den enkelte søknad. Hver søknad behandles for seg. I og med at det gis dispensasjon til

et, i utgangspunktet forbudt, tiltak, danner ikke en dispensasjon i sak presedens i ev. påfølgende saker.

I tråd med god forvaltningspraksis skal saksbehandlingen være forutsigbar. Saker skal behandles individuelt, men bør ses i sammenheng med tidligere vedtak for en helhetlig, rettferdig og forutsigbar forvaltning.
Forvaltningsmyndigheten har anledning til å endre praksis på bakgrunn av nye retningslinjer eller tolkninger av lovverket, eller ny kunnskap.

Forvaltningen har forståelse for ønsker om god billeddokumentasjon. Besøksstrategien for nasjonalparken viser til at forvaltningen skal bidra til verdiskapning. Samtidig skal også samlet belastning og føre-var-prinsippet, samt forutsetningene fra Miljødirektoratet (Veileder for besøksforvaltning i norske verneområder, M- 415/2015) legges til grunn: *Dersom det er motstridende målsettinger mellom ivaretakelse av verneverdiene, tilrettelegging for de besøkende og lokal verdiskapning, skal ivaretakelse av verneverdiene tillegges størst vekt.*

Konklusjon
Det vurderes at dispensasjon kan vurderes, kravet er at tiltaket ikke skal stride mot verneformålet og ikke påvirke verneverdiene nevneverdig. Det vurderes at det er noe usikkerhet rundt graden av påvirkning tiltaket vil ha på verneverdiene, og føre-var-prinsippet og samlet belastning kommer derfor til anvendelse, og det innvilges ikke dispensasjon.

Det er forvaltningens vurdering at gode naturbilder fra Færder nasjonalpark er mulig å få til ved filming fra båt, eller bruk av kamera fra flere utkikkspunkt i nasjonalparken. Det er også områder i nasjonalparken som er unntatt fra verneforskriften, for eksempel et område på Østre Bolæren. Bruk av undervannsdrone er tillatt.

Naturmangfoldloven §§ 8-12
§ 8 – Kunnskapsgrunnlaget. Kunnskapsgrunnlaget anses som godt. Det er kjent at droneflyging kan påvirke verneverdiene, først og fremst sjøfugl. Trusselen er størst i hekkeperioden, men ny kunnskap tilsier at sjøfugl også er sårbare i høst- og vinterperioden. Det forelgigger også god kunnskap om sjøfuglbestanden i områdene.

§ 9 Føre-var-prinsippet. Forvaltningen opplever et økende antall dronesøknader. Det er kjent at droneflyging kan påvirke verneverdiene, her først og fremst sjøfugl, sjølv om det kan være noe usikkerhet rundt hvor stor og skadelig påvirkningen er. Tellinger viser at sjøfuglbestanden er nedadgående. Forvaltningen vurderer derfor at føre-var-prinsippet bør vektlegges.

§ 10 Økosystemtilnærming og samlet belastning. Økosystemene i Færder nasjonalpark er utsatt for mange typer påvirkning. Områdene utsettes tidvis for stor menneskelig påvirkning. Sjøfugl er særlig sårbare i perioden med hekking. Økt kunnskap viser imidlertid at sjøfugl er sårbar også i periode med myting og i perioden med næringssøk, som er viktig for å gjennomføre en vellykket hekking. Samlet belastning er summen av all påvirkning, og påvirkning fra luft bør derfor også reduseres.

§ 11 Kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver. Denne paragrafen kommer ikke til anvendelse.

§ 12 Miljøforsvarlige teknikker og metoder. Denne paragrafen kommer ikke til anvendelse.

Klage

Vedtaket kan klages inn for Miljødirektoratet av partene i saken eller andre som har rettslig klageinteresse med ein frist på 3 uker jf. forvaltningsloven § 28. En eventuell klage skal rettes til Miljøvdirektoratet, men sendes til Færder nasjonalparkstyre.

Med hilsen

Anne Sjømæling
nasjonalparkforvalter

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til
Statsforvalteren i Vestfold og Telemark
Færder kommune
Vestfold fylkeskommune
Forum for Natur og Friluftsliv i Vestfold

Færder
nasjonalparkstyre

Postadresse
Postboks 2076
3103 TØNSBERG

Besøksadresse
Grev Wedels gate 1
3111 Tønsberg

Kontakt
Sentralbord: +47 33 37 10 00
Direkte: +47 33371177
sfvtpost@statsforvalteren.no
https://nasjonalparkstyre.no/ferder

NRK

Saksbehandlar Anne Sjømæling **Vår ref.** 2026/10344-4 432.3 **Dykkar ref.** **Dato** 02.10.2026

Delegert vedtak

Delegasjonssak	

Avslag - søknad Færder nasjonalpark - foto og video med drone - NRK

Vedtak

Dispensasjonsøknaden fra NRK v/dronepilot Hofgaard avslås. Søknaden gjelder filming med drone i hele Færder nasjonalpark.
Forvaltningsmyndigheten har sett en økning i antall dispensasjonssøknader om droneflyvning, og forventer en fortsatt økning.

Selv om opptakene kan ha en viss formidlingsverdi og spre kunnskap naturverdiene i nasjonalparken, vurderes det at forvaltningsmyndigheten ikke kan finne tilstrekkelig grunn til at formålet er nødvendig og må gjennomføres ved bruk av drone innenfor Færder nasjonalpark.

I vurderingen av om søknaden er i strid med verneformålet eller kan påvirke verneverdiene, er det lagt vekt på føre-var-prinsippet og på samlet belastning og grad av påvirkning. Forvaltningsmyndigheten finner ikke tilstrekkelig grunn til å tillate dispensasjon etter verneforskriften § 4. Forvaltningsmyndigheten vurderer at en eventuell påvirkning på verneverdiene er tilstede. Avslaget er hjemlet i verneforskriftens § 4 *Generelle dispensasjonsbestemmelser.*

Dokumenter i saken

Søknad om fly med drone ref. kronprinsbesøk Færder nasjonalpark, 24.08.26
Tilleggsinformasjon, opprettholdelse av dispensasjonssøknad, av 04.09.26
Tilbakemelding frå forvaltningen 07.09.26

Søknaden

Utdrag:
Til: Postmottak SFVT;SFVT
Presse[sfvtpost@statsforvalteren.no;sfvtpresse@statsforvalteren.no]
Hei
NRK skal følge kronprinsen på hans tur i Færder nasjonalpark 31. august og 1. september. Jeg og en kollega(observatør), som en del av NRK Luftfoto, er bedt om å støtte den

Nasjonalpark Færder

produksjonen med luftfoto/dronebilder.
*Jeg leser av "**Forskrift om vern av Færder nasjonalpark, Nøtterøy og Tjøme kommuner, Vestfold**", under paragraf 3, punkt 7, Forurensning; at unødig støy, som bruk av modellfly og lignende er forbudt.*
Vi søkel likevel dispensasjon fra forbudet.

Vi tenker det er i nasjonalparkens interesse å vise den frem i en slik setting. Det er ikke hekketid, og dronen lager langt mindre lyd enn en hver motorbåt vil gjøre.
Jeg ønsker å bruke to forskjellige droner,
Air3s til næropptak. den har et maksimalt støynivå på 81dB
Eventuelt også Mavic 4 Pro til avstandsoppta. Den har et maksimalt støynivå på 83dB.
Men ved forsiktig flyving, slik jeg planlegger vil støynivået være langt under dette.

Opptakene vil foregå én til to dager i løpet av denne perioden, avhengig av blant annet været.
Merk at bruken av drone er et supplement til bruken av vanlige kamera: dronen vil dermed bare være i luften i begrensede perioder. Bruken av droner gir et helt annet overblikk enn det vi får til med bakkebaserte kameraer, gir minimalt med støy i forhold til et helikopter eller fly som kunne vært alternativet, og bildene vi får fra en drone er et vesentlig element i vår formidling av nasjonalparkens egenart.
NRK har over ti års erfaring med bruk av droner i TV-produksjon. Vi har også lang erfaring med bruk av droner i verneområder hvor man må ta spesielle hensyn ut over de vanlige reglene vi ellers forholder oss til.
Vi kommer til å bruke en type drone som lager minimalt med støy, og vil ta hensyn til både vilt, husdyr og eventuelle andre besøkende i nasjonalparken.

Ta gjerne kontakt om dere har noen spørsmål i forbindelse med søknaden.

Med vennlig hilsen

Tillegg:
Til: Postmottak SFVT;SFVT
Presse[sfvtpost@statsforvalteren.no;sfvtpresse@statsforvalteren.no]
Tittel: Fwd: Søknad om dispensjon for å gjøre luftfoto i Færder nasjonalpark under kronprinsens besøk.
Hei
Jeg bare lurer på hvorfor jeg aldri fikk noe svar på mine henvendelser ang luftfoto/droneoperasjoner i Færder nasjonalpark.
Jeg søkte først om å få følge kronprinsens padletur i skjærgården, men da kongen døde og besøket i Vestfold ble avlyst, ba jeg om at søknaden ble opprettholdt for å få gode oversiktsbilder av nasjonalparken til vår dekning av de mange gangene den er tema i vår nyhetsdekning.
Jeg har ringt gjentatte ganger til pressetelefonen uten å nå gjennom, og ikke blir ubesvarte anrop respondert på heller.
Det har vært mye aktivitet med regatta, motorbåter for følger dette, Militæret har hatt droneoperasjoner i nasjonalparken.
Med det i tankene ville vår tilstedeværelse ikke vært merkbar.

Avventer fortsatt svar på søknad om å fly drone i nasjonalparken.

- En gang i september?
Mvh

Søknaden er vurdert i samsvar med

Færder nasjonalparkstyre er forvaltningsmyndighet for Færder nasjonalpark.
Nasjonalparkforvalter har fullmakt til å gi tillatelser i samsvar med verneforskriften i saker av mindre prinsipiell betydning og i henhold til vedtektene . Denne myndigheten er delegert fra Nasjonalparkstyret.
Søknaden er vurdert i samsvar med § 3 punkt 7.2 . *Unødvendig støy er forbudt. Bruk av motordrevne modellfly og lignende er forbudt. (Miljødirektoratet har definert at drone faller inn under denne bestemmelsen).*
Det gis ingen unntaksbestemmelser og søknaden behandles etter § 4 – Generelle dispensasjonsbestemmelser.

Verneforskrift og verneformål

Formålet med opprettelsen av Færder nasjonalpark er å bevare et større naturområde med representative økosystemer ved kysten i ytre Oslofjord med særlig vekt på landskap, naturtyper, arter og geologiske forekomster på land og i sjø og som er uten tyngre naturinngrep (utdrag).
Videre er formålet å ta vare på(utdrag)
- representative økosystemer med variasjonsbredden i naturmangfold, herunder arter, bestander, naturtyper, geologi og økologiske prosesser
- det opprinnelige skjærgårdslandskapet og det marine miljøet, herunder kulturminner på land og i sjø
Verneforskriften § 3, I nasjonalparken skal ingen varig påvirkning av naturmiljø eller kulturminner finne sted, med mindre slik påvirkning er en forutsetning for å ivareta verneformålet.
§ 3, pkt 1.1: *: Området er vernet mot inngrep…. Listen er ikke uttømmende.*

Vern av dyrelivet er beskrevet i § 3, punkt 3: 3.1-3.3.
§ 3, punkt 3.1 Dyrelivet, herunder hi, reir, hekke-, yngle- og gyteplasser, er vernet mot skade og unødig forstyrrelse.
§ 3, punkt 5.2 – forbud mot ferdsel: I sone B er det i tiden fra og med 15. april til og med 15. juli forbud mot all ferdsel på land og på sjø nærmere enn 50 meter fra land. Dette omfatter også surfebrett, seilbrett, kiting, paraglider og lignende, samt dykking.
Allmenheten skal gis anledning til uforstyrret opplevelse av naturen gjennom utøvelse av naturvennlig og enkelt friluftsliv, med liten grad av teknisk tilrettelegging.
Verneforskriftens § 3 punkt 7.2 angir forbud mot droneflyging: Unødvendig støy er forbudt. Bruk av motordrevet modellfly og lignende er forbudt….
Verneforskriften angir ingen unntaksbestemmelser.

Det må derfor vurderes om § 4 Generelle dispensasjonsbestemmelser kan komme til anvendelse i forhold til søknad om droneflyging.

§ 4: Generelle dispensasjonsbestemmelser: *Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra forskriften der det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlig samfunnsinteresser gjør det nødvendig, jf. Naturmangfoldloven § 48.*

Det påpekes at selv om tiltaket vurderes å ikke være i strid med verneformålet, eller ha nevneverdig betydning for verneverdiene, utløser ikke dette en rett til dispensasjon.

I henhold til naturmangfoldloven § 7 skal prinsippene i §§ 8-12 legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet. Vurderingen skal fremgå av beslutningen. Prinsippene gjelder kunnskapsgrunnlaget, føre-var-prinsippet, økosystem tilnærming og samlet belastning, hvem som skal bære kostnadene ved miljøforringelse, samt miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder.

Vurdering

Tiltaket skal vurderes etter verneforskriften for Færder nasjonalpark, § 3, pkt. 7.2 som angir at droneflyging er forbudt.

Det finnes ingen unntaksbestemmelser, og søknaden må derfor behandles etter § 4 – Generelle dispensasjonsbestemmelser (NML § 48), som åpner for at orvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra forskriften dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig, jf. Naturmangfoldloven § 48.

§ 4 skal være en unntaksregel og skal fungere som sikkerhetsventil for tiltak som ikke kunne forutsees eller spesielle/særskilte tilfeller som ikke ble vurdert på vernetidspunktet.

Det pekes på Miljødirektoratets veileder «Rundskriv om forvaltning av verneforskrifter, M106-2014»: *Det følger av forarbeidene til naturmangfoldloven at den generelle dispensasjonsbestemmelsen i § 48 ikke kan anvendes for å utvide den rammen som er trukket opp i vernevedtaket. Bestemmelsen skal være en sikkerhetsventil for tiltak som ikke kunne forutses eller spesielle/særskilte tilfeller som ikke ble vurdert på vernetidspunktet.*

Det påpekes at selv om tiltaket vurderes å ikke være i strid med verneformålet, eller ha nevneverdig betydning for verneverdiene, utløser ikke dette en rett til dispensasjon.

I vurdering av dispensasjon vil det være avgjørende om tiltaket strider mot verneformålet og heller ikke kan påvirke vernevediene nevneverdig. Forvaltningsmyndigheten *kan gjøre unntak.*

Formålet med opprettelsen av Færder nasjonalpark er *«å bevare et større naturområde med representative økosystemer ved kysten i ytre Oslofjord med særlig vekt på landskap, naturtyper, arter og geologiske forekomster på land og i sjø og som er uten tyngre naturinngrep (utdrag).*
Videre: *I sone B er formålet å ta vare på livsmiljøet for plante- og dyrelivet, spesielt med hensyn til sjøfuglene og deres hekkeplasser. På Lille Rauer er det i tillegg særlig viktig å bevare den truede arten gul hornvalmue og deres livsmiljø.»*

Vern av dyrelivet er beskrevet i § 3, punkt 3: 3.1-3.3.
§ 3, punkt 3.1 Dyrelivet, herunder hi, reir, hekke-, yngle- og gyteplasser, er vernet mot skade og unødig forstyrrelse.
§ 3, punkt 5.2 – forbud mot ferdsel: *I sone B er det i tiden fra og med 15. april til og med 15. juli forbud mot all ferdsel på land og på sjø nærmere enn 50 meter fra land. Dette omfatter også surfebrett, seilbrett, kiting, paraglider og lignende, samt dykking.*

Allmenheten skal gis anledning til uforstyrret opplevelse av naturen gjennom utøvelse av naturvennlig og enkelt friluftsliv, med liten grad av teknisk tilrettelegging.

I opprinnelig søknad var formålet å følge kronprinsens besøk i Færder nasjonalpark med bilder fra luften. Da dette besøket utgikk, ønsket NRK likevel å søke om dispensasjon med begrunnelsen «*Jeg søkte først om å få følge kronprinsens padletur i skjærgården, men da kongen døde og besøket i Vestfold ble avlyst*, *ba jeg om at søknaden ble opprettholdt for å få gode oversiktsbilder av nasjonalparken til vår dekning av de mange gangene den er tema i vår nyhetsdekning.»*

Miljødirektoratet veileder «rundskriv om forvaltning av verneforskrifter, M106-2016,» sier følgende: *Kravet om at tiltaket ikke skal påvirke nevneverdig innebærer at dispensasjonsadgangen er snever. Det kan bare dispenseres i de tilfeller tiltaket vil ha ubetydelig eller begrenset virkning for verneverdiene. Dette kan være ved midlertidig eller forbigående forstyrrelser, eller enkeltstående aktiviteter eller tiltak. Bestemmelsen gir også klar anvisning på at hensynet til verneverdiene skal være overordnet for eksempel næringsinteresser. Ved usikkerhet om virkningene tiltaket eller aktiviteten kan ha for verneverdiene, bør føre-var-hensyn tillegges stor vekt i vurderingen.* (Miljødir M106).

***Blant annet vil omfanget, miljøvirkningen og nødvendigheten av de tiltak som det søkes** dispensasjon for, ha betydning. Også de hensyn som positivt taler for det omsøkte tiltak, og om det vil stride mot verneverdiene om tilsvarende dispensasjonssøknader blir innvilget i fremtiden, inngår i vurderingen (Miljødir M106).*

Tiltakshaver skriver i sin søknad at *«drone er et supplement til bruken av vanlig kamera…» «Bruken av drone gir et helt annet overblikk enn det vi får til med bakkebaserte kameraer, gir minimalt med støy i forhold til helikopter eller fly som kunne vært alternativet, og bildene vi får frå en drone er et vesentlig element i vår formidling av nasjonalparkens egenart.»*

I tillegg informasjonen skriver tiltakshaver at søknaden ønskes opprettholdt sjølv om formålet (kronprinsens besøk) utgikk, *«for å få gode oversiktsbilder av nasjonaparken til vår dekning av de mange gangene den er tema i vår nyhetsdekning.»*

Nasjonalparkstyrets intensjon er at alle søknader skal vurderes individuelt og ut fra søknaden. Det søkes å alltid å vurdere søknader ut fra kunnskap, samtidig som nasjonalparkstyret vil påpeke at forskning kan tilføre ny kunnskap, og som kan føre til endring av forvaltningspraksis.

Forvaltningsmyndigheten har sett en økning i antall søknader om bruk av drone, og som kommer i tillegg til annen type aktivitet. Forvaltningsmyndigheten legger til grunn at en søknad fra NRK, ytterligere kan øke den samlede belastningen, jf Naturmangfoldlovens § 10. Dialog med øvrige nasjonalparkforvaltere i Oslofjord-regionen viser tilsvarende trend og vurderinger.
Verneverdiene som kan påvirkes i forhold til søknaden om flyvning med drone og landing/letting med drone er først og fremst forstyrrelse av sjøfugl, men kan også være forstyrrelse av friluftslivet. Omsøkte tiltaket vil i mindre grad forstyrre friluftslivet, da det i perioden september og utover er færre besøkende i nasjonalparken, enn i sommersesongen. Det vurderes likevel at droneflyging kan utgjøre en trussel mot verneverdiene, ved forstyrrelse og potensiell støy, selv om dagens drone er langt mer stillegående enn tidligere.

Tiltakshaver søker om å filme utenfor forbudet mot ilandstigning, som er i perioden 15.4 til 15.7, det som omtales som hekkeperioden. Ny kunnskap viser til, at fugler også er sårbare for forstyrrelse også utenfor hekketiden, og særlig i myteperioden (juli-oktober), men også i høst/vinterperioden hvor de er på næringssøk. Færder nasjonalpark har i flere år hatt hekkende par med havørn, og det er observert at atferd til enkelte sjøfugl påvirkes når havørn flyr over området. Bruk av drone som kretser høyt på himmelen imiterer i stor grad rovfugladferd og kan trolig være forstyrrende for sjøfugl, og gi en stresseffekt.

Selv om dispensasjonsvilkårene kan være oppfylt for å vurdere dispensasjon, gir ikke dette rett på dispensasjon. I de tilfelle hvor dispensasjon kan vurderes, har Færder nasjonalparkstyre vedtatt (sak 14/24) at følgende punkter skal vektlegges i vurderingen om en dispensasjon skal innvilges: I hvilket tidsrom skal tiltaket gjennomføres, formål, og geografisk avgrensning (om tiltaket kan gjøres utenfor nasjonalparken).
Det er tidligere pekt på at dispensasjonsadgangen ikke skal anvendes for å utvide rammen i verneforskriften.
Forvaltningsmyndigheten vurderer hver dispensasjonssøknad basert på en konkret vurdering av den enkelte søknad. Hver søknad behandles for seg. I og med at det gis dispensasjon til et, i utgangspunktet forbudt, tiltak, danner ikke en dispensasjon i sak presedens i ev. påfølgende saker.

Tiltakshaver viser til regatta, motorbåter som følger, og militæret. Det har så langt vært nasjonalparkstyrets praksis å innvilge dispensasjon til forskning og beredskapsøvelser (oljevern). Det er også tilfeller av ulovlig droneflyging innenfor nasjonalparkens grenser.

I tråd med god forvaltningspraksis skal saksbehandlingen være forutsigbar. Saker skal behandles individuelt, men bør ses i sammenheng med tidligere vedtak for en helhetlig, rettferdig og forutsigbar forvaltning.

Forvaltningsmyndigheten har anledning til å endre praksis på bakgrunn av nye retningslinjer eller tolkninger av lovverket, eller ny kunnskap.

Forvaltningen har forståelse for ønsker om god billeddokumentasjon, og ser også at dronedokumentasjon kan benyttes til informasjon om viktige verneverdier.
Besøksstrategien for nasjonalparken viser til at forvaltningen skal bidra til verdiskapning. Samtidig skal også samlet belastning og føre-var-prinsippet, samt forutsetningene fra Miljødirektoratet (Veileder for besøksforvaltning i norske verneområder, M- 415/2015) legges til grunn: *Dersom det er motstridende målsettinger mellom ivaretakelse av verneverdiene, tilrettelegging for de besøkende og lokal verdiskapning, skal ivaretakelse av verneverdiene tillegges størst vekt.*

Konklusjon
Det vurderes at dispensasjon kan vurderes, kravet er at tiltaket ikke skal stride mot verneformålet og ikke påvirke verneverdiene nevneverdig. Det vurderes at det er noe usikkerhet rundt graden av påvirkning tiltaket vil ha på verneverdiene, og føre-var-prinsippet og samlet belastning kommer derfor til anvendelse, og det innvilges ikke dispensasjon. Forvaltningen finner ikke at tiltaket er tilstrekkelig nødvendig. Forvaltningen er restriktiv med innvilgning av dispensasjoner i henhold til Miljødirektoratets retningslinjer, og også fordi antall søknader om dispensasjon er økende.

Forvaltningsmyndigheten har anledning til å endre praksis på bakgrunn av nye retningslinjer eller tolkninger av lovverket, eller ny kunnskap.

Naturmangfoldloven §§ 8-12
§ 8 – Kunnskapsgrunnlaget. Kunnskapsgrunnlaget anses som godt. Det er kjent at droneflyging kan påvirke verneverdiene, først og fremst sjøfugl. Trusselen er størst i hekkeperioden, men ny kunnskap tilsier at sjøfugl også er sårbare i høst- og vinterperioden. Det foreligger også god kunnskap om sjøfuglbestanden i områdene.
§ 9 Føre-var-prinsippet. Forvaltningen opplever et økende antall dronesøknader. Det er kjent at droneflyging kan påvirke verneverdiene, her først og fremst sjøfugl, sjølv om det kan være noe usikkerhet rundt hvor stor og skadelig påvirkningen er. Tellinger viser at sjøfuglbestanden er nedadgående. Forvaltningen vurderer derfor at føre-var-prinsippet bør vektlegges.
§ 10 Økosystemtilnærming og samlet belastning. Økosystemene i Færder nasjonalpark er utsatt for mange typer påvirkning. Områdene utsettes tidvis for stor menneskelig påvirkning. Sjøfugl er særlig sårbare i perioden med hekking. Økt kunnskap viser imidlertid at sjøfugl er sårbar også i periode med myting og i perioden med næringssøk, som er viktig for å gjennomføre en vellykket hekking. Samlet belastning er summen av all påvirkning, og påvirkning fra luft bør derfor også reduseres.
§ 11 Kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver. Denne paragrafen kommer ikke til anvendelse.
§ 12 Miljøforsvarlige teknikker og metoder. Denne paragrafen kommer ikke til anvendelse.

Klage

Vedtaket kan klages inn for Miljødirektoratet av partene i saken eller andre som har rettslig klageinteresse med ein frist på 3 uker jf. forvaltningsloven § 28. En eventuell klage skal rettes til Miljøvdirektoratet, men sendes til Færder nasjonalparkstyre.

Med hilsen

Anne Sjømæling
nasjonalparkforvalter

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:

Statsforvalteren i Vestfold og Telemark	Postboks 2076	3103	TØNSBERG
Vestfold fylkeskommune	Postboks 1213 Trudvang	3105	TØNSBERG
Færder kommune	Postboks 250	3163	NØTTERØY
Forum for Natur og Friluftsliv i Vestfold	Stadionveien 5	3214	SANDEFJORD

Færder
nasjonalparkstyre

Postadresse
Postboks 2076
3103 TØNSBERG

Besøksadresse
Grev Wedels gate 1
3111 Tønsberg

Kontakt
Sentralbord: +47 33 37 10 00
Direkte: +47 33371177
sfvtpost@statsforvalteren.no
https://nasjonalparkstyre.no/ferder

REPSTAD ANLEGG AS
Postboks 9020 Sørlandsparken
4696 KRISTIANSAND S

Saksbehandlar Anne Sjømæling **Vår ref.** 2026/6893-7 432.3 **Dykkar ref.** **Dato** 30.10.2026

Delegert vedtak

Delegasjonssak	

Utsatt frist - Færder nasjonalpark - Færder fyr - sunket lekter - tillatelse - pålegg - heving og opprydding

Vedtak om forlenget frist

I henhold til ny søknad gis det forlenget frist til heving av sunken lekter, til 31.12.26.

Repstad Anlegg AS, v/Christian Skodde, gis tillatelse til å heve 912 gravelekter fra posisjon i Færder nasjonalpark, som beskrevet i opprinnelig søknad. Tillatelsen gjelder merking med bøye under aksjonen. Tillatelsen gis i henhold til verneforskriften for Færder nasjonalpark, § 4 – Generelle dispensasjonsbestemmelser (NML § 48). ***Tillatelsen er gyldig til 31.12.26.*** *Tillatelsen gis på følgende vilkår:*

- *Det forutsettes at hevingen gjennomføres som beskrevet, med beredskap som føre-var-prinsipp*
- *Lekteren må heves rett opp, lekter skal ikke dras langs sjøbunnen*
- *Lekter må heves rolig og kontrollert for å hindre unødig oppvirvling av sedimenter*
- *Færder nasjonalparkstyre skal orienteres når aksjonen skal gjennomføres (dato)*
- *Færder nasjonalparkstyre ber om tilbakemelding når aksjon er gjennomført*

Dokumenter i saken

Søknad om forlengelse av frist for heving av lekter, epost 27.10.26
Tillatelse sak 2026/6893, 14.09.26
Søknad 08.09.26

Søknaden

Tiltakshaver søker om å heve sunken lekter i Færder nasjonalpark. Den opprinnelige søknaden gjaldt gjennomføring etter 16.9, og søknaden ble innvilget med frist til 31.10.26.

Utdrag frå søknaden:

1. Søknadens formål

På vegne av eier Breakwaters AS søker Repstad Anlegg AS om nødvendige tillatelser og dispensasjoner, og varsler samtidig om planlagt heving av den sunkne 912 Gravelekter ved posisjon 59.039186° N / 10.561422° Ø i Færder nasjonalpark.
Brevet er utformet som en felles henvendelse til berørte myndigheter. Vi ber hver mottaker behandle saken innenfor sitt myndighetsområde og opplyse dersom tiltaket krever ytterligere søknader, samtykker, varsler, dokumentasjon eller samordning utover det som fremgår her.

Søknaden er vurdert i samsvar med

Færder nasjonalparkstyre er vernemyndighet for Færder nasjonalpark. Nasjonalparkforvalter har fullmakt til å gi tillatelser i samsavar med verneforskriften i saker av mindre prinsippiell betydning og i henhold til vedtektene for Færder nasjonalparkstyre. Denne myndighet er delegert frå nasjonalpartstyret.
Saken er behandlet og vurdert i sak 2026/6893, etter verneforskriftens § 4 – Generelle dispensasjonsbestemmelser.

Verneforskrift og verneformål

Saken er vurdert etter verneforskriften og verneformål i sak 2026/6893, og vurdering opprettholdes.

Vurdering

Denne søknaden gjelder forlengelse av tidsfristen som ble gitt i sak 2026/6893, basert på søknaden.
Tiltakshaver skriver at det ikke har vært mulig å gjennomføre hevingen innen planlagt tidspunkt på grunn av værforhold. Tiltakshaver bekrefter videre at heving vil foregå i henhold til tidligere beskrivelser og tillatelse. Opprinnelig frist ble satt til 31.10.26, mens det nå søkes frist ut året, til 31.12.26, men at heving vil skje så fort værforholdene tillater aksjonen.

Omfattende vurdering ble gjort i nevnte saksframlegg, og det refereres derfor i denne saken kun til konklusjon og vurderingene gjort etter naturmangfoldlovens §§ 8-12.

Konklusjon
Etter en samlet vurdering, og av hensyn til verneverdiene, potensiell forsøpling og potensiell påvirkning på bunnlevende organismer, vurderer forvaltningen at det er ønskelig å fjerne lekteren. Tiltaket vurderes å være et unntak som ikke kunne forutsees på vernetidspunktet. Lekterens posisjon ligger innenfor Færder nasjonalpark.

Naturmangfoldloven §§ 8-12
§ 8 – Kunnskapsgrunnlaget. Kunnskapsgrunnlaget vurderes som godt nok. Tiltakshaver har gitt en grundig og omfattende beskrivelse av hevingsaksjonen. Tiltakshaver har også gjennomført grundige undersøkelser av sjøbunn og lekterens beliggenhet. Sjølv om tiltakshaver mener det ikke er fare for forurensning, vil aksjonen gjennomføres med høy beredskap, i henhold til føre-var-prinsippet.
§ 9 – Føre-var-prinsippet. Kunnskapsgrunnlaget vurderes som godt nok. Det kan også vurderes om føre-var-prinsippet kommer til anvendelse ved at lekteren tillates hevet. Det er usikkerhet om hvilken påvirkning og potensiell skade lekteren vil kunne påføre verneverdiene ved å bli liggende på sjøbunnen i nasjonalparken.

§ 10 – Økosystemtilnærming og samlet belastning. En påvirkning av et økosystem skal vurderes ut frå den samlede belastning som økosystemet er eller vil bli utsatt for. Økosystemet vil bli utsatt for en viss belastning ved heving av lekteren. Det vil forekomme oppvirvling av sedimenter ved aksjonen. Ifølge tiltakshaver vil denne oppvirvlingen være lokal og kortvarig. Det vurderes at belastningen er akseptabel. Økosystemet vil bli utsatt for en meir langvarig belastning ved at lekteren blir værede på sjøbunn, med potensielt større påvirkning på økosystemene i bunnsedimentene.
§ 11 – Kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver. Ifølge søknaden til tiltakshaver er det ikke identifisert fare for forurensning frå lekteren under den planlagte hevingen. Tiltakshaver beskriver sjølv føre-var-prinsippet og etablerer beredskap. Tiltakshaver er ansvarlig for eventuelle kostnader knyttet til miljøforringelse.
§ 12 – Miljøforsvarlige teknikker og metoder. Vurderingen er at det skal tas utgangspunkt i slike driftsmetoder og slik teknikk at det unngås skade eller begrensning av skade. Det vurderes at § 12 er ivaretatt ved gjennomføring av beskrevet metode, og ved bruk av føre-var-prinsippet ved beredskap som beskrevet.

Klage

Vedtaket kan klages inn for Miljødirektoratet av partene i saken eller andre som har rettslig klageinteresse med ein frist på 3 uker jf. forvaltningsloven § 28. En eventuell klage skal rettes til Miljøvdirektoratet, men sendes til Færder nasjonalparkstyre.

Med hilsen

Anne Sjømæling
nasjonalparkforvalter

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:

Færder kommune			
Færder kommune	Postboks 250	3163	NØTTERØY
Statsforvalteren i Vestfold og Telemark	Postboks 2076	3103	TØNSBERG
Forum for Natur og Friluftsliv i Vestfold	Stadionveien 5	3214	SANDEFJORD
Vestfold fylkeskommune	Postboks 1213 Trudvang	3105	TØNSBERG
Repstad Anlegg AS Christian Skodde			
Repstad Anlegg AS Ida Myrene			

Færder
nasjonalpark

Saksfremlegg

Arkivsaksnr: 2026/2072-12

Saksbehandler: Anne Sjømæling

Dato: 16.11.2026

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Færder nasjonalparkstyre	34/2026	24.11.2026

Info fra sekretariatet 290826 ut året

Møter, befaringer og seminar	Dato
Kartleggingstokt m/Green Bay	01.09
Styremøte Østre Bolæren	03.09
Styresamling for styrene Ytre Hvaler, Kosterhavet og Færder	03-04. sept
Digitalt besøkskart (digitalt møte)	10.09
Digital opplæring hos SFVT	14.09
Nettverksmøte (skjøtsel)	15.09
Samarbeidsmøte for mulige lokasjoner for utsetting klippeblåvinge	16.09
Oppfølgende møte mellom Oslofjordsekretariatet og NP forvalterne	22.09
Færder kommune kulturminner	24.09
Digitale kartløsninger	24.09
SALT/webinar: Tareskogrestaurering	24.09
Møte ang. mulig nordisk miljøvernministermøte - program	28.09
Avdelingsmøte miljøavdelingen SFVT	29.09
Møte ang. ideer Besøkssenter FNP	29.09
Planlegging Færderseminaret	30.09
Møte Skjærgårdstjenesten – status oppdrag	01.10
Befaring m/Bymisjon Moutmarka	01.10
Digitalt møte, OF/Fiskeridir/NP forvaltere – info skilt nullfiske	01.10
MARHAB stakeholder reference group meeting	06.10
Oslofjordens Frilufsråd, digital møte	07.10
Møte om UKL (ny rådgiver FK)	12.10
Møte med Veniro (nettsideleverandør)	12.10
Skjøtselsmøte m/Ueland (Masseløy)	15.10
Planlegge Færderseminaret	15.10
Befaring div øyer	16.10
Befaring div øyer	19.10
Restaureringsprosjekter FNP møte m/SFVT	20.10
Møte om innmelding av marine restaureringsprosjekter	20.10
Workshop «Fiskere for en renere Oslofjord», OF/Mepex/Tenvik	21.10

Webinar – naturbasert sone – naturrestaurering og frivillighet	22.10
Jomfruland/Stråholmen, sanke frø av strandtorn	23.10
Nettverksmøte (skjøtsel)	26.10
Befaring Moutmarka m/OF	26.10
Avdelingsmøte miljøavdelingen SFVT	27.10
Møte m/Færder kommune og BSFNP - ØB	27.10
Oppsummering sesongen 2026 Bolærneøyene	28.10
Befaring, Sandø, Froungen	29.10
Digital møte OF og Sgtj – mulige strender for kartlegging av plastjord	30.10
Planlegging Færder seminaret	04.11
Invitasjon Partnermøte Oslofjordens Kompetansesenter	04.11
Færderseminaret	05.11
Restaureringsprosjekt – Østers – prosjektmøte, OF/HI/Tenvik/YHNP	06.11
Foredrag Teie kirke	10.11
Marin restaureringskonferanse norrköping	17-20 nov
Styremøte FNP	24.11
Nasjonal konferanse marin restaurering (Oslo)	8.-9. des
Rapportering på gjennomførte tiltak	31.12

Forslag til vedtak

Styret tar informasjon til orientering.

Saksopplysninger

Tabell redegjør i all hovedsak for de viktigste arbeidsoppgavene til forvalter siden forrige møte 03.09.26.

Muntlig orientering:

- Status for utvidet ferdselsforbud
- Spøkelsesfiske
- Færder seminaret
- Østersrestaurering, forprosjekt

Vedlegg:

1. Program styresamling
2. Program Færderseminaret
3. Marin restaureringskonferanse Sverige

Færder
nasjonalpark

Styresamling Færder, Ytre Hvaler og Kosterhavet nasjonalparker, 3.-4. september 2026

Torsdag 3.9

Kl 11:50	Ankomst Knarberg båthavn, parkering
Kl 12:00	Avreise med båt (Skjægårdstjenesten og taxibåt) til Østre Bolæren (E)
Kl 12:30	Velkommen og lunsj på Østre Bolæren (F, Cafe v/Havna)
	Tom Mello, styreleder Færder nasjonalpark.
	Velkommen og informasjon om Bolærneøyene.
Kl 13:30	Innsjekk og turklær
Kl 14:30	Frammøte nordbukta – over til Mellom Bolæren (A)
Kl 14:45	Mellom Bolæren, skjøtsel kulturlandskap, kulturminner mm
Kl 17:00	kaffe/frukt
Kl 17:15	Møterom (B):
	Eirik D - Strandtorn – Jomfruland, samt erfaringer fra reetablering Ytre Hvaler og Færder –
	Hvordan informere om sårbare arter?
	Monika O – Status kvikksølvoppfølging Hvaler
Kl 19:00	Avgang til middag
Kl 19:30	Middag – restaurant (D)
Kl 21:30	Fellessamling i «befalsmessa» (B) (frivillig)

Fredag 4.9

Kl 08-09	Frokost (restaurant, D)

Færder
nasjonalpark

Kl 09:00 Befaring Østre Bolæren – byggeprosjekt (Kystverket), skjøtsel – kammarimjelle (truet art), skilt?

Skjærgårdstjenesten og skoleklasser – marin forsøpling

Kl 10:20 Møterom (B)

Kl 10:25 Prosjekter i Kosterhavet NP

Kl 11:00 Ny/oppdatert Oslofjordplan – Hva er nye forslag? V /Sigrun Børresen, Statsforvalteren i Vestfold og Telemark

Kl 11:25 Kaffepause

Kl 11:40 Skjærgårdstjenesten og nasjonalparken – Thomas Ross Raftemo

Rydding av spøkelsesteiner

Kl 12:00 Nullfiske (no take zone) og følgeforskning – Alf R. Kleiven, Havforskningsinstituttet

Kl 12:45 Hvordan håndtere utrangerte småbåter – utfordringer og løsninger – Bjørn Heidenstrøm, Oslofjordens

Kl 13:10 Spørsmål og avslutning – Tom Mello, styreleder Færder nasjonalpark

Kl 13:30 Lunsj (D restaurant), innlevering av nøkler

Kl 14:30 Avreise fra Østre Bolæren (E)

- *Det tas forbehold om mindre justeringer i programmet* -

Praktiske opplysninger:

- Båtene går fra Knarberg båthavn, gratis parkering
- Båtene går kl 12:00
- Lunsj: torsdag i cafe v/Havna, fredag i restaurant
- Foredragsholdere blir hentet fredag kl 0930 på Knarberg
- Hjemreise kl 14:30 fra Østre Bolæren (ca. 20 min båt-tur)
- Overnatting ca 10-12 min gange fra Havna
- Befaring går på vei/tursti, noe terreng fredag. Klær etter vær
- Middag: Det blir anledning til å kjøpe drikke til maten ved middagen (alkohol/alkoholfri), ved samling i «befalsmesse» etter middag er det ingen bar.

Færder
nasjonalpark

PARKERING OG OVERSIKTSKART ØSTRE BOLÆREN

Samling 3.-4.9 for styrene Ytre Hvaler, Færder og Kosterhavet

Parkering:

Knarberg båthavn,
Knarbergveien 2, 3133
Duken

https://maps.app.goo.gl/s5n62efvAWQ1XmDL6

Færder
nasjonalpark

A.Oppmøte befaring torsdag

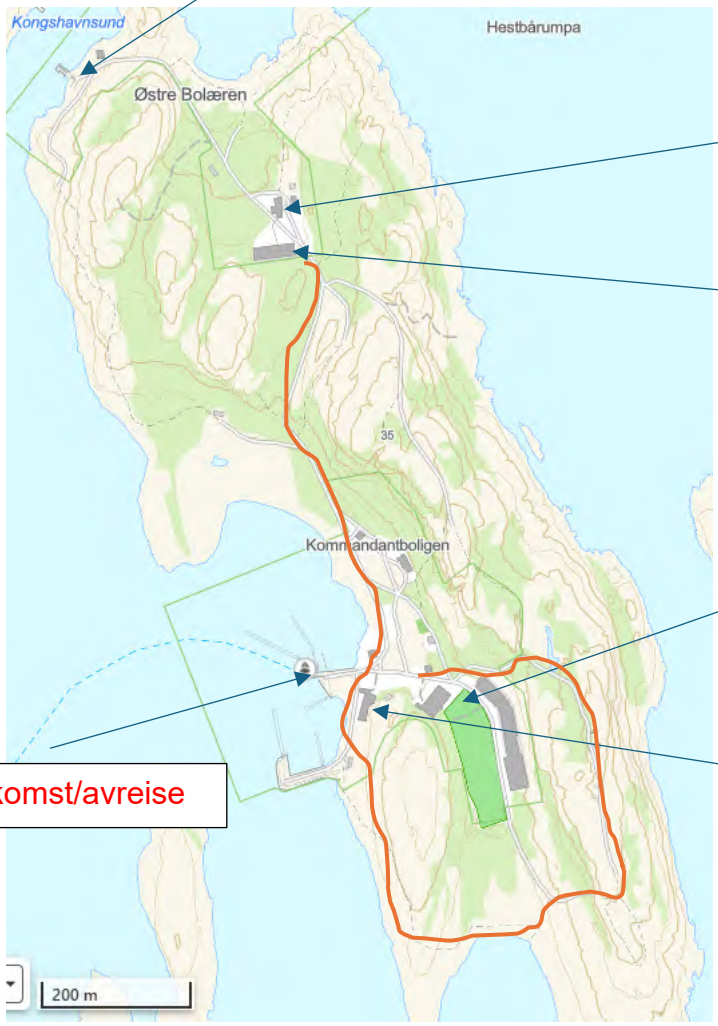

B.Møterom

C.Overnatting (10-15 min fra havna)

D.Restaurant/middag/frokos

E.Ankomst/avreise

F.Cafe/lunsj

G. Befaring fredag

Færder nasjonalpark

Besøkssenter Færder nasjonalpark

FÆRDERSEMINARET 2026

Oslofjorden og de marine nasjonalparkene

Naturavtalen skal beskytte minst 30 % av havet innen 2030.
Havforståelse – kunnskap om havets betydning og menneskets påvirkning,
er avgjørende for å nå dette målet. Det er 4 år til 2030 og Naturavtalens mål.

Hvordan er egentlig tilstanden i Oslofjorden?

Hva sier siste oppdaterte forskning?

Finnes norsk flatøsters i nasjonalparkene?

Og hva med blåskjell?

Er det sant at makrellstørja er tilbake?

Færder nasjonalpark og Besøkssenter Færder nasjonalpark
inviterer til det 9. Færderseminaret og klima- og miljøminister Sigrun G. Aasland
innleder årets FÆRDERSEMINAR.

- **Når:** Torsdag den 5. november fra kl. 09.00 - 15.00.
  Registrering og kaffe fra kl. 08.30.
- **Hvor:** Besøkssenter Færder nasjonalpark
  Helgerødveien 590, 3145 Tjøme

Deltagelse inkludert lunsj på Verdens Ende Spiseriet er gratis.

Velkommen!

www.ferdernasjonalpark.no

Færder nasjonalpark

Besøkssenter Færder nasjonalpark

FÆRDERSEMINARET 2026

Oslofjorden og de marine nasjonalparkene

Foto: Jon Petter Helgesen-Etnestad

Kl. 08.30 - 09.00	**Registrering og kaffe**
Kl. 09.00 - 09.05	**Velkommen** Anne Sjømæling, nasjonalparkforvalter Færder nasjonalpark
Kl. 09.05 – 09.10	**Sigrun G. Aasland, klima- og miljøminister (digitalt)**
kl. 09.10 - 09.20	**Innledning** Anne Sjømæling, nasjonalparkforvalter Færder nasjonalpark
Kl. 09.20 - 09.25	**Praktisk informasjon** Heidi Karoline Storm, daglig leder Beøkssenter Færder nasjonalpark
Kl. 09.25–09.55	**Tilstand og påvirkninger i Oslofjorden og Skagerrak** Helene Frigstad, seniorforsker NIVA
Kl. 09.55 – 10.25	**Før-data og følgeforskning** Alf Ring Kleiven, forsker Havforskningsinstituttet
Kl. 10.25 – 10.45	Kaffepause
Kl. 10.45 – 11.15	**Felles innsats mot spøkelsesfiske i Oslofjorden** Susanna Thorbjørnsen, forsker Havforskningsinstituttet
Kl. 11.15 – 11.45	**Filtsjöpung – kartlegging og tiltak i Kosterhavet nasjonalpark (digitalt)** Åsa Strand, marin naturvårdsförvaltare Kosterhavet nationalpark
Kl. 11.50 – 12.50	**Lunsj, Verdens Ende Spiseriet serverer Husets fiskesuppe**
Kl. 12.50 – 13.20	**Hva skjer med miljøet hvis vi dyrker mer blåskjell og grønnsekkedyr?** Tore Strohmeyer, forsker Havforskningsinstituttet
Kl. 13.20 – 13.50	**Norge har de siste intakte, sykdomsfrie flatøstersbestandene i Europa – klarer vi å ta vare på dem?** Stein Mortensen, forsker Havforskningsinstituttet og Dag Roal Wisløf, seniorrådgiver Oslofjordens Friluftsråd
Kl. 13.50 - 14.10	Kaffe og kake
Kl. 14.10 –14.40	**Skagerrak og Kattegat – hvordan er disse områdene påvirket av tapet av store rovfisk? Hva skjer når de får muligheten til å vende tilbake?** Even Moland, seniorforsker Havforskningsinstituttet
Kl. 14.40 – 15.00	**Oppsummering, spørsmål og avslutning** Runar Larsen, nestleder Færder nasjonalparkstyre

Med forbehold om endringer i programmet

18-19 NOV 2026

11.00 - 15.45

Marin restaurering

Välkommen till Sveriges sjunde konferens kring restaurering i marin miljö.
Nationell konferens om marin restaurering med fokus på biologisk återställning, ekologisk kompensation och fysisk restaurering i marin miljö. Konferensen riktar sig till länsstyrelser, kommuner, forskare och privata aktörer med intresse för åtgärder i marin miljö.

Program

Brett program – grunt och djupt i varierande salthalt, från blåmusslor, ålgräs, sockertare, plattfisk, gäddor, stenrev, grunda laguner, salta ängar och vass till lokala och nationella verktygslådor med EU:s förordning om restaurering av natur i ryggen.

Preliminärt program se nedan.

Program

18-nov		
Välkommen och praktiska frågor, Start 11:00	Susanne Spets, HaV, Niclas Bäckman & Lars G, Ist E	
Block 1. Administrativ restaurering (rest. förordningen & -portalen, sakstöd, aktörer, regelverk, flaskhalsar)		
Nationella restaureringsplanen enligt restaureringsförordningen, status och fortsatt arbetet.	Karin Pettersson	HaV
Regeringsuppdraget stärkt restaurering med förslag till restaureringsportal och kompetensnätverk.	Ingemar Andersson	HaV
Helcom regional restoration plan & tool-box.	Karin Thompson Svanfeldt	HaV
Internationell utblick, från bland annat Valenciamötet.	Jenny Palmkvist	HaV
Lunch 12:05		
13:15 **Block 2.** Var, vem och hur?		
Tankar om passiv vs fysisk restaurering	Jens Mentzer	HaV
Storskaliga kartbaserade analyser av viktiga områden för kustfisk på ostkusten och hur detta överlappar med fysisk påverkan samt identifiera områden som är lämpliga för restaureringsåtgärder	Ulf Bergström, SLU	SLU
Vad har utvecklats i den regionala och lokala åtgärdssamordningen i kusten 2025-2026	Anna Ek, HaV, Kristin Dahlgren Ist AC, Niklas Niemi Ist C	HaV

Bensträckare		
Arbetssätt Vattenvårdsförbunden, till exempel Nyköpingsåarna, Sörmlandskusten	Anneli Carlén	Svealandskustens Vattenvårdsförbund
Värdet av en snabb återhämtning av biodiversitet: Aktivs vs passiv restaurering av ålgräs Malmö hamn.	Elina Lampi	Göteborgs universitet
Paneldiskussion - aktiv vs passiv restaurering, aktörer, roller, regelverk, flaskhalsar. Moderator Stefan Lundberg.	Panel	
Fika 14:45		
15:15 **Block 3**. Målarter för restaurering,		
Restaurering av tare	Anders Olsson	Lst O
Plattfisk - restaurering av lekområde	Karl Svanberg	Lst D
Störens återkomst	Henrik Möller	Sportfiskarna
Restaurering av ostron	Åsa Strand	Lst O
Uppdatering - Ålgräsrestaurering, Västkusten	Louise Eriander	Göteborgs Universitet
Ålgräsplantering med volontärer	Erica Wiik	Göteborgs Universitet
Nu växlar vi upp - Storskalig sandtäckning och ålgräsplantering inom Improve Aquatic LIFE	Beatrice Alenius	Lst O

Bensträckare Rädda ishavshästsvans!	Anniina Saarinen	Lst AC
Återställa vattenflödet i brackvattensdammar för brackvattensräkan *Palaemon varians*	Anders Olsson	Lst O
Torskutsättning- Kunskap för ekologisk restaurering	Håkan Wennhage	SLU
Havsöring mellan sött och salt - kopplingen till restaurering, stenreven	Daniel Palm med flera	SLU, Lunds Universitet
Anläggning av gäddfabriker	Micael Söderman	Sportfiskarna
Avslutning dag 1 - kort info om kvällen		Lst E

Bildspel, förelänsningssalen: Havet i Focus. 18:40	Fotograf Fredrik Schlyter	
Middag, Sky bar, Restaurang VY, **19:15**	Arbetets Museum	
19-nov		
Start 08:30 Block 4. Restaurering av marina miljöer, internationellt och fysisk påverkan.		
Sammanställning av ålgräsrestaureringens utveckling och status i Europa	Per Moksnes	Göteborgs universitet
Restoring marine habitats in Denmark - focus on blue mussel beds	Pernille Nielsen	DTU Aqua, DK
Sea Too - Cooperation to prevent nature loss in the Baltic Sea	Miina Mäki	John Nurminen, Finland
Stenrev, Improve Aquatic LIFE.	Jonas Gustafsson	Lst M
Manbas Coast - salta strandängar	Maria Kilnäs	Lst O

Bensträckare		
Urbana variationsrika vattenmiljöer – återbruk och nya strukturer genom MASSA	Oliver Karlöf	Stockholms stad

Återställning av vattenutbyte vid vägbank	Charlotta Lövstedt	DHI Sverige AB och Trafikverket
Projekt Hidden - naturvärden i estuariemiljöer i norra Bottenviken	Linnea Bergdahl	Lst BD
Projekt restore C - prioriteringar	Carolyn Faithful	SLU
Fika 10:05		
Block 5. Restaurering i grunda vikar		
Kartering grunda vatten - drönare	Carlos Paz von Friesen	Lst AC
Borttagning Elodea, Sea More Eco	Eveliina Lampinen	Livskraftscentralen, Finland
Transplantering kransalger, Sea More Eco	Claes Lönnblad-Björkholm	Livskraftscentralen, Finland
Fysisk påverkan och effekter i närmiljön	Jonas Edlund	Litoralis Natur
Bensträckare Kulturella ekosystemtjänster grunda havsvikar	Linda Kumblad, Joakim Hansen & Emil Rydin	Sthlm Univ
Muddring, erosion och internbelastning – Hur hänger de ihop? Och vad kan man göra?	Sofia Wikström	Sthlm Univ
Vasskörd nyttjande som foderresurs	Örjan Östman	SLU
Lunch 12:00		
Risvasar för abborre och utsättning av rom	Ingrid Nordemar	Lst AB

Kornhalmsbehandling i lagun	Ingrid Nordemar	Lst AB
Odling av alger som åtgärd mot övergödning i instängda havsvikar	Anders Olsson	Lst O
Miljöåterställning i flador och laguner	David Bystedt	Lst BD
Bensträckare		
Laguner - att restaurera eller inte?	Gustav Johansson	Hydrophyta
Analys av åtgärden att öppna upp avsnörda vikar som ingår i naturtypen laguner (1150) för fiskvandring	Christina Halling	SLU
Att se hela bilden- påverkan på grunda vikar	Maria Gustavsson	HaV
Fika 14:40		
Paneldiskussion; restaureringsåtgärder, att göra eller inte göra	Gustav, Jonas, sportfiskarna, HaV, akademi, ??	
Avslut och överlämning. Slut 15:35		

Var: Arbetets Museum, Norrköping

Kostnad: 800 kronor (ingår: lunch, fika och middag den 18 nov samt fika och lunch den 19 nov)

Færder
nasjonalpark

Saksfremlegg

Arkivsaksnr: 2026/12455-2

Saksbehandler: Anne Sjømæling

Dato: 11.11.2026

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Færder nasjonalparkstyre	*35/2026*	*24.11.2026*

Innspill - Færder nasjonalpark - høring - Strategi for besøkssentre for natur 2027 - 2037

Forslag til vedtak

Færder nasjonalparkstyre vedtar utkast til høringssvar for besøkssentre for natur 2027-2037 med de kommentarer som fremkommer i styremøtet.

Færder nasjonalparkstyre er forvaltningsmyndighet for Færder nasjonalpark. Området omfatter 340 km2, hvorav 15 km2 er landareal. Området omfatter det meste av skjærgården øst for den landfaste delen av Nøtterøy og Tjøme. I tillegg inngår landarealer ved Verdens ende og Moutmarka. Arealet ligger i sin helhet i dagens Færder kommune. Vernet omfatter ca. 50 øyer og et stort antall mindre holmer og skjær.
Nasjonalparken inneholder et stort antall terrestriske naturtyper og flere skjøtselsbetingede naturtyper, som blant annet natureitemark og slåtteenger. Fen rekke sjøfuglområder (sone B med ferdselsrestriksjoner) finnes i nasjonalparken. Videre har nasjonalparken viktige geologiske formasjoner både på land og under havoverflaten.
Den marine delen a nasjonalparken inneholder et stort mangfold av naturtyper og miljøforhold som gir grunnlag for en rik og mangfoldig flora og fauna, både på grunt og på dypt vann.

Færder nasjonalparkstyre støtter regjeringens forslag til strategi for besøkssentre for norsk natur. Nasjonalparkstyret mener at strategien danner grunnlag for en forutsigbar, rettferdig og åpen prosess knyttet til autorisasjon av nye senter og reautorisasjon av eksisterende senter. Strategien gir føringer for krav og mål for de autoriserte besøkssenterne.

Færder nasjonalparkstyre har en forvalter som sitter hos Statsforvalteren i Vestfold og Telemark, men som også leier kontorplass på besøkssenteret. Det er et godt samarbeid med Besøkssenteret Færder nasjonalpark og forvalter deltar som observatør på senterets styremøter.

I dag har forvalter delt kontorplass mellom Statsforvalteren Vestfold og Telemark og Besøkssenter Færder nasjonalpark. Færder nasjonalparkstyre er positiv til en slik deling, men ser det ikke som hensiktsmessig å sitte full tid på Besøkssenter Færder nasjonalpark.

Nasjonalparkstyret mener det er positivt at samarbeid mellom forvaltning og besøkssenter legges til grunn som kriterium ved autorisasjon/reautorisasjon, hvor dette er praktisk mulig. Nasjonalparkstyret understreker viktigheten av at besøkssenteret har lokal tilknytning og nærhet til verneområdet, samt at det er tett samarbeid mellom verneområdeforvaltningen og besøkssenteret

Samtidig som samarbeid er viktig, understreker nasjonalparkstyret at det må være et tydelig skille mellom besøkssenterets oppdrag som formidler og nasjonalparkstyrets ansvar og rolle som forvaltningsmyndighet. Dette kan ivaretas gjennom formelle samarbeidsavtaler. Felles kontorløsning kan fungere, hvor dette er praktisk og hensiktsmessig for forvaltningen.

Nasjonalparkstyret understreker også viktigheten av forutsigbare økonomiske rammer.

Høringen sier:
- *Det skal blant annet være et krav at alle besøkssentre må ha en daglig leder, minst en naturveileder, et fysisk bygg med en utstilling, samt ha arrangementer. Det er ikke et krav at alle sentre må ha helårsåpent, og naturveilederen kan være engasjert i begrensede tidsrom/i sesong.*

Det er svært positivt at naturveilederne settes som et krav for alle sentre. Samtidig må kravet følges opp med tilstrekkelig og forutsigbar økonomi. Flere sentre opplever store variasjoner i besøksstrykk og aktivitet gjennom året. Med tanke på kvalitet, forutsigbarhet og langsiktig planlegging, mener nasjonalparkstyret derfor at grunnfinansieringen bør legge til grunn at sentrene skal kunne ha en helårs ansatt daglig leder, samt en helårs ansatt naturveileder. Grunnfinansieringen bør dekke begge rollene i 100% stilling.

Tidsbegrensede engasjement og sesongarbeid vil trolig medføre redusert kvalitet, høyere utskiftning av ansatte og variasjoner i tilbud år til år, sammenliknet med en situasjon hvor naturveilederen, i likhet med daglig leder, er ansatt i 100% stilling. Perioder med lavere aktivitet vil naturveilederen ha mulighet til å planlegge og videreutvikle opplegg og samarbeid med andre besøkssenter i regionen/naturtypen, forvaltningen og øvrige samarbeidspartnere. Kontinuitet er viktig for økt kvalitet og dette betinger forutsigbar finansiering av naturveilederstillingen, ev. som del av grunntilskuddet.
Nasjonalparkstyret ser positivt på samarbeid mellom de marine besøkssentrene for å ivareta en helthetlig formidling av særlig marine verneverdier.

Færder nasjonalparkstyre ser også positivt på at besøkssenteret skal bidra til lokal verdiskapning.

Bakgrunn
Miljødirektoratet har en åpen høring rundt forslag til besøkssentertrategi for 2027-2037.

Strategi for besøkssentre for natur 2027-2037 er på åpen høring. Målet med strategien er å fastsette en enhetlig metodikk og prosess for autorisering og reautorisering av besøkssentre for natur.

Status: På høring
Høringsfrist: 31.12.2026

Høringsbrev

Vår ref.: 26/4816

Økt press på norske natur, økte miljøutfordringer og en økende interesse for natur i befolkningen har medvirket til en gradvis økning i antall besøkssentre. I dag er det 39 besøkssentre som får statlig økonomisk tilskudd og som er autorisert som besøkssenter for natur. I tillegg er det syv besøkssentre for verdensarv. Strategien omfatter ikke verdensarvsentrene, men de har likevel en omtale i strategien.

Strategien legger ikke opp til at antallet autoriserte sentre skal reduseres eller økes i vesentlig grad, og alle sentre som får statlig økonomisk støtte i dag skal fortsatt ha mulighet til å være autorisert i fremtiden. Samtidig åpnes det opp for at flere sentre kan søke når autoriseringsperioden til gjeldene sentre går ut. Strategien fastsetter kriterier for geografisk plassering og kvalitet, som alle autoriserte sentre må oppfylle.

Høringssvar sendes inn ved å bruke skjemaet nedenfor. Ved tekniske problemer kan innspill i stedet sendes på e-post med referanse 26/4816 til postmottak@kld.dep.no.

Fristen for å sende inn innspill er 31. desember 2026.

Høringsuttalelsene er offentlige etter offentlighetsloven og blir publisert på regjeringen.no.

I forslaget skriver de blant annet «Hovedutfordringen i dag er at prosessene knyttet til statlig driftstilskudd til besøkssentre for natur, herunder autorisering og reautorisering av besøkssentre, ikke følger en systematisk metodikk. Dette har medført at fordelingen av besøkssentrene ikke er optimal, verken geografisk eller tematisk, og at ikke alle sentrene har god nok kvalitet.

Årsaken til dette er at en rekke sentre har blitt opprettet og gitt statlig driftsstøtte på bakgrunn av enkeltstående prosesser og initiativ. Flere sentre har for eksempel fått driftsstøtte etter enkeltvise forslag i forbindelse med Stortingets budsjettbehandling, uten en vurdering av geografiske eller tematiske behov eller av sentrenes faglige kvalitet.»

Videre skriver de:
«Målet med denne strategien er å fastsette en enhetlig metodikk for autorisering av nye sentre og reautorisering av eksisterende sentre, med noen overordnede, men samtidig tydelige, kriterier og krav innenfor tematiske, geografiske og kvalitetsmessige aspekter. Strategien skal sørge for at statens økonomiske støtte til besøkssentre skjer etter en lik metodikk og med de samme kriterier for alle sentre, der statens midler blir brukt til å fremme sentre med bredde i tematikk, med god geografisk fordeling og med høy kvalitet på formidling og innhold.»

Forslag til besøkssenterstrategi 2027-2037 for besøkssentre for natur

Hvorfor bør Færder nasjonalparkstyre inngi høringsinnspill til en senterstrategi?
Klima- og miljødepartementet fastsatte i 2024 hovedmål, delmål og delstrategier for besøkssenterordningen for natur, som rammer inn en helhetlig retning for besøkssenterordningen (tabell 1).

Det er særlig delmål to som kan være interessant for nasjonalparkstyret.

Hovedmål - Besøkssentrene øker befolkningens kunnskap om natur og bidrar samtidig til lokal verdiskaping.

Tabell 1. Oversikt over fastsatt hovedmål, delmål og delstrategier for besøkssentrene.

DEL 1	**Hovedmål**	Besøkssentrene øker befolkningens kunnskap om natur og bidrar samtidig til lokal verdiskaping			
	Delmål	1. Besøkssentrene er effektive og attraktive formidlere av kunnskap om natur	2. Besøkssentrene utfyller miljøforvaltningens øvrige virkemidler på en effektiv måte	3. Besøkssentrene bidrar til lokal verdiskaping, samarbeider med lokale fagmiljøer og skaper synergier	4. Besøkssentrene har bærekraftig økonomi
DEL 2	**Delstrategi**	**1. Naturveiledning ved alle sentrene**			
			2. Differensiert finansieringsmodell		
		3. Enhetlig konsept og felles merkevare			

Delmål 2 - Besøkssentrene utfyller miljøforvaltningens øvrige virkemidler på en effektiv måte
Besøkssentrene bør samle lokale forvaltningsaktører i et felles fagmiljø, slik at de kan jobbe effektivt med å formidle kunnskap om lokale naturverdier og utfylle hverandre i en helhetlig naturforvaltning, herunder bidra med utveksling av kompetanse, erfaring og kunnskap. På denne måten vil besøkssentrene, som en del av forvaltningens samlede virkemidler, i større grad bidra til å ivareta naturverdier, hindre tap av natur og sikre god

tilstand i økosystemene. Målet vil dermed bidra til å øke besøkssentrenes rolle som en viktig aktør for å nå miljømålene.

Tabell 2 og 3 i høringsnotatet omhandler henholdsvis kriterier for lokalisering og kriterier for formidling, samarbeid, og bygningsmessige fasiliteter.

Det er etter kriterie innenfor hver tabell som referer til forvaltningen:

Tabell 2, **bør oppfylles:**

Bør oppfylles	Samlokalisering med fagmiljø og miljøforvaltning	Ikke alltid mulig å oppnå, men bør skje der det er naturlig og praktisk mulig. Gir tettere kobling til forvaltningen, gir synergier og styrker faglig integrasjon.

Tabell 3, **bør oppfylles:**

Bør oppfylles	Samarbeid med forvaltning	Sentrene bør inngå et formalisert samarbeid med forvaltningen.	Skaper synergier og mer helhetlig lokal naturforvaltning.

Færder
nasjonalpark

Saksfremlegg

Arkivsaksnr: 2026/2072-16
Saksbehandler: Anne Sjømæling
Dato: 02.11.2026

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Færder nasjonalparkstyre	36/2026	24.11.2026

Tilretteleggingstiltak i Færder nasjonalpark - retningslinjer og prinsipper

Forslag til vedtak

Færder nasjonalparkstyre ser at det er mange gode tiltak som ønskes gjennomført i nasjonalparken, men som potensielt kan påvirke verneverdiene negativt på sikt. Nasjonalparkstyret skal også bidra til lokal verdiskapning, men et viktig prinsipp i besøksstrategien er at i de tilfeller der det er konflikt mellom ivaretakelse av verneverdiene, tilrettelegging for besøkende og lokal verdiskapning, skal ivaretakelse av verneverdiene tillegges størst vekt.

Færder nasjonalparkstyre mener derfor at det må utvises en føre-var-holdning til tilrettelegging og aktivitet inne i nasjonalparken.
Følgende premisser legges til grunn:

- Aktivitetstilrettelegging som kan bidra til vesentlig økning av besøkende skal legges til randsonen av nasjonalparken
- Allmenheten skal gis tilgang til tilnærmet uforstyrret opplevelse av naturen
- Hensyn til verneverdiene og potensiell påvirkning er hovedmål med vernet
- Søknader om organisert aktivitet må sees i sammenheng med forvaltningsmessige tiltak, til hvor, og til samlet antall søknader på samme sted
- Tilretteleggingstiltak inne i nasjonalparken skal være forankret i besøksstrategi og samarbeid med nasjonalparkforvaltningen
- Tilretteleggingstiltak skal fortrinnsvis være forankret i Designmanualen for Norges nasjonalparker

Bakgrunn

Frivillige organisasjoner har gjennom flere år blitt oppfordret til å utforme aktiviteter med naturen som arena, med mål om å bidra til å få flere folk ut på tur. En av disse aktivitetene som har blitt veldig populær, er Stolpejakten. Foreningen Stolpejakten er

en allmennyttig forening, og lokale aktører kan blant annet være skiklubb, turlag, orienteringsklubb, frivillighetssentral. Stolpene har reklame for lokalt næringsliv og en QR kode, hvor det kan legges inn egen informasjon, f.eks. om området man er i.
I Vestfold er det Stiftelsen Berntine – Tønsberg og Færder som utplasserer stolper. De har har utplasser stolper på Østre Bolæren og Vestre Bolæren (tas inn om vinteren) i tillegg til en rekke lokaliteter på fastlandet. Arrangørene har hatt og har et ønske om å sette ut stolper innenfor grensene til Færder nasjonalpark.

I sak ST 13/2026, informasjon fra sekretariatet, gjorde styret følgende vedtak, avsnitt to: *Styret ønsket en prinsippiell sak til neste møte om eksterne tiltak i nasjonalparken, eks. stolpejakt, turorientering, arrangement.*
Kystisti er en merkevare og nasjonal rute ved kysten, i henhold til Merkehåndboka. Benyttes i nasjonalparken.

Færder nasjonalpark har en godkjent besøksstrategi, og det er naturlig å se tilretteleggingstiltak i denne i sammenheng.
Miljødirektoratet har utarbeidet en «Designmanual for Norges nasjonalparker». I denne manualen ligger logo, skiltsystem, profilartikler, brosjyrer mm.

Utdrag fra manualen:
Vi ønsker våre besøkende Velkommen inn! Og så skal vi fortsatt huske at i noen områder skal vi kanskje gi gode opplevelser først og fremst i randsonen, eller kanskje på bestemte steder i områdene. Graden av tilrettelegging og uttak av merkevaren avgjøres av områdenes besøksstrategi, som ligger til grunn for dette arbeidet.

Vurdering
I denne saken vurderes det at formålet med Færder nasjonalpark legger overordnet premiss for forvaltning av nasjonalparken.

«§ 1: Formålet med opprettelsen av Færder nasjonalpark er å bevare et større naturområde med representative økosystemer ved kysten i ytre Oslofjord med særlig vekt på landskap, naturtyper, arter og geologiske forekomster på land og i sjø som er uten tyngre naturinngrep.»

Videre listes opp en rekke spesifikke formål å ta vare på.

Videre handler avsnitt tre om friluftsliv:
«Allmenheten skal gis adgang til uforstyrret opplevelse av naturen gjennom utøvelse av naturvennlig og enkelt friluftsliv, med liten grad av teknisk tilrettelegging.»

Flere øyer/steder i nasjonalparken er statlig sikrede områder, dvs. områder som det offentlige (staten, kommunen, fylkeskommunen eller et friluftsråd) har skaffet seg rådighet over for å sikre allmenhetens mulighet til friluftsliv.

For å få midler til eventuell tilrettelegging i disse områdene, må det utarbeides en forvaltningsplan. Færder nasjonalpark har god dialog med de offentlige instanser i Færder nasjonalpark:

- Færder kommune forvalter de statlige områdene på vegne av staten,
- Færder kommune som grunneier /Skjærgårdstjenesten
- Oslofjordens Friluftsråd som grunneier

Tilretteleggingstiltak i forvaltningsplanene avklares med Færder nasjonalpark, siden tiltakene må ligge innenfor rammene av verneforskriften for å kunne gjennomføres. Det er heller ikke alle statlig sikrede områder som ønskes tilrettelagt, utover det som forelå på vernetidspunktet: Ofte toalett/renovasjon, enkel bålpanne og fortøyningsbolter.

Besøksstrategi Færder nasjonalpark
Miljødirektoratets veileder for besøksstrategi definerer forvaltningsmyndighetens primære oppgave til å drive god forvaltning av de vernede områdene for å ivareta både natur- og opplevelsesverdiene på lang sikt.

Et viktig prinsipp for besøksstrategien er at i de tilfeller der det er konflikt mellom ivaretakelse av verneverdiene, tilrettelegging for besøkende og lokal verdiskapning, skal ivaretakelse av verneverdiene tillegges størst vekt.

Færder nasjonalpark har en besøksstrategi 2019-2024, (videreført av styret i sak 24/23 b, 30.11.23). Tiltakene er delt inn i fire områder: Tilrettelegging (T), Informasjon (I), Samarbeid (S) og Bærekraftig tilpasning (B).

I denne sammenheng er det relevant å se til tiltak S6:
Være pådriver for gode tilretteleggingstiltak i randsonen av Færder NP (tiltaksplan oppdatert i sak 24/23 b/30.11.23).

Færder nasjonalparkstyre kan ikke benytte skjøtselshjemmel (§ 6, hjemmel til å gjennomføre nødvendige tiltak for å ivareta verneverdiene) til å tilrettelegge for friluftsliv alene. Forvaltningsmyndigheten kan tilrettelegge der hvor tiltaket er nødvendig av hensyn til verneverdiene, som f.eks. klopper over fuktige områder eller etablere bålplasser for å hindre omfattende bruk av «villbål». Selv om målet ikke er utelukkende friluftsliv, vil slike tiltak også være positive for friluftslivet.

Besøkssenter Færder nasjonalpark har søkt om å organisere og gjennomføre aktivitet i Færder nasjonalpark. Antall aktiviteter er begrenset, og ikke minst antall deltakere pr. arrangement. Det er en årlig dialog mellom forvaltningen og besøkssenteret om arrangement og mulig påvirkning. Antall og type arrangement må være bærekraftig, det vil si gjennomføres på naturens premisser.

En rekke næringsaktører har også søkt om organisert aktivitet, og omfanget er så langt vurdert som akseptabelt. Ved disse arrangementene vil det også være kontroll på antall deltagere.

Kan aktiviteter med mål om å tiltrekke seg (mange) besøkende være i strid med verneformålet?
For nasjonalparkforvaltningen finnes det flere faglige og forvaltningsmessige argumenter for å være restriktiv med aktivitetstiltak inne i nasjonalparken.

> **1. Nasjonalparkens hovedformål er vern, ikke aktivitetsutvikling**
> Et grunnleggende prinsipp i naturmangfoldloven og besøksforvaltningen er at tilrettelegging skal underordnes verneformålet. Besøksforvaltningen i verneområder skal finne balansen mellom gode opplevelser og ivaretakelse av naturverdiene, der naturverdiene er rammen for hva som kan tillates.

Aktiviteter som stolpejakt og lignende har som formål å stimulere til aktivitet og økt ferdsel. I nasjonalparken kan dette komme i konflikt med målet om å begrense unødvendig ferdselspress i sårbare områder.

2. Aktiviteter skaper ferdsel som ikke nødvendigvis følger besøksstrategien

En sentral tanke i besøksforvaltningen er å styre ferdsel til robuste områder og bort fra sårbare områder. Besøksstrategier brukes nettopp for å vurdere hvor det er ønskelig å lede besøkende, og hvor det ikke er ønskelig.
Når stolpe eller aktiviteter plasseres i terrenget, blir målet å oppsøke stolpen e.l. framfor å følge etablerte besøksstrategiske prioriteringer. Det kan:

- trekke folk utenfor hovedstier
- spre ferdselen (utvide eksisterende stier)
- øke slitasje på vegetasjon
- skape nye tråkk
- føre til ekstremt stort press på enkeltområder
- føre til forstyrrelser av dyreliv
- føre til forstyrrelse av friluftslivsopplevelsen for andre besøkende
- oppleves som fremmede elementer i landskapet og bidra til et mer «arrangert friluftsliv»

3. Fysiske installasjoner kan bidra til «bit-for-bit»-tilrettelegging

En enkelt stolpe kan synes lite, men nasjonalparken utfordres ofte av mange små tiltak som, i tillegg til å trekke til seg svært mange besøkende på faste punkter, også kan endre områdets karakter:
Nasjonalparken kan gradvis få ønske om:

- flere stolper
- QR-koder
- orienteringsposter
- aktivitetsløyper
- flere skilt (utenom forvaltningens egne)
- flere merkede stier

Det vises igjen til formålet, (§ 1: Formålet med opprettelsen av Færder nasjonalpark er å bevare et større naturområde med representative økosystemer ved kysten i ytre Oslofjord med særlig vekt på landskap, naturtyper, arter og geologiske forekomster på land og i sjø som er uten tyngre naturinngrep).
Her vektlegges landskapet og selv om det vises til tyngre naturinngrep er det å forstå som minst mulig naturinngrep.

Friluftsliv og folkehelse

Målet for mange av friluftsorganisasjonene og andre organisasjoner er å få folk ut på tur, til historiske steder, kulturlandskap og ikke minst i naturen. Sett fra et folkehelseperspektiv er dette svært positivt. Det er en kjensgjerning at nordmenn går mindre på tur, og at aktiviteter i naturen kan bidra til både bedre fysisk og psykisk helse. Nasjonalparkforvaltningen ser positivt på tilrettelegging i randsonen av nasjonalparken, og mener at det å tilrettelegge for aktivitet i randsonen kan bidra til økt verdiskapning, og til at besøkende i tillegg tar turen inn i nasjonalparken.

Oppsummering
En utfordring ved å etablere aktiviteter som potensielt kan tiltrekke seg tusener av besøkende, er at man ikke lenger har kontroll over når slitasjen eller forstyrrelsen går fra å være akseptabel til å bli uakseptabel.
Det er kjent fra mange organisasjoner at denne type aktivitet fører til økt bruksfrekvens.

Ved vurdering av tiltak er forvaltningen forpliktet til å vurdere Naturmangfoldlovens §§ 8-12, hvor blant annet samlet belastning og føre-var-prinsippet skal vurderes og tillegges vekt.

En annen vurdering forvaltningen skal gjøre, er å spørre seg om det er absolutt nødvendig at aktiviteten foregår inne i nasjonalparken.

Det vises i denne saken til stolpejakt, som er fysiske stolper med reklame og en QR-kode som plasseres ute i terrenget. Andre tilsvarende aktiviteter kan være tur-orientering, tur-pass tur, postkassetur o.l. Alle disse tiltakene er gratis å gjennomføre og ment for alle aldersgrupper.

Organisert aktivitet, som konserter o.l. vil måtte sannsynligvis komme i kategorien «organisert aktivitet» og omsøkes i hvert enkelt tilfelle og vil bli vurdert selvstendig.

Ved søknader om konserter eller større arrangement, vil det være å gi et enkeltvedtak med klagerett, og vurderingene for å kunne gi tillatelse vil være at de ikke strider mot verneformålet og ikke skader verneverdiene. I denne vurderingen inngår også tidspunkt, sted og antall og den samlede belastning på verneverdiene (andre aktiviteter/tiltak i omsøkt område).

Dersom man velger å si ja til noen kan det utvikle seg til presedens og en forventning om å få ja. Potensielt kan det være utfordrende å si at nok er nok. Det er også en fare i vårt digitale samfunn, at selv om aktiviteten fysisk ikke lenger er tilstede, vil det være «spor» i den digitale verden som fortsatt kan trekke til seg ekstremt mange besøkende.

Designmanualen for Norges nasjonalparker bygger på en nasjonal merkevare med standardiserte informasjonspunkt, skilt og innfallsporter. Hensikten er å skape en helhetlig formidling og unngå et uoversiktlig mangfold av løsninger.
Nasjonalparken bør framstå med ett helhetlig informasjonssystem etter Norges nasjonalparkers designmanual. Eksterne stolper og aktivitetsinstallasjoner inngår ikke i dette systemet og kan svekke både den visuelle helheten og den ønskede identiteten for verneområdet

Konklusjon
Det er forvalters vurdering at styret bør være restriktive i forhold til tilretteleggingstiltak som har potensiale for å tiltrekke seg ekstremt mange besøkende. Tilrettelegging inne i nasjonalparken skal følge designmanualen for Norges nasjonalparker og gjennomføres i samarbeid med nasjonalparkforvaltningen.

Færder
nasjonalpark

Saksfremlegg

Arkivsaksnr: 2026/2072-13

Saksbehandler: Anne Sjømæling

Dato: 16.11.2026

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Færder nasjonalparkstyre	37/2026	24.11.2026

Økonomi og statusrapport 2026

Forslag til vedtak
Styret tok statusoppdatering til orientering.

Dokumenter i saken
Økonomirapport 2026

Saksopplysninger
Tiltak i verneområdet og restaureringsprosjekter er kommentarer i vedlagte tabell.
Det ventes fortsatt på en del faktura, prognose er lagt inn i tabell.

Restaureringsprosjekt «Forprosjekt flatøstersrestaurering» har ligget på vent. Prosjektplan er ferdig, samarbeider med Ytre Hvaler nasjonalpark og med Oslofjordens Friluftsråd. Prosjektet er godt igangsatt, men må videreføres til 2027, blant annet pga. ytterligere kartlegging i sjø.

En rekke aktører fikk tillatelse til å rydde spøkelsesteiner og tapt fiskeredskap.
Vedlegger rapport fra Arild Karlsen, Skjægårdstjenesten rapporterer i møtet.
Green-Bay vil rydde i uke 48 og 49.

Aktivitet	Budsjett 2026	Regnskap 2026	Prognose
Styrehonorar, reise, arb.avg	100000	50504,85	81866,85
Møter	80000	16395,45	62000
Driftsoppgaver (båt, infopkt, nettsider mm)	83000	54140,3	69140,3
Kompetanseheving	10000	60336,89	70336,89
Kjøp av tjenester	122000	66325,04	106975,04
Styresamling Ytre Hvaler/Koster inngår i post 2	0	0	0
Bekledning	10000	0	12000
INNVILGET	405000	247702,53	402319,08
Adm inndekning		0	2680,92
SUM TOTALT			405000

ØKONOMIOPPFØLGING KONTINUERLIG 2026

M1947

PRI	TILTAK	ØK ANSV	SØKNAD 2026	KOMMENTAR	PRIORITET 2026	REGNSKAP 2026	Kommentar	Prognose
1	Bekjempelse av mink	SNO	80 000	Tiltaket er flerårig. Målet er at nasjonalparken er minkfri før og i hekkesesong. Tiltaket gjennom-føres vinter/høst av lokalt SNO. Forhåndsgodkjent	95 000	95 000	til SNO for arbeid med mink. I tildelingen hadde de økt denne potten.	
2	Fjerning av fremmede arter på utvalgte øyer	F	80 000	Rynkerose (rosa rugosa) utgjør en stor trussel for det biologiske mangfoldet og for enkeltarter på flere av øyene i Færder nasjonalpark.	80 000	71 315	Skjærgårdstjenesten/ SNO utfører	94 315
3	Infopunkt hovedinnfallsport Østre Bolæren	F	100 000	Øya Østre Bolæren er definert som en av tre hovedinnfallsporter til Færder nasjonalpark. FNP styre har etablert et ubemannet NP styret vurderer at det er et kontinuerlig behov for utvikling og ny info. I 2025 ble det laget oppdatert info på utstillingssmoduler om livet på øyene, og påbegynt arbeid med nytt innhold i lyttestasjon. Dette arbeidet ferdigstilles i 2026. I 2026 planlegges også en oppdatering om info om nasjonalparken, bl.a. geologien.	80 000	2 288	Større tiltak måtte utsettes til 2027. Hørespill må spilles inn på nytt	9 288
4	Skilting på områder med utvidet tilrettelegging	F	100 000	All skilting skjer i tråd med deisngmanualen for norges NP. Det oppstår også årlig behov for skilting, som f.eks. info om hekkende sjøfugl (utenfor sone B), eller annen skilting av hensyn til verneverdiene. Behov for utskifting av skilter (slitasje, ødeleggelse).	50 000	13 890	Mdir mente det var for lite detaljert plan	25 930
5	Trådløse gjerder i Moutmarka	F	5 000	Området har behov vor beiting for å understøtte manuell skjøtsel, det vurderes som helt nødvendig. Årlig vurderes beiteplan i forhold til å opprettholde biologisk mangfold. Forvaltningen har utprøvd en ordning med trådløse gjerder for beiting. . Beiting i henhold til beiteplan vurderes utelukkende positivt for naturmangfoldet.	5 000		ikke aktuelt 2026	0
6	Skjøtsel i Moutmarka	F	100 000	Samarbeid med Oslofjordens Friluftsråd. Området er utsatt for gjengroing, som så langt ansees som den største trusselen. Det er behov for både manuell skjøtsel og skjøtsel av beitedyr. I skjøtsel inngår også uttak av uønskede arter som f.eks. berberis, men også rynkerose som ansees som en stor trussel mot naturverdiene. Målet er å opprettholde en mosaikk av naturtyper og tilrettelegge for størst mulig mangfold.	100 000	124 000	Venter faktura på beitetjenester og skjøtsel	139 000
7	Slått og rydding på Bolærne	F	160 000	Gjengroing ansees fortsatt som den største trusselen mot verneverdiene i området. Besøkende er kanalisert til gode stier/turveier som må holdes åpne ved årlig skjøtsel. Flere slåtteenger er restaurert og slås årlig i henhold til forv.plan. Kulturminner har behov for rydding av busker og krattoppslag og kantvegetasjon.	150 000	218 163	80.000 årlige tiltak MBV, 65500 beiting, 4000 befaring, 10000 beiteplan/oppfølging - SUM 159500	238 163
8	Slått av eng, Steinkloss, Gåsøy, Østre Bolæren, Bustein	F	45 000		40 000	38 500	Årlig, utføres av SNO	38 500
9	Åpne gjengrodde arealer Masseløy	F	125 000		120 000	125 000	Utføres av bonde M Ueland	125 000
10	Re-etablering av strandtorn	F	70 000		60 000	32 727	Plantet ut småplanter, hentet frø Stråholmen og	52 727
11	Kartlegge metode og resultat fjerning av rynkerose	F	20 000		20 000	0	Sluttrapport ferdig	11 500
12	Oppfølging av fremmede arter etter hogst	F	5 000		5 000	0	Utført av SNO	0
13	Rydde marin forsøpling på utvalgte øyer	F	50 000		50 000	49 600	Gj.ført Sgtjensten	49 600
14	Lyngbrenning Kløvningen	F	75 000		75 000	39 066	Gjennomført FNP,OF, Sgtj og oppfølging	49 066
15	Nødvendig kartlegging for skjøtselstiltak (kløvningen)		100 000	Amfibier, padder & insekter	100 000	100 000	Rapport ferdig	100 000
16	Nødvendig kartlegging hekkelokalitet sjøfugl		50 000	For vurdering av skjøtselstiltak	50 000	0	Rapport ferdig	50 000
17	Store Færder rydde rundt kulturminne	F	15 000		15 000	0	Rydding gjennomført	15 000
18	omfang og tilstand marine naturtyper	F	1000000			0	utgikk, ikke innenfor postformål	
	Søknad 2026		#######	Prioritert / forbruk	1 000 000	814 549	Forventet bruk 2026	998 089
							Adm. Inndekning	1 911
							SUM TOTAL TILTAK	1 000 000
							Innvilget 2026	1 000 000
							SNO midler	95 000
							TOTAL INNVILGET 2026	1 095 000

0

Prosjekt M1980

	RESTAURERING		Budsjett	Beskrivelse	Regnskap	Prognose	Kommentar
4	Restaurering av marine naturtyper (fjerne tapte teiner & fiskeredskap)	F	200000	Vi ønsker å bidra til rydding av tapt fiskeredskap og teiner. Både for å hindre spøkelsesfiske, men og for å restaurere marine områder og habitater. Det vurderes å være mye tapt redskap i FNP	93750	200000	Skjærgårdstjenesten ryddet. Øvrige aktører midler fra Mdir
2	Hogst - uttak av plantet gran MB	F	120000 + 100000 (ny)	igangsatt restaurering. Øya har flere felt med granplantasjer. Tett granskog skaper en monokultur. Målet er å gjenskape naturlig edelløvskog/furuskog og gi bedre lysvilkår for andre arter som karplanter, forhåpentligvis liggende i naturlig frøbank.Tiltaket gjennomføres i nært samarb m	245 196	245 196	Planlagt tiltak i 2026 er gjennomført. Videreføres i 2027
1	Fjerne granplantasje Hvaløy	F	50 000	Videreføring/sluttføring av arbeid 2025.	52 780	52 780	
3	Restaurering av flatøsters		300000	forprosjekt	12 996	300 000	OF, Ytre Hvaler besøkssenter
5	Fjerning av hemlokk Burø		100000			66 685	Gjennomført
						864 661	
				Adm. Inndekning		5 339	
				SUM TOTALT		870 000	
	Innvilget søknad	770000		Tilleggbevilgning	100 000	870 000	

Rapport om opprydding av spøkelsesredskap

Færder nasjonalpark | Rapport per 1. november 2026

Tiltakshaver: Arild Karlsen / Karlsen Sjøtjenester
Tillatelse: Delegert vedtak av 11.09.2026, saksreferanse 2026/8505-6
Rapporteringsperiode: Fra tillatelsens dato til 31.10.2026

1. Oppsummering

Det er i rapporteringsperioden gjennomført om lag 20 dager med oppryddingsarbeid og 6 dager med kartlegging i Færder nasjonalpark. Hver ryddearbeidsdag har resultert i funn av flere tapte redskaper. Totalt er det hentet opp 41 teiner, 7 ruser, 1 påhengsmotor og diverse mengder løst tau. Samtlige opphentinger er utført med ROV og skånsomme metoder. Arbeidet har som formål å redusere spøkelsesfiske og marin forsøpling, samtidig som sjøbunn og naturverdier ivaretas.

Geografisk fordeling: En stor del av ryddearbeidet er utført i områdene rundt Store Ekornholmen, Masseløy, Hvalø og Espelund. Det er i tillegg gjennomført noe ryddearbeid ved Bolærne og Gåsøy. Nærmere dokumentasjon av undersøkte områder, ROV-dykk og funn er tilgjengelig for nasjonalparkforvaltningen i Blueye Cloud og kartportalen.

Erfaringer fra ryddearbeidet viser at det ofte bare går noen få minutter med ROV-søk etter ankomst til en ny lokalitet før det blir påvist tapt fiskeredskap. Den korte tiden frem til funn på flere av lokalitetene illustrerer at det fortsatt finnes betydelige mengder etterlatt redskap i de undersøkte delene av nasjonalparken, og understreker behovet for videre systematisk kartlegging og skånsom opprydding.

2. Resultater

Aktivitet / funn	Omfang
Ryddedager	20
Kartleggingsdager	6
Teiner hentet opp	41
Ruser hentet opp	7
Påhengsmotor hentet opp	1
Løst tau	Diverse mengder

Tallene gjelder arbeid innenfor Færder nasjonalpark i rapporteringsperioden. Mengden løst tau er ikke tallfestet.

3. Kartlegging og dokumentasjon

Nasjonalparkforvaltningen har direkte tilgang til Blueye Cloud, hvor dykk, posisjoner, bilder og omfattende ROV-video er tilgjengelige. Dokumentasjonen omfatter både funn og områder som er gjennomsøkt uten at det er registrert tapte redskaper eller annet avfall. Video og dykkehistorikk viser hvor søkene er gjennomført, slik at også negative funn dokumenteres. Disse områdene er dermed gjennomgått med ROV og kan inngå som dokumentert undersøkte områder ved planlegging av videre rydding. At et område er

undersøkt uten funn innebærer likevel ikke en garanti for at det er fullstendig fritt for gjenstander utenfor kameraets faktiske dekning. Funn er i tillegg registrert både i Fritidsfiskeappen og i kartportalen som ble gjort tilgjengelig av nasjonalparkforvalteren.

Metode og miljøhensyn: Det er utelukkende benyttet ROV og skånsomme metoder ved alle opphentinger. ROV har vært brukt til å lokalisere og vurdere redskapene og til å gjennomføre opphentingen med hensyn til sjøbunnen. Det er ikke benyttet søkedregg. Dette følger forutsetningen i tillatelsen om å unngå unødvendig påvirkning av sårbare marine naturverdier.

4. Gjennomføring og driftsforhold

I tillegg til operative dager er det brukt tid på optimalisering av utstyr og nødvendig vedlikehold. Perioder med mye vind har begrenset muligheten til å utføre sikkert og forsvarlig kartleggings- og ryddearbeid på sjøen. Dette har påvirket fremdriften. Arbeidet er lagt opp med bruk av undervannsteknologi for lokalisering og dokumentasjon, i tråd med tillatelsens vektlegging av skånsomme metoder.

5. Identifisering av skipsvraket SÆTREVÅG – fastsittende trål

Under kartleggingsarbeidet i Færder nasjonalpark er det lokalisert et større skipsvrak, som er identifisert som SÆTREVÅG. Fartøyet forliste i Oslofjorden i 1969, og den nøyaktige vraklokasjonen har tidligere vært ukjent. Identifikasjonen representerer derfor også et viktig dokumentasjonsresultat fra kartleggingsarbeidet. I vraket sitter det fast en stor, eldre trål. Trålen er foreløpig ikke fjernet. Tiltakshaver arbeider med å søke finansiering til et eget prosjekt for skånsom fjerning av trålen og nærmere dokumentasjon av vraket. Et eventuelt tiltak vil bli planlagt i dialog med relevante myndigheter og med nødvendige avklaringer og tillatelser før gjennomføring.

6. Videre arbeid

Oppryddingsarbeidet planlegges videreført ut 2026, så langt vær- og driftsforholdene tillater det. Det er også et mål å fortsette arbeidet i 2027, forutsatt at det blir innvilget nye midler til gjennomføringen. Eventuelle nye resultater etter rapporteringsdatoen vil komme i tillegg til tallene i denne rapporten.

Underlagsmateriale, herunder bilder, video, dykkerhistorikk, posisjoner og geografiske registreringer av både funn og undersøkte områder uten funn, er tilgjengelig for nasjonalparkforvaltningen i Blueye Cloud. Funn er også registrert i Fritidsfiskeappen og i kartportalen mottatt fra nasjonalparkforvalteren. Rapporten er en samlet status per 31. oktober 2026 og er utarbeidet for å oppfylle rapporteringsvilkåret i tillatelsen.

Karlsen Sjøtjenester
Arild Karlsen
31. oktober 2026

Færder
nasjonalpark

Saksfremlegg

Arkivsaksnr: 2026/2072-14

Saksbehandler: Anne Sjømæling

Dato: 16.11.2026

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Færder nasjonalparkstyre	38/2026	24.11.2026

Budsjettutkast 2027

Forslag til vedtak

Budsjettutkastet godkjennes med de endringer som framkom i møtet. Forvalter bes gå videre med søknadsprosessen mot Miljødirektoratet. Forvalter kan gjøre mindre endringer dersom forutsetningene endres eller legge til nye tiltak dersom uforutsette behov skulle oppstå.

Bakgrunn

I forslag til budsjett ligger videreføring av igangsatte skjøtselstiltak og forslag til nye tiltak.

Post 31 – Tiltak i verneområder

Videreføring av tiltak

Fjerning av fremmede arter på utvalgte øyer (SNO)
Infopunkt hovedinnfallsport Østre Bolæren
Skilting på området med utvidet tilrettelegging
Trådløse gjerder i Moutmarka
Skjøtsel i Moutmarka
Slått og rydding på Bolærne
Slått av eng, Steinkloss/Gåsøy/ØB/Bustein (SNO)
Åpne gjengrodde arealer Masseløy
Re-etablering av strandtorn
Rydde marin forsøpling på utvalgte øyer
Lyngbrenning Kløvningen
Store Færder rydde rundt kulturminne
Fristille eik Mellom Bolæren

Samlet sum 1 050 000

Nye tiltak
Skjøtselstiltak i sjøfuglområder (sone B)
Flytte toalett Reiaren
Kartlegge ålegrass for evt tiltak
Karlegge naturverdier samt forslag til skjøtsel Bjerkøy
Skjøtsel ØB (fristille eik mm)
Utarbeide plan for mulig restaurering Hvaløy
Installasjon av viltkamera sjøfuglområde
Kartlegging av dammer for potensiell restaurering

Samlet sum tiltak 890 000

Sum tiltak post 31	
Videreføring	1 050 000
Nye	890 000
SNO	40 000
SUM TOTALT	1 980 000

Post 31 – Restaureringstiltak i verneområde

Uttak av plantet gran på Mellom Bolæren (videreføring)	250 000
Rydde spøkelsesteiner/tapt fiskeredskap (videreføring)	100 000
SUM restaurering	**350 000**

Driftsmidler til styret
Her foreslås å søke om sum lik tildelt i 2026: **405 000**

Førende for søknad om tiltak vil være brev fra Miljødirektoratet av «Føringer for forvaltningsmyndighetene for verneområder – tiltaksmidler, restaureringsmidler og SNOressurser for 2026» og «Strategi for bruk av tiltaksmidler i verneområder i 2026-2030», samt vurdering av tiltakene etter naturmangfoldlovens §§ 8-12. Tiltakene skal også være i henhold til forvaltningsplan og skjøtselsplan for Færder nasjonalpark.

FORSLAG BUDSJETT 2027

PRI	TILTAK	ØK ANSV	SØKNAD 2026	KOMMENTAR	Regnskap 2026	Forslag 2027	Kommentar
1	Bekjempelse av mink	SNO	80 000	Tiltaket er flerårig. Målet er at nasjonalparken er minkfri før og i hekkesesong. Økning i teistbestand er en suksessfaktor (årlige tellinger). Det er imidlertid behov for vedlikeholdsfangst. Tiltaket gjennomføres vinter/høst av lokalt SNO. Forhåndsgodkjent	95 000	40 000	Mdir økte internt. Penger direkte til SNO. Lavere i 2027 pga. økte ressurser internt hos SNO
2	Fjerning av fremmede arter på utvalgte øyer	F	80 000	Rynkerose (rosa rugosa) utgjør en stor trussel for det biologiske mangfoldet og for enkeltarter på flere av øyene i Færder nasjonalpark. Samme trusselbilde utgjør noen få bestander av parkslirekne. SNO jobber målbebisse med bekjempelse av invasive fremmede arter. Å Bekjempe en bestand vurderes å ta 3-5 år, men med kontinuerlig behov for overvåking.	94 315	90 000	Økt innsats for fjerning av fremmede arter, bla. Gyvel. Noe behov i Moutmarka. Fjerne berberis Kløvningen (toalett nord)
3	Infopunkt hovedinnfallsport Østre Bolæren	F	100 000	Informasjon og informasjonsstrategi er grundig behandlet i godkjent forvaltningsplan og besøksstrategi for FNP. Hovedinnfallsportene ligger utenfor nasjonalparken og må utvikles i samarbeid med respektive kommuner. Øya Østre Bolæren er definert som en av tre hovedinnfallsporter til Færder nasjonalpark. FNP styre har etablert et ubemannet info pkt. i en bygning på ØB. Det meldes fra diverne på ø ya at det er mye besøk i infopunktet. NP styret har også et samarbeid med Besøkssenter Færder NP om naturveiledning i sommersesongen. NP styret vurderer at det er et kontinuerlig behov for utvikling og ny info. I 2025 ble det laget oppdatert info på utstillingssmoduler om livet på øyene, og påbegynt arbeid med nytt innhold i lyttestasjon. Dette arbeidet ferdigstilles i 2026. I 2026 planlegges også en oppdatering om info om nasjonalparken, bl.a. geologien.	9 288	100 000	Redusert aktivitet. Jobbet med hørespill, men innspill og manus fungerte ikke som forventet. Økt innsats for utstillingsopgradering foreslås i 2027.

PRI	TILTAK	ØK ANSV	SØKNAD 2026	KOMMENTAR	Regnskap 2026	Forslag 2027	Kommentar
4	Skilting på områder med utvidet tilrettelegging	F	100 000	Besøksstrategien til Færder nasjonalpark beskriver tilrettelegging og kanalisering, og hvilke områder som er satsningsområder. Tre områder er definer som hovedinnfallsporter, og to av disse har god informasjon. Hovedinnfallsportene ligger utenfor FNP og det er derfor behov for samarbeid med aktuell kommune, evt. andre. Forvaltningen ønsker å jobbe systematisk med planlegging av informasjon på hovedinnfallsport i Tønsberg. Fire områder er definert som øyer/områder med utvidet tilrettelegging, og det jobbes systematisk med å forbedre informasjon om naturverider og sporløs ferdsel. All skilting skjer i tråd med deisngmanualen for norges NP. Det oppstår også årlig behov for skilting, som f.eks. info om hekkende sjøfugl (utenfor sone B), eller annen skilting av hensyn til verneverdiene. Behov for utskifting av skilter (slitasje, ødeleggelse).	29 930	100 000	Skilt ble i fjor redusert av Mdir - begrunnelse for lite konkret. Forslag 2026: Bytte ut skilt/ny portal på P-plass VE. Lage/produsere adferdsskilt. Lage infoskilt om kammarimjelle
5	Trådløse gjerder i Moutmarka	F	5 000	Moutmarka er et av områdene med utvidet tilrettelegging i FNP. Området er også et av de viktigse friluftsområdene i Vestfold. Samtidig har området store botaniske verdier, mange naturtyper, dammer, mm. Området har behov vor beiting for å understøtte manuell skjøtsel, det vurderes soim helt nødvendig. Beiting er ønsket tiltak i skjtøselsplan. Årlig vurderes beiteplan i forhold til å opprettholde biologisk mangfold. Forvaltningen har utprøvd en ordning med trådløse gjerder for beiting. Årlig vurderes behov for vedlikehold/oppgradering. Det vurderes at fordelene ved beiting er større enn evt. mulige ulemper. Beiting i henhold til beiteplan vurderes utelukkende positivt for naturmangfoldet.		15 000	Ingen utskifting i 2026. Foreslår å budsjettere noe i 2027.

PRI	TILTAK	ØK ANSV	SØKNAD 2026	KOMMENTAR	Regnskap 2026	Forslag 2027	Kommentar
6	Skjøtsel i Moutmarka	F	100 000	Flere tiltak i gang i Moutmarka, og behov for yttereligere skjøtsel. Samarbeid med Oslofjordens FriluftsrådMoutmarka er et viktig område i Færder nasjonalpark, med en omfattende skjøtselsplan. Her finnes sjeldne karplanter, insekter, beitesopper, ulike naturtyper mm. Området er delt inn i ulike skjøtselssoner, i henhold til skjøtselsplan. Området er utsatt for gjengroing, som så langt ansees som den største trusselen. Det er behov for både manuell skjøtsel og skjøtsel av beitedyr. Forvaltningen samarbeider godt med grunneier og dyreholdere, og årlige befaringer samt skjøtselsplan legger grunnlag for tiltak. Det gjøres årlige vurderinger i forhold til beitetrykk for å opprettholde størst mulig biologisk mangfold. Beiting er helt essensielt for mangfoldet av beitesopper som er registrert i området. I skjøtsel inngår også uttak av uønskede arter som f.eks. berberis, men også rynkerose som ansees som en stor trussel mot naturverdiene. Målet er å opprettholde en mosaikk av naturtyper og tilrettelegge for størst mulig mangfold. Alle tiltak som skal gjennomføres vurderes i henhold til miljøforsvarlige teknikker. Verdien av tiltakene vurderes å være langt større enn eventuelle ulemper.	139 000	140 000	Foreslår å øke noe fra 2026. Blant annet fjerne takrør fra dammen Jenteisen. Er behov for å transportere ut fjernet avfall og deponere på avfallsplass

PRI	TILTAK	ØK ANSV	SØKNAD 2026	KOMMENTAR	Regnskap 2026	Forslag 2027	Kommentar
7	Slått og rydding på Bolærne	F	160 000	MB og ØB er to øyer som begge er omtalt i besøksstrategien. MB er definert som øy/område med utvidet tilrettelegging. Begge øyene er viktig for besøkende, med store natur- og kulturverdier. Tiltakene er videreføring av allerede igangsatte tiltak. Gjengroing ansees fortsatt som den største trusselen mot verneverdiene i området. Besøkende er kanalisert til gode stier/turveier som må holdes åpne ved årlig skjøtsel. Flere slåtteenger er restaurert og slås årlig i henhold til forv.plan. Kulturminner har behov for rydding av busker og krattoppslag og kantvegetasjon. Forvaltningen har årlige møter og befariing hvor tiltaksplan legges, i henhold til skjøtselsplaner og forv.plan. Godt samarbeid med grunneier (færder kommune) og med dyreholder, og med frivillig gruppe utførere. Området har beitedyr for å understøtte manuell skjøtsel. Beiteplan legges i samarbeid med forvaltningen for å oppnå målene i skjsøtselsplan/forv.plan. Miljøforsvarlige teknikker benyttes til gjennomføring av tiltak. Tiltakene vurderes som viktig for å opppnå det mangfold som er formålet.	238 163	200 000	I 2026 ble det gjort en del tiltak på Østre Bolæren, samt noen ekstra oppgaver på Mellom Bolæren. Dyreholder planlegger å sette ut flere dyr for skjøtselsbeiting i 2027.
8	Slått av eng, Steinkloss, Gåsøy, Østre Bolæren, Bustein	F	45 000	SNO ansvarlig for oppdrag, behov for transport av utstyr	38 500	45 000	Noen områder utgikk i 2026 pga. problem med utstyr. Pott søkes som 2026
9	Åpne gjengrodde arealer Masseløy	F	125 000		120 000	125 000	Skjøtsel igangsatt i 2026, behov også i 2027. I tillegg skjøtselsbeiting
10	Re-etablering av strandtorn	F	70 000	Reduseres 2026	52 727	45 000	Mindre behov i 2027. Vellykket frøsamling i 2026, samt utsåing
13	Rydde marin forsøpling på utvalgte øyer	F	50 000	I tillegg planlegge for en ryddedag for "alle"? Var svært populært med tidligere ryddeaksjoner i nasjonalparken. Mange ønsker å bidra	49 600	75 000	En intensjon om samarbeid med OF er også gjort, ang ryddedugnader i 2027
14	Lyngbrenning Kløvningen	F	75 000	Foreslås videreført med nytt, lite felt	49 066	50 000	Ser svært lovende ut. Foreslår å brenne et nytt felt, forutsatt at ikke rapport om insekter mm fraråder

PRI	TILTAK	ØK ANSV	SØKNAD 2026	KOMMENTAR	Regnskap 2026	Forslag 2027	Kommentar
16	Nødvendig kartlegging hekkelokalitet sjøfugl. Ferdig i 2026		50 000	For vurdering av skjøtselstiltak	50 000	40 000	Rapporten er ferdig, men ikke detaljert gjennomgått. Foresår å sette opp tiltak, forutsatt at rapporten anbefaler enkle tiltak
17	Store Færder rydde rundt kulturminne	F	15 000	Store Færders Venner utfører skjøtselstiltak årlig, rundt sti og ruiner, etter avtale	15 000	15 000	Foreslå å videreføre, forutsatt at rapport på utført arbeid foreligger, og at arbeid er gjennomført ihht avtale
18	Kartlegging og av omfang og tilstand marine naturtyper	F	0				
19	Flytte toalett Reiaren	NY		Ref. befaring. Flyttes av hensyn til verneverdiene - dvs. ligger i kant med hekkende sjøfugl, selv om dette ikke er et reservat. OF ønsker fortsat toalett, liten teltplass i bruk		100 000	Foreslår å flytte toalett av hensyn til verneverdien, sjøfugl. Området er ikke vernet med ferdselsrestriksjoner, men stor måkebestand samt andre fugler
20	Kartlegging av ålegras for evt tiltak	NY		Forsøker samme som Jomfruland (Mostein, Årøysund) (restaurering)		200 000	Vi vet om delvis fine ålegrassenger som er utsatt bl.a. pga. ankring fra småbåter. Viktig å få en god kartlegging av disse, samt utarbeide plan for restaureringstiltak, evt. tilretteleggingstiltak
21	Kartl for tiltak Bjerkø	NY		Behov for en skjøtselsplan for Bjerkøy. Det er stor interesse for naturverdiene og for å bidra til skjøtsel. Siden det kan være målkonflikter, er det viktig å få en god plan for nasjonaparken		150 000	Ivrig grunneier ønsker å bidra. Kartlegging og skjøtselstiltak er viktig for å ivareta verneverdiene i området
22	Fristille eik MB	F		SNO har tidligere fristilt noen større eiker nord for Grevestuen, og lukket grøfter. Det er flere store eik i området. Eketrærne er særdeles viktig for mangfoldet, men også sårbare. Det er behov for kompetanse knyttet til tiltak		50 000	Tiltak gjennomføres av SNO. MBV orienteres og bidrar med tilvirking av ved av nedhogde trær

PRI	TILTAK	ØK ANSV	SØKNAD 2026	KOMMENTAR	Regnskap 2026	Forslag 2027	Kommentar
23	Fristille eik ØB	NY		Ved enga Ruseodden, "inneklemt" flott eik, men mye kratt som er i ferd med å bli til trær		50 000	Et mindre område ryddes for et få til en mosaikk av trær og blomstrende busker. I fuktområde, fjerne vedvekster samt vier
24	Kartlegge/utarbeide plan for restaurering av gml eng Hvaløy	NY		Det var tidligere landbruksdrift på Hvaløy. I dag er det en dyreholder med sau. Færder kommune sikret øya til friluftsformål, og det bør vurderes om et tidligere innmarksområde kan/skal tilbakeføres til natur. Beiting kan fortsatt foregå		150 000	Det foreslå å få utarbeidet en plan for mulig restaurering av området. Det skal fortsatt være mulig å beite i området.
25	Installere viltkamera for overvåking av sjøfugl	NY		Ønskelig å installere viltkamera på Hoftøya (sjøfuglområde) for å kartlegge predasjon. Her er kunnskapsmangel i området. Det er ønskelig å samarbeide med SFOS. Data/bilder kan også benyttes til informasjonstiltak		50 000	Installasjon av viltkamera fortrinnsvis for å øke kunnskapen om predasjon på sårbare sjøfuglarter
26	Karlegging av dammer for potensiell restaureringstiltak	NY		Finnes ingen samlet oversikt over dammer i FNP eller helt eller delvis gjengrodde dammer. Bør få oversikt for å vurdere restaurering		150 000	I dag foreligger det forslag til skjøtselstiltak for mange av øyene i FNP, men ikke alle. Dammer er ikke kartlagt i disse rapportene, med få unntak. Viktig for å få en oversikt over potensielt viktige dammer
				SUM SØKNAD 2027 tiltak i verneområder		1 940 000	
				SNO minktiltak		40 000	
				SUM TOTALT		1 980 000	

	RESTAURERING						
	Uttak av plantet gran på Mellom Bolæren			Felt på Mellom Bolæren ble påbegynt i 2026. Fortsatt mye plantet gran. Uttak gjøres over flere år av hensyn også til gjenstående løvtrær. SNO ansvarlig		250 000	Søker om midler på tiltaksposten restaurering
	Rydde spøkelsesteiner og tapt fiskeredskap					100 000	
				SUM SØKNAD 2027 restaurering		350 000	

PRI	TILTAK	ØK ANSV	SØKNAD 2026	KOMMENTAR	Regnskap 2026	Forslag 2027	Kommentar

	Budsjett 2026	**Driftsmidler Færder nasjonalparkstyre**	Prognose 2026	Budsjett 2027
	100000	Styrehonorar, reiser, arbg.avgift	81867	100000
	80000	Styremøter, nettverksmøter mm.	62000	80000
	75000	Driftsoppgaver (infopkt, nettsider mm)	69140	75000
	10000	Kompetanseheving*	70337	20000
	120000	Kjøp av tjenester	106975	120000
	10000	Bekledning	12000	10000
		Sum prognose	402319	
Sum budsjett 2026	395000	Adm dekning	2680,92	
Innvilget 2026	405000		405000	405000

*I dette beløpet ligger Styresamling for Ytre Hvaler,
Kosterhavet og Færder m/foredragsholdere og gjester.
Færder nasjonalpark var vertskap i 2026

Færder
nasjonalpark

Saksfremlegg

Arkivsaksnr: 2026/2072-15

Saksbehandler: Anne Sjømæling

Dato: 11.11.2026

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Færder nasjonalparkstyre	39/2026	24.11.2026

Møteplan 2027

Saksopplysninger
2027 er et valgår, og det vil påvirke datoene for høstens møter. Det sittende styret fungerer ut året, mens nytt styre konstituerer seg i første møte i 2028.

- Færder kommune og Vestfold fylkeskommune nominerer personer til styre
- Miljødirektoratet utnevner

Det er Ytre Hvaler som er vertskap for felles styresamling i 2027. Pga. valg vil det sannsynligvis være utfordrende å finne felles datoer i september 2027. Signalene fra forvalter i Ytre Hvaler tilsier at tidlig juni kan være aktuelt.

Det er satt opp forslag til møtedato både i august og i september, men det er forvalters vurdering at det ikke er behov for møte både i august og september, men at styret tar diskusjon på aktuell dato.

Forslag til vedtak

Styret tar møteplan til orientering, med de endringer som kom fram i møtet.

februar	mars	april	mai	Juni*	Aug**	sept ***
Info om til deling	4		21	Tentativt styresamling Ytre Hvaler og Koster (tidlig)	26	30

okt	nov	desember
	25	

*Ytre Hvaler inviterer til samling, sannsynlig juni pga. valg
** Det vil ikke være behov for møte både i august og september, det er satt opp aktuelle datoer
**13. september er valgdag

Statsforvalteren i Vestfold og Telemark

Vår dato: 11.09.2026

Vår ref: 2026/11152

Deres dato:

Deres ref:

Saksbehandler, innvalgstelefon
Isa Nergård Skjelbostad, 33371027

Ny versjon - Høring - grenseendring - Hvaløy - Færder nasjonalpark

Ved tidligere utsendelse kom det med en feil med kommentarer fra tidligere i prosessen. Dokumentene sendes på nytt, dette er riktig versjon.

Statsforvalteren i Vestfold og Telemark foreslår å endre vernegrensen for Færder nasjonalpark slik at gårds- og bruksnummer 32/33 og deler av eiendommene med gårds- og bruksnummere 32/35 og 32/37 på Hvaløy i Færder kommune tas ut av Færder nasjonalpark. Forslaget har bakgrunn i rettigheter som grunneierne hadde gjennom eksisterende reguleringsplan før vernetidspunktet. Rettigheter som ikke ble opprettholdt ved opprettelsen av nasjonalparken.

Høringsfrist er 16. oktober 2026.

Bakgrunn for saken

Statsforvalteren i Vestfold og Telemark har fått i oppgave fra Miljødirektoratet å lage forslag til løsning for å ivareta rettigheter til grunneierne på gnr/bnr 32/35, 32/37 og 32/33 i Færder nasjonalpark, Færder kommune. Miljødirektoratet har i samråd med Statsforvalteren i Vestfold og Telemark vurdert at grunneiernes rettigheter knyttet til reguleringsplan fra 1974 ved en feil ikke ble ivaretatt ved opprettelse av nasjonalparken i 2013.

Historikk

Kommunen overtok et større areal på Hvaløy til fritidsformål vederlagsfritt, mot at grunneiere fikk tillatelse til å oppføre til sammen 7 hytter med tilhørende naust og brygger. Dette ble innarbeidet i reguleringsplanen vedtatt i 1974, og ble en del av Ormø-Færder landskapsvernområde.

I fylkesmannens tilrådning om opprettelse av Færder nasjonalpark i april 2013 anbefales det at ordningen fra landskapsvernområdet videreføres i nasjonalparken.

I foredraget for den kongelige resolusjonen for opprettelsen av Færder nasjonalpark, datert 23.8.2013, står det at de gjenstående tiltakene i reguleringsplanen for Hvaløy gjelder ombygging av en eksisterende driftsbygning til fritidsbolig, oppføring av et naust på eksisterende grunnmur, samt

E-postadresse: sfvtpost@statsforvalteren.no
Sikker melding: www.statsforvalteren.no/melding
Postadresse: Postboks 2076, 3103 Tønsberg
Besøksadresse: Grev Wedels gate 1, 3111 Tønsberg; Gjerpensgate 10, 3716 Skien
Telefon: 33 37 10 00
www.statsforvalteren.no/vt
Org.nr. 974 762 501

bygging av en brygge. Dette svarer til hytte i felt C2 tatt med i verneforskriftens §3, 1.3a, samt et båtnaust og en brygge tatt med i §3, 1.3p.

Tiltakene i reguleringsplanen som omhandlet felt C6 ble ikke tatt med i verneforskriftens bestemmelser. Kart over feltene ligger vedlagt.

Den 15. januar 2020 søkte grunneierne på gnr/bnr 32/33, 32/35 og 32/37 om dispensasjon fra verneforskriften til å erstatte et anneks med en hytte og bygge et båtnaust på 32/35, utvidelse av brygge på 32/37 samt bygge båtnaust på 32/33 i det som tilsvarer område C6. Søknaden fikk avslag fra nasjonalparkstyret den 16. mars 2021, med bakgrunn i at vilkårene for å gi dispensasjon etter §4 i verneforskriften ikke var til stede. Avslaget ble påklaget, og klageinstansen Miljødirektoratet opprettholdt avslaget.

Det ble i etterkant sendt en henvendelse til Miljødirektoratet om mulig feil ved opprettelsen av nasjonalparken, hvor det ble vist til bestemmelser fra reguleringsplanen og fylkesmannens tilrådninger for videreføring av ordningen fra landskapsvernområdet.

Miljødirektoratet har i samråd med Statsforvalteren i Vestfold og Telemark, tidligere Fylkesmannen i Vestfold, kommet fram til at de aktuelle grunneieres rettigheter etter eksisterende reguleringsplan ved en feil ikke ble ivaretatt ved opprettelsen av nasjonalparken.

For å ivareta grunneiernes rettigheter etter reguleringsplan på lik linje med grunneierne i resten av det tidligere landskapsvernområdet, ble det bestemt at Statsforvalteren skulle se på muligheten for å ta de aktuelle områdene ut av nasjonalparken.

Naturmangfold

Hvaløy ble naturtypekartlagt gjennom basiskartlegging i 2023.

På gnr/bnr 32/35 rundt omsøkt båtnaust er det registrert semi-naturlig eng (rødlistekategori sårbar) hvor deler er i gjengroing og noe har svakt preg av gjødsling. Deler er kartlagt som svakt kalkrik. Det er også registrert nakent berg og skogsmark.

På samme eiendom rundt omsøkt hytte og nærliggende eksisterende bygningsmasser er det registrert skogsmark med noe innslag av furu over 200 år gamle, semi-naturlig eng i god tilstand og nakent berg.

På gnr/bnr 32/33 rundt omsøkt båtnaust er det kartlagt skogsmark med noe innslag av furu over 200 år gamle.

På gnr/bnr 32/37 rundt omsøkt brygge er det kartlagt strandberg.

I forbindelse med forarbeidet til forslag til grenseendring, bestilte Statsforvalteren i Vestfold og Telemark en artskartlegging av planter i områdene rundt eksisterende og foreslåtte bygningsmasserKartleggingen ble gjennomført i juli 2026. Det ble registrert 48 arter, hvorav ingen av dem er rødlistearter eller fredede arter. Artsliste fra kartleggingen ligger vedlagt. Alle registreringer er også lagt inn i Artsdatabankens Artskart.

Statsforvalterens vurderinger

Ovenfor nevnte rettigheter etablert før opprettelsen av Færder nasjonalpark ble ved en feil ikke ivaretatt ved vernet. Gjenstående rettigheter kan ikke ivaretas innenfor eksisterende regelverk. For å rette opp i dette, er det aktuelt å endre på vernegrensen slik at deler av de aktuelle eiendommene ikke lenger vil være del av nasjonalparken.
Etter gjennomført kartlegging vurderer vi at de største naturverdiene ligger utenfor områdene som vil bli påvirket av grenseendringen. Å grense ut de foreslåtte områdene fra nasjonalparken vil ha liten negativ effekt på plantelivet i området. Det er ingen kjente viktige naturverdier i områdene som berøres av grenseendringen.

Grenseendringen vi foreslår er begrenset til områdene rundt eksisterende og omsøkte bygningsmasser, samt brygge på de aktuelle eiendommene. Forslag til vernegrense er tegnet minst 5 meter fra bygningshjørnene, med mål om å oppnå en forvaltningsmessig fornuftig grense mot bygningsmassen.

Ved bryggen er grensen tegnet ca. 3 meter fra omsøkt utvidelse for å unngå konflikt med reglene for nasjonalparken ved eventuelle grunnarbeider.

Forslag til grenseendring

Forslaget består i å endre vernegrensen slik at deler av eiendommene ikke lenger blir en del av nasjonalparken.

Forslag til grenseendring vises i vedlagt kart. Arealene som er tegnet i grønt foreslås å tas ut av nasjonalparken. Der det er hensiktsmessig er forslag til ny grense lagt i eiendomsgrensen.

Vi ønsker innspill

Dette høringsbrevet sendes til grunneiere, kommune, aktuelle organisasjoner og etater, og nasjonalparkstyret. Formålet med høringen er å få fram opplysninger om interesser som kan bli berørt av forslag om endring av grensen for nasjonalparken. Synspunkter og innspill sendes til Statsforvalteren i Vestfold og Telemarks postmottak sfvtpost@statsforvalteren.no , og markeres med referanse 2026/11152.

Vi har ikke nødvendigvis en komplett liste over aktuelle mottakere av dette brevet. Vi ber derfor om at brevet blir sendt videre til foreninger eller andre som kan ha interesse av saken.

Vi vil vurdere høringsuttalelsene før vi sender en tilrådning til Miljødirektoratet.

Høringsfristen er 16. oktober 2026.

Med hilsen

Fred Marius Svendsen (e.f.)
Fung. fagsjef

Isa Nergård Skjelbostad
rådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent

Vedlegg:
1 Færder_NP_Endringer_Vernegrense_Hvaløy

2 Kart område C6 og C2
3 Plassering av hytte, naust og brygge

Mottakerliste:

Miljødirektoratet	Postboks 5672 Torgarden	7485	TRONDHEIM
Ole Christian Borge	Jacob Hansens Vei 15	0370	Oslo
Thorleif Borge	Villaveien 13	0371	Oslo
Inger Cecilie Haneborg	Vettaliveien 9	0781	Oslo
Anne Leonie Dehli Person	Arnebråtveien 23 F	0376	Oslo
Anders Hauglie-Hanssen	Gulleråsveien 17 B	0779	Oslo
Anya Elise Seeberg Liaaen	Skogstuveien 21	1363	Høvik
Lars Thomas Seeberg	Gårdboveien 44	3154	Tolvsrød
Simen Seeberg	Kodalveien 37	3220	Sandefjord
Matty Norman Lund	Melkeveien 11 A	0779	Oslo
Thomas Norman	Doktor Holms Vei 13 G	0787	Oslo
Karin Mary Annabel Young	Hvaløy 10	3133	Duken
Edle Bugge Tenden	Birgitte Hammers Vei 26	1167	Oslo
Per Aubrey Bugge Tenden	Drammensveien 62	0271	Oslo
Susanne Hjorth	Underhaugsveien 47B, 1358 Jar, Underhaugsveien 47 B	1358	Jar
Alette N Fløisand Hjorth	Salmakertunet 4	1423	Ski
Kristoffer Jono F Hjorth	Solbakken 4 A	5038	Bergen
Jørgen Hjorth Blystad	Nordbergveien 30	0875	Oslo
Gillian A Young	V/Adv Hilde Lind Jørgensen, Løkkeåsveien 22 A	3135	Torød
Nina C Young	V/Adv Hilde Lind Jørgensen, Løkkeåsveien 22 A	3135	Torød
Ingrid Sofie Dahl Bugge	Stasjonsveien 51 B	0771	Oslo
Mari Dahl Bugge	Stasjonsveien 51 B	0771	Oslo
BirdLife Avdeling Vestfold Naturvernforbundet i Vestfold	Vestvangveien 25	3212	SANDEFJORD
Færder nasjonalparkstyre	Postboks 2076	3103	TØNSBERG

Fra: Postmottak SFVT[sfvtpost@statsforvalteren.no]
Sendt: 11.09.2026 14:50:16
Til: Postmottak SFVT[sfvtpost@statsforvalteren.no]
Tittel: Melding fra Statsforvalteren

Vår ref 2026/11152

Vennlig hilsen
Isa Nergård Skjelbostad | rådgiver

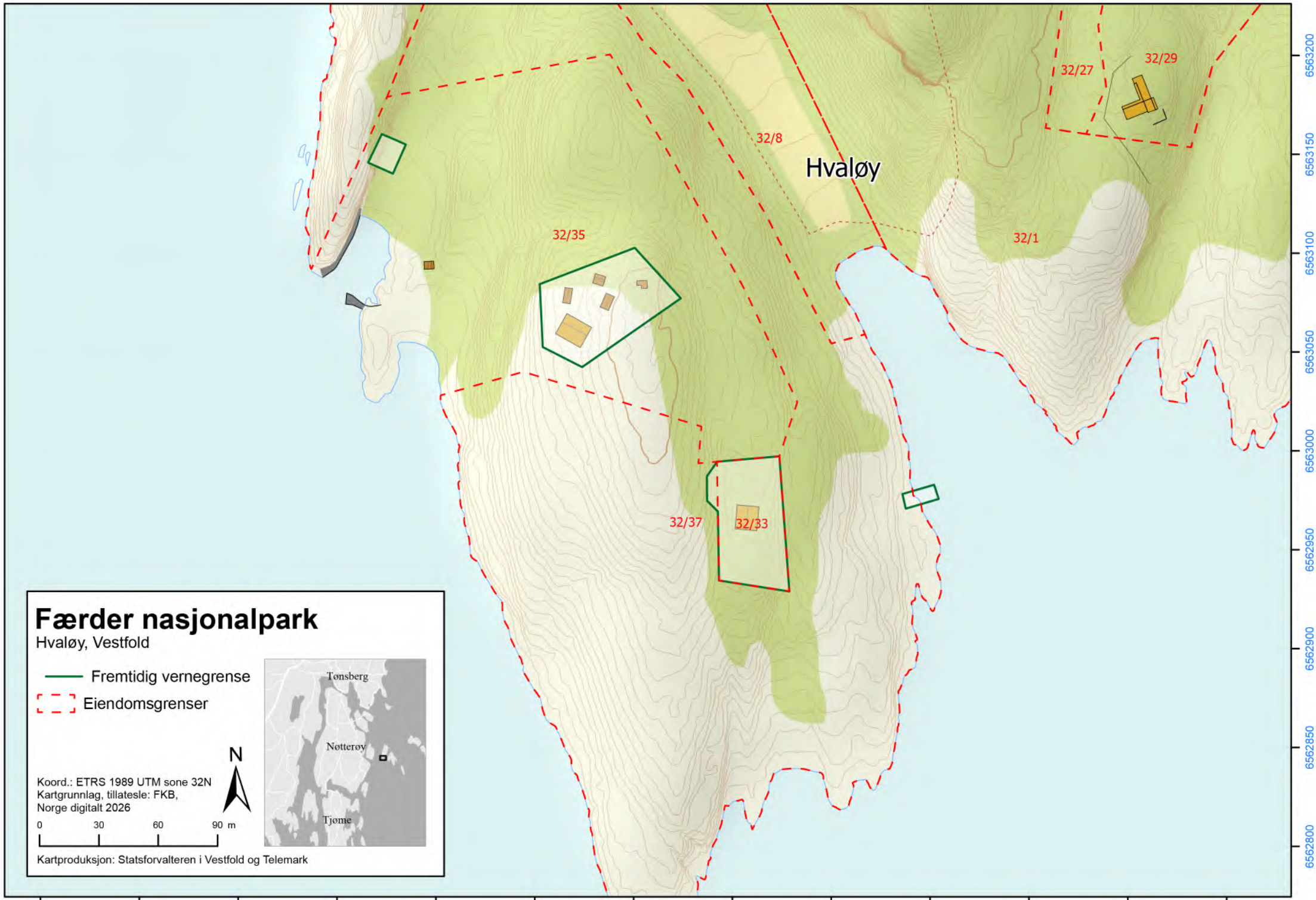
Hvaløy
32/8
32/27
32/29
32/35
32/1
32/37
32/33
Færder nasjonalpark
Hvaløy, Vestfold
Fremtidig vernegrense
Eiendomsgrenser
N
Koord.: ETRS 1989 UTM sone 32N
Kartgrunnlag, tillatesle: FKB,
Norge digitalt 2026
0 30 60 90 m
Kartproduksjon: Statsforvalteren i Vestfold og Telemark
Tønsberg
Nøtterøy
Tjøme
6563200
6563150
6563100
6563050
6563000
6562950
6562900
6562850
6562800
584850
584900
584950
585000
585050
585100
585150
585200
585250
585300
585350
585400
585450

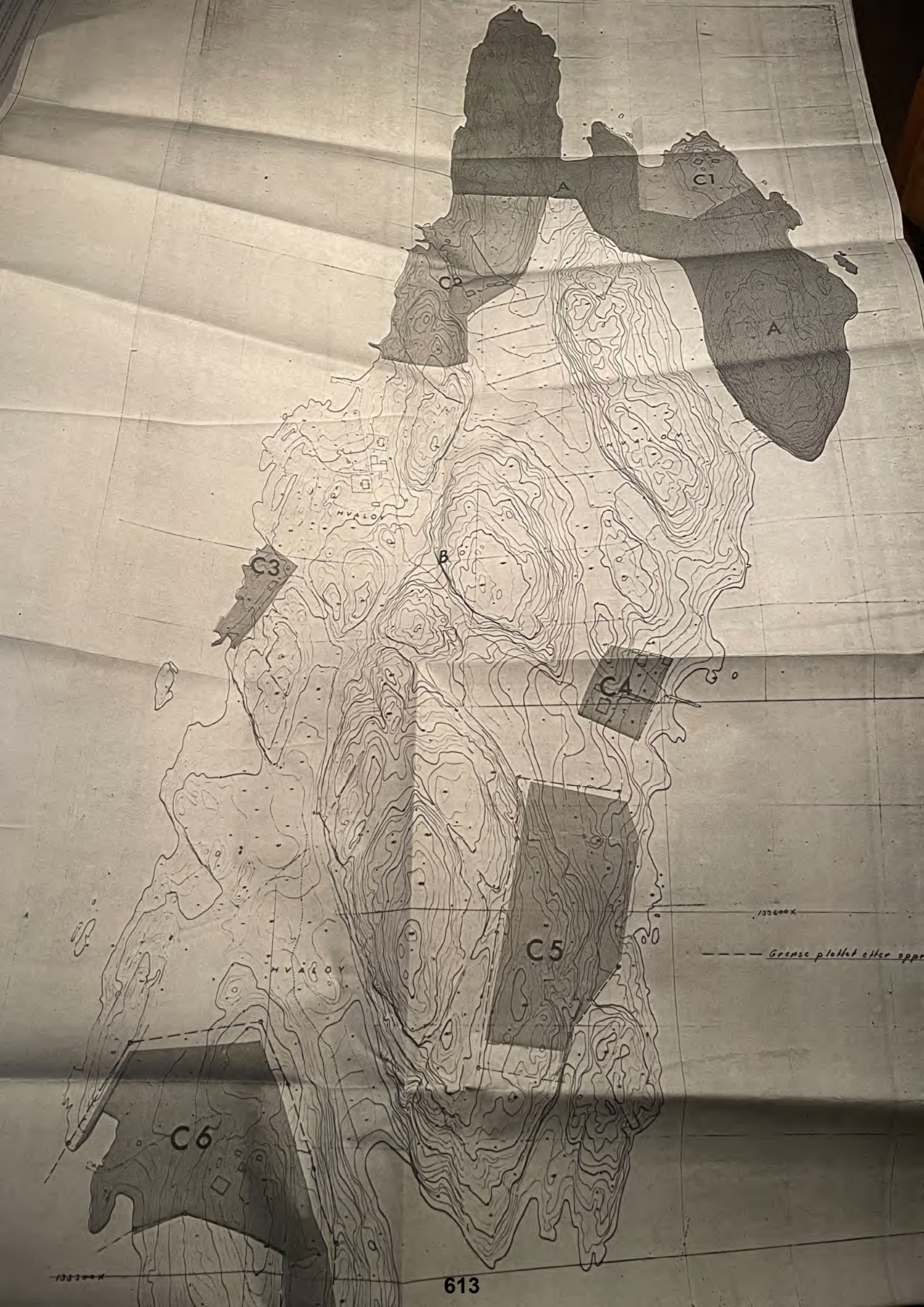
A
C1
C2
A
HVALØY
B
C3
C4
C5
C6
HVALØY
133600 K
Grense plottet etter oppm

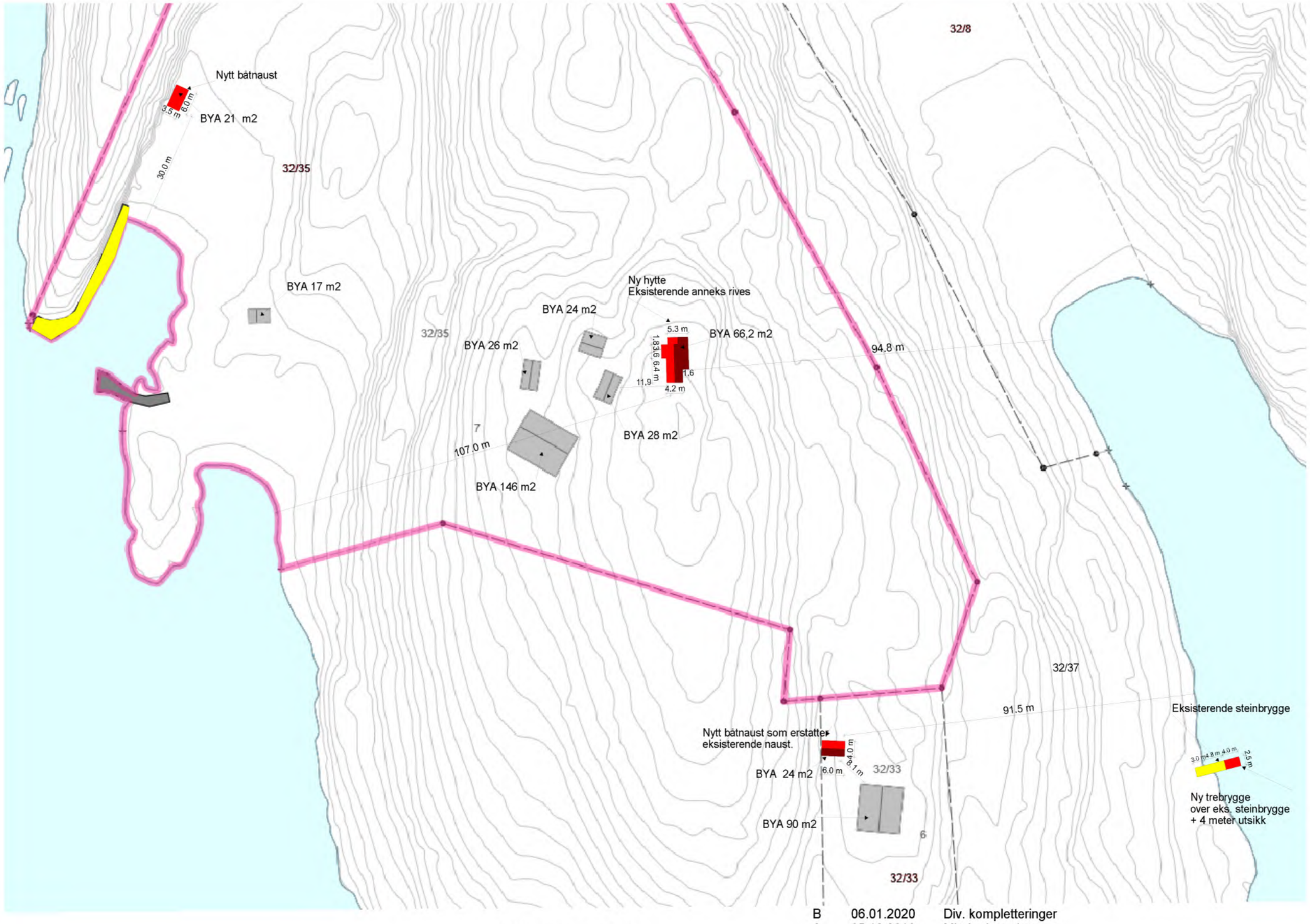

B	06.01.2020	Div. kompletteringer
A	05.12.2019	Mindre justeringer

BITS Arkitekt og Ingeniør AS

SITUASJONSKART | OVERSIKTSKART

Tiltakshaver: Gillian A., Karin M.A. og Nina C. Young

Byggadresse: HVALØ

Kommune: FÆRDER

Gnr: 32 Bnr: 35/33/37 Sek.nr.: Mål: 1:1000

Dato: 02.05.2019

Tegn: *T. Singstad*

Grunnmod.:

Tegn.nr: KART1 501

Tegningen er beskyttet i.h.t. lov om opphavsrett.

BITS
Arkitekt og Ingeniør AS
Andebuveien 3, 3170 Sem
Tlf. 33332854 Mob. 91148903
e-post: bits@singstad.no

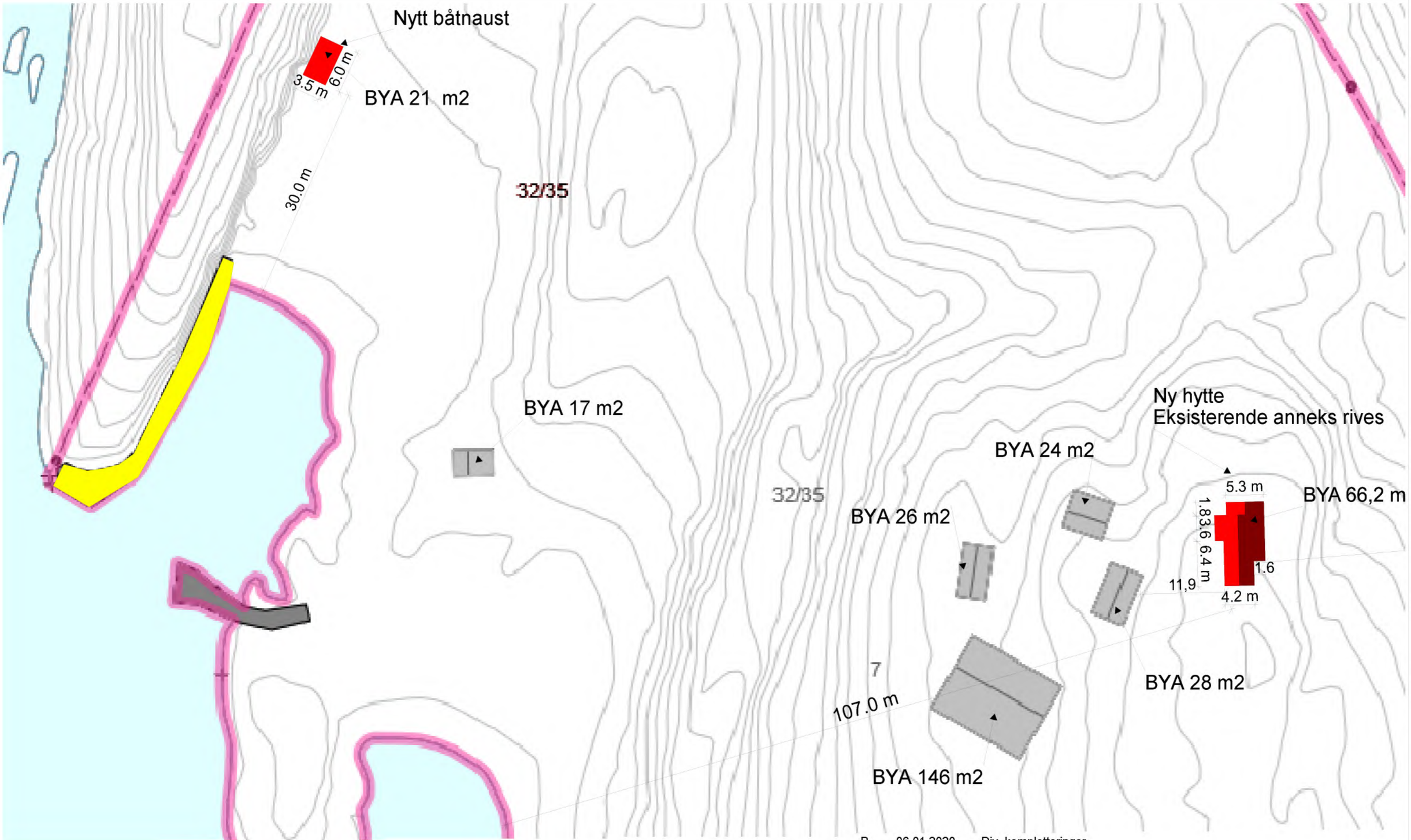

B	06.01.2020	Div. kompletteringer
A	05.12.2019	Mindre justeringer

BITS Arkitekt og Ingeniør AS

SITUASJONSKART | KART GBNr. 32/35

Tiltakshaver: Gillian A., Karin M.A. og Nina C. Young

Byggadresse: HVALØ

Kommune: FÆRDER

Gnr: 32 Bnr: 35/33/37 Sek.nr.: Mål: 1:500

Dato:

Tegn: *T. Singstad*

Grunnmod.:

Tegn.nr: KART1 502

Tegningen er beskyttet i.h.t. lov om opphavsrett.

BITS
Arkitekt og Ingeniør AS
Andebuveien 3, 3170 Sem
Tlf. 33332854 Mob. 91148903
e-post: bits@singstad.no

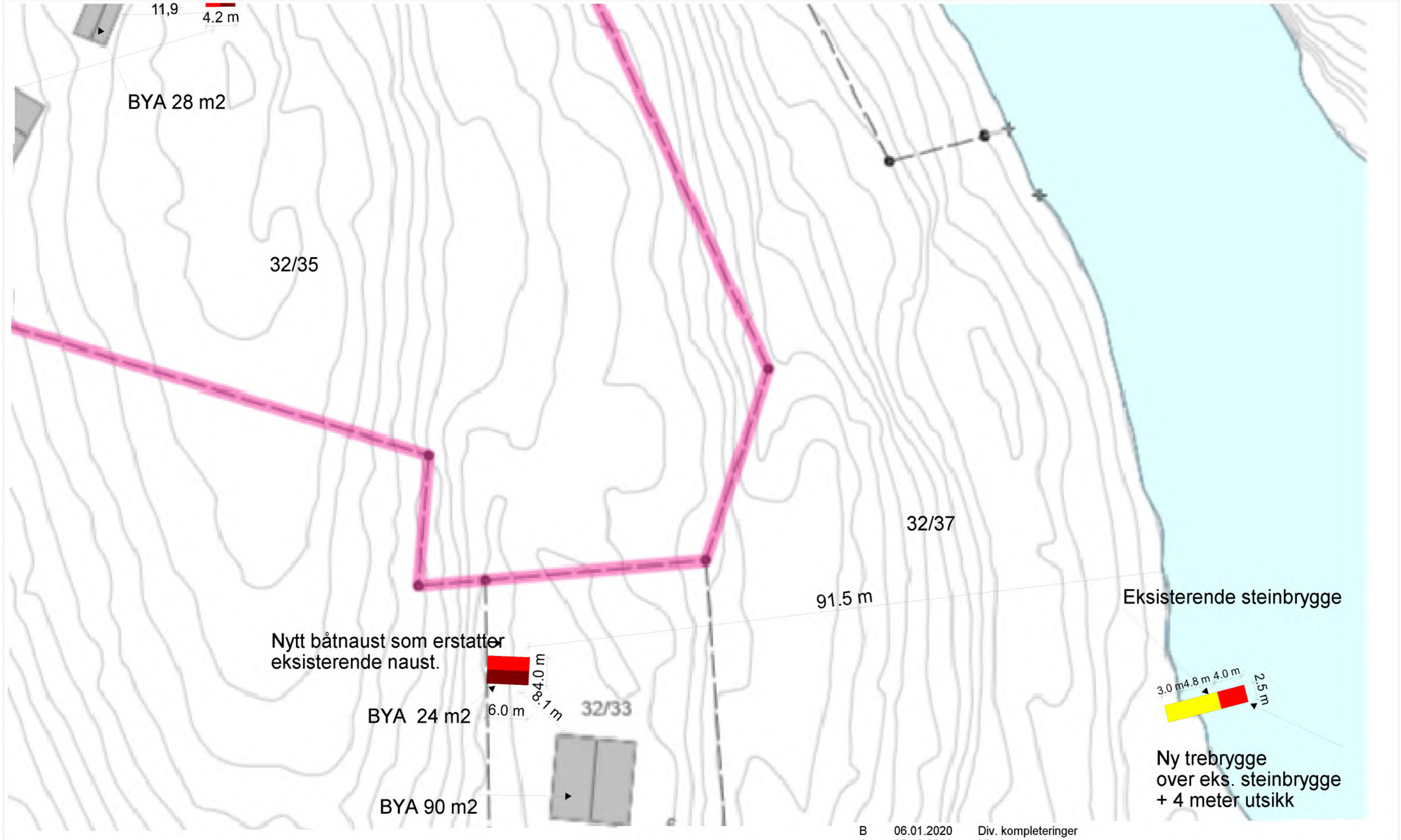

B	06.01.2020	Div. kompleteringer
A	05.12.2019	Mindre justeringer

BITS Arkitekt og Ingeniør AS

SITUASJONSKART — GBNr.32/33 + Brygge

Tiltakshaver: Gillian A., Karin M.A. og Nina C. Young

Byggadresse: HVALØ

Kommune: FÆRDER

Gnr: 32 Bnr: 35/33/37 Sek.nr.: Mål: 1:500

Dato: 02.05.2019

Tegn: T. Singstad

Grunnmod.:

Tegn.nr: KART1 503

Tegningen er beskyttet i.h.t. lov om opphavsrett.

BITS
Arkitekt og Ingeniør AS
Andebuveien 3, 3170 Sem
Tlf. 33332854 Mob. 91148903
e-post: bits@singstad.no

ST 41/2026 Eventuelt